

QUATVOR · EVANGELIA; AD · VETVSTISSIMORVM ·
 EXEMPLARIVM · LATINORVM · FIDEM; ET · AD ·
 GRAECAM · VERITATEM · AB · ERASMO · ROTE
 RODAMO · SACRAE · THEOLOGIAE · PROFES
 SOR E · DILIGENTER · RECOGNITA ·

ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ ΚΑΤΑ
 ΜΑΤΘΑΙΟΝ.

EVANGELIVM SECVNDVM
 MATTHAEVM.

Genealogia ch̄ij. c. i.

ΙΒΑΟΣ γενέ
 σσως ΙΗΣΧ ΧΡΙ
 ΣΤΟΥ, ῡου Δα
 βίδ, ῡου Ἰβρα
 ἄμ. Ἄβρααμ εἰ
 γγέννησε τὸν Ἰσα

Iber generatio
 nis Iesu Christi
 filij David, filij
 Abrahamā, Abra
 ham genuit Isa
 ac. Isaac autē, ge
 nuit Jacob. Ja

κόβ. Ἰσαάκ ἦ, ἐγγέννησε τὸν Ἰακώβ. Ἰακώβ
 δὲ, ἐγγέννησε τὸν Ἰούδα, καὶ τὸν ἄδελ
 φούς αὐτοῦ. Ἰούδα δὲ, ἐγγέννησε τὸν φα
 ρεῶ, καὶ τὸν Ζαρά, ἐκ τῆς Δάμαρ. φαρὲς δὲ,
 ἐγγέννησε τὸν Ἐσρώμ. Ἐσρώμ δὲ, ἐγγέννησε
 τὸν Ἀράμ. Ἀράμ δὲ, ἐγγέννησε τὸν Ἀμι
 ναδάβ. Ἀμινάδα δὲ, ἐγγέννησε τὸν Ναασ
 σόν. Ναασσόν δὲ, ἐγγέννησε τὸν Σαλμών.
 Σαλμών δὲ, ἐγγέννησε τὸν Βοός, ἐκ τῆς ρα
 χάβ. Βοός δὲ, ἐγγέννησε τὸν Ὀβεδ, ἐκ τῆς
 ῤούθ. Ὀβεδ δὲ, ἐγγέννησε τὸν Ἰεσσαί.
 Ἰεσσαί δὲ, ἐγγέννησε τὸν Δαβίδ, τὸν βασιλέα.
 Δαβίδ ἦ ὁ βασιλεὺς ἐγέννησε τὸν σο
 λομῶνα ἐκ τῆς τῆς θυερίου. Σολομῶν δὲ,
 ἐγέννησε τὸν Ῥοβόαμ. Ῥοβόαμ δὲ, ἐγέννησε
 τὸν Ἀβιά. Ἀβιά δὲ, ἐγέννησε τὸν Ἀσά.
 Ἀσά δὲ, ἐγέννησε τὸν Ἰωσαφάτ. Ἰωσαφάτ δὲ,
 ἐγέννησε τὸν Ἰωράμ. Ἰωράμ δὲ, ἐγέννη
 σε τὸν

cob autē, genuit Iudā, & fratres eius.
 Iudas autē, genuit Phares, & Zarā,
 e Thamar. Phares autē, genuit Es
 rom. Esrom autē, genuit Aram. Arā
 autem, genuit Aminadab. Amina
 dab autē, genuit Naasson. Naasson
 autē, genuit Salmon. Salmon autē,
 genuit Boos, e Rhachab. Boos autē,
 genuit Obed, e Ruth. Obed autē,
 genuit Iesse. Iesse autē, genuit David
 regem. David autē rex, genuit So
 lomonem, ex ea q̄ fuerat uxor Vrie.
 Solomon autem, genuit Roboam.
 Roboam autē, genuit Abiam. Abia
 autem, genuit Afa. Afa autem, ge
 nuit Iosaphat. Iosaphat autem, ge
 nuit Ioram. Ioram autem, genu
 A it Ozia.

σερ τὸν ὀζίαμ. ὀζίας δὲ ἐγέννησε τὸν ἰωάθ
 θαμ. ἰωάθαμ δὲ ἐγέννησε τὸν ἄχαζ. ἄχαζ
 δὲ ἐγέννησε τὸν ἐζεκίαμ. ἐζεκίας δὲ ἐγέννησε
 τὸν μανασῆ. μανασῆ δὲ ἐγέννησε τὸν ἀμὼν.
 ἀμὼν δὲ ἐγέννησε τὸν ἰωσίαμ. ἰωσίας δὲ
 ἐγέννησε τὸν ἰεχονίαμ, καὶ τοὺς ἀδελφοὺς
 αὐτοῦ, ἐπὶ ᾗ φησὶ μετοικεσίας βαβυλῶνος, μετὰ
 δὲ πλὴν μετοικεσίας βαβυλῶνος, ἰεχονίας ἐ-
 γέννησε τὸν σαλαθιήλ. σαλαθιήλ δὲ ἐγέννη-
 σε τὸν ζοροβάβελ. ζοροβάβελ δὲ ἐγέννησε
 τὸν ἀβιούδ. ἀβιούδ δὲ ἐγέννησε τὸν ἐλια-
 κίμ. ἐλιακίμ δὲ ἐγέννησε τὸν ἀζώρ. ἀζώρ
 δὲ ἐγέννησε τὸν σαδὼκ. σαδὼκ δὲ ἐγέννη-
 σε τὸν ἀχιὺ. ἀχιὺ δὲ ἐγέννησε τὸν ἐλιούδ.
 ἐλιούδ δὲ ἐγέννησε τὸν ἐλεάζαρ. ἐλεάζαρ
 δὲ ἐγέννησε τὸν ματθάμ. ματθάμ δὲ ἐγέν-
 νησε τὸν ἰακώβ. ἰακώβ δὲ ἐγέννησε τὸν ἰω-
 σήφ, τὸν ἀνδρα μαρίας, δι᾽ ἧς ἐγεννήθη ἸΗΣΟΥΣ,
 ὁ λεγόμενος ΧΡΙΣΤΟΣ. πᾶσαι οὖν αἱ
 γενεαὶ ἀπὸ ἄβραάμ ἕως δαβὶδ γενεαὶ δεκά-
 τέσσαρες, καὶ ἀπὸ δαβὶδ ἕως φησὶ μετοικεσί-
 ας βαβυλῶνος, γενεαὶ δεκατέσσαρες, καὶ ἀπὸ
 φησὶ μετοικεσίας βαβυλῶνος ἕως τῆς ΧΡΙΣΤΟΥ
 γενεαὶ δεκατέσσαρες.

*Natiuitas chri:
 et apparitio angeli
 Joseph i somnis*

τοῦ δὲ ἸΗΣΟΥ ΧΡΙΣΤΟΥ ἡ γέννησις οὕ-
 τως ἦν, μνησθῆναι γὰρ φησὶ μητὴρ αὐτοῦ
 μαρίας ὡς ἰωσήφ, πρὶν ἢ σκελθεῖν αὐτῆς,
 εὐρέθη ἐν γαστρὶ ἔχουσα ἐκ πνεύματος ἁγίου.
 ἰωσήφ δὲ ὁ ἀνὴρ αὐτῆς, δίκαιος ὢν, καὶ μὴ θέ-
 λων αὐτὴν ἥρα εὐματίσαι, ἐβουλήθη λά-
 θρα ἀπολύσαι αὐτήν. ταῦτα δὲ αὐτῆς ἐνθυ-
 μηθέντος, ἰδοὺ ἄγγελος κυρίου κατ' ὄναρ ἐ-
 φάνη αὐτῷ λέγων. ἰωσήφ ἡδὲ δαβὶδ μὴ
 φοβηθῆς παρὰ λαβῆν μαριὰμ πλὴν γυναι-
 κά σου, τὸ γὰρ ἐν αὐτῇ γεννηθὲν, ἐκ πνεύμα-
 τὸς ἁγίου. τέξεται δὲ ἡ ὄν, ἢ καλέσεις
 τὸ ὄνομα αὐτῆς ἸΗΣΟΥΝ, αὐτὸς δὲ σώσει τὸ λα-
 ον αὐτῆς ἀπὸ τῆς ἀμαρτίας αὐτῶν. τὸ ἄρ' ὅλομ
 γέννησιν, ἵνα πληρωθῆς δι᾽ ἡμῶν ἡμεῖς τῆς κυρίας διὰ
 τῆς προφητείας

it Oziā. Ozias autem, genuit Ioatham;
 Ioatham autē, genuit Achas. Achas autē,
 genuit Ezechiam. Ezechias autē, genuit Ma-
 nasse. Manasse autem, genuit Amon.
 Amon autē, genuit Iosiam. Iosias autē, ge-
 nuit Iechoniam, & fratres eius in demi-
 gratione in Babylonē. Porro post demi-
 grationē in Babylonē, Iechonias genuit
 Salathiel. Salathiel autē, genuit Zoroba-
 bel. Zorobabel autē, genuit Abiud. Abi-
 ud autē, genuit Eliacim. Eliacim autē, ge-
 nuit Azor. Azor autē, genuit Sadoc. Sa-
 doc autē, genuit Achim. Achim autē, ge-
 nuit Eliud. Eliud autē, genuit Eleazar. Ele-
 azar autē, genuit Matthan. Matthā autē,
 genuit Iacob. Iacob autē, genuit Ioseph,
 maritū Mariæ. ex qua genit⁹ fuit Iesus,
 ille qui dicitur Christus. Vniuersæ itaq;
 generationis, ab Abraham usq; ad Da-
 uid, generationes quatuordecim, & a
 Dauid usq; demigrationem in Babylō-
 nem generationes quatuordecim, & a
 demigratiōe in Babylonē usq; ad Chri-
 stum generationes quatuordecim. Chri-
 sti uero natiuitas sic fuit. Cū mater eius
 Mariā desponsata esset Ioseph, priusq;
 congressi fuissent, dephensa est grauida
 e spiritu sancto. Porro Ioseph maritus
 eius, quoniā erat iustus, & nolebat il-
 lam diffamare, uoluit danculū ab ea di-
 uertere. Hæc autem cum is in animo uer-
 sare, ecce angelus dñi in sōnis uisus est
 illi dicēs. Ioseph fili dauid, ne metuas ad-
 iungere tibi Mariā uxore tuā. Nā qd' in
 illa cōceptū est, e spū sc̄to p̄fectū est.
 Pariet autē filiū, & uocabis nomē eius Ie-
 sum, is em̄ saluū faciet pplm suū, a pctis
 suis. Porro totū hoc factū est, ut iplere-
 tur id quod dictum fuerat, a dño per
 prophetam

¶ προφήτης, λέγοντες, ἰδοὺ ἡ παρθένος ἐν γα-
 ρβίῃ ἐστι. Ἐτέθη ἡ ὄρμη, καλέσασι τὸ ὄνομα
 αὐτῆς ἑμμανουήλ, ὃ ὄζει μεθερμυθουόμονορ
 μετ' ἡμῶν ὁ θεός. διεγρηθείς ἡ ἰωσήφ ἀπὸ τοῦ
 ὕπνου ἐποίησε τὸ ὄνομα αὐτῆς ὡς προσέταξε μ' αὐτῷ ὁ ἄγγελος
 κυρίου. Ἐπειὴ ἐλάβεμ πλὴν ἡμῶν αὐτῶν,
 Ἐδοκίμη γίνωσκεμ ἀντιῶ, ἕως οὗ ἐπικεμ τὸν
 ἡὸρ ἀντιῶ, τὸν πρωτότοκον, καὶ ἐκάλεσεμ τὸ
 ὄνομα αὐτῆς ἸΗΣΟΥΣ. τοῦ δὲ ἸΗΣΟΥ γενι-
 νκθέντες ἐν βηθλεὲμ τῆς ἰουδαίας ἐν ἡμέραις
 ἡρώδης τῆς βασιλείας. ἰδοὺ μάγοι ἀπὸ ἀνατο-
 λῶν ἤλθον εἰς ἱεροσόλυμα λέγοντες. ποῦ
 ὄζει ὁ τεχθεὶς βασιλεὺς τῆς ἰουδαίας; εἰδοί-
 μων γὰρ αὐτῶν τὸν ἄστέρα ἐν τῇ ἀνατολῇ, Ἐπὶ ἡλ-
 θομον προσκυνῆσαι αὐτόν. ἀκούσας δὲ ἡρώ-
 δης ὁ βασιλεὺς ἐταράχθη, καὶ πᾶσα ἱεροσόλυ-
 μα μετ' αὐτῆς, καὶ ἠσπασάμην πάντας τοὺς ἀρχι-
 ερεῖς. Ἐγραμματαίους τοῦ λαοῦ, ἐπυνθάνετο
 παρ' αὐτῶν, ποῦ ὁ ΧΡΙΣΤΟΣ γεννᾶται, οἱ δὲ
 εἶπον αὐτοῖς ἐν βηθλεὲμ τῆς ἰουδαίας. ὅν-
 τως γὰρ γέγραπται διὰ τῆς προφητείας. καὶ σὺ
 βηθλεὲμ γῆ ἰουδαίας, ὄνομα μὲν ἔλαχίς ἐστι ἐν
 τῆς ἡγεμόσιμ ἰσραὴλ, ἐκ σὺ μοι ἐζηλεύσεται
 ἡ γῆ ἰσραὴλ, ὅς ἂν ποιμανῆ τὸν λαόν μου τὸν
 ἰσραὴλ. τότε ἡρώδης λάθρα καλέσας τοὺς
 μάγους, ἠκρίβωσεμ παρ' αὐτῶν τὸν χρόνον τῆς
 φαντασίμης ἄστρος, καὶ πῶς ἔμελλεν αὐτοὺς εἰς
 βηθλεὲμ εἰπεμ, πορθηθέντες, ἀκριβῶς ἐζητή-
 σατε παρὶ τοῦ παιδίου, ἐπ' αὐτῷ δὲ εὗρητε, ἀπα-
 γάλατέ μοι, ὅπως καὶ γὰρ ἐλθὼν προσκυνή-
 σω αὐτόν. οἱ δὲ ἀκούσαντες τῆς βασιλείας, ἐπι-
 ρεύθησαν, καὶ ἰδοὺ ὁ ἄστρος ὃν εἶδον ἐν τῇ ἀνατο-
 λῇ προῆλθεμ αὐτοὺς, ἕως ἐλθὼν, ἔστη ἐπάνω οὐ-
 κῆρ τῷ παιδίον. ἰδόντες δὲ τὸν ἄστέρα, ἐχάρη-
 σαμ χαρὰμ μεγάλῃ σφόδρα. καὶ ἐλθόντες
 εἰς τὴν οἰκίαν εὗρον τὸ παιδίον μετὰ μαρίας
 τῆς μητρός αὐτῆς. Ἐπεσόντες προσεκύνεσαν
 αὐτόν, Ἐανοίξαντες τὸν θησαυροὺς αὐτῶν,
 προσένεγκαν αὐτοῖς δῶρα. χρυσόν, Ἐλίβα

νὸν καὶ

prophetā, loquente. Ecce uirgo erit pre-
 gnans, & pariet filiū, & uocabunt nomē
 eius Emanuel, qd' si quis interpretet, so-
 nat, nobiscū deus. Excitatus autē Ioseph
 a somno, fecit ut iniunxerat sibi angelus
 domini, & adiunxit sibi uxore suam, &
 nō cognouit eam, donec peperisset filiū
 suū primogenitum, & appellauit nomē
 eius Iesum. **C**um autem natus esset Ie-
 sus in Bethleē Iudææ, i diebus Herodis
 regis, ecce Magi ab oriente accesserunt
 Hierosolymā, dicentes. Vbi est ille, qui
 natus fuit rex Iudæorum; uidimus enim illi-
 stellam in oriente, & accessimus, ut ado-
 remus eū. Auditis autē his Herodes rex,
 turbatus est, & tota Hierosolyma cū il-
 lo, & conuocatis oibus pontificibus, &
 scribis ppli, percontat⁹ est eos, ubi Chri-
 stus nasceret⁹. At illi dixerunt ei, In Beth-
 leem Iudææ. Sic enim scriptum est per
 prophetam. Et tu Bethleem terra Iuda,
 nequaquā minima es inter principes Iu-
 da. Ex te mihi egressurus est dux, qui
 reget populum meum Israel. Tum He-
 rodes clam accersitis Magis, accurate p-
 quisit ab illis, quo tēpore stella appa-
 ruisset. Et iussis ire in Bethleē, dixit, pfe-
 cti illuc, accurate inqrite de puero. Vbi
 uero reperitis, renūtiatē mihi, ut & ego
 ueniam & adorem illum. At illi audito
 rege, profecti sunt, & ecce stella quam uī-
 derāt in oriēte, p̄cedebat illos, donec uer-
 nisset, ac staret supra locum in quo erat
 puer. Cum autem uidissent stellam, ga-
 uisi sunt gaudio magno ualde. Et in-
 gressi domū, repererunt puerum, cum
 Maria matre eius, & prostrati adora-
 uerunt illum, & apertis thesauris suis,
 obtulerunt illi munera, aurum, & thus,

II Magorum trium oblatio.

A 2 & myr-

*Joseph ab angelo p visu
ad moich cu puero et
matre eius i egyptu
fugit.*

νομῆ καὶ σμύρναμ, ἃ χρηματιοθέντες κατ' ὄ-
 νασ, μὴ ἀνακᾶμψαι πρὸς Ἡρώδην, δι' ἄλλης
 ὁδοῦ ἀνεχώρησαμ, εἰς τὴν χώραν αὐτῶν.
 Αναχωρησάτωρ δὲ αὐτῶν, ἰδοὺ ἄγγελος
 κυρίου φαίνεται κατ' ὄναρ τῷ Ἰωσήφ, λέγων.
 ἐγερθεῖς, πρὸ ἄλαβε τὸ παιδίον ἃ τὴν μητέ-
 ρα αὐτῆ, καὶ φεῦγε εἰς Αἴγυπτον, καὶ ἴσθι ἐκεῖ,
 ἕως ἄν ἐπιώσοι, μέλαια ἔξ Ἡρώδης. Ζήτησον τὸ
 παιδίον, τὸ ἀπολέσσαι αὐτό. ὃ δὲ ἐγερθεὶς
 πρὸ ἄλαβε τὸ παιδίον ἃ τὴν μητέρα αὐτῆ
 νυκτὸς, καὶ ἀνεχώρησεν εἰς Αἴγυπτον, ἃ ἦν ἐν
 κείνῳ, ἕως ἃς τελευτήσῃ Ἡρώδης, ἵνα πληρωθῇ τὸ
 ῥηθὲν, ὃ ἐπὶ τοῦ κυρίου διὰ τοῦ προφήτου, λέγον-
 τος, ἃ ἀγγέλιος ἐκάλεσα τὸν Ἰσραὴλ μου, τότε
 Ἡρώδης ἰδὼν, ὅτι ἐνεπαύχθη ἐν τῷ μάτῳ,
 ἐθυμώθη λίαν, ἃ ἀποσεύλας, ἀνᾶλεμ πάν-
 τας τοὺς παῖδας τοὺς ἐν βηθλεέμ, καὶ ἐν πᾶσι
 τοῖς ὄριοις αὐτῆς, ἀπὸ δυετῶν, καὶ κατωτέ-
 ρων, ἃ τὸν χρόνον, ὃν ἠκρίβωσεν παρὰ τῶν
 μάτων. τότε ἐπληρώθη τὸ ῥηθὲν, ὃ ἐπὶ Ἰσραὴλ
 τοῦ προφήτου, λέγοντος, φωνὴ ἐν ῥαμὰ ἠκού-
 σθη. θρήνος, ἃ κλαυθμὸς, καὶ ὀδυρμὸς πο-
 λυς, ῥαχὴλ κλαίεσα τὰ τέκνα αὐτῆς, καὶ οὐκ
 ἴθελεμ πρὸ ἀκλῆθῆναι, ὅτι οὐκ εἰσὶν, τελευτή-
 σαντες δὲ τῆ Ἡρώδου, ἰδοὺ ἄγγελος κυρίου κατ'
 ὄναρ φαίνεται τῷ Ἰωσήφ, ἃ ἀγγέλιος λέ-
 γων, ἐγερθεῖς, πρὸ ἄλαβε τὸ παιδίον, καὶ τὴν
 μητέρα αὐτοῦ, ἃ πορεύεσθ εἰς γῆν Ἰσραὴλ. Τει-
 θνήκασιν ἔξ ἡμερῶν, τὴν ψυχὴν τῆ παι-
 δίου, ὃ δὲ ἐγερθεὶς, πρὸ ἄλαβε τὸ παιδίον καὶ
 τὴν μητέρα αὐτῆ, καὶ ἦλθεν εἰς γῆν Ἰσραὴλ. ἀκού-
 σαι δὲ, ὅτι ἀρχέλαος βασιλεύει ἐπὶ τῆ Ἰου-
 δαίας ἀντὶ Ἡρώδου τοῦ πατρὸς αὐτῆ, ἐφοβή-
 θη ἐκείνῳ ἀπελθεῖν. χρηματιοθεῖς ἃ κατ' ὄναρ,
 ἀνεχώρησεν εἰς τὰ μέρη τῆ γαλιλαίας, καὶ
 ἐλθὼν, κατῴκησεν εἰς πόλιν λεγομένην να-
 ζαρέθ. ὅπως πληρωθῇ τὸ ῥηθὲν διὰ τοῦ προ-
 φητῆ, ὅτι ναζαρεῖος κληθήσεται.

Infantes iherosolimitan.

Regressio iesu ex egypto

*Baptisma iohannis.
et eius predicatio.*

Εν τῷ ταῖς ἡμέραις ἐκείναις, παραγίνετη Ἰω-
 ἀννης

& myrrhā, & oraculo admoniti in som-
 nis, ne reflecterēt ad Herodē, per aliam
 uiam reuerſi sunt in regionem suam. **Di-**
 gressis autē illis, ecce angelus domini ap-
 paret in somnis Ioseph dicens, Surge &
 assume puerum & matrem illius, & fuge
 in Aegyptum, & esto illic, donec dixerō
 tibi. Futurum est enim, ut Herodes que-
 rat puerum ad perdendū eum. Ille uero
 excitat⁹, assūpsit puer⁹ & matrē ei⁹ noctu
 & secessit in Aegyptū, & fuit illic usq; ad
 obitū Herodis, ut impleret⁹ qd̄ dictum
 fuerat p̄ prophetā a dño, dicentē. Ex Aegy-
 pto uocauī filiū meū. **Tū** Herodes ubi
 uidit sibi illū fuisse a Magis, indignat⁹
 est uehemēter, ac missis satellitib⁹, sustu-
 lit oēs pueros qui erant in Bethleē, & in
 omnibus confinij⁹s Bethleemiticis, a bi-
 matu, & infra, iuxta tempus, quod exa-
 cte cognouerat ex magis. Tunc imple-
 tum est, quod dictum fuerat ab Hiere-
 mia propheta, dicente. Vox in rama au-
 dita est, lamentatio, ploratus, & fletus
 multus. Rachel plorās filios suos, & no-
 luit consolationem admittere, quod nō
 sint. **Caterū** defuncto Herode, ecce an-
 gelus dñi in sōnis apparet ioseph in Ae-
 gypto, dicens. Surge & assume puerū &
 matrē eius, & uade in terrā Israel. Defū-
 cti sunt em̄, q̄ q̄rebāt aiām pueri. At ille
 surgēs assūpsit puerū & matrē illi⁹, & ue-
 nit i terrā Israel. **Ve** cū audisset Arche-
 laum regnare i Iudæa, loco Herodis pa-
 tris sui, timuit illuc abire, sed oraculo ad-
 monitus in sōnis, secessit in partes Ga-
 lileæ, ac profectus habitauit in ciuitate,
 quæ uocatur Nazareth, ut impleretur,
 qd̄ dictum fuerat per prophetas. Naza-
 reus uocabit⁹. **In** diebus illis, accedit Io-
 III
 annes

ἀνῆς ὁ βαπτιστὴς κηρύσσων ἐν τῇ ἐρήμῳ φθι
 ἰουδαίας, καὶ λέγων, μετανοήτε. ἢ γὰρ κερ γῆ
 ἢ βασιλεία τῶν οὐρανῶν, οὗτος γὰρ ὄζει ὁ ζῆ
 θεὸς ὑπὲρ ἡσάίου τῷ προφήτῳ λέγοντος, φω
 νὴ βοῶντος ἐν τῇ ἐρήμῳ, ἐπιμάσατε τὴν ὁ
 δὸν κυρίου, εὐθείας ποιεῖτε τὰς τρίβους αὐτοῦ.
 αὐτὸς ἦ ὁ ἰωάννης, εἶχε μὲν τὸ ἐνδύμα αὐτοῦ, ἀπὸ
 τρίχων καμήλου, καὶ ζώνην δερματίνην, περι
 τὴν ὀσφῶν αὐτοῦ, ἢ δὲ ἔροφὴν αὐτοῦ ἦν ἀκριδῆς,
 καὶ μέλι ἄγριον, τότε ἤχε πορεύετο πρὸς αὐ
 τὸν ἰεροσόλυμα ἐπὶ ἅσα ἡ ἰουδαία, καὶ πᾶ
 σα ἡ περὶ ἠχῶρος καὶ ἰορδάνου, ἐβαπτίζοντο ἐν
 τῷ ἰορδάνῳ ὑπὸ αὐτοῦ, ἠχομο λόγοι μὲν οὖν τὰς
 ἀμαρτίας αὐτῶν, ἰδὼν δὲ πολλοὺς τῶν φαρι
 σαίων καὶ σαδδουκαίων ἐρχομένους ἐπὶ τὸ
 βάπτισμα αὐτοῦ, εἶπε μὲν αὐτοῖς, γεννήματα
 ἐχιδνῶν τίς ὑπέδραξε μὲν ὑμῶν φυγῆναι, ἀπὸ φθι
 μελλόσης ὀργῆς, ποιήσατε ὅσα καρποὺς ἀρί
 ονε φθι μετανοίας, καὶ μὴ δόξητε λέγειν ἐν
 ἑαυτοῖς, πατέρες ἔχομεν τὸν ἀβραάμ. λέγω
 ὑμῖν, ὅτι ὀνόματα ὁ θεὸς ἐκ τῶν λίθων τῶ
 τω ἐγείρει τέκνα τῷ ἄβραάμ. ἢ δὲ καὶ καὶ
 ἢ ἀξίον πρὸς τὴν ζίζαν τῶν δένδρων κείται.
 πᾶρ ὅσα δένδρον μὴ προϊῶ καρπὸν καλόν,
 ἐκκόπεται, καὶ εἰς πῦρ βάλλεται. ἐγὼ μὲν
 βαπτίζω ὑμᾶς ἐν ὕδατι εἰς μετάνοιαν, ὁ δὲ ὁ
 πίσω μου ἐρχόμενος, ἰσχυρότερός με ὄζει.
 οὐδὲν εἰμι ἰκανὸς τὰ ὑποδήματα βασάσαι,
 αὐτὸς ὑμᾶς βαπτίσει ἐν πνεύματι ἁγίῳ, καὶ πυ
 ρί, οὐ τὸ πῦρον ἐν τῇ χειρὶ αὐτοῦ, καὶ διακαθαρι
 εἶ τὴν ἀλώνα αὐτοῦ, καὶ συναξει τὸν σίτην αὐ
 τοῦ, εἰς τὴν ἀπὸ θήκην, τὸ δὲ ἄχυρον, κατακαύ
 σι πυρὶ ἄσβεστον. τότε παρὰ γίνετο ὁ ἰη
 σοῦς ἀπὸ τῆς γαλιλαίας ἐπὶ τὸν ἰορδάνην
 πρὸς τὸν ἰωάννην, καὶ βαπτισθῆναι ὑπὸ αὐτοῦ,
 ὁ δὲ ἰωάννης, διεκώλυεν αὐτόν, λέγων, ἐγὼ
 χρειάζομαι ὑπὸ σοῦ βαπτισθῆναι, καὶ σὺ ἔρχῃ
 πρὸς με; ἀποκριθεὶς ἦ ὁ ἰησοῦς, εἶπε μὲν πρὸς
 αὐτόν, ἀφῆς ἄρτι, οὕτως ἔστι πρῆπορ ὄζει ἡμῶν,
 καὶ ληρώσαι πᾶσαν δικαιοσύνην, τότε ἀφῆ
 σι μὲν αὐτόν

annes baptista, p̄dicās in deserto Iudææ
 & dicens. Pœniteat uos. Appropinqua
 uit em̄ regnum cœloꝝ. Hic enim est ille
 de quo dixit ppheta, q̄ ait. Vox clamātis
 in deserto, parate uiam dñi, rectas facite
 semitas eius. Ipse uero Ioānes habebat
 indumentum suum ex pilis camelorum
 & zonam pelliceam circum lumbos su
 os. Porro cibus illius erant locustæ &
 mel syluestre. Tunc egressa est ad illum
 hierosolyma, & tota Iudæa, totaq; regio
 undiq; finitima Iordani, & baptizabāt
 in Iordane ab illo, confitentés peccata
 sua. Cum uidisset autem multos ex pha
 risæis & sadducæis, uenientes ad baptif
 mum suum, dixit illis. Progenies uipera
 rum, quis uobis submonstrauit, ut fuge
 retis a uentura ira? Facite igitur fructus
 qui deceant pœnitentiā. Et ne uideami
 ni dicere intra uos ipsos, patrē habemus
 Abraham. Dico enim uobis, quod possi
 sit deus facere ut ex lapidib⁹ his, filij sur
 gāt ipsi Abrahæ. Iam uero & securis ad
 radicem arborū posita est. Omnis igit
 arbor q̄ non facit fructum bonū, excidi
 tur, & in ignem mittitur. Ego quidē ba
 ptizo uos in aqua, ad pœnitentiā. At ille
 qui post me uenturus est, fortior me est,
 cuius nō sū idoneus, ut calciamenta por
 tem. Ipse uos baptizabit i spū sancto &
 igni, cuius uentilabrū in manu ipsius, &
 repurgabit areā suā, & congregabāt tri
 ticum suū in horreū, paleam autē exuret
 igni inextinguibili. Tunc accedit Iesus
 a Galilæa ad Iordanē ad Ioannē, ut ba
 ptizaret ab illo. At Ioannes, phibeat il
 lū dicēs. Mihi op⁹ est, ut abs te baptizer,
 & tu uenis ad me. Respōdēs autē Iesus di
 xit ad illū, omitte nūc. Sic em̄ decet nos,
 ut impleamus oēm iusticiā. Tunc omit
 tit illum

Christi baptisma.

σὺν αὐτῷ. καὶ βαπτισθεὶς ὁ Ἰησοῦς, ἀνέβη
εὐθὺς ἀπὸ τοῦ ὕδατος. καὶ ἰδοὺ ἀνεώχθησαν
αὐτῷ οἱ οὐρανοὶ καὶ εἶδεν τὸ πνεῦμα τοῦ θεοῦ
καταβαῖνον ὡσεὶ περιστερὰν, καὶ ἐρχόμενον
ἐπὶ αὐτόν. καὶ ἰδοὺ φωνὴ ἐκ τῶν οὐρανῶν λέ-
γουσα. Ὁυτός ἐστιν ὁ υἱός μου ὁ ἀγαπητός,

*Tenta^o chū a diabolo
in deserto, et de
eis ieiunio.*

ὃν ᾧ εὐδόκησα. τότε ὁ Ἰησοῦς ἀνήχθη
εἰς πλὴν ἔρημον ὑπὲρ τὸ πνεῦματος, παραδόν-
τος ὑπὲρ τὸ διαβόλου, καὶ νηστεύσας ἡμέρας τεσσα-
ράκοντα, καὶ νύκτας τεσσαράκοντα, ὕστερον ἐπεὶ
νασεν. καὶ προσελθὼν αὐτῷ ὁ πειράζων, εἶπεν.
εἰ υἱός ἐστις τοῦ θεοῦ, εἰπέ, ἵνα οἱ λίθοι οὗτοι ἄρτοι
γένηνται. ὁ ἄποκριθεὶς, εἶπεν. γέγραπται.
Ὅκ ἐπὶ ἄρτω μόνῳ ζήσεται ἄνθρωπος, ἀλλ' ἐπι-
παντὶ ῥήματι ἐκπορευομένου, διὰ στόματος
θεοῦ. τότε ἤραλαμβάνει αὐτὸν ὁ διάβολος
εἰς πλὴν ἀγίαν πόλιν, καὶ ἔσκειν αὐτὸν ἐπὶ τὸ
πτερύγιον τοῦ ἱεροῦ, λέγων αὐτῷ. εἰ υἱός ἐστι τοῦ
θεοῦ, βάλλε σεαυτὸν κάτω. γέγραπται δὲ, ὅτι
ἐτις ἀγγέλοις αὐτῷ ἐντελεῖται ἡ ἐπιτομή σου, καὶ ἐπι-
χρῆμα ἔσθῃ σὺν ἐμοί, μήποτε προσκόψῃς πρὸς
λίθον τὸν πόδα σου. ἔφη αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς, πάλι
μὲν γέγραπται. Ὅκ ἐκπεράσῃς κύριον τὸν
θεόν σου. πάλιν ἤραλαμβάνει αὐτὸν ὁ διά-
βολος εἰς ὄρος ὑψηλὸν λίαν, καὶ δείκνυσιν
αὐτῷ πάντα τὰς βασιλείας τοῦ κόσμου, καὶ τὴν
δόξαν αὐτῶν, καὶ λέγει αὐτῷ. Ταῦτά σοι πάντα
τα δώσω, εἰὰν πεσῶν προσκυνήσῃς μοι. τότε
λέγει αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς, ὕπαγε ὁπίσω μου σα-
τανᾶ. γέγραπται δὲ, κύριον τὸν θεόν σου προ-
σκυνήσεις, ὅτι αὐτῷ μόνῳ λατρεύσεις. τότε ἀ-
φίκηται αὐτῷ ὁ διάβολος, καὶ ἰδοὺ ἄγγελοι προ-
σῆλθον, καὶ ἐκκόνησαν αὐτῷ. ἀκῆσας δὲ
ὁ Ἰησοῦς, ὅτι ἰωάννης ἤρθε ἀπὸ θηρῶν, ἀνεχώρησεν
εἰς πλὴν γαλιλαίας, καὶ καταλίπων πλὴν να-
ζαρέθ, ἔλθων κατῴκησεν εἰς καπρναοὺμ τὴν
παραθαλάσσιον, ἐν ὁρίοις zabulon, καὶ νεφ-
θαλὶμ, ἵνα πληρωθῇ τὸ ῥηθὲν διὰ Ἰσαΐου τοῦ
προφήτου λέγοντος. γῆ zabulon καὶ νεφθα-
λίμ ὁ δὲ ὄρος θαλάσσης, πέραν τοῦ ἰορδάνου, γα-
λιλαία

*Habita^o chū in Capar-
nao, relictu
Nazareth.*

tit' illum . Et baptizatus Iesus , ascendit
protinus ab aqua. Et ecce aperti sunt illi
caeli, & uident spiritum dei descendentem
tanq̄ columbam, & ueniētem super se .
Et ecce uox de caelis dicens. Hic est filius
meus dilectus, in quo mihi bene cōpla-
citur est. **T**unc Iesus subductus fuit in
desertum a spiritu, ut tentaretur a dia-
bolo. Et cum ieiunasset dies quadragin-
ta, ac noctes quadraginta, postea esu-
rijt. Et cum accessisset ad eū ille qui ten-
tat, dixit. Si filius es dei, iube ut lapides
hi panes fiant . At ille respondēs, dixit
Scriptum est . Non in pane solo uictu-
rus est homo , sed in omni uerbo quod
egreditur per os dei . Tunc assumit illū
diabolus in sanctam ciuitatem, & statu-
it eum super pinnaculum templi , & di-
cit illi. Si filius es dei, mitte te deorsum .
Nam scriptum est. Angelis suis manda-
turus est de te, & in manibus tollent te,
ne quando impingas in lapidem pe-
dem tuum . Dixit illi Iesus , rursus
scriptum est . Non tentabis dominum
deum tuum. Rursus assumit illum dia-
bolus in montem excelsum ualde, & cō-
monstrat ei oīa regna mundi , & gloriā
illoꝝ, & dicit illi. Haec oīa tibi dabo, si p-
stratus adoraueris me. Tunc dicit illi Ie-
sus. Abi post me satana. Scriptū est em̄.
Dñm deū tuū adorabis, & illū solū co-
les. Tūc mittit illū diabolus. Et ecce an-
geli accedebāt, & ministrabāt ei . **C**ū au-
disset autē Iesus, qd' Ioānes traditus esset
secessit in Galileā, & relictā Nazareth, p-
fectus habitauit in Caparnaū, q̄ est ciui-
tas maritima, in finib⁹ Zabulon & Ne-
ptalim, ut impleret qd' dictū fuerat p̄ Esai-
am pphetā dicētē. Terra Zabulo & Ne-
ptalim iuxta uia maris, ultra Iordanē, ga-
lilaea

III

λιλαῖα τῶν ἐθνῶν, ὁ λαὸς ὁ καθ' ἑμῶν ἐν σκοτεινῶν φῶς μέγα, καὶ τῆς καθ' ἑμῶν ἐν χάριτι καὶ ἀγάπῃ τοῦ πατρὸς, φῶς ἀνέτηλθεν ἐν αὐτοῖς, καὶ ἀπὸ τότε ἤρξατο ὁ ἸΗΣΟΥΣ κηρύσσειν καὶ λέγειν, μετανοήσατε, ἡγγικεν γὰρ ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν. περιπατῶν δὲ ὁ ἸΗΣΟΥΣ παρὰ τὴν θάλασσαν ἐν γαλιλαίᾳ, εἶδεν δύο ἀδελφοὺς, σίμωνα τὸν λεγόμενον πέτρον, καὶ ἀνδρέαν τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ, βάλλοντας ἀμφίβληκτρον εἰς τὴν θάλασσαν, ἦσαν γὰρ ἀλιεῖς, καὶ λέγει αὐτοῖς, δεῦτε ὀπίσω μου καὶ ποιήσω ὑμᾶς ἀλιεῖς ἀνθρώπων, οἱ δὲ ἀφέντες εὐθέως τὰ δίκτυα, ἠκολούθησαν αὐτῷ. καὶ προσὰς ἐκείθεν, εἶδεν ἄλλους δύο ἀδελφοὺς, ἰακώβον τὸν τοῦ ζεβεδαίου, καὶ ἰωάννην τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ ἐν τῷ πλοίῳ μετὰ ζεβεδαίου τοῦ πατρὸς αὐτῶν, καταρτίζοντας τὰ δίκτυα αὐτῶν, ὃ ἐκάλεσεν αὐτούς, οἱ δὲ εὐθέως ἀφέντες τὸ πλοῖον καὶ τὸν πατέρα αὐτῶν, ἠκολούθησαν αὐτῷ. καὶ ὡς ἦν ὄψωμαι τὴν γαλιλαίαν ὁ ἸΗΣΟΥΣ, διδάσκων ἐν ταῖς συναγωγαῖς αὐτῶν, καὶ κηρύσσων τὸ εὐαγγέλιον ἐν βασιλείᾳ, καὶ ἐξουσιῶν παρὰ τὸν νόσον, καὶ πᾶσαν μαλακίαν ἐν τῷ λαῷ, καὶ ἀπηλθεῖν ἡ ἀκοὴ αὐτοῦ εἰς ὅλην τὴν σαρδίαν, καὶ προσέειπεν αὐτοῖς, πάντας τῆς κακῶς ἔχοντες, πικρίας νόσους καὶ θασάνους, σωματικὰς, καὶ δαμονιζομένους, καὶ σελωαζομένους, καὶ παραλυτικούς, καὶ ἐθεράπευσεν αὐτούς. καὶ ἠκολούθησαν αὐτῷ ὄχλοι πολλοὶ ἀπὸ ἐν γαλιλαίας καὶ δεκαπόλειως, καὶ ἱεροσολύμων, καὶ ἰουδαίας, καὶ πέριξ τοῦ ἰορδάνου. ἰδὼν δὲ τοὺς ὄχλους, ἀνέειπεν ὁ ἸΗΣΟΥΣ, καὶ καθίσαντες αὐτοῦ, προσήλθομεν αὐτῷ δι μαθηταὶ αὐτοῦ, καὶ ἀνοίξας τὸ στόμα αὐτοῦ, ἐδίδασκον αὐτούς, λέγων, μακάριοι οἱ πτωχοὶ τῷ πνεύματι, ὅτι αὐτοῖς ὁ βασιλεὺς τῶν οὐρανῶν, μακάριοι οἱ πεινῶντες, ὅτι αὐτοῖς παρακληθήσονται,

μακάριοι

lilæa gentium, populus qui sedebat in tenebris & umbra mortis, uidentem lucem magnam, & sedentibus in regione & umbra mortis, lux orta est eis. Et ex eo tempore cepit Iesus prædicare, & dicere, pœniteat uos. Appropinquauit enim regnũ cœlorum. Ambulans autem Iesus iuxta mare Galilææ, uidentibus duos fratres, Simonem qui uocatur Petrus, & Andream fratrem eius, iacentes rete in mare. Nam erant piscatores, & dicit illis. Venite post me, & faciam uos piscatores hominum. At illi relictis illico retibus secuti sunt illum. Et progressus illinc, uidentibus alios duos fratres, Iacobum filium Zebedæi, & Ioannem fratrem eius, in nauis, cum Zebedæo patre suo, facientes retia sua, & uocauit eos. At illi protinus relictis nauis & patre suo, secuti sunt eum. Et circumibat totam Galilæam Iesus docens in synagogis illorum, & prædicans euangelium regni, & curans omnem morbum, & omnem languorem in populo. Et dimanauit fama illius in totam Syriam. Et adduxerunt ad illum oēs male affectos, uarijs morbis & tormentis contractos, & dæmoniacos, & syderatos, & paralyticos, & sanauit illos. Et secuta sunt eum turbæ multæ, a Galilæa ac Decapoli, & Hierosolyma, & Iudæa, & trans Iordanem.

Cum uidisset autem turbas, ascendit in montem, & cum sedisset accesserunt ad illum discipuli eius, & postquam aperuisset os suum, docebat illos, dicens. Beati pauperes spiritu, quoniam illorum est regnum cœlorum. Beati qui lugent, quoniam ipsi consolationem accipient.

A 4 Beati

Voca^o Petri Andree Jacobi et Joannis.

Circūiens galilæā uarios languores curauit.

V. Beatitudinū doctrina in monte Taboz. Incip^t Sermo dñi ī mōte. qui durat usq; ad cap. viij.

ascende
ti sunt in
ndentem
super se.
c est filius
ne cōpla-
tus fuit in
tur a dia-
dragin-
stea esu-
e qui tenuit
lapides
es, dixit
lo uictu-
bo quod
sumit illū
m, & itauit
pili, & di-
corum.
manda-
llent te,
em pe-
rursum
ominum
lum dias
lde, & cō-
& gloriā
abo, si p-
licat illi lo-
reū est em-
lū foli cor-
s. Et ecce an-
rei. Cū au-
aditus esset
lazareti p-
cū. q̄stauit
uulnē Ne-
uina p̄. Et ai-
pulo & Ne-
jordani ga-
lilæa

μακάριοι οἱ πραῖς, ὅτι αὐτοὶ κληρονομήσουσι τὴν γῆν, μακάριοι οἱ πεινῶντες καὶ διψῶντες ἅδι δίκαιοσάντων, ὅτι αὐτοὶ χορτασθήσονται, μακάριοι οἱ ἐλεήμονες, ὅτι αὐτοὶ ἐλεηθήσονται, μακάριοι οἱ καθαροὶ τῆς καρδίας, ὅτι αὐτοὶ τὸν θεὸν ὁψονται, μακάριοι οἱ εἰρῆνοποιοί, ὅτι αὐτοὶ ἡροὶ θεοῦ κληθήσονται, μακάριοι οἱ διεδιωγμένοι ἕνεκεν δικαιοσύνης, ὅτι αὐτῶν ὁ βασιλεὺς τῶν οὐρανῶν, μακάριοι ἐστέ, ὅτι ἂν διψῶσι ὑμεῖς καὶ διώξωσιν, καὶ ἔπωσιν ὑμᾶς ὡς πονηρὸν ζῆμα καὶ ἡμῶν θύματα, ἕνεκεν ἐμοῦ, χαίrete ὁ ἀγαλλισθε, ὅτι ὁ μισθὸς ὑμῶν πολὺς ἐστὶν ὅτις οὐρανοῖς, οὕτως ἂν ἐδίωξαν τοὺς προφῆτας, τοὺς πατρὸς ὑμῶν, ὑμεῖς ἐστέ τὸ ἄλλο, φιλί γῆς, ἐὰρ ἢ τὸ ἄλλο, μαρτυρήθη, ἐν τίνι ἀλιθῆσεται, εἰς ὅσον ἰχθὺς ἐστὶ, εἰ μὴ βληθῶμαι ἔξω, ὁ καταπαύσθαι ὑπὲρ αὐτῶν ἀνθρώπων, ὑμεῖς ἐστέ τὸ φῶς τοῦ κόσμου. οὐδὲν ἀποκαλύπτει κρυβῶσαι ἐπὶ αἰῶνος ὅπως κηρύξω, οὐδὲ καὶ σοὶ λύχνον, καὶ θέλασι αὐτὸν ὑπὲρ τὸν μόδιον, ἀλλ' ἐπί τῆς λύχνου, καὶ λάμπει πάντες ἐν τῇ οἰκίᾳ, οὕτως λαμψάτω τὸ φῶς ὑμῶν ἕμπροσθεν ἑαυτῶν ἀνθρώπων, ὅπως ἴδωσιν ὑμῶν τὰ καλὰ ἔργα, ὅτι δοξάσωσιν τὸν πατέρα ὑμῶν, τὸν ἐν τοῖς οὐρανοῖς, μὴ νομίσητε, ὅτι ἥλθοι καταλύσαι τὸν νόμον ἢ τὴν προφήτειαν, οὐκ ἥλθοι καταλύσαι, ἀλλὰ πληρῶσαι. ἀμὴν γὰρ λέγω ὑμῖν, ἕως ἄρ' ἔλθῃ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου, ἢ ἢ ἢ, ἰὼτα ἓν, ἢ μία κεφαλαία, οὐ μὴ ἔλθῃ ἀπὸ τοῦ νόμου, ἕως ἄρ' πάντα γένηται, ὅς ἐστι λύση μίαν ἑαυτῶν τῶν ἰσχυρῶν ἢ ἐλαχίστου, καὶ διδάξει οὕτως τοὺς ἀνθρώπους, ἐλαχίστος κληθήσεται ἐν τῇ βασιλείᾳ τοῦ οὐρανοῦ, ὅς δ' ἂν ποιήσῃ καὶ διδάξει, οὕτως μέγας κληθήσεται, ἐν τῇ βασιλείᾳ τοῦ οὐρανοῦ, ἐὰν μὴ περιουσία ὑμῶν ἢ δικαιοσύνη, πλεον τῶν γραμματέων καὶ φαρισαίων, οὐ μὴ εἰσέλθῃτε εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ οὐρανοῦ. ἠκούσατε ὅτι ἐξέθη τοῖς ἀρχαίοις, οὐ φονεύσεις, ὅς δ' ἂν φονεύσει

Vocat aplos suos sal terrae.

Vocat eos lux mundi.

De homicidio doctrina.

Beati mites, quoniam ipsi hereditatem accipient terrae. Beati qui esuriunt & sitiunt iusticiam, quoniam ipsi saturabuntur. Beati misericordes, quoniam ipsi misericordiam consequentur. Beati mundi corde, quoniam ipsi deum videbunt. Beati pacifici, quoniam ipsi filii dei uocabuntur. Beati qui persecutionem patiuntur propter iusticiam, quoniam illorum est regnum celorum. Beati estis, cum probra iccerint in uos homines, & insectati fuerint, & dixerint omne malum uerbum aduersus uos mentientes, propter me. Gaudete & exultate, quoniam merces uestra multa est in caelis. Sic enim persecuti fuerunt prophetas, qui fuerunt ante uos. Vos estis sal terrae. Quod si sal infatuatus fuerit, in quo salietur. Ad nihil ualet ultra, nisi ut proijciatur foras, & conculetur ab hominibus. Vos estis lux mundi, non potest oppidum abscondi supra montem situm, neque accendunt lucernam & ponunt illam subter modium, sed super candelastrum, & lucet omnibus, qui sunt in domo. Sic luceat lux uestra coram hominibus, ut uideant uestra bona opera, & glorificent patrem uestrum, qui est in caelis. Ne existimetis, quod uenerim ad destruendam legem, sed ad complendam. Amen dico uobis, donec praetereat caelum & terra, iota unum, aut apex, non perit ex lege, quo ad omnia facta fuerint. Quisquis soluerit unum ex mandatis hisce minimis, & docuerit sic homines, minimus uocabitur in regno celorum. Quisquis autem fecerit & docuerit, hic magnus uocabitur in regno celorum. Nisi abundabit uestra iusticia, plus quam scribarum & pharisaeorum, non possitis ingredi in regnum celorum. Audistis quod dictum sit ueteribus, ne occides. Quisquis autem

f. 97c

ἢ ἄν φονεύσῃ, ἔνοχος ἔσται τῆ κρίσει. ἐγὼ δὲ
 λέγω ὑμῖν, ὅτι πᾶς ὁ ὀργιζόμενος τῷ ἀδελφῷ
 αὐτοῦ ἐκ τῆς καρδίας, ἔνοχος ἔσται τῆ κρίσει, ὡς
 ἂν εἴπῃ τῷ ἀδελφῷ αὐτοῦ ῥακά, ἔνοχος
 ἔσται τῷ σκευδαίονι, ὡς ἂν εἴπῃ μωρὸς,
 ἔνοχος ἔσται ἐν τῷ γέεννα τῷ πυρὸς. ἐὰν
 δὲ ὁ προσφέρῃς τὸ δῶρον σου ἐπὶ τὸ θυσιαστήριον,
 καὶ ἐκεῖ μνησθῆς, ὅτι ὁ ἀδελφός σου
 ἔχει τι κατὰ σοῦ, ἄφες ἐκεῖ τὸ δῶρόν σου
 ἔμπροσθεν τοῦ θυσιαστηρίου, καὶ ὑπάγε πρῶτον
 διαλλάγηθι τῷ ἀδελφῷ σου. καὶ τότε
 ἔλθων προσφέρει τὸ δῶρόν σου. ἴδι ἐνοῶν
 τῷ ἀντιδίκῳ σου ταχῦ, ἕως ὅτου εἴ ᾗ τῆ δ
 δὲ μετ' αὐτῷ, μή ποτέ σε ᾗ ἀδελφὸς ὁ ἀντίδικος
 τῷ κριτῆ, καὶ ὁ κριτὴς σε ᾗ ἀδελφὸς τῷ
 ὑπηρέτῃ. Ἐἴς φυλακὴν βληθήσῃ, ἀλλὰ λέγω
 σοι, ὅτι μὴ ᾗ ἐλθῆς ἐκεῖθεν, ἕως ἂν ἀποδῶς
 τὸ ἔχον, ἵνα μὴ ᾗ κωδραίνῃ. ἠκούσατε, ὅτι
 ἐξέτεθκ τῶς ἀρχαίοις, ὅτι μοιχεύσῃς. ἐγὼ δὲ λέγω
 ὑμῖν, ὅτι πᾶς ὁ βλέπων γυναικὰ πρὸς
 τὸ ἐπιθυμῆσαι αὐτῆς, ἢ ὅτι ἐμοίχθησεν αὐτῇ
 ᾗ τῆ καρδίας αὐτῆς. εἰ δὲ ὁ ὀφθαλμὸς σοῦ δὲ
 εἰς σκωδάλιν, ἕξελε αὐτὸν καὶ βάλλε ἀπὸ
 σοῦ, ἵνα ἀπόληται ἐκ τῶν μελῶν σου,
 ἵνα μὴ ὅλον τὸ σῶμά σου βληθῆ
 εἰς γέεννα. Ἐἴ ἢ δὲ εἰς τὴν χεῖρα σκωδαλί
 ζῃ σε, ἐκκοφοῦ αὐτὴν καὶ βάλλε ἀπὸ σοῦ. συμ
 φέει γάρ σοι, ἵνα ἀπόληται ἐκ τῶν μελῶν σου,
 ἵνα μὴ ὅλον τὸ σῶμά σου βληθῆ εἰς γέεννα.
 ἐξέτεθκ, ὡς ἂν ἀπλῆσαι τὴν γυναικὰ αὐτοῦ
 λότῳ αὐτῆς ἀποσάσιον. ἐγὼ δὲ λέγω ὑμῖν,
 ὅτι ὅς ἂν ἀπολύσῃ τὴν γυναικὰ αὐτοῦ, ᾗ
 κτὸς λότῳ πορνείας ποῖ αὐτὴν μοιχεύσῃ.
 Ἐἴ ὅς ἂν ἀπλελυμένη γαμήσῃ, μοιχεύσῃ.
 πάλιν ἠκούσατε, ὅτι ἐξέτεθκ τῶς ἀρχαίοις,
 ὅτι ἐπισηκίσις. ἀποδώσεις δὲ τῷ κυρίῳ
 τοὺς ὄρκους σου. ἐγὼ δὲ λέγω ὑμῖν μὴ ὀ
 μύσαι ὅλως, μὴ τε ᾗ τῷ ὄρκῳ. ὅτι ὁ
 θς ὄρκῳ τῷ θεοῦ, μήτε ᾗ τῆ γῆ, ὅτι ὑπο
 πόδιον

aut occiderit, obnoxius erit iudicio. At
 ego dico uobis, qd' ois q irascitur fratri
 suo temere, obnoxius erit iudicio. Qui
 cumq; uero dixerit fratri suo raca, obnoxius
 erit concilio. Quisq; aut dixerit fatue,
 tenebitur ad gehēnā ignis. Itaq; si obtuleris
 munus tuū, ad arā, & illic recordatus
 fueris, qd' frater tuus habet aliqd aduer
 sum te, relinque illic munus tuū corā alta
 ri, & abi, prius recōciliaris fratri tuo, & tū
 ueniens offer munus tuū. Habeto bene
 uolentiā cū aduersario tuo cito, dū es in
 uia cū illo, ne qñ te tradat aduersarius iu
 dici, & iudex te tradat ministro, & in car
 cerem cōijciaris. Amen dico tibi, nō exi
 bis illinc, donec psolueris extremū qua
 drantem. Audistis quod dictū fuerit anti
 quis, nō adulteraberis. At ego dico uo
 bis, quod ois q aspexerit uxore alterius,
 ad cōcupiscendū eam, iam adulteriū cū
 ea cōmisit in corde suo. Quod si oculus
 tuus dexter obstaculo tibi fuerit, erue il
 lum, & abiice abs te. Expedit enim tibi,
 ut pereat unū membrorum tuorum, & nō to
 tum corpus tuū cōijciatur in gehēnā. Et
 si dextera tua manus obstiterit tibi, am
 puta eam, & proijce abs te. Expedit em̄ ti
 bi, ut pereat unū mēbrorum tuorum, & nō to
 tum corpus tuū mittatur in geēnā. Dictū
 est aut, Quicumq; repudiauērit uxore suā
 det illi libellum diuortij. At ego dico uo
 bis, qd' quisq; repudiauērit uxore suā, nisi
 ob fornicationē, efficit ut illa sit adultera,
 & quicumq; repudiatā duxerit, adulte
 rium cōmittit. Rursū audistis, quod di
 ctum fuerit antiquis, non peierabis, sed
 psolues dño ea q iuraueris. At ego dico
 uobis, ne iuretis omnino, neq; per cœlū,
 quia thronus dei est, neq; per terrā, quia
 scabellum

De oblatione doctrina.

De Adulterio doctrina.

De oculo vel manu erui.

De uxore nō nisi ob adulteriū dimittenda.

De iuramento.

scabellum

reditum
 niunt & h
 faturabun
 am ipsi mi
 cati mun
 uidebunt.
 dei uoca
 uen patiū
 millorum
 is, cū pro
 iunctati
 m uerbū
 ppter me.
 neres uo
 m perfec
 erunt ante
 i sal infaua
 nihil ualet
 & concaly
 lux mun
 pra mō.
 mā & po
 uper can
 pi sunt iu
 ram hoi
 pa, & glori
 tis. Ne exi
 uedā legē
 uobis, do
 ta unū aut
 ad oia facta
 u ex malici
 sic homines
 no celorum
 docuerit, hi
 no aliam.
 itia, plus q
 non possit
 uelitis quod
 uides. Quisq;
 autem

πούδιόν ὄζειν ἢ πούδιον αὐτῶν, μήτε εἰς ἱερο-
 σόλυμα, ὅτι πόλις ὄζειν τῷ μεγάλῳ βασι-
 λείῳ, μήτε ἐν τῇ κεφαλῇ σου ὁμώσῃς, ὅτι οὐ
 δάσασα ποιῆσαι, μίαρ τρίχα λευκῆ ἢ
 μέλαινα. Ἔσω δὲ ὁ λόγος ὑμῶν, ναί, ναί, οὐ
 οὐ. τὸ δὲ πρῶτον ὁμώσῃς, ἐκ τῆς πονηρῆς ὄζειν.
 ἢ κῆσατε ὅτι ἐξέθῃς, ὁφθαλμὸν ἀντιὸφθαλ-
 μοῦ, καὶ ὁ δόντα ἀντιὸ δόντου. ἐγὼ δὲ λέγω
 ὑμῖν, μὴ ἀντισῶμα τῷ πονηρῷ, ἀλλ' ὅς τις
 σε ῥαπίσῃ ἐπὶ τὴν δεξιὰν σου σιαγόνα, ῥα-
 πῆσον αὐτῷ καὶ τὴν ἄλλην, καὶ τῷ δέλωρτί-
 σοι κριθῶσαι καὶ τὸν χιτῶνά σου λαβῆσαι, ἀ-
 φῆσον αὐτῷ καὶ τὸ ἱμάτιον, καὶ ὅς τις σε ἀγα-
 ρῆσαι μίλιον ἐμ, ὑπάγε μετ' αὐτῶν δύο, τῷ ἀ-
 πώτισε δίδου, καὶ τὸν δέλοντα ἀπὸ σοῦ δα-
 νείσασθαι μὴ ἀποσφραγῆς. ἢ κῆσατε ὅτι ἐξέ-
 θῃς, ἀγαπήσῃς τὸν πλῆκόν σου, καὶ μισήσῃς
 τὸν ἐχθρόν σου. ἐγὼ δὲ λέγω ὑμῖν, ἀγαπᾶ-
 τε τοὺς ἐχθροὺς ὑμῶν, εὐλογεῖτε τοὺς κατα-
 ραμύσας ὑμᾶς, καλῶς ποιεῖτε τὴν μισοῦ-
 σάν ὑμᾶς, καὶ προσεύχεσθε ὑπὲρ τῶν ἐσθρα-
 ζόντων ὑμᾶς, καὶ διωκόντων ὑμᾶς, ὅπως γέ-
 νῃσθε ὡς ὁ πατὴρ ὑμῶν τῷ οὐρανῷ, ὅτι
 τὸν ἥλιον αὐτῷ ἀνατέλλει ἐπὶ πονηροὺς καὶ
 ἀγαθοὺς, καὶ βρέχει ἐπὶ δικαίους καὶ ἀδίκους.
 εἰ μὴ ἄγαπήσητε τὴν ἀγαπῶσαν ὑμᾶς,
 τίνα μισθὸν ἔχετε; οὐχὶ καὶ οἱ τελῶναι τὸ αὐ-
 τῷ προσίμ; καὶ εἰ μὴ ἀσπάσῃσθε τὴν ἀδελφὸν
 ὑμῶν μόνον, τί πρῶτον ποιεῖτε; οὐχὶ καὶ οἱ
 τελῶναι οὕτως ποιῶσιν; ἔσεσθε ὡς ὑμεῖς τέ-
 λῃ, ὡς ὁ πατὴρ ὑμῶν ὁ ἐν τοῖς οὐρανοῖς,
 τέλειός ἐστιν. προσέχετε δὲ τὴν ἐλεημοσύνην
 ὑμῶν, μὴ πρῶτον ὑμῶν προσοδεῖ τῶν ἀνθρώπων,
 πρὸς τὸ θεαθῆναι αὐτοῖς, εἰ δὲ μή γε μισθὸν οὐκ
 ἔχετε παρὰ τοῦ πατρὸς ὑμῶν τοῦ ἐν οὐρα-
 νοῖς, ὅτι ἂν οὕτως ποιῆς ἐλεημοσύνην, μὴ σαλ-
 πίσης ὑμῶν προσοδέσῃ, ὡς οἱ ὑποκριταὶ πρῶ-
 σιν ἐν ταῖς συναγωγαῖς, καὶ ἐν ταῖς ῥύμαις,
 ἕπως δοξαδοῦσιν ὑπὲρ τῶν ἀνθρώπων. ἀμὲν
 λέγω

De oculo & dente.

Inimicos diligēdos

De eleemosynis.

scabellum est pedū illius, neq; per Hie-
 rosolymam, quoniā ciuitas est magni re-
 gis, neq; per caput tuū iurabis, propte-
 rea quod nō potes unum pilum album,
 aut nigrum facere. Sed erit sermo uester
 est est, non non. Porro quod ultra hæc
 adiungit, ex malo proficiscitur. Audistis
 quod dictū fuerit, oculum pro oculo, &
 dentem pro dente. At ego dico uobis,
 ne resistatis malo, sed quisquis impege-
 rit alapam in dexterā tuā maxillā, obuer-
 te illi & alterā, & ei qui te uelit in ius tra-
 here, ac tunicam tuam tollere, dimitte il-
 li & pallium, & qui te adegerit ad milia-
 rium unum, abito cum illo duo. Peten-
 ti abs te dato. & cupientem mutuum ac-
 cipere, ne auerferis. Audistis quod dictū
 fit. Diliges proximum tuū, & odio habe-
 bis inimicū tuum. At ego dico uobis. Be-
 ne precemini deuouentibus uos, bene
 facite ijs, qui uos odio prosequunt, ora-
 te pro ijs qui ledunt & insectantur uos,
 ut sitis filij patris uestri, qui est in cœlis,
 qui solem suum exoriri sinit, super ma-
 los ac bonos, & pluuiam mittit super iu-
 stos & iniustos. Nā si dilexeritis eos, q
 diligunt uos qd' premiū habetis? Nōne
 & publicani idem faciunt? Et si comple-
 xi fueritis fratres uestros tātū, quid exi-
 miūm facitis? Nōne & publicani sic fa-
 ciunt? Eritis igitur uos perfecti, quē ad-
 modū pater uester q ē in cœlis, perfect⁹
 est. **A**ttēdite ne eleemosynā uestrā fa-
 ciatis corā hoibus, ut spectemini ab illis.
 Alioqui premiū non habetis apud pa-
 trem uestrū, qui est in cœlis. Itaq; cū fa-
 cis eleemosynā, ne tubis canat añ te, quē
 admodū hypocritæ faciūt, i cōciliabulis,
 & in uicis, ut glorificēt ab hoibus. Amē
 dico

VI

λέγω ὑμῖν, ἀπέχουσι τὸ μίσηδόν σου. σου δὲ
 προσώπου ἐλεημοσύνη, μὴ γνώτω ἡ ἀριστερά
 σου τί ποιεῖ ἢ δεξιὰ σου, ὅπως ἢ σε ἡ ἐλεημοσύνη
 νῆ ἐν τῷ κρυπτῷ, καὶ ὁ πατήρ σου ὁ βλέπων ἐν
 τῷ κρυπτῷ, ἀποδοῦ σοι ἐν ἔθρῳ φωνε
 ρῶ. καὶ ὅταν προσεύχη, ὅπως ἢ σε ἡ ἐλεημοσύνη
 κριταί, ὅτι πολλοὶ ἐν ταῖς συναγωγαῖς, καὶ
 ἐν ταῖς κωίαις τὸ πλατῆσιν ἐστῶτες προσεύχονται,
 ὅπως ἂν φωνώσιν τοῖς ἀνθρώποις, ἀλλὰ λέγω
 ὑμῖν, ὅτι ἀπέχουσι τὸ μίσηδόν σου. σου ἢ ὅτι
 ἂν προσεύχη, εἰσελθε εἰς τὸ ταμιεῖόν σου, καὶ κλεί
 σαι τὴ θύραν σου, προσεύξαι τῷ πατρὶ σου τῷ
 ἐν τῷ κρυπτῷ, καὶ ὁ πατήρ σου ὁ βλέπων ἐν
 τῷ κρυπτῷ ἀποδοῦ σοι ἐν τῷ φανερῷ. προσπι
 χόμενοι ἢ, μὴ βαττολογήσετε, ὡς οἱ ἔθνη
 κοί. δοκῶσιν ἢ, ὅτι ἐν τῇ πλυλοσίᾳ αὐτῶν εἶσα
 κησθήσονται, μὴ ὅπως ὁμοιωθῆτε αὐτοῖς, οἱ δὲ ἐμ
 ὁ πατήρ ὑμῶν, ὡς χεῖρα ἔχετε πρὸ τῆ ὑμῶν
 ἀπὸ αὐτοῦ. οὐτὸς ὅπως προσεύχεται ὑμῶν. πιά
 τες ἢ ὑμῶν ὅτι τῶν ὄψεσιν, ἀγαθὸν τὸ
 ὀνομάσας. ἐλθέτω ἡ βασιλεία σου, γεννηθῆτω
 ἡ θέλημά σου, ὡς ἐν οὐρανῷ, καὶ ἐπὶ τῆ γῆς. εὐ
 ἄριστον ἢ ὑμῶν τὸ ἐπιτόσιον δὲ ὅπως ἢ ὑμῶν
 ἡμεῖς, καὶ ἀφεῖς ἢ ὑμῶν τὰ ὀφλήματα ἢ ὑμῶν, ὡς
 καὶ ἢ ὑμῶν ἀφίεμεν τοῖς ὀφλετάς ἢ ὑμῶν. καὶ
 μὴ εἰσενέγκῃς ἢ ὑμῶν εἰς πηγάσιν, ἀλλὰ εὐ
 σαι ἢ ὑμῶν ἀπὸ τῆς πονηροῦ. ὅτι σου ὄστις ἢ βα
 σιλεία. Ὁ ἢ δάμας, Ὁ ἢ δόξα, εἰς τοῦ αἰ
 νασ ἀμὴν. εὐ ἢ ἀφῆτε τοῖς ἀνθρώποις τὰ
 ἢ ὑμῶν ἀφῆται αὐτῶν, ἀφήσει καὶ ὑμῖν ὁ πατήρ
 ἢ ὑμῶν ὁ οὐράνιος. εὐ ἢ μὴ ἀφῆτε τοῖς ἀνθρώποις
 τὰ ἢ ὑμῶν ἀφῆται αὐτῶν, οὐδέ ὁ πατήρ ὑμῶν
 ἀφήσει τὰ ἢ ὑμῶν ἀφῆται ὑμῶν. ὅτι ἂν δὲ νῆ
 σέητε, μὴ γίνεσθε ὡς οἱ ὑπὸ κριταῖς σκυθρο
 ποί, ἀφανίζουσι γὰρ τὰ πρόσωπα αὐτῶν, ὅ
 πως φωνώσιν τοῖς ἀνθρώποις κησεύοντες.
 ἀλλὰ λέγω ὑμῖν, ὅτι ἀπέχουσι τὸ μίση
 δόν σου. σου δὲ κησεύων ἀλειψαί σου τὸ
 κεφάλιν, καὶ τὸ πρόσωπόν σου νίψαι,
 ὅπως

dico uobis habent mercedem suam. Ca
 terū cū tu facies eleemosynā, nesciat si
 nistra tua, quod facit dextera tua, ut sit
 tua eleemosyna i occulto, & pater tu⁹ q
 uidet in occulto, ipse reddet tibi in pro
 patulo. Et cum oraueris, non eris quem
 admodum hypocritæ. Nam illi solēt in
 conciliabulis & in angulis platear, stan
 tes orare, ut conspicui sint hominibus.
 Amen dico uobis, quod habent merce
 dem suam. Tu uero cum oras, introito
 in condaue tuū, & occluso ostio tuo, ora
 patrē tuū q est i occulto, & pater tu⁹ q uī
 det in occulto, persoluet tibi in propa
 tulo. Vex orantes, ne sitis multiloq, sicut
 ethnici: Putant em fore, ut in multiloqo
 suo exaudiant. Ne igit efficiamini si
 miles illis. Nouit enim pater uester, qui
 bus rebus opus sit uobis, priusq̄ petā
 tis ab illo. Ad hunc ergo modum orate
 uos. Pater noster, qui es in celis, sanctifi
 cetur nomen tuū. Veniat regnū tuū, fiat
 uoluntas tua, quemadmodū in caelo, sic
 etiam in terra. Panē nostrum quotidiana
 num da nobis hodie, & remittito nobis
 debita nostra, sicut & nos remittimus de
 bitoribus nostris. Et ne inducas nos in
 tentationē. Sed libera nos a malo. quia
 tuum est regnum, & potentia & gloria,
 in saecula saeculorum. Amen. Proinde,
 si remisistis hoibus errata sua, remittet
 & uobis pater uester caelestis. Q̄ si nō
 remisistis hominibus errata sua, nec pa
 ter uester remittet errata uestra. Porro
 cū ieiunaueritis. ne sitis ueluti hypocritæ
 retrici. Obscurāt em facies suas, quo per
 spicuū sit hoibus ipsos ieiunare. Amē di
 co uobis habēt mercedē suā. Tu uero cū
 ieiunas, unge caput tuū, & faciē tuā laua,
 ne conspicuū

De Oratione.

Oratio dñica.

Choromis.

De ieiunio.

per Ho
 magni
 s, prope
 um album
 mo uester
 ultra haec
 r. Audistis
 ro oculo, &
 dico uobis,
 is impege
 illa obuet
 in ius tra
 dimitte il
 e ad milia
 uo. Peten
 tuum ac
 quod dictū
 odio habe
 uobis. Be
 os, bene
 inf, ora
 ntu uos,
 t in caelis.
 ut super u
 ritis eos, q
 eris. Non e
 si comple
 ā, quid em
 dicani hie
 fechi, quid
 celes, p̄met
 in uestra fa
 mini ab illis
 etis apud
 s. Itaq̄ aī
 matate, que
 i conciliabulis
 habus. Amē
 dico

De thesauro i celo reponendo.

Lucerna corporis esse oculu.

No posse duobus dominis seruire,

No sollicitandu de cibo neq; vestimento.

Respicit ad volatilia caeli.

ὅπως μὴ φανῆς ᾧ ἀνθρώποις κεισέωμ, ἀλλὰ ᾧ πατρὶ σου, ᾧ ἐν ᾧ κρυπτός, καὶ ὁ πατήρ σου ὁ βλέπων ἐν ᾧ κρυπτός, ἀποδώσει σοι ἐν ᾧ φανερώ. μὴ θησαυρίζετε ὑμῖν θησαυροὺς ἐπὶ γῆς, ὅπου σὴς καὶ βροῦσις ἀφανίζε, καὶ ὅπου κλέπτει ἀδιορίασσιμ, καὶ κλέπτουσιμ. ἠκουσαρίζετε δὲ ὑμῖν θησαυροὺς ἐν οὐρανῷ, ὅπου, οὔτε σὴς, οὔτε βροῦσις ἀφανίζε, καὶ ὅπου κλέπτει ἀδιορίασσιμ, οὐδὲ κλέπτουσιμ. ὅπως γὰρ ὅθιμ ὁ θησαυρός ὑμῶν, ἐκεῖ ἔσται καὶ ἡ καρδία ὑμῶν.

Ὁ λύχνος τοῦ σώματος ὅθιμ ὁ ὀφθαλμὸς, ἐὰν ὅω ὁ ὀφθαλμὸς σου ἀπλῆς ἢ, ὅλομ τὸ σῶμα σου φωτανὸν ἔσται. ἐὰν ἢ ὁ ὀφθαλμὸς σου πονηρός ἢ, ὅλομ τὸ σῶμα σου σκοτινὸν ἔσται. εἰ ὅω ὁ φῶς ὅ ἐν σοὶ σκοτός ὅθιμ, τὸ σκοτός πόσομ; οὐδεὶς δάσεται ἰδουσι κρυφίσι δουλεύειμ. ἢ γὰρ τὸ ἐν ἡμῖν μισήσῃ, καὶ τὸ ἐπερομ ἀγαπήσει, ἢ ἐνός ἀνθέξεται, καὶ τὸ ἐτέρομ καταφρονήσει, οὐ δάσεται θεῷ δουλεύειμ καὶ μαμωνᾶ. διὰ τοῦτο λέγω ὑμῖν, μὴ μεριμνᾶτε τῇ ψυχῇ ὑμῶν τί φάγητε, ἢ τί πίητε, μὴ δὲ ᾧ σώματι ὑμῶν τί ἐνδύσθητε. ὅυχὶ ἢ ψυχὴ πλεόν ὅθιμ ᾧ τροφῆς; καὶ τὸ σῶμα τὸ ἐνδύματος; ἐμβλέψατε εἰς τὰ πετανᾶ ὅ οὐρανοῦ, ὅτι οὐ σπειροσιμ, οὐδὲ θερίζουσιμ, οὐδὲ σπυροσιμ εἰς ἀποθήκασ, καὶ ὁ πατήρ ὑμῶν ὁ οὐράνιος, τρέφει αὐτὰ. ὅυχὶ ἡμεῖς μάλλον διαφέρετε αὐτῶν; τίς δὲ ἐξ ὑμῶν μεριμνῶν, δάσεται προσθῆναι ἐπὶ πῦν ἢ λικίαν αὐτῷ πῆχυν ἕνα; καὶ πῶς ἐνδύματα ὅ τί μεριμνᾶτε, κατὰμάθετε τὰ κρινα τῷ ἀγροῦ, πῶς αὐξάνει, οὐ κοπιᾶ, οὐδὲ νήθει. λέγω δὲ ὑμῖν, ὅτι οὐδὲ σολομῶν ἐν πάσῃ τῇ δόξῃ αὐτῷ περιεβάλετο ὡς ἐν τούτων, ἐν τῷ χόρτομ τῷ ἀγροῦ σήμερομ ὄντα, καὶ ἄνθιον εἰς κλίβανον βαλλόμενον, ὁ θεός οὕτως ἀμεινυσιμ, οὐ πολλῶ μάλλον ὑμᾶς ὀλιγόπιστοι; μὴ ὅω μεριμνήσκατε λέγοντες

ne conspicuum sit hoibus te ieiunare, sed patri tuo, qui est in occulto, & pater tuus q uidet in abdito, reddet tibi in p/patulo. Ne reponatis uobis thesauros i terra, ubi erugo & tinea corrūpit, & ubi fures pfodiūt, ac furantur. Sed recōdite uobis thesauros i cælo, ubi neq; erugo neq; tinea corrumpit, & ubi fures nō pfodiunt, neq; furātur. Nā ubi fuerit thesaurus uester, illic erit & cor uestrū. Lucerna corporis est oculus. Si igit oculus tu⁹ simplex fuerit, totū corpus tuū lucidū erit. Q; si oculus tu⁹ malus fuerit, totū corpus tuū tenebrosū erit. Ergo si lumē qd' est i uobis, tenebræ sūt, ipse tenebræ quātæ erūt. Nemo potest duob⁹ dominis seruire. Aut em̄ hunc habebit odio, & alterū illum diliget, aut huic adhærebit, & alterū illum negliget. Nō potestis deo seruire & māmonæ. Propterea dico uobis, ne sitis solliciti uitæ uestræ, quid esuri sitis, aut bibituri, neq; corpori uestro, quibus indumentis usuri. Nonne aia pluris est, quā cib⁹, & corpus quā indumentū. Vertite oculos ad uolatilia cæli, quia non serunt neq; metunt, neq; conuehūt in horrea, & pater uester cælestis alit illa. Nonne uos longe præcelitis illa? Quis autem ex uobis sollicite cogitando, potest addere ad staturam suam cubitum unum? ac de indumento quid solliciti estis? Cognoscite lilia agri, quomodo crescant. Nō laborant, neq; nent. Attñ dico uobis, ne Solomone quidē in uniuersa gloria sua, sic amictū fuisse, ut unū ex his. q; si gramē agri, qd' hodie cū sit, cras in clibanū mittitur, de⁹ sic uestit, an nō mlto magis uobis id faciet, o pusillæ fidei. ne sitis igit solliciti dicentes

γοντες

γόντιες. τί φάγωμεν ἢ τί πίνωμεν, ἢ τί περιβαλώμεθα. πάντα γὰρ ταῦτα τὰ ἔθνη ἐπιζητεῖ. οἷδε μὲν γὰρ ὁ πατήρ ὑμῶν ὁ οὐράνιος, ὅτι ζητεῖτε τούτων τὰ ἀσάρτων. ζητεῖτε δὲ πρῶτον πλὴν βασιλείαν τοῦ θεοῦ, καὶ τὴν δικαιοσύνην αὐτοῦ, καὶ τὰ ἅπαντα προσεθήσεται ὑμῖν. μὴ οὖν μεριμνήσητε εἰς τὴν ἄρτιον, ἢ γὰρ ἄρτιον, μεριμνήσητε αὐτῆς, ἀρεκετόν τῆ ἡμέρας ἢ κακία αὐτῆς. μὴ κρίνετε, ἵνα μὴ κριθῆτε, ἐν ᾧ γὰρ κρίματι κρίνετε, κριθήσεσθε. καὶ ἐν ᾧ μέτρω μετρήσθε, μετρήσθητε ὑμῖν. τί δὲ βλέπετε τὸ κάρφος τὸ ἐν ᾧ ὀφθαλμῷ τοῦ ἀδελφοῦ σου, πλὴν δὲ ἐν ᾧ ὁ σῶς ὀφθαλμῷ σου δοκῶν κατανοεῖς; ἢ πῶς ἐρεῖς τῷ ἀδελφῷ σου, ἄφες ἐκβαλῶ τὸ κάρφος ἀπὸ τοῦ ὀφθαλμοῦ σου, καὶ ἰδοὺ ἢ δοκῶς ἐν ᾧ ὀφθαλμῷ σου; ὕποκριτὰ, ἐκβαλλε πρῶτον πλὴν δοκῶν ἐκ τοῦ ὀφθαλμοῦ σου, καὶ τότε διαβλέψῃς ἐκβαλῆναι τὸ κάρφος ἐκ τοῦ ὀφθαλμοῦ τοῦ ἀδελφοῦ σου. μὴ δώτε τὸ ἅγιον τοῖς κυσίν. μὴ δὲ βάλλετε τοὺς μαργαρίτας ὑμῶν ἐμπροσθεν ἡμῶν χοίρων, μήποτε καταπατήσωσιν αὐτοὺς ἐν τοῖς ποσίν αὐτῶν, καὶ σραφῆρτες ῥήξωσιν ὑμᾶς. αἰτέτε καὶ δοθήσεται ὑμῖν. ζητεῖτε, καὶ ἐνεθήσεται, κρούετε καὶ ἀνοίγησεται ὑμῖν. πᾶς γὰρ ὁ αἰτῶν, λαμβάνει, καὶ ὁ ζητῶν ἐνερίσκει, ἐν ᾧ κρούοντι ἀνοίγησεται. ἢ τίς ἐστὶν ἐξ ὑμῶν ἀνθρώπων, ὃν ἐὰν αἰτήσῃ ὁ ἦος αὐτοῦ ἄρτον, μὴ λίθον ἐπιδώσει αὐτῷ; καὶ ἐὰν ἰχθῦν αἰτήσῃ, μὴ ὄφιν ἐπιδώσῃ αὐτῷ; εἰ οὖν ὑμεῖς πονηροὶ ὄντες, οἷδατε δόματα ἐκβαθὰ διδόναι τοῖς τέκνοις ὑμῶν πόσῳ μᾶλλον ὁ πατήρ ὑμῶν, ὃς ἐν τοῖς οὐρανοῖς δώσῃ ἀγαθὰ τοῖς αἰτῶσιν αὐτῶν; πάντα οὖν ὅσα ἂν θέλητε, ἵνα ποιῶσιν ὑμῖν ὁ ἀνθρώπων, οὐτως καὶ ὑμεῖς ποιεῖτε αὐτοῖς. οὗτος γὰρ ἐστὶν ὁ νόμος καὶ ὁ προφήτης. εἰσελθετε διὰ τῆς στενῆς πύλης, ὅτι πλατεῖα ἡ πύλη καὶ εὐρύχωρος ἡ

ἴτα

cetes. Quid edemus aut quid bibemus, aut quibus operiemur? Nam omnia ista, gentes exquirunt. Nouit enim pater uester coelestis, quod opus habeatis, his oibus. Sed quaerite primum regnum dei, & iusticiam eius, & haec omnia adijcientur uobis. Ne sitis igitur solliciti in crastinum. nam crastinus dies curam habebit sui/ ipsius, sufficit sua diei afflictio. Nolite iudicare, ne iudicemini, in quo enim iudicio iudicatis, in eo iudicabimini, & in qua mensura metimini, in ea metietur uobis alij. Cur autem uides festucam, quae est in oculo fratris tui, trabem autem quae est in oculo tuo, non animaduertis? Aut quomodo dicis fratri tuo, sine exima festucam ex oculo tuo, & ecce trabes est in oculo tuo? Hypocrita, exime prius trabem ex oculo tuo, & tunc perspicies, ut eximas festucam ex oculo fratris tui. Ne detis quod sanctum est canibus, ne pierceritis margaritas uestras, ante porcos, ne quando hi conculcent eas pedibus suis, & illi uersi lacerent uos. Petite & dabitur uobis, quaerite, & inuenietis, pulsate, & aperietur uobis. Omnis enim qui petit accipit, & omnis qui quaerit inuenit, & pulsanti aperietur. An quisquam est uestrum homo, qui si filius eius petierit panem, lapidem daturus sit illi? Aut si piscem petierit, num serpentem addet illi? Si uos igitur cum sitis mali, nostis dona bona dare filijs uestris, quanto magis pater uester, qui est in caelis dabit bona, si postuletis ab illo? Omnia igitur quaecumque uolueritis, ut faciant uobis homines, sic & uos facite illis. Haec enim est lex, & propheta. Introite per arctam portam, quoniam lata est porta, & spacio-

VII
 Non est iudicandum, de festuca & trabe in oculo.

Petendum querendum & pulsandum.

De porta angusta ad vitam.

B la uia

te ieiunare, & pater tibi in p... thesauros i... ubi... recodite... nescio ergo... fures non... fuerit the... stru. Lucer... oculus tu... lucidum... uerit, totum... si lumine... tenebrae... dormi... odio... adhaere... potestis... dico... quid... uer... Nonne... qua in... uolantia... tunc, neque... uester coe... ge praecel... sis sollicite... d. Statuam... e indomem... gnoscite illa... laborant... ne Solomo... sua, sic am... gram... anu... ag... id... solliciti... dicimus

ρος η δὲ οὐκ ἔσται ἀπάγουσα εἰς τὴν ἀπόλησιν,
καὶ πολλοὶ εἰσὶν οἱ ἐισερχόμενοι δι' αὐτῆς.
ὅτι στενὴ ἡ πύλη, καὶ ὀρθρὴ τὸ πλάτος τῆς οὐκ
ἀπάγουσα εἰς τὴν ζωὴν, καὶ ὀλίγοι εἰσὶν
οἱ ἐντρίσκοντες αὐτήν. προσέχετε δὲ ἀπὸ
τῶν ψευδοπροφητῶν, οἱ τινες ἔρχονται πρὸς
ὑμᾶς ὡς ὡς ἐν δόμασιν προβάτων, ἔσωθεν
δὲ εἰσὶν, λύκοι ἄρπαγες. ἀπὸ τῶν καρ-
πῶν αὐτῶν ἐπιγνώσεθε αὐτούς. μή τι
συλλέγουσιν ἀπὸ ἀκαρπῶν σαφυλῆς; ἢ
ἀπὸ τριβόλων σῦκα; οὕτως πᾶν δέν-
δρον ἀγαθόν, καρπὸν καλὸν ποιεῖ. τὸ
δὲ σαπρὸν δένδρον, καρπὸν ποικίλον ποιεῖ.
οὐ δύναται δένδρον ἀγαθὸν καρπὸν
ποικίλον ποιεῖν. οὐδὲ δένδρον σαπρὸν καρ-
πὸν καλὸν ποιεῖν. πᾶν δένδρον μὴ ποι-
οῦν καρπὸν καλόν, ἐκκόπεται, καὶ εἰς πῦρ
βάλλεται. ἀρᾶ γὰρ ἀπὸ τῶν καρπῶν αὐτῶν
ἐπιγνώσεθε αὐτούς. οὐ πᾶς ὁ λέγων μοι
κύριε, κύριε, εἰσελεύσεται εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ
πατρὸς, ἀλλ' ὁ ποιῶν τὰ θέληματα τοῦ πατρὸς
τοῦ ἐν οὐρανοῖς. πολλοὶ ἔρξουσιν μοι ἐν
ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ, κύριε κύριε, οὐ τῶν σῶν ὀνόματι προ-
εφητεύσαμεν; καὶ τῶν σῶν ὀνόματι δαιμόνια
ἐξεβάλομεν; καὶ τῶν σῶν ὀνόματι δυνάμεις
πολλὰς ἐποιήσαμεν; καὶ τότε ἠμολογή-
σω αὐτοῖς, ὅτι οὐδέποτε ἔγνω ὑμᾶς. ἀ-
ποχωρεῖτε ἀπὸ ἐμοῦ, οἱ ἐργαζόμενοι τὴν ἀ-
νομίαν. πᾶς αὖ ὅς τις ἀκούσῃ μου τοὺς λό-
γους τούτους, καὶ ποιῇ αὐτούς, ὁμοιωθήσεται
τῷ ἀνδρὶ φρονίμῳ. ὅς τις ἀποκόμῃσεν τὴν
δικίαν αὐτοῦ ἐπὶ τῇ πέτρᾳ, καὶ κατέβη ἢ βρο-
χῆ, καὶ ἦλθον οἱ ποταμοί, οὐκ ἔπνευσαν οἱ ἄ-
νεμοί, καὶ προσέπιψεν τῇ δικίᾳ ἐκείνῃ, καὶ οὐκ
ἔπεσεν. θεμελίωται δὲ ἐπὶ τῇ πέτρᾳ, καὶ
πᾶς ὁ ἀκούων μου τοὺς λόγους τούτους,
καὶ μὴ ποιῶν αὐτούς, ὁμοιωθήσεται ἀνδρὶ
μωρῷ. ὅς τις ἀποκόμῃσεν τὴν δικίαν αὐτοῦ
ἐπὶ τῇ ἄμμονι, καὶ κατέβη ἢ βροχῆ, καὶ ἦλθον
οἱ ποταμοί, καὶ ἔπνευσαν

sa uia quæ abducit in exitium, & multi
sunt qui ingrediuntur per illam. Quo-
niam angusta est porta, & stricta uia,
quæ abducit ad uitam, & pauci sunt,
qui inueniunt illam. Attendite a pseu-
do prophetis, qui ueniunt ad uos, in
uestimentis ouium, sed intrinsecus sunt
lupi rapaces. A fructibus ipsorum co-
gnoscetis eos. Num colligunt de spinis
uuam? aut de tribulis ficus? Sic omnis
arbor bona, fructus bonos facit. Pu-
tris autem arbor, fructus malos facit.
Non potest arbor bona, fructus malos
facere. neq; arbor putris, fructus bo-
nos facere. Omnis arbor, quæ non fa-
cit fructū bonum, exciditur, & in ignem
conijcitur. Igitur ex fructibus ipsorum, co-
gnoscetis eos. Non ois is qui dicit mihi
domine, domine, introibit in regnum
cælorum, sed qui fecerit uoluntatem pa-
tris mei, qui in cælis est. Multi dicent
mihi in illo die. Domine, domine. Non
ne in nomine tuo prophetauimus, & in
nomine tuo dæmonia eiecimus? & in
nomine tuo multas uirtutes fecimus?
Actum confitebor illis, nunquam no-
ui uos. Discedite a me, qui operamini
iniquitatem. Omnis enim qui audit
ex me sermones hos, & facit eos, ad simi-
labo illum uiro prudenti, qui ædificauit
domum suam super petram, & descen-
dit humber, & uenerunt flumina, & fla-
uerunt uenti, & irruerunt in domum
illam, & non est prostrata. Fundata em̄
fuerat super petram, & omnis qui audit
a me sermones hos, & non facit eos,
assimilabitur uiro fatuo, qui ædificauit
domum suam super harenam, & descen-
dit humber, & uenerunt flumina, &
flauerunt

Attende a pseudopphet

Cōpara^o ab arborē bona & mala.

De domo edificatā supra petra, & harenam,

καὶ ἔπνευσαν οἱ ἄνεμοι καὶ προσέκοψαν τῆ
 οἰκίαν ἐκείνην, καὶ ἔπεσεν, ἣν ἦν ἡ πῶσις αὐ-
 τῆς μεγάλης, καὶ ἐγένετο, ὅτε ἐτέλεσεν ὁ Ἰη-
 σοῦς τοὺς λόγους τούτους, ἔβλεψαν οὖν
 οἱ ὄχλοι ἐπὶ τῆ διδασχῇ αὐτοῦ, ἦν δὲ διδάσ-
 κων αὐτοῦ ὡς ἔχουσίαν ἔχων, καὶ οὐχ
 ὡς οἱ γραμματεῖς, καταβάρτι δὲ αὐτῶ
 ἀπὸ τοῦ ὄρους, ἠκολούθησαν αὐτῷ ὄχλοι
 πολλοί, καὶ ἰδοὺ λεπρῶς ἐλθὼν, προσεκύ-
 νησεν αὐτῷ λέγων, κύριε ἐὰν θέλῃς δάω-
 σαί με καθαρίσαι, καὶ ἐκτείνασεν τὴν χεῖρα,
 ἥψατο αὐτοῦ ὁ Ἰησοῦς λέγων, θέλω, καὶ
 δαρίσθητι, ἐβουθέωσεν ἑκαθερίσθη αὐτοῦ ἡ λέ-
 πρα, καὶ λέγει αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς, ὅρα μηδεὶ
 νῆ ἔιπῃς, ἀλλὰ ὕψαγε σεαυτὸν εἰς ἕρ-
 ον, ἐπὶ προσέειπε τὸ δῶρον, ὃ προσέταξεν
 μωσῆς, εἰς μαρτύριον αὐτοῖς, εἰσελθόντι
 δὲ τῷ Ἰησοῦ εἰς καπερναοὺμ, προσῆλθεν
 αὐτῷ ἑκατόνταρχος παρακαλῶν αὐτὸν
 καὶ λέγων, κύριε ὁ παῖς μου βέβηκται
 ἐν τῇ οἰκίᾳ παραλυτικῶς, διεμῶς βασι-
 λεύουστος, καὶ λέγει αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς, εἰ θέ-
 λῃς, ἔλαθες, καὶ ἀποκριθεὶς ὁ ἑκα-
 τόνταρχος, ἔφη, κύριε ὄνκειμι ἵκανός, ἵνα μὴ
 ὑποδύω σε ἢ ἐλθῆς, ἀλλὰ μόνον εἰπέ
 λόγον, ἐθαύμασεν οὖν πάντες αὐτοῦ, ἐπὶ ἔ-
 λθοντες εἰς αὐτὸν ὑπὸ ἔχουσίαν, ἔχων ὑπὸ
 ἐμαυτὸν στρατιώτας, ἐλέω τούτῳ, πορεύθητι,
 ἐπορεύεται, ἐξέρχου, ἐξέρχου, ἐπὶ δού-
 λῳ μὴ, ποίησον τούτο, ἐποιεῖ, ἀκούσας ἡ
 ὁ Ἰησοῦς, ἐθαύμασεν, καὶ εἶπε τοῖς ἀκολού-
 θουσιν, ἀμήν λέγω ὑμῖν, ὅτι οὐδὲ ἓξ Ἰσραήλ
 τὸ σάτυρον πίσιον εὐρομ, λέγω ὑμῖν, ὅτι πολλοί
 ἀπὸ ἀνατολῶν καὶ δυσμῶν ἔξουσιν ἐναντι-
 κλιθῆσονται μετὰ ἀβραάμ, ἰσαάκ, ἰακώβ,
 ἐν τῇ βασιλείᾳ τῶν οὐρανῶν, οἱ δὲ υἱοὶ τῆς βασιλεί-
 ας ἐκβληθήσονται εἰς τὸ σκότος τῶν ἔξω-
 τερων, ἐκί-
 ἔσαι ὁ κλαυθμὸς καὶ ὁ θρῆνισμὸς τῶν οὐρανῶν, ἐ-
 ἔειπεν ὁ Ἰησοῦς τῷ ἑκατόνταρχῳ, ὕψαγε, καὶ ὡς
 ἐπίσειυσας

flauerunt uenti, & impegerunt in domū
 illam, & deiecta est, & fuit ruina illius
 magna. Et factum est, ut cum finisset
 Iesus sermōes hos, obstupuerint turbæ
 super doctrina illius. Docebat enim
 eos uelut habens auctoritatem, & non si-
 cuti scribæ. Cum descendisset autem
 de mōte, secutæ sunt eum turbæ multæ,
 & ecce leprosus accedens, adorauit eum
 dicens, Domine, si uelis, potes me mun-
 dare. & protensa manu, tetigit illum, di-
 cens. Volo, mundus esto; & protinus
 mūdata fuit illi lepra. Et dicit illi Iesus.
 Vide, ne cui dixeris, sed abi, ostende te
 ipsum sacerdoti, & offer munus, quod
 iussit offerri Moses in testimonium
 ipsis. Porro cum ingressus fuisset Iesus
 Capernaum, adiit eum Centurio, obse-
 crans eum & dicēs, Domine, filius meus
 decumbit domi paralyticus, & grauiter
 discruciat, Et dicit illi Iesus. Ego cum
 uenero medebor illi. Et respōdens Cen-
 turio dixit, Domine, non sum idoneus,
 ut tectum meum subeas, Imo tantum
 dic uerbum, & sanabitur filius meus.
 Nam & ego sum homo, alterius pote-
 stati subditus, & habeo sub me milites,
 & dico huic, uade, & uadit, & alteri, ue-
 ni, & uenit, & seruo meo, fac hoc, & fa-
 cit. Hæc autem cum audisset Iesus, ad-
 miratus est, & ait. Amen dico uobis.
 Ne in Israhel quidem, tantum fidei re-
 peri. Dico autem uobis, quod multi
 ab oriente & occidente uenturi sunt, &
 accumbent, cum Abrahā, & Isaac, & Ia-
 cob, in regno cælorum, filij uero regni
 eiicientur in tenebras extremas, Illic erit
 ploratus & stridor dentium. Et dixit
 Iesus Centurioni. Abi, & quæadmodū
 B 2 credis

Hactenus sermo dñi in mote.

VIII Descēdes de mote leprosu mundat.

Iesus

De puero Centurionis.

famulus

famulus

m, & m...
 lam. Quo...
 stricta uia...
 pauci sunt...
 dite a pseu...
 ad uos, in...
 infecus sunt...
 forum cou...
 nt de spinis...
 Sic omnis...
 facit. Pu...
 alos facit...
 Et uos malos...
 uictus bo...
 que non fa...
 & in ignem...
 is ipse, co...
 dicit mihi...
 regnum...
 ratem pa...
 illi dicent...
 ine. Non u...
 in...
 us...
 & in...
 s fecimus...
 quam no...
 operamini...
 i qui audi...
 eos, admi...
 qui adificauit...
 m, & defen...
 umina, & ha...
 in domum...
 Fundata eni...
 mis qui audit...
 non facit eos...
 qui adificauit...
 nam, & defen...
 umina, &
 flauerunt

Socrum Petri a febribus liberat.

De plurimis curatis a demonio et a languoribus.

Ad scribam volentes dominum sequi.

Ad discipulum dicit, Sinite mortuos suos sepelire.

Discipuli iesu in naui dormientes excitantur.

Tempestate maris sedat.

In terra Gergesensium demonia eicit in porcos.

ἐπίσεισας γεννητῶ σοι, καὶ ἰάθη ὁ παῖς αὐτῷ
ἐν τῇ ὥρᾳ ἐκείνῃ, καὶ ἔλθων ὁ ἸΗΣΟΥΣ εἰς τὴν
οἰκίαν πῶς εἶδεν τὴν πενθερὰν αὐτοῦ βεβλη-
μένην καὶ πυρέσσουσαν, καὶ ἤψατο τὸ χεῖρὸς αὐ-
τῆς καὶ ἀφῆκεν αὐτὴν ὁ πυρετός, καὶ ἠγέρθη καὶ διη-
κόμησεν αὐτοῖς. Οὐσίας δὲ γενομένης, προσή-
νεγκεν αὐτοῖς δαιμονιοζομῶνους πολλούς, καὶ
ἐξέβαλεν τὰ πνεύματα λόγῳ, καὶ πάν-
τας τοὺς κακῶς ἔχοντας, ἐθεράπευσεν. ὅ-
πως πληρωθῆ τὸ ρηθὲν διὰ ἠσαίου τοῦ προ-
φήτου τοῦ λέγοντος, αὐτὸς τὰς ἀδελφείας
ἡμῶν ἔλαβε καὶ τὰς νόσους ἐβάστασεν.
Ἰδὼν ἡ ἸΗΣΟΥΣ πολλοὺς ὄχλους περὶ αὐτὸν
ἐκέλευσεν ἀπελθεῖν εἰς τὸ πέραν, καὶ προ-
σελθὼν εἰς γραμματεὺς ἔπεμψεν αὐτοῦ. δι-
δάσκαλε, ἀκολούθησόν μοι ὅπου ἐὰν, ἀπέ-
ρχη. Ἐλέγη αὐτοῖς ὁ ἸΗΣΟΥΣ, οὐκ ἔστιν
φωλευὸς ἔχουσι, καὶ τὰ πετενὰ τῶν οὐρα-
νοῦ κατασκηνώσας, ὁ δὲ ἦδός τ' ἀνθρώπων, οὐκ
ἔχει πῶς πλὴν κεφαλὴν κλίνει. ἕτερος ἢ τῶν
μαθητῶν αὐτοῦ ἔπεμψεν αὐτοῦ, κύριε ἐπίτρε-
ψόν μοι προῖον ἀπελθεῖν καὶ θάψαι τὸν πα-
τέρα μου, ὁ ἡ ἸΗΣΟΥΣ ἔπεμψεν αὐτοῦ, ἀκολου-
θεῖ μοι, καὶ ἄφες τοὺς νεκρούς θάψαι τοὺς ἑαυ-
τῶν νεκρούς. καὶ ἐμβάντι αὐτοῖς εἰς τὸ πλοῖ-
ον, ἠκολούθησαν αὐτοῖς οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ,
καὶ ἰδοὺ σεισμός μέγας ἐγένετο ἐν τῇ θα-
λάσσῃ ὥστε τὸ πλοῖον καλύψαι ὑπὸ
τῶν κυμάτων. αὐτὸς δὲ ἐκάθηντο. καὶ
προσελθόντες οἱ μαθηταί, ἠγάρασαν αὐτὸν
λέγοντες, κύριε, σώσον ἡμᾶς, ἀπολύμεθα
καὶ λέγει αὐτοῖς, τί θαλοὶ ἐσε ὀλιγόπιστοι;
τότε ἐγερεῖς, ἐπέτιμκσεν τοῖς ἀνέμοις καὶ
τῇ θαλάσσῃ, καὶ ἐγένετο γαλήνη μεγάλη. οἱ δὲ
ἀνθρώποι ἐθαύμασαν λέγοντες, ποῦ ἄρα
ἔστιν οὗτος, ὅτι καὶ οἱ ἀνεμοὶ, καὶ ἡ θάλασσα
ὑπακούουσιν αὐτοῖς; καὶ ἔλθοντι αὐτοῖς εἰς τὸ
πέραν. εἰς χώραν τῶν γεργασηνῶν, ὅπου ἦν
Ἰησαῦ αὐτοῖς δύο δαιμονιοζόμενοι ἐκ τῶν μυκ-
μίων

credis, ita fiet tibi, & sanat⁹ est filius ei⁹,
in hora illa. **Et cum uenisset Iesus in do-
mum Petri, uidit socrum illius in lecto
decumbentē, & febrientem, & tetigit ma-
num illius, & reliquit illam febris, & sur-
rexit, & ministravit illis. Cum autem ap-
petisset uespera, adduxerunt illi dæmo-
niacos multos, & eiecit spiritus uerbo,
& omnes male habentes sanauit, ut im-
pleretur quod dictum erat per Esaiam
prophetam, cum ait. Hic infirmitates
nostras suscepit, & morbos portauit.
Cum uidisset autem Iesus turbas mul-
tas, circum sese, iussit discipulis, ut abi-
rent in ulteriorem ripam, & cum adisset
unus scriba, dixit ei. Præceptor. Sequar
te quocumq; abieris. Et dicit illi Iesus.
Vulpes foueas habent, & uolucres cœli
nidos, at filius hominis non habet, ubi
caput reclinet. Alius de numero disci-
pulorum suorum, dixit ei. Domine per-
mitte mihi prius, ut abeam, & sepeli-
am patrem meum. At Iesus dixit illi. Seque-
re me, & sine, ut mortui sepeliant mor-
tuos suos. **Et cum esset ingressus nauim,
secuti sunt eum discipuli sui, & ecce mo-
tus magnus factus est in mari, adeo ut
nauis operiretur a fluctibus, ipse uero
dormiebat, & accedentes discipuli, exci-
tauerunt illum dicentes. Domine, ser-
ua nos, perimus. Et dicit illis. Quid ti-
midi estis uos exiguæ fidei? Tunc sur-
gens, increpauit uentos & mare, & facta
est tranquillitas magna. Homines ue-
ro admirabantur dicentes. Quantus est
hic, quia uenti quoq; & mare obediunt
illi? **Et cum uenisset ad ulteriorem ri-
pam, in regionem Gergesenorum occur-
rerunt ei duo dæmoniaci, e monumen-
tis egres-******

μείων θηροχόμοιοι χαλεποί λίαν ,
 ὡσεὶ μή ἰχθύες τινὰ παρελθῆν διὰ φθι ο /
 δοῦ ἐκείνης . καὶ ἰδοὺ ἐκραξάμ λέγοντες .
 τί ἡμῖν καὶ σοὶ ἸΗΣΟΥ ἡ ἐ τοῦ θεοῦ ; ἄλλως ὡ-
 δε πρὸ καιρῶ βασιλεία ἡμῶν ; ἢ μακρὰν
 ἀπαυτῶν ἀγέλη χοίρων πολλῶν βοσκοί
 μέμ . οἱ δὲ δαίμονες πρὸ κάλου ἀντὸν λέ-
 γοντες , εἰ ἐκβάλλεις ἡμᾶς , ἐπιτίθει ἡμῖν
 ἀπελθῆν εἰς πλὴν ἀγέλην τῶν χοίρων . καὶ εἶ-
 περ αὐτοῖς , ὑπάγετε . οἱ δὲ θηροχόμοιοι ,
 ἀπῆλθον εἰς πλὴν ἀγέλην τῶν χοίρων , καὶ
 ἰδοὺ ἄρμηνεν πᾶσα ἡ ἀγέλη τῶν χοίρων κα-
 τὰ τῆς κρημνῆς εἰς τὴν θάλασσαν , καὶ ἀπέθανον
 ἐν τοῖς ὕδασι . οἱ δὲ βοσκοὶτες ἐφυγον . Ἐ-
 ἀπελθόντες εἰς τὴν πόλιν , ἀπήγαγαν πᾶν-
 τα καὶ τὰ τῶν δαιμονιοζομῶν . καὶ ἰδοὺ πᾶσα
 ἡ πόλις θηροχόμοιοι εἰς σωάντησιν τῶν ἸΗΣΟΥ
 Ἐἰδόντες αὐτὸν , παρεκάλεσαν . ὅπως με-
 ταβῆ ἀπὸ τῶν ὁρίων αὐτῶν . καὶ ἐμβὰς
 ὁ ἸΗΣΟΥΣ εἰς τὸ πλοῖον διεπέρασεν καὶ ἦλ-
 θεν εἰς πλὴν ἰσραὴλ πόλιν . καὶ ἰδοὺ προσέ-
 φερον αὐτῷ παραλυτικὸν ἐπὶ κλίμης βε-
 βληκμῶν . καὶ ἰδοὺ ὁ ἸΗΣΟΥΣ πλὴν πίσιμ
 αὐτῷ , εἶπερ ἔθι παραλυτικῶ . θάρσει τέκ-
 νομ ἀφέωνται σοὶ αἱ ἁμαρτίαι σου . καὶ ἰδοὺ
 τινὲς τῶν γραμματέων εἶπον ἐν αὐτοῖς
 οὗτος βλασφημεῖ . καὶ ἰδοὺ ὁ ἸΗΣΟΥΣ τὰς
 ἐνθυμήσας αὐτῶν , εἶπερ , ἵνα τί ὑμεῖς ἐνθυμῆ-
 σθε πονηρὰ ἐν ταῖς καρδίαις ὑμῶν ; τί γὰρ
 ἔστιν ἔυκολώτερον , εἰπερ ἀφέωνται σοὶ αἱ ἁ-
 μαρτίαι , ἢ εἰπερ , ἐγειρε καὶ περιπάτη ; ἵνα ἡ
 εἰδῆτε , ὅτι ἐξουσίαν ἔχει ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου
 ἐπὶ τῆς γῆς ἀφιέναι ἁμαρτίας , τότε λέγει τῶν
 παραλυτικῶν . ἐγερθεῖς , ἄρον σου τὴν κλίνην καὶ ἕ-
 πασε εἰς τὸν οἶκόν σου . καὶ ἐγερθεῖς , ἀπῆλθεν εἰς
 τὸν οἶκόν αὐτῶν . ἰδόντες ἡ οἱ ὄχλοι ἐθαύμασαν
 Ἐἰδόντες αὐτὸν , τὸν θεόν , τὸν δόντα ἐξουσίαν τοῖς
 ἀνθρώποις . καὶ παράγωμ ὁ ἸΗΣΟΥΣ ,
 ἐκείθεν , εἰδὲν ἀμθροπορ καθημέ-
 ρομ ἐπὶ

tis egressi, erāt autem saui supra modū
 adeo ut nemo posset transire per uiam
 illam. Et ecce uociferabantur dicentes.
 Quid rei nobis tecū est Iesu fili dei? ue-
 nisti huc ad cruciandum nos ante tem-
 pus? Erat autē procul ab illis grex por-
 corum multorum pascens, dæmones ue-
 ro rogabant eum dicentes. Si eijs nos,
 permitte nobis, ut demigremus in gre-
 gem porcorum. Et dixit illis. Abite. Illi
 uero egressi abierunt in gregem porco-
 rum. Et ecce ferebatur totus grex porco-
 rum, per præceptis i mare, & perierunt in
 aquis. Porro qui pascebant, aufugerunt
 & digressi in ciuitatem, renunciauerunt
 omnia, & quid accidisset dæmoniacis. Et
 ecce tota ciuitas exiuit, in occursum Iesu.
 Et cum uidissent illum rogabant, ut de-
 cederet a finibus suis. **¶** Et ingressus na-
 uem Iesus, traiecit, & uenit in suam ciui-
 tatem. Et ecce adduxerūt illi paralyticū
 in lecto decumbentem. Et cū uidisset Ie-
 sus, fidē illoꝝ, dixit paralytico. Bono ani-
 mo esto fili. Remittuntur tibi peccata
 tua. Et ecce quidam e scribis, dicebāt in-
 ter sese. Hic blasphematur. Et cum uidisset
 Iesus cogitationes illorum, dixit, ut quid
 uos cogitatis mala in cordibus uestris?
 Vtrū enim est facilius dicere, remittuntur
 tibi peccata, an dicere, surge & ambula?
 Vt autē sciatis, quod potestatem habeat
 filius hominis in terra remittendi pecca-
 ta, tunc dicit paralytico. Surge, tolle tu-
 um stratum, & abi in domum tuam, &
 surgens abijt in domum suam. Turbæ
 uero, quæ uiderant, admiratæ sunt, &
 glorificauerunt deum, qui dedisset pote-
 statem talem hominibus. **¶** Et præteri-
 ens Iesus illinc, uidit hominem desiden-

IX

Paralyticus curatus
iubet tollere stratum.

Vocatio matthei.

B 3 tem in

Ad phariseos munitates qd cu publicanis dnis iuuuat in domo Matthai

ρομ ἐπὶ τὸ τελώνιον ματθαῖον λέει ὁ μῦθος
 καὶ λέγει αὐτῷ. ἀκολούθη μοι, καὶ ἄμας ἀρ-
 ῆκοιούθησιν αὐτῷ, καὶ ἐγέμεν αὐτῷ ἀμα-
 κερμίου ἐν τῇ οἰκίᾳ, καὶ ἰδοὺ πολλοὶ τε-
 λῶμαι καὶ ἁμαρτωλοὶ ἐλθόντες, συναμέ-
 κερν τῷ Ἰησοῦ καὶ τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ, ἔ-
 ἰδόντες οἱ φαρισαῖοι, εἶπον τοῖς μαθηταῖς
 αὐτοῦ. διὰ τί μετὰ τῶν τελωνῶν καὶ ἁμαρτωλῶν ἐ-
 σθίει ὁ διδάσκαλός ἡμῶν. ὁ δὲ Ἰησοῦς ἀκού-
 σας, εἶπεν αὐτοῖς. οὐχ εἰς αὐτοὺς οἱ ἰσχύου-
 ντες ἰατροῦ, ἀλλ' οἱ κακῶς ἔχοντες. πορευ-
 θέντες δὲ μάθετε τί ἐσὶν, ἕλειος δέλω, καὶ οὐ
 δύσισαμ, οὐ γὰρ ἤλθοι καλέσαι δικαίους, ἀλλ'
 ἁμαρτωλοὺς εἰς μετάνοιαν. τότε προσέ-
 χορῆται αὐτῷ οἱ μαθηταὶ ἰωάννου λέγοντες.
 διὰ τί ἡμεῖς καὶ οἱ φαρισαῖοι κησένομεν
 πολλὰ, οἱ δὲ μαθηταὶ σου οὐ κησένομεν. ἔ-
 ἔειπεν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς. μὴ δῶμαρτη οἱ υἱοὶ
 τοῦ μυμῶνος πενθεῖν ἐφόσον μετ' αὐτῶν
 ἐσὶν ὁ μυμῶνιος; ἐλεύσονται δὲ ἡμέραι ὅτε ἂν
 ἀπαρθῆ ἀπ' αὐτῶν ὁ μυμῶνιος, ἔτι τότε κησέ-
 νομεν. οὐδ' εἰς δὲ ἐπιβάλλει ἐπίβλημα ῥά-
 κους ἀνάφθ. ἐπὶ ἱματίῳ παλαιῷ, αἶραι εἰ-
 σὶν τὸ πλήρωμα αὐτοῦ ἀπὸ τοῦ ἱματίου, ἔχου-
 ρον χίσμα γίνετ'. οὐδ' ἐβάλλουσι μὲν οἶνον νέ-
 ον, εἰς ἀσκοὺς παλαιοὺς, εἰ δὲ μήγε ῥήγνου-
 νται οἱ ἀσκοὶ καὶ ὁ οἶνος ἐκχέσθῃ, καὶ οἱ ἀ-
 σκοὶ ἀπολωῶνται, ἀλλὰ ἐβάλλουσι μὲν οἶνον νέ-
 ον, εἰς ἀσκοὺς καινοὺς, ἔτι ἀμφοτέρω σωτη-
 ροῦνται, τὰντα αὐτῷ λαλοῦντος αὐτοῖς, ἰδοὺ
 ἄρχωμ ἐλθῶν προσεκύνη αὐτῷ λέγων, ὅτι
 ἡ θυγάτηρ μου ἄστι ἐτελεύτησεν. ἀλλὰ ἐλ-
 θῶν ἐπίθεις πλὴν χεῖρά σου ἐπ' αὐτήν. ἔ-
 ζήσεται. ἔγερθεὶς ὁ Ἰησοῦς, ἠκολούθησεν αὐ-
 τῷ καὶ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ, καὶ ἰδοὺ γυνὴ αἰμορροῦ-
 σα δώδεκα ἔτη. προσελθούσα ὀπίσθην ἡ-
 τῶ τῷ κρατῶν τῶ ἱματίου αὐτοῦ, ἕλε-
 γεν γὰρ ἐν ἑαυτῇ. ἐὰν μόρον ἄψωμαι
 τῷ ἱματίῳ αὐτοῦ, σωθήσομαι, ὁ δὲ Ἰησοῦς
 ἠπιστάφειε

Ad discipulos Johis munitates qd cu publicanis dnis iuuuat in domo Matthai

Filia principis accedit suscitataz & mteri muliere a pfluuio sanata emdoisif sam.

tem in telonio Matthæū nomine, & di-
 cit ei. Sequere me. Et surgens secutus est
 eum. Et factū est, ut accūberet in domo.
 Et ecce multi publicani & peccatores, q
 uenerant, simul accubuerunt cū Iesu, &
 discipulis illius. Et cum id uidissent pha-
 rissæi, dixerunt discipulis eius, ut quid cū
 publicanis & peccatoribus sumit cibum
 præceptor uester? At Iesus ubi audiuit,
 dixit illis. Nō opus habent ἢ qui ualidi
 sunt medico, sed qui male habēt. Sed ite
 & discite, quid sit illud, misericordiā uo-
 lo, & nō sacrificiū. Nō enim ueni ad uo-
 candū iustos, sed peccatores ad pœnitē-
 tiam. Tunc adeunt eum discipuli Iohan-
 nis dicentes. Quā ob causam, nos & pha-
 rissæi ieiunamus plærumq; discipuli ue-
 ro tui nō ieiunant. Et dixit illis Iesus. Nū
 possunt filij sponsi lugere, q̄ diu cū illis
 est sponsus? Veniēt aut̄ dies, cū tolletur
 ab eis sponsus, & tunc ieiunabunt. Nul-
 lus imittit immisurā panni rudis, in ue-
 ste ueteri. Aufert em̄ supplementū illius
 a uestimento, & peior scissura fit. Neq;
 mittunt uinum nouum, in utres ueteres.
 Alioqui rumpuntur utres, & uinū effun-
 ditur, & utres pereunt. Sed mittunt ui-
 num nouum in utres nouos, & utraq;
 simul seruantur. Hæc cum illis loque-
 retur, ecce primas quidam uenit, & ado-
 rauit eum, dicens. Filia mea modo de-
 functa est, sed ueni, & impone manum
 tuam super illam, & uiuet. Et surgens Ie-
 sus secutus est eum, ac discipuli illius. Et
 ecce mulier quæ sanguinis profluuiο la-
 borauerat duodecim annos, accedens a
 tergo, tetigit fimbriam uestimenti illius.
 Dixerat em̄ intra sese. Si tantū tetigero
 uestimentum illius, ero salua. At Iesus
 conuersus

ἔπισηραφεῖς καὶ ἰδὼν αὐτὴν, εἶπε μὲν, θάρσει
 θυγατερ ἢ πῶς σου σέσωκέμ σε, καὶ ἐσώ-
 θη ἢ γωὴ ἀπὸ φθι ὥρας ἐκείνης, καὶ ἔλθω
 ὁ ἸΗΣΟΥΣ εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ ἀρχοντος, καὶ
 ἰδὼν τοὺς ἀνηκτάς καὶ τὸν ὄχλον θορυ-
 βούμενον, λέγει αὐτοῖς, ἀναχωρεῖτε, ὅτι γὰρ
 ἀπέθανεν τὸ κοράσιον, ἀλλὰ καθύδα. καὶ
 κατεγέλωμ αὐτῷ, ὅτι δὲ θῆεβλήθη ὁ ὄχλος
 εἰσελθὼν, ἐκράτουμε φθι χειρὸς αὐτοῦ, καὶ
 ἠγάθη τὸ κοράσιον, καὶ θῆεβθεμ ἢ φήμη αὐ-
 τῆς, εἰς ὅλην τὴν γῆν ἐκείνην, καὶ παράγομ
 τι ἐκῆθεμ τοῦ ἸΗΣΟΥΣ, ἠκολούθησαμ αὐτῷ
 δύο τυφλοὶ κηράζοντες, καὶ λέγοντες, ἐλέη-
 σομ ἡμᾶς ἢ εὖ Δαβὶδ, ἐλθόντι δὲ εἰς τὴν οἰ-
 κίαν, προσῆλθομ αὐτῷ οἱ τυφλοὶ, καὶ λέ-
 γα αὐτοῖς ὁ ἸΗΣΟΥΣ, πιστεύετε ὅτι δύναι-
 μαί τούτῃ ποιῆσαι, λέγουσίμ αὐτῷ, ναὶ κύ-
 ριε, τότε ἤφαρ ἢ τῶν ὀφθαλμῶν αὐτῶν λέγων,
 κατὰ τὴν πίστιν ὑμῶν γενηθήτω ὑμῖν. καὶ
 ἀνέωχθησαμ αὐτῶν οἱ ὀφθαλμοί. καὶ ἐνεβρι-
 μήσαμ αὐτοῖς ὁ ἸΗΣΟΥΣ λέγων, ὁρᾶτε μη-
 δεῖς γινωσκέτω, οἱ δὲ θῆεβθόντες, διεφῆ-
 κησαμ αὐτῷ ἐν ὅλῃ τῇ γῇ ἐκείνῃ, αὐτῶν δὲ
 θῆεβχομὲν, ἰδοὺ προσήνεγκεμ αὐτῷ
 ἀνδρωπομ κωφὸν δαιμονιοζόμενον, καὶ ἐκ-
 βλήεντῶ τῷ δαιμονίου ἐλάλησεμ ὁ κω-
 φός, καὶ ἐθάμασαμ οἱ ὄχλοι λέγοντες
 ὅτι οὐδέποτε ἐφάνη οὕτως ἐν τῷ Ἰσραὴλ. οἱ
 δὲ φαρισαῖοι ἐλεγον, ἐν τῷ ἀρχοντι ἢ τῷ
 δαιμονίῳ ἐκβάλλετὰ δαιμόνια. καὶ
 περιῆγεμ ὁ ἸΗΣΟΥΣ τὰς πόλεις πάσας καὶ
 τὰς κώμας διδάσκων ἐν ταῖς συναγωγαῖς
 αὐτῶν. καὶ κηρύσσων τὸ εὐαγγέλιον φθι βα-
 σιλείας, καὶ δεραπέυωμ πᾶσαμ μόσομ
 καὶ πᾶσαμ μαλακίαν ἐν τῷ λαῷ. ἰδὼν δὲ
 τοὺς ὄχλους, ἐσπλαγχιώθη περὶ αὐτῶν, ὅτι
 ἦσαμ ἐκλελυμένοι καὶ ἐξῆιμμένοι ὡσεὶ πρό-
 βατὰ μὴ ἔχοντα ποιμένα, τότε λέγει τοῖς
 μαθηταῖς αὐτῶν, ὁ μὲν θερισμός, πλὴν, οἱ δὲ
 ἐργάται

conuersus, ut uidit illam, dixit. Confide
 filia, fides tua saluam te fecit. Et saluata
 fuit mulier ab tempore illo. Et cū uenif-
 set Iesus in ædes primatis, & uidisset ti-
 bicines, & turbam tumultuantem, dicit
 illis. Secedite, non enim mortua est ado-
 lescentula, sed dormit. Et deridebant
 illum. Cum autem fuisset eiecta turba,
 introgressus tenuit manum illius, & sur-
 rexit adolescentula. Et emanauit rumor
 hic in totam terram illam. Et cum di-
 scederet illinc Iesus, secuti sunt illum
 duo cæci, clamantes & dicentes. Mife-
 rere nostri fili Dauid. At cum uenif-
 set in ædes adierunt illum cæci, & dicit
 illis Iesus. Creditis me hoc posse facere?
 Dicunt illi. Credimus domine. Tunc te-
 tigit oculos illorum dicens. Iuxta fidem
 uestram fiat uobis. Et aperti sunt illo-
 rum oculi. Et interminatus est illis Ie-
 sus, dicens. Videte, ne quis sciat. At illi
 cum abiissent, diuulgarunt famam il-
 lius in tota terra illa. Illis autem egre-
 dientibus, ecce adduxerunt illi homi-
 nem mutum dæmoniacum, & eiecto
 dæmonio, locutus est mutus. Et ad-
 miratæ sunt turbæ, dicentes. Nunquam
 apparuit sic in Israhel. At pharisæi di-
 cebant. In principe dæmoniorum eij-
 cit dæmonia. Et circumibat Iesus ciui-
 tates omnes ac uicos docens in syna-
 gogis illorum, & prædicans euangeli-
 um regni, & sanans omnem morbum
 & omnem languorem in populo. Cum
 uidisset autem turbas, affectu miseri-
 cordiæ tactus est erga illas, quod essent
 destituti, ac dispersi uelut oues, nō habē-
 tes pastorem. Tunc dicit discipulis suis.
 Ipsa quidem messis copiosa, cæterum

*duobus
Cæcis oculi apertuntur.*

*Demoniū surdū & mu-
tū eijcitur ab hoīe.*

*Pharisæi iesū in principe
demoniorū h'facē dicebāt.*

B 4 operarij

*Xij discipulos p̄mittit
cū doctrina / dās eis
pt̄ates sup̄ demōs &
morbos.*

Notā xij aptōz enūant̄.

*Mandata dat aptis &
i mult̄ p̄monit̄.*

ἐργάται ὀλίγοι, δεικνύθη δὲ τῷ κυρίου τοῦ
 θρισμοῦ, ὅπως ἐκ βάλλῃ ἐργάτας εἰς τὴν θει-
 ρισμὸν αὐτοῦ, καὶ προσκαλεσάμενος τῶν
 δώδεκα μαθητὰς αὐτοῦ, ἔδωκεν αὐτοῖς
 θηουσίαν κατὰ πνευμάτων ἀκαθάρτων
 ὥστε ἐκβάλλειν αὐτὰ, καὶ θοραπεύειν πᾶ-
 σαν νόσον, καὶ πᾶσαν μαλακίαν. τῶν δὲ
 δώδεκα ἀποστόλων τὰ ὀνόματά ἐστιν ταῦ-
 τα, πρῶτος, σίμων ὁ λεγόμενος πετρὸς,
 καὶ ἀνδρέας ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ, ἰάκωβος ὁ
 τοῦ ζεβεδαίου, ἔϊωάννης ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ,
 φίλιππος καὶ βαρθολομαῖος, θωμᾶς καὶ
 ματθαῖος, ὁ τελώνης, ἰάκωβος ὁ τοῦ ἀλ-
 φαίου, ἔλεθαῖος ὁ ἐπικληθεὶς θαδδᾶος,
 σίμων ὁ κανανίτης, καὶ ἰούδας ἰσκαριώτης,
 ὁ καὶ παραδούς αὐτὸν. τούτους τοὺς δώ-
 δεκα ἀπέστειλεν ὁ ἸΗΣΟΥΣ, παραγγέλλας
 αὐτοῖς, λέγων, ἰεὺς ὁδὸν ἐθνῶν μὴ ἀπέλθη-
 τε, ἔϊ εἰς πόλιν σαμαριτῶν, μὴ ἐσέλθητε.
 πορεύεσθε δὲ μᾶλλον πρὸς τὰ πρόβατα τὰ
 ἀπλωλότα οἰκῶν ἰσραὴλ. πορευόμενοι ἕκη-
 ρύσασθε λέγοντες, ὅτι ἤγγικεν ἡ βασιλεία τοῦ
 θεοῦ, ἀδυνατοῦντας θοραπεύετε, νεκροὺς ἐγεί-
 ρετε, λεπροὺς καθαρίζετε, δαιμόνια ἐκβάλλετε,
 δωρεὰν ἐλάβετε, δωρεὰν δότε, μὴ κτήσασθε
 χρυσόν, μηδὲ ἀργυρὸν, μηδὲ χαλκόν εἰς τὰς
 ζώνας ὑμῶν, μὴ πήξασθε εἰς ὁδοὺς, μηδὲ δύο
 χιτῶνας, μηδὲ ὑποδήματα, μηδὲ ῥαβδόν,
 ἄξιός γάρ ἐστι ἐργάτης τῆς τροφῆς αὐτοῦ ὅστις.
 εἰσὶν δὲ ἄν πόλιν ἢ κώμην ἐσέλθητε, θορε-
 τάσατε, τίς ἐστὶν αὐτῆ ἄξιός ὅστις, καὶ ἐκεῖ μί-
 νασθε ἕως ἄν θορῆτε. εἰσέρχόμενοι δὲ εἰς
 τὴν οἰκίαν, ἀσπασάσθε αὐτὴν, καὶ εἰς αὐτὴν
 ἢ ἡ οἰκία ἀξία, ἐλθέτω ἡ εἰρήνη ὑμῶν ἐπὶ αὐ-
 τὴν, εἰς αὐτὴν δὲ μὴ ἢ ἀξία, ἢ εἰρήνη ὑμῶν, πορὸς
 ὑμᾶς ἐπιστραφήτω. καὶ ὅς ἐστι μὴ δέξῃ ὑ-
 μᾶς μὴ δὲ ἀκούσῃ τῶν λόγων ὑμῶν, θορῆ-
 ῶν ἐκ τῆς οἰκίας ἢ ἐκ τῆς πόλεως ἐκεῖνης, ἐκ τῆ
 νάστατε τὴν κοίτην ὑμῶν ἐπὶ τὴν πόλιν ὑμῶν. ἀμὲν
 λέγω ὑμῖν

operarij pauci. Rogate igitur dominū
 messis, ut extrudat operarios in messem
 suam. **E**t accersitis duodecim discipu-
 lis suis, dedit eis potestātē aduersus spi-
 ritus immundos, ut eijcerent eos, & sana-
 rent quemuis morbum, & quemuis lan-
 guorem. Porro duodecim apostolorū
 nomina sunt hæc. Primus Simō qui uo-
 catur Petrus. Et Andreas frater eius. Ia-
 cobus filius Zebedæi. Et Ioannes fra-
 ter eius. Philippus, & Bartholomeus,
 Thomas & Matthæus, qui fuerat pub-
 licanus. Iacobus fili⁹ Alphæi. Et Lebbæ-
 us, cognomēto Thaddæus, Simō Cana-
 neus, & Iudas Iscariotes, qui & tradidit
 illum. **H**os numero duodecim, emisit Ie-
 sus, quibus mandauerat dicens. In uiam
 gentium ne abieritis, & in ciuitatem Sa-
 maritanorum ne ingrediamini, sed ite-
 potius ad oues perditas domus Israhel.
 Profecti autē p̄dicatē dicētes. Appropin-
 quauit regnū celoꝝ, infirmos sanate, lep-
 fos mūdate, mortuos suscite, demonia
 eijcite, gratuito accepistis, gratuito date.
 Ne possideatis aurū, neq; argentū, neq;
 æs in crumenis uestris, neq; perā ad iter
 neq; duas tunicas, neq; calciamēta, neq;
 uirgā. Nam dignus est operarius cibo
 suo. Sed in quamcumq; ciuitatem, aut
 uicum fueritis ingressi, exquirite quis in
 ea sit dignus, atq; illic manete, donec ex-
 catis. Cum autem intrabitis domum,
 salutate illam, & siquidem fuerit domus
 digna, ueniat pax uestra super illā. Sin-
 minus fuerit digna, pax uestra ad uos
 reuertatur. Et quicumq; non exceperit
 uos, neq; audierit sermones uestros,
 exeuntes ex ædibus, aut ciuitate illa, ex-
 cutite puluerem pedum uestroꝝ. Amen
 dico

X

λέγω ὑμῖν. ἀνεκτότερον ἔσται γῆ σοδομῶν καὶ γομορρῶν ἐν ἡμέραις κρίσεως, ἢ τῆ πόλεως ἐκείνης. Ἰδοὺ ἐγὼ ἀποπέμνω ὑμᾶς ὡς πρέσβητας ἐν μέσῳ λύκων. γίνεσθε οὖν φοβούμενοι ὡς οἱ ὄφεις, Ἐκέραιοι ὡς αἱ περιστεραὶ. προσέχετε δὲ ἀπὸ πᾶν ἀνθρώπου. Πᾶσα δόσσοσις γὰρ ὑμᾶς εἰς σινεδρία, καὶ ἐν ταῖς συναγωγαῖς αὐτῶν μασιγώσσοσις ὑμᾶς, Ἐπὶ ἡγεμόνας δὲ Ἐ βασιλεῖσ ἀχθίσετε ἐνεκεν ἐμοῦ, εἰς μαρτύριον αὐτοῖς, Ἐ τοῖς ἔθνεσι. Ὅτι ἅρ δὲ παραδίδοσις ὑμᾶς μὴ μεριμνήσητε, πῶς ἢ τί λαλήσητε. δοθήσεται ἅ ὑμῖν ἐν ἐκείνῃ τῇ ὥρᾳ τί λαλήσητε. οὐδὲ ὑμεῖς ἐσεῖδι λαλήσετε, ἀλλὰ τὸ πνεῦμα καὶ πατρὸς ὑμῶν, τὸ λαλοῦν ἐν ὑμῖν. παραδόσση δὲ ἀδελφὸς ἀδελφὸν εἰς θάνατον, Ἐ πατρὸς τέκνον, καὶ ἐπανασήσονται τέκνα ἐπὶ γονεῖς, Ἐ θανατώσσοσις αὐτούς, καὶ ἔσεσθε μισόνμυνοι ὑπὸ πάντων διὰ τὸ ὄνομά μου. ὁ δὲ ὑπομείρας εἰς τέλος, ὄντος σωθήσεται. Ὅτι ἅρ δὲ διώκοσις ὑμᾶς ἐν τῇ πόλει ταύτῃ, φεύγετε εἰς τὴν ἄλλην. ἀμὴν γὰρ λέγω ὑμῖν. οὐ μὴ τελέσητε τὰς πόλεις τοῦ Ἰσραὴλ, ὥς ἅρ ἔλθῃ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου, οὐκ ἔστι μαθητὴς ὑπὲρ τὸν διδάσκαλον, οὐδὲ δούλος ὑπὲρ τὸν κύριον αὐτοῦ. ἄρκετὸν τῷ μαθητῇ, ἵνα γένηται ὡς ὁ διδάσκαλος αὐτοῦ. καὶ ὁ δούλος ὡς ὁ κύριος αὐτοῦ. εἰ τὸν δικοδικοσώτηρ βεελζεβούλ ἐκάλεσα, πῶσφ μᾶλλον τοῦσ δικίλους αὐτοῦ; μὴ οὖν φοβηθήτε αὐτούσ. οὐδὲρ γὰρ ἐσὶν κεκαλυμμένον, ὁ οὐκ ἀποκαλυφθήσεται. καὶ κρυπτόν δὲ οὐ γινώσκουσιν. Ὁ λέγω ὑμῖν ἐν τῇ σκοτίᾳ, εἰπατε ἐν τῷ φωτί. Ἐ ὁ εἰς τὸ ὄνοσ ἀκούετε, κηρύξατε ἐπὶ πᾶσι δόμασιν. Ἐ μὴ φοβηθῆτε ἀπὸ πᾶν ἀποκτενόντων τὸ σῶμα, τὴν δὲ ψυχὴν μὴ θανάτωσ ἀποκτείνει. φοβηθήτε δὲ μᾶλλον τὸν θανάτωσ, Ἐ τὴν ψυχὴν, Ἐ τὸ σῶμα.

ἀπολέσαι

dico uobis. Tolerabili⁹ erit terræ Sodomorum, & Gomorreorum, in die iudicij, quæ ciuitati illi. Ecce ego emitto uos, uelut oues in medio luporum. Estote igitur prudentes, ueluti serpentes, & simplices sicut colubæ, caute autem ab hominibus. Tradent enim uos in concilia, & in synagogis suis flagris cadent uos, quin & ad principes ac reges ducemini, propter me, in testimonium ipsis ac gentibus. At cum tradent uos, ne sitis solliciti, quomodo aut quid loquamini, dabit enim uobis in illa hora quod loquamini. Nō enim uos estis illi qui loquuntur, sed spūs patris uestri, qui loquitur in uobis. Tradet autem frater fratrem in mortem & pater filium, & insurgēt filij aduersus patres, & morte afficiēt eos, & eritis odio habiti ab oibus, propter nomen meū. Verū qui sustinuerit usque ad finem, hic saluus fiet. Cum autem persecuti uos fuerint in ciuitate hac, fugite in aliam. Amen dico uobis. Non perambulaueritis omnes ciuitates Israhel, quin iam uenerit filius hominis. Non est discipulus supra præceptorem, neque seruus supra dominum suum. Sufficit discipulo, ut sit, sicut præceptor ipsius, & ut seruus sit sicut dominus ipsius. Si ipsum patrem familias uocauerunt Beelzebub, quanto magis domesticos illius? Ne igitur metuatis eos, Nihil enim est opertum, quod non sit reuelandum, & nihil occultum, quin futurum sit, ut sciatur. Quod dico uobis in tenebris, dicite in luce. Et quod in aurem auditis, prædicate in tectis. & ne metuatis uobis ab his qui occidunt corpus, animam autem non possunt occidere. Sed metuite magis illum, qui potest & animam, & corpus perdere

ἀπολείσαι ἐν γένει, ὅχι δ' ὅσον σπουδία ἀσασ
 ρίου πωλεῖται; καὶ ἐν δὲ αὐτῷ ὅσον πεσῆται
 ἐπὶ πλὴν γλῶσσο, ἀνευ τοῦ πατρὸς ὑμῶν, ὑμῶν δ'
 καὶ αἰτρίχες ἐπὶ κεφαλῆς παῖσαι, ἠριθμη-
 ρηθῆναι ἐστὶν, μὴ ὅσον φοβηθῆτε, πολλῶν σφρι-
 θίωμ, διαφέρετε ἡμῶν. πᾶς ὅσον ὅσον ὁμο-
 λογήσει ἐν ἐμοὶ ἐμπροσθεν τοῦ ἀνθρώπου,
 ὁμολογήσω καὶ γὰρ ἐν αὐτοῦ, ἐμπροσθεν τοῦ
 πατρὸς μετὰ τοῦ οὐρανοῦ, ὅστις τὰν ἀρνή-
 σκταί με ἐμπροσθεν τοῦ ἀνθρώπου, ἀρνή-
 σομαι αὐτὸν, καὶ γὰρ ἐμπροσθεν τοῦ πατρὸς
 μετὰ τοῦ οὐρανοῦ, μὴ νομίσητε, ὅτι ἡλθομ βα-
 λῆν ἐρελίω, ἐπὶ τῆς γλῶσσο, ὅχι ἡλθομ βαλῆν ἐρε-
 νῶ, ἀλλὰ μάχασθαι. ἡλθομ γὰρ διαχάσαι ἀν-
 θρωπον, κατὰ τὸν πατὸς αὐτοῦ, Ἐθγατέρα
 κατὰ τὴν μητέρα αὐτοῦ, καὶ νύμφην κατὰ
 τὴν πενθερὰν αὐτοῦ, Ἐχθροὶ τοῦ ἀνθρώπου,
 οἱ οἰκιστὸν αὐτοῦ. Ὁ οὐρανὸν πατέρα ἢ μη-
 τέρα ὑπερῶν ἐμῶν, ὅχι ἐστὶν μου ἀξιό-
 τω, Ἐθ γὰρ ἢ θυγατέρα ὑπερῶν ἐμῶν, ὅχι ἐστὶν μου
 ἀξιότω. καὶ ὅσον ὅσον λαμβάνει τὸν σταυρὸν αὐτοῦ
 καὶ ἀκολουθεῖ ὀπίσω μου, ὅχι ἐστὶν μου
 ἀξιότω. ὅσον ἐν τῷ ψυχῶν αὐτοῦ ἀπολείσει
 αὐτὸν, καὶ ὅσον ἀπολείσει τὸν ψυχῶν αὐτοῦ ἐ-
 νεκερ ἐμοῦ, ἐνεθήσει αὐτὸν, ὅσον δεχόμενον ὑ-
 μῶν, ἐμὲ δέχεται, καὶ ὅσον ἐμὲ δεχόμενον,
 δέχεται τὸν ἀποσείλαντά με, ὅσον δεχόμενος
 προσφῆτην εἰς ὄνομα προσφῆτου, μισθὸν
 προσφῆτου λήφεται. καὶ ὅσον δεχόμενον
 δίκαιον εἰς ὄνομα δικαίου, μισθὸν δικαί-
 ου λήφεται. καὶ ὅσον ὅσον ἐὰν ποτίσῃ ἕνα τῶν
 μικρῶν τούτων ποτήριον ψυχροῦ ὕδατος
 εἰς ὄνομα μαθητοῦ, ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ὅσον
 μὴ ἀπολείσει τὸν μισθὸν αὐτοῦ. καὶ ἐγγύ-
 τω ὅσον ὅσον ἐτέλεσερ ὁ ἸΗΣΟΥΣ Διατάσων τοῖς
 δώδεκα μαθηταῖς αὐτοῦ, μετέβη ἐκῆδερ
 τοῦ διδάσκαρ Ἐκρύσασθαι ἐν ταῖς πόλει-
 σιν αὐτῶν. Ὁ δὲ Ἰωάννης ἀκούσας ἐν τῷ δεσ-
 μω τῆς Τὰ ἔργα τοῦ ΧΡΙΣΤΟΥ, πέμφας δύο
 τῶν μαθητῶν

Ioannes de carcere ad iohannem

perdere in geenna. Nōne duo passeruli
 minuto asse ueneunt? & unus ex illis nō
 cadet in terram, sine patre uestro. Ve-
 stri uero etiam pili capitis omnes nume-
 rati sunt. Ne igitur metuatis, uos pluris
 estis, quā multi passeruli. Ois igitur qui con-
 fitebitur in me, corā hoibus, confitebor
 & ego in illo, corā patre meo, qui est in cœ-
 lis. Porro quisquis negauerit me corā hoī-
 bus, negabo eū, & ego corā patre meo,
 qui est in cœlis. Ne arbitremini, quod uene-
 rim ad mittendū pacē in terrā. Nō ueni
 ut mitterem pacē, sed gladiū. Nam ueni
 ut dissidere faciam hominē aduersus pa-
 trem suū, & filiam aduersus matrē suā,
 & sponsam aduersus socrum suam, &
 inimici hominis erunt illi qui sunt dome-
 stici ipsius. Qui amauerit patrem, aut
 matrem ultra me, non est me dignus, &
 qui amauerit filiam supra me, non est
 me dignus. Et qui non accipit crucem
 suam & sequitur me, nō est me dignus.
 Qui inuenerit animam suam, perditu-
 rus est eam, & qui perdidit animā suā
 mea causa inueniet eam. Qui recipit uos
 me recipit, & qui me recipit, recipit eum
 qui misit me. Qui recipit prophetam in
 nomine prophetæ, mercedem prophete
 accipiet. Et qui recipit iustum in no-
 mine iusti, mercedem iusti accipiet. Et
 quicumque ad bibendum dederit, uni ex
 pusillis his poculum aquæ frigidæ tan-
 tum in nomine discipuli, Amen dico
 uobis, non perditurus est mercedē suā.
Et factū est cū finē fecisset Iesus man-
 dandi duodecim discipulis suis, progres-
 sus est illinc, ut doceret & predicaret in ci-
 uitatibus illorū. Ioannes autē cū audisset
 in carcere facta Christi, missis duobus
 discipulis

XI

ἦν μαθητῶν αὐτοῦ, εἶπερ αὐτῶ. σὺ εἶ ὁ
 ἐρχόμενος, ἢ ἕτερον προσδοκῶμεν;
 Ἐὰν ἀποκριθεὶς ὁ ἸΗΣΟΥΣ εἶπερ αὐτοῖς, πο
 ρευθέντες ἀπαγγέιλαι τῶν ἰωάννη, ἃ ἀκούετε
 καὶ βλέπετε. τυφλοὶ ἀναβλέψουσιν, καὶ
 χωλοὶ περιπατοῦσιν, λεπροὶ καθαρίζο
 νται, καὶ κῶφοι ἀκούουσιν, μεκροὶ ἐγείρον
 ται, καὶ πῶχοι ἐναγγελίζονται. καὶ
 μακάριοι ὄσιν, ὅς ἐσθε μὴ σκαρδαλιῶν
 ὡς ἐμοί. τούτων δὲ πορευομένων, ἤρξα
 τὸ ἸΗΣΟΥΣ λέγειν τοῖς ὄχλοις περὶ ἰω
 ἀννου. τί ζηθετε εἰς τὴν ἔρημον θεάσα
 σθαι; κάλαμον ὑπὸ ἀρέμου σαλευόμε
 νον; ἀλλὰ τί ζηθετε ἰδεῖν; ἄνθρω
 πον ὡς μαλακοῖς ἱματίοις ἡμφιεσμέ
 νον; ἰδοὺ οἱ τὰ μαλακὰ φοροῦντες, ὡς
 τοῖς οἰκοῖς ἦν βασιλέων ἑσίν. ἀλλὰ τί
 ζηθετε ἰδεῖν; προφήτην; μαί λέγω ὑ
 μῖν, Ἐπεὶ ὄτερον προφήτου, ὄντος γὰρ
 ἔστιν πρὸς ἡμεῖς, ἰδοὺ ἐγὼ ἀπεστέλλω τὸν
 ἀγγέλου μου πρὸ προσώπου σου, ὃς κατὰ
 σκῆνᾶσιν τῶν ὁσίων σου ἔμπροσθέν σου. ἀμὴν
 λέγω ὑμῖν, οὐκ ἐγείγρηται ἔτι γεννητὴς
 θυγατρὸς, μείζων ἰωάννου τοῦ βαπτιστοῦ. ὁ δὲ
 μικρότερος ὡς τῆ βασιλείᾳ ἦν οὐρανῶν
 μείζων αὐτοῦ ὄσιν. ἀπὸ δὲ τῶν ἡμερῶν ἰωάν
 νου τοῦ βαπτιστοῦ ἕως ἄρτι, ἡ βασιλεία τῶν
 οὐρανῶν βιάζεται, καὶ βίασται ἀρπάξουσι
 αὐτὴν. πάντες γὰρ οἱ προφῆται ἔδ νόμος,
 ἕως ἰωάννου προσεθήθησαν. Ἐὰν δὲ ἐλεῖτε δέ
 ξασθε, αὐτὸς ὄσιν ἡλίας ὁ μέλλων ἐρχεσθαι,
 ὁ ἔχων ὄσα ἀκούει, ἀκουέτω.

τίνι δὲ ὁμοιώσω τὴν γενεάν ταύτην; ὁ
 μοία ὄσιν παιδαρίοις ὡς ἀγοραῖς καθημέ
 ροις, καὶ προσφωνοῦσιν τῖς ἑταίροις αὐτῶν,
 Ἐλέγουσιν, ἡμεῖς ἀκούμεν ὑμῖν, καὶ οὐκ ἔρχη
 σαθε, ἐδρηνήσαμεν ὑμῖν, καὶ οὐκ ἐκώλυθε.
 ἦλθε γὰρ ἰωάννης μή τε ἐοδίωμ μή τε πί
 νωμ, Ἐλέγουσιν, ὅτι δαιμόνιον ἔχει. ἦλθε
 ὁ υἱὸς

discipulis suis dixit illi. Tu es ille, qui uē
 turus est, an alterum expectamus? Et
 respondens Iesus, dixit illis. Ite & renun
 ciate Ioanni, ea quæ auditis & uide
 tis. Cæci uisum recipiunt, & claudi am
 bulant, leprosi mundantur, & surdi au
 diunt, mortui excitantur, & pauperes læ
 tum accipiunt nuntium. Et beatus est
 quisquis non fuerit offensus in me. Eui
 tibus autem illis, cœpit Iesus dicere tur
 bis de Ioanne. Quid existis in desertū
 ut uideretis? Nū harundinē q̄ agitatur a
 uēto? age, quid existis ut uideretis? Nū
 hoīem mollibus uestibus amictū? Ecce
 q̄ mollia gestant, in domibus regū sunt.
 At quid existis uidere? Num prophe
 tam? Certe dico uobis, & excellentio
 rem propheta. Hic est enim de quo scri
 ptum est. Ecce ego mitto nuntium meū
 ante faciem tuam, qui præparaturus
 est uiam tuam ante te. Amen dico uo
 bis, non exortus fuit inter eos, qui na
 scuntur e mulieribus maior Iohāne ba
 ptista. Attamen is qui minor est in re
 gno cœlorū, maior illo est. Porro a die
 bus Iohannis baptistæ, usq; ad hunc
 diem, regnum cœlorum uim patitur,
 & uiolenti rapiunt illud. Nam omnes
 prophetæ, & ipsa lex, usq; ad Iohan
 nem prophetauerunt. Et si uultis reci
 pere, ipse est Helias ille, qui uenturus
 est. Qui habet aures ad audiendum au
 diat. Sed cui assimilabo generationem
 hanc? Similis est pueris, qui sedent in
 foris, & acclamant sodalibus suis, ac
 dicunt. Tibia cecinimus uobis, & non
 saltastis. Lamētati sumus uobis, & non
 plāxistis. Venit em̄ Ioānes, nec edēs nec
 bibens, & aiūt. Dæmoniū habet. Venit
 filius

Iesus de iohāne ad turbas.

ὁ ἦδὲ τῶ ἀνθρώπου ἐδίωκν καὶ πίνων, καὶ λέγων, ἰδοὺ ἄνθρωπος φάγος, καὶ οἰνοπότης, πελώνων φίλος, καὶ ἁμαρτωλῶν, καὶ ἐδίωκαίθη ἡ σοφία, ἀπὸ τῶν τέκνων αὐτῆς.

De maledictōibz ciuitatū in qbz chris p̄dicat uerat.

Τότε ἤρξατο διδάσκειν τὰς πόλεις ἐν αἷα ἐγγύοντο αὐτῶν, ὅτι οὐ μετενόησαν, ὅναί σοι χοραζεὶμ, ὅναί σοι βηθσαϊδάρ, ὅτι εἰ ἐν τύρω καὶ σιδῶνι ἐγγύοντο αὐτῶν, ἅ γενομένοι ἐν ὑμῶν, πάλαι ἐμ ἐν σάκκῳ καὶ σποδῶ μετενόησαν. πλὴν λέγω ὑμῶν, τύρω καὶ σιδῶνι, ἀνεκτότερον ἔσαι ἐν ἡμέρα κρίσεως, ἢ ὑμῶν, καὶ σὺ καπρναοὺμ, ἢ ἔως τῶ οὐρανοῦ ὑψωθῆσαι, ἔως ἁδου καταβιβασθῆσαι, ὅτι εἰ ἐν σοδομοῖς ἐγγύοντο αὐτῶν, ἅ γενομένοι ἐν σοῖς, ἐμῆσαν ἄμ ἐξ ἡσήμερον. πλὴν λέγω ὑμῶν, ὅτι ἢ σοδομῶν ἀνεκτότερον ἔσαι ἐν ἡμέρα κρίσεως, ἢ σοῖς. ἐν ἐκείνῳ ἔσθαι καὶ ἀποκριθεὶς ὁ ἸΗΣΟΥΣ, εἶπερ. ὁμομολογοῦμαι σοὶ πάντες ἰσχυροὶ οὐρανοῦ καὶ τῆ γῆς, ὅτι ἀπέκρυψας ταῦτα ἀπὸ σοφῶν, καὶ σιωπῶν, καὶ ἀπεκάλυψας αὐτὰ μωροῖς, καὶ οὐκ ἔσθαι ὅτι οὕτως ἐγέρετο ἐνδοκία, ἐμπροθέμ σου. πάντα μοι παρεδόθη ὑπὸ τῶ πατρός μου, καὶ οὐδὲν ἐπιγινώσκει τὸν ἦδὲ, ἐμῆ ὁ πατὴρ, οὐδὲ τὸν πατέρα τίς ἐπιγινώσκει, ἐμῆ ὁ ἦδὲ, καὶ ὁ πατὴρ οὐ βούληται ὁ ἦδὲ, ἀποκαλύψαι. εἶπεντε πρὸς με πάντες οἱ κοπιῶντες, καὶ σφοδρῆτισμῶν, καὶ γὰρ ἀναπάσσω ὑμῶν. ἄρατε τὸν ζυγόν μου ἐφ' ὑμῶν καὶ μάθετε ἀπ' ἐμοῦ ὅτι πραῖός εἰμι, καὶ ταπεινός τῆ καρδίας, καὶ ἐνεθήσατε ἀνάπαυσιν ταῖς ψυχαῖς ὑμῶν. ὁ δὲ ζυγός μου ἥσως, καὶ τὸ φορτίον μου ἔλαφρόν ἐστιμ. ἐν ἐκείνῳ τῶ καιρῶ, ἐπορεύθη ὁ ἸΗΣΟΥΣ ἰσάβασιν διὰ τῶ ἀγορίμων. οἱ δὲ μαθηταὶ αὐτοῦ, ἐπέινασαν, καὶ ἤρξαντο ἰληλῆν σάχνας, καὶ ἐδίδην. οἱ δὲ φαρισαῖοι ἰδόντες εἶπον. αὐτοῦ. ἰδοὺ οἱ μαθηταὶ σου ποιοῦσιν ὁ οὐκ ἔξεστιμ ποιῆν ἐν σαββάτῳ.

Confessio iſu ad patres.

Iugū dñi leuē esse.

Discipuli spicas vellunt.

filius hois edens ac bibens, & dicunt. En hominē comedonem, & uini potorem, publicanis amicū, & pctōribus, & iustificata est sapiētia a filijs suis. Tūc cœpit ex pbrare ciuitatibus, in qbus factæ fuerāt plurimæ uirtutes ipsi, qd' nō pœnituisent. Væ tibi Chorazin. Væ tibi Bethsaidā, qm̄ si in urbe Tyri, aut Sidonis factæ fuissent uirtutes, quæ factæ sunt in uobis, olim in sacco & cinere, pœnitentiam egissent. Attamē dico uobis Tyro & Sidoni, tolerabilius erit in die iudicij q̄ uobis. & tu Capernaum, quæ es usq; ad cœlū exaltata, usq; ad iferos detraheris, quoniā si in Sodomis factæ fuissent uirtutes, quæ factæ sunt in te, māsisent usq; ad hodiernum diē. Verū tamen dico uobis, qd' Sodomis tolerabilius erit in die iudicij q̄ tibi. In illo tempore respondens, Iesus dixit. Gratias ago tibi pater domine cœli & terræ, quod absconderis hæc a sapientibus & prudentibus, & reuelaris ea stultis. Certe pater, sic fuit bona uolūtas in oculis tuis. Omnia mihī tradita sunt a patre meo, & nemo nouit filium, nisi pater, neq; patrem quisq; nouit, nisi filius, & cuiuscūq; uoluerit filius reuelare. Venite ad me omnes, qui laboratis & onerati estis, & ego refocillabo uos. Tollite iugum meum super uos, & discite a me, quod mitis sim, & humilis corde, & inuenietis requiem animabus uestris. Iugum em̄ meū cōmodum est, & onus meum leue est. In illo tempore ibat Iesus sabbatis per segetes. Discipuli uero illius esuriebant, & cœperunt uel lere spicas, & comedere. At pharisæi cū uidissent, dixerunt illi. Ecce discipuli tui faciunt, quod nō licet facere in sabbato. ille uero

XII

ὁ δὲ

ὁ δὲ εἶπερ αὐτοῖς. οὐκ ἀνέγνωτε, τί ἐποίησεν
 δαβὶδ, ὅτε ἐπεινάσεν καὶ οἱ μετ' αὐτοῦ; πῶς
 εἰσῆλθεν εἰς τὸν οἶκον τοῦ θεοῦ, καὶ τοὺς ἄρ-
 τούς τ' προθέσεως ἔφαγεν, οὓς οὐκ ἔξόν ἡμῶν
 τῶ φαγῶν, ὁ δὲ τότε μετ' αὐτοῦ, εἰ μὴ τοῖς ἱ-
 ερεῦσιν μόνοις. ἢ οὐκ ἀμείνωτε ὅτι ἡ νόμος
 ὅτι τοῖς σάββασιμ ἱερεῖς ὡς καὶ ἱερεῖς τὸ σάβ-
 βατομ βεβηλοῦσιμ. καὶ ἀνάτιοί ἐσιμ; λέ-
 γω δὲ ὑμῖν, ὅτι τῷ ἱεροῦ μείζων ἐσιμ ὧδε,
 εἰδὲ ἐγνώκατε, τί ἐσιμ ἔλεος θέλω, καὶ οὐ
 θυσιάμ, οὐκ ἂν κατεδικάσατε τοὺς ἀναίτι-
 οὓς. κύριος γάρ ἐσιμ τῷ σαββάτου, ὃ ἡδὲ
 τῷ ἀνθρώπου. καὶ μεταβάσκει ἑαυτὸν ἡλθε
 εἰς πλὴν σωαγωγίῳ ἀνθρώπων. καὶ ἰδοὺ ἀνθρώ-
 πους ἡμῶν, πλὴν χεῖρα ἔχωρ ξηράμ. καὶ ἐπικρώ-
 τισαμ αὐτὸν λέγοντες, εἰ ἔξειμ τοῖς σά-
 ββασιμ θεραπένωμ; ἵνα κατηγορήσωσιμ αὐ-
 τοῦ. ὁ δὲ εἶπερ αὐτοῖς. τίς ἐσὶ δὲ ὑμῶν
 ἄνθρωπος, ὃς ἔξει πρόβατομ ἕν, καὶ ἐὰν ἐμ-
 πέσῃ τούτο τοῖς σάββασιμ εἰς βόθωρον
 θυγί κρατήσα αὐτὸ καὶ ἐγείρει; πῶσπ οὖν
 διαφέρε ἀνθρώπος προβάτου. ὡς ἔξειμ
 τοῖς σάββασιμ καλῶς ποιῶν. τότε λέγα-
 τῶ ἀνθρώπων. ἐκτεινωμ πλὴν χεῖρά σου, καὶ
 δεξέτεινεμ ἢ ἀποκατάσθῃ ἡ γῆ ἡσὴ ἢ ἄλλη.
 ὁ δὲ φαρισαῖοι δεξέθη ὄντες συμβούλιον ἔλα-
 βομ κατ' αὐτ', ὅπως αὐτὸν ἀπολέσωσιμ.
 ὁ δὲ ἸΗΣΟΥΣ γνοὺς ἀνεχώρησεμ ἐκῆθερ, καὶ
 ἠκολούθησαμ αὐτῶ ὄχλοι πολλοί, ἢ ἔθερά-
 πεισεμ αὐτοὺς πάντας, ἢ ἐπιτίμησεμ αὐ-
 τοῖς, ἵνα μὴ φανεροῦ αὐτὸν ποιήσωσιμ. ὁ ἰ-
 σως πληρωθῆ τὸ ῥηθὲρ διὰ ἡσαίου
 τοῦ προφήτου λέγοντ'· ἰδοὺ ὁ παῖς
 μου ὃν ἠρέτισα, ὃ ἀγαπητόσ μου εἰσ-
 ῶν ἐνδύθησεμ ἢ ψυχὴ μου. θήσω τὸ
 πνεῦμά μου ἐπ' αὐτὸν, καὶ κρείσιμ τῶις
 ἔθρεσιμ ἀπαγγελαῖ. οὐκ ἐρίσα, οὐ-
 δε κραυγάσα, οὐ δὲ ἀκούσα τίς ὡ-
 τῶισ πλατῆσιμ πλὴν φωνῆ αὐτοῦ.
 κάλαμομ

Ille uero dixit eis. Non legistis quid fece-
 rit Dauid, cum esuriret ipse, & ij qui
 erant cum illo? Quomodo ingressus sit
 in domum dei, & panes propositionis
 ederit, quos illi non licebat edere, neq;
 ijs qui cum illo erant, nisi sacerdotibus
 solis. Aut non legistis in lege, quod sab-
 batis sacerdotes in templo, sabbatum
 prophanant, & crimine uacant? Dico
 autem uobis, quod templo maior est hoc
 loco. Quod si sciretis, quid sit, misericor-
 diam uolo, & non sacrificium, nequaquam
 condemnassetis infontes. Nam dominus
 est sabbati, filius hominis. At progressus
 illinc, uenit in synagogam illorum, & ce-
 ce homo erat, manum habens aridam,
 & interrogabant illum, dicentes. Licet
 ne sabbatis curare? ut accusarent eum.
 At ille dixit eis. Quis erit ex uobis ho-
 mo, qui habebit ouem unam, & si ea
 incidit sabbatis in foueam, nonne te-
 nebit illam & eriget? Quanto igitur pra-
 stantior est homo oue? Licet igitur sab-
 batis beneficio afficere. Tunc dicit homi-
 ni. Extende manum tuam, & extendit,
 & restituta est sana, sicut altera. Porro
 pharisei egressi, coeperunt consilium ad-
 uersus eum, quomodo illum perderent.
 At Iesus ubi nouisset, secessit illinc, & se-
 cutae sunt eum turbae multae, & sanauit
 eos omnes, & interminatus est illis, ne se-
 facerent manifestum, ut compleretur
 quod dictum erat per Esaiam prophe-
 tam, qui ait. Ecce filius meus, quem ele-
 gi, dilectus meus, in quo sibi bene com-
 placuit anima mea. Ponam spiritum
 meum super illum, & iudicium gentibus
 annuntiabit. Non contendet, neq; dama-
 bit, neq; audiet quicquam in plateis uocatus,
 C arundine

Ad phariseos, hoc m-
murantes discipulos
excusat.

Manu arida sanat.

Multos inde sanat.

& dicunt
 ni potorem
 us, & inflat
 sic cepit ex
 facte fuerat
 no penitenti
 e tibi Beth-
 t Sidonis fa-
 ctar sunt in
 penitenti
 nobis Tyro
 n die iudicij
 quae es usq;
 eros detrahe
 acta fuissent
 te, maifesti
 erit tamen di-
 rabilius erit
 mpore ter-
 as ago tibi
 od absco-
 uentibus,
 ater, sic fuit
 Omnia mi-
 & nemo no-
 trem quifq;
 oluerit filius
 nes, qui labo-
 o recoillabo
 n super uos &
 sim, & humilis
 uem animabus
 comodum est
 In illo tempore
 getes. Dispu-
 & ceperunt uel
 . Apparisai cu
 Enuicari uel
 ari in sabato.
 lle uero

De demonio ceco & mutuo

Pharisæos eū id i pncipe
demonioy facte opriman-
tes destruit.

·κάλαμον στυτετριμμένον· οὐ κατεάξει,
καὶ λίθον τυφόμενον, οὐ σβέσει, ἕως ἂν
ἐκβάλῃ εἰς νίκωσ πῶν κρίσιμ, κὴ ἐν τῷ ὄνο-
μα τῆ αὐτοῦ ἔδνη ἐλπιῶσιμ. τότε προσκνέ-
χθη αὐτῶ δαιμονιζόμενος, τυφλὸς καὶ κω-
φός, Ἐδερᾶ πνευσεν αὐτόν, ὥσε τὸν τυφ-
λὸν Ἐκωφόν, λαλῆν καὶ βλέπεμ. Ἐξεί-
παντο πάντες· οἱ ὄχλοι, Ἐἔλεγον. μή τι
οὗτός ἐστιμ ὁ υἱὸς Δαβίδ; οἱ δὲ φαρισαῖοι ἀ-
κούσαντες ἔειπον, οὗτος οὐκ ἐκβάλλῃ τὰ δαι-
μόνια, εἰ μὴ ἐν τῷ βεελζεβούλ, ἄρχοντι τῶν
δαιμονίων. εἰδὼς δὲ ὁ ἸΗΣΟΥΣ τὰς ἐνθυ-
μήσεις αὐτῶν, ἔειπερ αὐτοῖς, πᾶσα βασιλεία
μεριδιῆσα καθ' ἑαυτῆς, ἐρημοῦται. Ἐ πᾶσα
πόλις, ἢ οἰκία μεριδιῆσα καθ' ἑαυτῆς, οὐ σα-
θήσεται. Ἐ εἰ ὁ σατανᾶσ τὸν σατανᾶν ἐκ-
βάλλει, ἐφ' ἑαυτὸν ἐμεριδιῆ. πῶς οὐ σαθή-
σεται ἡ βασιλεία αὐτοῦ; Ἐ εἰ ἐγὼ ἐν βεελζε-
βούλ ἐκβάλλω τὰ δαιμόνια, οἱ υἱοὶ ὑμῶν
ἐν τίνι ἐκβάλλουσιμ; διὰ τὸ αὐτοῖ ὑμῶν
ἔσονται κριταί. εἰδὲ ἐγὼ ἐν πνεύματι θεῷ
ἐκβάλλω τὰ δαιμόνια, ἄρα ἔφθασεν ἐφ' ὑμᾶς
ἡ βασιλεία τοῦ θεῷ, ἢ πῶς δύναται τις εἰσελ-
θεῖν εἰς πῶν οἰκίαν τοῦ ἰχυρῶ, Ἐ τὰ σκῆνη
αὐτοῦ διαρπάσαι, εἰ μὴ πρῶτον δῆσῃ τὸν
ἰχυρὸν, Ἐ τότε πῶν οἰκίαν αὐτοῦ διαρπά-
σει. Ο μὴ ὦν μετ' ἐμοῦ, κατ' ἐμοῦ ἐστιμ.
Ἐ ὁ μὴ σωάγῳν μετ' ἐμοῦ, σκορπίσει.
διὰ τοῦτο λέγω ὑμῖν. πᾶσα ἁμαρτία
καὶ βλασφημία ἀφεθήσεται τοῖς ἀν-
δρώποισ, ἢ δὲ τοῦ πνεύματ· βλασφη-
μία, οὐκ ἀφεθήσεται τοῖς ἀνδρώποισ.
καὶ ὅς ἐάν τις ἐπιθ λόγον κατὰ τοῦ υἱοῦ τοῦ
ἀνθρώπου, ἀφεθήσεται αὐτῷ, ὅσ δ' ἂν εἴ-
πῃ κατὰ τοῦ πνεύματ· τοῦ ἁγίου,
οὐ ἀφεθήσεται αὐτῷ, οὔτε ἐν τῷ παρῶν αἰῶνι, οὔτε
ἐν τῷ μέλλοντι. ἢ ποιήσατε τὸ δένδρον κα-
λόν, κὴ τὸν καρπὸν αὐτῷ καλόν, ἢ ποιήσα-
τε τὸ δένδρον σαρωδόν, κὴ τὸν καρπὸν αὐτῷ
σαρωδόν

arundinem cōminutam, nō confringet,
& linum fumigans non extinguet, do-
nec eiciat ad uictoriam iudicium, & in
nomine illius gētes sperabunt. Tunc ad-
ductus est ad eum, qui demonio agita-
batur cæcus & mutus, & sanauit illum,
ita ut cæcus ac mutus, & loqueret & cer-
neret. Et obstupuerunt omnes turbæ, di-
cebantq;. Num hic est filius David? At
pharisæi cū audissent, dicebant. Hic non
eicit demonia, nisi in Beelzebul, princí-
pe demoniorū. Iesus autem cum sciret
cogitationes illorum, dixit illis. Omne
regnum diuisum aduersus sese, defola-
tur, & omnis ciuitas aut domus diuisa
aduersus seipsam, non stabit. Et si sata-
nas satanam eicit, aduersus seipsum
diuisus est. Quomodo igitur stabit re-
gnum illius? Et si ego in Beelzebul eij-
cio demonia filij uestri in quo eiciunt?
Propterea ipsi iudicabunt de uobis. Qu-
si spiritu dei ego eicio demonia, ergo
peruenit ad uos regnum dei. Alioqui
quomodo potest aliquis intrare domū
potentis, & uasa illius diripere, nisi pri-
us uinxerit potentem, & tunc domum
illius diripiet. Qui non est mecum, ad-
uersum me est, & qui non congregat
mecum, spargit. Propterea dico uobis.
Omne peccatum & conuicium remitte-
tur hominibus, at conuicium in spiri-
tum, non remittetur hominibus, & qui
cumq; dixerit uerbum aduersus filium
hominis, remittetur illi. Qui autem di-
xerit aduersus spiritum sanctum, non
remittetur ei, neq; in præsentī saculo,
neq; in futuro. Aut facite arborem bo-
nam, & fructum eius bonum, aut faci-
te arborem uiciosam, & fructum illius
uiciosum

αὐτοῦ σαπρόν . ἐκ γὰρ τῷ καρποῦ τὸ δένι
 δρον γινώσκειται . γερμῆματα ἐχιδρῶν .
 πῶς δάσασθε ἀγαθὰ λαλῆναι πονηροὶ ὄν-
 τες ; ἐκ γὰρ τοῦ περισσεύματος φησὶ καρ-
 δίας, τὸ σῶμα λαλῆναι ἀγαθὸς ἄνθρωπος
 ἐκ τῆς ἀσθενείας καὶ καρδίας ἐκβάλλει τὰ
 ἀσθενή, ὁ πονηρὸς ἄνθρωπος ἐκ τῆς πονηρεί-
 ας καὶ ἐκβάλλει πονηρὰ . λέγει ὁ ἡμῖν, ὅτι
 πᾶν ῥῆμα ἀργὸν ὃ ἐὰν λαλήσωσιν οἱ ἄν-
 θρωποι, ἀποδώσουσιν περὶ αὐτῶν λόγον,
 ἐν ἡμέρᾳ κρίσεως . ἐκ γὰρ τῆς λόγων σου δι-
 καιωθήσῃ, ἐκ τῆς λόγων σου καταδικαι-
 οθήσῃ . τότε ἀπεκρίθησαν τινες τῶν γραμ-
 ματέων καὶ φαρισαίων λέγοντες . διδάσ-
 καλε, θέλομεν ἀπὸ σου σημεῖον ἰδεῖν . ὁ δὲ
 ἀποκριθεὶς, εἰπερ αὐτοῖς . γενεὰ πονηρὰ καὶ
 μοιχαλὶς, σημεῖον ἐπιζητεῖ, καὶ σημεῖον οὐ
 δοθήσεται αὐτῇ, εἰ μὴ τὸ σημεῖον Ἰωνᾶ τοῦ
 προφήτου, ὡσπερ γὰρ ἦν Ἰωνᾶς ἐν τῇ κοι-
 λίᾳ τῆς κήτους ἔξῃς ἡμέρας, καὶ τρεῖς νύκτας
 οὕτως ἔσται ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἐν τῇ καρ-
 δίᾳ φησὶ γὰρ τρεῖς ἡμέρας καὶ τρεῖς νύκτας .
 ἄνδρες μινεῖται ἀναίσθητοι ἐν τῇ κρίσει
 μετὰ φησὶ γενεᾶς ταύτης, καὶ κατακρινέσθιν
 ἀντιῶν, ὅτι μετενόησαν εἰς τὸ κήρυγμα Ἰω-
 νᾶ . ἐξ ἰδοῦ πλῆθους Ἰωνᾶ ὡς βασιλισσὰ νό-
 τος ἐγεγνήσθη ἐν τῇ κρίσει μετὰ φησὶ γενε-
 ας ταύτης καὶ κατακρινεῖ ἀντιῶν, ὅτι ἦλθεν
 ἐκ τῆς περσῶν τῆς γῆς ἀκοῦσαι τὴν σοφί-
 αμ σολομῶνος, καὶ ἰδοῦ πλῆθους σολομῶ-
 νος ὡς . ὅτι αὐτὸ τὸ ἀκάθαρτον πνεῦμα ὅτε
 ἔλθῃ ἀπὸ τοῦ ἀνθρώπου, διέρχεται διὰ τῶν
 δρων τῶν πόρων ζητῶν ἀνάπαυσιν, καὶ οὐχ εὐ-
 ρίσκει . τότε λέγει, ἐπιστρέψω εἰς τὸν οἶκόν
 μου ὅθεν ἔβη . καὶ ἔλθωμ ἐν εὐρίσκει χοι-
 λάζοντα, σεσαρωμένον καὶ κεκοσμημένον .
 τότε πορεύεται καὶ παραλαμβάνει μεθ' ἑαυ-
 τοῦ ἑπτὰ ἕτερα πνεύματα πονηρότερα
 αὐτοῦ .

uiciosum . Nam e fructu arbor cogno-
 scitur . Progenies uiperarum , quomo-
 do potestis bona loqui , cum sitis mali .
 Siquidem ex abundantia cordis , os lo-
 quitur . Bonus homo e bono thesauro
 cordis , expromit bona . & malus homo
 ex malo thesauro depromit mala . Sed
 dico uobis , quod de quocunq; uerbo
 ocioso , quod locuti fuerint homines , red-
 dituri sunt rationem in die iudicij . Nam
 ex dictis tuis iustificaberis , & ex dictis
 tuis condemnaberis . Tunc interrogaue-
 runt eum quidam e scribis ac pharisais ,
 dicentes . Præceptor , uolumus ex te si-
 gnum uidere . At ille respondens , dixit
 illis . Generatio praua & adultera , signū
 quærit , & signum non dabitur illi , nisi
 signum Ionæ propheta . Quemadmo-
 dum em̄ fuit Ionas in uentre Ceti tribus
 diebus , & tribus noctibus . Sic erit filius
 hoīs in corde terræ , tribus diebus & tri-
 bus noctibus . Viri Niniuitæ surgent in
 iudicio , cum generatione hac , & condem-
 nabunt eam , quod ipsi pœnitentiā eger-
 rint ad prædicationē Ionæ . Et ecce plus-
 quam Ionas est hoc loco . Regina austri
 surget in iudicio cum generatione hac ,
 & condemnabit eam , quod uenerit a fi-
 nibus terræ , ad audiendam sapientiam
 Solomonis . Et ecce plusquā Solomon
 est in hoc loco . Cum autem immundus
 spiritus exierit ab homine , perambulat
 per arentia loca , querens requiem , & nō
 inuenit . Tunc dicit , reuertar in domum
 meam unde exiui , & cum uenerit , repe-
 rit eam uacantem , & scopis purgatam ,
 atq; ornatam . Tunc abit , & adiungit
 sibi septem alios spiritus sceleratiores

*Pharisæis signū aliqd
 petētib; / respondit .*

*De matre iesu & fratribus
gentibus loqui ei.*

ἑαυτοῦ, Ἐἰσελθόντα κατοικῆ ἐκεῖ, ἢ γίνε-
ται τὰ ἔχματα ἔ ἀνθρώπου ἐκείνου, χεῖρο /
να ἄν πρώτῳ, οὕτως ἔσαι Ἐ τῆ γενεᾷ Ἰάου
τη τῆ πονηρᾷ, ἔτι δὲ αὐτοῦ λαλοῦντος τοῖς
ὄχλοις, ἰδοὺ ἡ μητὴρ, ἢ οἱ ἀδελφοὶ αὐτοῦ εἰ-
σηκασαμ ἔξω ζητοῦντες αὐτῷ λαλῆσαι. ἔι-
περ δ' ἐτις αὐτῷ. ἰδοὺ ἡ μητὴρ σου, καὶ οἱ
ἀδελφοὶ σου ἔξω ἐσηκασαμ, ζητοῦντές σοι
λαλῆσαι. ὁ δ' ἀποκριθεὶς ἔειπεν τῷ ἐπόντι
αὐτῷ. τίς ἐσιμ ἡ μητὴρ μου, καὶ τινες ἐσὶμ
οἱ ἀδελφοὶ μου; καὶ ἐκτείνας πλὴν χεῖρα αὐ-
τοῦ ἐπὶ τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ, ἔειπερ. ἰδοὺ ἡ
μητὴρ μου καὶ οἱ ἀδελφοὶ μου, ὅς τις γὰρ ἀν-
ποίησθ τὸ θέλημα τοῦ πατρὸς μου τοῦ ἐν
οὐρανοῖς, αὐτὸς μου ἀδελφὸς καὶ ἀδελφὴ
καὶ μητὴρ ἐσιμ. Ἐρ δὲ τῆ ἡμέρα ἐκείνη, ἔξ-
ελθὼν ὁ ἸΗΣΟΥΣ ἀπὸ τῆ οἰκίας, ἐκάθητο
παρὰ πλὴν θάλασσαν, Ἐ σωήχθησαν πρὸς
αὐτὸν ὄχλοι πολλοὶ, ὥστε αὐτὸν εἰς τὸ πλοῖ-
ον ἐμβάντα καθῆσθαι. ἢ πᾶς ὁ ὄχλος ἐπὶ
τοῦ ἀγιαλὸν ἐσηκα, καὶ ἐλάλησεν αὐτοῖς
πολλὰ ἐν παραβολαῖς λέγων. ἰδοὺ ἔβηλ-
θεν ὁ σπείρων τῷ σπείρειν. καὶ ἐν τῷ σπεί-
ρειν αὐτὸν, ἃ μὲν ἔπεσαν παρὰ πλὴν ὁδοῦ,
καὶ ἤλθεν τὰ πετεινά, καὶ κατέφαγεν ἄν-
τα. ἄλλα δὲ ἔπεσαν ἐπὶ τὰ πετρῶδη, ὅπως
οὐκ ἔιχεν γλῶσσοι, Ἐ ἐνθέως θηάνεται-
λερ διὰ τὸ μὴ ἔχειν βάθος γῆς, ἡλίου δὲ ἀ-
νατείλαντος, ἐκαυματίσθη, ἢ διὰ τὸ μὴ ἔ-
χειν ῥίζαν θηάνθη. ἄλλα δὲ ἔπεσαν ἐπὶ
τὰς ἀκάνθας, Ἐ ἀνέβησεν αὶ ἀγκανθαι, καὶ
ἀπέπνιξαν αὐτὰ. ἄλλα δὲ ἔπεσαν
ἐπὶ πλὴν γλῶσσο καλῶν, Ἐ ἰδοὺ καρ-
πὸν ὁ μὲν ἕκατόν. ὁ δὲ θηάνοντα, ὁ δὲ
τριάκομτα. ὁ ἔχων ὄτα ἀκούειν, ἀκουέτω.
καὶ προσελθόντες οἱ μαθηταὶ ἔειπον αὐ-
τῷ. διὰ τί ἐν παραβολαῖς λαλεῖς αὐτοῖς;
ὁ δὲ ἀποκριθεὶς ἔειπερ αὐτοῖς, ὅτι ὑμεῖς
οἴδατε

*Sedens i nauicula iesu
sus parabolis expoit.*

*De semine & seminante
parabola.*

se, & ingressus inhabitat illic, & fiunt po-
strema hominis illius, peiora primis.
Sic erit & generationi huic puerfa. Cū
autem adhuc loqueretur turbis, ecce ma-
ter & fratres eius stabant foris, quæren-
tes ei loqui. Dixit autem illi quidam.
Ecce mater tua, & fratres tui foris stant,
quæretes tibi loqui. At ille respondens
dixit ei, qui sibi renunciauerat. Quæ est
mater mea, aut qui sunt fratres mei? Et
ptenta manu sua in discipulos suos, di-
xit. Ecce mater mea, & fratres mei. Quis
quis enim fecerit uoluntatem patris mei
qui est in cælis, ipse meus frater & so-
ror & mater est.

CIn die uero illo, egressus Iesus e do-
mo, sedit iuxta mare, & cōgregatæ sunt
ad illum turbæ multæ, adeo ut nauim
ingressus sederit, & uniuersa turba in lit-
tore stabat. Et dicebat illis multa per si-
militudines, dicens. Ecce exijt qui semin-
abat ad seminandum, & cum seminat
ret, alia quidem ceciderunt iuxta uiam,
& uenerunt uolucres, & deuorauerunt
ea, alia uero ceciderunt in loca saxosa,
ubi nō habebant multum terræ, & pro-
tinus exorta sunt, propterea quod non
haberent profunditatem terræ. Cum
autem exortus sol, exusta sunt, & quia
non habebant radicem, exaruerūt. Alia
rursus ceciderunt in spinas, & insurrexi-
runt spinæ, & suffocauerūt ea. Alia uero
cecidērunt in terrā bonā, & dederūt fru-
ctum, aliud quidē centū, aliud uero sexa-
ginta, aliud uero triginta. Qui habet au-
res ad audiendū, audiat. Et adētes di-
scipuli dixerūt illi. Quare in parabolis lo-
queris illis? At ille respōdēs dixit. Vobis
datum

XIII

λέδοιαι γινώμαι τὰ μυστήρια τοῦ βασιλείας
 τοῦ οὐρανόων, ἐκείνοις δὲ οὐ δέδοται. ὅς τις
 γὰρ ἔχει δοθήσεται αὐτῷ, ἢ περισσεύει
 σται, ὅς τις δὲ οὐκ ἔχει, ἢ ἔχει ἀρθίσει
 τὰ ἀπ' αὐτοῦ. διὰ τοῦτο ἐν παραβολαῖς
 αὐτοῖς λαλῶ, ὅτι βλέποντες οὐ βλέπουσι,
 καὶ ἀκούοντες, οὐκ ἀκούουσιν οὐδέ
 συνίσουσιν. καὶ ἀρα πληροῦται ἐπ' αὐτοῖς
 ἡ προφητεία ἠσαίου ἢ λέγουσα. ἀκοῆ ἄ
 κούσετε καὶ οὐ μὴ σωῆτε, καὶ βλέπον
 τες βλέψετε, καὶ οὐ μὴ ἴδῃτε. ἐπαχῶν
 ἔστι ἡ καρδία τοῦ λαοῦ τούτου ἢ τοῖς
 ὡσὶν βαρύνει ἡκουσας, ἢ τοὺς ὀφθαλμοὺς
 αὐτῶν ἐκάρμυσαρ, μὴ ποτε ἴδωσιν τοῖς
 ὀφθαλμοῖς, ἢ τοῖς ὡσὶν ἀκούσωσιν, καὶ
 τῇ καρδίᾳ συνίσουσιν, ἢ ἐπιστρέψουσιν ἢ
 ἰάσωμαι αὐτοὺς. ἡμῶν δὲ μακάριοι οἱ
 ὀφθαλμοί, ὅτι βλέπουσιν, καὶ τὰ ὅσα
 ἡμῶν, ὅτι ἀκούει. ἀμήν γὰρ λέγω ὑμῖν.
 ὅτι πολλοὶ προφήται καὶ δίκαιοι ἐπεθύ
 μισαν ἴδῃν ἢ βλέπετε, καὶ οὐκ εἶδον
 καὶ ἀκούσαι ἢ ἀκούετε, καὶ οὐκ ἠκουσας
 ἡμεῖς οὖν ἀκούσατε πλὴν παραβολῶν
 τοῦ ἀείρου. ἢ τὸς ἀκούουσι
 τὸν λόγον τοῦ βασιλείας, καὶ μὴ συνί
 εῖν, ἔρχεται ὁ ποικηρὸς καὶ ἀρπάξει
 τὸ ἐσπαρμένον ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτοῦ.
 οὗτος ὅστις ὁ παρὰ πλὴν ὁδὸν παρῆκε, ὁ δὲ
 ἐπὶ τὰ πετρώδη παρῆκε, οὗτος ὅστις ὁ
 τὸν λόγον ἀκούων, καὶ ἐκείνους μετὰ χα
 ρᾶς λαμβάνων αὐτῶν, οὐκ ἔχει δὲ ῥίζαν
 ἐν ἑαυτῷ, ἀλλὰ πρόσκαιρός ὅστις. γενο
 μένος δὲ θλίψεως ἢ διωγμοῦ, διὰ τὸν λό
 γον, ἐκείνους σκανδαλίζεται. ὁ δὲ ἐπὶ τὰ ἄ
 κάμδασ, παρῆκε, οὗτος ὅστις ὁ τὸν λόγον
 ἀκούων, καὶ ἡ μεριμνὰ τοῦ αἰῶνος τοῦ
 τούτου, καὶ ἡ ἀπάτη τοῦ πλούτου συμπί
 γα τὸν λόγον, καὶ ἄκαρπος γίνεται.
 ὁ δὲ ἐπὶ

datum est nosse mysteria regni celo
 rum, illis autem non est datum. Quis
 quis enim habet dabitur illi, & redde
 tur abundantior. Quisquis autem
 non habet, etiam illud quod habet,
 tolletur ab eo. Propterea in parabolis
 loquor illis, quia uidentes non uident,
 & audientes non audiunt, nec intelli
 gunt, & completur in illis prophetia
 Esaiæ, quæ dicit. Auribus audietis, et
 non intelligetis, & uidentes uidebitis,
 & non cernetis. Incrassatum est enim
 cor populi huius, & auribus grauius
 audierunt, & oculos suos occluserunt,
 ne quando uiderent oculis, & auribus
 audirent, & corde intelligerent, & con
 uertantur, & sanem illos. Vestri uero
 beati sunt oculi, quia uident, & aures
 uestræ, quia audiunt. Amen dico uo
 bis, quod multi prophetæ & iusti, de
 syderauerunt uidere, quæ uidetis, &
 non uiderunt, & audire quæ auditis, &
 non audierunt. Vos igitur audite pa
 rabolam seminantis. Cum qui uis
 dit, uenit malus, & rapit id quod sem
 natum est in corde illius. Hic est qui iu
 xta uiam seminatus fuit. At qui in pe
 tricosa semen iactum exceperat, hic est
 qui uerbum audit, & mox cum gaudio
 accipit illud. Verum non habet radicem
 in semetipso, sed temporarius est. Porro
 cum inciderit afflictio, aut persecutio
 propter uerbum, continuo offen
 ditur. At qui in spinas semen excepe
 rat, hic est, qui uerbum audit, & cura sa
 culi huius, & deceptio diuitiarum, suf
 focat uerbum, & infrugiferum redditur.

Exposit eis illa parabola.

C 3 Caterum

ὁ δὲ ἐπὶ πλὴν γλῶσσῳ καλῶν παρειῶν, οὗτος
 ἐστὶν ὁ τὸν λόγον ἀκούων καὶ σωτῆρ, ὃς
 δὴ καρποφορεῖ καὶ ποιεῖ, ὁ μὲν ἑκατόν,
 ὁ δὲ ἑξήκοστα, ὁ δὲ τριάκοστα. ἄλλω
 παραβολῶν παρέθηκεν αὐτοῖς, λέγων.
 ὁμοίωσθὲ τῇ βασιλείᾳ τῆς οὐρανῶν ἁρθεῶν
 ὡς ἄνθρωπος ἐκείνην ἔσπευσε ἐν τῷ ἄγρῳ
 αὐτοῦ, ἐν δὲ τῷ καθεύδειν τοὺς ἀνθρώ-
 πους, ἦλθεν αὐτῷ ὁ ἐχθρὸς, καὶ ἔσπευσε ζι-
 ζάνια ἀμαμέσον τῷ σίτῳ, καὶ ἀπῆλ-
 θεν. ὅτε δὲ ἐβλάσθη ὁ χόρτος, καὶ καρπὸν
 ἔποιήσεν, τότε ἐφάνη καὶ τὰ ζιζάνια. προσ-
 ἔλθόντες δὲ οἱ δούλοι τοῦ οἰκοδεσπότου
 εἶπον αὐτῷ. κύριε ὁ καλὸν σπέρμα ἔσπευ-
 σε ἐν τῷ ἄγρῳ; πόθεν οὖν ἔχεται
 ζιζάνια; ὁ δὲ ἔφη αὐτοῖς, ἐχθρὸς ἄνθρω-
 πος τοῦτο ἔποιήσεν. οἱ δὲ δούλοι εἶπον
 αὐτῷ. θέλεις οὖν ἀπελθόντες συλλέξω-
 μεν αὐτὰ; ὁ δὲ ἔφη. ὄν, μήποτε συλλέγον-
 τες τὰ ζιζάνια, ἐκριζώσῃτε ἅμα αὐτοῖς
 τὸν σίτον, ἄφετε ἀντιθέσθαι ἀμφοτέρω
 μέχρι τοῦ θερισμοῦ, καὶ ἐν καιρῷ τοῦ θε-
 ρισμοῦ, ἔρω τοῖς θερισταῖς. συλλέξατε πρῶ-
 τον τὰ ζιζάνια, καὶ δήσατε αὐτὰ εἰς δεσ-
 μὰς πρὸς τὸ κατακαῦσαι αὐτὰ. τὸν δὲ σίτον
 σιθάγετε εἰς πλὴν ἀποθήκην μου. ἄλ-
 λην παραβολὴν παρέθηκεν αὐτοῖς, λέγων.
 ὁμοία ἐστὶν ἡ βασιλεία τῆς οὐρανῶν κόκ-
 κῳ σινάπεως, ὃν λαβὼν ἄνθρωπος ἔσπευ-
 σε ἐν τῷ ἄγρῳ αὐτοῦ, ὁ μικρότερον μέρ-
 ὀσιν σπέρτων τῆς σπερμάτων. ὅταν δὲ
 ἀνέκθῃ μῆζον τῆς λαχάρων ἐστὶν, καὶ
 γίμεται δένδρον, ὡς ἐλθῆν τὰ πεταρὰ
 τοῦ οὐρανοῦ, καὶ κατασκηνοῦν ἐν τοῖς κλά-
 σιοις αὐτοῦ. ἄλλην παραβολὴν ἐλά-
 λησεν αὐτοῖς. ὁμοία ἐστὶν ἡ βασι-
 λεία τῆς οὐρανῶν ζύμῃ, ἢ λαβούσα γυνὴ
 ἔκρυψεν εἰς ἀλεύρου σάτα τρία ἕως ὅτε
 ἐζυμώθη

Alia parabola de semine & zizania.

Parabola de grano sinapis.

Parabola de fermento abscondito in farina.

Cæterum qui in terram bonam exce-
 pit semen, hic est qui uerbum audit &
 intelligit, quod deniq; fructum quoq; ^{fac facit,}
 reddit, aliud quidem centum, aliud ue-
 ro sexaginta, aliud uero triginta.
 Aliam parabolam proposuit eis dicens.
 Assimilatum est regnum cælorum, ho-
 mini seminanti bonum semen in agro
 suo, sed dormientibus hominibus, ue-
 nit illius inimicus, & seminauit zizania
 inter triticum, & abiit. Cū autem ger-
 minasset herba, & fructum fecisset, tūc
 apparuerunt & zizania. Accedentes
 autem serui patrisfamilias, dixerunt il-
 li. Domine, nonne bonū semen semi-
 nabas in tuo agro? unde igitur habet
 zizania? Ille uero dixit illis, inimicus
 homo hoc fecit. Serui autem dixerunt
 illi. Vis igitur, abeamus & colliga-
 mus ea? At ille dixit. Non, ne quando
 dum colligitis zizania, eradicetis simul
 cū illis & triticū, sinite crescere utraq;
 usq; ad messem, & in tempore messis,
 dicam messoribus. Colligite primum
 zizania, & colligate in fasciculos ad cō-
 burendum ea. Triticum uero congre-
 gate in horreum meum. Aliam pa-
 rabolam proposuit eis, dicens. Simile
 est regnum cælorum grano sinapis,
 quod acceptum homo seminauit in
 agro suo quod minimum est omniū
 feminum. Cæterum ubi excreuerit ma-
 ximū est inter holera, & fit arbor adeo
 ut ueniant uolucres cæli, & nidulentur
 in ramis illius. Aliam parabolam di-
 xit illis. Simile est regnum cælorum
 fermento quod acceptam mulier ab-
 scondidit in farinae fatis tribus, donec
 fermentaret

ἐζυμώθη ὅλον· τὰ πάντα ἐλάλησεν ὁ Ἰη-
σοῦς ἐν παραβολαῖς τοῖς ὄχλοις, καὶ χωρὶς
παραβολῆς, οὐκ ἐλάλει αὐτοῖς, ὅπως
πληρωθῆ τὸ ῥηθὲν διὰ τοῦ προφήτου, λέ-
γομενος· ἀνοίξω ἐν παραβολαῖς τὸ στό-
μά μου, ἐρεύξομαι κεκρυμμένα ἀπὸ κα-
ταβολῆς κόσμου· τότε ἀφείδ τὸν ὄχλον
ἠλθερ εἰς τὴν οἰκίαν ὁ Ἰησοῦς, καὶ προσήλ-
θον αὐτῷ οἱ μαθηταὶ λέγοντες· φρά-
σον ἡμῖν πλὴν παραβολῶν ἅτις ζιζανίων
τοῦ ἀγροῦ· ὁ δὲ ἀποκριθεὶς, ἔειπεν αὐτοῖς
ὁ ἀπείρω τὸ καλὸν σπέρμα, ἔστιν ὁ υἱὸς
τοῦ ἀμδρώπου· ὁ δὲ ἀγρός ἐστιν ὁ κόσμος·
τὸ δὲ καλὸν σπέρμα οὗτοί ἐστιν, οἱ υἱοὶ τοῦ
βασιλείας, τὰ δὲ ζιζάνια ἐστὶν οἱ υἱοὶ τοῦ
πορνεοῦ· ὁ δὲ ἐχθρὸς ὁ ἀπείρω αὐτὰ ἐ-
στὶν ὁ διάβολος· ὁ δὲ θερισμὸς, σωτέλεια
τοῦ αἰῶνος ἐστὶν, οἱ δὲ δερισαὶ, ἄγγελοι
ἐστὶν· ὡς οὖν συλλέγεται τὰ ζιζάνια, ἐ-
πυρὶ καὶ ἀκαίτη, οὕτως ἔσται ἐν τῇ σωτεί-
ᾳ τοῦ αἰῶνος· τούτου, ἀποσελᾷ ὁ υἱὸς τοῦ
ἀμδρώπου τοὺς ἄγγελους αὐτοῦ, καὶ συλ-
λέξουσιν ἐκ τοῦ βασιλείας αὐτοῦ πάντα
τὰ σκάμδαλα καὶ τοὺς ποιοῦντας πλὴν
ἀρομίαν, καὶ βαλοῦσιν αὐτοὺς εἰς πλὴν
κάμιρον τοῦ πυρὸς, ἐκεῖ ἔσται ὁ κλαυθμὸς
καὶ ὁ βρυγμὸς ἅτις ὁ δόρυμν· τότε οἱ δίκ-
καιοὶ ἐκλάμψουσιν ὡς ὁ ἥλιος, ἐν τῇ βα-
σιλείᾳ τῆς πατρὸς αὐτῶν· ὁ ἔχων ὄτα ἀκού-
ει, ἀκούετω· πάλιν ὁμοίαν ἐστὶν ἡ βα-
σιλεία ἅτις οὐραμῶν θισανρῶ κεκρυμμένα
ἐν τοῦ ἀγροῦ, ὅμ ἐνρῶν ἀμδρώπου, ἐκρυ-
ψεν, καὶ ἀπὸ τοῦ χαρᾶς αὐτοῦ ἠπάγει,
καὶ πάντα ὅσα ἔχει πῶλῃ, καὶ ἀγοράζει τὴν
ἀγρὸν ἐκᾶρομ· πάλιν ὁμοίαν ὅστις ἡ βασι-
λεία ἅτις οὐραμῶν ἀνθρώπων ἐμπόρω ζῆτοῦν
τι καλοῦσ μαργαρίτας, ὅς ἐνρῶν ἔμα ποι-
λῆτιμον μαργαρίτην, ἀπελθὼν πέπρακε πάν-
τα

fermentaretur totum. Hæc omnia lo-
cutus est Iesus in parabolis ad tur-
bas, & sine parabola nihil locutus est
illis, ut impleretur quod dictum fue-
rat per prophetam, qui ait, Aperiam
in parabolis os meum, eructabo ab-
scondita, a constitutione mundi.
Tunc dimissis turbis, uenit in do-
mum Iesus, & accesserunt ad illum di-
scipuli ei dicentes. Differe nobis para-
bolam zizaniorum agri. At ille respon-
dens dixit illis. Qui seminat bonum
semen, est filius hominis. Ager autem
est mundus. Porro bonum semen,
ij sunt filij regni, zizania uero sunt
filij illius mali, inimicus autem qui se-
minat ea, est diabolus. Messis uero
consummatio sæculi est, messores au-
tem angeli sunt. Sicut igitur colligun-
tur zizania, & igni comburuntur, sic erit
in consummatione sæculi huius. Mit-
tet filij hominis angelos suos, & col-
ligent e regno illius omnia scandala,
& eos qui faciunt iniquitatem, & mit-
tent illos in caminum ignis, ibi erit
ploratus & stridor dentium. Tunc
iusti fulgebunt ut sol, in regno pa-
tris sui. Qui habet aures ad audi-
endum, audiat. Rursum simile est
regnum cælorum, thesauro abscon-
so in agro, quem repertum homo,
abscondidit, & præ gaudio illius,
abit, & omnia quæcumque habet uen-
dit, & mercat agrum illum. Rursum si-
mile est regnum cælorum, homini
negociatori, quærenti bonos unio-
nes, qui cum inuenerit unum bo-
num unionem, abiens uendit om-
nia

*Differe discipul' parabolam
zizanioum*

Parabolā de thesauro i agri

*Parabolā de bona margari-
ta.*

Parabolā de rete fuisse facta missa in mare.

τα ὅσα ἔιχεν, καὶ ἠγόρασεν αὐτὸν .
 πάλιν ὁμοίᾳ ὄβριμ ἢ βασιλείᾳ τῷ ὄνρα
 νῶν σαγῶν βληθείῃ εἰς πλὴν θάλασσαν,
 καὶ ἐκ παντὸς γένους σωμαγαγούσῃ, ἢ
 ὅτε ἐπληρώθη ἀναβιβάσαντες ἐπὶ τὸν αἰ
 γιᾶλόν, καὶ καθίσαντες σκέλεξαν τὰ κα
 λὰ εἰς ἄγκη, τὰ δὲ σαπρὰ ἔξω ἔβαλον
 ὄντως ἔσαι ἐν τῇ σωτελείᾳ τοῦ αἰ
 νος. ἔξελεύσονται οἱ ἄγγελοι καὶ ἀφοριῶν
 σιμ ρύς πονηροῦς ἐκ μέσου τῶν δικαίων, καὶ
 βαλῶσιν αὐτοὺς, εἰς πλὴν κάμινον τοῦ πυ
 ρος, ἐκῆ ἔσαι ὁ κλαυθμὸς, καὶ ὁ βρυγμὸς τῶ
 ὀδόντων. λέγει αὐτοῖς ἸΗΣΟΥΣ. Σωθήκατε
 ταῦτα πάντα, λέγει αὐτῶν, καὶ κύριε. Ὁ
 δὲ εἶπερ αὐτοῖς. Διὰ τοῦτο πᾶς γραμματεὺς
 μαθηθῆναι εἰς τὴν βασιλείαν τῶν ὀνρανῶν,
 ὁμοίως ὄβριμ ἀνθρώπων ὀκοδεωότης, ὅς τις
 ἐκ βάλλας ἐκ τοῦ θησαυροῦ αὐτοῦ κανὰ καὶ
 παλαιά. καὶ ἐγγύερ ὅτε ἐτέλεσεν ὁ ἸΗ
 ΣΟΥΣ τὰς παραβολὰς ταύτας, μετήρην
 ἐκῆθεν, καὶ ἐλθὼν εἰς πλὴν πατρίδα αὐτοῦ,
 ἐδίδασκεν αὐτοὺς ἐν τῇ σωμαγωγῇ αὐτῶν.
 ὥστε ἐκ πλῆθους αὐτοῦ καὶ λέγει, πῶς
 θεμ ρύτω ἢ σοφία αὐτῆς ἔαι δωάμας, ὄνχι
 ὄντος ὄβριμ ὁ τῶ τέκνονος ἡδός, ὄνχι ἢ μητῆς
 αὐτοῦ λέγεται μαριὰμ, ἔαι οἱ ἀδελφοὶ αὐ
 τοῦ ἰάκωβος, καὶ ἰωσής, καὶ σίμων, καὶ ἰού
 δας, καὶ οἱ ἀδελφαὶ αὐτοῦ, ὄνχι πᾶσαι πρὸς
 ἡμᾶς εἰσιμ; πῶθερ ὄω τούτω ταῦτα πᾶν
 τα; καὶ ἐσκανδαλίζοντ ἐν αὐτῶν. ὁ δὲ ἸΗΣΟΥΣ
 εἶπερ αὐτοῖς. ὄνχι εἰσιμ προφήτης ἄτιμος εἰ
 μη ἐν τῇ πατρίδι αὐτῶν, καὶ ἐν τῇ οἰκίᾳ αὐ
 τῶν. καὶ ὄνχι ἐποίησεν ἐκῆ δωάμας πλῆθός διὰ
 τῶ ἀπισίαν αὐτῶν. Ἐν ἐκείνῳ ἔφθ καὶ εἶπεν, ἢ κα
 σιμ ἠρώδης ὁ τετραρχῆς τῶ ἀκολῶν ἸΗΣΟΥ, καὶ
 εἶπερ τῶ παισίμ αὐτῶν, ὄντος ὄβριμ ἰωάννης ὁ
 βαπτιστῆς, αὐτῶς ἠέρεθν ἀπὸ τῶ νεκρῶ. ἔαι διὰ τῶ
 αἰ δωάμας ἐνεργούσιμ ἐν αὐτῶν, ὁ δὲ ἠρώδης
 κρατήσας

nia quæ possidebat, & mercatus est illum . Rursum . Simile est regnum cælorum , uerriculo iacto in mare , & ex omni genere piscium contra henti . Quod cum impletum fuisset , subduxerunt in littus , & sedentes collegerunt quæ bona sunt in uasa , quæ uero mala , foras abiecerunt . Sic futurum est in consummatione sæculi . Venient angeli , & segregabunt malos de medio iustorum , & mittent eos in caminū ignis, illic erit ploratus & stridor dentium . Dicit illis Iesus . Intellexistis hæc omnia? Dicunt illi . Etiam domine . At ille dixit illis . Propter ea ois scribe doctus ad regnum celoꝝ, similis est homini patrifamilias , qui depmit e thesauro suo noua & uetera . Et factum est, ut cum finisset Iesus sermones hos, digrederetur illinc . Et cum uenisset in patriam suam, docuit in synagoga illoꝝ, ita ut stuperent ac dicerent . Vnde huic sapiētia hæc, & uirtutes? Nonne hic est ille fabrifilius? Nonne mater eius uocatur Mariam, & fratres eius Iacobus & Ioses, & Simō, & Iudas, & sorores illius, nōne omnes apud nos sunt? Vnde igitur huic hæc omnia? Et offendebantur in eo . Iesus autem dixit illis . Non est propheta ex pers honoris, nisi i patria sua, & domo sua . Et non fecit illic uirtutes multas, propter incredulitatem illorum . In illo tempore audiuit Herodes tetrarcha famam Iesu, & dixit famulis suis . Hic est Ioannes baptista, Is surrexit a mortuis, & ideo uirtutes agunt in illo . Nam Herodes ceperat

Propheta in patria sua sine honore esse.

Enarrat hic euāgelista de incarceratione iohannis.

XIII

κρατήσας τὸν Ἰωάννην ἔδρασεμ αὐτὸν, καὶ
 ἔδετο εἰς φυλακὴν, διὰ Ἡρωδιᾶδα τὴν γυ-
 ναῖκα φιλιππου τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ. Ἐλεί-
 γειν γὰρ αὐτῷ ὁ Ἰωάννης, ὅτι ἔλεγεν σοὶ
 ἔχειν αὐτὴν, καὶ θέλωμ αὐτὸν ἀποκτεῖ-
 ναι, ἐφοβήθη τὸν ὄχλον, ὅτι ὡς προφη-
 τημ αὐτὸν εἶχον. γινεσίοισι δὲ ἀγομνύοις
 τοῦ Ἡρώδου, ὠρχήσατο ἡ θυγάτηρ τοῦ Ἡρω-
 διάδου ἐν τῷ μέσῳ, καὶ ἤρξατομ τῷ Ἡ-
 ρώδῃ, ὅτι μετ' ὄρκου ὡμολόγησεμ αὐτῇ
 δοῦναι ὅ ἵαμ αἰτήσῃται. ἡ δὲ προβιβαθεῖ-
 σα ὑπὸ τοῦ μητρὸς αὐτοῦ, δόσ μοι φη-
 σὶν ὧδε ἐπὶ πίνακι τὴν κεφαλὴν Ἰωάννου
 τοῦ βαπτιστοῦ. καὶ ἔλυθη ἡ βασιλεύς.
 διὰ δὲ τοὺς ὄρκους, καὶ τοὺς σιμωανακαμέ-
 νους, ἐκέλευσεμ δοθῆναι αὐτῇ καὶ πέμψασα
 πεκεφάλησεν τὸν Ἰωάννην ἐν τῇ φυλακῇ. καὶ
 ἤμελλεν ἡ κεφαλὴ αὐτοῦ ἐπὶ πίνακι, καὶ ἐδόθη
 τῷ κοραίῳ, καὶ ἤνευ κεντῆ μητρὶ αὐτοῦ καὶ προσελ-
 θόντες οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ, ἤραμ τὸ σῶμα, καὶ ἐ-
 दाψαν αὐτό, καὶ ἀκῶσας ὁ ἸΗΣΟΥΣ, ἀνεχώρη-
 σεμ ἐκείθεν ἐν πλοίῳ εἰς ἔρημον τόπον κατ'
 ἰδίαν. καὶ ἀκούσαμτες οἱ ὄχλοι, ἠκολούθη-
 σαμ αὐτῷ περὶ ἀπὸ τῆς πόλεωμ. καὶ
 ἔζηλθον ὁ ἸΗΣΟΥΣ, εἶδεμ πολλὸν ὄχλον
 καὶ ἐσπλαγχιθῆν ἐπ' αὐτοῖσ, Ἐἶδε
 ῥάπευσεμ τοὺσ ἀρρώστουσ αὐτοῦ. οἶσασ
 δὲ γενομνύσ, προσῆλθον αὐτῷ οἱ μα-
 θηταὶ αὐτοῦ λέγοντες, ἔρημόσ ἔστιν ὁ τό-
 πος, Ἐἴ ἡ ὥρα ἤδη παρήλθεμ. ἀπόλυ-
 σεμ τοὺσ ὄχλους, ἵνα ἀπελθόντες εἰσ τὰς
 κώμασ, ἀγοράσωσιm ἑαυτοῖσ βρώματα
 ὁ δὲ ἸΗΣΟΥΣ εἶπεμ αὐτοῖσ, ὅτι χεῖρα ἐί-
 χουσιm ἀπελθεῖμ. δότε αὐτοῖσ ἡμεῖσ φα-
 γῆμ, οἱ δὲ λέγουσιμ αὐτῷ, ὅτι ἔχομεμ
 ὧδε ἐμὴ πέντε ἄρτους, καὶ δύο ἰχθύασ. ὁ δὲ
 εἶπεμ, φέρετέ μοι αὐτοὺσ ὧδε, καὶ κέλευσας τοὺσ
 ὄχλους ἀνακλιθῆναι ἐπὶ τοὺσ χόρτους,
 καὶ λαβῶμ

coeperat Ioannem, & uinxerat ac posue-
 rat in carcere, propter Herodiadem uxo-
 rem Philippi fratris sui. Dicebat enim
 illi Ioannes. Non licet tibi habere eam.
 Et cum uellet eum occidere, metuebat mul-
 tudinem, propterea quod illum ceti
 prophetam habebant. Cum autem ce-
 lebraretur natalis Herodis, saltabat fi-
 lia Herodiadis inter illos, & placuit He-
 rodi. Vnde cum iureiurando pollicitus
 est, se daturum illi quicquid peteret. At
 illa prius instructa a matre sua, Da mi-
 hi inquit, hic in quadra, caput Ioannis
 baptistae, & indoluit rex. Attamen pro-
 pter iusiurandum, & eos qui simul ac-
 cumbebant iussit dari, & missis carnifi-
 cibus, amputauit caput Ioannis in car-
 cere, & allatum est caput eius in quadra,
 & datum est puellae, & obtulit matri suae.
 Et accesserunt discipuli eius, & sustule-
 runt corpus, & sepelierunt illud. & cum
 audisset Iesus, secessit illinc in nauim, ad
 desertum locum seorsim. Et cum audis-
 sent turbae, secutae sunt illum itinere per
 deserti, relictis urbibus. Et egressus Iesus
 uidit multam turbam, & tactus est af-
 fectu misericordiae erga illos, & sanauit
 ex illis qui maleualebant. Porro cum
 appetisset uespera, adierunt eum disci-
 puli sui, dicentes. Desertus est locus, &
 hora iam praeterijt. Dimitte turbas,
 ut abeant in uicos, & emant sibi ciba-
 ria. At Iesus dixit illis. Non est illis ne-
 cesse, ut abeant, date illis uos ad eden-
 dum. At illi dicunt ei. Non habemus
 hic nisi quinq; panes, & duos pisces. Il-
 le uero dixit. Afferte mihi illos huc. Et
 iussis turbis discumbere super gramina,
 & sumptis

*De v. patib9 & ij. piscib9 /
 miraculū iesu i deserto
 loco.*

ELIVM
 mercatus t
 le est regnu
 cto in man
 ium contra
 pletum frui
 tus, & seden
 na sunt in u
 as abiecerum
 matione la
 segregabunt
 m, & mittent
 rit plorat9
 lis Iesus. In
 dicunt illi. E
 it illis. Propt
 regnum cedet
 ritamias, qui
 noua & ueter
 finisset. Ie
 leretur illinc
 n suam, doi
 ut stuperent
 rictia haec, &
 e fabricatus
 anur Marian
 & Iofes, & d
 illius, none m
 nde igitur hu
 lebantur in co
 s. Non est pro
 is, nisi i pania sua
 n haec illic uiru
 incedulitate
 pore excidit
 iam Iesu. & dicit
 it Ioannes bapti
 ortus. & Iobu uie
 d. Num Herodis
 arerat

καὶ λαβὼν τοὺς πέντε ἄρτους καὶ τοὺς δύο ἰχθύας, ἀναβλέψας εἰς τὸν οὐρανὸν εὐλόγησεν, καὶ κλάσας, ἔδωκεν τοῖς μαθηταῖς τοὺς ἄρτους, οἱ δὲ μαθηταὶ, τοῖς ὄχλοις, καὶ ἔφαγον πάντες καὶ ἔχορτάθησαν. καὶ ἦσαν τὸ περισσεύον τῶν κλασμάτων, δώδεκα κοφίνους πλήρεις. οἱ δὲ ἐθίοντες ἦσαν ἄνδρες ὡς πεντακισχίλιοι χωρὶς γυναικῶν καὶ παιδίων, Ἐπιθέως ἠνάγκασεν ὁ Ἰησοῦς τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ ἐμβῆναι εἰς τὸ πλοῖον, καὶ προἶχε αὐτὸν εἰς τὸ πέραν ἕως ὅν ἀπολύσει τοὺς ὄχλους, καὶ ἀπολύσας τοὺς ὄχλους, ἀνέβη εἰς τὸ ὄρη κατ' ἰδίαν προσεύξασθαι. ὁφίας δὲ γενομένης, μόνη ἦν ἐκεῖ. τὸ δὲ πλοῖον ἦν ἐκείνην ἡμέραν κινεῖται ὑπὸ τῶν κυμάτων. ἦν γὰρ ἄνεμος, τεταρτή δὲ φυλακὴ φθιμυκτός, ἀπῆλθεν πρὸς αὐτοὺς ὁ Ἰησοῦς περιπατῶν ἐπὶ τῷ θαλάσῳ. καὶ ἰδόντες αὐτὸν οἱ μαθηταὶ ἐπὶ τῷ θαλάσῳ περιπατῶντα ἐταράχθησαν λέγοντες, ὅτι φάντασμα ἐστίν. καὶ ἀπὸ τοῦ φόβου, ἔκραξαν ἐπιθέως ἢ ἐλάλησεν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς λέγων. Μαρσὶτε ἐγώ εἰμι, μὴ φοβήθητε. ἀπεκριθεὶς ἢ αὐτῷ ὁ πῆτρος εἶπεν, κύριε εἰ σὺ εἶ, κέλευσόν με πρὸς σε ἐλθῆν, ἐπὶ τὰ ὕδατα. ὃ ἢ εἶπεν, ἔλθε, καὶ καταβὰς ἀπὸ τοῦ πλοίου ὁ πῆτρος περιπατήσας ἐπὶ τὰ ὕδατα, ἔλθει πρὸς τὸν Ἰησοῦν, βλέπων δὲ τὸν ἄνεμον ἰχνηρὸν, ἐφοβήθη. Ἐκτρέμενος καταποντίζεσθαι ἔκραξε λέγων, κύριε σῶσόν με. ἐπιθέως δὲ ὁ Ἰησοῦς ἐκτείνας τὴν χεῖρα, ἐπέλαβεν αὐτὸν, καὶ εἶπερ αὐτῷ, ὀλιγόπιστε, εἰς τί ἐδίσασας. Ἐπιθέωντων αὐτῶν εἰς τὸ πλοῖον, ἐκίπασεν ὁ ἄνεμος, οἱ ἢ ἐν τῷ πλοίῳ, ἐλθόντες, προσεκύνησαν αὐτῷ λέγοντες, ἀληθῶς δεῦ ἡοὺς εἶ, Ἐπιπέρασάντες, ἦλθον εἰς τὴν γῆν

Iesus ambulat sup mare.

Petrus mergentē apprehendit

& sumptis quinque panibus ac duobus piscibus, sublatis in cœlum oculis, benedixit, & cum fregisset, dedit discipulis panes, discipuli uero turbis. Et comederunt omnes, & saturati sunt. & sustulerunt, quod superfuerat de fragmentis duodecim cophinos plenos. Porro qui comederant fuere uiri ferme quinquies mille, præter mulieres ac pueros. **Et statim** compulit Iesus discipulos suos, ut conscenderent nauim, & præcederent se in ripam ulteriorē, donec dimisisset turbas, ac dimissis turbis, ascendit in montem solus ad orandum. Cum autem aduenisset uespera, solus erat illic. Cæterum nauis iam in medio maris erat, & afflictabatur ab undis, nam uetus erat aduersus. Quarta autem noctis uigilia abiit ad illos Iesus, ambulans sup mare, & ubi uidissent eum discipuli, super mare ambulante, turbati sunt, dicentes. Phantasma est, & pro metu exclamauerunt, sed statim locutus est illis Iesus dicēs. Bono animo este, Ego sum, ne terreamini. Respondens autem illi Petrus dixit. Domine, si tu es, iubeto me ad te uenire super aquas. At ille dixit, ueni. Et cum descendisset e naui Petrus, ambulabat super aquas, ut iret ad Iesum. Cæterum cum uideret uentum ualidum, territus est, & cum cœpisset fidere, clamauit dicens. Domine serua me. Continuo autem extenta manu apprehendit eum, & dixit illi. Exiguæ fidei, cur dubitabas? Et cum essent ingressi nauim, conquieuit uentus. Porro qui erant in nauī, accesserunt & adorauerunt eum, dicēs. Vere dei filius es. **Et cū** traicissent, uenerunt in terram

γῆν γεννησάρεθ. καὶ ἐπιγνόντες αὐτὸν οἱ
 ἄνδρες τοῦ τόπου ἐκείνου, ἀπέστειλαν εἰς
 ὄλην πλὴν περιχώρον ἐκείνῳ, καὶ προσήνε-
 γκαν αὐτῷ πάντας τοὺς κακῶς ἔχοντας,
 καὶ παρεκάλουν αὐτὸν, ἵνα μόνον ἀφωτη-
 τον κραπέδου τοῦ ἱματίου αὐτοῦ, καὶ ὄ-
 σοι ἤψαντο, δι' ἐσώθησάν. τότε προσέρχον-
 ται τῷ Ἰησοῦ οἱ ἀπὸ Ἱεροσολύμων γραμ-
 ματαῖς Ἐφαισαῖοι, λέγοντες, διὰ τί οἱ μα-
 θηταὶ σου παραβαίνουσιν πλὴν παραδόσιν
 ἡμῶν πρεσβυτέρων; οὐ γὰρ νίπνται τὰς χεῖ-
 ρας αὐτῶν, ὅταν ἄρτον ἐδώσιν, ὃ δὲ ἀπο-
 κριθεὶς εἶπερ αὐτοῖς. διὰ τί καὶ ὑμεῖς
 παραβαίνετε πλὴν ἐντολῶν τοῦ θεοῦ, διὰ πλὴν
 παράδοσιν ἡμῶν; ὃ Ἰησοῦς ἐντείλατο λέ-
 γων. τίμα τὸν πατέρα καὶ πλὴν μητέρα, καὶ
 ὃ κακολογῶν πατέρα ἢ μητέρα, θανάτω τε-
 λυντάτω. ὑμεῖς δὲ λέγετε, ὅς ἂν εἴπῃ θεῷ
 πατρί καὶ τῇ μητρὶ, δώροδ' ἂν δέξῃ ἐμοῦ
 ὠφεληθῆς, Ἐνυμὴ ἡμῶν τὸν πατέρα αὐ-
 τοῦ ἢ πλὴν μητέρα αὐτοῦ, καὶ ἠκυρώσατε πλὴν
 ἐντολῶν τοῦ θεοῦ, διὰ πλὴν παράδοσιν ἡμῶν.
 ὑποκριταὶ καλῶς προσφίθησεν πρὸς ἡμῶν
 ἡσαίας λέγων. Εγγίσει μοι ὁ λαὸς ὁστος, τῶν
 σώματι αὐτῶν, καὶ εἶς χεῖλεσί με ἡμῶν, ἢ ἡ
 καρδίᾳ αὐτῶν, πόρρω ἀπέχθη ἀπὸ ἐμοῦ, μά-
 τρη δὲ σέβονται με, διδάσκοντες διδασκα-
 λίας, ἐντάλματα ἀνθρώπων, καὶ πρόσκα-
 λεσάμενοι τὸν ὄχλον, εἶπερ αὐτοῖς, ἀκού-
 ετε καὶ σωθήτε, οὐ τὸ εἰσερχόμενον εἰς τὸ
 σῶμα κοινοῖ τὸν ἀνθρώπον, ἀλλὰ τὸ ἐκπο-
 ρνόμενον ἐκ τοῦ σώματος, τὸ το κοινῶν τὸν
 ἀνθρώπον. τότε προσελθόντες οἱ μαθηταὶ
 αὐτοῦ, εἶπον αὐτῷ. οἶδας ὅτι οἱ φαισαῖοι,
 ἀκούσαντες τὸν λόγον ἐσκαιδαλίθησαν;
 ὃ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπερ. πάντα φυ-
 τεῖα, ἢ οὐκ ἐφύθησεν πατὴρ μου ὁ οὐρανός;
 καὶ ἐκριζωθήσεται. ἄφετε αὐτοὺς, ὃ
 ἀργοὶ εἰσιν, τυφλοὶ τυφλῶν, τυφλὸς
 δὲ τυφλῶν

terram Gennethareth. Et cū agnouissent
 illum uiri loci illius, nuncios miserūt in
 totam finitimam regionem illam, & ob-
 tulerunt illi omnes male habētes, & ob-
 secrabant eum, ut tantum tāgerent fim-
 briam uestimenti illius, & quotquot te-
 tigissent, salui facti sunt. **T**unc acce-
 dunt ad Iesum, qui ab Hierosolymis
 uenerant scribæ & pharisæi, dicentes.
 Quare discipuli tui transgrediuntur tra-
 ditionem seniorum? Non enim abluūt
 manus suas, cū edunt panem. At ille re-
 spondens, dixit eis. Quare & uos trans-
 gredimini mandatū dei ppter & tradi-
 tionē hoīm? Nā deus mādauit, dicens.
 Honora patrem & matrem, & qui ma-
 ledixerit patri aut matri, morte moria-
 tur. Vos autem dicitis. Quicquid do-
 ni a me profecturum erat, id in tuum
 uertitur commodum, & nō honorabit
 patrem suum, aut matrem suam. Et ir-
 ritum fecistis mandatū dei, propter
 traditionem uestram. Hypocritæ, recte
 de uobis prædixit Esaias, dicens. Ap-
 propinquat mihi populus hic ore suo,
 & labijs me honorat, cæterum cor eo-
 rum procul abest a me; sed frustra me
 colunt, docentes doctrinas, mandata
 hominum. **E**t aduocatis ad se turbis,
 dixit eis. Audite & intelligite. Nō quod
 ingreditur in os, impurat hominem, sed
 quod egreditur ex ore, hoc impurū red-
 dit hominem. Tunc accedentes discipu-
 li, dixerunt illi. Nosti pharisæos, au-
 dito sermone isto offensos fuisse? At
 ille respondens ait. Omnis plantatio,
 quam non plantauit pater meus cœ-
 lestis, eradicabitur. Omittite illos, du-
 ces sunt, cæci cæcorum. Porro, si cæcus
 cæco

In terra Gennethareth mltos
laguores curat,

XV

Cont. Scribas & pharissos
de maib9 lauadis, etc

Quia que de ore exiit
contaminat.

bus ac dicitur
 am oculis, ben-
 dedit discipulis
 urbis. Et come-
 ati sunt, & sustu-
 at de fragmentis
 nos. Porro qui
 me quinque
 pueros. Et sta-
 ipulos suos, ut
 præcederent se
 dimississet tur-
 scendit in mon-
 Cum autem ad-
 s erat illic. Cæ-
 tio maris erat, &
 nam uetus erat
 noctis uigilia
 lans sup mare,
 uli, super mare
 dicentes. Phan-
 amauerunt, sed
 efus dicēs. Bono-
 e terre amini. Re-
 etrus dixit. Do-
 ne ad te uenire li-
 te, ueni. Et cum
 us, ambulabat
 Iesum. Ceterum
 m ualidum, cari-
 Met fides, clamant
 ua me. Continuo u-
 appropinquit eum
 dei, cui dubitabat
 si nauim, compa-
 erant in mari acce-
 int eum, dices. Vere
 traiculus uentū in
 eam

δε τυφλοῦ ἐὰν ὀδηγῆ, ἀμφοτέρω εἰς βόθυ
 νομ πεσοῦνται. ἀποκριθεὶς δὲ ὁ πῶτος εἶ
 περ αὐτῷ, φράσον ἡμῖν πλὴν παραβολῶν
 ταύτην. ὁ δὲ ἸΗΣΟΥΣ εἶπερ, ἀκμὴν καὶ ὑ
 μῖς ἀσώμενοι ἐσε, ὅπως νοῦτε, ὅτι πᾶν τὸ εἰσε
 ρθνόμενον εἰς τὸ σῶμα, εἰς πλὴν κοιλίαν χω
 ρεῖ, καὶ εἰς ἀφιερώνα ἐκβάλλεται, τὰ δὲ ἐκ
 πορθνόμενα ἐκ τοῦ σώματος, ἐκ καρδί
 ας ῥέχονται, κακῆνα κοινοῖ τὸν ἄνθρωπον.
 ἐκ γὰρ καρδίας ῥέχονται διαλογισ
 μοὶ πονηροὶ, φθόνοι, μοιχεῖαι, πορνεῖαι, κλο
 παί, φθόνος μαρτυρία, βλασφημία, ταῦτά
 ἔσιν τὰ κοινοῦ τὸν ἄνθρωπον. τὸ δὲ ἀνί
 πσις χρηστὴν φαγίην, οὐ κοινοῖ τὸν ἄνθρωπον.
 καὶ ῥηθῶν ἐκείθεν ὁ ἸΗΣΟΥΣ, ἀνεχώρησεν,
 εἰς τὰ μέρη τύρου καὶ σιδῶν, καὶ ἰδοὺ γυ
 νὴ καναναῖα ἀπὸ τῆν ὄριων ἐκείνων ῥηθ
 θούσα, ἐκραζεν αὐτῷ λέγουσα, ἐλέησον με
 κύριε ἦος Δαβὶδ, ἡ θυγάτηρ μου καθὼς δαι
 μονίζεται, ὁ δὲ οὐκ ἀπεκρίθη αὐτῇ λόγῳ. καὶ
 προσελθόντες οἱ μαθηταὶ αὐτῷ, ἠρώτων αὐ
 τὸν λέγοντες, ἀπόλυσον αὐτήν, ὅτι κράζει ὀ
 πιθερ ἡμῶν. ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπερ, οὐκ ἀ
 πεσάλην εἰ μὴ εἰς τὰ πρόβατα τὰ ἀπολω
 λότα ὁίκου Ἰσραὴλ. ἡ δὲ ἐλθούσα προσεκύ
 νησεν αὐτῷ λέγουσα, κύριε βοήθη μοι. ὁ δὲ
 ἀποκριθεὶς, εἶπερ, οὐκ ἔστι καλὸν λαβῆν
 τὸν ἄρτον τῆν τέκνων, καὶ βαλῆν ἑῖς κυ
 νάριοις, ἡ δὲ εἶπερ, ναὶ κύριε. καὶ γὰρ τὰ κυ
 νάρια ἐοδίει ἀπὸ τῆν ψυχῶν τῆν πιπθόντων
 ἀπὸ καρδίας τραπεζῆς τῆν κυρίων αὐτῶν. τότε ἀ
 ποκριθεὶς ὁ ἸΗΣΟΥΣ εἶπερ αὐτῇ, ὅ γὰρ
 μεγάλη σου ἡ πίστις, γεννηθήτω σοι ὡς θέ
 λας, καὶ ἰάθη ἡ θυγάτηρ αὐτῆς ἀπὸ καρδίας ὡρας
 ἐκείνης, καὶ μετὰ τὸ ἐκείθεν ὁ ἸΗΣΟΥΣ ἦλ
 θερ παρὰ πλὴν θάλασσαν τὴν γαλιλαίας καὶ
 ἀναβὰς εἰς τὸ ὄρος, ἐκάθητο ἐκεῖ, καὶ προσῆλ
 θον πρὸς αὐτὸ ὄχλοι πολλοὶ, ἔχοντες μετ' ἐ
 φωνῶν. χωλούς, τυφλοὺς, κωφοὺς, κυλλούς,
 καὶ ἑτέροις

Filia mulier cananee a demonio curata.

Sicq. mal. galilee claudos, cecos a mutos sanat.

caeco dux fuerit, ambo in foueā cadent.
Respondēs autem Petrus, dixit ei. Dis
 fere nobis parabolam istam. Iesus autē
 dixit. Adhuc & uos intelligētia caretis.
 Nondum intelligitis, quod quicquid in
 greditur in os, in aluū abit, & in seces
 sum eijcitur. At ea quæ proficiuntur
 ex ore, ex ipso corde egrediuntur, & illa
 impurum reddunt hominem. Nam ex
 corde exeunt cogitationes malæ, cædes,
 adulteria, stupra, furta, falsa testimonia,
 conuicia. Hæc sunt quæ impurant ho
 minem. Caterum illotis manibus cape
 re cibum, non inquinat hominem. **E**t di
 gressus illinc Iesus, secessit in partes Tyri
 & Sidonis. Et ecce mulier cananea, quæ
 a finibus illis uenerat, clamabat ad illū,
 dicens. Miserere mei domine fili Da
 uid. Filia mea misere a dæmonio agi
 tatur. Ille uero non respondit ei uer
 bum. Et accedentes discipuli eius, ro
 gabant illum, dicentes. Amitte illam.
 nam clamat post nos. At ille respon
 dens, dixit. Non sum missus, nisi ad
 oues perditas domus Israhel. Illa uero
 uenit & adorauit eum dicens. Domine
 succurre mihi. At ille respondens dixit.
 Non est honestum, sumere panem filio
 rum, & obijcere catellis. Hæc autē respon
 dit. Certe domine. Etenim catelli edunt
 de micis, quæ cadunt de mensa domo
 rum suorum. Tunc respondens Iesus di
 xit illi, O mulier magna est fides tua, fi
 at tibi, sicut uis. Et sanata fuit filia eius
 ex eo tempore. **E**t progressus illinc Ie
 sus, uenit iuxta mare Galileæ, & con
 scenso monte, sedebat illic. Et accesserunt
 ad eum turbæ multæ, ducentes se
 cum claudos, cecos, surdos, mutilos
 & alios.

De fermento pharisæorum ca-
uendo.

θοντ' ἄρτους λαβῆν. ὁ δὲ ἸΗΣΟΥΣ εἶπερ' αὐ-
 τῶν, ὁρᾶτε μὴ προσέχετε ἀπὸ φθιζύμης, ἧν
 φαρισαῖων καὶ σαδδουκαίων. οἱ δὲ διελο-
 γίζοντ' ἐν ἑαυτοῖς λέγοντες, ὅτι ἄρτους οὐκ
 ἐλάβομεν. γνοὺς δὲ ὁ ἸΗΣΟΥΣ εἶπερ' αὐ-
 τῶν, τί διαλογίζεσθε ἐν ἑαυτοῖς ὀλίγοπί-
 σοι, ὅτι ἄρτους οὐκ ἐλάβετε; οὐπω νοεῖτε ὅ-
 δε μνημονεύετε, τὴν ὥντε ἄρτους, ἧν πεν-
 τακίχιλιων, καὶ πόσους κοφίνους ἐλάβε-
 τε. οὐ δὲ τὴν ἐπὶ ἄρτους, ἧν τετρακίχι-
 λίων, καὶ πόσας αὐριδίας ἐλάβετε; πῶς οὐ
 νοεῖτε, ὅτι οὐ περὶ ἄρτου εἶπον ὑμῖν προσέ-
 χετε ἀπὸ φθιζύμης, ἧν φαρισαίων καὶ σαδ-
 δουκαίων. τότε σωῆκαρ, ὅτι οὐκ εἶπερ
 προσέχημ' ἀπὸ φθιζύμης τοῦ ἄρτου, ἀλλὰ ἀ-
 πὸ φθιζύμης διδασκῆς, ἧν φαρισαίων καὶ σαδ-
 δουκαίων; ἐλθὼν δὲ ὁ ἸΗΣΟΥΣ εἰς τὰ μέρη
 καισαρείας, φθιζύμης, ἧν πρώτα τὴν μα-
 θητῶν αὐτοῦ λέγων, τίνα με λέγουσιν οἱ
 ἄνθρωποι εἶναι τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου; οἱ δὲ
 εἶπον, οἱ μὲν, Ἰωάννην τὸν βαπτιστῆν, ἄλλοι
 δὲ ἠλίαν, ἕτεροι δὲ Ἰερραμίαν, ἧν ἕνα ἧν προ-
 φητῶν. λέγει αὐτοῖς, ὑμεῖς δὲ τίνα με λέγε-
 τε εἶναι; ἀποκριθεὶς δὲ σίμων πέτρος εἶ-
 περ, σὺ εἶ ὁ ΧΡΙΣΤΟΣ ὁ υἱὸς τοῦ θεοῦ τοῦ ζῶν-
 τος. ὁ ἀποκριθεὶς ὁ ἸΗΣΟΥΣ εἶπερ' αὐτῷ,
 μακάριε, εἶ σίμων βαρ' ἰωνᾶ, ὅτι σὰρξ ὁ
 αἶμα οὐκ ἀπεκάλυψέν σοι, ἀλλ' ὁ πατήρ
 μου, ὁ ἐν τῶν οὐρανῶν, καὶ γὰρ δέ σοι λέγω,
 ὅτι σὺ εἶ πέτρος, καὶ ἐπὶ ταύτην τὴν πέτραν
 θικοδομήσω μὲν τὴν ἐκκλησίαν. καὶ πύλαι
 ἁδου οὐ κατὰ χύσασιν αὐτῆς. καὶ δώσω
 σοι τὰς κλεῖς φθι βασιλείας, ἧν οὐρανῶν καὶ
 ὅσα ἂν δήσῃς ἐπὶ τῆ γῆς, ἔσονται δεδεμμένα ἐν
 τῶν οὐρανῶν, καὶ ὅσα ἂν λύσῃς ἐπὶ τῆ γῆς,
 ἔσονται λελυμένα ἐν τῶν οὐρανῶν. τότε διε-
 σείλαρ τῶν μαθητῶν αὐτῶν, ἵνα μηδενὶ εἴπω-
 σιν ὅτι αὐτὸς ὄζει ἸΗΣΟΥΣ ὁ ΧΡΙΣΤΟΣ. ἀπὸ
 τῶν ἡμερῶν ὁ ἸΗΣΟΥΣ δὲ ἀνύει τῶν μαθη-
 τῶν αὐτῶν

De interrogatoribus que
me dicunt homines,

De epau petri.

non sumperant panes. Iesus autem di-
 xit illis. Videte & cauete a fermento pha-
 risæorum & sadducæorum. At illi reputabāt
 intra sese, dicētes. Panes nō sumpsimus.
 Qd' ubi cognouit Iesus, dixit illis. Quid
 cogitatis itra uos ipsos? pusillæ fidei, qd'
 panes nō sumperitis? Nondū intelligi-
 tis, neq; memoria tenetis, quinq; illos
 panes, cū hoies essent quinquies mille, &
 quot cophinos sustuleritis? Neq; septē
 illos panes, cum hoies essent quater mil-
 le, & quot sportas acceperitis? Qui fit,
 ut non intelligatis, me non de pane di-
 xisse uobis illud, ut caueretis a fermento
 pharisæorū & sadducæorum? Tunc in-
 tellexerunt, quod non iussisset cauere a
 fermento panis, sed a doctrina pharisæo-
 rum, & sadducæorum. Cum uenisset au-
 tem Iesus in partes Cesareæ eius, quæ co-
 gnominatur Philippi, interrogauit di-
 scipulos suos dicēs. Quē me dicūt hoies
 esse filiū illū hois? illi uero dicebāt. Alij
 quidē Ioannem baptistā, alij uero Eliā,
 alij uero Hieremiā, aut unū de numero
 prophetarū. Dicit illis. At uos, quē me di-
 citis esse? Respōdēs autē Simon Petrus,
 dixit. Tu es Christus, ille filius dei uiuētis.
 Et respōdēs Iesus dixit illi. Beatus es Si-
 mon Bar Iona, qd' caro & sanguis nō re-
 uelauit tibi, sed pater meus q' est in celis.
 At ego quoq; tibi dico, qd' tu es Petrus,
 & sup hāc petrā ædificabo meā ecclesiā,
 & portæ inferorū nō ualebunt aduersus
 illā. Et dabo tibi clauēs regni celoꝝ, &
 quicqd' solueris in terra, erit solutū in cœ-
 lis, & qd'cunq; alligaueris in terra, erit allig-
 gatū in cœlis. Tūc mādauit discipulis su-
 is, ne cui dicerēt q' ipse eēt Iesus Christus.
 Ex eo tēpore, cœpit Iesus idicare discipu-
 lis

τῶν αὐτῶν, ὅτι δὲ αὐτὸν ἀπελθεῖν εἰς Ἱερο-
 σόλυμα, καὶ πολλὰ παθεῖν ἀπὸ τῶν πρεσβυ-
 τέρων, καὶ ἀρχιερέων, καὶ γραμματέων,
 καὶ ἀποκτανθῆναι, καὶ τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ ἐγεί-
 νηθῆναι. καὶ προσλαβόμενος αὐτὸν ὁ πῆ-
 τρος, ἤρξατο ἐπιτίμασθαι αὐτῷ λέγων. Ἰλεώς
 σοι κύριε, ὃν μὴ ἔσται σοι τοῦτο. ὁ δὲ σφραγίς,
 εἶπερ ὡς πῆτρω. ὕπαγε ὁπίσω μου σα-
 τανᾶ, σκάνδαλό μου εἶ, ὅτι ὃν φρονεῖς τὰ
 τοῦ θεοῦ, ἀλλὰ τὰ τῶν ἀνθρώπων. τότε ὁ Ἰη-
 σοῦς εἶπερ τῆς μαθηταῖς αὐτοῦ. τίτις θέ-
 λα ὁπίσω μου ἐλθεῖν, ἀπαρνησάσθω ἑαν-
 τὸν, καὶ ἀράτω τὸν σταυρὸν αὐτοῦ, καὶ ἀκο-
 λυθῆτω μοι. ὃς γὰρ ἂν θέλῃ πλὴν ψυχῆν
 αὐτοῦ σώσει, ἀπολέσει αὐτήν. ὃς δὲ ἂν ἀπ-
 λήσῃ πλὴν ψυχῆν αὐτοῦ ἐνεκεν ἑμοῦ, ἐνζηήσει
 αὐτήν. τί βὺ φεληθήσεται ἄνθρωπος, εἰ μὴ τὸ
 κόσμον ὅλον κερδήσῃ, πλὴν δὲ ψυχῆν αὐτοῦ
 ζημιώσῃ; ἢ τί δώσει ἄνθρωπος ἀνάλλαγμα
 τῆς ψυχῆς αὐτοῦ; μέλλει γὰρ ὁ ἦρὸς τοῦ ἀν-
 θρώπου ἐρχεσθαι ἐν τῇ δόξῃ τοῦ πατρὸς αὐ-
 τοῦ μετὰ τῶν ἀγγέλων αὐτοῦ. καὶ τότε ἀπο-
 δώσει ἐκάστω, κατὰ τὴν πράξιν αὐτοῦ. ἀμὲν λέ-
 γω ὑμῖν, εἰσὶν ἄνθρωποι ἐσώτων, οἱ ἄνθρωποι
 μὴ γέυσοντες θανάτου, ἕως ἄν ἴδωσιν τὸν ἦρὸν
 τοῦ ἀνθρώπου ἐρχόμενον ἐν τῇ βασιλείᾳ
 αὐτοῦ. καὶ μετ' ἡμέρας ἕξ, παραλαμ-
 βάνει ὁ Ἰησοῦς τὸν πέτρον καὶ Ἰάκωβον καὶ
 Ἰωάννην τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ, καὶ ἀναφέρει αὐ-
 τοὺς εἰς ὄρειν ὑψηλὴν καὶ ἰδίαν, καὶ μετε-
 μορφώθη ἔμπροσθεν αὐτῶν, καὶ ἑλάμψεν
 τὸ πρόσωπον αὐτοῦ ὡς ὁ ἥλιος, τὰ δὲ ἱμά-
 τια αὐτοῦ ἐγλύετο λευκὰ ὡς τὸ φῶς. καὶ
 Ἰδοὺ ὠφθησαν αὐτῶν Μωσῆς καὶ Ἠλίας, μετ'
 αὐτῶν συλλαλόντες, ἀποκριθεὶς ὁ πῆτρος,
 εἶπερ τῷ Ἰησοῦ. κύριε καλὸν ὅστις ἡμεῖς ὦ-
 ρε ἔσθαι. εἰ θέλῃς κτίσωμεν ὡς ἐξ ἑξ ἑσκαηνᾶς
 σοὶ μίαν, καὶ Μωσῆ μίαν, καὶ Ἠλίας μίαν. ἔτι
 αὐτοῦ λαλόντος

lis suis, quod oporteret ipsum abire Hie-
 rosolymam, & multa pati a senioribus
 & principibus sacerdotum, & scribis, &
 occidi, & tertio die resuscitari. Et assu-
 mens eum Petrus coepit increpare eum,
 dicens. Propitius tibi sis domine, nequa-
 quam erit tibi hoc. At ille conuersus di-
 xit Petro. Abi post me Satana. Obsta-
 culum meum es, quia non sapis ea quae
 sunt dei, sed ea quae sunt hominum. Tunc
 Iesus dixit discipulis suis. Si quis uult
 post me uenire abneget semetipsum, &
 tollet crucem suam & sequatur me. Qui
 enim uoluerit animam suam seruare, perdet
 eam. Qui autem perdididerit animam su-
 am mea causa, inueniet eam. Quid enim
 proderit homini, si totum mundum lu-
 cratus fuerit, animae uero suae iacturam
 fecerit? Aut quid dabit homo quo redi-
 mat animam suam? Futurum est enim
 ut filius hominis ueniat in gloria patris
 sui, cum angelis suis, & tunc reddet uni-
 cuique iuxta facta ipsius. Amen dico uo-
 bis, sunt quidam hic stantes, qui non gu-
 stabunt mortem, donec uiderint filium ho-
 minis uenientem in regno suo. Et post
 dies sex, assumit Iesus Petrum & Iaco-
 bum & Ioannem fratrem eius, & subdu-
 cit illos in montem excelsum seorsim, &
 transformatus est coram illis, & splen-
 duit facies eius sicut sol. Vestimenta
 autem illius facta sunt alba, sicut lu-
 men. Et ecce conspecti sunt illis Mo-
 ses & Elias cum illo colloquentes. Re-
 spondens autem Petrus, dixit Iesu.
 Domine, bonum est nos hic esse. Si uis
 faciamus hic tria tabernacula, tibi unum,
 & Moyse unum, & Eliae unum. Adhuc
 D 2 eo loquente

De cruce baiulada post-
him

XVII
Transfiguratio dñi.

NGELIVM
 s. Iesus autem t-
 te a firmeto plu-
 Ae illi reputabi-
 s no sumptimus.
 s. dixit illis. Qui-
 pusilla fidei, qd
 Nondū intelligi-
 tis, quinque illos
 iniquis mille, &
 tis: Neq; septē
 flent quater mil-
 leritis? Qui fiti,
 non de pane di-
 cretis a firmemo
 xorum: Tunc in-
 nississet cauerē
 octina phanleo
 Cum uenisset au-
 ree eius, quae co-
 nterrogauit di-
 me dicit hoies
 ro dicebat. Alij
 ā, alij uero Eliā,
 unū de numero
 ut uos, quē me d-
 t Simon Petrus
 filius dei uiuētis
 illi. Beatus es d-
 o & sanguis nōne
 meus q est nōne
 ico, qd tuos Petrus,
 ificabo meā ecclesiā
 i uakbunt aduersi
 laus regni caelō:
 terra, erit solū in cae-
 aueris i remant ab-
 mādāuā dū pōlis lu-
 ipse est Iesus Chri-
 et Iesus dicit dū ipse

αυτου· λαλοῦντος, ἰδοὺ νεφέλη φωτεινὴ ἐπεσκίασεν αὐτούς· καὶ ἰδοὺ φωνὴ ἐκ τῆς νεφέλης λέγουσα, ὁ υἱός μου ὁ ἀγαπητός ἐν ᾧ ἔσθ' ἡδοκῆσα, αὐτοῦ ἀκούετε· καὶ ἀκούσαντες οἱ μαθηταί, ἔπισον ἐπὶ πρόσωπον αὐτῶν, καὶ ἐφοβήθησαν σφόδρα, καὶ προσελθὼν ὁ ἸΗΣΟΥΣ ἤψατο αὐτῶν, καὶ εἶπε· Εὐχρησθήτω καὶ μὴ φοβέσθε, ἐσώσαντες δὲ τὸν ὀφθαλμοῦς αὐτῶν, ἵνα εἴδωσιν, εἰ μὴ τὸν ἸΗΣΟΥΝ μόνον, καὶ καταβαινόντων αὐτῶν ἐκ τοῦ ὄρους, ἐνετείλατο αὐτοῖς λέγων, μηδενὶ ἕπητε τὸ ὄραμα, ἕως οὗ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἐκ νεκρῶν ἀναστῇ.

Helia venisse prius et fuisse iam,

καὶ ἐπικρώτησαν αὐτὸν οἱ μαθηταί αὐτῷ λέγοντες, τί ὄναι ἡ γραμμάτις λέγασίμ, ὅτι ἡλία μὲν ἔλθεῖν πρότερον, ὁ δὲ ἸΗΣΟΥΣ ἀποκριθεὶς, εἶπε αὐτοῖς, ἡλίας μὲν ἔρχεται πρότερον, καὶ ἀποκαταστήσει πάντα· λέγει δὲ ὑμῖν, ὅτι ἡλίας ἦδη ἦλθεν, καὶ οὐκ ἐπέγνωσαν αὐτὸν, ἀλλ' ἐποίησαν ἐν αὐτῷ, ὅσα ἠθέλησαν, οὕτως καὶ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου μέλλει πάσχειν ὑπὸ ἀνθρώπων, τότε σωθήσονται οἱ μαθηταί, ὅτι περὶ ἰωάννου τοῦ βαπτιστοῦ εἶπε αὐτοῖς, καὶ ἐλθόντων αὐτῶν πρὸς τὸν ὄχλον, προσῆλθεν ἄνθρωπος ἄριστος αὐτῶν, καὶ λέγων, κύριε ἐλέησόν με τὸν υἱόν, ὅτι σεληνιάζει καὶ κακῶς πάσχει, πολλάκις γὰρ πίπται εἰς τὸ πῦρ, καὶ πολλάκις εἰς τὸ ὕδωρ, καὶ προσώγει αὐτὸν τοῖς μαθηταῖς σου, καὶ οὐκ ἠδυνήθησαν αὐτὸν θεραπεῦσαι, ἀποκριθεὶς δὲ ὁ ἸΗΣΟΥΣ εἶπε, ὦ γενεὰ ἀπίστος καὶ διεσπασμένη, ἕως ὅτε ἔσομαι μετ' ὑμῶν, ἕως ὅτε ἀνέξομαι ὑμῶν, φέρετέ μοι αὐτὸν ὧδε, καὶ ἐπιθήσομαι αὐτῷ ὁ ἸΗΣΟΥΣ, ὅτε ἦλθεν ἀπὸ αὐτοῦ τὸ δαιμόνιον, καὶ ἐθεραπεύθη ὁ παῖς, ἀπὸ τῆς ὥρας ἐκείνης, τότε προσελθόντες οἱ μαθηταί τῷ ἸΗΣΟΥΙ καὶ ἰδίαν, εἶπον, διὰ τί ἡμεῖς, οὐκ ἠδυνήθη

Puerum lunaticum sanatum quod discipuli non potuerunt curare,

eo loquente, ecce nubes lucida obumbravit illos. Et ecce vox e nube quæ diceret. Hic est filius meus dilectus, in quo mihi bene complacitum est, ipsum audite. Et cum hæc audissent discipuli, pro ciderunt in faciem suam, & timuerunt uehementer. Et accedens Iesus tetigit illos, & dixit. Surgite & ne timeatis. Vbi uero sustulissent oculos suos, neminem uidebant, nisi Iesum solum. Et cum descenderent de monte, mandabat illis dicens. Ne cui dixeritis uisionem, donec filius hominis a mortuis resurgat. Et interrogauerunt eum discipuli sui, dicentes. Cur igitur scribæ dicunt, quod Heliam oporteat uenire prius? Iesus autem respondens dixit illis. Helias quidem ueniet prius, & restituet omnia. Verum dico uobis, Heliam iam uenisse, & non agnouerunt eum, sed fecerunt in eo quæ cumque uoluerunt. Sic & filius hominis passurus est ab illis. Tunc intellexerunt discipuli, quod de Ioanne baptista, dixisset ipsis. Et cum uenissent ad turbam, accessit ad Iesum homo quidam flectens genua illi, dicens. Domine, miserere filij mei, quoniam lunaticus est, & misere affligitur, Nam sæpe cadit in ignem, & sæpe in aquam, & obtuli eum discipulis tuis, & non potuerunt eum sanare. Respondens autem Iesus dixit. O natio incredula & distorta, quousque tandem ero uobiscum? usquequo patiar uos, adducite illum huc. Et increpauit eum Iesus, & exiit ab eo dæmoniū, & sanatus est puer a tempore illo. Tunc accedentes discipuli ad Iesum seorsim, dixerunt. Quare nos non potuimus

non potuimus

οὐκ ἰδωθήσονται ἐκ βαλῆμ' αὐτοῦ· οὗ δὲ Ἰη-
 σοῦς εἶπερ' αὐτοῖς, διὰ τὴν ἀπιστίαν ὑμῶν.
 ἀλλ' ἄγω ὑμῖν, ἕαμ' ἔχητε πίστιν ὡς κόκ-
 κος σιναπί, ἔρατε τῷ ὄρει τούτῳ μετά-
 βῆθι ἕντι ὑμεῖς ἐκείνη, καὶ μεταβήσεται. Ὁ δὲ
 οὐκ ἔδωκεν αὐτῶν τούτῳ τὸ γένος, οὐκ
 ἐκπορεύεται, εἰ μὴ ἐν προσδοχῇ καὶ νηστείᾳ, ἀ-
 ναστεφορμῶν δὲ αὐτῶν ἐν τῇ γαλιλαίᾳ,
 εἶπερ' αὐτοῖς, ὁ Ἰησοῦς, μέλλει ὁ ἦος τοῦ ἀν-
 θρώπου παραδίδοσθαι εἰς χεῖρας ἀνθρώ-
 πων, καὶ ἀποκτενοῦσιν αὐτόν, ὅτι τῇ τρίτῃ
 ἡμέρᾳ ἐγερθήσεται, καὶ ἐλυπήθησαν σφό-
 δρα. ἐλθόντων δὲ αὐτῶν εἰς καπερναούμ,
 προσήλθομεν οἱ τὰ δίδραχμα λαμβάνοντες
 τῷ πέτρῳ, ὅτι εἶπορ' ὁ δίδραχμα ἡμῶν,
 οὐτελεῖ τὰ δίδραχμα, λέγει. ναὶ. ὅτι εἰ
 σῆλθεμ εἰς πλὴν δικίαν, προέφθασεν αὐτόν
 ὁ Ἰησοῦς λέγων, τί σοι δοκεῖ σίμων, οἱ βα-
 σιλῆς τῆ γῆς ἀπὸ τίνων λαμβάνουσιν τὰ τέ-
 λη ἢ κίνισον, ἀπὸ τῶν ἡμῶν αὐτῶν, ἢ ἀπὸ τῶν
 ἀλλοτρίων; λέγει αὐτῷ ὁ πέτρος, ἀπὸ τῶν
 ἀλλοτρίων ἔφη αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς, ἀρά γε ἐλευ-
 θροὶ εἰσιν οἱ ἦοι, ἵνα ἢ μὴ σκανδαλίσωμεν
 αὐτούς, φοβηθεὶς εἰς πλὴν θάλασσαν βάλλει
 ἄγκιστρον, καὶ τὸν ἀναβάντα πρῶτον ἰχθῦν
 ἄρομ, καὶ ἀνοίξας τὸ σῶμα αὐτοῦ, ἐνήσασεν
 σατῆρα, ὃς αὐτοῖς ἀντιέμου ὁ σου. ἐν ἐκεί-
 νῃ τῇ ὥρᾳ προσήλθομεν οἱ μαθηταὶ τῷ Ἰησοῦ
 λέγοντες, τίς ἄρα μείζων ὄστι ἐν τῇ βασι-
 λείᾳ τῶν οὐρανῶν; καὶ προσκαλεσάμενος
 ὁ Ἰησοῦς παιδίον, ἔσκασεν αὐτὸ ἐν μέσῳ
 αὐτῶν, ὅτι εἶπερ' ἀμήν λέγω ὑμῖν, ἕαμ' μὴ στα-
 φῆτε ὅτι γῆθησθε ὡς τὰ παιδία, οὐ μὴ εἰσέλ-
 θητε εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ οὐρανοῦ. ὅς τις ὄω-
 τα πνέσῃ εαυτόν ὡς παιδίον ἔστω, οὗτος
 ὄστι μείζων, ἐν τῇ βασιλείᾳ τῶν οὐρανῶν,
 καὶ ὃς ἕαμ' δέξῃται παιδίον τοιοῦτον ἐπὶ τῷ
 ὀνόματι μου, ἐμεῖ δέχῃται, ὃς δ' ἕαμ' σκανδα-
 λίσῃ ἕνα

non potuimus eijcere illud . Iesus autē
 dixit illis , propter incredulitatem ue-
 strā . Amen dico uobis , si habeatis fidē
 sicut granū sinapis , dicetis monti huic ,
 demigra hinc illuc , & demigrabit , & ni-
 hil ipossibile erit uobis . Sed hoc genus
 nō egreditur , nisi in oratiōe & ieiunio .
Cū autē uersarentur in Galilæa , dixit il-
 lis Iesus . Futurum est ut filius hominis
 tradatur in manus hominum , & occi-
 dent eum , & tertio die resurget . Et con-
 tristati sunt uehementer . **Cum** autem
 uenissent in oppidum Capernaum , ac-
 cesserunt qui didrachma solent accipe-
 re ad Petrum , & dixerūt , præceptor ue-
 ster num soluit didrachma? Dicit , etiā .
 & cū ingressus fuisset in domū præue-
 nit illum Iesus , dicens . Quid tibi uidet
 Simon? Reges terræ a quibus accipiūt
 tributa aut cēsū? a filijs suis an ab alie-
 nis? Dicit illi Petrus . Ab alienis . Ait il-
 li Iesus . Ergo liberi sunt filij . Verum
 ne simus illis offendiculo , profectus ad
 mare mitte hamū , & eum piscem qui
 pdierit primus , tolle . Et aperto ore illi⁹
 inuenies staterem . Da illis p me & te .
In illo tempore accesserunt discipu-
 li Iesu dicētes . Quis maximus est in re-
 gno cælorum? Et accersitum ad se pu-
 erum , Iesus statuit in medio illorum ,
 & dixit . Amen dico uobis , nisi conuer-
 si fueritis , & efficiamini sicut pueri , non
 ingrediemini in regnum cælorum . Quis/
 quis igitur humiliauerit semetipsum ,
 sicut est puellus iste , hic est ille maior
 in regno cælorum . Et qui receperit
 unum puellum talem in nomine meo ,
 me receperit . Qui autem offenderit
 D 3 unū

De fide ut granū sinapis.

De passioe sua loquitur.

De statere ore piscis.

XVIII

De contentioe discipuloy quis eorū uidet maiorē

De humilitate pueri.

LIVM
 es lucida obum
 ce nube que d
 dilectus, in quo
 n est, ipsum au
 rit discipuli, pro
 n, & timuerunt
 s Iesus tetigit il
 e timeatis. Vbi
 suos, neminem
 um. Et cum de
 andabat illis di
 ionem, donec fi
 resurgat. Et in
 puli sui, dicētes
 nt, quod Heliam
 Iesus autem ro
 elias quidem ue
 rmina. Verum
 renille, & por
 ruit in eo que
 ilius hominis
 intellexerunt
 e baptista, di-
 sent ad turbā,
 o quidam fle
 s. Domine, mi
 n lunaticus est,
 lam sæpe cadit
 equam, & obu
 , & non pæce-
 spondens au-
 natio inmodica &
 andem ero uobis
 r uos, adducite ill
 m Iesus, & stab
 atus est puerum
 edentes discipuli ad
 xerunt. Quæstio
 puerum

τῆς ἐκκλησίας. ἔὰμ δὲ καὶ τῆς ἐκκλησίας πα
 ρακούσῃ, ἔσω σοι ὡσαυτὸς ἔθνη καὶ τὸ τε
 λῶν καὶ. ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ὅσα ἔὰμ εἰρήσῃτε
 ἐπὶ τῆς γῆς, ἔσονται δεδεδυμένα ἐν τῷ οὐρανῷ /
 καὶ ὅσα ἔὰμ λύσῃτε ἐπὶ τῆς γῆς, ἔσονται
 λελυμένα ἐν τῷ οὐρανῷ. πάλιν λέγω ὑ
 μῖν, ὅτι ἔὰμ δύο ὑμῶν συμφωνήσω
 σιν ἐπὶ τῆς γῆς περὶ παντὸς πράγματος
 ἔσονται ἀκτισθέντα ἐν οὐρανοῖς πα
 ρὰ τοῦ πατρὸς μου, τοῦ ἐν οὐρανοῖς, ὅτι ἄρ
 εἶσιν δύο ἢ τρεῖς συναγμένοι εἰς τὸ ἔμῳ
 ὄνομα, ἐκεί ἐμὶ ἐν μέσῳ αὐτῶν.

τότε προσελθὼν αὐτῷ ὁ πῆρ^{ος} εἶ
 πει. κύριε ποσάκις ἀμαρτήσῃ εἰς ἐμέ ὁ ἀ
 δελφός μου, καὶ ἀφήσω αὐτόν; ἕως ἑπτάκις;
 λέγει αὐτῷ ὁ ἸΗΣΟΥΣ. οὐ λέγω σοι ἕως ἑπτά
 κίς, ἀλλ' ἕως ἑβδομηκοντάκις ἑπτά. διὰ τὸ
 ὅτι ὡμοιωθήν ἡ βασιλεία τοῦ οὐρανοῦ ἀν
 θρώπων βασιλεῖ, ὃς ἠθέλησεν σώσαι λό
 γον μετὰ τῷ δούλῳ αὐτοῦ. ἀρχαμύλου
 δὲ αὐτοῦ σκωλήριον, προσκνήχθη αὐτῷ εἰς ὁ
 φηλέτης μυσίον ταλάντων, μὴ ἔχοντος δὲ
 αὐτοῦ ἀποδοῦναι, ἐκέλευσεν αὐτὸν ὁ κύρι
 ος αὐτοῦ πρᾶβῆναι, καὶ τὸν γυναικῆ αὐ
 τοῦ καὶ τὰ τέκνα, καὶ πάντα ὅσα ἔιχεν,
 καὶ ἀποδοθῆναι. πεσὼν δὲ ὁ δούλος,
 προσεκαύθη αὐτῷ λέγων. κύριε μακροθύ
 μισον ἐπ' ἐμοὶ καὶ πάντα σοι ἀπόδοσω.
 ἀπλάγχθη δὲ ὁ κύριος τοῦ δούλου ἐ
 κείνου, ἀπέλυσεν αὐτόν, καὶ τὸ δάνειον
 ἀφήκεν αὐτόν. Ἐξελθὼν δὲ ὁ δούλος ἐ
 κείν^{ος}, ἔβρεξεν ἕνα τῶν σκωδούλων αὐ
 τοῦ, ὃς ὠφέλει αὐτῷ ἑκατὸν δηνάρ
 ρια. καὶ κρατήσας αὐτόν ἐπὶ γυνεὴν λέ
 γων. ἀπόδος μοι, ὅτι ὀφείλεις. πε
 σὼν δὲ ὁ σκωδούλος αὐτοῦ παρεκάλε
 αὐτόν λέγων. μακροθύμισον ἐπ' ἐμοί,
 καὶ πάντα ἀποδώσω σοι. Ὁ δὲ θυκ
 ῆδελει,

ecclesiae. Quod si ecclesiam non audierit, sit
 tibi uelut ethnicus & publicanus.
 Amen dico uobis, quaecumque alligauerit
 super terram, erunt ligata in caelo.
 & quaecumque soluerit super terram, erunt so
 luta in caelo. Rursus dico uobis, quod si
 duo ex uobis consenserint super terram,
 de omni re quaecumque petierint, fiet illis
 a patre meo qui in caelis est. Vbi enim
 sunt duo uel tres congregati in nomine
 meo ibi sum in medio eorum. Tunc ac
 cedens Petrus ad eum, dixit. Domine,
 quotiens peccabit in me frater
 meus, & remittam ei? Num usque se
 pties? Dicit illi Iesus. Non dico ti
 bi usque septies, sed usque septuagies
 septies. Ideo assimilatum est reg
 num caelorum homini regi, qui uo
 luit conferre rationem cum seruis suis.
 Et cum cepisset conferre, oblatum est ei
 unus qui debebat ei decem millia ta
 lentorum. Caeterum cum is non es
 set soluendo, iussit eum dominus
 uenundari & uxorem eius, & liberos, &
 omnia quae habebat, & solutionem
 fieri. Procidens autem seruus ille ado
 rabat eum, dicens. Esto longanimis
 erga me, & omnia tibi reddam. Mi
 sertus autem dominus serui illius,
 absoluit eum, & aes alienum remisit
 ei. Egressus autem seruus ille, inue
 nit unum de seruis suis, qui de
 bebat sibi centum denarios, & inie
 cit in eum manu, obtorto collo tra
 hebat, dicens. Solue quod debes.
 Et procidens conseruus eius, roga
 bat eum, dicens. Esto longanimis er
 ga me, & omnia reddam tibi. At ille no
 n lebat

Vbi duo consentientes super terram
 petierint a deo pro re

Ad Petrum, qui dicitur debens
 condonare pro fratre.

Parabola de homine rege vo
 lente rationem ponere cum seruis.

D 4 lebat

IVM
 his, qui in men
 uis. & demerg
 naris. Vae mun
 Necessè est enim
 la. Veritamen
 scandalum ue
 ua, uel pes tuus
 ide eū, & proiice
 ad uitam ingre
 tm potius q̄ du
 edes habentem.
 m. Et si oculus
 eum, & proiice
 tibi, ut unoculus
 q̄ ut duos oculos
 chemā ignis. Vi
 num ex his pu
 s, quod' ange
 r uident faci
 elis est. Venit
 nare quod pe
 detur? si fue
 ut oues. & et
 ane relictis no
 y, uadit & qua
 i contigerit ut n
 to uobis, gaude
 aper non agnu
 runt. Sic non dūo
 xū qui in mōs est,
 of illis dicit. Non si
 ter tuus, uade & a
 p̄tu soli. Si te uide
 ē aut, sin ueniat
 cū ad huc uenit
 z aut tūc dicit. Ite
 i nō audite eos, dī
 cōdīe

ἦθελεν, ἀλλὰ ἀπελθὼν, ἔβαλεν αὐτὸν
εἰς φυλακὴν, ἕως ἃν ἀποδώ τὸ ὀφειλόμε-
νον, ἰδόντες δὲ οἱ σάδουλοι αὐτοῦ τὰ γε-
νόμυνα, ἐλυπήθησαν σφόδρα, Ἐλθόντις
διεσάφησαν τῷ κυρίῳ αὐτῶν πάντα τὰ
γενόμενα, τότε προσκαλεσάμενος αὐτὸν
ὁ κύριος αὐτοῦ λέγει αὐτῷ, Δοῦλέ ποικρῆ,
πᾶσαν τὴν ὀφειλὴν ἐκείνῳ ἀφῆκά σοι, ἐ-
πεὶ παρεκάλεισάς με, οὐκ ἔδρα κἢ σὲ ἐλεῆσαι
τὸν σάδουλόρ σου, ὡς ἔγωγ σὲ ἠλέησα;
καὶ ὀργισθεὶς ὁ κύριος αὐτοῦ, παρεδῶκεν
αὐτὸν τοῖς βασανισαῖς, ἕως ἃν ἀποδώ
πᾶν τὸ ὀφειλόμενον αὐτῷ, οὕτως καὶ ὁ πα-
τήρ μου ὁ ἐπουράνιος ποιήσει ὑμῖν ἕαρ μὴ
ἀφῆτε ἕκαστος τῷ ἀδελφῷ αὐτοῦ ἀπο-
τῶν καρδιῶν ὑμῶν τὰ παραπτώματα αὐ-
τῶν. καὶ ἐγένετο ὅτε ἐτέλεσεν ὁ ἸΗΣΟΥΣ
τοὺς λόγους τούτους, μετῆρξεν ἀπὸ τῆς γα-
λιλαίας, Ἐῆλθεν εἰς τὰ ὄρηα τῆς ἰουδαίας
πέραν τοῦ ἰορδάνου, καὶ ἠκολούθησαν αὐ-
τῷ ὄχλοι πολλοί, καὶ ἐθροάπθυσεν αὐτοῦ
ἕκαστος. καὶ προσήλθον αὐτῷ οἱ φαρισαῖ-
οι παρεζόντες αὐτὸν, καὶ λέγοντες αὐτῷ,
εἰ ἔξοισι ἀνθρώπων ἀπολύσαι τὴν γυναῖ-
κα αὐτοῦ κατὰ πᾶσαν αἰτίαν; ὁ δὲ ἀπο-
κρίθεις εἶπερ αὐτοῖς, οὐκ ἀνέγνωτε ὅτι ὁ πε-
νήσας ἀπὸ ἀρχῆς, ἀρξεν καὶ θεῶν ἐποιήσεν
αὐτοὺς; καὶ εἶπερ, ἐνεκεν τούτου καταλεί-
ψαι ἄνθρωπος τὸν πατέρα, καὶ τὴν μητέρα,
καὶ κολληθήσεται τῇ γυναικὶ αὐτοῦ,
καὶ ἔσονται οἱ δύο εἰς σάρκα μία, ὡς τε οὐκ
ἐτι εἰσὶν δύο, ἀλλὰ σὰρξ μία, ὁ δὲ ὁ θε-
ὸς συνέβηξεν, ἄνθρωπος μὴ χωριζέτω, λέ-
γουσιν αὐτῷ, τί ὁ θεὸς μωσῆς ἐνετείλατο δι-
ναι βιβλίον ἀρσασίς κἢ ἀπολύσαι αὐτῶν;
λέγει αὐτοῖς, ὅτι μωσῆς πρὸς τὴν σκληρο-
καρδίαν ὑμῶν ἐπέτρεψεν ὑμῖν ἀπολύ-
σαι τὰς γυναῖκας ὑμῶν, ἀπὸ ἀρχῆς δὲ,
οὐ γίνονταν

lebat, sed abiit & coniecit eum in car-
cerem, donec redderet debitum. Por-
ro cum uidissent conferui eius, quæ
fiebant, indoluerunt ualde, & uene-
runt & aperuerunt domino suo om-
nia quæ facta fuerant. Tunc accersit
illum dñs suus, & ait illi, Serue sce-
leste, totum debitum illud remisisti
tibi, cum obsecrasses me. Nonne oportuit
& te misereri conferui tui, sicut &
ego tui misertus eram? Et iratus do-
minus eius, tradidit eum tortoribus,
quo ad usque redderet totum quod de-
beatur sibi. Sic & pater meus coele-
stis faciet uobis, si non remiseritis suo-
quisque fratri de cordibus uestris deli-
cta illorum. Et factum est cum con-
summasset Iesus sermones hos de-
migravit a Galilæa, & uenit in fines
iudææ trans iordanem, & secuta sunt
eum turbæ multæ, & sanauit eos ibi.
Et accesserunt ad eum pharisæi ten-
tantes eum, & dicentes ei, Licet ne ho-
mini diuortium facere cum uxore sua
qualibet ex causa? Qui respondens,
ait eis, An non legistis, quod is qui
fecit ab initio masculum & feminam
fecit eos? Et dixit, Propterea, de-
feret homo patrem & matrem, &
adhærebit uxori suæ, & erunt duo
in carnem unam. Itaque iam non sunt
duo, sed una caro. Quod ergo deus
copulauit, homo non separet. Di-
cunt illi, Cur ergo Moyses iussit da-
re libellum repudiij, & amittere eam?
Ait illis, Moses ad duritiam cor-
dis uestri permisit uobis repudiare
uoxres uestras, cæterum ab initio
non fuit

Ad pharisæos tentantes Jesu
de uxore dimittenda.

XIX

ὅτι γέγονε οὕτως. λέγω δὲ ὑμῖν, ὅτι ὅς ἂν ἀπολύσῃ τὴν γυναῖκα αὐτοῦ, εἰ μὴ ἐπὶ πορνείᾳ, καὶ ἑαμένη ἄλλω, μοιχᾶται. καὶ ὁ αἰπολελυμένη γαμήσασθαι, μοιχᾶται. λέγουσιν αὐτῷ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ. εἰ οὕτως ἔσιν ἡ αἰτία τοῦ ἀνθρώπου μετὰ τῆς γυναῖκος, ὅθεν συμφέρει γαμήσαι, ὃ ἔπειρα αὐτοῖς, ὅτι πάντες χωροῦσιν τὸν λόγον τούτου, ἀλλ' οἱ δὲ δοταὶ εἰσὶν γὰρ ἔννοχοι, οἱ ἄνευ ἐκ κοιλίας μητρὸς ἐγενήθησαν οὕτως. Ὁ εἰσὶν ἔννοχοι, οἱ ἄνευ ἐννοχίθησαν ὑπὸ τῆς ἀνθρώπων. καὶ εἰσὶν ἔννοχοι, οἱ ἄνευ ἐννοχίσαν ἑαυτοῦς, διὰ τὴν βασιλείαν τῆς οὐρανῶν. ὁ δὲ δυνάμειος χωρᾶν χωρεῖτω. τότε προσελέχθη αὐτῷ παιδίαν, ἵνα τὰς χεῖρας ἐπιθῆ ἑαυτοῖς, καὶ προσεζήτηται. οἱ δὲ μαθηταὶ ἐπετίμησαν αὐτοῖς, ὃ δὲ ἰησοῦς εἰπερ, ἄφετε τὰ παιδία, μὴ κωλύετε αὐτὰ εἰσελθῆναι πρὸς με, τῶν γὰρ τοιούτων ὄζειν ἡ βασιλεία τῆς οὐρανῶν. καὶ ἐπιθεὶς αὐτοῖς τὰς χεῖρας ἐπορεύθη ἐκείθεν. καὶ ἰδοὺ εἰς προσελθὼν, εἰπερ αὐτῷ. Διδάσκαλε ἀγαθε, τί ἄσθεον ποίησω, ἵνα ἔχω ζωὴν αἰώνιον; ὃ δὲ εἰπερ αὐτῷ. τί με λέγεις ἀγαθόν; οὐδεὶς ἀγαθός, εἰ μὴ εἰς ὁ θεός. εἰ δὲ θέλεις εἰσελθῆναι εἰς τὴν ζωὴν, τήρησον τὰς ἐντολάς. λέγει αὐτῷ. ποίας; ὃ δὲ ἰησοῦς εἰπερ. τὸ ὅτι φοβήσασθαι, ὅτι μοιχεύσασθαι, ὅτι κλέψασθαι, ὅτι ψευδομαρτυρήσασθαι, τίμα τὸν πατέρα καὶ τὴν μητέρα, καὶ ἀγαπήσασθαι τὸν πλησίον σου ὡς σεαυτόν. λέγει αὐτῷ ὁ νεανίσκος. πάντα ταῦτα ἐφύλαξα ἐκ νεότητός μου. τί ἔτι ὑποβάλλεις ἑμὶ αὐτῷ ὁ ἰησοῦς. εἰ θέλεις τέλει εἶναι, ὑπάγε πώλησον σου τὰ ὑπέροχοντα, καὶ δός τῷ πτωχοῖς, καὶ ἔξαρθαι θησαυρόν σου ἐν οὐρανῶν. Ὁ δὲ ἔσχε ἀκολουθεῖ μοι. ἀκούσας δὲ ὁ νεανίσκος τὸν λόγον, ἀπῆλθεν λυπὸν μῆτος. ἢ γὰρ ἔχων κτήματα πολλὰ. ὃ ἔ

Am. l. 15

non fuit sic. Dico autem vobis, quod quicumq; diuerterit ab uxore sua, nisi ob fornicationem, & aliam duxerit, is committit adulterium. Et qui repudiatā duxerit, adulterium committit. Dicunt ei discipuli eius. Si ad istum modum habet causa hominis cum uxore, non expedit contrahere matrimonium. Qui dixit illis. Non omnes capaces sunt huius dicti, sed ij quibus datum est. Sunt enim eunuchi qui de matris utero sic nati sunt. Et sunt eunuchi qui facti sunt eunuchi ab hominibus, & sunt eunuchi qui seiplos castrauerunt propter regnum caelorum. Qui potest capere capiat. Tunc oblatus est ei puelli, ut manus eis imponeret & oraret. Discipuli autem increpabant eos. Iesus uero ait eis. Sinite puellos, ne prohibeatis eos ad me uenire, taliū est enim regnum caelorum. Et cum imposuisset eis manus, abiit illinc. Et ecce unus accedens ait illi, Magister bone, quid boni faciam, ut habeā uitā aeternā? Qui dixit ei. Cur me uocas bonū? Nullus est bonus, nisi unus, nempe deus. Quid si uis ad uitā ingredi, serua mandata. Dicit illi. Quae? Iesus autē dixit. Nō homicidiū facies. Nō committes adulteriū. Nō facies furtū. Nō falsum testimoniū dices. Honora patrē tuū & matrē, & diliges proximū tuū, ut teipsum. Dicit illi adolescēs. Omnia haec seruaui a iuuentute mea, quid adhuc mihi deest? Ait illi Iesus. Si uis perfectus esse, uade uende quae habes, & da pauperibus, & habebis thesaurum in caelo, & ueni sequere me. Cum audisset autem adolescens sermonem, abiit tristis. Erat enim habens possessiones multas. Iesus autem dixit discipulis suis.

Amen

De Eunuchis.

Quid non arcedos est a bono dicitur.

De Interrogante Mag. quid faciam ut habeā uitā eternā.

GENIUM
 onieat eum in
 ter debitum. Pu
 nferui eius, qu
 it ualde, & ueno
 domino suo om
 ant. Tunc accerfi
 ait illi. Serue se
 illud remitti
 me. Nonne oport
 nferui tui, sicut &
 m? Et iratus do
 eum tortoribus
 totum quod de
 pater meus caele
 non temeritas suo
 tidibus uestris deli
 ctum est cum con
 tones hos de
 & uenit in fines
 n. & secuta sunt
 sanauit eos ibi
 m pharisaei ten
 es ei. Licet ne ho
 cum uxore sua
 qui respondens
 stis, quod is qu
 alium & feminam
 . Propterea, di
 n & matrem, &
 uae, & erunt duo
 itaq; iam non sunt
 . Quod ergo dice
 o non serpare. Di
 ro Moyses iussit di
 di, & amittit cor
 ad dominum cor
 ite uobis proclare
 ceptum ad imio
 non hnt

*Difficile diuitem intrare
in regnū cælorū.*

Αμὴν λέγω ὑμῖν, ὅτι πλούσιος δυσκόλως
εἰσελεύσεται εἰς τὸν βασιλείαν τοῦ οὐρα-
νῶν. καὶ πάλιν λέγω ὑμῖν, ἔυκοπώτερόν
ἐστιν κάμηλον διὰ τρυπήματος ξαφίδου εἰ-
σελθεῖν, ἢ πλούσιον εἰς τὸν βασιλείαν τοῦ
θεοῦ εἰσελθεῖν. ἀκούσαντες δὲ οἱ μαθηταὶ αὐ-
τοῦ, ἤξεπλήσθησαν φόβου, λέγοντες, τίς ἄρα
δύναται σωθῆναι; ἐμβλέψας δὲ ὁ ἸΗΣΟΥΣ,
εἶπερ ἄνθρωποι, πᾶσα ἀνθρώποις τοῦτ' ἀδύ-
νατόν ἐστιν, παρὰ δὲ θεοῦ πάντα δύνατά
ἐστιν. τότε ἀποκριθεὶς ὁ πέτρος, εἶπερ ἄν-
θρωπε, ἴδου ἡμεῖς ἀφήκαμεν πάντα καὶ ἠκολ-
ουθήσαμέν σοι, τί ἄρα ἔσται ἡμῖν; ὁ δὲ ἸΗ-
ΣΟΥΣ εἶπερ ἄνθρωπε, ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ὅτι
ἡμεῖς οἱ ἀκολουθήσαντες μοι ἐν τῇ παλι-
γενεσίᾳ, ὅτι ἀπὸ καθίσθη ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου
ἐπὶ δεξιῆς τοῦ θρόνου, καθεδήσεσθε ἐν
ἡμέρᾳ ἐπὶ δώδεκα θρόνους, κρίνοντες τὰς δώ-
δεκα φυλὰς τοῦ Ἰσραὴλ. καὶ πᾶς ὃς ἀφήκεν
οἰκίαν, ἢ ἀδελφόν, ἢ ἀδελφάν, ἢ πατέρα, ἢ
μητέρα, ἢ γυναικάν, ἢ τέκνα, ἢ ἀγροὺς, ἐνε-
κεν τῷ ὀνόματι μου, ἑκατὸνταπλασίονα
λήψεται, καὶ ζωὴν αἰώνιον κληρονομήσει.

Parabola de operarijs i vinea.

πολλοὶ δὲ ἔσονται πρῶτοι ἔσχατοι, καὶ ἔσχα-
τοι πρῶτοι. ὁμοίᾳ γάρ ἐστιν ἡ βασιλεία
τῶν οὐρανῶν ἀνθρώπων ὁμοιωσάσης ὅς τις
ἤθελεν ἄμα πρῶτὸν μισθώσασθαι ἐργάτας
εἰς τὸν ἀμπελῶνα αὐτοῦ, συμφωνήσας δὲ
μετὰ αὐτοῦ ἐργατῶν ἐκ δηναρίου πλὴν ἡμέ-
ραν, ἀπέστειλεν αὐτοὺς εἰς τὸν ἀμπελῶνα
αὐτοῦ, καὶ ἤθελεν περὶ πλὴν τρίτου ὥραν,
εἶδεν ἄλλους ἐσώτας ἐν τῇ ἀγορᾷ ἀργού-
ντων καὶ ἐκείνοις εἶπερ. ὑπάγετε καὶ ὑμεῖς
εἰς τὸν ἀμπελῶνα, καὶ ὁ ἄρτι ἡ δίκαιος
δῶσω ὑμῖν. οἱ δὲ ἀπῆλθον, πάλιν δὲ ἤθελεν
περὶ ἑκτῆς καὶ ἐνάτης ὥρας ἐποίη-
σεν ὡσαύτως, περὶ δὲ πλὴν ὄκτατης ὥρας
ἤθελεν ἄλλους ἐσώτας ἀργούσας, καὶ
λέγει αὐτοῖς, τί ὧδε ἐσθίκατε ὅλην τὴν
ἡμέραν ἄργοι

Amen dico uobis, diues difficile intra-
bit in regnum cælorum. Et iterum dico
uobis. Facilius est camelū per foramen
acu factū ingredi, quā diuitem in regnū
dei ingredi. Auditis autem his discipu-
li expauerunt ualde, dicentes. Quis er-
go potest saluus fieri? Intuitus autem il-
los Iesus, dixit illis. Apud homines hoc
impossibile est, apud deum autem om-
nia possibilia sunt. Tūc respondens Pe-
trus, dixit ei. Ecce nos reliquimus om-
nia, & secuti sumus te. Quid ergo erit
nobis? Iesus autem dixit illis. Amen
dico uobis, quod uos qui secuti estis me in
regeneratione, cum sederit filius homi-
nis in sede maiestatis suæ, sedebitis &
uos sup sedes duodecim iudicantes duo-
decim tribus Israel. Et ois qui reliquerit
domos aut fratres, aut sorores, aut pa-
trem, aut matrem, aut uxorem, aut fili-
os, aut agros, propter nomen meū, cen-
tupla accipiet, & uitæ æternæ fortietur
hæreditatem. Multi autē erunt primi
nouissimi, & nouissimi primi.

XX

¶ Nā simile est regnū cælorum homini
patrifamilias, qui exiit primo statim di-
luculo ad conducendos operarios in ui-
neam suam. Conuentione autem fa-
cta cum operarijs ex denario in singu-
los dies, misit eos in uineam suam.
Et egressus circiter horam tertiam, ui-
dit alios stantes in foro ociosos, & illis
dixit. Ite & uos in uineam meam, &
quodcunq; iustum fuerit, dabo uobis.
Illi autem abierunt. Rursum autem ex-
iit circiter sextam & nonam horam, & fe-
cit similiter. Circa undecimam uero ex-
iit, & inuenit alios stantes, & dicit il-
lis. Cur hic statis tota die ociosi? Di-
cunt ei.

γουσιμ αυτω, οτι ουδεις ημας επιδω/
 σατο. λεγα αυτοις. υπαγετε ηδη με/
 εις τον αμπελωνα. και ο αρη δίκαιου, λη/
 ψαθε. ο φίας δε γενομενης, λεγει ο κυ/
 ρισ. τοι αμπελωνω. ωδ επιξοπω αυτω.
 κάλεισιν, κως εργατας, η αποδω αυριε
 τον μιδορ, αρξάμοουσ απ ην εχάτωρ ε/
 ωσ ην πρωτωρ, και ελθόντες, οι ηρι πτω εν
 δεκάτω ωραμ, ελαβου ανα δλωάριου. ελ/
 θόντες δε οι πρωτοι, ενόμισαμ οτι πλεον
 ληψοντα, η ελαβου η αυτη ανα δλωάριου.
 λαβόντες δε εγόγγυζου κατα τ οκοδεσπο/
 τω λεγοντες, οτι ουτοι οι εχαριμία ωραμ
 εποιουσαμ, και ισουε ημιν αυτουε εποιουσαε
 κτωε βασασαμ τ βαρεσ φη ημεραε, και
 κτωε καύσωνα. ο δε αποκριθειε ειπερ ενι αυ/
 τω ην, εταρει, ουκ αδικω σε, ουχι θνηταε σωε
 φώνησαε μοι; αραμ τ σδμ και υπαγε, θελω
 δε τούτω ωδ εχάτω δωωωαι ωε και σοι.
 η ουκ εξεσιμμοι ποιησαμ ο θελω εν τοιε
 εμοιε; ει ο οφθαλμοε σου πονηροε εστιμ, οτι
 εγω εγαθοε ειμι. ουτωε εσονται οι εχα/
 ρτοι πρωτοι, ηδη οι πρωτοι εχατοι. πολλοι
 γαρ εισιμ κλητοι, ολιγοι δε εκλεκτοι.
 και αναβαινωμ ο ιηουε ειε ιεροσώλυμα,
 παρελαβου τουε δωδεκα μαθηταε κατ ιδι/
 αμ εν τη οδω, ηδη ειπερ αυτοιε. ιδου αναβαι/
 νομου ειε ιεροσώλυμα, ηδη ο ηοε τω ανθρω/
 που παραδοθησεται τωε αρχιερευσιμ, ηδη
 γραμματευσιμ, ηδη κατακρινουσιμ αυτωμ
 θανατω, ηδη παραδωσουσι αυτωμ τοιε εθ/
 νουε, ειε τω εμπαιζαι και μασιγωωαι, και
 σαυρωωαι, και τη τριτη, ημερα ανασησε/
 ται. τοτε προσηλθεμ αυτω η μητηρ ην ηωμ
 zebedαιου μετα ην ηωμ αυτηε, προσκαου/
 σα ελπιτουσα τι παρ αυτω. ο δε ειπερ αυ/
 τη, τι θελεε; λεγει αυτω. ειπε ινα καθισω/
 σιμ ουτοι οι δυο ηοι μου, ειε εκ δεξι/
 ωμ σου, και ειε δεξ ευωμύμων εν τη βα/
 σιλειε

cunt ei, quia nemo nos conduxit. Di-
 cit illis. Abite & uos in uineam, & quic-
 quid fuerit iustum accipietis. Cum au-
 tem uespera facta esset, dicit dominus
 uineae, procuratori suo. Voca operarios
 & redde illis mercedem, incipiens a no-
 uissimis usq; ad primos. Et cu uenissent
 qui circa undecimam horam uenerant,
 acceperunt singuli denarium. Venien-
 tes autem & primi, arbitrati sunt, q; plus
 essent accepturi, & acceperunt ipsi quoq;
 singuli denarium. Et cum accepissent,
 murmurabāt aduersus patrem familias,
 dicentes. Hi nouissimi una hora fece-
 runt, & illos pares nobis fecisti, qui por-
 tauimus pondus diei & estum? At il-
 le respondens uni eorum, dixit. Ami-
 ce, non facio tibi iniuriam. Nonne de-
 nario conuenisti mecum? Tolle quod
 tuum est, & abi. Volo autem huic nouis-
 simo dare sicut & tibi. An non licet mi-
 hi quod uolo facere in rebus meis, si
 oculus tuus malus est, quod ego bonus
 sim? Sic erunt nouissimi primi, & pri-
 mi nouissimi. Multi enim sunt uocati,
 pauci uero electi. Et ascendens Iesus
 Hierosolymam, assumpsit duodecim
 discipulos suos solos in uia, & ait il-
 lis. Ecce ascendimus Hierosolymam, &
 filius hominis tradetur principibus sa-
 cerdotum & scribis, & condemnabūt eū
 morte, & tradent eum gentibus ad illu-
 dendum, & flagellandum, & crucifigen-
 dum, & tertia die resurget. Tunc accessit
 ad eum mater filiorum Zebedei, cum
 filijs suis, adorans & petens aliquid ab
 eo. At ille dicit ei, Quid uis? Ait illi. Dic
 ut sedeant hi duo filij mei, unus ad de-
 xteram tuam, & unus ad sinistram in re-
 gno

Multos ēē uocatos, paucos uō electos.

Iesus ascendens hierosolymā loq; discipulis de passioe sua.

De matre filiorum Zebedei.

ELIUM
 diues difficile in-
 um, Et iterum in
 melu per forame
 diuitem in regn
 autem his discip
 dicentes, Quis e
 Intuitus autem
 apud homines ho
 deum autem om
 respondens Pa
 reliquimus om
 e. Quid ergo en
 dixit illis. Am
 i secuti estis me
 sedent filius homo
 nis sua, sedebit
 im iudicantes duo
 ois qui reliqueru
 it forores, aut pa
 uxorem, aut filiu
 nomen meū, cen
 aterna fortietur
 autē erunt primi
 i primi.
 i caelorum homo
 it primo statim
 los operarios in
 entione autem
 x denario in lag
 in uineam suam.
 horam tantam, et
 a foro oculos, & ill
 in uineam meam
 m fuerit, habo uoc
 nt. Rursum autem en
 & non tam tantam
 a undecimam uero
 ios stans, & dicit il
 is tota de oculo? Di
 cant.

σιλία σου, ἀποκριθεὶς δὲ ὁ ἸΗΣΟΥΣ εἶπε, οὐκ οἶδατε τί ἀπεῖθε. Δάναθε πιᾶν τὸ ποτήριον ὃ ἐγὼ μέλλω πίνειν, καὶ τὸ βάπτισμα ὃ ἐγὼ βαπτίζομαι βαπτισθῆναι; λέγουσιν αὐτῷ. Δυνάμεθα. Ἐλέγε αὐτοῖς, τὸ μὲν ποτήριόν μου πίετε, καὶ τὸ βάπτισμα ὃ ἐγὼ βαπτίζομαι βαπτισθήσεσθε. τὸ ἕκαστος ἐκ δεξιῶν μου καὶ ἀριστερῶν μου, οὐκ ἔστιν ἐμὸν δοῦναι, ἀλλ' ὅτι ἵτοίμασαι ὑπὲρ τῆς πατρὸς μου. Ἐκείσοι οἱ δέκα ἡγανάκτησαν περὶ τῶν δύο ἀδελφῶν. ὁ δὲ ἸΗΣΟΥΣ προσκαλεσάμενος αὐτοὺς, εἶπε. Οἶδατε ὅτι οἱ ἄρχοντες τῶν ἐθνῶν κατακυριεύουσιν αὐτῶν, ἡ οἱ μεγάλοι καταξουσιάζουσιν αὐτῶν, οὐχ οὕτως ἔστω ἐν ὑμῖν, ἀλλ' ὅς ἐάν τις θέλῃ ἐν ὑμῖν μέγας γενέσθαι, ἔστω ὑμῶν διάκονος, καὶ ὅς ἐάν τις θέλῃ ἐν ὑμῖν εἶναι πρῶτος, ἔστω ὑμῶν δούλος. ὡσπερ ὁ υἱὸς τῆς ἀνθρώπου, οὐκ ἦλθεν διακονηθῆναι, ἀλλὰ διακονῆσαι καὶ δοῦναι τὴν ψυχὴν αὐτοῦ λύτρον ἀπὲρ πολλῶν, καὶ ἐκπορευθῆναι αὐτῶν ἀπὸ τῶν ἰσχυρῶν, ἡ κολύθῃσιν αὐτῶν ὄχλον πολλόν. καὶ ἰδοὺ δύο τυφλοὶ καθήμενοι παρὰ πλὴν ὁδὸν ἠκούσαντες, ὅτι ἸΗΣΟΥΣ παρὰ γὰρ ἔκρηξεν λέγοντες. Ἐλέησον ἡμᾶς κύριε υἱὸς Δαβὶδ. ὁ δὲ ὄχλος ἐπετίμησεν αὐτοὺς, ἵνα σιωπήσωσιν, οἱ δὲ μᾶλλον ἔκραζον λέγοντες. Ἐλέησον ἡμᾶς κύριε υἱὸς Δαβὶδ. καὶ ὁ ἸΗΣΟΥΣ ἐφώνησεν αὐτοὺς, καὶ εἶπε. Τί θέλετε ποιῆσω ὑμῖν; λέγουσιν αὐτῷ. Κύριε ἵνα ανοιχθῶσιν ὑμῶν οἱ ὀφθαλμοί. ἀπαγγεῖλαι δὲ ὁ ἸΗΣΟΥΣ, ἤψατο τῶν ὀφθαλμῶν αὐτῶν, καὶ εὐθέως ἀνέβλεψαν αὐτῶν οἱ ὀφθαλμοί, καὶ ἠκολούθησαν αὐτῷ. καὶ ὅτε ἤγγισεν εἰς Ἱερουσόλυμα. καὶ ἦλθεν εἰς Βηθφαγὴν πρὸς τὸ ὄρος τῶν ἐλαιῶν, τότε ἸΗΣΟΥΣ ἀπέπεμπεν δύο μαθητὰς λέγων αὐτοῖς. πορευθήτε εἰς τὴν κώμην πλὴν ἀπέναντι ὑμῶν, καὶ εὐθέως εὐρήσατε ὄνον δεδεμμένον, καὶ πῶλον μετ'

Ve qui uer discipulos uoluit magnus et primus fuerit aliorum minister & seruus.

De duobus caecis secus uiam sedentibus.

Ve Jesus uenit Ierusalē in asina.

gno tuo. Respondens autem Iesus, dixit. Nescitis quid petitis. Potestis bibere calicem quem ego bibiturus sum, & baptismate quo ego baptizor, baptizari? Dicunt ei. Possumus. Ait illis. Calicem quidem meum bibetis, & baptismate quo ego baptizor, baptizabimini, sedere autem ad dexteram meam & sinistram, non est meum dare, sed quibus paratum est a patre meo. Et cum audissent decem indignati sunt de duobus fratribus. Iesus autem uocauit eos ad se, & ait. Scitis, quod principes gentium dominantur illis, & qui magni sunt, potestatem exercent in eos. Non ita erit inter uos. Sed quicumque uoluerit inter uos magnus fieri, sit uester minister, & qui uoluerit inter uos primus esse, sit uester seruus. Sicut filius hominis non uenit, ut sibi ministraretur, sed ut ipse ministraret, & ut daret animam suam redemptionem pro multis. Et egredientibus illis ab hiericho, secuta est eum turba multa. Et ecce duo caeci sedentes secus uiam, cum audissent, quod Iesus transiret, clamauerunt dicentes. Domine miserere nostri fili David. Turba autem increpabat eos, ut tacerent. At illi magis clamabant, dicentes. Miserere nostri domine fili David. Et stetit Iesus & uocauit eos, & ait. Quid uultis ut faciam uobis? Dicunt illi. Domine, ut aperiatur oculi nostri. Misertus autem eorum Iesus, tetigit oculos eorum. Et confestim uisum ceperunt oculi illorum, & secuti sunt eum.

XXI
Et cum appropinquasset Hierosolymis, & uenisset Bethphage ad montem oliuarum tunc Iesus misit duos discipulos, dicens eis. Ite in castellum quod contra uos est, & statim inuenietis asinam alligatam, & pulum cum

XXI

λομ μετ' αὐτ. λύσαντες ἀγάγετέ μοι. καὶ
 ἐὰν τις ὑμῶν ἐπιητῆ, ἐρῆπε, ὅτι ὁ κύριος, ἀν-
 τῶν ρείων ἐχθρῶν, ἐυθέως δὲ, ἀποσείλη αὐτούς.
 τοῦτο δὲ ὅλον γέγονεν, ἵνα πληρωθῆ τὸ ῥη-
 θὲν διὰ τῆ προφητοῦ λέγοντος, εἰπατε τῆ θυ-
 γατρὶ σιών, ἰδοὺ ὁ βασιλεὺς σὺ ἐρχεται σοι
 πρῶτος, καὶ ἐπιβεβηκὼς ἐπὶ ὄνον καὶ πῶ-
 λον ἢ δὲ ὑποζυγίου. πορευθέντες δὲ οἱ μα-
 θηταὶ ἐποίησαντες καθὼς προσέταξεν ἀν-
 τοῖς ὁ ἸΗΣΟΥΣ. ἤγαγον τὸν ὄνον, καὶ τὸν
 πῶλον, καὶ ἐπέθηκαν ἐπάνω αὐτῶν τὰ ἱμά-
 τια αὐτῶν, καὶ ἐτάθησεν ἐπάνω αὐτοῦ. ὁ δὲ πλε-
 σθος ὄχλος ἐσρωσαμ ἐαυτῶν τὰ ἱμάτια ἐν τῆ
 ὁδῷ. ἄλλοι δὲ ἐκοπήον κλάδους ἀπὸ τῶν
 δένδρων, καὶ ἐσρώνον ἐν τῆ ὁδῷ. οἱ δὲ ὄχλοι
 οἱ προάγοντες καὶ οἱ ἀκολουθοῦντες, ἐκρα-
 ζον λέγοντες, ὡς ἀνὰ τοῦ ἡῶν Δαβὶδ. ἐν /
 λοῖμῶν ὁ ἐρχόμενος ἐν ὀνόματι κυρίου
 ὡς ἀνὰ ἐν τοῖς ὑψίσις. καὶ ἐισελθόντος αὐ-
 τοῦ εἰς ἱεροσόλυμα ἐσείδον πᾶσα ἡ πόλις
 λέγουσα, τί σέσι μὲν οὗτος; οἱ δὲ ὄχλοι ἔλε-
 γον, οὗτος ἐστὶν ἸΗΣΟΥΣ ὁ προφήτης ὁ ἀπὸ
 ναζαρέθ τῆ γαλιλαίας. καὶ ἐισήλθον ὁ ἸΗ-
 ΣΟΥΣ εἰς τὸ ἱερόν τοῦ θεοῦ. καὶ ἤρξατο λέ-
 γον, ὅτι ἡμεῖς οἱ κληθήσονται, ἡμεῖς ἢ αὐτὸν ἐπιήσα-
 τε ἀπὸ λαῶν λαῶν, καὶ προσήλθον αὐτῷ τυφλοὶ καὶ
 χωλοὶ ἐν τῷ ἱερῷ, καὶ ἐθεράπευσεν αὐτούς. ἰδόντες
 οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ γραμματεῖς τὰ θαυμάσια ἃ
 ἐποίει, καὶ τοὺς παῖδας κρᾶζοντας ἐν τῷ ἱε-
 ρῷ, καὶ λέγοντας, ὡς ἀνὰ τῷ ἡῶν Δαβὶδ, ἵνα νάκ-
 τισαν καὶ εἰπον αὐτῷ, ἀκούεις τί οὗτοι λέγουσιν; ὁ
 ἦ ἸΗΣΟΥΣ λέγει αὐτοῖς, ναὶ, ὁ θεὸς ἐπέτε ἀνέγνωτε
 ὅτι ἐκ σώματος νεκρῶν καὶ θηλαζόντων
 κατηρτίσω αἶνον; καὶ καταλίπων αὐ-
 τοὺς ἐξῆλθεν ἐξ ἱεροῦ εἰς βηθα-
 νίαν

lum cum ea, soluite & adducite mihi.
 Et si quis vobis aliquid dixerit, dicite.
 Dominus his opus habet, & confestim
 emittet eos. Hoc aut totum factum est,
 ut adimpleretur quod dictum est per
 prophetam, dicentem. Dicite filiae sion,
 ecce rex tuus uenit tibi mansuetus, se-
 dens super asinam & pullum filium subiug-
 galis. Euntes aut discipuli, fecerunt si-
 cut praecepit illis Iesus. Et adduxerunt
 asinam & pullum, & imposuerunt super
 eos uestimenta sua, & eum desuper se-
 dere fecerunt. Plurima aut turba strae-
 uerunt uestimenta sua in uia. Alij autē
 cedebant ramos de arboribus & sterne-
 bant in uia. Turbae aut quae praecedebant
 & quae sequebantur clamabant, dicen-
 tes. Hos anna filio Dauid, benedictus qui
 uenit in nomine domini, hos anna in ex-
 cellis. Et cum intrasset Hierosolymam,
 comota est uniuersa ciuitas, dicēs. Quis
 est hic? Populi aut dicebant. Hic est Ie-
 sus propheta a Nazareth Galilaeae. Et
 intrauit Iesus in templum dei, & eiciebat
 omnes uendentes & ementes in templo,
 & mensas nummulariorum, & cathedras
 uendentiū colūbas euertit. Et dixit eis.
 Scriptum est, domus mea, domus oratio-
 nis uocabitur, uos aut fecistis illam spelun-
 cam latronum. Et accesserunt ad eum caeci
 & daudi in templo, & sanauit eos. Cum
 aut uidissent principes sacerdotum, &
 scribae, mirabilia quae fecerat, & pueros
 clamantes in templo, & dicentes. Hos anna
 filio Dauid, indignati sunt, & dixerunt
 ei. Audis quid isti dicunt? Iesus aut di-
 cit eis. Quid nisi? Nunquam legistis, ex ore
 infantium & lactentium perfecisti laudem?
 Et relictis illis, exiit e ciuitate in Betha-
 niam

De eiectōe uendentium e templo.

Ad pharisaeos et principes propter pueros clamantes.

E niam

De ficu arida.

μία μὲν καὶ ἡλιόθεν ἐκῆ. πρῶτα δὲ ἐπανά-
 γωμ εἰς πλὴν πόλιν, ἐπεινάσαμ. καὶ ἰδὼν
 συκῆν μίαν ἐπὶ ὁδοῦ ἡλδερ ἐπ' αὐτῶν.
 καὶ οὐδὲν ἔυρεν ἐν αὐτῇ, ἐμὴ φύλλα μόρον
 καὶ λέγει αὐτῇ. μηκέτι ἐκ σοῦ καρπὸς γέ-
 μηται εἰς τὸν αἰῶνα, καὶ θηκράθη παρα-
 χρημα ἢ συκῆ, καὶ ἰδόντες οἱ μαθηταὶ ἐθάνα-
 σαμ λέγοντες, πῶς παραχρημα θηκράθη
 ἢ συκῆ. ἀποκριθεὶς δὲ ὁ ἸΗΣΟΥΣ εἶπερ
 αὐτοῖς. ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ἐὰν ἔχητε πίσιν
 καὶ μὴ διακριθῆτε, οὐ μόνον τὸ τ' συκῆς ποιή-
 τε, ἀλλὰ καὶ ἐὰν θεὸς ὄρα τούτω εἶπητε, ἄρθη
 ἔτι καὶ βλήθητι εἰς πλὴν θάλασσαν, γενήσεται.
 καὶ πάντα ὅσα ἂν αἰτήσητε ἐν τῇ προσευ-
 χῇ πισένομτες, λήψετε. καὶ ἐλθούρι αὐ-
 θεὸς εἰς τὸ ἱερὸν, προσήλθομ αὐθεὸς διδά-
 κομτι οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ πρεσβύτεροι τοῦ
 λαοῦ λέγοντες, ἐν ποία θηουσία ταῦτα
 ποιῆς; καὶ τίς σοι ἐδωκεν πλὴν θηουσίαμ
 ταύτην; ἀποκριθεὶς δὲ ὁ ἸΗΣΟΥΣ εἶπερ
 αὐτοῖς. ἐρωτήσω ὑμᾶς καγὰ λόγον ἔμα.
 ἔμ ἐὰν εἴπητέ μοι, καγὰ ὑμῖν ἐρῶ ἐν ποία
 θηουσία ταῦτα ποιῶ. τὸ βᾶπτισμα ἰωάννου
 πῶθεν ἦμ; θη οὐρανοῦ ἢ θη ἀνθρώπων; οἱ ἡ δ'
 ἐλογίζοντο παρ' ἐαυτοῖς λέγοντες, ἐὰν εἴπω-
 μεν ἐξ οὐρανοῦ, ἐρεῖ ἡμῖν. διὰ τί οὐκ ἐπι-
 στεύσατε αὐτῷ; ἐὰν ἡ εἴπωμεν ἐξ ἀνθρώπων,
 φοβούμεθα τὸν ὄχλον. πάντες γὰρ εἶχον τὸν
 ἰωάννην ὡς προφήτην. καὶ ἀποκριθέντες
 θεὸς ἸΗΣΟΥ εἶπερ. οὐκ οἶδαμεν, ἔφη αὐτοῖς
 καὶ αὐτὸς. οὐδὲ ἐγὼ λέγω ὑμῖν, ἐν ποία ἐξου-
 σία ταῦτα ποιῶ. τί ἡ ὑμῖν δοκεῖ; ἀνθρώπων
 εἶχε τέκνα δύο, καὶ προσελθὼν τῷ πρῶτῳ εἶπεν
 τέκνον ὑπάσε σήμερον ἐργάζε ἐν τῷ ἀμπε-
 λῶνι μου. ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπερ οὐ θέλω. ὕ-
 σερὸν ἡ μεταμελεθεῖς, ἀπὸ ἡλδερ. καὶ προσελ-
 θὼν τῷ δευτέρῳ εἶπεν ὡσαύτως, ὁ ἡ ἀποκρι-
 θεὶς, εἶπερ. ἐγὼ κύριε, καὶ οὐκ ἀπὸ ἡλδερ.
 τίς ἐκ αὐτῶν δύο ἐποίησεμ τὸ θέλημα τοῦ πα-
 τέρους;

Ad principes sacerdotu interrogates iesu in q pota te her faceret.

Questio de baptismo Johannis.

Ad eos des parabola De ho mie q mittit filios duos vineam.

niam, & diuersatus est illic. Mane autē reuertens in ciuitatē, esuriēt. Et cū uidisset fici arborē unā secus uiam, uenit ad eam, & nihil inuenit in ea, nisi folia tēm. Et ait illi. Ne post hac ex te fructus nascatur in aternū, & arefacta est cōtinuo ficus. Et eo uiso discipuli mirati sunt, dicentes. Quomodo cōtinuo aruit? Respondens autē Iesus, ait eis. Amen dico uobis, si habueritis fidem, & nō hæsita ueritis, non solum hoc de ficu facietis, uerum etiā si monti huic dixeritis, tolle & projice te in mare, fiet. Et omnia quacūq; petieritis in oratione credentes, accipietis. Et cum uenisset in templum, accesserunt ad eum docentē principes sacerdotum & seniores populi. dicentes. In qua potestate hæc facis? Et quis tibi dedit hanc potestatē? Respondens autē Iesus, dixit eis. Interrogabo uos & ego unū sermonē, quē si dixeritis mihi, & ego uobis dicā in qua potestate hæc facio. Baptismus Ioannis unde erat? e celo an ex hominibus? At illi cogitabāt apud se, dicētes. Si dixerim⁹ e cælo, dicet nobis. Quare ergo nō credidistis illi? Sin autē dixerim⁹ ex hoib⁹, timemus turbā. Oēs enim habebāt Ioannem ut pphetam. Et respōdentes Iesu, dixerunt. Nescimus. Ait illis & ipse. Nec ego dico uobis in qua potestate hæc faciā. Quid autē uobis uidet? Homo habebat duos filios, & accedens ad primū, dixit. Fili, uade hodie operare in uinea mea. Ille autē respondens, ait. Nolo. Postea uero p̄nitentia motus, abiit. Accedēs autē ad alterū, dixit similit̄. At ille respōdēs ait. Ego dñe. Et nō abiit. Vter e duobus fecit uoluntatē patris?

Marginal notes in a smaller script on the right edge of the page.

πρὸς λέγουσι αὐτῷ. ὁ πρῶτ' λέγει αὐτοῖς ὁ
ΙΗΣΟΥΣ. ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ὅτι οἱ τελῶναι καὶ ἁ-
 πόρνοι προάσσειν ὑμᾶς εἰς τὴ βασιλείαν τῆ
 θεῶ. ἄλθετε ἔξ ὑμᾶς ἰωάννης ἐν ὁδῷ δικαιο-
 σῶντος, καὶ οὐκ ἐπισέυσαν αὐτῷ, οἱ δὲ τελῶναι καὶ
 ἁπόρνοι ἐπίσειυσαν αὐτῷ. ὕμεις δὲ ἰδοῦτες, οὐ
 μετέμεληθητε ὕσερον τῆ πιστεῦσαι αὐτῷ. Ἄλλην
 παραβολὴν ἀκούσατε. Ἄνθρωπος τις ἦν
 οἰκοδομῶν οἶκον ὅς τις ἐφύτευσε ἀμπελῶνα, ἐ-
 φραγμὸν αὐτῷ περιέθηκεν, καὶ ὄρωξεν ἐν
 αὐτῷ ληνὸν ἐκ κοδομικῆς πύργου, ἐξέ-
 στρο αὐτὸν γεωργοῖς ἐπέδραμήκεν, ὅτε δὲ
 ἤγισεν ὁ καιρὸς τῶν καρπῶν, ἀπέστειλεν τοὺς
 δούλους αὐτοῦ πρὸς τοὺς γεωργοὺς, λαβῆν
 τοὺς καρποὺς αὐτοῦ. καὶ λαβόντες οἱ γεω-
 γοῖ τοὺς δούλους αὐτοῦ, ὁ μὲν ἔδραμεν, ὁ δὲ
 ἀπέκτανεν, ὁ δὲ ἐλιθοβόλησεν. πάλιν ἀ-
 πέστειλεν ἄλλους δούλους πλείους τῶν πρῶ-
 των, καὶ ἐποίησαν αὐτοῖς ὡσαύτως. ὕσερον
 δὲ ἀπέστειλεν πρὸς αὐτοὺς τὸν υἱὸν αὐτοῦ λέ-
 γων. ἐντραπήσομαι τὸν υἱὸν μου. οἱ δὲ γε-
 ωργοὶ ἰδοῦντες τὸν υἱὸν, εἶπον ἐν ἑαυτοῖς.
 οὗτος ἐστὶν ὁ κληρονόμος, δὲ ἔπειτα, ἀποκτείνω-
 μεν αὐτὸν, καὶ καταχωμεν τὴν κληρονομίαν
 αὐτοῦ. ἐλαβόντες αὐτὸν, ἐξέβαλον ἐξω τῷ
 ἀμπελῶνος ἐπέκτανεν. ὅτε δὲ οὐκ ἔλαβεν
 ὁ κύριος τῶ ἀμπελῶνος, τί ποιήσει τοῖς γεω-
 γοῖς ἐκείνοις; λέγουσιν αὐτῷ, κακοὺς κακῶς ἀπ-
 λέσει αὐτοῦς, καὶ τὸν ἀμπελῶνα ἐκδοσέτη ἄλλοις
 γεωργοῖς, ὅτι οἱ ἀπείσευσαν αὐτῷ τοὺς καρποὺς
 ἐν τῷ καιρῷ αὐτοῦ. λέγει αὐτοῖς ὁ **ΙΗΣΟΥΣ.**
 οὐδέποτε ἀνέγνωτε ἐν ταῖς γραφαῖς; λί-
 θον ὃν ἀπεδοκίμασαν οἱ οἰκοδομοὶ, οὗτος
 ἐγενήθη εἰς κεφαλὴν γωνίας; πρὸς αὐτὸν ἐγένετο
 αὕτη, ἐστὶ θαυμαστὴ ἐν ὀφθαλμοῖς ἡμῶν. διὰ τῆ
 λέγω ὑμῖν, ὅτι ἀρθήσεται ἀφ' ὑμῶν ἡ βασιλεία τῆ
 θεῶ, ἐδοθήσεται ἔθνη ποιῶντι τοὺς καρ-
 ποὺς αὐτοῦ. καὶ ὁ πεσὼν ἐπὶ τὸν λίθον
 τῆτον σωθλασθήσεται. ἐφ' ὃν δὲ ἂν πέση λιθμὴ
 ἐκείνη.

tris: Et dicunt ei. Prior. Dicit illis Iesus.
 Amē dico uobis, quod publicani & me-
 retrices præcedunt uos in regnum dei.
 Venit enim ad uos Ioannes in uia iu-
 stitiæ, & non credidistis ei, publicani
 autem & meretrices crediderunt ei, uos
 autem cum uiddissetis nō habuistis pœ-
 nitentiam postea, ut crederetis ei.
 Aliam parabolam audite. Homo qui-
 dam erat paterfamilias, qui plantauit
 uineā, & sepem circumdedit ei, & fodit
 in ea torcular, & ædificauit turrim, & lo-
 cauit eam agricolis, & peregre profe-
 ctus est. Cum autem tempus fructuū
 appropinquasset, misit seruos suos ad
 agricolas, ut acciperent fructus eius. Et
 agricolæ apprehensis seruis eius, aliū
 ceciderunt, aliū occiderunt, aliū uero la-
 pidauerunt. Iterū misit alios seruos plu-
 res prioribus, & fecerunt illis similiter.
 Nouissime aut misit ad eos filiū suū, di-
 cēs, reuertebūt filiū meū. Agricolæ aut
 uidētes filiū, dixerunt intra se. Hic est
 hæres, uenite occidamus eū, & occupe-
 mus hæreditatē eius. Et ap̄hensum
 eum, eiecerunt ex uinea, & occiderunt.
 Cū ergo uenerit dñs uineæ, quid faciet
 agricolis illis? Aūt illi. Mali cū sint ma-
 le perdet illos, & uineā suā locabit alijs
 agricolis, qui reddent ei fructū t̄ribus
 suis. Dicit illis Iesus. Nunç; legistis in
 scripturis? Lapidem quem reprobaue-
 runt ædificantes, hic factus est in caput
 anguli. A dño factum est istud, & est
 mirabile in oculis nostris. Ideo dico uo-
 bis, auferetur a uobis regnum dei, &
 dabitur genti facienti fructus eius. Et
 qui ceciderit super lapidem istum, con-
 fringetur, super quē uero ceciderit, cōte-
 E 2 ret eum,

publicani & meretrices
precedunt in regno dei

Alia parabola de p̄fata
milijs q̄ pl̄ta uineaz

NGELIUM
 At illi. Mane aut
 sume. Et cum uidi
 as uiam, uenit ad
 ea, nisi folia em
 ex te fructus nat
 facta est cōtinuo
 pali mirati sum.
 cōtinuo aruit. Re
 eis. Amen dico
 em, & nō hāsita
 e de ficu facietis.
 nic dixeritis, tol-
 te, fiet. Et omnia
 oratione creden
 uenisset in tem-
 cum docenti prin
 ipiores populi di
 te hæc facis: Et
 estate: Respo
 s. Interrogabo
 e, quē si dixerit
 cā in qua pote-
 nus Ioannis un
 iminibus: At illi
 etes. Si dixerit
 uare ergo nō au-
 lixerim? ex hōi
 enim habebat
 Et respōdenns
 us. Aūt illis d̄ p̄fā
 s in qua p̄fate
 it uobis: Hōi
 s filios, & uerens
 u, uade hodie op̄at
 e autē respōdenns
 ro p̄cennitentiōnis
 it ad alt̄m: Simi
 idēs autē p̄fate. Et nō
 bus fuerit uineā pa
 tis:

σει αὐτόν, ἢ ἀκούσαντες οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ
 φαρισαῖοι τὰς παραβολὰς αὐτοῦ, ἔγνωσαν, ὅτι
 περὶ αὐτῶν λέγει. ἢ ζητοῦντες αὐτόν κρατῆ
 σαι ἐφωβήθησαν τοὺς ὄχλους, ἐπειδὴ ὡς
 προφήτην αὐτὸν εἶχον. καὶ ἀποκριθεὶς ὁ
 ἸΗΣΟΥΣ. Πάλιν εἶπερ αὐτοῖς ἓν παραβο
 λαῖς, λέγων. Ομοιωθὲν ἡ βασιλεία τῶν οὐρα
 νῶν ἀνθρώπων βασιλεῖ, ὃς τις ἐποίκησεν γά
 μους ἑφ' ἡψ' αὐτῆ, Ἐπέπεσον οὖν οἱ δούλους
 αὐτῆ, καλέσαι τοὺς κεκλημένους εἰς τοὺς γά
 μους. Ἐδὲν ἤθελον εἰλθεῖν, πάλιν ἀπέπελεν
 ἄλλους δούλους λέγων. εἶπατε τοῖς κεκλη
 μένοις, ἰδοὺ τὸ ἀριστόν μου ἡτοίμασα, οἱ τῶν
 ζῴων μου, Ἐτάσιτα τεθυμένα, καὶ πάντα
 ἔτοιμα. δέετε εἰς τοὺς γάμους, οἱ δὲ ἀμελή
 σαντες, ἀπέηλθον, ὅς μὲν εἰς τὸν ἴδιον
 ἀγρόν, ὃς δὲ εἰς πλὴν ἐμπορίαν αὐτοῦ, οἱ δὲ
 λοιποὶ κρατήσαντες τοὺς δούλους αὐτοῦ,
 ἔβρισαν καὶ ἀπέκτεσαν. ἀκούσας δὲ βασι
 λεύς, ὤργισθη. καὶ πέμφας τὰ στρατεύ
 ματα αὐτοῦ, ἀπέπελεν τοὺς φονεῖς ἐκεί
 νους, καὶ πλὴν πόλιν αὐτῆν ἐνέπρησεν. τότε
 λέγει τοῖς δούλοις αὐτῆ. ὁ μὲν γάμους ἔ
 τοίμας εἰμι, οἱ δὲ κεκλημένοι οὐκ ἔσαν ἄξιοι.
 προξένουτε οὖν ἐπὶ τὰς διεξόδους τῶν οὐ
 ρῶν, ὅσους ἂν εὕρητε, καλέσατε εἰς τοὺς γάμους.
 Ἐξεληθόντες οἱ δούλοι ἐκείνοι εἰς τὰς οὐ
 ρὰς, συμῆγαγον, πάντα ὅσους εὕρησαν πονηροῦς
 τὲ καὶ ἀγαθοῦς καὶ ἐπλήσθη ὁ γάμους
 ἀνακήμενων. εἰσελθὼν δὲ ὁ βασι
 λεύς θεάσασθαι τοὺς ἀνακήμενους, εἶδεν ἐκ
 ἀνθρώπων οὐκ ἐνδεδυμένους ἐνδύμα γά
 μου, καὶ λέγει αὐτοῖς. εἰπάτε, πῶς εἰσῆλ
 θεσ ὧδε μὴ ἔχων ἐνδύμα γάμου; οὐδὲ ἐ
 φημῶν. τότε εἶπερ ὁ βασιλεύς τοῖς δι
 ακόνοις, δῆσαντες αὐτοῦ πόδας καὶ χε
 ρας ἐβάλλετε εἰς τὸ σκότος τὸ ἔξω
 τερον, ἐκεῖ ἔσται ὁ κλαυθμὸς καὶ ἔρυγμός
 τῶν οὐρανῶν. πολλοὶ γάρ εἰσι ὁ κλη
 τοί, ὀλίγοι

Parabola alia ad eosdē
 de hoīe rege q̄ fecit nup
 tias filio suo.

De veste nuptiali.

teret eum. Et cū audissent principes sa
 cerdotum & pharisæi parabolās eius,
 cognouerunt, q̄ de se diceret. Et qua
 rentes eum tenere, timuerunt turbas,
 quoniam sicut prophetam eum habe
 bant. Et respondens Iesus, iterum di
 xit eis in parabolis, & ait.

XXII

Simile factum est regnum caelo
 rum homini regi, qui fecit nuptias filio
 suo, & misit seruos suos, ut uocaret in
 uuitatos ad nuptias, & nolēbant uenire.
 Iterum misit alios seruos, dicens, Dici
 te inuitatis. Ecce prandium meū para
 ui, tauri mei & altilia occisa sunt, & om
 nia parata, uenite ad nuptias. Illi autē
 neglexerunt & abierunt, alius in uillam
 suam, alius uero ad negociationē suā.
 Reliqui uero tenuerunt seruos eius, &
 contumelijs affectos occiderunt. Rex
 autem cum audisset iratus est, & missis
 exercitibus suis, perdidit homicidas il
 los, & ciuitatem illorum succendit.
 Tunc ait seruis suis. Nuptiæ quidem
 paratae sunt, sed qui inuitati erant, nō
 fuerunt digni. Ite ergo ad exitus uia
 rum, & quotcumq; inueneritis, uocate
 ad nuptias. Et egressi serui eius in ui
 as, congregauerunt omnes quotquot
 inuenerunt, malos pariter ac bonos, &
 impletæ sunt nuptiæ discumbentibus.
 Ingressus autem rex ut uideret discum
 bentes, ubi uidit illic hominem non
 uestitum ueste nuptiali, ait illi. Ami
 ce quomodo huc intrasti, non habens
 uestem nuptialem? At ille obmutuit.
 Tunc dixit rex ministris. Ligatis pedi
 bus & manibus eius, mittite eum in te
 nebras exteriores, ibi erit fletus & stri
 dor dentium. Multi autem sunt uoca
 ti, pauci

Et c. xx.

τοι. ολιγοι δε εκλεκτοι. τότε πορευθεντες οι φαρισαιοι σωβουλιον ελαβον, οπως αυτον παγιδευσωσιμ εν λογω. και αποσδλουσιμ αυτον τουσ μαθητασ αυτων μετα των ηρωδιαων λεγοντες. διδασκαλε, οιδαμεν οτι αληθησ εσι. και πτω οδου του θεου εν αληθεια διδασκεισ. και ου μελει σοι περι ουδενου. ου γαρ ελεπασ προσωπομ αρρωπων. ειπε ουω ημιν, τι σοι δοκει. εξεσιμ δουυα κηροσμο και ισαρι. η ου; γνουσ δε ο ιηουσ πτω πονηριαν αυτην, ειπερ. τι με περιζετε υποκριται; εωιδειξατε μοι το νομισμα του κινσου. οι δε προσηνεγκαν αυτον δηνάριον, και λεγα αυτοισ, τι εν τω ενικωρ αυτη, εν επιγραφη; λεγουσιμ αυτον. καισαροσ. τοτε λεγα αυτοισ, αποδοτε ουω τα καισαροσ και ισαρι, και τα του θεου, τον θεου. και ακουσαντεσ εθανασασμ, και αφεντεσ αυτον απωλλομεν. εν εκεινη τη ημερα προσεληθη αυτωσ σαδδουκαιοι, διλεγοντεσ, μη ειναι ανασασι η επρωτκσαμ αυτον λεγοντεσ. διδασκαλε μωσησ ειπερ. εαμ τισ αποθανη μη εχωμ τεκνα, επωγαμερενσει ο αδελφουσ αυτου πτω γωαικα αυτω, και ανασησει απερα τον αδελφου αυτου. ησαμ δε πασ ημιν επα αδελφοι. και ο πρωτω γαμισασ, ετελευτησεμ. και μη εχωμ απερα, αφηκεμ πτω γωαικα αυτου τον αδελφου αυτου. ομοιωσ και ο δευτεροσ, και ο τριτω, εωσ των επα. υσερομ δε παντων, απεθανεμ η γωη. εν τη ουω ανασασα, τινουσ των επα η γωη, παντεσ γαρ εχωμ αυτων. αποκριθεισ η ο ιηουσ ειπεν αυτοισ. πωλα νωδε μη ειδοτεσ τασ γραφασ, μη δε πτω δωναμιμ το θεου. εν γαρ τη ανασασα, ουτε γαμοισιμ ουτε γαμιζονται, αλλ ωσ αγγελοι του θεου εν ουρανω εσιν. περι η ταρασασεωσ των νεκρων, ουκ ανεγνωτε το εβημεν υμιν

ti, pauci uero electi. Tunc abeuntes pharisaei consilium ceperunt, ut illaquearent eum in sermone. Et ad illum mittunt discipulos suos cum Herodianis, dicentes. Magister, scimus quod uerax sis, & uiam dei in ueritate doceas, & non cures quemquam. Non enim respicis personam hominum. Dic ergo nobis quid tibi uideatur. Licet census dari Caesari, an non? Cognita autem Iesus malicia eorum, ait. Quid mentatis hypocritae? Ostendite mihi numisma census. At illi obtulerunt ei denarium. Et ait illis. Cuius est imago haec, & inscriptio? Dicunt ei. Caesaris. Tunc ait illis. Reddite ergo quae sunt Caesaris, Caesari, & quae sunt dei, deo. Et his auditis, mirati sunt, & omisso eo abierunt. In illo die accesserunt ad eum sadducaei, qui dicunt non esse resurrectionem, & interrogauerunt eum, dicentes. Magister, Moyses dixit, si quis mortuus fuerit, non habens filium, ut ducat fratrem eius uxorem illius, & suscitet semen fratri suo. Erant autem apud nos septem fratres, & primus uxore ducta defunctus est, & non habens semen, reliquit uxorem suam fratri suo. Similiter secundus & tertius, usque ad septimum. Nouissime autem omnium defuncta est & mulier. In resurrectione ergo cuius e septem erit uxor? Omnes enim habuerunt eam. Respondens autem Iesus, ait illis. Erratis, nescientes scripturas neque uirtutem dei. In resurrectione enim, neque matrimonium contrahunt, neque elocantur, sed sunt sicut angeli dei in caelo. De resurrectione uero mortuorum non legistis quod uobis
E 3 dictum

De tributo reddendo caesari.

De morte septuivra, ad Sadducos.

ELIVM
dissent principes
ai parabolis eu
se diceret. Et qu
timuerunt tunc
heretam eum hab
s Iesus iterum de
ait.
est regnum caelo
ificat nuptias filio
nos, ut uocaret in
nolebant uenire
uos, dicens. Dic
idum meum para
ocula sunt, & con
d nuptias. Illi aut
runt, alius in uillam
negociatione sua
intervenit eius, &
caiderunt. Rex
tus est, & milibus
lit homicidas ill
um succendit.
Nuptia quidem
nuitati erant, ni
go ad exitus tu
inuenentis, uoca
lli serui eius in
omnes quoties
pariter ac bonos
ex discumbentibus
ex ut uideret illam
illie hominem non
nuptial, ait illi. An
intrasti, non habes
m? At ille obmuta
nistris. Igitur post
eius, minorem in te
s, ibi uentibus & illi
kula autem sine uoca
p

ἡμῶν ἀπὸ τοῦ θεοῦ λέγοντος. ἐγὼ ἐμὶ ὁ
θεὸς Ἀβραάμ, ὁ θεὸς Ἰσαάκ, καὶ ὁ θεὸς Ἰα-
κώβ. οὐκ ἐστὶν ὁ θεὸς, θεὸς νεκρῶν, ἀλλὰ ζώντων
καὶ ἀκούσαμτες, οἱ ὄχλοι δὲ ἐπλήσθησαν
ἐπὶ τῆς διδασχῆς αὐτοῦ, οἱ δὲ φαρισαῖοι ἀ-
κούσαντες, ὅτι ἐφίμωσεν τοὺς σαδδουκαί-
ους, συνήχθησαν ἐπὶ τὸ αὐτὸ. καὶ ἐπεκρά-
τησεν εἰς αὐτῶν νομικὸς τις πρῶτος
αὐτὸν καὶ λέων. διδάσκαλε τοῦ νόμου
μεγάλου ἐν τῷ νόμῳ; ὁ δὲ Ἰησοῦς ἔειπεν
αὐτῷ. ἀγαπήσῃς κύριον τὸν θεόν σου ἐν ὅ-
λη καρδίᾳ σου, ἐν ὅλη ψυχῇ σου, καὶ ἐν ὅ-
λη διανοίᾳ σου. αὕτη ἐστὶν πρώτη ἐν
τοῖς ἐντολαῖς, ἡ ὁμοία αὐτῆς, ἀγαπήσεις τὸν
πλὴν σου ὡς ἑαυτόν. ἐν ταύταις ταῖς
ἐντολαῖς, ὁ λόγος ὁ νόμος, καὶ οἱ προφῆ-
ται κρέμανται. συνήχθησαν δὲ αὐτῶν φαρισαί-
ων, ἐπεκράτησεν αὐτοὺς ὁ Ἰησοῦς λέγων.
τί ἡμῶν δοκεῖ περὶ τοῦ Χριστοῦ; τίνοσ ἦσθε
ἐστὶν; λέγεσθαι αὐτῷ, ὅτι Δαβὶδ λέγει αὐτοῖς.
πῶς οὖν Δαβὶδ ἐν πνεύματι κύριον αὐτὸν
καλεῖ λέγων; ἔειπεν ὁ κύριος τῷ κυρίῳ μου,
κάθου ἐκ δεξιῶν μου, ἕως ἂν θῶ τοὺς ἐχ-
θρούς σου ὑποπόδιον τῶν ποδῶν σου.
καὶ οὖν Δαβὶδ κύριον αὐτὸν καλεῖ, πῶς ἦσθε
τοῦ ἐστὶν; καὶ οὐδεὶς ἠδύνατο αὐτῷ ἀποκριθῆ-
ναι λόγῳ. οὐδὲ ἐτόλμησεν τις ἀπὸ ἐκείνων
φθὶνῆσαι ἐπερωτῆσαι αὐτὸν οὐκ ἔτι.
τότε ὁ Ἰησοῦς ἐλάλησεν τοῖς ὄχλοις ἐ-
πὶ τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ λέγων. ἐπὶ φθὶνῆσαι
καθέδρας ἐκάθισαν οἱ γραμματεῖς καὶ οἱ φα-
ρισαῖοι. πάντα οὖν ὅσα ἂν εἰπωσιν ἡμῶν
τηρεῖν, τηρεῖτε καὶ ποιῆτε. κατὰ ἡ τὰ ἔργα αὐτῶν
μὴ ποιῆτε. λέγουσιν γὰρ καὶ οὐ ποιοῦσιν. δεσ-
μεύουσιν γὰρ φορτία βαρέα καὶ δυσβάρητα
καὶ ἐπιτίθεισιν ἐπὶ τοὺς ὤμους αὐτῶν ἀνι-
θρώπων. καὶ δὲ δακτύλων αὐτῶν οὐ θέλουσιν
κινήσαι αὐτά. πάντα δὲ τὰ ἔργα αὐτῶν ποι-
οῦσιν πρὸς τὸ δεξιῶν τοῖς ἀρθρωτοῖς.
πλατύνουσιν

De legis doctore tentas Jesu, quod est mandatum magnum in lege.

Pharisaeos interrogat de Christo, cuius filius sit.

Ad discipulos et turbas de doctrina pharisaeorum.

dictum est a deo, qui ait. Ego sum deus Abraham, & deus Isaac, & deus Iacob. Deus non est deus mortuorum, sed uiuentium. Et cum audissent turbæ stupuerunt de doctrina eius. Pharisei autem cum audissent, quod silentium imposuisset sadduceis, conuenerunt in unum, & interrogauit eum unus ex eis legis doctor quispiam tentans eum & dicens. Magister quod est mandatum magnum in lege? Ait illi Iesus. Diliges dominum deum tuum ex toto corde tuo, & in tota anima tua, & in tota mente tua. Hoc est primum & magnum mandatum. Secundum autem simile est huic. Diliges proximum tuum sicut teipsum. In his duobus mandatis, uniuersa lex & prophetæ pendet. Congregatis autem pharisæis, interrogauit eos Iesus dicens. Quid uobis uidetur de Christo, cuius filius est? Dicunt ei. Dauid. Ait illis. Quomodo ergo Dauid in spiritu uocat eum dominum, dicens? Dixit dominus domino meo, sede a dextris meis, donec ponam inimicos tuos scabellum pedum tuorum. Si ergo dauid uocat eum dominum, quomodo filius eius est? Et nemo poterat ei respondere uerbum, neque ausus fuit quisquam ex eo die eum amplius interrogare. **T**unc Iesus locutus est ad turbas, & ad discipulos suos, dicens. Super cathedram Moysi sederunt scribæ & pharisæi. Omnia ergo quaecumque iusserint uos seruare, seruate, & facite, secundum opera uero eorum nolite facere. Dicunt enim, & non faciunt. Colligant enim onera grauiâ & difficilia portatu, & imponunt in humeros hominum, ceterum digito suo nolunt ea mouere. Omnia uero opera sua faciunt, ut uideantur ab hominibus.

XXIII

Dilatam

πλατύνουσιμ δὲ τὰ φυλακτήρια ἑαυτῶν, καὶ με
 γαλῶουσιμ τὰ κρέατα ἐφ' ἃ ἰμασίωμ ἑαυτῶν.
 φιλοῦσιμ τε τὰς πρωτοκαθεδρίας ἐν τοῖς δει
 πνοῖς, καὶ τὰς πρωτοκαθεδρίας ἐν ταῖς συ
 ναγωγαῖς, καὶ τοὺς ἀπασμοὺς ἐν ταῖς ἀγο
 ραῖς, καὶ καλεῖσθαι ὑπὸ τῶν ἀνθρώπων ῥαβ
 βεῖ, ἢ μῆ, ἢ κληθῆτε ῥαββεῖ, εἰς γὰρ ἐστὶν ἡ
 μῶν ὁ καθ' ἡγήτης, ὁ ΧΡΙΣΤΟΣ. πάντες ἢ ἡμεῖς
 ἀδελφοί ἐσε, καὶ πατέρας μὴ καλέσητε ἡμῖν ἐ
 πί τ' ἡμεῖς, εἰς γὰρ ἐστὶν ὁ πατήρ ἡμῶν ὁ ἐν τοῖς
 οὐρανοῖς, μὴ ἢ κληθῆτε καθ' ἡγήται, εἰς ἢ ἡμεῖς
 ἐστὶν ὁ καθ' ἡγήτης, ὁ ΧΡΙΣΤΟΣ. ὁ ἢ μείζων ἡμῶν
 ἔσται ἡμῶν διάκονος, ὅς τις ἢ ὑπόσῃ ἐαυτὸν τα
 πηνώθησεται, ὅς τις ταπηνώσῃ ἐαυτὸν, ὑψωθεί
 ται. Οὐαὶ ἢ ἡμῖν γραμματεῖς καὶ φαρισαῖοι ὑπε
 κριταί, ὅτι κλείετε πλὴν θαλασσίαν καὶ οὐρανῶν
 ἐμπροσθεν τῶν ἀνθρώπων, ἡμεῖς δὲ οὐκ εἰσερχόμε
 θε ἢ τοὺς εἰσερχομένους ἀφίετε εἰσελθῆναι, οὐ
 αὶ ἡμῖν γραμματεῖς καὶ φαρισαῖοι ὑποκρι
 ται, ὅτι κατεδάτε τὰς δικίας τῶν χρησίων, καὶ
 προφάσῃ μακρὰ προσευχόμενοι, δια τῆς ἡλί
 φεθε πρῶτον κρημα. οὐαὶ ἡμῖν γραμμα
 τεῖς καὶ φαρισαῖοι ὑπεκριταί, ὅτι περιάγετε
 πλὴν θάλασσαν καὶ πλὴν ἕρημ, ποιῆσαι ἔργα
 προσήλυτον, καὶ ὅτ' ἂν γέμκται, ποιῆ
 τε αὐτὸν ἡμῶν γέμκται, διπλότερον ἢ
 μῶν. Οὐαὶ ἡμῖν ὀφθαλμοὶ τυφλοὶ δι λέ
 γοντες, δε ἂν ὁμόση ἐν τῷ μαῶ, οὐδ' ἐμ' ἐσιμ
 δε δε ἂν ὁμόση ἐν τῷ χρυσῷ τοῦ μαοῦ ὀφεί
 λε. μωροὶ καὶ τυφλοὶ, τίς γὰρ μείζων ἐστὶν,
 ὁ χρυσός, ἢ ὁ ναός, ὁ ἀτάζων τὸν χρυσόν, καὶ
 δε ἂν ὁμόση ἐν τῷ θυσιαστηρίῳ, οὐδ' ἐμ' ἐσιμ
 δε δε ἂν ὁμόση ἐν τῷ δώρῳ τῷ ἐπάνω αὐ
 τοῦ, ὀφείλει. μωροὶ καὶ τυφλοὶ, τί γὰρ μεί
 ζων, τὸ δώρον, ἢ τὸ θυσιαστήριον τὸ ἀτάζων
 τὸ δώρον, ἢ οὐκ ὁμόση ἐν τῷ θυσιαστηρίῳ
 ὁ μῦς ἐν αὐτῷ, καὶ ἐν πᾶσι τοῖς ἐπάνω
 αὐτοῦ. καὶ ὁ ὁμόση ἐν τῷ μαῶ, ὁ μῦς
 ἐν αὐτῷ, καὶ ἐν τῷ κατοικοῦντι αὐτόν.

καὶ δ

Dilatāt autē phylacteria sua, & magnifi
 cant fimbrias palliorū suorū. Amantq;
 primos accubitus ī cenis, & primas ca
 thedras ī synagogis, & salutatiōes ī fo
 ro, & uocari ab hoīb⁹ rabbi, uos autē no
 lite uocari rabbi. Vn⁹ ē em̄ magister ue
 ster, nēpe Christus. oēs autē uos fratres
 estis. Et patrē nolite uocare uobis sup
 terrā. Vn⁹ est em̄ pater uester qui ī cœ
 lis est. Nec uocemini magistri, un⁹ em̄
 uester est magister, nēpe Christus. Qui
 maior est uesterū, erit minister uester.
 Qui autē se exaltauerit, humiliabit, & q
 se humiliauerit, exaltabitur. Væ autē
 uobis scribæ & pharisæi hypocritæ, q
 clauditis regnū cœlorū ante hoies. Vos
 enim non intratis, nec aduenientes sinī
 tis intrare. Væ uobis scribæ & pharisæi
 hypocritæ, quia comeditis domos ui
 duarum, dum sub p̄textu orationes lō
 gas oratis, propter hoc amplius accipi
 etis iudicium. Væ uobis scribæ & pha
 risæi hypocritæ, quia circuitis mare &
 aridam ut faciatis unum proselytum,
 & cum fuerit factus, facitis eum filium
 gehennæ duplo magis q̄ uos. Væ uo
 bis duces cæci, quia dicitis, quicumq;
 iurauerit per templum, nihil est, qui autē
 iurauerit in auro templi debitor est.
 Stulti & cæci quid enim maius est au
 rum an templum quod sanctificat, au
 rum? Et quicumq;
 iurauerit in altari,
 nihil est, quicumq;
 autem iurauerit in
 dono quod est super illud, debet. Cæ
 ci qd em̄ maius est, donū an altare qd
 sanctificat donū? Qui ergo iurauerit
 in altari, iurat in eo, & in oibus quæ su
 per illud sunt. Et qui iurauerit in tēplo,
 iurat in illo, & in eo qui habitat in ipso.

E 4 Et qui

Nō uocari quepiā rabbi a magister.

Inuocat scribas et pharisæos. De Ve multiti.

De proselyto.

De iuratiōe.

ANGELIVM
 mi ait. Ego sum d
 tus Isaac. & deus
 deus mortuorum
 m audissent uati
 rina eius. Pharis
 p̄ silentium impo
 uenerunt in unū
 nus ex eis legis do
 seū & dices. Magi
 ū magnū in lege
 s dominam deum
 tuo, & in tota ani
 te tua. Hoc est p̄
 mandatum. Scum
 huic. Diliges proxi
 ipsum. In his dno
 uerba lex & propiti
 atis autem phari
 leus dices. Quid
 r, cuius filius est?
 illis. Quomodo
 cat eum dnm, di
 neo, sede a dextris
 nicos tuos scabod
 ergo dauid uoc
 o filius eius est?
 o dere uerbu, p
 o die eū amplifi
 Iesus locutus est ad
 alos suos, dices. Si
 si sedent scribæ &
 ergo quæsiq; uult
 ieruate, & facite. seu
 eo; nolite facere. Di
 faciunt. Colligunt em̄
 difficilia posuerunt & im
 eros hominū dicit
 mouent. Omnia uero
 ut uideant ad hoīes
 Diligant

καὶ ὁ δὲ μῶσας ἐν τῷ οὐρανῷ, ὁ μνῆα ἐν τῷ
 θρόνῳ τοῦ θεοῦ καὶ ἐν τῷ καθηκνύῳ ἐπάνω
 αὐτοῦ. οὐαὶ ὑμῖν γραμματεῖς καὶ φαρισαῖ
 οὶ ὑποκριταί, ὅτι ἀποδεκατοῦτε τὸ ἡδύο
 σμον, καὶ τὸ ἄνηθον, καὶ τὸ κύμινον, ἃ ἀφή
 κατετὰ βαρύτερα τοῦ νόμου, πλὴν κρίσιμ καὶ
 τὸν ἔλεον καὶ πλὴν κρίσιμ. ταῦτα ἔδε ποιῆ
 σαι, καὶ κἄνα μὴ ἀχλὺν αἰθέρα, ὁδηγοὶ τυφλοί, οἱ
 διυλιζοντες τὸν κώνωπα, πλὴν δὲ κάμκλον
 καταπίνοντες, οὐαὶ ὑμῖν γραμματεῖς καὶ
 φαρισαῖοι ὑποκριταί, ὅτι καθαρίζετε τὸ
 ἔξωθεν τοῦ ποτηρίου καὶ τῆς παροψί
 δος, ἔσωθεν δὲ γέμουσιμ ὄξυς ἀρσενικῆς καὶ
 ἀκρυσίας. φαρισαῖε τυφλέ, καθάρισον
 πρῶτον τὸ ἔντος τοῦ ποτηρίου, καὶ τῆς
 παροψίδος, ἵνα ἴδῃται καὶ τὸ ἐκτός ἀν
 τῶ καθάρου. οὐαὶ ὑμῖν γραμματεῖς καὶ
 φαρισαῖοι ὑποκριταί, ὅτι ὁμοιάζετε
 τάφοισ κεκοιναμνύοις, οἱ τινες ἔξωθεν
 μόν, φαίνονται ὡραῖοι, ἔσωθεν δὲ, γέμου
 σιμ ὄσέων νεκρῶν, καὶ πᾶσης ἀκαθαρ
 σίας, οὕτως, καὶ ὑμεῖς, ἔξωθεν μόν φα
 νεθε τοῖς ἀνθρώποις δίκαιοι, ἔσωθεν δὲ,
 μεσοί ἐσε ὑποκρίσεως, καὶ ἀνομίαις.
 οὐαὶ ὑμῖν γραμματεῖς καὶ φαρισαῖοι ὑ
 ποκριταί, ὅτι οἰκοδομετε τοὺς τάφους
 τῶν προφητῶν, καὶ κοσμετε τὰ μνημεῖα
 τῶν δικαίων, ἃ λέγετε, εἰ ἡμεθα ἐν ταῖς ἡ
 μέραις τῆ πατέριω ἡμῶν, οὐκ ἂν ἡμεθα κοι
 νωνοὶ αὐτῶν, ἐν τῷ ἁματί ἡμῶν προφητῶν, ὥστε
 μαρτυρετε ἑαυτῶν, ὅτι ἡοὶ ἐσε τῶν φονθισάντων
 τῶν προφητῶν, καὶ ὑμεῖς, πλῆρωσατε τὸ μέτρον
 τῆ πατέριω ἡμῶν. ὄφθα γεννήματα ἐχιδνῶν
 πῶς φύγητε ἀπὸ φθί κρίσεως τῆ γεννηκῆς, διὰ
 τῶν ἰδού ἐγὼ ἀποστέλλω πρὸς ἡμᾶς προφη
 τας καὶ σοφούς καὶ γραμματεῖς, καὶ ὄξυς ἀν
 τῶ ἀπὸ κτενίτε καὶ σαυρώσειτε, καὶ ὄξυς ἀντ
 γώσειτε ἐν ταῖς συναγωγαῖς ὑμῶν καὶ διώξετε ἀ
 πὸ πόλεως εἰς πόλιν, ὅπως ἔλθῃ ἐφ ὑμᾶς.
 πᾶμ

Et qui iuraverit i caelo, iurat in throno
 dei, & in eo, qui sedet super eum. Væ
 uobis scribæ & pharisæi hypocritæ, quæ
 decimatis mentham & anethum & cy
 minum, & reliquistis quæ grauiora sūt
 legis, iudicium & misericordiam & fi
 dem. Hæc oportuit facere, & illa non
 omittere. Duces cæci, excolantes culi
 cem, camelum autem glutientes. Væ
 uobis scribæ & pharisæi hypocritæ, quæ
 mūdatis quod deforis est calicis & pa
 ropfidis, intus autem plena sunt rapi
 na & immundicia. Pharisæe cæce mun
 da prius quod intus est calicis & paro
 psidis, ut fiat & id quod deforis est mū
 dum. Væ uobis scribæ & pharisæi hy
 pocritæ, quia similes estis sepulchris de
 albatis, q̄ foris quidē parēt hominibus
 speciosa, intus uero plena sunt ossibus
 mortuorum & omni spurcicia. Sic &
 uos a foris quidem paretis hominibus
 iusti, intus autem pleni estis hypocriti
 & iniquitate. Væ uobis scribæ & pha
 risæi hypocritæ, quia ædificatis sepul
 chra prophetarum, & ornatis monu
 menta iustorum, & dicitis. Si fuisset
 mus in diebus patrum nostrorum, nō
 fuissetus socij eorum in sanguine pro
 phetarum. Itaq; testimonio estis uo
 bismetipsis, quod filij sitis eorum qui
 prophetas occiderunt, uos quoq; im
 plete mensuram patrum uestrorum.
 Serpentes, progenies uiperarum quo
 modo effugietis iudicium gehennæ?
 Ideo, ecce ego mitto ad uos prophe
 tas, & sapientes & scribas, & ex illis occi
 detis & crucifigetis, & ex eis flagellabi
 tis in synagogis uestris, & psēq̄mini de
 ciuitate i ciuitatē, ut ueniat sup uos om
 nis

Vt decimat leuia:

Vt excolat culicem:

Vt mūdant qd defois ē.

Vt sint siles sepulchris de
albatis.

Vt ædificat sepulchra pharæ.

Vt eis cōminat in ptibz.

πάντα ἅμα δίκαιοι ἐκχυνόμενοι ἐπὶ τῆς
 γῆς, ἀπὸ τοῦ ἁίματος Ἀβελ τοῦ δικαίου
 ἕως τοῦ ἁίματος Ζαχαρίου υἱοῦ Βαραχίου,
 ὃν ἐφονεύσατε μεταξὺ τοῦ ναοῦ καὶ τοῦ
 θυσιαστηρίου. ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ἢ ἔτι
 ταῦτα πάντα ἐπὶ τῆς γενεᾶς ταύτης.
 Ἰερουσαλήμ Ἰερουσαλήμ ἡ ἀποκτείνουσα τὸν
 προφήτην, καὶ λιθοβολοῦσα τὸν ἀπεσταλ-
 μένόν σου, πόσάκις ἠθέλησα ἐπισυ-
 ναγαγῆναι τὰ τέκνα σου, ὃν τρόπον ἐπισυνά-
 γει ὄρνις τὰ νότια ἐαυτῆς ὑπὸ τὰς πτέρυγας
 καὶ ὄνκ ἠθελήσατε, ἵδού ἀφίεται ὑμῖν ὁ οἶκος
 ὑμῶν ἔρημος. λέγω γὰρ ὑμῖν, οὐ μὴ με ἴδῃ-
 τε ἀπ' ἄρτι ἕως ἃν εἴπητε εὐλογημένος ὁ
 ἐρχόμενος, ἐν ὀνόματι κυρίου. καὶ ἐξε-
 λθὼν ὁ ἸΗΣΟΥΣ, ἐπορεύετο ἀπὸ τοῦ ἱεροῦ, καὶ
 προσήλθοσαν οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ ἐπιθεῖναι αὐτῷ
 τὰς οἰκοδομὰς τοῦ ἱεροῦ, ὃς ἀποκριθεὶς εἶπεν
 αὐτοῖς. οὐ βλέπετε πάντα ταῦτα; ἀμὴν
 λέγω ὑμῖν, οὐ μὴ ἀφεῖθῃ ὧδε λίθος ἐπὶ
 λίθον, ὃς οὐ μὴ καταλυθῆσεται.
 Καθήμενός δὲ αὐτοῦ ἐπὶ τοῦ ὄρους
 ἦν ἑλαῶν, προσήλθοσαν αὐτῷ οἱ μα-
 θηταὶ κατιδίαν λέγοντες. εἶπέ ἡμῖν
 πότε ταῦτα ἔσονται; καὶ τί τὸ σημεῖον τῆς
 παρουσίας, καὶ σαυτελείας τοῦ αἰῶνος;
 καὶ ἀποκριθεὶς ὁ ἸΗΣΟΥΣ, εἶπερ αὐτοῖς.
 βλέπετε, μή τις ὑμᾶς πλανήσῃ. πολ-
 λοὶ γὰρ ἐλεύσονται ἐπὶ τῷ ὀνόματι
 μου λέγοντες, ἐγὼ εἰμι ὁ ΧΡΙΣΤΟΣ, καὶ
 πολλοὺς πλανήσουσιν. μελλήσετε δὲ ἀκού-
 σθαι πολέμου καὶ ἀκούσασθαι πολέμων, ὅρα-
 τε μὴ θροῦσθε. δὲ γὰρ τὰ πάντα γενέσθαι
 ἀλλ' οὐπω ἐστὶν τὸ τέλος. ἐγερθήσεται ἄν-
 θρωπος ἐπὶ ἔθνος, βασιλεία ἐπὶ βασιλείαν,
 καὶ ἔσονται λιμοὶ, καὶ λοιμοὶ, καὶ σεισμοὶ κατὰ
 τόπους. πάντα δὲ ταῦτα ἀρχὴ ὧδίνων.
 τότε παραδώσουσιν ὑμᾶς εἰς θλίψιν, καὶ ἀ-
 ποκτενοῦσιν ὑμᾶς, καὶ ἔσεσθε μισοῦμένοι
 ὑπὸ πάντων

nis sanguis iustus, qui effusus est super
 terram, a sanguine Abel iusti, usque ad
 sanguinem Zachariæ filij Barachiæ,
 quem occidistis inter templum & alta-
 re. Amen dico uobis, uenient hæc om-
 nia super generationem istam. Hieru-
 salem hierusalem, quæ occidis proph-
 etas, & lapidas eos, qui ad te missi sunt,
 quotiens uolui congregare filios tuos,
 quemadmodum gallina cōgregat pul-
 los suos sub alas, & noluisti? Ecce relin-
 quitur uobis domus uestra deserta. Di-
 co enim uobis, non me uidebitis post
 hac, donec dicatis. Benedictus qui ue-
 nit in nomine domini.

De cōminatōe euesionis Hierusalem.

XXIII

De Structura templi: ad discipulos.

Et egressus Iesus discedebat a tem-
 plo. Et accesserunt discipuli eius, ut
 ostenderent ei ædificationes templi. Ip-
 se autem respondens, dixit illis. Nōne
 uidetis hæc oīa? Amen dico uobis, non
 relinquetur hic lapis super lapidē, qui
 non destruat. Sedente autem eo su-
 per montē oliueti, accesserunt ad eum
 discipuli secreto, dicentes. Dic nobis,
 quando hæc erunt, & quod signū ad-
 uentus tui, & consummationis sæculi?
 Et respondens Iesus, dixit eis. Videte,
 ne quis uos seducat. Multi enim ueni-
 ent in nomine meo, dicentes. Ego sum
 Christus, & multos seducent. Audituri
 autē estis bella & rumores bellorū,
 uidete ne turbemini. Oportet enim
 hæc fieri, sed nondum est finis. Con-
 surget enim gens contra gentem, & re-
 gnum contra regnum, & erunt pestilen-
 tiæ, & fames, & terremotus per loca.
 Hæc autem omnia initia sunt dolo-
 rum. Tunc tradent uos in tribulatio-
 nem, & occident uos, & eritis odio
 omnibus

*De Signis nouissimis. Sermo ad discipulos in monte oliueti: q̄ cō-
 tinuat' vsq; ad cap. 26.*

NG LIVM
 celo iurat in throno
 der super eum. N
 nifi hypocritar
 n & anethum &
 s quæ graniora s
 misericordiam & fi
 facere, & illa non
 i, excolantes cul
 m glutientes. Va
 nifi hypocritar, q
 is est calicis & pa
 plena sunt rapi
 nanfæ cæce mun
 est calicis & paro
 uod deforis est mi
 nba & phanfar hy
 estis sepulchris de
 parit hominibus
 na sunt ossibus
 purtita. Sic &
 etis hominibus
 i estis hypocriti
 is scriba & pha
 tomatis monu
 dicatis. Si fuisse
 m nostrorum, m
 n in sanguine pro
 timonio estis au
 lij sitis eorum qui
 unt, uos propter
 patrum uestrorum
 nias uiperarum quo
 iudicium gehennæ
 nito ad uos propte
 scribas, & occi
 is, & exasperabi
 uestris, & ceteris de
 ut ueniat uos om
 nis

ὑπὸ πάντων τῶν ἐθνῶν διὰ τὸ ὄνομά μου
καὶ τότε σκανδαλιζήσονται πολλοί, καὶ
ἀλλήλους παραδώσουσιν, καὶ μισήσουσιν
ἀλλήλους, καὶ πολλοὶ ψυδ' ὀπροφήται ἔγερ-
θήσονται, καὶ πλανήσουσι πολλούς, καὶ
διὰ τὸ πλεθυσθῆναι τὴν ἀνομίαν, φυγήσει
ταὶ ἡ ἀγάπη τῶν πολλῶν, ὃ ἢ ὑπομείνας εἰς
τέλος, οὗτος σωθήσεται. καὶ κηρυχθήσεται τῷ
τὸ εὐαγγέλιον τῆ βασιλείας ἐν ὅλη τῇ οἰκῷ
μυθῆ, εἰς μαρτύριον πᾶσι τοῖς ἔθνεσιν, καὶ
τότε ἔξει τὸ τέλος. οἱ ἄρ' ὁὖν ἴδητε τὸ βδέ-
λυγμα τῆ ἐρημώσεως, τὸ ἐκδὲρ διὰ δ' ἀνιήλ τῆ
προφήτ' εἰς ὃς ἐν τόπῳ ἁγίῳ, ὃ ἀνασινώσκων
νοεῖται. τότε οἱ ἐν τῇ ἰουδαίᾳ φθιέτωσαν
ἐπὶ τὰ ὄρη, ὃ ἐπὶ τῶ δώματ' μὴ καταβαινέτω
ἄρα τι ἐκ τῆ οἰκίας αὐτῆ, καὶ ὃ ἐν τῷ ἀγρῷ μὴ
ἐπιστρέψάτω ὀπίσω ἄρα τὰ ἱμάτια αὐτῆ, ὅνα
δὲ ταῖς ἐν γαστρὶ ἐχούσαις, καὶ ταῖς ἀκροῦ-
σαις ἐν ἐκείναις ταῖς ἡμέραις. προσεύχε-
σθε δὲ, ἵνα μὴ γένηται ἡ φυγὴ ὑμῶν χειμῶ-
νος, μηδὲ ἐν σαθεάτῳ. ἔσα γὰρ τότε δι-
ψις μεγάλη, ὅια οὐ γέγονε ἀπ' ἀρχῆς κόσ-
μου ἕως τοῦ νῦν, οὐδ' οὐ μὴ γένηται. καὶ εἰ
μὴ ἐκολοβώθησαν αἱ ἡμέραι ἐκῆναι, οὐκ ἄρ'
ἔσθ' ἂν πᾶσα σὰρξ, διὰ δὲ τοὺς ἐκλεκτοὺς,
κολοβωθήσονται αἱ ἡμέραι ἐκῆναι, τότε ἔα-
μις ὑμῖν εἰπεῖν, ἰδοὺ ὁ ΧΡΙΣΤΟΣ, ἢ ὦδε,
μὴ πισεύσητε. ἔγερθήσονται γὰρ ψυδ' ὄχι-
σοι, καὶ ψυδ' ὀπροφήται, καὶ δώσουσιν ση-
μεῖα μεγάλα καὶ τέρατα, ὡς τε πλανᾶσθαι
εἰ δ' ἠαυτῶν, καὶ τοὺς ἐκλεκτοὺς, ἰδοὺ προεί-
ρηκα ὑμῖν. ἔαμ' ὁὖν εἰπωσιν ὑμῖν, ἰδοὺ ἐν τῇ
ἐρήμῳ ὄξιμ, μὴ δεῖ ἐλθεῖν, ἰδοὺ ἐν τῇ ταμεί-
οις, μὴ πισεύσητε. ὡσαύτως γὰρ ἡ ἀστραπὴ δεῖ
ερχεσθαι ἀπὸ ἀνατολῶν, καὶ φαίνεται ἵεως
δυσημῶν, οὕτως ἔσαι ἡ παρουσία τοῦ υἱοῦ τοῦ
ἀνθρώπου. ὅπου γὰρ ἔαμ' ἢ τὸ πῶμα, ἐκεῖ συ-
ναχθήσονται οἱ ἄερί. εὐθέως δὲ μετὰ τὴν θλί-
ψιν τῶν ἡμερῶν ἐκείνων, ὃ ἥλιος σκοτιοθήσεται
ἐν ἡ σελήνῃ

omnibus gentibus ppter nomen meū.
Et tunc scādalizabuntur multi, & alius
alium inuicē tradent, & odio habebūt
inuicē. Et multi pseudo pphetæ surgēt
& seducent multos, & quoniā abunda-
bit iniquitas, refrigescet charitas multo-
rum. Qui aut̄ perseverauerit usq; in fi-
nem, hic saluus erit. Et p̄dicabitur hoc
euangelium regni in uniuerso orbe in
testimonium omnibus gētibus, & tunc
ueniet consummatio. Cum ergo uide-
ritis abominationem desolatiōis, quæ
dicta est a Daniele propheta stantem
in loco sancto, qui legit, intelligat. Tūc
qui in iudæa sunt, fugiant ad montes,
& qui in tecto, non descendat tollere
aliquid de domo sua, & qui in agro, nō
reuertatur tollere tunicam suā. Væ aut̄
pregnantibus & nutriētibus in illis die-
bus. Orate autem, ut non fiat fuga ue-
stra hyeme uel sabbato. Erit em̄ tunc tri-
bulatio magna, qualis nō fuit ab initio
mundi usq; modo, neq; fiet. Et nisi bre-
uiatī fuissent dies illi, nō fieret salua om-
nis caro, sed ppter electos breuiabun-
tur dies illi. Tunc si quis uobis dixerit,
ecce hic Christus aut illic, nolite crede-
re. Surgēt enim pseudochristi & pseu-
do propheta, & dabunt signa magna
& prodigia, ita ut in errorē inducantur
si fieri potest, etiā electi. Ecce p̄dixi uo-
bis. Si ergo dixerint uobis, ecce in deser-
to est, nolite exire, ecce in penetralibus
nolite credere. Sicut enim fulgur exit
ab oriente, & apparet usq; in occiden-
tem, ita erit aduentus filij hominis.
Vbicumq; enim fuerit cadauer, illic cō-
gregabūtur & aquilæ. Statim aut̄ post
tribulationē dierū illoꝝ sol obscurabit̄
& luna

De diebus abbreuiatis.

De pseudochrystis.

De ultimo aduētu chri,

η̅ η̅ σελι̅ν̅ ο̅υ̅ δ̅ ω̅σ̅τ̅ τ̅ο̅ φ̅ε̅γ̅γ̅ο̅σ̅ α̅ν̅τ̅η̅σ̅, η̅ η̅ δ̅ι̅ α̅σ̅ε̅
 ρ̅η̅σ̅, π̅ε̅σ̅ο̅ω̅ν̅τ̅η̅ α̅π̅ο̅ τ̅ου̅ ο̅υ̅ρα̅ν̅ο̅υ̅, α̅ δ̅ι̅ ω̅δ̅ω̅α̅μ̅ε̅σ̅τ̅
 ο̅υ̅ρα̅ν̅ω̅ν̅ σ̅α̅λ̅ε̅υ̅θ̅η̅σ̅ο̅ν̅τ̅αι̅, η̅ α̅λ̅λ̅η̅ τ̅ο̅τ̅ε̅ φ̅α̅ν̅η̅σ̅ε̅-
 τ̅αι̅ τ̅ο̅ σ̅η̅μ̅ε̅ο̅σ̅ τ̅η̅σ̅ τ̅ω̅ α̅ι̅θ̅ρ̅ω̅π̅ου̅ ε̅ν̅ τ̅ω̅ δ̅ου̅
 ρ̅α̅ν̅ω̅, η̅ α̅λ̅λ̅η̅ τ̅ο̅τ̅ε̅ κ̅ο̅φ̅ο̅ν̅τ̅αι̅ π̅α̅σ̅αι̅ α̅ι̅ φ̅υ̅λ̅α̅ι̅ τ̅η̅
 γ̅η̅σ̅, η̅ α̅λ̅λ̅η̅ ε̅φ̅ο̅ν̅τ̅η̅ τ̅ον̅ ο̅ν̅ τ̅η̅ α̅ι̅θ̅ρ̅ω̅π̅ου̅ ε̅ρ̅χ̅ο̅μ̅ε̅ν̅ ο̅
 π̅ι̅ τ̅η̅ ν̅ε̅φ̅ε̅λ̅ω̅ν̅ τ̅ω̅ ο̅υ̅ρα̅ν̅ο̅υ̅ μ̅ε̅τ̅α̅ δ̅ι̅ ω̅δ̅ω̅α̅μ̅ε̅ω̅σ̅
 η̅ δ̅ο̅ξ̅η̅σ̅, π̅ο̅λ̅λ̅η̅σ̅. α̅ π̅ο̅σ̅ε̅λ̅ε̅α̅ τ̅ου̅σ̅ α̅γ̅γ̅ε̅λ̅ο̅σ̅
 α̅ν̅τ̅ω̅ μ̅ε̅τ̅α̅ σ̅α̅λ̅π̅ι̅γ̅γ̅ο̅σ̅ φ̅ω̅ν̅η̅σ̅ μ̅ε̅γ̅α̅λ̅η̅σ̅, η̅ α̅λ̅λ̅η̅
 ε̅π̅ι̅σ̅ω̅α̅ξ̅ο̅ν̅σ̅ι̅μ̅ τ̅ου̅σ̅ ε̅κ̅λ̅ε̅κ̅τ̅ο̅υ̅σ̅ α̅ν̅τ̅ω̅ ε̅κ̅ τ̅η̅
 τ̅ε̅σ̅α̅ρ̅ω̅ν̅ α̅ν̅ε̅μ̅α̅ρ̅ α̅π̅ω̅α̅κ̅η̅ρ̅ω̅ν̅ ο̅υ̅ρα̅ν̅ω̅ν̅ ε̅ω̅σ̅ α̅-
 κ̅η̅ρ̅ω̅ν̅ α̅ν̅τ̅η̅σ̅. α̅π̅ο̅ δ̅ε̅ φ̅η̅ σ̅υ̅κ̅η̅σ̅ μ̅α̅θ̅η̅τε̅ τ̅η̅ π̅α̅
 ρ̅α̅β̅ο̅λ̅η̅μ̅. ο̅τ̅ α̅μ̅ η̅δ̅ κ̅ο̅ κ̅λ̅α̅δ̅ο̅σ̅ α̅ν̅τ̅η̅σ̅ γ̅ε̅ν̅η̅τ̅η̅
 α̅π̅α̅λ̅ο̅σ̅, η̅ α̅λ̅λ̅η̅ τ̅α̅ φ̅υ̅λ̅λ̅α̅ ε̅κ̅φ̅υ̅η̅, γ̅ι̅ν̅ω̅σ̅κ̅ε̅τε̅ ο̅τι̅
 τ̅η̅ ε̅γ̅γ̅η̅σ̅ τ̅ο̅ δ̅ε̅γ̅ο̅σ̅, ο̅υ̅τ̅ω̅σ̅ η̅ η̅ μ̅ε̅σ̅, ο̅τ̅ α̅μ̅ η̅δ̅ κ̅η̅
 τ̅ε̅ π̅α̅ν̅τ̅α̅ τ̅α̅υ̅τ̅α̅, γ̅ι̅ν̅ω̅σ̅κ̅ε̅τε̅ ο̅τι̅ ε̅γ̅γ̅η̅σ̅ ε̅σ̅ι̅μ̅
 ε̅π̅ι̅ δ̅υ̅ρ̅α̅σ̅, α̅ μ̅η̅ν̅ λ̅ε̅ω̅ υ̅μ̅ι̅ν̅, ο̅υ̅ μ̅η̅ π̅ρ̅ε̅λ̅θ̅η̅ η̅
 γ̅ε̅ν̅ε̅α̅ α̅υ̅τ̅η̅ ε̅ω̅σ̅ α̅μ̅ π̅α̅ν̅τ̅α̅ τ̅α̅υ̅τ̅α̅ γ̅ε̅ν̅η̅τ̅η̅. ο̅
 ο̅υ̅ρα̅ν̅ο̅σ̅ α̅ η̅ γ̅η̅ π̅α̅ρ̅ε̅λ̅ε̅υ̅σ̅ο̅ν̅τ̅αι̅, δ̅ι̅ δ̅ε̅ λ̅ο̅γ̅ο̅ι̅
 μ̅ο̅υ̅ ο̅υ̅ μ̅η̅ π̅α̅ρ̅ε̅λ̅θ̅ω̅σ̅ι̅μ̅. π̅ε̅ρ̅ι̅ δ̅ε̅ τ̅η̅ η̅μ̅ε̅ρ̅α̅σ̅ ε̅/
 κ̅η̅ν̅η̅σ̅ η̅ τ̅η̅ ω̅ρ̅α̅σ̅, ο̅υ̅δ̅ε̅ι̅σ̅ ο̅ι̅δ̅ε̅ρ̅, ο̅υ̅δ̅ε̅ ο̅ι̅ α̅γ̅γ̅ε̅λ̅ο̅ι̅
 τ̅η̅σ̅ ο̅υ̅ρα̅ν̅ω̅ν̅, ε̅ι̅ μ̅η̅ ο̅ πα̅τ̅η̅ρ̅ μ̅ο̅υ̅ μ̅ο̅ν̅ο̅σ̅. ω̅σ̅π̅ε̅ρ̅
 δ̅ε̅ α̅ι̅ η̅μ̅ε̅ρ̅α̅ι̅ τ̅ου̅ η̅ω̅σ̅, ο̅υ̅τ̅ω̅σ̅ ε̅σ̅α̅ η̅ α̅λ̅λ̅η̅ η̅ π̅α̅
 ρ̅ο̅υ̅σ̅ι̅α̅ τ̅ου̅ η̅ω̅σ̅ τ̅ω̅ α̅μ̅δ̅η̅σ̅ω̅ν̅. ω̅σ̅π̅ε̅ρ̅ γ̅α̅ρ̅
 η̅σ̅α̅μ̅ ε̅ν̅ τ̅α̅ι̅σ̅ η̅μ̅ε̅ρ̅α̅ι̅σ̅ τ̅α̅ι̅σ̅ π̅ρ̅ο̅ τ̅ου̅ κ̅α̅τ̅α̅-
 κ̅λ̅υ̅σ̅μ̅ο̅υ̅ τ̅ρ̅ω̅γ̅ο̅ρ̅η̅τ̅ε̅σ̅, η̅ α̅λ̅λ̅η̅ π̅ι̅ρ̅ο̅μ̅η̅τ̅ε̅σ̅, γ̅α̅/
 μ̅ο̅ω̅ν̅τ̅ε̅σ̅, η̅ α̅λ̅λ̅η̅ ε̅κ̅ γ̅α̅μ̅ι̅ζ̅ο̅μ̅η̅τ̅ε̅σ̅, α̅ χ̅ρ̅ι̅σ̅τ̅η̅σ̅ η̅
 μ̅ε̅ρ̅α̅σ̅ ε̅ι̅σ̅ η̅λ̅δ̅ε̅μ̅ μ̅ω̅ε̅ ε̅ι̅σ̅ τ̅η̅ν̅ κ̅ι̅β̅ω̅τ̅ο̅μ̅.
 η̅ α̅λ̅λ̅η̅ ο̅υ̅κ̅ ε̅γ̅μ̅ω̅σ̅α̅μ̅, ε̅ω̅σ̅ η̅λ̅δ̅ε̅μ̅ ο̅ κ̅α̅τ̅α̅κ̅λ̅υ̅σ̅-
 μ̅ο̅σ̅, η̅ α̅λ̅λ̅η̅ η̅μ̅ε̅ρ̅ α̅π̅α̅ρ̅τ̅α̅σ̅, ο̅υ̅τ̅ω̅σ̅ ε̅σ̅α̅ η̅ α̅λ̅λ̅η̅
 η̅ π̅α̅ρ̅ο̅υ̅σ̅ι̅α̅ τ̅η̅ η̅ω̅σ̅ τ̅ω̅ α̅μ̅δ̅η̅σ̅ω̅ν̅. τ̅ο̅τ̅ε̅ δ̅υ̅ο̅
 ε̅σ̅ο̅ρ̅τ̅αι̅ ε̅ν̅ τ̅ω̅ α̅γ̅ρ̅ω̅, ε̅ι̅σ̅ π̅α̅ρ̅α̅λ̅α̅μ̅β̅α̅-
 μ̅ε̅τ̅αι̅, η̅ α̅λ̅λ̅η̅ ε̅ι̅σ̅ α̅φ̅ι̅ε̅τ̅α̅. δ̅υ̅ο̅ α̅λ̅η̅θ̅ο̅ν̅σ̅αι̅ ε̅ν̅
 τ̅ω̅ μ̅υ̅λ̅ω̅ν̅ι̅, μ̅ι̅α̅ π̅α̅ρ̅α̅λ̅α̅μ̅β̅α̅μ̅ε̅τ̅αι̅, η̅ μ̅ι̅α̅
 α̅φ̅ι̅ε̅τ̅αι̅. γ̅ρ̅α̅τ̅ο̅σ̅φ̅η̅σ̅ α̅μ̅, ο̅τι̅ ο̅υ̅κ̅ ο̅ι̅δ̅α̅τε̅ πο̅ι̅α̅ ω̅
 ρ̅α̅ ο̅ κ̅υ̅ρ̅ιο̅σ̅ υ̅μ̅ ε̅ρ̅χ̅ε̅τ̅η̅. ε̅κ̅η̅ν̅ο̅ η̅ γ̅ι̅ν̅ω̅σ̅κ̅ε̅τε̅, ο̅τι̅
 ε̅ι̅ η̅δ̅ ε̅, ο̅ ο̅ι̅ κ̅ο̅δ̅ε̅σ̅π̅ο̅τ̅η̅σ̅ πο̅ι̅α̅ φ̅υ̅λ̅α̅κ̅η̅ ο̅ κ̅λ̅ε̅ω̅
 τ̅η̅σ̅ ε̅ρ̅χ̅ε̅τ̅η̅ ε̅ρ̅η̅θ̅ο̅ρ̅η̅σ̅εν̅ α̅ν̅, α̅ ο̅υ̅κ̅ α̅μ̅ ε̅ι̅α̅σ̅ε̅μ̅ δ̅ι̅
 ο̅ρ̅η̅χ̅θ̅η̅μ̅αι̅ τ̅η̅ δ̅ι̅κ̅ι̅αν̅ α̅ν̅τ̅η̅. δ̅ι̅ α̅ τ̅ου̅τ̅ου̅ α̅ υ̅μ̅ε̅σ̅
 γ̅ι̅ μ̅ε̅ο̅δ̅ε̅σ̅

& luna non dabit lumen suum, & stel-
 lae cadent de caelo, & uirtutes caelo & co-
 mouebuntur, & tunc apparebit signu
 filij hominis in caelo, & tunc plangent
 omnes tribus terrae, & uidebunt filium
 hominis ueniētem in nubibus caeli cū
 uirtute & gloria multa. Et mittet ange-
 los suos cum tubae uoce magna, & con-
 gregabunt electos eius a quattuor ue-
 tis a summis caelorum, usq; ad termi-
 nos eorum. Ab arbore autem ficī disci-
 te parabolam, cum iam ramus eius te-
 ner fuerit, & folia fuerint enata, scitis
 quod prope sit aestas. Ita & uos cū ui-
 deritis haec omnia, scitote quod prope
 sit in foribus. Amen dico uobis, non
 prateribit aetas haec, donec omnia ista
 fiant. Caelum & terra transibunt, uer-
 ba autem mea non prateribunt. Ca-
 terum de die illo & hora nemo scit, ne
 angeli, quidem caelorum, nisi pater
 meus solus. Sed sicut erant dies Noe,
 ita erit & aduentus filij hominis. Si-
 cut enim erant in diebus ante diluuiū
 edentes & bibentes, contrahentes ma-
 trimonium, & nuptum dantes usq; ad
 eum diem, quo intrauit Noe in arcam
 & non cognouerunt, donec uenisset
 diluuium, & sustulisset omneis, ita
 erit & aduentus filij hominis. Tunc
 duo erunt in agro, unus assumitur,
 & unus relinquitur. Duae molentes
 in mola, una assumitur, & una re-
 linquitur. Vigilate ergo, quia nesci-
 tis qua hora dominus uester uenturus
 sit. Illud autem scitote, quoniam si
 scisset paterfamilias qua hora fur uen-
 turus fuisset, uigilasset utiq; & non si-
 uisset perfodi domū suam. Ideo & uos
 estote

De die et hora iudicij nemo
ne possit scire.

Ut uigilent & orent.

ANGELI VM
 ppter nomen mē
 tur multi, & au
 t, & odio habebit
 do ppheta: surg
 & quonia abunda
 cer charitas multo
 trauerit usq; in b
 Et p̄dicabitur ho
 uniuerso orbe in
 is gētibus, & tunc
 Cum ego uide
 defolatiois, qua
 ropheta stantem
 gi intelligat. Tu
 gant ad montes,
 descendat tolle
 & qui in agro nō
 iam sua. Va aut
 tibus in illis die
 on fiat fuga ue
 Erunt tunc tri
 o fuit ab initio
 p̄ fiet. Et nisi bre
 s fieret salua on
 ctos breuiaban
 nis uobis dixen
 illic, nolite cred
 do christi & p̄
 unt signa magu
 errore inducunt
 Et, Ecce p̄dici uo
 uobis: in defol
 ecce in penetra
 cur enim fulgur ei
 raret usq; in occi
 ctus filij hominis
 uerit cadens: illi cō
 tila. Sicut t̄c post
 i illo: & uidebit
 & luna

γίνεσθε έτοιμοι, ότι ή ώρα ου δοκείτε ο ή-
 δος. το ανθρώπος έρχεται. τίς άρα όβρις ο πι-
 σος, δ' έλθ' και φρόνιμος, όμ κατέσπερ ο
 κύριος επί ηλι θραπέας αυτου, του δι-
 δόναι αυτ' εις πλυ τροφήν εν καιρώ; μακά-
 ριος ο δούλος εκένος, όμ έλθωμ ο κύριος αυ-
 τ' ευρήσθ' ποιούωτα ούτως. Αμήμ λέγω υμ'ιμ,
 ότι επί πασι τ' εις υπάχουσιρ αυτω, κατα-
 σήσαι αυτόμ. Εάμ δε έπι η ο κακός δούλος
 εκένος εν τ' η καρδιά αυτου, χρονίζε ο κύριος
 μου έλθωμ, και έρξεται τυπήμ τ' εις σωδού-
 λωσ, έθίαιρ δε και πίνωμ μετ' αυτω μεθυόν-
 τωμ, ήξει ο κύριος το δούλω εκείνω, εν ήμέρα
 ή ου προσδοκά, ή εν ώρα ή ου πινώσκει, ή δι-
 χοσμήσαι αυτόμ, ή τ' μέρος αυτω, μετ' αυτω
 υπεκριτ' θήσαι, εκ' έσα ο κλαυθμός, και ο βρυ-
 γμός; τ' δ' όντωρ. τότε ομοιωθήσεται ή βα-
 σιλεία αυτω ουρανών δεκα παρθένοις, αι τινες
 λαβούσαι τ' ας λαμπάδας αυτων, ή ηλθορ εις
 υπάντησιρ τ' ενμοίωσ, πέντε ή ήσαιρ ή αυτων
 μωραί, και αι πέντε φρόνιμοι, αι ζινες μωραί
 λαβούσαι τ' ας λαμπάδας έαυτ', ουκ έλαβωμ
 μετ' αυτων έλαωμ, αι δε φρόνιμοι έλαβωμ έ-
 λαωμ εν τ' εις άγείοις αυτ', μετ' αυτων λαμπά-
 δωμ. χρονίζοντεσ ή τ' ενμοίωσ, ενύσαξαν πασαι
 C' εκάθουθωμ. μέσση δε νυκτεσ κραυγή γέγο-
 νεμ, ιδου ο ενμοίωσ έρχεται, ή έρχεσθε εις
 υπάντησιρ αυτω. τότε ήγέθησαν πασαι αι
 παρθένοι εκέναι, C' εκόσμησαν τ' ας λαμπά-
 δασ αυτων. αι δε μωραί τ' ας φρονίμοις έιπεμ.
 όστε ήμ'ιμ εκ' έλαιου υμωμ, ότι αι λαμπά-
 δεσ ήμωμ σβέννωτη, ο πεκρίθησαν ή αι φρόνι-
 μοι λέγουσαι. μή ποτε ουκ άρκέση ήμ'ιμ και
 υμ'ιμ. πορεύεσθε ή μάλλον προς τ' εις πωλοω
 τ' ας, και αγοράσατε έαυταίς. άπερχομ ενωμ
 ή αυτων αγοράσαι, ήλθεμ ο ενμοίωσ, C' αι έ-
 τοιμοι, εισήλθομ μετ' αυτ' εις τ' εις γάμουσ,
 ή εκλείθη ή θύρα, ύστερομ δε έρχοντη και λοι-
 παί παρθένοι λέγουσαι. κύριε κύριε άνοιξομ
 ήμ'ιμ, ο δε

Parabola de x. uirginibus.

estote parati, quia qua hora non puta-
 tis, ea filius hominis uerturus est. Quis-
 nam est fidelis seruus & prudens, que
 prefecit dominus famulatio suo, ut
 det illis cibum in tempore? Beatus
 seruus ille, quem cum uenerit dominus
 eius inuenerit sic facientem. Amen di-
 co uobis, quoniam super omnia bona
 sua constituet eum. Quid si dixerit, ser-
 uus ille malus in corde suo, cunctatur
 dominus meus uenire, & ceperit per-
 cutere conseruos, imo maducare & bibe-
 re cum ebrijs, ueniet dominus serui illius in die
 quo non expectat, & hora qua ignorat,
 & discabit eum, partemque ei proponet cum hy-
 pocritis, illic erit ploratus & stridor dentium

XXV

Tunc simile fiet regnum celoꝝ decē
 uirginibus, q̄ sumptis lampadibus suis,
 exierunt in occursum sponso. Quinqꝫ
 autem ex eis erant fatuæ, & quinque pru-
 dentes, quæ erant fatuæ acceptis lampa-
 dibus non sumpserunt oleum secum. Pru-
 dentes uero acceperunt oleum in uasis
 suis cum lampadibus. Moram autem
 faciente sponso, dormitauerunt omnes,
 & dormierunt. Media autem nocte da-
 mor factus est, ecce sponus uenit, exi-
 ite obuiam ei. Tunc surrexerunt omnes
 uirgines illæ, & apparauerunt lampades
 suas. Fatuæ autem sapientibus dixerunt.
 Date nobis de oleo uestro, quia lampades
 nostræ extinguntur. Responderunt
 autem prudentes, dicentes. Ne quoniam non suffici-
 at nobis & uobis, sed ite potius ad eos
 quædunt, & emite uobis. Porro dum irent
 emptum, uenit sponus, & quæ paratæ
 erant intrauerunt cum eo ad nuptias,
 & clausa est ianua. Postea uero ueniunt
 & reliquæ uirgines, dicentes. Domine domine aperi
 nobis

ἡμῶν, ὁ δὲ ἀποκριθεὶς, εἶπερ. Ἀμὲν λέγω ὑ-
 μῖν. ὅτι οἱ δούλοὶ ὑμῶν, γρηγορεῖτε ὅτι οἱ
 δούλοὶ οὐκ οἶδατε πλὴν ἡμέραν ὅπου ἔρχεται
 ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἔρχεται. ὡσαύτως ἂν
 ἄνθρωπος τις ἀποδῆκῶν, ἐκάλεισεν τοὺς ἰδί-
 ουσ δούλους, καὶ παρέδωκεν ἑκάστῳ τὰ ὑπάρ-
 χοντα ἑαυτοῦ, καὶ ὅ μὴ ἐδωκεν πέντε τάλαν-
 τα, ὅ δὲ δύο, ὅ δὲ ἓν, ἐκάστω κατὰ τὴν ἰδίαν
 δυνάμειν, καὶ ἀπεδήκασεν ἑυθέως. πορευθεὶς
 δὲ ὁ τὰ πέντε τάλαντα λαβὼν, εἰργάσατο ἐν
 αὐτοῖς καὶ ἐποίησεν ἄλλα πέντε τάλαντα.
 ὡσαύτως ὁ τὰ δύο, ἐκέρδησεν καὶ αὐτὸς, ἄλ-
 λα δύο. ὁ δὲ τὸ ἓν λαβὼν, ἀπελθὼν ὄρυξεν ἐν
 τῇ γῆ, καὶ ἀπέκρυψεν τὸ ἀργύριον τοῦ κυρίου
 ἑαυτοῦ, μετὰ δὲ ἔξορον πολὺν ἔρχεται ὁ κύρι-
 ος ἰδὼν τοὺς δούλους ἐκείνων, καὶ σιωπῶν μετ' αὐ-
 τῶν λέγει, καὶ προσελθὼν ὁ τὰ πέντε τάλαν-
 τα λαβὼν, προσώγειν ἄλλα πέντε τάλαν-
 τα λέγων. κύριε πέντε τάλαντά μοι παρέ-
 δωκας, ἴδε ἄλλα πέντε τάλαντα ἐκέρδησα ἐν
 αὐτοῖς, ἔφη δὲ αὐτῷ ὁ κύριος ἑαυτοῦ. εὖ δοῦλε
 ἀγαθὲ καὶ πιστῆ, ἐπὶ ὀλίγα ἢς πιστὸς. ἐπὶ
 πολλῶν σε κατὰσῆσω, ἔισελθε εἰς τὴν χαρὰν
 τοῦ κυρίου σου. προσελθὼν ἡ καὶ ὁ τὰ δύο τάλ-
 λαντα λαβὼν, εἶπερ, κύριε, δύο τάλαντά μοι
 παρέδωκας, ἴδε ἄλλα δύο τάλαντα, ἐκέρ-
 δησα ἐν αὐτοῖς. ἔφη αὐτῷ ὁ κύριος ἑαυτοῦ. εὖ
 δοῦλε ἀγαθὲ καὶ πιστῆ, ἐπὶ ὀλίγα ἢς πιστὸς,
 ἐπὶ πολλῶν σε κατὰσῆσω, ἔισελθε εἰς τὴν χα-
 ρὰν τοῦ κυρίου σου. προσελθὼν δὲ καὶ ὁ τὸ ἓν τάλ-
 λαντον λαβὼν, εἶπερ. κύριε, ἔγνωμ σε, ὅτι
 ἀνθρώπος εἶ ἄνθρωπος, θροῖζω ὅτι οὐκ ἔσφη-
 ρας καὶ σιωπῶν ὅθεν οὐ διεσκόρπισας. καὶ φο-
 βηθεὶς, ἀπελθὼν ἐκρύψα τὸ τάλαντόν μου ἐν τῇ
 γῆ, ἴδε ἔχθες δὲ σὸν. ἀποκριθεὶς ἡ ὁ κύριος αὐ-
 τοῦ εἶπερ αὐτῷ. πονηρὸς δοῦλε καὶ ὀκνηρὸς, ἴδεις
 ὅτι θροῖζω ὅτι οὐκ ἔσφηρα. Ὁ σιωπῶν ὅθεν
 οὐ διεσκόρπισα, ἴδεις ὅτι σε βαλῶν τὸ ἀργύ-
 ριον μου τῆς θραπέζης σου, καὶ ἐλθὼν ἐγὼ ἐ-
 κομίσαμην

nobis. At ille respondens ait, Amen di-
 co uobis, nescio uos, uigilate itaque, quia
 nescitis diem neque horam, in qua filius
 hominis ueniet, Sicut enim homo qui
 dam peregre proficiscens, uocauit ser-
 uos suos, & tradidit illis bona sua. Et
 huic quidem dedit quinque talenta, alij
 autem duo, alij uero unum, unicuique secundum
 propriam facultatem, & profectus est sta-
 tim. Abiit autem qui quinque talenta ac-
 ceperat, & operatus est in eis, & confecit
 alia quinque. Similiter & qui duo accepe-
 rat lucratus est & ipse alia duo. Qui au-
 tem unum acceperat, abiens fodit in ter-
 ram, & abscondit pecuniam domini sui. Post
 multum uero tempus uenit dominus seruorum
 illorum & ponit rationem cum eis. Et accedens qui
 quinque talenta acceperat, obtulit alia
 quinque talenta dicens. Domine, quinque talen-
 ta tradidisti mihi, ecce alia quinque lucra-
 tus sum in eis. Ait illi dominus eius. Euge ser-
 ue bone & fidelis, super pauca fuisti fide-
 lis, super multa te constituam, intra in gau-
 dium domini tui. Accedens autem & qui duo talen-
 ta acceperat, ait. Domine, duo talenta tradi-
 disti mihi, ecce alia duo lucratus sum in eis.
 Ait illi dominus eius. Euge serue bone & fide-
 lis, super pauca fuisti fidelis, super multa te
 constituam, intra in gaudium domini tui. Acce-
 dens autem & qui unum talentum acceperat, ait.
 Domine, noueram te quod homo durus sis,
 metes ubi non seminasti, & congregas in-
 de ubi non sparsisti, & territus abij & ab-
 scondi talentum tuum in terra. Ecce habes
 quod tuum est. Respondens autem dominus eius,
 dixit ei. Serue male & piger, sciebas quod meta-
 ubi non seminavi, & congregem illinc ubi
 non sparsi. Oportuit ergo te committere
 pecuniam meam mesariis, & ueniens ego re-
 cepissem

De talentis & seruos
partibus.

F cepissem

κομισάμεν ἄμ δ' ἐμὸν σὺν τόκῳ, ἀφ' αὐτοῦ
 ἀπ' αὐτῶν δὲ τάλαντων, καὶ ὅτι τῶν ἔχοντι τὰ δέι-
 κατάλαυτα, τῶν δὲ ἔχοντι παντὶ δοθήσεται καὶ
 περισσούθησεται, καὶ ἡ μὴ ἔχοντος, καὶ ὅτι ἔχῃ ἀρδύ-
 σετ' ἀπ' αὐτῶν, καὶ τὸ ἀχρηστον δ' ἔσται ἐκβάλλετε
 εἰς τὸ σκοτεινόν, καὶ ἐξώτερον, ἐκείνησιν ὁ κλαυθμὸς
 καὶ ὁ θρῆνος, καὶ ὁ δόρυγμος. Ὅτι ἄμ δὲ ἔλθῃ ὁ υἱὸς
 τοῦ ἀνθρώπου ἐν τῇ δόξῃ αὐτοῦ, καὶ πάντες οἱ
 ἄγγελοι ἀγγελοι μετ' αὐτοῦ, τότε καθίσει ἐπὶ
 θρόνου δόξης αὐτοῦ, καὶ συναχθήσεται ἔμπρο-
 σθεν αὐτοῦ πάντα τὰ ἔθνη, καὶ ἀφορίσει αὐτοὺς
 ὡς τὸ ἀλλήλων. Ὡσπερ ὁ ποιμὴν ἀφορίζει τὰ
 πρόβατα ἀπὸ τῶν ἐρίφων, καὶ σὴσὶ τὰ μὲν
 πρόβατα ἐκ δεξιῶν αὐτοῦ, τὰ δὲ ἐρίφια δεξιῶν
 ἡμῶν, τότε ἔρῃ ὁ βασιλεὺς τοῖς ἐκ δεξιῶν
 αὐτοῦ, λέγων οἱ εὐλογημένοι, καὶ παῖδες μου, κλη-
 ρονομήσατε τὴν ἡτοιμασμένην ὑμῖν βασι-
 λείαν, ἅτις καταβολῆς κόσμου, ἐπέειπασα ὑμῖν
 ἐδὼκατέ μοι φαγῆν, ἐδίψασα, καὶ ἐποτίσατέ
 με, ξένος ἦμιν, καὶ σωμαγωγέτε με, γυμνός, καὶ
 περιεβάλετέ με, ἡσθένεσα, καὶ ἐπεσκεύαστέ
 με, ἐνφυλακῇ ἦμιν, καὶ ἦλθετε πρὸς με. Τότε
 ἀποκριθήσονται αὐτῷ οἱ δίκαιοι, λέγοντες, κύ-
 ριε, πότε σε εἶδομεν παντῶν τῶν ἐθρῶν σου,
 καὶ διψῶντα καὶ ἐποτίσαμεν, πότε δὲ σε εἶδο-
 μου ξένον, καὶ σωμαγωγόν, καὶ γυμνόν, καὶ περι-
 εβάλομεν, πότε δὲ σε εἶδομεν ἡσθένῃ καὶ ἐν-
 φυλακῇ, καὶ ἦλθομεν πρὸς σε, καὶ ἀποκριθεὶς
 ὁ βασιλεὺς ἔρῃ αὐτοῖς, ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ἐφ'
 ὅσον ἐποίησατε ἐν ἑκάστῳ τῶν ἀδελφῶν μου
 τῶν ἐλαχίστων, ἐμοὶ ἐποίησατε. Τότε ἔρῃ καὶ
 τοῖς ἐκ δεξιῶν ἡμῶν, πορεύεσθε ἀπ' ἐμοῦ οἱ κα-
 τ' ἡραμνοὶ εἰς τὸ πῦρ τὸ αἰώνιον, ὅτι ἡτοιμασ-
 μένοι εἰσὶν τῷ διαβόλῳ καὶ τοῖς ἀγγέλοις αὐτοῦ.
 ἐπέειπασα ὑμῖν, καὶ ὅτι ἐδὼκατέ μοι φαγῆν, ἐδί-
 ψασα, καὶ ὅτι ἐποτίσατέ με, ξένος ἦμιν, καὶ ὅτι
 σωμαγωγέτε με, γυμνός, καὶ ὅτι περιεβάλετέ
 με, ἡσθένῃ καὶ ἐνφυλακῇ, καὶ ὅτι ἐπεσκεύασ-
 τέ με, ἀδελφεοί, καὶ ἐν τῇ κρίσει αὐτοῦ καὶ ἐν τῇ
 κρίσει

τες κν

cepisse utiq; qd' meū est cū usura. Tolli-
 te itaq; ab eo talētū, & date ei q; habet
 decē talēta . Omni em̄ habenti dabit',
 & abundabit. Qui uero nō habet, etiā
 id qd' habet auferet' ab eo. Et inutilem
 seruū eiicite in tenebras exteriores, illic
 erit fletus & stridor dentium . Cum
 autem uenerit filius hoīs in gloria sua
 & omnes sancti angeli cū eo, tunc sede-
 bit super sedem gloriae suae, & cōgrega-
 buntur ante eum omnes gentes, & se-
 parabit eos ab inuicē, sicut pastor segre-
 gat oues ab hædis, & statuet oues qui-
 dē a dextris suis, hædos aut a sinistris.
 Tūc dicet rex his q; a dextris eius erūt.
 Venite benedicti patris mei, possidete
 paratū uobis regnū a cōstitutione mū-
 di. Esuriui em̄, & dedistis mihi mandu-
 care. Sitiui, & dedistis mihi bibere. Ho-
 spes erā, & collegistis me. Nud⁹, & ope-
 ruistis me. Infirmus, & uisitastis me. In
 carcere erā, & uenistis ad me. Tūc rñde-
 būt ei iusti dicētes. Dñe, qñ te uidimus
 esurentē, & pauim⁹, aut sitiētē, & dedi-
 mus tibi potū. Qñ aut te uidimus ho-
 spitē, & collegimus te, aut nudū, & coo-
 peruimus te, aut qñ te uidim⁹ infirmū,
 aut in carcere, & uenimus ad te. Et re-
 spondēs rex, dicet illis. Amen dico uo-
 bis, quatinus fecistis uni de his fratrib⁹
 meis minimis, mihi fecistis. Tunc dicet
 & his qui a sinistris erunt . Disceditē a
 me maledicti in ignē æternū, q; parat⁹
 est diabolo & angelis eius. Esuriui em̄
 & nō dedistis mihi māducare. Sitiui, &
 nō dedistis mihi potū. Hospes erā, &
 nō collegistis me. Nud⁹, & nō opuistis
 me. Infirm⁹ & in carcere erā, & nō uisita-
 stis me. Tūc respōdebūt ei & ipsi dicē-
 tes,

De modo iudicij.

Quo separantur oues ab hædis etc.

τες. κύριε, πότε σε εἶδομεν. πεινῶντα ἢ διψῶντα, ἢ ξένομ, ἢ γυμνόν, ἢ ἀποδενῆ, ἢ ἐν φυλακῇ, ἢ ὄν δικκονήσα μὲν σοι; τότε ἀποκριθήσεται αὐτοῖς λέγων, ἀμὲν λέγω ὑμῖν, ἐφ' ὅσον οὐκ ἐποιήσατε ἐν τούτῳ πῶς ἐλαχίσωμ, οὐδὲ ἐμοὶ ἐποιήσατε. Ἐὰπελεύσονται οὗτοι, εἰς κόλασιν αἰώνιον, οἱ δὲ δίκαιοι εἰς ζωὴν αἰώνιον. καὶ ἐγγύει, ὅτε ἐτέλεσεν ὁ ἸΗΣΟΥΣ πάντας τοὺς λόγους τούτους, εἶπε πρὸς μαθητὰς αὐτοῦ, οἱ δὲ αὐτὸς μετὰ δύο ἡμέρας τὸ πάσχα γίνεται, Ἐὶ ὁ ἦος τοῦ ἀνθρώπου παραδίδοται εἰς τὸ θανάτῳ. τότε συνήχθησαν οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ γραμματεῖς, καὶ οἱ πρεσβύτεροι τοῦ λαοῦ εἰς πλὴν αὐτῶν τοῦ ἀρχιερέως, τοῦ λεγόμενου καὶ ἀφάφα, καὶ σωεβουλεύσαντο, ἵνα τὸν ἸΗΣΟΥΝ κρατήσωσιν δόλω, καὶ ἀποκτείνωσιν. ἐλεγον δὲ, μὴ ἐν τῇ ἑορτῇ, ἵνα μὴ θόρυβος γένηται ἐν τῷ λαῷ. τοῦ δὲ ἸΗΣΟΥ γενομένου ἐν βηθανίᾳ ἐν οἰκίᾳ σίμωνος τοῦ λεπροῦ, προσήλθεν αὐτῷ γυνὴ ἀλάβαστρον μύρου ἔχουσα βαρυτίμου, Ἐκατέχευεν ἐπὶ τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ ἀνακαμένον. Ἰδόντες δὲ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ ἠγανάκτησαν λέγοντες, εἰς τί ἡ ἀπόλησις αὐτῆς; ἡ δὲ ἄλλα γὰρ ἔστω τὸ μύρον προθυμῶν πολλῶν, καὶ δοθῆναι πτωχοῖς. γνοὺς δὲ ὁ ἸΗΣΟΥΣ, εἶπε πρὸς αὐτοῦς, τί κόπος πρὸς ἐχέτε τῆς γυναικὸς; ἔργον δὲ καλὸν ἐργάσατο εἰς ἐμὲ. πάντες γὰρ πτωχοὺς ἔχετε μετ' ἐαυτῶν, ἐμὲ δὲ οὐ πάντες ἔχετε. βαλῶσα δὲ αὐτὴ τὸ μύρον ἐπὶ τὸ σῶμα τὸς μου, πρὸς τὸ ἐνταφιάσαι ἐποίησεν. ἀμὲν λέγω ὑμῖν, ὅπου ἐὰν κηρυχθῆ δὲ ἕνα γέλιον ἔστω ἐν ὅλῳ τῷ κόσμῳ, λαληθήσεται, καὶ ὁ ἐποιήσεν αὐτὴν εἰς μνημόσυνον ἀνθρώπου. τότε προσβύθη εἰς αὐτὸν δύο δέκα ὁ λεγόμενος Ἰούδας ὁ ἰσκαριώτης πρὸς τοὺς ἀρχιερεῖς, εἶπε μ. τί θέλετέ μοι δοῦναι, καὶ γὰρ ἡμῖν πρὸς δώσω αὐτῷ, οἱ δὲ ἔσκησαν αὐτῷ ἑξήκοντα ἀργύρια, Ἐὰπὸ τότε, ἐζήτη ἕνα καρίαν ἵνα αὐτὸν

tes. Dñe, quando te uidimus esurientē, aut sitiētē, aut hospitē, aut nudū, aut infirmum, aut in carcere, & nō ministrāuimus tibi? Tunc respondebit illis, dicēs. Amen dico uobis, quatinus nō fecistis uni de minoribus his, nec mihi fecistis. Et ibunt hi in supplicium aeternum, iusti autē in uitā aeternā. **E**t factū est cū cōsummasset Iesus sermones hos oēs, dixit discipulis suis. Scitis qd post biduū pascha fit, & filius hoīs traditur ut crucifigatur. Tūc cōgregati sunt principes sacerdotū & scribæ & seniores populi i atriiu principis sacerdotū, qui dicebatur Caipha, & consiliū fecerunt, ut Iesum dolo tenerent, & occiderent. Dicebant autē. Nō in die festo, ne tumultus fiat in populo. **C**um autē Iesus esset in Bethania in domo Simonis leprosi, accessit ad eum mulier habens alabastrum unguēti preciosi, & effudit super caput ipsius recubentis. Videntes autē discipuli, indignati sunt, dicētes. Ad quid proditio hæc? Potuit em̄ istud unguētum uenundari magno, & dari pauperibus. Eo autē cognito Iesus ait illis. Quid molesti estis mulieri? Opus em̄ bonū operata est erga me. Nā semp pauperes habetis uobiscum, me autē nō semp habetis. Mittens em̄ hæc unguētum hoc in corpus meū, ad sepeliendū me fecit. Amen dico uobis, ubicūq; p̄dicatū fuerit hoc euangeliū in toto mundo, dicef & qd hoc hæc fecit i memoriā ipsi. Tūc abiit un⁹ de duodecim, q dicebat ludas iscaριotes ad p̄cipes sacerdotū, & ait illis. Quid uultis mihi dare, & ego uobis eū tradā? At illi cōstituerūt ei triginta argēteos. Et exinde q̄rebat oportunitatē

XXVI

De scilio iudeorū ante pascha.

De alabast. effuso super caput iesu recubentis.

Ut inde Judas q̄rebat Iesu tradē.

F 2 ut eum

*Cena dñi p̄ma die azy-
mozū.*

ἵνα αὐτὸν π̄σάδῳ, τῆ δὲ πρώτῃ τῶν ἀζύμων
 προσήλθοι οἱ μαθηταὶ τοῦ ἸΗΣΟΥ λέγοντες
 αὐτῷ. ποῦ θέλεις ἐπιμάσωμεν σοι φαγῆν τὸ
 πάχα; ὁ δὲ εἶπε. ὑπάγετε εἰς τὴν πόλιν
 πρὸς τὸν δᾶνα, ἃ εἴπατε αὐτῷ, ὁ δὲ δάσκαλος
 λέγει. ὁ καιρὸς μου ἐγγύς ἐστίν, πρὸς σε
 πρὶ τὸ πάχα μετὰ τῶν μαθητῶν μου, καὶ ἐποί-
 κησαμι οἱ μαθηταὶ ὡς σωέταξεν αὐτοῖς ὁ ἸΗ-
 ΣΟΥΣ καὶ ἠτοίμασαν τὸ πάχα, ὁ ψίμας ἡ γε-
 νομένης, ἀνέκατ' μετὰ τῶν δώδεκα, καὶ ἐδοτι-
 ὄντων αὐτῶν, εἶπε. ἀμὲν λέγω ὑμῖν, ὅτι
 εἰς δεξιά μου π̄σάδῳσα με, καὶ λυπούμενοι
 σφόδρα, ἤρξαντο λέγειν αὐτῷ ἕκαστος αὐ-
 τῷ, μή τι ἐγὼ εἰμὶ κύριος; ὁ δὲ ἀποκριθεὶς,
 εἶπε. ὁ ἐμβάψας μετ' ἐμοῦ ἐν τῷ τρυβλίῳ
 τῆς ζωῆς, οὗτος με π̄σάδῳσει, ὁ μόνος ὃς
 ἀνθρώπος ὑπάγα, καθὼς γέγραπται πρὸς αὐ-
 τὸν. οὐαὶ ἡ τῶν ἀνθρώπων ἐκείνῳ δι' ὃν ὁ υἱὸς
 ἀνθρώπου π̄σάδῳσθη, καλὸν ἦν αὐτῷ εἰδὸν
 ἐγενήθη ὁ ἀνθρώπος ἐκεῖνος, ἀποκριθεὶς δὲ
 Ἰούδας ὁ π̄σάδῳσθεὶς αὐτὸν εἶπε. μή τι ἐγὼ
 εἰμὶ ῥαββί; λέγει αὐτῷ, σὺ εἶπας, ἐδοτιόντων
 δὲ αὐτῶν, λαβὼν ὁ ἸΗΣΟΥΣ τὸν ἄρτον καὶ ἐν-
 χαρισήσας, ἐκλάσεν καὶ ἐδίδου τοῖς μαθη-
 ταῖς, καὶ εἶπε. λάβετε φάγετε, τὸ ὄζειν τὸ
 σῶμά μου. καὶ λαβὼν τὸ ποτήριον καὶ ἔνχα-
 ρισήσας, ἔδωκεν αὐτοῖς λέγων. πίετε δεξί
 πάντες. τὸ γὰρ ὄζειν τὸ αἷμά μου τὸ φιλί και-
 νῆς διαθήκης, τὸ πρὸ πολλῶν ἐκχωρόμενον
 εἰς ἀφεσιν ἁμαρτιῶν. λέγω δὲ ὑμῖν, ὅτι μὴ
 πῖω ἀπ' ἄρτι ἐκ τούτου τοῦ γεννήματος φιλί
 ἀμπέλου ἕως φιλί ἡμέρας ἐκείνης, ὅταν αὐ-
 τὸ πινῶ μεθ' ὑμῶν καινὸν ἐν τῇ βασιλείᾳ
 τοῦ πατρὸς μου, καὶ ὑμνήσαντες, δεξιῶν εἰς
 τὸ ὄρος τῶν ἑλαιῶν. τότε λέγει αὐτοῖς ὁ ἸΗ-
 ΣΟΥΣ. πάντες ὑμεῖς σκανδαλισθεὶς ἐν
 ἐμοὶ ἐν τῇ νυκτὶ ταύτῃ. γέγραπται ῥ. πατά-
 ξω τὸ ποιμένα, καὶ διασκορπισθήσεται τὰ πρό-
 βατα φιλί ποιμνῆς, μετὰ δὲ τὸ ἐγερθῆναι με,
 προάξω

*Cenās de Iuda traditōe
suo loquitur.*

De Sacram^{to} eucharistie.

*Exeūtes ī montē oliueti
loquit^r Iesus ad discipulos.*

ut eū traderet. Prima autē die azymoz
 accesserunt discipuli ad Iesum, dicētes
 ei. Vbi uis paremus tibi comedere pa-
 scha? At ille dixit. Ite in ciuitatem ad
 quendā, & dicite ei. Magister dicit. Tē-
 pus meū ppe est, apud te facio pascha
 cum discipulis meis. Et fecerūt discipu-
 li sicut cōstituit illis Iesus, & parauerūt
 pascha. Vespere autem facto discum-
 bebat cum duodecim, & edentibus il-
 lis, dixit. Amen dico uobis, quod unus
 uestrum me traditurus est. Et cōtrista-
 ti ualde, cceperūt singuli illoz dicere ei.
 Nunquid ego sum domine? At ipse re-
 spondens, ait. Qui intinxit mecum ma-
 num in catino, hic me tradet. Filius qui-
 dem hominis uadit sicut scriptū est de
 illo. Vx autem homini illi per quem fi-
 lius hominis traditur, Bonū erat ei, si
 natus non fuisset homo ille. Respon-
 dens autem Iudas qui tradidit eum, di-
 xit. Nunquid ego sum rabbi? Ait illi.
 Tu dixisti. Vespentibus autē eis, accepit
 Iesus panē & cū egisset gratias, fregit
 deditq; discipulis suis, & ait. Accipite
 comedite, hoc est corpus meum. Et ac-
 cepto calice, gratijs actis, dedit illis, di-
 cens. Bibite ex hoc omnes. Hic est em̄
 sanguis meus qui est noui testamenti,
 qui pro multis effūditur in remissionē
 peccatoz. Dico autē uobis, non bibam
 posthac ex hoc genimine uitis usq; in
 diem illum cum illud bibā uobiscū no-
 uum in regno patris mei. Et hymno di-
 cto, exierunt in montem oliueti. Tunc
 dicit illis Iesus. Omnes uos scandalum
 patiemini in me in ista nocte. Scriptū
 est enim, Percutiā pastore & dispergen-
 tur oues gregis. Postq; autē surrexero
 præcedam

προαζω ἡμᾶς εἰς τὴν γαλιλαίαν. ἀπεκριθεὶς ἡ δὲ
 πέτρ' εἶπερ' αὐτῷ. εἰ κῆ πάντες σκανδαλιθῆσον
 ἢ ἐν σοί, εἰς ἃ ὄνδ' ἔπε σκανδαλιθῆσομαι, εἰ
 φη αὐτῷ ὁ ἸΗΣΥΣ. ἀμὲν λέγω σοί, ὅτι ἐν ταύτῃ
 τῇ νυκτὶ πρὶν ἀλέκτρα φωνῆσαι, τρεῖς ἀπὸνῆσκ
 με. λέγει αὐτῷ ὁ πέτρος, καὶ δ' ἐμὲ σῶσαι ἀπ
 θανῆς, ὃν μῆσε ἀπὸνῆσομαι. ὁμοίως κῆ πάντες δι
 μαθηταὶ ἔειπον. τότε ἔρχετο μετ' αὐτῷ ὁ ἸΗΣΥΣ εἰς
 χωρίον λεγόμενον Γεθσημανῆ, κῆ λέγει τῶς μα
 θηταῖς, καθίσαιτε αὐτῷ ἕως ὅτου ἀπελθῶν προσεύξω
 μαὶ ἐκεῖ. κῆ πρὸ λαβῶν τ' πέτρον κῆ τὴν δ' ἰουδ
 ζεβεδάϊ, ἠρξασθ' ἡ λυπηθῆς κῆ ἀδελφὸν ἡμῶν. τότε λέγει
 αὐτοῖς ὁ ἸΗΣΥΣ. παρὶ λυπὸς ὄσθ' ἡ ψυχὴ μου ἕως
 θανάτου, μείνατε ὡς κῆ ἡρηγορήτε μετ' ἐμοῦ. κῆ
 προελθὼν μικρὸν ἔπεσε ἐπὶ πρόσωπον αὐ
 τοῦ προσευχόμενος, καὶ λέγων. πάτερ μου, εἰ δὴ
 ναὶ ὄσθ' ἡμῶν, πρὸελθέτω ἀπ' ἐμοῦ τὸ ποτήριον τοῦ
 τῷ, πλὴν ὄσθ' ἡ ἐγὼ δ' ἐλω, ἀλλ' ὡς σύ. καὶ ἔρι
 χεται πρὸς τὴν μαθητῶν, κῆ ἐυρίσκει αὐτοὺς κα
 θεύδοντας, κῆ λέγει τῷ πέτρῳ. οὕτως οὐκ ἴσθ
 χύνσατε μίαν ὥραν ἡρηγορῆσαι μετ' ἐμοῦ, ἡρηγο
 ρῆσατε καὶ προσεύχεσθε, ἵνα μὴ εἰσέλθῃτε εἰς πει
 ρασμὸν. τὸ μὲν πνεῦμα, πρὸθυμον, ἡ ἡ σὰρξ ἀ
 διεινή. πάλιν ἐκ δ' ἄνδρες ἀπελθὼν, προσήνεκα
 τ' λέγων. πάτερ μου, εἰ ὄν δ' ἄναθη τὸ τὸ πῶθ
 ἡρημον πρὸελθέτω ἀπ' ἐμοῦ ἡμῶν μὴ αὐτὸ πῶθ, γεννη
 θήτω τὸ δ' ἐλκμάσσ. καὶ ἐλθὼν, ἐυρίσκει αὐτοὺς
 πάλιν καθεύδοντας, ἡσασθ' ἡσασθ' οἱ ὀφθαλ
 μοὶ βεβαρημένοι, κῆ ἀφείδ' αὐτοὺς, ἀπελθὼν πάλ
 λιν προσήνεκα ἐκ τρίτου τ' αὐτὸν λόγον εἰπὼν.
 τότε ἔρχετο πρὸς τὴν μαθητῶν αὐτῷ καὶ λέγει αὐ
 τῶς. καθέδρατε τὸ λοιπὸν κῆ ἀναπαύεσθε, ἰδοὺ
 γὰρ ἡγίκεν ἡ ὥρα καὶ ὁ υἱὸς τ' ἀνθρώπου πρὸ
 δίδοσθ', εἰς χεῖρας ἀμαρτωλῶν. ἐγείρεσθε, ἀγω
 μου, ἰδοὺ ἡγίκεν ὁ πρὸ δίδου με. καὶ ἔτι αὐ
 τῷ λαλῶντος, ἰδοὺ ἰδὸς εἰς τὸν δ' ὄδεκα ἦλθεν,
 καὶ μετ' αὐτῷ ὄχλος πλὴν μετὰ μαχαβαῶν καὶ
 ξύλων ἀπ' ἡν ἀρχιερέων κῆ πρεσβυτέρων το
 λαοῦ. ὁ δὲ πρὸ δίδου αὐτὸν, ἔδωκεν αὐτοῖς σκ
 μήομ λέι

præcedam uos in Galilæā. Respondēs
 aūt Petrus, ait illi. Et si oēs scandalizati
 fuerint in te, ego tñ nūq̄ scādalizabor.
 Ait illi Iesus. Amen dico tibi, q̄a in hac
 nocte ante q̄b gallus cātet, ter me nega
 bis. Ait illi Petr⁹. Etiā si oportuerit me
 mori tecum, nō te negabo. Similiter &
 oēs discipuli dixerūt. Tunc uenit Iesus
 cū illis in uillā q̄ dicitur Gethsemane &
 dixit discipulis. Sedete hic donec uadā
 & orē illic. Et asūpto Petro & duobus
 filijs Zebedæi, cœpit cōtristari & moe
 stus esse. Tunc ait illis Iesus, supra mo
 dum tristis est aia mea usq; ad mortē,
 manete hic & uigilate mecū. Et p̄gres
 sus pusillū, p̄cidit in faciē suā orās & di
 cens. Pater mi, si possibile est transeat a
 me calix iste. Verūtamen nō sicut ego
 uolo, sed sicut tu. Et uenit ad discipulos
 suos, & reperit eos dormientes, & dicit
 Petro. Sic nō potuistis una hora uigila
 re mecū? Vigilate & orate ut ne itretis
 in tentationē. Spūs quidē p̄mptus est,
 at caro infirma. Iterū secundo abiit &
 orauit, dicēs. Pater mi, si nō potest hic
 calix trāsire nisi bibā illū, fiat uoluntas
 tua. Et uenit iterū, & inuenit eos dormi
 entes. Erāt em̄ oculi eorū grauati. Et reli
 ctis illis, iteꝝ abiit & orauit tertio eūdē
 sermonē dicēs. Tūc uenit ad discipulos
 suos & dixit illis. Dormite iā & regeſci
 te, ecce appropinquauit hora, & filius
 hois tradit in man⁹ peccatorū. Surgite
 eam⁹, ecce apropinquauit q̄ me tradit.
 Adhuc eo loquēte, ecce Iudas unus de
 duodecim uenit, & cū eo turba multa
 cum gladijs & fustibus, missi a principi
 bus sacerdotum & senioribus populī.
 Qui autem tradebat eum, dedit illis si
 F 3 gnum

Ad petru, q, ter eet dnm negaturg.

De oroe dmi in horto ad patre, trina.

Ad discipulos, q, vigila re exhortatur.

De Captioe Jesu.

ANGELIVM
 Prima aut die azym
 puli ad Iesum, die
 nus tibi comedere
 it. Ite in ciuitatem
 ei. Magister dicit. I
 apud te facio pasto
 ris. Et fecerunt discip
 is Iesus, & paraue
 autem facto discam
 rim, & edentibus il
 co uobis, quod unus
 unus est. Et comesta
 inguli illoꝝ dicere o
 n domine. At ipse n
 ui intinxit mecum nu
 ic me tradit. Filius au
 dit sicut scriptu est de
 mini illi per quem h
 ir. Bonu erat ei. Et
 mo ille. Respon
 ui tradidit eum, di
 im rabbi. Ait illi.
 bus aut eis, accipe
 illet gratias, frege
 uis, & ait. Accipe
 corpus meum. Et u
 actis, dedit illis,
 c omnes. Hic est
 est noui testam
 uiditur in remissio
 aut uobis. non debam
 genimine uis. Ite
 illud bibi uobis in
 patris mei. Et hymnu
 i monem oluam. Tunc
 Omnes uos laudate
 ne in ista nocte. Super
 tria pastoru. Ite
 Postquam autem uo
 p̄cedam

μεῶν λέγων, ὃν ἄν φιλήσω, αὐτός ἐστι, κρατῆ
 σαπ αὐτόν, καὶ εὐθέως προσελθὼν τῷ ΙΗΣΟΥ
 εἶπε, Χαῖρε ῥαββί. καὶ κατεφιλήσεν αὐτόν.
 ὁ δὲ ΙΗΣΟΥΣ εἶπε, Ἐτάρει ἐφ' ὃ πάρε; ἵα
 τε προσελθόντες ἐπέβαλον τὰς χεῖρας ἐπὶ τὸν
 ΙΗΣΟΥΝ ἢ ἐκράτησαν αὐτόν, καὶ ἰδοὺ εἶε τῶν
 μετὰ ΙΗΣΟΥ, ἐκτείναν, πλὴν χεῖρα, ἀπέσπασεν
 πλὴν μάχαιραν αὐτῆ, ἢ πατάξας τὸν δούλον τοῦ
 ἀρχιερέως, ἀφῆλεν αὐτῆ τὸ ὄπιον. τότε λέγει
 αὐτῶ ὁ ΙΗΣΟΥΣ, ἀπόστρεψόν μοι τὴν μάχαιραν
 εἰς τὸ τόπον αὐτῆ. πάντες ἄρα λαμβάνοντες μάχα
 ραν, ἢ μάχαιρα ἀπολοῦνται. ἢ δοκῆς ὅτι οὐ
 δάωμαι ἄρατι πρὸς ἀκαλέσαι τὸν πατέρα μου, ἢ
 πρὸς ἀσῆσαι μοι πλείους ἢ δώδεκα λεγεῶνας ἀγ
 γέλων, πῶς ὄω πληρωθῶσιν αἰγροφαι, ὅτι οὐ
 τως εἶ γενέσθαι. ἢ ἐκείνη τῆ ὥρα εἶπε, ὁ ΙΗ
 ΣΟΥΣ τῆς ὄχλοις, ὡς ἐπὶ λησιῶν ἐζητήσατε με
 τὰ μάχαιρῶν, ἢ ξύλων συλλαβῆν με, καθ' ἣ
 μέρην πρὸς ὑμᾶς ἐκαθίστόμην, διδάσκων ἢ
 τῷ ἱερῶ, ἢ οὐκ ἐκράτησατέ με. τὸν ἢ ὄλον γε
 γονεμ, ἵνα πληρωθῶσιν αἰγροφαι τῶν προφη
 τῶν. τότε οἱ μαθηταὶ πάντες, ἀφέντες αὐτόν ἐ
 φυγοῦν. οἱ δὲ κρατήσαντες τὸν ΙΗΣΟΥΝ, ἀπήγα
 γον πρὸς καιάφρα τὸ ἀρχιερέα, ὅπου οἱ γραμ
 ματεῖς, ἢ οἱ πρεσβύτεροι συνήχθησαν. ὁ ἢ πῶ
 ρος ἠκολούθη αὐτῶ ἀπὸ μακρόθεν, ἕως τῆ αὐλῆς τῆ
 ἀρχιερέως, ἢ εἰσελθὼν ἔσω, ἐκάθη μετὰ τῶν
 ὑπηρετῶν ἰδοὺ τὸ τέλος. οἱ ἢ ἀρχιερεῖς ἢ οἱ πρε
 σβύτεροι, ἢ τὸ σωδέρσιον ὄλον ἐζήτησαν ψυδο
 μαρτυρίαν κατὰ τὸ ΙΗΣΟΥΣ ὅπως αὐτὸν δαυατώσε
 σιν, καὶ οὐχ ἔυρον, καὶ πολλῶν ψυδομαρτυ
 ρων προσελθόντων, οὐχ ἔυρον. ἕτερον δὲ προ
 σελθὼντες δύο ψυδομαρτυρεῖς, εἶπον, ὁυτος ἐ
 φη, δάωμαι καταλύσαι τὸν ναὸν τῆ θεῶ, ἢ διὰ
 τριῶν ἡμερῶν οἰκοδομησάι αὐτόν. ἢ ἀναστὰς ὁ
 ἀρχιερεὺς εἶπε, ὁυδὲν ἀποκρίνη; τί οὗτοι
 σου καταμαρτυροῦσιν; ὁ δὲ ΙΗΣΟΥΣ ἐσιώπα ἢ
 ἀποκριθεὶς ὁ ἀρχιερεὺς εἶπεν αὐτῶ. ἐζηρκίω
 σε κατὰ τὸ θεῶ τῶ ζῶντος, ἵνα ἢ μὴν εἰπῆς εἰ σὺ εἶ ὁ

ΧΡΙΣΤΟΣ

gnū dicēs. Quēcūq; osculat⁹ fuero, ipse
 est, tenete eū. Et cōfestim accedēs ad Ie
 sum dixit. Ave rabbi, & osculat⁹ est eū.
 Dixitq; illi Iesus. Amice, ad quid ades?
 Tūc accesserūt & man⁹ iniecerūt i Iesū,
 & tenuerūt eū. Et ecce un⁹ ex his q erāt
 cū Iesū, extedēs manū exemit gladiū su
 um, & pcutiēs seruū p̄cipis sacerdotū,
 āputavit auriculā ei⁹. Tūc ait illi Iesus.
 Cōuerte gladiū tuū i locū suū. Oēs em̄
 q acceperint gladiū, gladio peribūt. An
 putas qd' nō possum nūc rogare patrē
 meū, & exhibebit mihi plus q̄ duode
 cim legiōes angeloz? Quō ergo imple
 bunt scripturā q̄ sic oportet fieri. In il
 la hora dixit Iesus turbis. Tanq̄ ad la
 tronē existis cū gladijs & fustib⁹ comp̄
 hēdere me, quotidie apud uos sedebā
 docēs in tēplo & nō me tenuistis. Hoc
 aut̄ totū factū est ut cōplerent̄ scriptu
 rā pphetaz. Tunc discipuli oēs relicto
 eo fugerūt. At illi tenētes Iesū duxerūt
 ad Caiphā principē sacerdotū, ubi scri
 bā & seniores cōuenerāt. Petrus aut̄ se
 quebat̄ eū a longe usq; in atriu principis
 sacerdotū. Et igressus intro, sedebat
 cū ministris, ut uideret finē. Principes
 autem sacerdotū & seniores, & totū cō
 filium quærebant falsū testimoniū cō
 tra Iesū ut morti eū traderēt, & nō inue
 niebāt, etiā cū multi falsi testes accessis
 sent, nō inueniebāt. Nouissime aut̄ ue
 nerūt duo falsi testes, & dixerūt. Hic di
 xit. Possū destruere tēplum dei, & in tri
 duo ædificare illud. Et surgēs princeps
 sacerdotū, ait illi. Nihil respondes? Cur
 isti aduersū te testificant? Iesus aut̄ tace
 bat. Et princeps sacerdotū ait illi. Adiu
 ro te p̄ deū uiuū, ut dicas nobis si tu es
 Christus

Petrus abscondit auriculam suam

Iesus ad turbas.

Ducit ad domum Capri.

Ut principes quærebant falsum testimonium.

Adiuro te ut dicas christus.

ΧΡΙΣΤΟΣ ὁ υἱὸς τοῦ θεοῦ. λέγει αὐτῷ ὁ ἸΗΣΟΥΣ.
 σὺ εἶπας. πλὴν λέγω ὑμῖν. ἀπ' ἄρτι ὄψεσθε τὸ
 υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου καθήμενον ἐκ δεξιῶν τοῦ θυνά-
 μενος ἐκ δεξιῶν ἐπιτοίχων τοῦ θυνάμενος. τὸ
 τε ὄψασθε δι' ἐξουσίας τὰ ἰμάτια αὐτοῦ λέγων.
 ὅτι ἐβλασφήμησατε τί ἐστι χρεῖα ἔχομεν μαρ-
 τυρῶν. ἰδοὺ νῦν κηρύσσεται τὸ βλασφημῆσαι αὐτόν.
 τί ὑμῖν δοκεῖ; οἱ ἠπεκρίθησαν. εἶπεν. ἔνοχος
 θανάτου ὄσιν. τότε ἐπέπυσαν εἰς τὸ πρόσωπον
 αὐτοῦ, καὶ ἐκολλήσαν αὐτόν. οἱ ἄλλοι ἔβλεπον λέ-
 γοντες. προφήτευσον ἡμῖν ΧΡΙΣΤΕ, τίς ὄσιν ὁ
 πάσας σε; ὁ ἰσχυρὸς ἐξω ἐκάρη ἐν τῇ ἀναλή-
 ρῃ. **Ε** προσήλθεν αὐτῷ μία παῖδισκη λέγουσα.
Ε σὺ ἴδω μετὰ ἸΗΣΟΥ τοῦ Γαλιλαίου. ὁ ἰσχυρὸς
 σαρτὸν ἐμὸν προδόν αὐτὸν πάντων λέγων. οὐκ ἴδω
 ὁ λέγει. ἔλεθόντα ἡ ἀντὶ εἰς τὸ πωλῶνα, εἰ-
 δὲν αὐτὸν ἄλλοι, καὶ λέγει τῆς ἐκείνης. **Ε** οὕτως
 ἦν μετὰ ἸΗΣΟΥ τοῦ ναζωραίου. καὶ πάλιν ἠρνήσα-
 τος μετ' ὄρκου, ὅτι οὐκ ἴδω τὸν ἀνθρώπον, με-
 τὰ μικρὸν δὲ προσελθόντες δι' ἰσχυρῶν, εἶπο-
 τῶν πᾶσι. ἀληθῶς καὶ σὺ εἶπες αὐτῷ. καὶ ἡ λα-
 λία σου, ἡ δὲ ἰσχυρὸς σε πρὸς. τότε ἤρξατο καταναθεμα-
 τίζεσθαι καὶ ὀμνῆσαι, ὅτι οὐκ ἴδω τὸν ἀνθρώπον, καὶ
 ἐυδένως ἀλέκτωρ ἐφώνησεν, καὶ ἐμνήσθη ὁ πᾶσι
 τῶν ἰσχυρῶν τοῦ ἸΗΣΟΥ, εἰρηκότος αὐτοῦ, ὅτι πρῶτον
 ἀλέκτορα φωνῆσαι ἔστι ἀπαρνήσασθαι με, καὶ ἔλε-
 θῶν ἐξω, ἐκλαυσε πικρῶς. πρῶτος ἡ γενόμε-
 νος, συμβούλιον ἔλαβον πάντες οἱ ἀρχιερεῖς καὶ
 οἱ πρεσβύτεροι τοῦ λαοῦ καὶ ἸΗΣΟΥ, ὡς τε θανα-
 τῶσαι αὐτόν. **Ε** δὴ σάντες αὐτὸν, ἀπήλασαν καὶ ἔβ-
 λωσαν αὐτὸν πρὸς πλάτανον ἑστῆσαν. τότε
 ἰδὼν ἰσχυρῶν ὁ πᾶσι δίδους αὐτόν, ὅτι κατεκρίθη,
 μεταμεληθεὶς ἀπέστρεψεν τὰ τριάκοντα ἀρ-
 γύρια τοῖς ἀρχιερεῖσιν, **Ε** τοῖς πρεσβυτέροις
 λέγων. ἡ μαρτυρῶν πᾶσι δίδους αἷμα ἀθῶτον. οἱ δὲ
 εἶπον. τί πρὸς ἡμᾶς; σὺ ὁ ἰσχυρὸς εἶπες τὰ ἀρ-
 γύρια ἐν τῷ ναῷ, ἀνεχώρησεν, καὶ ἀπελθὼν ἀ-
 πῆξεν. οἱ ἄρχιερεῖς λαβόντες τὰ ἀργύρια, εἶ-
 πον. οὐκ ἔξεσι βαλεῖν αὐτὰ εἰς τὸ κορβανά ἐπεὶ
 τι μὲ

Christus fili⁹ dei. Dicit illi Iesus. Tu di-
 xisti. Vex tñ dico uobis, amodo uidebi-
 tis filiū hoīs sedētē a dextris y tutis, &
 ueniētē in nubib⁹ cœli. Tūc princeps sa-
 cerdotū diffidit uestimēta sua. dicens.
 Blasphemauit. Quid insup egem⁹ testi-
 bus? Ecce nūc audistis blasphemīā ei⁹.
 Quid uobis uidet⁹? At illi rñdētes dixe-
 rūt. Reus ē mortis. **T**unc expuerūt i fa-
 ciē ei⁹, & colaphis eū cæciderūt. Alij autē
 palmas i faciē ei⁹ dederūt, dicētes. Pro-
 phetiza nobis christe, q̄s ē q̄ te p̄cussit?
 Petr⁹ ȳo sedebat foris i atrio, & accessit
 ad eū una ancillula dicēs. Et tu cū Iesu
 galilæo eras. At ille negauit corā oib⁹,
 dicēs. Nescio qd dicas. Cū autē exisset i
 uestibulū, uidit eū alia ācilla, & ait his q̄
 erāt ibi. Et hic erat cū Iesu nazareno. Et
 itex negauit cū iuramto, ñ noui hoīem.
 Et post pusillū accesserūt q̄ stabāt. & di-
 xerunt Petro. Vere & tu ex illis es, nā &
 loq̄la tua te manifestū facit. Tūc cepit
 detestari & iurare, nō noui hoīem. Et cō-
 tinuo gall⁹ cātavit, & recordat⁹ ē Petr⁹
 ȳbi Iesu, q̄ dixerat ei, pri⁹ t̄p̄ gall⁹ cātet,
 ter me negabis, & egressus foras, fleuit
 amare. **M**ane autē facto cōciliū inierūt
 oēs p̄cipes sacerdotū & seniores pp̄li
 aduersus Iesū, ut eū morti traderēt. Et
 uictū eū adduxerūt p̄tio Pilato p̄sidi
 Tūc uidēs Iudas q̄ eū tradidit q̄ dāna-
 tus eēt, p̄nia duct⁹, retulit triginta argē-
 teos principib⁹ sacerdotū & senioribus
 dicēs. Peccaui, tradēs sanguinē innoxiiū
 At illi dixerūt. Quid ad nos? tu uidebis
 Et proiectis argenteis in tēplo recessit,
 & abiens laqueo se suspēdit. Principes
 autē sacerdotū acceptis argēteis, dixerūt
 Non licet eos mittere in corbonā, quia
 precium

Conspuit⁹ & illuditur.

Negatio petri

XXVII.

Mane Iesū pilato tra-
dunt.

Iudas retulit argēteos.

NGELIVM
 osculat⁹ fuero ip̄i
 festim accedēs ad
 di. & osculat⁹ est ei
 mice ad quid ades
 an⁹ iniecerūt i Iesu
 te un⁹ ex his q̄ erāt
 ū exemit gladiū i
 pri⁹ p̄s sacerdotū.
 Tūc ait illi Iesus.
 i loq̄ sua. Oēs em
 gladio peribūt. An
 i nūc rogare patrē
 tui plus t̄p̄ dūo
 Quō ergo imple
 sic oportet fieri. In
 turbis. Tanq̄ ad la-
 t̄s & fustib⁹ comp
 apud ados sedebā
 re tenuit. Hoc
 ōp̄lerent scripta
 ap̄puli oēs relicto
 tes Iesū duxerūt
 sacerdotū ubi fieri
 erāt. Petrus autē i
 sc̄p̄ in atrii pri⁹
 effus intro, sedebu
 eret sine. Principes
 seniores. & totū
 alū testimoniiū
 i traderēt. & nō i
 hī falsi testes nūc
 āt. Nouissime autē
 estes. & dicitur. Hic
 aere tēplum dei. & in-
 lud. Et surgēs p̄cipes
 i. Nihil respōdit. Car
 tificam⁹. Iocūntur
 sacerdotū illi. Adu
 ū. ut dicitur i nō
 Calibus

De agro figuli.

Ἄμνη ἁίματος ὄζει. συμβούλιον δὲ λαβόντες ἡ
 γόρασαν δὲ αὐτὸν τὸν ἀγρὸν τὸν κρημέως εἰς τα
 φλὴν τῆς ζένοισ, διὸ ἐκλήθη ὁ ἀγρὸς ἐκείνῳ ἀγρὸς
 ἁίματος ἕως τῆς σήμερον. Τότε ἐπληρώθη τὸ ξη
 δὲρ, διὰ ἰδρυμίου τοῦ προφήτου λέγοντος,
 καὶ ἔλαβον τὰ τριάκοντα ἀργύρια πλὴν τῆ
 μὴρ τοῦ τετιμημένου ὅν ἐτιμίσαντο ἀπὸ ἡ
 ὧν ἰσραὴλ, καὶ ἴδωκαμ αὐτὰ εἰς τὸν ἀγρὸν
 τὸν κρημέως, καθὼς σωτέα ξέρι μοι κύριος. Ο

Interrogat Iesus a Pilato

δὲ ἸΗΣΟΥΣ ἔσκη ἔμπροσθεν τοῦ ἡγεμόνος, καὶ
 ἐπρωτόκσερ αὐτὸν ἡγεμὼν λέγων, σὺ εἶ ὁ
 βασιλεὺς τῶν ἰουδαίων; ὁ δὲ ἸΗΣΟΥΣ ἔφη αὐ
 τῷ. Σὺ λέγεις, καὶ ἔφη τῷ κατηγόρῳ ὁ αὐ
 τὸν ὑπὲρ τῶν ἀρχιερέων καὶ τῶν πρεσβυτέρων,
 οὐδὲν ἀπεκρίνατο. τότε λέγει αὐτῷ ὁ πιλά
 τος, οὐκ ἀκούεις πόσα σου κατὰ μαρτυροῦ
 σιν; ὁ οὐκ ἀπεκρίθη αὐτῷ πρὸς οὐδὲν ἔμῃμα.

Dimittit Barabbas lae.

ὡς πεθαυμάζειν τὸν ἡγεμόνα λίαν. κατὰ δὲ
 ἔσρητιν εἰώθε ὁ ἡγεμὼν ἀπολύειν ἓνα τῷ
 ὄχλῳ δέσμιον, ὃν ἠθέλον. εἶχον δὲ τότε δέσ
 μιον ἐπίσημον λεγόμενον βαρραβᾶν. σων
 γυλιῶν ὄνω αὐτῶν, εἶπερ αὐτῶν ὁ πιλάτος,
 τίνα θέλετε ἀπολύσω ὑμῖν, βαρραβᾶν, ἢ ἸΗ
 ΣΟΥΝ τὸν λεγόμενον ΧΡΙΣΤΟΝ; ἠδὲ γὰρ ὅτι

Uxor pilati misit ad eum.

διὰ φθόνου πρὸς ἴδωκαμ αὐτὸν. καθημιλίους δὲ
 αὐτὸν ἐπὶ τοῦ βήματος ἀπέσφλερ πρὸς αὐτὸν
 ἢ γυνὴ αὐτοῦ λέγουσα, μηδὲρ σοι ὁ τῷ δι
 καίῳ ἐκείνῳ, πολλὰ ἔπαθον σήμερον, κατ'
 ὄνας δὲ αὐτόν. οἱ δὲ ἀρχιερεῖς, καὶ οἱ πρεσβύ
 τεροι ἔψησαν τὴν ὄχλῳ, ἵνα ἀτήσωμ τὸν
 βαρραβᾶν, τὸν δὲ ἸΗΣΟΥΝ ἀπολέσωσιν, ἀπ
 κριθεῖς δὲ ὁ ἡγεμὼν, εἶπερ αὐτῶν, τίνα θέλε
 τε ἀπὸ τῶν δύο ἀπολύσω ὑμῖν. οἱ δὲ εἶπον,
 βαρραβᾶν. λέγει αὐτῶν ὁ πιλάτος, τί ὄνω ποι
 ἠσω ἸΗΣΟΥΝ τὸν λεγόμενον ΧΡΙΣΤΟΝ, λέ
 γουσι αὐτῷ πάντες. Σταυρωθήτω, ὁ δὲ ἡγε
 μὼν, ἔφη. τί γὰρ κακὸν ἐποίησεν; οἱ δὲ
 περὶ αὐτῶν ἔκραζον, λέγοντες, Σταυρω
 θήτω. ἴδῳν δὲ ὁ πιλάτος, ὅτι οὐδὲν
 ὠφελῆ

precii sanguinis est. Cōcilio aut̄ inito
 emerunt ex illis agrū figuli in sepultu
 ram peregrinoꝝ, qua propter uocatus
 est ager ille ager sanguinis usq; in ho
 diernum diem. Tūc impletū est quod
 dictū est per Hieremiā pphetā, dicen
 tem. Et acceperūt triginta argenteos p̄
 cium app̄ciati quē app̄ciauerunt a filijs
 israel, & dederunt eos in agrū figuli, si
 cut constituit mihi dñs. Iesus aut̄ stetit
 ante p̄fidē, & interrogauit eum p̄ses, di
 cens. Tu es rex iudeoꝝ? Dicit illi Iesus.
 Tu dicis Et cū accusaret̄ a principibus
 sacerdotū & senioribus, nihil respōdit.
 Tunc dicit illi Pilatus. Nō audis q̄ mul
 ta aduersum te dicunt testimonia? Et
 nō respondit ei ad ullū uerbū, ita ut mi
 raretur p̄ses uehementer. Per diem aut̄
 solennē cōsueuerat p̄ses turbæ dimitte
 re unū uinctū quē uoluissent. Habebat
 aut̄ tūc unū uinctū insignē qui diceba
 tur Barabbas. Cōgregatis ergo illis, di
 xit pilatus. Quē uultis dimittā uobis,
 Barabbā an Iesum q̄ dicit̄ Christus? Sciebat em̄,
 q̄ ppter iuidiā tradidisset eum. Sedēte aut̄ illo p̄ tribunali, misit
 ad eū uxor eius, dicens. Nihil tibi cū iu
 sto illo, multa em̄ passa sū hodie i som
 nis ppter eū. Principes aut̄ sacerdotū
 & seniores persuaferunt turbis ut pete
 rent Barabbā, Iesum uero perderēt. Re
 spondens aut̄ p̄ses ait illis. Quē uultis
 uobis e duob; dimittā? At illi dixerūt,
 Barabbā. Dixit illis Pilatus. Quid igit̄
 faciam de Iesu, qui dicitur Christus? Dicunt omnes. Crucifigatur. Ait illis
 p̄ses. Quid enim mali fecit? At illi
 magis clamabant, dicentes. Crucifiga
 tur. Videns autem Pilatus quod nihil
 proficeret

ωφελει, αλλα μαλλον θορυβος γινεται λα-
 ων υδωρ απενιφατο τας χερας απεναμι-
 τι τω οχλου λεγων. αθωος ειμι απ τ αιμα-
 τος τω δικαου τδου, υμεις οφειθε, κη απ-
 κριθεις, πας ο λαος ειπεμ. τ αιμα αυτω εφ
 ημας. Οτωι τα τεκνα ημων. τότε απελυ-
 σερ αυτους τ βαρραββα, τ η ΙΗΣΟΥ ΦΡΑΞΕΛ
 λωσας, παρεδωκερ αυτους ινα σαυρωθη. τοτε
 δι στρατω τ η γεμονος πρλασδοντες, τ ΙΗ-
 ΣΟΙΝ εις τ πρατωριου, σωηγαγομ εω αυ-
 τωμ ολλω πτω απεραμ, κη εκδυσαντες αυτωμ,
 περιεθηκαμ αυτω χλαμυδα κοκκινω, κη
 πλεξαντες σεφανωμ δζ ακανθωμ, επεθηκαμ
 επι πτω κεφαλω αυτω, κη κάλαμομ επι
 τημ δεξιαμ αυτω, κη γονυπεισαντες εμπρο-
 θεμ αυτω, ενεπαζομ αυτω λεγοντες. χαϊρε
 ο βασιλευς τω Ιουδαϊωμ. κη εμπύσαν-
 τες εις αυτωμ, ελαβομ τωμ κάλαμομ Οτυ-
 πωμ εις πτω κεφαλω αυτω. Οτε ενεπα-
 ξαμ αυτω, δζ εδυσαμ αυτω πτω χλαμυδα, κη
 ενεδυσαμ αυτω τα ιματια αυτω, κη απηγ-
 γομ αυτω εις τ σαυρωσα. δζ ερχομνοι δε
 ευρομ ανθρωπομ κυριωαομ, ονοματι σιμωνι
 να. τδτομ ηγασθησαμ, ινα αρη τωμ σαυρομ
 αυτω, Οελθοντες εις τοπομ λεγομνομ γολ-
 γοθα, ο δεσμ λεγομνομ κρανις τοπος, εδω-
 καμ αυτω πιεμ οζοε μετα χολης μεμιγμε-
 νομ, Ογθισαμνομ, ουκ ηθελεμ πιεμ. σαυρω-
 σαντες δε αυτωμ, διεμερισαντ τα ιματια αυ-
 τω βαλλοντες κληρομ, ινα πλωθη τ εκθερ
 υπ τ προφητα. διεμερισαντ τα ιματια μσ
 εαντοις, κη επι τρ ιματισμομ μσ εβαλομ
 κληρομ. Ο καθημμοι ετηροω αυτωμ εκε, κη
 επεθηκαμ επανω φη κεφαλης αυτω, πτω αυτι-
 αμ αυτω γεγραμμλημ, ουτος δεσμ ΙΗΣΟΥΣ
 ο βασιλευς τω Ιουδαϊωμ. τοτε σαυρωνη σω
 αυτω δυο λησαί, εις εκ δεξιωμ, κη εις δζ ευω-
 νυμωμ. οι δε πρλαπορομνομ, εβλασφη-
 μωμ αυτωμ. κινδυντες τας κεφαλας αυτωμ
 κη λεγοντες

proficeret, sed magis tumultus fieret, ac-
 cepta aqua, lauit manus corā populo,
 dicens. Innocens ego sum a sanguine
 huins iusti, uos uidebitis. Et respondēs
 uniuerfus populus, dixit. Sanguis eius
 super nos & super filios nostros. Tunc
 dimisit illis Barabbā, Iesum aut flagel-
 latum tradidit eis ut crucifigeretur, tūc
 milites praesidis suscipientes Iesum in
 praetorio, congregauerunt ad eum uni-
 uersam cohortem, & cū exuissent eum,
 circūdederunt ei chlamydem coccineā.
 Et plectentes coronam de spinis, impo-
 suerunt super caput eius, & harundinē
 in dexterā eius, & genu flexo ante eum
 illudebant ei, dicētes. Aue rex iudeorū.
 Et cum expuissent in eum, acceperunt
 harundinē, & percutiebant caput eius.
 Et postq̄ illuserunt ei, exuerunt eum
 chlamyde, & induerunt eum uestimen-
 tis suis, & abduxerunt eum ut crucifige-
 rent. Exeuntes aut inuenerunt hominē
 cyreneū nomine Simonē. hunc anga-
 riauērunt ut tolleret crucē eius. Et uene-
 runt in locū qui dicit golgotha, quod
 est caluarie locus. Et dederunt ei acetū
 bibere cū felle mixtum. Et cū gustasset
 noluit bibere. Postq̄ aut crucifixerunt
 eū, diuiserunt uestimenta eius. fortem
 mittentes, ut impleret quod dictū est
 per prophetam. Diuiserunt sibi uesti-
 menta mea, & super uestem meam mi-
 serunt fortem. Et sedentes seruabant
 eū ibi, & imposuerūt super caput eius
 causam ipsius scriptam. Hic est Iesus
 rex iudeorum. Tunc crucifixi sunt cū
 eo duo latrones. unus a dextris, & un⁹
 a sinistris. Praetereuntes autem blas-
 phemabāt eum, mouentes capita sua,
 & dicentes

Lauit manus suas pilatō.

Flagellatur.

Coronatur spinis et illudis.

Ducitur ad crucifigendū.

Diuiserunt uestimenta eius.

*Blasphemabat eum pen-
 dentes τ cruce.*

NGELIVM
 est. Cōditio autē
 agrū figuli in sepulchro
 qua propter uocem
 sanguinis usq; in he-
 lic impletū est quom-
 emia pphetā, dicit
 tūc argenteos p
 appria uerunt a filio
 eos in agrū figuli, si-
 dicit. Iesus aut stetit
 rogauit eum p̄les, di-
 co: Dixit illi Iesus
 stare a principib⁹
 nib⁹, nihil respōdi-
 tus. No audis q̄ mi-
 cunt testimonia: Et
 illi uerbu, ita ut mi-
 enter. Per diem autē
 is turbas dimittē
 uissent. Habebat
 signe qui diceba-
 regis ergo illis, di-
 tis dimittā uobis,
 q̄ dicit Christus
 r iudiciā tradidit
 o p̄ tribunali, mi-
 cens. Nihil tibi cū
 alla sū hodie i iu-
 cipes aut sacerdotē
 lerant turbas ap̄
 am uero pendēt. Re-
 es ait illis. Quē uale-
 dimittā. Nulli dixerū
 illis Pilatus. Quid est
 , qui dicitur Christus?
 Crucifigunt aut illis
 enim malū ē. At illi
 ne, dicens. Crucifige-
 item Pilatus et nihil
 p̄dicat

κη λέγοντες. ὁ καταλύω τὸ ναὸν, καὶ ἔτι τρεῖς ἡμέρας, ὁικοδομῶν, σῶσομαι αὐτόν. εἰ ἰὸς
 εἶ τοῦ θεοῦ, κατὰ βῆθι ἀπὸ τοῦ σταυροῦ. ὁμοίως
 καὶ οἱ ἀρχιερεῖς ἐμπαίζοντες μετὰ ἑνὸς γραμματέως, καὶ πρεσβυτέρων ἔλεγον, ἄλλοι
 ἴσω σε, εἰ αὐτὸν οὐ δύναται σῶσαι.
Εἰθασιλεύς ἰσραὴλ ὄντι, κατὰ βῆθι ναῦ ἀπὸ
 τοῦ σταυροῦ, καὶ πισεύσομαι αὐτῷ. ποῦ ποιο-
 θεμ ἐπὶ τῷ θεῷ, ἔρυσά σου ναῦ αὐτῷ εἰ θέλει αὐ-
 τόμ. εἶπε δὲ, ὅτι θεοῦ εἰμι ἡ ὄψις. τοῦ αὐτοῦ καὶ
 οἱ λοιποὶ οἱ σωσαυρωθέντες αὐτῷ ὡμείδιζον
 αὐτόν. ἀπὸ δὲ ἕκτης ὥρας σκοτίας ἐγγύετ' ἐπὶ
 πᾶσαν τὴν γῆν, ἕως ὥρας ἑνάτης. περὶ δὲ τῆς
 ἐνάτης ὥρας, ἀνεβόησεν ὁ ἰησοῦς φωνῇ μετὰ
 λαλέων. ἡλεὶ ἡλεὶ λαμὰ σαβαχθαίνι. τῶν
 ἔστιν θεὸς μεθ' ἐμοῦ, ἵνα τί με ἐγκατέλιπες;
 τίνας δὲ ἑνὸς ἐκ τῶν ἐσώτων ἀκούσαντες ἔλεγον,
 ὅτι ἡλία φωνεῖ οὗτος. καὶ ἐνθῶς δὲ ξαμῶν
 εἰς δὲ αὐτῷ, Ἐλαβὼν σπόγγον, πλήσας τε
 ὄξους καὶ ἡλίθους καλὰ μω, ἐπότιζεν αὐτόν.
 οἱ δὲ λοιποὶ ἔλεγον, ἄφες, ἴδωμεν εἰ ἔρχεται ἡ
 λίας σῶσαι αὐτόν. ὁ δὲ ἰησοῦς πάλιν κρᾶ-
 ζας φωνῇ μεγάλῃ, ἀφῆκεν τὸ πνεῦμα. καὶ
 ἰδοὺ τὸ καταπέτασμα τοῦ ναοῦ ἐσχίσθη εἰς
 δύο ἀπὸ ἄνωθεν ἕως κάτω, καὶ ἡ γῆ ἐσείσθη, καὶ
 αἱ πέτραι ἐσχίσθησαν καὶ τὰ μνημεῖα ἠνεώχθη-
 σαν, καὶ πολλὰ σώματα ἔκεικοι μνημείων ἁγί-
 ων ἠγέρθησαν, καὶ ἐξελθόντες ἐκ τῶν μνημείων
 μετὰ τῆς ἔγερσιν αὐτοῦ, εἰσῆλθον εἰς τὴν ἀ-
 γίαν πόλιν, καὶ ἐμφανήθησαν πολλοῖς. ὁ
 δὲ ἑκατόνταρχος, ὁ οὐ μείταυτοῦ τῆροῦ τὸν
 ἰησοῦν, ἰδόντες τὸν σεισμόν καὶ τὰ γενό-
 μενα, ἐφοβήθησαν σφόδρα, λέγοντες, ἀλη-
 θῶς θεοῦ ἰὸς ἦν οὗτος. ἦσαν δὲ ἐκεῖ γυναῖκες
 πολλαὶ ἀπὸ μακρόθεν, θεωροῦσαι, αἱ ἕναι
 ἠκολούθησαν τῷ ἰησοῦ ἀπὸ γῆς γαλιλαί-
 ας διακονῆσαι αὐτῷ, ἡνίκαις ἦν μαρία ἡ μα-
 γδαλνή, καὶ μαρία ἡ τοῦ ἰακώβου, καὶ ἰω-
 σὴ μκτῆρ, καὶ ἡ μκτῆρ ἑνὸς ἡὼν ζεβεδαίου.

Οφίας

Vt tenebris facte sūt.

Vt clamavit Iesū i tuus.

Dat' ei bibē.

De morte eiq.

Velū scissū ē: αἰ

Mulieres a longe spectantes.

& dicentes. Qui destruis templū dei,
 & in triduo ædificas. salua temetipsum
 si filius dei es, descende de cruce. Simili-
 ter & principes sacerdotum illudentes
 cum scribis & senioribus, dicebāt. Alios
 saluos fecit. seipsum nō potest saluū face-
 re. Si rex israel ē, descēdat nūc de cruce
 & credem⁹ ei. Cōfidit in deo, liberet eū
 nūc si uult eū. Dixit em̄, fili⁹ dei sū. Idip-
 sum aut̄ & latrōes q̄ crucifixi erāt cū eo
 iproperabāt ei. A sexta aut̄ hora tene-
 bræ factæ sunt sup̄ uniuersā terrā usq̄
 ad horā nonā, & circa horā nonam cla-
 mauit Iesus uoce magna, dicēs. Eli eli
 lāma azabthani. Hoc ē, De⁹ me⁹ deus
 me⁹, ut qd dereliquisti me? Quidā aut̄ il-
 lic stantiū cū audissent, dicebant. Heliā
 uocat iste. Et cōtinuo currēs unus ex eis
 acceptā spongiā impleuit aceto. & ipo-
 suit harūdini, & dabat ei bibere. Cate-
 ri uero dicebāt. Sine, uideam⁹ an ueni-
 at helias liberatur⁹ eū. Iesus aut̄ itex cū
 clamasset uoce magna, emisit sp̄m. Et
 ecce uelū tēpli scissū est in duas partes
 a summo usq̄ deorsum. Et terra mota
 est, & petræ scissæ sunt, & monumenta
 aperta sunt, & multa corpora sanctorū,
 qui dormierant, surrexerunt. & excun-
 tes de monumentis post resurrectionē
 eius, uenerunt in sanctā ciuitatē, & ap-
 paruerūt multis. Centurio aut̄ & q̄ cū
 eo erant custodiētes Iesū uiso terrā mo-
 tu & his q̄ facta fuerāt, timuerūt ualde
 dicentes. Vere filius dei erat iste. Erant
 autem ibi mulieres multæ, a longe spe-
 ctantes, q̄ secutæ fuerant Iesum a Gali-
 læa ministrantes ei, inter quas erat Ma-
 ria magdalene, & Maria iacobi, & Io-
 se mater, & mater filiorum Zebedæi.

Cum autem

ὁ φίας ἔγενοντο, ἡλθερ ἀνθρωπος πλῆσι
 ος ἀπ ἀριμαθαίας τὸ ὄνομα ἰωσήφ, ὃς ἔ
 τὸς ἔμαθητὸν τῷ ἸΗΣΟΥ. οὗτος προσελ
 θὼν τῷ πιλάτῳ, ἠτήσατ τὸ σῶμα τῷ ἸΗΣΟΥ
 τότε ὁ πιλάτος, ἐκέλευσε ἀποδοῦναι τὸ
 σῶμα. καὶ λαβὼν τὸ σῶμα ὁ ἰωσήφ, ἐνετύλι
 ξεν αὐτὸ σινδόνι καθαρῶ, ἣ ἔδικεν αὐτὸ ἐν
 τῷ καινῷ αὐτοῦ μνημείῳ, ὃ ἐλατόμησεν ἐν
 τῇ πέτρᾳ, καὶ προσκυλίσας λίθον μέγα
 τῆ δύρα τῷ μνημείου, ἀπήλθεν. ἡ δὲ ἐκεῖ μα
 ρία ἢ μαρδαλινῆ ἢ ἄλλη μαρία, καθήμε
 να ἀπέναντι τοῦ τάφου. τῆ δὲ ἑωσφίον
 ἠτιζῶσιν μετὰ τὴν παρασκηνίῳ, συνήθη
 σαρ οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ φαρισαῖοι πρὸς
 πιλάτον, λέγοντες, κύριε, ἐμνήσθημεν ὅτι
 ἐκεῖνος ὁ πλάνος ἔειπεν ἔτι ζῶν, μετὰ τρεῖς ἡ
 μέρας ἐγείρωμαι, κέλευσον δὴν, ἀσφαλιθῆ
 να τὸν τάφον, ἕως ἡμέρας τριτῆς, ἡμέρας, μή πο
 τε ἐλθόντες οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ κλέψωσιν αὐ
 τὸν, ὅτι ἐπιωσιν τῷ λαῷ, ἢ γένηται ἀπὸ τῆς νε
 κρωμ, ἢ ἔσται ἢ ἐχάτη πλάνη χείρων τῶ πρώ
 της, ἔφη δὲ αὐτοῖς ὁ πιλάτος, εχετε κουσω
 δία μου, ὑπάγετε, ἀσφαλίσατε ὡς οἰδατε. οἱ δὲ
 προσθεντες, ἠσφαλίσαντο τὸν τάφον, σφραγι
 σαντες τὸν λίθον, μετὰ φθι κουσωδίας.

Ὁ δὲ σαββάτων τῆ ἐπιφωσκουσῆ εἰς μί
 κρ σαββάτων, ἦλθεν μαρία ἢ μαρδαλινῆ,
 καὶ ἡ ἄλλη μαρία θεωρησά τὸν τάφον. καὶ
 ἰδοὺ σεισμὸς ἐγένετο μέγας, ἄγγελος γὰρ κυ
 ρίου καταβὰς ἐξ οὐρανοῦ προσελθὼν, ἀπεκύ
 λισε τὸν λίθον ἀπ τῆς δύρας, καὶ ἐκάθητο ἐν
 πᾶνω αὐτοῦ. ἦν δὲ ἡ ἰδέα αὐτοῦ ὡς ἀστραπή,
 καὶ τὸ ἐνδύμα αὐτοῦ λευκὸν ὡς χιών. ἀπὸ
 δὲ το φόβου αὐτοῦ ἐσειδθησαν οἱ τρωῶντες,
 καὶ ἐγένοντο ὡς νεκροί. ἀποκριθεὶς δὲ ὁ ἄγ
 γελος ἔειπεν ταῖς γυναῖξιν, μὴ φοβᾶσθε ἡ
 μῆς, οἰδα ἔτι ὅτι ἸΗΣΟΥΣ τὸν ἐσαυρωμένον
 ζητετε, οὐκ ἔστιν ὡς εἶπα, ἢ γένηται γὰρ καθὼς εἶ
 περ, Δεῦτε ἴδετε τὸν τόπον ὅπου ἔκειτο ὁ κύ
 ρος, ὅ

Cum aut uespera facta esset, uenit ho
 mo diues ab Arimathæa, nomine Io
 seph, qui & ipse discipulus fuerat Iesu .
 Hic accessit ad Pilatū , & petijt corpus
 Iesu. Tunc Pilatus iussit reddi corpus .
 Et accepto corpore, Ioseph inuoluit il
 lud in sindone munda , & posuit illud
 in monumēto suo nouo , qd' exciderat
 in petra, & aduoluit saxū magnum ad
 ostiū monumēti, & abiit . Erat autē ibi
 Maria magdalene & altera Maria, se
 dentes cōtra sepulchrū . Postero autē die
 q̄ est post parasceuen, cōuenerunt prin
 cipes sacerdotū & pharisæi ad Pilatū ,
 dicentes. Dñe recordati sumus, qd' sedu
 ctor ille dixit adhuc uiuēs, post tres di
 es resurgā. Iube ergo muniri sepulchrū
 usq; in diem tertiū, ne quādo ueniāt di
 scipuli eius, & furent eū, & dicant ple
 bi, surrexit a mortuis, & erit nouissimus
 error peior priore. Ait illis Pilatus. Ha
 betis custodiā, Ite custodite sicut scitis.
 Illi autē abeuntes, munierunt sepulchrū
 obsignato lapide cum custodia.

XXVIII
 Vespere autē sabbatorū qd' lucefcit
 in unā sabbatorū, uenit Maria magda
 lene, & altera Maria, ut uiderent sepul
 chrum. Et ecce tremor factus est ma
 gnus. Angelus em̄ dñi descendit de cœ
 lo, & accedens, deuoluit lapidē ab ostio
 & sedebat sup eum . Erat autē aspectus
 eius sicut fulgur, & uestimētū eius sicut
 nix . Præ timore autē eius concussi sunt
 custodes, & facti sunt uelut mortui. Re
 spondens autē angelus, dixit mulieribꝰ,
 Nolite timere uos. Scio enim, quod Ie
 sum qui crucifixus est, quæritis . Non
 est hic, surrexit enim sicut dixit. Veni
 te & uidete locum ubi positus erat do
 minus

De Sepultura dñi.

De custodia ita sepulchri.

XXVIII
 Ve post resurrectionis appa
 ruit Maria mag. 27 et
 de uisioe angeli.

GELIUM
 destruis templū de
 cas. salua temetipso
 ende de cruce. Simi
 terdotum illud dem
 oribus, dicebat. Alio
 nō potest saluū fa
 lescedat nūc de cru
 cidit in deo. liberet e
 it em̄, fili? dei sū. Idip
 q crucifixi erāt cū eo
 lēxat autē hora tene
 uniuersā terrā usq;
 rca horā nonam de
 magna. dicēs. Eli ei
 Hoc ē. De me? deus
 q̄ sit me? Quidā autē
 scnt, dicebant. Heli
 o carnes unus ex eis
 uenit acco. & ipse
 it ei bibere. Cate
 uideam? an ueni
 i. Iesus autē itez cū
 na, emisit sp̄m. Et
 est in duas partes
 sum. Ex terra mot
 unt, & monumenta
 ra corpora sancto
 arrexerunt. & ex
 is post resurrectionē
 sanctā ciuitatē. & p
 Centurio autē q̄ cū
 ētes Iesū uiderant
 fuerāt, timorē ualid
 filius dei erat iste. E
 ieres multa a hospite
 te fuerant Iesū. Gali
 tes ei, inquit, quærit
 e. & Maria mag. & Jo
 ater filionem Zebedi.
 Cum autem

ριοε. Ἐταχὺ πορευθεῖσαι, εἶπατε τῆς μαθη-
 ταῖς αὐτοῦ, ὅτι ἠγέρθη ἀπὸ τῶν νεκρῶν, καὶ
 ἰδοὺ προάγει ὑμᾶς εἰς πᾶν γαλιλαίαν, ἐκεῖ
 αὐτὸν ὄψασθε, ἰδοὺ εἶπομ ὑμῖν, καὶ θύεθῃ-
 σαι ταχὺ ἀπὸ τοῦ μνημείου μετὰ φόβου καὶ χα-
 ρῆς μεγάλης, ἕδραμον ἀπαγγεῖλαι τῆς μα-
 θηταῖς αὐτοῦ, ὡς δὲ ἐπορεύοντο ἀπαγγεῖλαι τῆς
 μαθηταῖς αὐτοῦ, Ἐἰδοὺ ἸΗΣΟΥΣ ἐπιώτρησε
 αὐταῖς λέγων, χαίρετε, αἱ δὲ προσελθούσαι,
 ἐκράτησαν αὐτοῦ τῶν ποδῶν, καὶ προσεκύνησαν
 αὐτῷ, τότε λέγει αὐταῖς ὁ ἸΗΣΟΥΣ, μὴ φοβή-
 σθε, ὑπάγετε ἀπαγγεῖλατε τῆς ἀδελφοῖς μου
 ἵνα ἀπέλθωσιν εἰς πᾶν γαλιλαίαν, καὶ κηρύξω-
 σιν, πορευομένων δὲ αὐτῶν, ἰδοὺ ἴνες φη-
 κισσῶν ἐλθόντες εἰς τὴν πόλιν, ἀπήγγελλον
 τῆς ἀρχιερεῦσιν ἅπαντα τὰ γενόμενα, καὶ
 συναχθέντες μετὰ τῶν πρεσβυτέρων συμβόλιον
 τε λαβόντες ἀργύρια ἵκανὰ ἔδωκαν τῆς στρατι-
 ωταῖς λέγοντες, εἶπατε ὅτι οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ νυ-
 κτὸς ἐλθόντες, ἐκλεψάντων ἡμῶν κοιμω-
 μένων, καὶ ἐὰν ἀκούσῃ τούτων ἐπὶ τῷ ἡγεμόνι,
 ἡμεῖς πείσομεν αὐτὸν, καὶ ὑμᾶς ἐμερίμνας
 ποιήσομεν, οἱ δὲ λαβόντες τὰ ἀργύρια, ἐποίη-
 σαν ὡς ἐδιδάχθησαν, καὶ διεφημίθη ὁ λό-
 γος οὗτος παρὰ Ἰουδαίους, μέχρι τῆς σήμερον.
 οἱ δὲ ἐνδεκα μαθηταὶ ἐπηρεύθησαν εἰς τὴν
 γαλιλαίαν, εἰς τὸ ὄρος οὗ ἐτάξατο αὐτοῖς ὁ
 ἸΗΣΟΥΣ, καὶ ἰδόντες αὐτὸν προσεκύνησαν αὐ-
 τοῦ, οἱ δὲ ἐδίσασσαν. Ἐπροσελθὼν δὲ ἸΗΣΟΥΣ
 ἐλάλησεν αὐτοῖς λέγων, ἐδόθη μοι πᾶσα
 ἐξουσία ἐν οὐρανῶν καὶ ἐπὶ τῆς γῆς, πορευθέντες ὅσω
 μαθητεύσατε πᾶντα τὰ ἔθνη, βαπτίζοντες
 αὐτοὺς εἰς τὸ ὄνομα τοῦ πατρὸς καὶ τοῦ υἱοῦ, καὶ
 τοῦ ἁγίου πνεύματος, διδάσκοντες αὐτοὺς τη-
 ρεῖν πάντα ὅσα ἐνετειλάμην ὑμῖν, καὶ ἰδοὺ
 ἐγὼ μετ' ὑμῶν εἰμι, πᾶσαε τὰς ἡμέρας ἕως
 τοῦ συντελείας τοῦ αἰῶνος.

*Ve custodes coruptis pe-
cunia.*

*In Galilea discipuli vide-
runt dominum.*

Mandatum de baptisate.

τέλος τοῦ κατὰ ματθαῖον εὐαγγελίου.

minus. Et cito eūtes dicite discipulis ei
 quod surrexit a mortuis, & ecce p̄cedit
 uos in galilāā, ibi eū uidebitis, ecce p̄di-
 xi uobis. Et exierunt cito de monimen-
 to cū timore & gaudio magno currētes
 ut renuntiarēt discipulis eius. Cū autē
 issent ad renūtiandū discipulis eius. Et
 ecce Iesus occurrit illis, dicēs. Auete. Illae
 autē accesserunt & tenuerūt pedes eius,
 & adorauerunt eū. Tunc ait illis Iesus.
 Nolite timere. Ite renunciate fratribus
 meis ut eāt in Galilāā, ibi me uidebūt.
 Quae cū abiissent, ecce quidā de custo-
 dibus uenerūt in ciuitatem, & renūcia-
 uerūt principibus sacerdotum omnia
 quae facta fuerant. Et congregati cum
 senioribus, consilio habito pecuniam
 copiosam dederunt militibus, dicen-
 tes. Dicite, quod discipuli eius nocte
 uenerunt & furati sunt eum nobis dor-
 mientibus. Et si hoc auditum fuerit
 a praeside, nos suadebimus ei, & se-
 curos uos faciemus. At illi accepta pe-
 cunia fecerunt sicut erant edocti. Et di-
 uulgatum est uerbum istud apud iu-
 daeos usq; in hodiernum diem. Vnde
 decim autem discipuli abierunt in Ga-
 lilāam in montem, ubi constituerat il-
 lis Iesus. Et uidentes eum adorauerūt,
 quidā autē dubitauerunt. Et accedēs Ie-
 sus, locutus est eis dicens. Data est mihi
 oīs potestas in caelo & in terra. Euntes
 ergo docete oēs gentes, baptizātes eos
 in nomine patris, & filij, & spūs sancti,
 docētes eos seruare oīa q̄cūq; mādaui
 uobis. Et ecce ego uobiscū sum oibus
 diebus, usq; ad consumationē saeculi.

Euangelij secundū Matthaeū finis.

ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ ΚΑΤΑ
ΜΑΡΚΟΝ

EVANGELIUM SECVNVVM
MARCVM

Cap. I

ΑΡΧΗ ΤΩ ΕΥΑΓΓΕΛΙΣ ΙΗΣΟΥ
ΧΡΙΣΤΟΥ ΥΙΟΥ ΤΩ ΘΕΟΥ. ΩΣ ΓΕ
ΓΡΑΨΑΜ ΕΝ ΤΟΙΣ ΠΡΟΦΗΤΑΙΣ,
ΙΔΟΥ ΕΓΩ ΑΠΟΣΕΛΛΩ ΤΟΜ ΑΓΓΕ
ΛΟΜ ΜΟΥ ΠΡΟ ΠΡΟΣΩΠΟΥ ΣΟΥ. ΟΣ ΚΑΤΑΣΚΕΥ
ΑΣΑ ΠΛΩ ΟΔΟΝ ΣΟΥ ΕΜΠΡΟΘΕΡ ΣΕ. ΦΩΝΗ ΒΟΙ
ΩΝΤΟΣ ΕΝ Τῃ ΕΡΗΜΩ. ΕΤΟΙΜΑΣΑΤΕ ΠΛΩ ΟΔΟΝ
ΚΥΡΙΣ, ΕΥΘΕΙΑΣ ΤΟΙΣ ΤΡΙΒΟΥΣ ΑΥΤΩ.
ΕΓΕΝΕΤΟ ΙΩΑΝΝΗΣ ΒΑΠΤΙΣΜΩ ΕΝ Τῃ ΕΡΗΜΩ. ΚΑΙ
ΚΗΡΥΣΣΩΜ ΒΑΠΤΙΣΜΑ ΜΕΤΑΝΟΙΑΣ, ΕΙΣ ΑΦΕΣΙΜ
ΑΜΑΡΤΙΩΝ. ΚΑΙ ΕΞΕΠΡΟΚΕΙΝΟΝΤΟ ΠΡΟΣ ΑΥΤΟΝ
ΠΑΣΑ Η ΙΟΥΔΑΙΑ ΧΩΡΑ ΚΑΙ ΟΙ ΙΕΡΟΣΟΛΥΜΙΤΑΙ.
ΚΑΙ ΕΒΑΠΤΙΖΟΝΤΟ ΠΑΝΤΕΣ ΕΝ Τῷ ΙΟΡΔΑΝΗ
ΠΟΤΑΜΩ ΥΠ ΑΥΤΟΥ, ΔΕΧΟΜΟΛΟΓΟΥΜΕΝΟΙ ΤΑΣ
ΑΜΑΡΤΙΑΣ ΑΥΤΩΝ. ΗΡΘΕ Ο ΙΩΑΝΝΗΣ ΕΝΔΕ
ΔΥΜΩ ΤΡΙΧΑΣ ΚΑΜΗΛΟΥ ΚΑΙ ΖΩΜΗ ΔΕΡ
ΜΑΤΙΝΗΜ ΠΕΡΙ ΠΛΩ ΟΣΦΥΩ ΑΥΤΟΥ, ΕΙ ΙΟΤΙΩΜ
ΑΚΡΙΔΑΣ ΚΑΙ ΜΕΛΙ ΑΓΡΙΟΝ, ΕΙ ΚΗΡΥΣΣΕΝ ΛΕ
ΓΩΜ. ΕΡΧΕΤΑΙ Ο ΙΧΥΡΟΤΕΡΟΣ ΜΕ ΟΠΙΣΘ ΜΕ
ΔΥ ΟΥΚ ΕΙΜΙ ΙΚΑΝΟΣ ΚΥΨΑΣ ΛΥΣΑΙ ΤΗΝ ΙΜΑΡΤΑ
ΗΜΩΝ ΥΠΟΔΗΜΑΤΩΝ ΑΥΤΟΥ. ΕΓΩ ΜΕΝ ΕΒΑΠΤΙ
ΣΑΝ ΜΑΣ ΕΝ ΥΔΑΤΙ. ΑΥΤΟΣ ΔΕ ΒΑΠΤΙΣΕ ΗΜΑΣ
ΕΝ ΠΝΕΥΜΑΤΙ ΑΓΙΩ. ΚΑΙ ΕΓΕΝΕΤΟ ΕΝ ΕΚΕΙΝΑΙΣ
ΤΑΙΣ ΗΜΕΡΑΙΣ, ΗΛΘΕ ΙΗΣΟΥΣ ΑΠΟ ΜΑΖΑΡΕΘ
ΦΙ ΓΑΛΙΛΑΙΑΣ. ΚΑΙ ΕΒΑΠΤΙΣΘΗΝ ΥΠ Ο ΙΩΑΝ
ΝΗΣ ΕΝ Τῷ ΙΟΡΔΑΝΗ. ΚΑΙ ΕΥΘΕΩΣ ΑΝΑΒΑΙΝ ΑΠ ΥΔΑ
ΤΟΣ, ΕΙΔΕΝ ΧΙΖΟΜΕΝΟΥΣ ΤΟΥΣ ΟΥΡΑΝΟΥΣ, ΚΑΙ ΤΟ
ΠΝΕΥΜΑ ΩΣΕΙ ΠΕΡΙΣΕΡΑΝ ΚΑΤΑΒΑΙΝΟΝ ΕΠ ΑΥΤΟΝ.
ΚΑΙ ΦΩΝΗ ΕΓΕΝΕΤΟ ΕΚ ΤΩ ΟΥΡΑΝΩΝ. ΣΥ ΕΙ Ο ΥΙΟΣ ΜΕ Ο
ΑΓΑΠΗΤΟΣ, ΕΝ Ω ΕΥΔΟΚΗΣΑ. ΚΑΙ ΕΥΘΕΩΣ ΤΟ ΠΝΕΥΜΑ
ΑΥΤΟΝ ΕΚΒΑΛΛΕΙΣ Τῃ ΕΡΗΜΩ. ΚΑΙ ΗΝ ΕΚ Τῆ ΕΡΗ
ΜΩ ΗΜΕΡΑΣ

Nuntiū euāgelij Iesu Chri
sti filij dei, sicut scriptum
est in prophetis. Ecce ego
mitto nunciū meum ante
faciem tuam, qui præparabit uiam tuā
ante te, uox clamantis in deserto, para
te uiam domini, rectas facite semitas
eius. Erat baptizās in deserto Ioānnes,
& prædicans baptismū poenitentiae in
remissionem peccatoꝝ. Et egrediebant
tur ad eum tota Iudææ regio, & hie
rosolymitæ, & baptizabantur omnes
ab illo in Iordane flumine, confiten
tes peccata sua. Erat autē Ioannes uesti
tus pilis cameli & zona pellicea circa lū
bos suos, & uescabatur locustis. ac mel
le syluestri, & prædicabat, dicens. Veniet
qui fortior est me post me, cuius non
sum idoneus, ut procumbens soluam
corrigiam calciamentoꝝ. Ego quidem
baptizauī uos in aqua, ille uero bapti
zabit uos in spiritu sancto. Et factum
est in diebus illis, uenit Iesus a Naza
reth Galilææ, & baptizatus est a Ioan
ne in Iordane. Et statim cum ascende
ret ex aqua uidit discindi cælos, & spm̄
quasi columbā descendente super illū.
Et uox facta est de cælis. Tu es filius
meus dilectus, in quo mihi bene com
placitum est. Et continuo spiritus illum
emittit in desertum, & erat illic in deser
to dies

De baptisatōe Iohānis
in deserto.

Testimoniū Iohis de chro.

Iesus baptiza² a Joāne in
Iordane.

Iesus duct⁹ i deserto.

G to dies

Cap. I.

μῶ ἡμέρας τεσσαράκοντα πηραζόμενος. ὕ-
 πο του σατανᾶ. Ὁ ἦρ μετὰ τῶν δηριῶν, καὶ
 οἱ ἄγγελοι διηκόνου αὐτοῦ. μετὰ δὲ τὸ
 παραδοθῆναι ἰωάννην. ἦλθεν ἸΗΣΟΥΣ εἰς τὴν
 γαλιλαίαν κηρύσσων τὸ εὐαγγέλιον. καὶ ἐκ
 σίλειας τῆς δεξιῆς λέγων. ὅτι πεπληρώται ὁ
 καιρὸς καὶ ἡ γυγκη ἡ βασιλεία τοῦ θεοῦ,
 μετανοεῖτε καὶ πιστεύετε ἐν τῷ εὐαγγελίῳ.
 περιπατῶν δὲ περὶ τῶν θαλάσων τῆς γαλι-
 λαίας, εἶδεν σίμωνα καὶ ἀνδρέαν τὸν ἀδελ-
 φὸν αὐτοῦ, βάλλοντας ἀμφίβλητρα ἐν τῇ
 θαλάσῃ. ἦσαν γὰρ ἀλιεῖς. καὶ εἶπεν αὐτοῖς
 ὁ ἸΗΣΟΥΣ, δεῦτε ὀπίσω μετὰ ἐμὴν ἡμεῖς
 γενέσθε ἀλιεῖς ἀνθρώπων. Ὁ εὐθέως ἀφέντες τὰ
 δίκτυα αὐτῶν, ἠκολούθησαν αὐτῷ. καὶ προσῆλθε
 ἑκθεμερίστον, εἶδεν ἰάκωβον τὸν τῆς ζεβεδαίου καὶ
 ἰωάννην τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ, καὶ αὐτοὺς ἐν τῷ πλοί-
 ῳ καταρτίζοντας τὰ δίκτυα. καὶ εὐθέως ἐκάλε-
 σεν αὐτοὺς. Ὁ ἀφέντες τὴν πατέρα αὐτῶν ζεβε-
 δαῖον ἐν τῷ πλοίῳ μετὰ τῶν μισητῶν, ἀ-
 πῆλθον ὀπίσω αὐτοῦ. Ὁ ἐπιστρέφονται εἰς κα-
 περναὼν ὁ εὐθέως τοῖς σάββασιμ ἐσελθὼν
 εἰς τὴν συναγωγὴν, ἐδίδασκεν. Ὁ ἐξεπλή-
 σοντο ἐπὶ τῇ διδασκίᾳ αὐτοῦ. ἦν δὲ διδάσκων
 αὐτοὺς ὡς θεοστίαν ἔχων, ὁ δὲ οὐχ ὡς οἱ γραμ-
 ματεῖς. Ὁ ἦρ ἐν τῇ συναγωγῇ αὐτοῦ ἀνθρώπων
 ἐν πνεύματι ἀκαθάρτων. Ὁ ἀνέκραζεν λέγων
 ἔα. τί ἡμῖν Ὁ σοὶ ἸΗΣΟΥΣ ναζαρενέ, ἦλθες ἀ-
 πολέσει ἡμᾶς; οἱ δὲ ἄσπετος εἶ ὁ ἅγιος τῶν θεῶν.
 Ὁ ἐπετίμηκεν αὐτῷ ὁ ἸΗΣΟΥΣ λέγων. φι-
 μώθητι Ὁ ἐξελθε ἐξ αὐτοῦ. καὶ παραζάει αὐτὸν
 τὸ πνεῦμα τὸ ἀκάθαρτον, καὶ κρέξαν φωνῆ
 μεγάλη, ἐξῆλθεν ἐξ αὐτοῦ. Ὁ ἐδαμεικθῆσαμ
 πάντες, ὡς σωζήτημ πρὸς αὐτοὺς, λέγον-
 τεσ. τί ἐσιν οὗτοι; τίς ἡ διδασκίᾳ ἡ καινὴ αὐτῆ
 ὅτι κατὰ θεοστίαν; Ὁ τοῖς πνεύμασιμ τοῖς ἀ-
 καθάρτοις ἐπιτάσσα, Ὁ ὑπακούουσιμ αὐτοῦ.
 ἐξῆλθεν ἡ ἀκοή αὐτοῦ ἐνθὺς εἰς ὅλην τὴν περί-
 χωρον τῆς γαλιλαίας, καὶ εὐθέως ἐκτὸ συναγωγῆς
 ἐξελθόντες

to dies quadraginta, & tentabatur a sata-
 na, eratq; cū bestijs, & angeli ministra-
 bant illi. Postq; autē traditus esset Io-
 annes, uenit Iesus in Galilæam prædi-
 cans euangelium regni dei, & dicēs. im-
 pletum est tempus, & appropinquauit
 regnū dei, resipiscite & credite in euan-
 gelio. Cū ambularet autē secus mare ga-
 lilææ, uidit Simonē & Andreā fratrem
 eius, iacientes retia in mare, erant em̄ pi-
 scatores. Et dixit eis Iesus. Venite post
 me, & faciam uos fieri piscatores hoim.
 Et protinus relictis retibus, secuti sunt
 eum. Et progressus illinc pusillum, uidit
 Iacobū filium Zebedæi, & Ioannē fra-
 trem eius, qui & ipsi in nauī fartiebant
 retia, & statim uocauit illos. Et relicto
 patre suo Zebedæo in nauī cū mercen-
 narijs, secuti sunt eum. Et ingrediuntur
 Capernaū, & statim sabbatis ingres-
 sus in synagogā docebat. Et stupebant
 sup doctrinā eius. Erat em̄ docens eos
 tanq; potestātē habens, & nō sicut scri-
 bæ. Et erat in synagoga eoz homo in
 spū imundo, & exclamauit dicens. Ah,
 Quid rei nobis tecū est Iesu nazarene,
 uenisti ad perdendum nos? Noui te
 qui sis, sanctus dei. Et increpauit illum
 Iesus dicens. Obmutescē & exi de ho-
 mine. Et cum discerpisset eum spiritus
 imundus, & exclamasset uoce magna,
 exijt ab eo. Et obstupuerunt omnes,
 ita ut conquirerent inter se, dicentes.
 Quid est hoc? Quæ doctrina noua
 hæc? Quia in potestate etiam spiriti-
 bus immundis imperat, & obediunt
 ei. Emanauit autem fama eius statim
 in totam undiq; regionem Galilææ
 finitimam. Et protinus e synagoga
 egressi

Joanne capto / ἰσχυρῶς Iesus in Galilæa predicare.

Secus mare Galilæe Petrus et Andream alios uocat.

In Capernaue Iesus docuit in synagogis

Quoties ab imundo spiritu ibi liberat.

Cap. 2.
In Capernaum paralyticus
cu uibit tolle grabatum

καὶ πάλιν ἐισήλθην εἰς καπέρνην ἢ οὐμ δὴ ἡμερῶν, καὶ ἠκούσθη ὅτι εἰς οἶκον ἐσίμ. καὶ εὐθέως, σωτήρησάμ πολλοί. ὡς περ μὲν κέτι χωρῆσθαι, μὴ δὲ τὰ πρὸς τὴν θύραν, καὶ ἐλάλησάν τε τὸν λόγον, καὶ ἔρχονται πρὸς αὐτὸν παραλυτικὸν φέροντες αἰρόμενον ὑπὸ τεσσάρων. καὶ μὴ δύναμενοι προσεγγίσαι αὐτῷ, διὰ τὸν ὄχλον, ἀπεπέρασεν τὴν σελήνην ὅπου ἦν, καὶ διεσπύσαντες χαλῶσιν τὸν κρῆβατον ἐφ' ᾧ ὁ παραλυτικὸς κατέκειτο. ἰδὼν ἧ ὁ ἸΗΣΟΥΣ τὴν πίσιν αὐτῶν, λέγει τῷ παραλυτικῷ, τέκνον ἀφέωνται σοι αἱ ἁμαρτίαι σου. ἦσαν δὲ τινες τῶν γραμματέων ἐκεῖ καθήμενοι καὶ διαλογιζόμενοι ἐν ταῖς καρδίαις αὐτῶν, τί οὗτος οὕτως λαλεῖ βλασφημίας; τίς δύναται ἀφιέναι ἁμαρτίας, ἐμὴ εἰς ὁ θεός; καὶ εὐθέως ἐπιθινύς ὁ ἸΗΣΟΥΣ τῷ πνεύματι αὐτῷ, ὅτι οὕτως διαλογίζονται ἐν ἑαυτοῖς εἶπεν αὐτοῖς, τί ταῦτα διαλογίζεσθε ἐν ταῖς καρδίαις ὑμῶν; τί ἐσίμ ἐνοκωπῆσθαι ἐπιθεῖν τῷ παραλυτικῷ, ἀφείωνται σοι αἱ ἁμαρτίαι, ἢ ἐπιθεῖν ἔγραφε καὶ ἄρον σου τὸν κρῆβατον, ἢ περιπέσῃ, ἵνα ἧ εἰδῆτε ὅτι δύνασάμ ἐχθρὸς ἢ ἀνθρώπου ἀφιέναι ἐπιθεῖν ἁμαρτίας, λέγει τῷ παραλυτικῷ, σοὶ λέγω ἔγραφε καὶ ἄρον τὸν κρῆβατόν σου καὶ ὑπάσε εἰς τὸν οἶκόν σου. καὶ ἠγέρθη εὐθέως, καὶ ἄρας τὸν κρῆβατόν διεήλθεν ἐναντίον πάντων. ὡς περ ἐξίστασθαι πάντας καὶ δοξάζειν τὸν θεὸν λέγοντας, ὅτι οὐδέποτε οὕτως εἶδομεν. καὶ ἐξῆλθεν πάλιν παρὰ πλὴν θάλασσαν. καὶ πᾶς ὁ ὄχλος ἠρχετο πρὸς αὐτὸν, καὶ ἐδίδασκεν αὐτούς. καὶ παράγωμ ὁ ἸΗΣΟΥΣ, εἶδε λευεὶ τὸν τῶν ἀλφαίου καθήμενον ἐπὶ τὸ τελώνιον καὶ λέγει αὐτῷ, ἀκολούθησάμ, καὶ ἀνασῶς ἠκολούθησεν αὐτῷ. καὶ ἐγένετο ἐν τῷ κατὰ κέσθῃ αὐτὸν ἐν τῇ οἰκίᾳ αὐτῶν, καὶ πολλοὶ τελῶναι καὶ ἁμαρτωλοὶ συνανέκειντο τῷ ἸΗΣΟΥ καὶ τοῖς μαθηταῖς

Voca. Matthei. q. et Leui.

Et iterum intrauit Capernaum post dies, & auditum est quod in domo esset, & protin⁹ cōgregati sunt multi, adeo ut non caperent eos, nec illa loca quæ sunt circa ianuā & loquebatur eis uerbum. Et ueniunt ad eum ferētes paralyticum, qui a quattuor portabatur, & cum non possent appropinquare illi præ turba, nudauerūt tectum ubi erat, & perfosso tecto funibus dimittūt grabatum in quo paralyticus decūbebat. Cum autem uidisset Iesus fidem illorum ait paralytico, Fili, dimittuntur tibi peccata tua. Erant autem illic quidā de scribis sedentes & cogitantes in cordibus suis. Quid hic sic loquitur blasphemias? Quis potest dimittere peccata, nisi solus deus spiritu suo? Et protin⁹ cū cognouisset Iesus, quod sic cogitarēt intra sese, dicit illis. Quid ista cogitatis in cordibus uestris. Vtrum est facilius dicere paralytico, dimittuntur tibi peccata, an dicere, surge & tolle grabatum tuum & ambula? Vt autem sciatis quod filius hominis habet potestatem in terra remittendi peccata, ait paralytico. Tibi dico, surge & tolle grabatum tuū, & abi in domū tuam. Et statim surrexit, & sublato grabato egressus est in conspectu omnium, adeo ut stupefcerent omnes & glorificarent deum, dicentes. Nunquā sic uidimus. Et egressus est rursus ad mare, omnisque turba ueniebat ad eum, & docebat eos. Et cū præteriret Iesus, uidit Leui Alpei filium sedentem ad teloneum, & ait illi. Sequere me. Et surgēs, secutus est eum. Et factū est cū accūberet in domo illius, multi etiā publicani & peccatores simul discūbebant cū Iesu & discipulis

θητᾶς ἀντ' ἡσασθαι πολλοὶ καὶ ἠκολούθησαν αὐτῷ. καὶ οἱ γραμματεῖς, καὶ οἱ φαρισαῖοι ἰδόντες αὐτὸν ἐδίοντα μετὰ τῶν τελωνῶν καὶ ἁμαρτωλῶν, ἔλεγον τῷ μαθητᾷ αὐτοῦ. τί ὅτι μετὰ τῶν τελωνῶν καὶ ἁμαρτωλῶν ἐδίει καὶ πίνα; καὶ ἀκῆσας ὁ ἸΗΣΟΥΣ λέγει αὐτοῖς, οὐ γένοιται ἔχουσι οἱ ἰσχυρότεροι ταῦτα, ἀλλ' οἱ κενὸς ἔχοντες, ὅτι κενὸν καλεῖσαι δικαίους, ἀλλὰ ἁμαρτωλοὺς εἰς μετάνοιαν. καὶ ἡσασθαι οἱ μαθηταὶ Ἰωάννου καὶ οἱ τῶν φαρισαίων κησέοντες, καὶ ἔρχονται καὶ λέγουσιν αὐτῷ. διὰ τί οἱ μαθηταὶ Ἰωάννου, καὶ οἱ τῶν φαρισαίων κησέουσιν, οἱ δὲ σοὶ μαθηταὶ οὐ κησέουσιν; καὶ ἔπεμψεν αὐτοῖς ὁ ἸΗΣΟΥΣ. μή δάναθη οἱ υἱοὶ τῆς νυμφῶνος, ἢ ὅτι οὐκ ἔστιν ἐμετὰ τῶν ὄσων κησέουσιν; ὅσοι γάρ ἐστιν ἡ νυμφῶνος, οὐ δάναθη κησέουσιν. ἐλεῖν οὖν ἡν μέραι, ὅταν ἀπὸ τοῦ ἀποσπασθῆναι τὸν νυμφῶνα, ὅτε κησέουσιν ἐν ἐκείναις ταῖς ἡμέραις. ὅτε δὲ εἰς ἐπίβλημα ἑξήκοντος ἀγνάφου ἐπιβῆται ἐπὶ ἱματίῳ παλαιῷ, εἰδὲ μὴ ἀρεῖαι τὸ πλῆρωμα αὐτοῦ, ὅτι καινὸν τῆ παλαιῶ, καὶ χεῖρον χίσμα γίνεσθαι. καὶ οὐδεὶς βάλλασθαι οἶνον εἰς ἀσκὸν παλαιόν, εἰ γὰρ μή, ἑξήσθη ὁ οἶνος ὁ νέος πρὸς ἀσκόν, καὶ ὁ οἶνος ἐκχέσθαι, καὶ οἱ ἀσκοὶ ἀπλῆνθαι, ἀλλὰ οἶνον νέον, εἰς ἀσκόν καινόν βλητέον. καὶ ἐγγύετε, παραπορεύεσθε αὐτὸν πρὸς σάββατον διὰ τῶν σπορίμων, καὶ ἤρξαντο οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ ὁ δὲ ποιῆσαι, τίλλοντες πρὸς σάββατον, καὶ οἱ φαρισαῖοι ἔλεγον αὐτῷ, ἰδέ τί περὶ σοῦ καὶ τῶν μαθητῶν σου, ὅτι οὐκ ἐξεῖμι; καὶ αὐτὸς ἔλεγεν αὐτοῖς. οὐδέποτε ἀνέγνωτε τί ἐποίησεν Δαβὶδ; ὅτε γένοιται ἔχεν καὶ ἐπίνασεν αὐτὸν καὶ οἱ μετ' αὐτοῦ, πῶς εἰσῆλθεν εἰς τὸ οἶκον τοῦ θεοῦ ἐπὶ Ἀβιάθου τοῦ ἀρχιερέως, ὅτι τὸν ἄρτον τῆς προθέσεως ἔφασεν, ὃν οὐκ ἐξεῖμι φασθῆναι εἰ μὴ τοῖς ἱερεῦσιν, καὶ ἐδώκεν, καὶ τοῖς σὺν αὐτῷ ὄσων, καὶ ἔλεγον αὐτοῖς. τὸ σάββατον διὰ τὸν ἄνθρωπον ἐγγύετε, ὅτι ὁ ἄνθρωπος διὰ τὸ σάββατον.

scipulis eius. Erant enim multi qui secuti fuerant eum. Et scribae & pharisaei cum uiderent, eum capientē cibū cum publicanis & peccatoribus, dicebant discipulis eius. Quid est quod cum publicanis & peccatoribus edis ac bibis? Hoc audito, Iesus ait illis. Non opus habet qui ualent medico, sed qui male habent. Nō ueni ad uocandum iustos, sed peccatores ad poenitentiam. Et erant discipuli Ioannis & pharisaeorum ieiunantes, & ueniunt, & dicunt illi. Quare discipuli Ioannis & pharisaeorum ieiunant, tui autē discipuli nō ieiunant? Et ait illis Iesus. Num possunt filij thalami nuptialis in quo cum illis sponsus est ieiunare? Quod diu habent secum sponsum, nō possunt ieiunare. Veniet autē dies cum auferetur ab eis sponsus, & tunc ieiunabunt in illis diebus. Et nemo assumentū panni rudis affluit uestimentū ueteri, alioquin aufert supplementū eius nouum a ueteri, & peior scissura fit, Et nemo mittit uinū mustū in utres ueteres, alioquin dirūpet uinū mustū utres, & uinū effundetur & utres peribunt, sed uinū mustū in utres nouos mitti debet. Et accidit ut transiret sabbatis per segetes, & coeperunt discipuli eius iter facere, uellentes spicas, & pharisaei dicebant ei, ecce cur faciunt sabbatis, quod nō licet? Et ipse ait illis. Nunquā legistis quid fecerit Dauid, quādo necesse habebat, & esuriebat, ipse & qui cum eo erāt? Quomodo ingressus sit in domū dei sub Abiathar principe sacerdotū, & panes propositionis comederit, quos non licet edere nisi sacerdotibus, & dedit etiā ijs qui cum illo erāt? & dicebat illis. Sabbatū propter hominem factū est, & nō homo propter sabbatum.

Quis Iesus cum publicanis & peccatoribus manducauit in domo Leui?

Quis discipuli Iesu non ieiunabant?

Quis discipuli sabbatis uellentes spicas?

EVANGELIUM

intrauit Caperna
ditum est quod in
cōgregati sunt
caperent eos, nec illi
ianuā & loqueban
ueniunt ad cum ferit
a quattuor portab
tunc appropinquare
uenerunt ubi en
finitibus dimittit
tralytius decubebat
Iesū fidem illo
dimittunt ubi pe
atem illic quidā de lo
cogitantes in cordib
c loquitur blasphemias
nitere peccā, nisi sol
prin? ai cognouit
taret intra se, dice
tis in cordibus uel
lius dicere paralyti
peccata, an dicere
tum tuum & ambu
is qd filius homini
in terra remittent
tico. Tibi dico, sur
n uinū. & abi in dom
arrexit, & sublato
in conspectu omni
rent omnes & quati
centes. Nam quāt
us est rursus ad man
ueniebat ad eum. & i
ū praeterit Iesū. u
filium sedentem ad sa
lli. Sequere me & ego
m. Et factū est quod
illi? multi enim dice
discipuli beati Iesu & d

ἦοι θρονῆς, Ἐνδρέαν, Φίλιππον, καὶ Βαρθολομαῖον, καὶ ματθαῖον, καὶ θωμᾶν, Ἰάκωβον τὸν ἀλφαῖς, καὶ θαδδαῖον, καὶ σίμωνα τὸν καναανῆν. Ἐν τούτῳ ἰσκαρίωτην ὃς καὶ πρῶτος ἔδωκεν αὐτῷ. καὶ ἔρχοντες εἰς οἶκον, καὶ συνέρχεται πάλιν ὁ χλῆς, ὡς μὴ δάσκαλος αὐτοῦ, μήτε ἄρχον φαρῖς. Ἐκούσαντες οὖν παρ᾽ αὐτοῦ, ἐξήλθον κρατῆσαι αὐτόν. ἔλεγον δὲ, ὅτι ἐξέστη, καὶ οἱ γραμματεῖς οὗτοι ἀπὸ ἱεροσολύμων καταβάντες, ἔλεγον, ὅτι βεελζεβούλ ἔχει, καὶ ὅτι ἐν τῷ ἄρχοντι πῶσαι δαιμονίων ἐκβάλλει τὰ δαιμόνια, καὶ προσκαλεσάμενος αὐτοὺς, ἐν πρῶτοισι ἔλεγεν αὐτοῖς. πῶς δάσκατος σατανᾶς σατανᾶν ἐκβάλλει; καὶ ἂν βασιλεία ἐφέαυτῶν μεριδιῆ, ὅν δάσκατος σαθῆναι ἢ βασιλεία ἐκείνη. καὶ ἐὰν οἰκία ἐφέαυτῶν μεριδιῆ, ὅν δάσκατος σαθῆναι ἢ οἰκία ἐκείνη, καὶ εἰ ὁ σατανᾶς ἀνέστη ἐφ᾽ αὐτόν, καὶ μεμερίσαι, ὅν δάσκατος σαθῆναι, ἀλλὰ τί ἔρχου δάσκατος, ὅν εἰς τὰ σκένυται ἰσχυροῦς, εἰσελθὼν εἰς τὴν οἰκίαν αὐτοῦ διαρπάσαι, ἐὰν μὴ πρῶτον τὸν ἰσχυρόν δῆσῃ, καὶ τότε τὴν οἰκίαν αὐτοῦ διαρπάσει. ἀλλὰ λέγω ὑμῖν, ὅτι πάντα ἀιφροθήσεται τὰ ἄμαρτήματα, τοῖς ἡγοῖσιν ἄνθρώπων, καὶ εὐλασφημίαι ὕσας ἀν εὐλασφημῆσιν. ὃς δ᾽ ἐμ φλασφημήσῃ εἰς τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον, ὃν ἐχρῆ ἀφ᾽ εἰς τὸν αἰῶνα. ἀλλ᾽ ἐνὸς ἐστὶν αἰωνὸς κρίσις, ὅτι ἔλεγον ὅτι πνεῦμα ἀκάθαρτον ἔχει, καὶ ἔρχοντες ἡμῶν αὐτοῦ καὶ οἱ ἀδελφοί, καὶ ἔξω ἐσήκοτες, ἀπέστειλαν πρὸς αὐτὸν φωνοῦντες αὐτόν, καὶ ἐκάθητο ὁ χλῆς αὐτόν. εἶπεν ἡ αὐτοῦ, ἰδοὺ ἡ μητὴρ μου καὶ οἱ ἀδελφοί μου. ἔξω ζήτησίν σε. Ἐπεκρίθη αὐτοῖς λέγων. τίς ἐστὶν ἡ μητὴρ μου καὶ οἱ ἀδελφοί μου. καὶ πρὸς βλεφάρους κύκλω τούτους πρὸς αὐτόν καθήμενος λέγει. ἰδοὺ ἡ μητὴρ μου καὶ οἱ ἀδελφοί μου, ὃς ἂν ἠρήσῃ τὸ θέλημα τοῦ θεοῦ, ὁ ὁ ἀδελφός μου καὶ ἀδελφὴ μου, καὶ μητὴρ ἐστίν. καὶ πάλιν ἤρξατο διδάσκειν πρὸς τὴν θάλασσαν, καὶ συνήχθη πρὸς αὐτὸν ὁ χλῆς πολύς, ὡς τε αὐτὸν ἐμβάντα εἰς πλοῖον καθῆσθαι ἐν τῇ θαλάσῃ.

filij tonitruī, & Andream & Philippū & Bartholomæum, & Matthæum, & Thomā, & Iacobū Alphai filiū, & Thadæū, & Simonē cananæū, & Iudā Iscariotē q̄ & tradidit illū, Et ueniūt ad domū, & cōuenit itez turba, sic ut n̄ possēt uel panē edere] & cū audissent q̄ ad illū attinebāt exierūt, ut manus inijcerent in eū. Dicebāt em̄, in furorē uersus est. Et scribæ q̄ ab hierosolymis descēderāt dicebāt, Beelzebul habet, & in principe dæmonioz̄ eijcit dæmonia. Et ad se uocatis eis. in parabolis dicebat illis. Quō potest satanas satanam eijcere? Et si regnum in sese diuisū fuerit, non potest stare regnū illud. Et si domus cōtra semetipsam diuisa fuerit, nō potest stare domus illa; & si satanas insurrexit in se metipsum ac diuisus est, non pōt stare sed finē habet. Nō pōt quisq̄ uasa fortis igressus i domū illi⁹ diripe, nisi pri⁹ fortē alligarit, & tūc domū ei⁹ diripiet. Amen dico uobis. Oīa dimittent filijs hoīm pctā, & maledicta q̄cūq; dixerit. At q̄ cōuiciū dixerit in spm̄ sanctū, nō hēt remissionē in aternū, sed re⁹ ē aterni iudicij; dicebāt em̄ spm̄ imundū habet. Et ueniūt mater ei⁹ & fratres, & foris stātes miserūt ad eū uocātes eū, & sedebat turba circa eū, & dicūt ei. Ecce mater tua & frēs tui foris q̄rūt te. Et rñ̄ dit eis dicēs, q̄ ē mater mea & frēs mei⁹. Et cū circūspexisset undiq; eos q̄ iuxta se sedebant ait. Ecce mater mea & frēs mei. Qui em̄ fecerit uolūtatem dei, hic frater meus & soror mea & mater est.

Ad Scribas de hier / tmis, q̄ dixerūt q̄, i principe dæmonioz̄ eijceret dæmonia.

Vbi m̄ & frēs foris stātes q̄rebant iesum.

III

Et iterum cœpit docere iuxta mare, & congregata est ad eum turba multa, ita ut nauim ingressus federet in mari

EVANGELIUM
 e filij hoīs etiā sabbatū in synagoga...
 tam habens manū...
 an sabbatis sanatur...
 arēt illū. Er ait hoīs...
 factū. Surge in medio...
 ane sabbatis benefu...
 e, aiām saluā facere. a...
 uerant. Et cū circūsp...
 acundia condolecent...
 dis cop̄ dicit hominib⁹...
 ā. Et extendit. & resti...
 tana ut altera. Egred...
 statim una cū Hiero...
 ebāt aduersus eū ut i...
 Iesus autē cū discipulis...
 are & ingens multitudo...
 a est cū, & ab Iudæa...
 & ab Idumæa, &...
 circa Tytū habitauit...
 altitudo magna q̄...
 uerūt ad eu...
 ulis suis, ut nauim...
 pter turbam. ne l...
 ilcos em̄ sanauerat...
 quo illū tangentes...
 magas. Et spūs imū...
 cidebant ei. & clam...
 s filius dei. & ueni...
 s, ne se manifestaret...
 iontē ac uocātes e...
 e, & ueniunt ad eū. &...
 ut essent locū dicit...
 icandū utq; habent...
 ndi morbos, & ueni...
 imposuit. Sicut uo...
 & Iacobum filium Ze...
 nem fratrem Iacobi &...
 mīna Boanerges q̄ dicit

Cap. 4.

ἑκάνθας ἀπαρόμοιοι, οὗτοί εἰσιν οἱ τῆρ λόγον
 ἀκούοντες, καὶ αἱ μέριμναι τῆ αἰῶνος τούτου, καὶ
 ἡ ἀπάτη τῆ πλούτου, καὶ αἱ περὶ τὰ λοιπὰ
 ἐπιθυμῖαι εἰσπορευόμεναι συμπνίγουσιν
 τὸν λόγον, καὶ ἄκαρπος γίνεται. καὶ οὗτοί
 εἰσιν, οἱ ἐπὶ πλὴν γῆρ πλὴν καλλῶ ἀπαρέντες
 οἱ τινες ἀκούουσι τὸν λόγον καὶ παραδέ
 χοντες, καὶ καρποφοροῦσιν, ἐν τριάκοντα,
 καὶ ἐν ἑξήκοντα, καὶ ἐν ἑκατόμ, καὶ ἔλεγε τὸ
 αὐτοῖς. μήτι ὁ λύχνος ἔρχεται, ἵνα ὑπὸ τὸν
 μὲδιον τεθῆ, ἢ ὑπὸ πλὴν κλίνῃ, ὅχι ἵνα ἐπὶ
 πλὴν λυχνίῃ ἐπιτεθῆ, ὅχι γὰρ ἐστὶ κρυπτόν
 ὃ ἐὰν μὴ φανερωθῆ, οὐδὲ ἐγένετο ἀπόκρυ
 φον, ἀλλ' ἵνα εἴη φανερόν, ἕλθκει τις ἔχει ὅσα
 ἀκούει, ἀκούετω. Ἐἔλεγε τὸ αὐτοῖς, βλέπε
 τε τί ἀκούετε, ἥ ὅτι μέτρον μετρεῖτε, μετρηθῆ
 σεται ὑμῖν, καὶ προστεθήσεται ὑμῖν τοῖς ἀ
 κούουσιν. Ὁς γὰρ ἂν ἔχει, δοθήσεται αὐτῷ, καὶ
 ὃς οὐκ ἔχει, καὶ ὃ ἔχει ἀρθήσεται ἀπ' αὐτοῦ. Ἐἔλε
 γε, οὕτως ἐστὶν ἡ βασιλεία τοῦ θεοῦ, ὡς ἐὰν
 ἄνθρωπος βάλη τὸν σπόρον ἐπὶ τῆ γῆς, καὶ
 καθύδην καὶ ἐξέρηκη μύκτα καὶ ἡμέραν, καὶ ὁ σπό
 ρος βλαστῆ καὶ μακύνηται ὡς οὐκ οἶδεν αὐτός.
 αὐτομάτη γὰρ ἡ γῆ καρποφορεῖ, πρῶτον
 χόρτον, ἔπειτα σάχυν, ἔπειτα πλήρη σίτου. Ἐν τῷ
 σάχυν, ὅταν ᾖ πρὸς τὸν καρπὸν ἐυθὺς ἀπείκει
 τὸ δρέπανον, ὅτι πρὸς ἔσκειν ὁ θερισμὸς καὶ ἔλεfen
 τίνι ὁμοίωσόμεν τὴν βασιλείαν τῆ θεοῦ, ἢ ἔν ποι
 α παραβολῆ παραβαλῶμεν αὐτῶν, ὡς κόκ
 κος σινάπewes, ὅς ὅτ' ἂν σπασῆ ἐπὶ τῆ γῆς
 μικρότερος πάντων τῶν σπασμάτων ἐστὶν τῆ ἐ
 πί τῆ γῆς, καὶ ὅτ' ἂν σπασῆ, ἀναβαίνει καὶ
 γίνεται πάντων τῶν λαχάων μείζων.
 καὶ ποιεῖ κλάδους μεγάλους, ὡς τε δάνα
 ὀσαι ὑπὸ πλὴν σκίᾶν αὐτοῦ, τὰ πετενὰ τοῦ
 θυρανοῦ κατασκηνοῦν. Ἐ τοιαύταις παρα
 βολαῖς πολλαῖς ἐλάλει αὐτοῖς τὸν λόγον
 καθὼς ἐδάσαντο ἀκούειν. χωρὶς δὲ παρα
 βολῆς, οὐκ ἐλάλει αὐτοῖς. κατὶδῖαμ δὲ
 τοῖς μαθηταῖς

spinas semē excipiunt. Hi sunt qui uer
 bū audiūt, & sollicitudines sæculi hui⁹
 & deceptio diuitiar. & q̄ circa reliq̄ sūt
 concupiscentiæ introeuntes suffocant
 uerbum, & sine fructu efficiūt. Et hi sūt
 qui in terram bonā semen exceperūt,
 qui audiunt uerbū & suscipiunt, & fru
 ctificant unum triginta, unum sexagin
 ta, & unum centū. Et dicebat illis, Num
 quid uenit lucerna ut sub modio pona
 tur, aut sub lecto? Nonne ut super can
 delabrum ponatur? Non est enim ali
 quid absconditū, quod nō manifestet,
 neq; fuit occultum, sed ut in ppatulū
 ueniat. Si qs habet aures audiendi, au
 diat. Et dicebat illis, Videte quid audi
 atis. In qua mensura metimini, aliḡ me
 tientur uobis, & adiicietur uobis, q̄ au
 ditis. Qui enim habet, dabitur illi, & q̄
 non habet, etiam quod habet aufere
 ab eo. Et dicebat. Sic est regnū dei quē
 admodum si homo iaciat sementē in
 terrā, & dormiat & exurgat nocte ac
 die & seges germinet, & surgat in altū
 dum nescit ille. Ultro enim terra fructi
 ficat primum herbā, deinde spicā, dein
 de plenū frumentū in spica. Cum aut
 pductus fuerit fructus, statim mittet
 falcē, qm̄ adest messis. Et dicebat. Cui
 assimilabim⁹ regnū dei, aut in q̄ para
 bola cōferem⁹ illud? Sicut granū sina
 pis qd̄ cū seminatū fuerit ī terra, min⁹
 est oibus seminib⁹ q̄ sunt in terra, & cū
 seminatū fuerit, ascēdit, & fit mai⁹ oib⁹
 oleribus, & facit ramos magnos, ita ut
 possint sub umbra eius aues cœli nidifi
 care. Et talib⁹ multis parabolis loq̄bat̄
 eis uerbū prout poterāt audire, sine pa
 rabela aut nō loq̄bat̄ eis. Scorsim aut
 discipulis

Uō lucerna sub modio pot?

Parabola de mēfura.

De semēte iactato ī terrā.

Parabola de grano sinapis.

urba iuxta mare inte
 reos i parabolis mi
 n doctrina sua. Ab
 minabat ad feminā
 seminādū, aliud qui
 m, & uenerunt uolunt
 tant illud. Aliud uero
 sū uōi nō habuit ten
 im exomū est, quod u
 nem terræ, sole aut ex
 & eo q̄ nō haberet ra
 aliud excidit in spina
 pinæ, & suffocauit
 non dedit. Ex aliud au
 tē, & dabat fructū, alio
 tē, & afferbat unū in
 aginta, & unū centū
 i habet aures audiē
 uillet elle solus, inter
 qui circa illū erant
 parabola, & dicebat
 st nosse mysterium
 m qui foris sunt
 t, ut uidentes uide
 uidentes audiam
 quando conuertant
 ceata. Ex ait illis. N
 k, & quomodo oī
 cetis? Qui semina
 li aut sunt qui circa
 tū, & cū audierit
 tanas, & aut uerbu
 tū est in cordibus eor
 r, q̄ sup petra semina
 e uerbū. Statim q̄ p
 l, & nō habent radicē
 nt, deinde ortus ablatū
 tione propiorum con
 alizatur. Hi autem qui n
 spica

Iesus dormiēs ī mari tēs
restatē sedatē

ρῆς μαθητῶν αὐτῶ, ἐπέλυεν πάντᾳ. Ἐλέγη
 αὐτοῖς, ἔν εκείνη τῇ ἡμέρᾳ, ὁφίως γενομένης,
 διέλθωμεν εἰς τὸ πέραν, καὶ ἀφέντες τὸν
 ὄχλον, παραλαμβάνουσιν αὐτὸν ὡς ἦν ἐν τῷ
 πλοίῳ, Ἐἄλλα δὲ πλοίαρτα ἦν μετ' αὐτῶ, καὶ
 γίνετα λαίλαψ ἀνέμου μεγάλη, τὰ δὲ κύμα
 τα ἐπέβαλεν εἰς τὸ πλοῖον, ὡς τε αὐτὸ ἦδη
 γεμίζεσθαι, καὶ ἦν αὐτὸς ἐπὶ τῆς πρύμνης, ἐπὶ
 τὸ προσκεφάλαιον καθεύδων. καὶ διεγεί
 ρσιν αὐτὸν, Ἐλέγησιν αὐτῶ, Διδάσκαλε,
 οὐ μέλει σοι, ὅτι ἀπολύμεθα; καὶ διεγερθεὶς
 ἐπέτιμκσεν τῷ ἀνέμῳ, καὶ εἶπερ τῇ θαλάσ
 σῃ, σιώπα, περὶ μωσο, καὶ ἐκόπασεν ὁ ἄνε
 μος, καὶ ἐγένετο γαλήνη μεγάλη, Ἐἶπερ
 αὐτοῖς, τί θεοὶ ἐσε ὄντως; πῶς, οὐκ ἔχετε
 πίστιν; Ἐφοβήθησαν φόβον μέγαν, καὶ ἔλε
 γον πρὸς ἀλλήλους, τίς ἄρα οὗτός ἐστιν, ὅτι καὶ
 ὁ ἄνεμος καὶ ἡ θάλασσα, ὑπακούουσιν αὐτῶ; καὶ
 ἦλθον εἰς τὸ πέραν τῆς θαλάσσης εἰς πλὴν χώ
 ραν τῶν γαδαρηνῶν. καὶ ἐξεληθῆρτι αὐ
 τῶ ἐκ τῶ πλοίου, εὐθέως ἀπώτηκσεν αὐτῶ
 ἐκ τῶ μνημείῳ ἄνθρωπος ἔν πνεύματι ἄκα
 θάρτῳ, ὃς πλὴν κατήκσιν ἔιχερ ἔν τῶ μνη
 μείῳ, καὶ οὐτε ἀλύσεσιν οὐδεὶς ἠδ' ἄναρ αὐ
 τὸν δεῖσαι, διὰ τὸ αὐτὸν πολλάκις πέδαισ καὶ
 ἀλύσεσιν δεδέσθ, καὶ διεσπῶσθ ὑπ' αὐτῶ τὰς
 ἀλύσεις, καὶ τὰς πέδας σιωτῆσθαι, καὶ οὐδεὶς
 αὐτὸν ἴχουσερ διαμάσαι, καὶ διὰ πάντῶς, νυκτῶς
 καὶ ἡμέρας ἔν τῶ ὄρεσιν, καὶ ἔν τῶ μνήμα
 σιν ἦν κράζων, καὶ κατακόπῳν ἑαυτὸν λίθοις.
 Ἰδὼν ἡ τὸν ἸΗΣΟΥΝ ἄτῶ μακρόθερ, ἔδραμον
 καὶ προσεκύκωσεν αὐτῶ, καὶ κράξας φωνῆ με
 γάλῃ εἶπερ, τί ἐμοὶ καὶ σοι ἸΗΣΟΥ ἡ ἐστὶ θεῶ
 τῶ ὑψίστου; ὀρκίζω σε τὸν θεόν, μή με βασανί
 σης. ἔλεγερ δ' αὐτῶ, ἔξελθε τὸ πνεῦμα τὸ ἀκά
 θαρτον ἐκ τῶ ἀνθρώπου, καὶ ἐπρώτα αὐτὸν, τί
 σοὶ ὄνομα; καὶ ἀπεκρίθη λέγων, λεγεὼν ὄνο
 μά μοι, ὅτι πολλοὶ ἐσμεν, καὶ πρὸς ἐκάστῳ αὐτῶ
 πολλὰ, ἵνα μὴ ἀνρὺς ἀποσείλη ἔξω τῶ χώρας.
 ἦν δὲ ἐκ

In regione Gadarenorū le
gionē expellit ab hoīe qui
ī monumētē habitavit.

discipulis suis exponebat omnia. Et ait
 illis in die illo cum facta esset uespera,
 transeamus in ulteriorem ripam. Et di
 missa turba, assumunt eum, ita ut erat
 in naui, sed & aliæ nauiculæ erant cum
 illo. & fit procella uenti magna, & flu
 ctus irruerant in nauim, ita ut illa iam
 impleretur. Et erat ipse in puppi super
 ceruical dormiēs, & excitant eum, & di
 cunt illi. Præceptor nō est tibi curæ, qđ
 perimus. Et exurgens increpauit uen
 tum, & dixit mari. Tace, obmutesce, &
 conquieuit uentus, & facta est trāquilli
 tas magna, & ait illis. Quid timidi estis
 adeo, Qui fit ut non habeatis fidem?
 Et timuerunt timore magno, & dice
 bant inter se. Quisnam hic est, quia &
 uentus & mare obediunt ei?

Et uenerunt trans mare in regionē
 Gadarenorū. Et egresso ei de nauī, sta
 tim occurrit e monumētis homo in spi
 ritu immundo, qui domiciliū habebat
 in monumentis. Et necq; catenis quis
 q; poterat eum ligare, propterea quod
 saepe cōpedibus & catenis uinctus fuif
 set, & discerptæ fuissent ab illo catenæ,
 & compedes essent cōminutæ, & nemo
 poterat eum domare. Et semper die ac
 nocte in montibus & in monumentis
 erat clamans & concidens seipsum la
 pidibus. Cū uidisset autē Iesū a lōge, cu
 currit, & adorauit eū, & clamans uoce
 magna dixit. Quid mihi tecū est Iesu
 fili dei altissimi? adiuro te p deū, ne me
 torqas. Dicebat em̄ illi. Exi spūs imun
 de ab hoīe, & interrogabat eū. Qđ tibi
 nomē est? Et rñdit dicēs ei. Legio mihi
 nomē est, qđ multi sum⁹. Et depcabat
 eū multū ne se emitteret extra regionē.
 Erat em̄

V

Mittit demones i porcos.

ἦν ἡ ἐκείνη πρὸς τὰ ὄρη ἀγέλη χοίρων μεγάλη
 λκβοσκομένη. καὶ παρεκάλεσάν αὐτὸν πάν-
 τες οἱ δαίμονες λέγοντες. πέμψον ἡμᾶς εἰς
 τοὺς χοίρους, ἵνα εἰς αὐτοὺς εἰσέλθωμεν. Ἐ-
 πείρεψεν αὐτοῖς εὐθέως ὁ ἸΗΣΟΥΣ. Ἐβή-
 θόντα τὰ πνεύματα τὰ ἀκάθαρτα, εἰσῆλθον
 εἰς τοὺς χοίρους, καὶ ὤρμησεν ἡ ἀγέλη κατὰ
 τὴν κρημνοῦ εἰς τὴν θάλασσαν. ἦσαν δὲ, ὡς
 διχίλιοι. Ἐπείγοντο ἄν τῆ θάλασση, οἱ δὲ
 βόσκορτες τοὺς χοίρους, ἔφυγον. καὶ ἀνή-
 γγαλαμ εἰς τὴν πόλιν καὶ εἰς τοὺς ἀγρούς
 καὶ ἐβῆλθον ἰδοῦν τί ἐσιν τὸ γεγονός. Ἐξ-
 χοιτη πρὸς τὸν ἸΗΣΟΥΣ. καὶ θεωροῦσιν τὸν δαι-
 μονιζόμενον, καθήμενον, Ἐματισμένον Ἐ-
 σωφρονοῦντα τὸν ἐχθρότα τὸν λεγῶμα Ἐ-
 φοβήθησαν, καὶ διηγίσαντο αὐτοῖς οἱ ἰδόν-
 τες, πῶς ἐγένετο τῷ δαιμονιζομένῳ Ἐπερὶ
 τῶν χοίρων, καὶ ἤρξαντο παρακαλεῖν αὐτὸν
 ἀπελθεῖν ἀπὸ τῶν ὄρων αὐτῶν. καὶ ἐμεβάνι-
 τος αὐτῶν εἰς τὸ πλοῖον, παρεκάλεσάν αὐτὸν ὁ δαι-
 μονιθεὶς, ἵνα ἦ μετ' αὐτοῦ. Ὁ ἸΗΣΟΥΣ οὐκ
 ἀφῆκεν αὐτὸν, ἀλλὰ λέγει αὐτῷ. ὕπαγε εἰς τὸν
 οἶκόν σου πρὸς τοὺς σὺν ἐκείνοις ἀποστο-
 ῖσά σοι ὁ κύριος πεποιήκει. Ἐκλήκεν αὐτὸν, καὶ
 ἀπῆλθεν Ἐβῆσαν κρημνοῦ ἐν τῇ δεκάπολει ὅ-
 σα ἐρίσκον αὐτῷ ὁ ἸΗΣΟΥΣ, καὶ πάντες ἐθάναμα-
 ζον. καὶ διὰ πῶσαν τὴν ἸΗΣΟΥΣ ἐν τῷ πλοίῳ πᾶ-
 λιν εἰς τὸ πέραν σωήθη ὄχλος πολὺς ἐπ' αὐ-
 τὸν, Ἐπρὸς τὴν θάλασσαν, καὶ ἰδοὺ ἐρχετο εἰς
 τὸν ἀρχισυναγῶγον, ὀνόματι Ἰάϊρος. Ἐἰδὼν αὐ-
 τὸν ὡπρὶς πρὸς τοὺς πόδας αὐτοῦ. Ἐπρεκάλει
 αὐτὸν πρὸς τοὺς πόδας αὐτοῦ, ὅτι τὸ θυγάτριόν μου ἐχά-
 τως ἔχει, ἵνα ἐλθὼν ἐπιθῆς αὐτῷ τὰς χεῖρας. ὅ-
 πως σωθῆ καὶ ζήσεται. Ἐπῆλθεν μετ' αὐτοῦ Ἐπὶ
 κολούθη αὐτῷ ὄχλος πλῆθυσ. Ἐσωθέντων αὐ-
 τῶν, Ἐγυνή τις ὄνσα ἐν εὐσφάξιματ' ἔτη δώδε-
 κα, καὶ πλῆθυσ παθῶσα ὑπὸ πολλῶν ἰατρῶν
 καὶ διαπανήσασα τὰ ἑαυτῆς πάντα καὶ
 μηδὲν ὠφεληθεῖσα, ἀλλὰ μᾶλλον εἰς τὸ χεῖ-
 ρον ἐλθεῖ

Erat autē ibi iuxta montes grex porco-
 rum magnus pascens, & deprecabantur
 eum oēs dæmones, dicētes. Mitte nos
 in porcos, ut in eos introeamus. Et per-
 misit eis statim Iesus. Et egressi spūs ī
 mūdi ingressi sunt in porcos. Et fereba-
 tur grex p̄ p̄ceps ī mare, erāt autē ferme
 bis mille, & suffocati sūt in mari. Qui
 autē pascebāt porcos, fugerūt & renūcia-
 uerūt in ciuitatē, & in agros. Et egressi
 sunt ad uidēdū qd esset qd' acciderat,
 & uenūt ad Iesum, & uident illū qui
 a dæmonio uexabat sedentē & uestitū
 & sanæ mentis qui habuerat legionē &
 timuerunt. Et narrauerūt illis qui uide-
 rant qualiter factū esset ei qui dæmo-
 nium habuerat, & de porcis. Et rogare
 cœperunt eum, ut discederet de finibus
 ipsorū. Etcū ingressus ē nauim, rogabat
 illū qui fuerat a dæmonio correptus, ut
 esset cū illo, Iesus autē nō pmisit eū, sed
 ait illi. Abi in domū tuā ad tuos, & an-
 nuncia illis quāta tibi dñs fecerit, & mi-
 fertus sit tui. Et abiit, & cœpit p̄dicare
 in decapoli, quanta sibi fecisset Iesus, &
 omnes mirabantur. Et cū traiecisset Ie-
 sus in nauī rursus in ulteriorē ripā, cōue-
 nit turba multa ad eū, & erat circa ma-
 re. Et ecce uenit quidā principū synago-
 gæ noiē Iairus, & cū uidisset eū, p̄cidit
 ad pedes, & deprecabatur eum multū di-
 cens. Filiola mea in extremis est, ut ue-
 nias & imponas illi manus, ut salua sit,
 & uiuet. Et abiit cū illo, & sequebat eū
 turba multa, & cōprimebāt eū. Et muli-
 er q̄dā q̄ fuerat ī p̄fluuio sāguinis ānis
 duodecim, & fuerat multa p̄pessa a cō-
 plurib⁹ medicis, & insūperat oīa sua, &
 nihil adiuuētī senserat, sed magis ī de-
 terius ue-

Ut muliere emozroissa sanat.

is exponbar omnia
 lo cum facta esset uel
 in ulteriores ripam. Et
 afflumunt eum, ita ut
 Stalze nauicalæ erant
 ocilla uenti magna, & h
 ut in nauim, ita ut illa
 Et erat ipse in puppi sup
 tiēs, & excitant eum, & d
 ceptor nō est tibi curæ, q
 exurgens increpauit uen
 nan. Tace, obmutescet
 entus, & facta est traquil
 ait illis. Quid timidi est
 it ut non habeatis fident
 timore magno, & dicit
 Quisnam hic est, quia d
 obedunt ei?
 trans mare in regionē
 egresso ei de nauī, sta-
 onumētis homo in ipi
 qui domiciliū habebat
 . Et nec cathenis quib
 ligare, propterea quia
 s & catenis uinctus h
 e fuissent ab illo carer
 essent cōminuta, & nō
 domare. Et semper de
 tribus & in monumē
 & concidens seipm
 uidisset autē Iesum
 rruit eū, & domans co
 it. Quid tibi uerū est
 sumi: adiuro te p̄ deū, nō
 icebat em illa. Et p̄pessa
 e, & interrogabat eū
 . Et r̄dit dicens. Iesum
 : q̄ multi sumi: dicit
 ne se emittit in regionē
 ita est

ρον ἔλθῃσα, ἀκούσασα περὶ τοῦ Ἰησοῦ. ἔλθῃσα ὅν ὄχλῳ ὄπισθεν ἤφατο τοῦ ἱματίου αὐτοῦ. ἔλεγε γὰρ, κὰρ ἤν' ἱματίων αὐτοῦ ἄψωμαι, σωθήσομαι. καὶ ἐνδέως διεκράθη ἡ πηγὴ τοῦ αἵματος αὐτῆς, καὶ ἔγνω τοῦ σώματος, ὅτι ἴσται ἀπὸ φθιμάσι γοῶν. καὶ ἐνθέως ὁ Ἰησοῦς ἐπιγνοὺς ὅτι ἐαυτῷ πλὴν δι' αὐτὸν δάναμιρ διεληθοῦσαρ, ἐπιστραφεὶς ὅτι τῷ ὄχλῳ ἔλεγε, τίς μου ἤφατο ἡν' ἱματίων; Ὁ ἔλεγον αὐτῷ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ, βλέπε τὸν ὄχλον σωθλίβοντά σε, καὶ λέγεις τίς μου ἤφατο; καὶ περιεβλέπετ' ἰδεῖν πλὴν τῆς πεποικηκῆσιν, ἡ δὲ γυνὴ φοβηθεῖσα καὶ τρέμουσα ἰδοῦσα ὃ γέγονε ἐπ' αὐτῆ, ἦλθε καὶ προσέπεσε μὲν αὐτῷ, καὶ εἶπε μὲν αὐτῷ πᾶσα μὲν πλὴν ἀλήθειαν. ὃ δὲ εἶπε μὲν αὐτῆ, οὐ γὰρ ἐγὼ ἡπίσις σου σέσωκέμ σε, ὑπάγε εἰς εἰρηλίω, καὶ ἴδι ἡγίης ἀπὸ φθιμάσι γοῶν σου. Ἐτι αὐτοῦ λαλοῦντος, ἔρχονται ἀπὸ τῶ ἀρχισυναγωγίου λέγοντες, ὅτι ἡ θυγάτηρ σου ἀπέθανε. τί ἔτι σκίλλας τὸ διδάσκαλον; ὃ δὲ Ἰησοῦς ἐνθέως ἀκούσας τὸν λόγον λαλῆσθαι, λέγει τοῦ ἀρχισυναγωγῶ, μὴ φοβῆ, μόνον πίσθνε. καὶ οὐκ ἀφῆκε μὲν οὐδένα αὐτῷ συνακολουθῆσαι, εἰ μὴ πέτρον Ὁ ἰάκωβον Ὁ ἰωάννην τὸν ἀδελφὸν ἰακώβου. καὶ ἔρχοντες εἰς τὸ οἶκον τοῦ ἀρχισυναγωγῶ, καὶ θεωροῦσιν ἄσθενον ἢ κλαίοντες, καὶ ἀλαλάζοντες ἄλλὰ, καὶ εἰσελθὼν λέγει αὐτοῖς, τί δορυεῖσθε καὶ κλαίετε; ὃ παιδίον, οὐκ ἀπέθανε, ἀλλὰ καθεύδει. καὶ κατεγέλω μὲν αὐτοῖς. ὃ δὲ ἐκβαλὼν ἅπαντας, ἦρα λαμβάνει τὸν πατέρα τοῦ παιδίου καὶ πλὴν μητέρα, Ὁ τοὺς μετ' αὐτοῦ, καὶ εἰσπορεύεται ὅπου ἦ μὲν τὸ παιδίον ἀνακείμενον, Ὁ κρατήσας φθι χερσὶ τοῦ παιδίου, λέγει αὐτῆ, ταλιθά, κοῦμι, ὃ ὅστιν μέθεις μωθνόμενον, τὸ κοράσιον σοὶ λέγω ἔγειρε. καὶ ἐνθέως ἀνέστη τὸ κοράσιον Ὁ περιεπάτα, ἡ γὰρ ἔτῳ δώδεκα, καὶ διεκῆσα μὲν ἔκαστη με γάλλω, καὶ

Filiā archisynagogi mortuā suscitavit.

terius uenerat cū audisset de Iesu, uenit in turba a tergo, & tetigit uestimētum eius. Dicebat em̄, si uel uestimēta eius tetigero, salua ero. Et cōfestim siccatus est fons sanguinis eius, & sensit corpe, q̄ sanata esset a flagello. Et statim Iesus i semetipso cognoscēs uirtutē quae de se exierat, cōuersus in turba aiebat. Quis tetigit uestimenta mea? Et dicebant ei discipuli sui. Vides turbā cōprimentem te, & dicis, quis me tetigit? Et circumspiciebat ut uideret eam quae hoc fecerat. Mulier uero timens & tremens, sciens quod factum esset in se, uenit & procidit ante eum, & dixit ei oēm ueritatē. Ille aut̄ dixit ei. Filiā, fides tua te saluam fecit, uade in pace, & esto sana a flagello tuo. Adhuc eo loquente ueniunt a principe synagogae, qui dicerent. Filiā tua mortua est, quid ultra uexas magistrū? Iesus autem protinus audito uerbo quod dicebatur, ait principi synagogae. Ne metuas, tantūmodo crede. Et non permisit ut quisquam se sequeretur prater Petrum & Iacobum & Ioannem fratrem Iacobi. Et ueniunt in domum principis synagogae, & uidit tumultum ac flentes & eiulantes multum, & ingressus ait illis. Quid tumultuamini & ploratis? puella nō est mortua, sed dormit. Et iridebāt eū. Ipse uero eiectis oibus, assumit patrē & matrē puellae & qui secū erāt, & ingredit̄ ubi puella erat iacēs, & ap̄phēla manu puellae, ait illi. Tabitha cumi, qd̄ est, si quis interptet̄. Puella tibi dico surge. Et cōfestim surrexit puella, & ambulabat. Erat em̄ annoꝝ duodecim, & obstupuerūt stupore magno. Et praecepit

διεείλατο αὐτοῖς πολλὰ, ἵνα μηδεὶς γινῶσθε
 τ, καὶ εἶπερ δοθῆναι αὐτῇ φαγαῖν, καὶ ἔζη
 ἄλλοι ἐκείθεν καὶ ἄλλοι εἰς τὴν πατρίδα αὐ
 τῶν, καὶ ἀκολουθοῦσιν αὐτῷ δι μαθηταὶ αὐ
 τῶν, καὶ γεινομένου σαββάτου, ἤρξατο ἐν τῇ
 συναγωγῇ διδάσκειν, καὶ πολλοὶ ἀκούον
 τε, ἔζη ἐπλήσοντο λέγοντες, πόθεν τῶν ταῦ
 τα, καὶ τίς ἡ σοφία ἢ ἡ δόξα αὐτοῦ, καὶ δύ
 νάμας τοιαῦτα διὰ τῶν χειρῶν αὐτοῦ γίνον
 ται, οὐχ οὗτος ἔστη ὁ τέκτων ὁ υἱὸς μαριάμ,
 καὶ ἀδελφὸς δὲ Ἰακώβου καὶ Ἰωσή καὶ Ἰσίδά, καὶ
 σίμωνος; καὶ οὐκ ἐστὶν αὐτῷ ἀδελφὸς οὗτος
 πρὸς ἡμᾶς; Ἐσκωδάλιζοντο ἐν αὐτῷ, ἐλε
 γον δὲ αὐτοῖς ὁ ἸΗΣΟΥΣ, ὅτι οὐκ ἐστὶν προφή
 τικὸς ἄτιμος, ἐμὴ ἐν τῇ πατρίδι αὐτοῦ, καὶ ἐν
 τῇ συγγενείᾳ, καὶ ἐν τῇ οἰκίᾳ αὐτοῦ, ὅτι οὐκ
 ἠδύναται ἐκεῖ οὐδέ μίαν δάναμιν ποιῆσαι, εἰ
 μὴ ὀλίγοις ἀρρώστοις, ἐπιθεῖς τὰς χεῖρας ἐθε
 ράπνυσεν, καὶ ἐθαύμαζεν διὰ τῶν ἀπιστίαν
 αὐτῶν, καὶ περιῆγεν τὰς κόμας κύνων δι
 δάσκων, καὶ προσκαλεῖται τὸν δούλοκα, καὶ
 ἤρξατο αὐτοὺς ἀποστέλλειν δύο δύο, ὅτι εἶ
 δού αὐτοῖς, ἔδουσα τῶν πνευμάτων τῶν ἁ
 καθάρτων, καὶ παρήγαγεν αὐτοῖς, ἵνα μη
 δεῖν αἰῶσιν εἰς ὁδόν, εἰ μὴ ῥάβδον μόνον, μη
 πῆραν, μη ἄστον, μη εἰς τὴν ζώνην χαλκόν,
 ἀλλ ὅπως ἐμεμύονε, σαβάλλια, καὶ μὴ ἐν
 δύσαδα δύο χεῖρας, καὶ ἔλεγεν αὐτοῖς
 ὅπου ἐὰν εἰσέλθητε εἰς οἰκίαν, ἐκεῖ μῦθετε, εἰ
 ὡς ἂν ἔλθητε ἐκεῖθεν, καὶ ὅσοι ἐὰν μὴ ἐέ
 ξωρται ὑμᾶς, μηδὲ ἀκούσῃ ὑμῶν, ἐκποι
 ρεῖσθε ὄμοιοι ἐκεῖθεν, ἐκτινάξατε τὸν χιτῶν ὑ
 πὲρ κάτω τῶν ποδῶν ὑμῶν, εἰς μαρτύριον αὐ
 τοῖς, ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ἀνεκτότερον ἔσται σο
 δομοῖς ἢ σοδομοῖς ἐν ἡμέρᾳ κρίσεως, ἢ τῇ πό
 λι ἐκεῖνη, καὶ ἔλθοντες ἐκέρουσον, ἵνα με
 τορῆσῃσιν, καὶ δαμόνια πολλὰ ἐξέλθωσιν,
 καὶ ἡλεφον ἐλάω πολλοὺς ἀρρώστους καὶ ἐθε
 ράπνυσαν, καὶ ἠκούσθη ὁ βασιλεὺς Ἡρώδης
 φωνεῖσθαι

præcepit illis uehemēter, ut nemo id sci
 ret, & iussit ut daretur illi quod ederet.
Et egressus est illinc, & uenit in patriā
 suam, & sequuntur eum discipuli sui.
 Et factō sabbato, cœpit in synagoga
 docere, & multi audientes obstupue
 runt, dicentes. Vnde huic hæc? & quæ
 est sapientia, quæ data est illi, & uir
 tutes tales quæ per manus eius effici
 untur? Nonne hic est faber ille, filius
 Mariæ, frater Iacobi & Iosæ, & Iudæ, &
 Simonis? Nonne & sorores eius hic
 nobiscum sunt? Et scandalizabantur
 in illo. Dicebat autem illis Iesus. Non
 est propheta contemptus nisi in patria
 sua, & inter cognatos, & in familia sua,
 & non poterat ibi uirtutem ullā facere,
 nisi quod paucos infirmos, impositis
 manibus sanauit. Et mirabatur ppter
 incredulitatem eorum, & circūibat ca
 stella in circūitu docens. Et accersit duo
 decim, & cœpit eos emittere binos, &
 dabat illis potestatem spirituum imun
 dorum. Et pcepit illis ne quid tollerent
 in uia, nisi uirgam tantum, nō peram,
 non panem, non in zona æs, sed calcia
 tos sandalijs, & ne induerent duabus
 tunicis. Et dicebat eis. Quocūq; intro
 ieritis in domū, illic manete donec exe
 atis inde. Et quicumq; non receperint
 uos, neq; audierint uos, exeuntes inde,
 excutite puluerem qui est sub pedibus
 uestris in testimonium illis. Amen di
 co uobis, Tolerabilius erit Sodomis
 aut Gomorris in die iudicij, q̄ ciuitati
 illi. Et egressi prædicabant, ut pœniten
 tiam agerent, & dæmonia multa eijcie
 bant, & ungebant oleo multos ægros
 & sanabant. Et audiuit rex Herodes
 H manifestū

Ca. 5.

VI

Ut i patria sua i syna
goga docuit.

Non propheta acceptus i pa
tria sua.

De missioe xij aplos
binos & binos i cui mandas

Ut multa eijceret demo

Herodes dixit iesu esse
Ioanne baptista.

Narra^o de occisione Johis

φανερῶν γὰρ ἐγγύετο τὸ ὄνομα αὐτοῦ, καὶ εἶ-
λεγεμ, ὅτι ἰωάννης ὁ βαπτίζων, ἐκ νεκρῶν ἠ-
γέρθη, καὶ διὰ τὸ τῶν ἑσθ' ἡμερῶν αἰ δ' ἡμέρας
ἐν αὐτῷ. ἄλλοι ἔλεγον, ὅτι ἠλίας ὄζει. ἄλλοι ἕ-
ἐλεγον, ὅτι προφήτης ὄζει, ἢ ὡς εἰς τῶν προ-
φητῶν. Ακούσας δὲ ὁ Ἡρώδης, εἶπεμ, ὅμ ἐγὼ
ἀπεκεφάλισα ἰωάννην, οὗτος ὄζει, αὐτὸς ἠ-
γέρθη ἐκ νεκρῶν. Αὐτὸς γὰρ ὁ Ἡρώδης ἀποσεί-
λας, ἐκράτησεμ τὸν ἰωάννην, καὶ ἔθηκεμ αὐτῷ
ἐν τῇ φυλακῇ, διὰ Ἡρωδιάδα τῆς γυναικὸς τε-
λίππου τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ, ὅτι αὐτὸν ἐγά-
μισεμ. ἔλεγεμ γὰρ ὁ ἰωάννης τῷ Ἡρώδῃ, ὅτι
οὐκ ἔξεσιμ σοι ἔχειν τὴν γυναῖκα τοῦ ἀδελ-
φοῦ σου. ἢ δὲ Ἡρωδιάς ἐπαῖχεμ αὐτῷ καὶ ἠδε-
λεμ αὐτὸν ἀποκτεῖναι, καὶ οὐκ ἠδύνατο. ὁ
γὰρ Ἡρώδης, ἐφοβῆτο τὸν ἰωάννην, εἰδὼς αὐτὸν
ἀνδρα δίκαιον, καὶ ἅγιον καὶ σωτηρίαν αὐτὸν.
καὶ ἀκόντισα αὐτοῦ, πολλὰ ἐποίησεν καὶ ἠδέεω
αὐτοῦ ἠκουεμ. καὶ γενόμενης ἡμέρας ἑνκαί-
ρου, ὅτε Ἡρώδης τῆς γενεσίους αὐτοῦ δῆπνον
ἐποίησεν τοῖς μεγιστάσιμ, καὶ τοῖς χιλιάρ-
χοις, καὶ τῆς πρώτοις ἐν γαλιλαίας. καὶ εἶ-
σελθῶσα ἐν θυγατρὸς αὐτῆς ἐν Ἡρωδιάδος,
καὶ ὀρχισαμένης, καὶ ἀρεσάσης τῷ Ἡρώδῃ,
καὶ τῆς σιμωνανακαρμυλῆς, εἶπεμ ὁ βασιλεὺς
τῷ κορασίῳ. αἰτήσού με ὃ ἐὰν θέλῃς καὶ δώ-
σω σοι. καὶ ὤμοσεμ αὐτῇ, ὅτι ὃ ἐὰν με αἰτή-
σῃς, δώσω σοι, ἕως ἡμισσοῦ τῆς βασιλείας μου.
ἢ ἕθελθῶσα, εἶπεμ τῇ μητρὶ αὐτῆς. τί αἰτήσο-
μαι; ἢ δὲ εἶπεμ. πλὴν κεφαλῆν ἰωάννη τοῦ βα-
πτιστοῦ. καὶ ἐσελθῶσα εὐθέως μετὰ προυδῆς
πρὸς τὸν βασιλέα, ἠτήσατο λέξῶσα, θέλω ἵνα
μοι δῶς ἑστῆ αὐτῷ ἐπὶ πίνακι τῆς κεφαλῆς ἰωάν-
νη τοῦ βαπτιστοῦ, καὶ πρὶν λυπεῖ γενόμενος ὁ βασί-
λευς διὰ τῆς ὀρχῆς, καὶ τῆς σιμωνανακαρμυλῆς,
δὲκ ἠθέλησεμ αὐτὸν ἀθιπῆσαι. καὶ εὐθέως ἀπο-
στείλας ὁ βασιλεὺς ἀπεκσλάτωρα, ἐκέλευσεμ
ἐνεχθῆναι πλὴν κεφαλῆν αὐτοῦ. ὁ δὲ ἀπελ-
θὼν, ἀπεκεφάλισεμ αὐτὸν ἐν τῇ φυλακῇ
καὶ ἔνεγκεμ

(manifestum enim factum est nomen
eius) & dicebat Ioannes. Qui baptiza-
bat resurrexit a mortuis, & propterea uir-
tutes agunt in illo. Alij dicebāt. Helias
est, alij uero dicebant, propheta est uel
ut unus ex prophetis. Cum audisset
aūt, herodes ait. Cui ego praecidi caput
Ioannes hic est, ipse surrexit a mortuis.
Nam ipse Herodes, missis satellitibus
manus iniecerat in Ioannē & uinxerat
eum in carcere, propter Herodiadem
uxorem Philippi fratris sui, quia duxe-
rat eam. Dicebat enim Ioannes Hero-
di. Nō licet tibi habere uxorem fratris
tui. Herodias autem insidiabatur illi,
& uolebat occidere eū, nec poterat. He-
rodes enim metuebat Ioannem, sci-
ens eum uirum iustum & sanctum, &
obseruabat eum, & audito eo multa fa-
ciebat, & libēter eum audiebat. Et cum
dies oportunus accidisset, cū Herodes
in natalicijs cenā faceret primatibus &
tribunis, & primoribus Galilææ, cūq;
introsset filia ipsius Herodiadis & sal-
tasset, & placuisset Herodi, simulq; recū-
bentibus, rex ait puellæ. Pete a me quod
uis, & dabo tibi. Et iurauit illi, quicquid
a me petieris, dabo tibi usq; ad dimidi-
um regni mei. At illa egressa dixit ma-
tri suæ. Quid petam? Illa uero dixit.
Caput Ioānis baptistæ. Et ingressa sta-
tim cum festinatione ad regem petiuit
dicens. Volo, ut protinus des mihi in
disco caput Ioannis baptistæ. Et uehe-
menter dolore affectus rex, propter
iusiurandum & eos qui simul accumbe-
bāt noluit eā reijcere. Et confestim rex
misso spiculatore iussit iferri caput ei.
At ille abiit ac decollauit eū in carcere
& attulit

Cap. 6.

Discipulos p̄misit trās mare Bethsaidaz.

Jesús venit ad eos ī meo mari abulās sup mare.

In terra Genezareth multos lāguídos sanat.

Quāt cū tāgebāt salui fiebāt.

De nō lotis maibz māducare s̄ scribas & phar.

γομ πάντες κρη̄ έχορτάδισαμ, κη̄ η̄ραμ κλα
 σμάτωμ δώδεκα κοθίνους πλῆρεις, κρη̄ ἅ /
 πὸ π̄ν̄ ἰχθύων. κρη̄ η̄σαμ οἱ φαγόντες ὡσεὶ
 πεντακίχίλιοι ἄνδρες, καὶ εὐθέως ἠνάγκα /
 σε τὸς μαθητὰς αὐτοῦ ἐμβῆναι εἰς τὸ πλοῖ /
 ον, καὶ προάγειν πρὸς τὸ πέραν πρὸς βηθσαι /
 δά, ἕως αὐτὸς ἀπολύσκει τὸν ὄχλον, κρη̄ ἀπο /
 ταξάμενος αὐτοῖς, ἀπέβη εἰς τὸ ὄρος προ /
 σευξαοθα, κρη̄ ὀψίας γενομένης, ἦν τὸ πλοῖον /
 ἐν μέσῳ φθι θαλάσσης, κρη̄ αὐτὸς μόνος ἐπι /
 φθι γῆς, καὶ εἶδεν αὐτὸς βασανίζομενους ἐν /
 τῷ ἐλαύνειν, ἦν γὰρ ὁ ἄνεμος ἐναντίος αὐ /
 τοῖς, κρη̄ πρὶ τῆς τετάρτης φυλακῆς φθι νυκτὸς /
 ἐρχεται πρὸς αὐτὸς περιπατῶν ἐπὶ φθι θα /
 λάσσης, ὃ ἤθελεν πρὸς αὐτὸς, οἱ δὲ ἰδόν /
 τες αὐτὸν περιπατῶντα ἐπὶ φθι θαλάσσης, /
 εἰδοῦσαμ φάσιμα εἶναι, ὃ ἀνέκραξαν. πάν /
 τες δὲ αὐτὸν εἶδον κη̄ ἐταράχθησαμ, καὶ εὐθέως /
 ἐλάλασεν μετ' αὐτῶν, κρη̄ λέγει αὐτοῖς, θαρσῆ /
 τε εἰώεμι, μὴ φοβήθε, κη̄ ἀνέβη πρὸς αὐτὸς /
 ἐν τῷ πλοίῳ, κη̄ ἐκόπασεν ὁ ἄνεμος, ὃ λίαν /
 ἐκ πρὸς οὗ ἐν αὐτοῖς ἐζίσταντο, κρη̄ ἐθαύμα /
 ζον, ὅτι ἠσῶκαμ ἐπὶ τῆς ἄρτης. ἦν δὲ αὐτῶν /
 ἡ καρδία πεπερωμένη, ὃ διαπράσαντες, ἠλ /
 θον ἐπὶ τὴν γῆν γεννησαρέθ, κρη̄ προσωρμή /
 σθησαμ, κρη̄ ἐξελθόντων αὐτῶν ἐκ τῆς πλοῖος. /
 εὐθέως ἐπισιόντες αὐτὸν, πρὸς αὐτὸν ὄλυν /
 τὴν πρὸς ἡχώρον ἐκεῖνον, ἠρξάντο ἐπὶ τῆς κρη̄ /
 βάρης τὸς κακῶς έχοντας πρὸς φέρειν, ὅπως ἡ /
 κρομ, ὅτι ἐκεῖ ὄσι, καὶ ὅπως ἄρ εἰσεπορεύετο, εἰς /
 κώμας, ἢ πόλεις, ἢ ἀγρούς ἐν ταῖς ἀγοραῖς /
 ἐτίθον τὸς ἀδενῶντας, κη̄ πρὸς ἀλάσκειν αὐτὸν, /
 ἵνα κἄν τῆς κρη̄ ἀπέδωκε τῆς ἰματίου αὐτῆς ἄφωντ, /
 κη̄ ὅσοι ἄρ ἠπῶντο αὐτῆς, ἐσώζοντο. καὶ συνά /
 ποντὴ πρὸς αὐτὸν οἱ φαρισαῖοι, καὶ ἱουδαῖοι ἡραμ /
 ματέων ἐλθόντες ἀπὸ ἱεροσολύμων, κη̄ ἰδόντες /
 ἱναὶς π̄ν̄ μαθητῶν αὐτῆς, κοινῶς χερσὶν τοῦτ /
 ἔσκειν, ἀνίπτοις ἐοθίοντας ἄρτους, ἐμέμφαντο. /
 οἱ γὰρ φαρισαῖοι κρη̄ πάντες οἱ ἰουδαῖοι, /
 ἐὰν μὴ

runt oēs, & saturati sunt. Et sustulerunt
 fragmentoz duodecim cophinos ple-
 nos, & de piscibus. Erant autē qui mādu-
 cauerant, quinq; milia uiroz. Et statim
 coegit discipulos suos conscendere na-
 uim, ut praeceperent transmissio mari
 Bethsaidā, dū ipse dimitteret turbam.
 Et cū dimisisset eos, abiit in mōtem ad
 orandū. Et cū uespera esset facta, erat
 nauis in medio mari, & ipse solus in ter-
 ra, & uidit eos laborantes in remigan-
 do, erat em̄ uentus contrarius eis. Et cir-
 ca quartam uigiliā noctis uenit ad eos
 ambulans sup mare, & uolebat p̄terire
 eos. At illi ut uiderūt eū ambulātē sup
 mare, putauerūt phāntasma esse, & excla-
 mauerūt. Oēs em̄ uidebāt eū, & cōtur-
 bati sūt. & statim locut⁹ ē cū eis, & dixit
 eis. Confidite, ego sū, ne terreamini, Et
 ascēdit ad illos ī nauim, & cōqueuit uēt⁹,
 & uehemēter supra modū itra se stupe-
 bāt, & admirabāt. Nō em̄ intellexerāt
 de panib⁹, erat em̄ cor eoz obcecātū. Et
 cū traiecisset, ueuerūt in terrā Gēneza-
 reth, & applicuerūt. Cūq; egressi essent
 de nauī, cōtinuoq; agnouissent eū, per-
 currētes uniuersam undiq; regionē illā,
 cœperūt in grabatis eos q; male habe-
 bāt circūferre, cū audisset eū illic esse; &
 ἴδοντεςq; introisset in uicos aut ī uillas, aut
 in ciuitates in plateis ponebāt ifirmos,
 & deprecabāt eū, ut uel s̄mbriā uestimē-
 ti⁹ eius tāgerēt. Et ἴδοντεςq; tāgebāt eū sal-
 ui fiebāt. Et cōgregāt ad eū pharisai,
 & qdā de scribis q; uenerāt ab Hieroso-
 lymis. Et cū uidissent quosdā ex disci-
 pulis eius cōmunibus manibus, id est
 non lotis, manducare panes, uitupera-
 uerunt, nam pharisai, & omnes iudæi
 nisi

VII

εἰ μὴ συγμῆ νίφονται τὰς χεῖρας, οὐκ
 ἐδίουσιμ, κρατῶντες τὴν πρῶτον πρῶτον πρῶτον
 στυῖντων, κὴ ἀπὸ ἀγορᾶς, εἰ μὴ βαπτίσωνται,
 οὐκ ἐδίουσιμ, καὶ ἄλλα πολλὰ ὅσιν ἂν παρέ-
 λαβοιμ κρατῶν. βαπτίσιμους ποτηρίων κὴ ξε-
 σῶν, καὶ χαλκίων, καὶ κλινῶν. ἔπειτα ἐπει-
 ρωτῶσιν αὐτὸν οἱ φαρισαῖοι, καὶ δι γράμμα-
 τῶν, διὰ τί οἱ μαθηταὶ σου οὐ πρῶτον πρῶτον
 κατὰ τὴν πρῶτον πρῶτον πρῶτον πρῶτον πρῶτον
 ἀνίπτοις χερσίν ἐδίουσιμ τὸν ἄρτον; ὁ δὲ ἀπ-
 κριθεὶς εἶπε αὐτοῖς, ὅτι καλῶς προφήτησεν
 ἠσαίας περὶ ὑμῶν ὅτι ὑποκριτῶν, ὡς γέγρα-
 πται, οὗτος ὁ λαὸς τοῖς χεῖλεσιν με ἡμᾶ.
 ἢ δὲ καρδία αὐτῶν, πόρρω ἄνεχα ἀπ' ἐμοῦ.
 μάτην δὲ σέβονται με, διδασκόντες διδασ-
 καλίας ὑπὲρ ἀλλὰ ἀνθρώπων. ἀφέντες
 γὰρ τὴν ἐντολὴν τοῦ θεοῦ κρατῶντες τὴν πα-
 ράδοσιν ἢ ἀνθρώπων, βαπτίσιμους ξεσῶν
 κὴ ποτηρίων, κὴ ἄλλα παρόμοια τοιαῦτα
 πολλὰ ποιῶντες, καὶ ἐλεγεν αὐτοῖς, καλῶς ἀ-
 δεῖτε τὴν ἐντολὴν τοῦ θεοῦ, ἵνα τὴν παρὰ
 τοῦ ἡμῶν τηρήσκητε. μωσαῖος γὰρ εἶπερ, τί-
 μα τὸν πατέρα σου, καὶ τὴν μητέρα σου, καὶ
 ὁ κακολογῶν πατέρα, ἢ μητέρα, θανάτω τε-
 λούται. ὑμεῖς δὲ λέγετε, εἰ μὴ εἶπη ἀνθρώπος
 ὅτι πατὴρ ἢ μητὴρ κορέσῃ, ὁ ὅστις δῶρομ, ὁ ἐ-
 ἄρθ' ἐμοῦ ὠφεληθῆς. οὐκ ἐτι ἀφίετε αὐ-
 τὸν οὐδέμ ποιῆσαι ὅτι πατὴρ ἢ μητὴρ
 αὐτῶν, ἀκουσῶντες τὸν λόγον τοῦ θεοῦ τὴν παρα-
 δόσιν ἢ ἡμῶν ἢ παρὰ δόκατε, καὶ πρῶτον πρῶτον
 αὐτὰ πολλὰ ποιῶντες, καὶ προσκαλεσάμενος
 πάντα τὸν ὄχλον ἐλεγεν αὐτοῖς, ἀκούετε ἐ-
 μου πάντες καὶ συνίετε, οὐδὲμ ὅστις ἐξωθεμ
 τοῦ ἀνθρώπου ἐπαρορθόμωμ, εἰς αὐτὸν ὁ
 δῶναται αὐτὸν κοινῶσαι, ἀλλὰ τὰ ἐκ πορθο-
 μῶν ἀπ' αὐτοῦ, ἐκ ἑμῶν ὅστις τὰ κοινῶντα τὸν
 ἀνθρώπου. εἰ ἄνεχα ὄσα ἀκούσῃ, ἀκούετω.
 καὶ ὅτε εἰσῆλθεν εἰς οἶκον ἀπὸ τοῦ ὄχλου ἐπὶ κρῶ-
 των αὐτῶν οἱ μαθηταὶ αὐτῶν πρῶτον πρῶτον
 καὶ λέγα

nisi crebro lauerint manus, nō mandu-
 cant, tenentes traditionē seniorū. Et a fo-
 ro uenientes, nisi loti fuerint nō comē-
 dunt. Et alia multa sunt, q̄ susceperunt
 seruanda nempe lotiones calicū & ur-
 ceorum & aramentoꝝ & lectoꝝ. De-
 inde interrogabant eū pharisæi & scri-
 bæ. Quare discipuli tui nō ambulāt iu-
 xta traditionem seniorum, sed illotis
 manibus manducant panē? At ille re-
 spōdēs, dixit eis. Bene pphetauit Esai-
 as de uobis hypocritis, sicut scriptū est.
 Populus hic labijs me honorat, cor autē
 eoꝝ longe est a me, in uanū autē me co-
 lunt, docentes doctrinas præcepta ho-
 minū. Nam relicto mandato dei, tene-
 tis traditiones hoim, ablutiones urceo-
 rum & calicum, & alia similia his facitis
 multa. Et dicebat illis. Bene reijcitis p̄-
 ceptum dei, ut traditionē uestrā serue-
 tis. Moses enim dixit. Honora patrem
 tuum & matrem tuam, & qui maledi-
 xerit patri uel matri, mortē moriatur.
 Vos autem dicitis. Si dixerit homo pa-
 tri uel matri corban, quod est, donum,
 quodcūq; ex me in tuum cedat cōmo-
 dum, & præterea non finitis eum quic-
 quam facere patri suo aut matri, & irri-
 tum facitis uerbum dei per traditionē
 uestram quā tradidistis. Et similia hu-
 iusmodi multa facitis. Et cum aduoca-
 set ad se totam turbā, dicebat illis. Au-
 dite me omnes & intelligite, nihil est ex
 tra hominem introiens in eum, quod
 possit eum coinquinare, sed quæ de ho-
 mine pcedunt, illa sunt q̄ coinquinant
 hoim. Si qs habet aures audiēdi audi-
 at. Et cū introisset i domū a turba interro-
 gabāt eū discipuli eius de similitudine,
 H 3 Et aiē

Respondet scriba pharisæis interrogantibus: q̄ze discipuli tui

Ad uerbas: nō ea q̄ introi-
t in eum de ore coinquinat.

VANGELIUM.
 curati sunt. Et factum
 duodecim cophinos
 bus. Erant autē qui mā-
 na milia uiroꝝ. Et stanti-
 bus suos conficere
 debere transmissio ma-
 na ipse dimitteret turbam
 let eos abijt in motem
 o man. Ipse solus in ter-
 laborantes in remigan-
 tus contrarius eis. Et cū
 glia noctis uenit ad eu-
 mare. & uolebat p̄terire
 uiderit eū ambulāte
 tū p̄nāta esse. & cō-
 em uidebat eū. & cō-
 m locu? ē cū eis. & dū-
 ro sū. ne terreatini. Et
 auim. & cōgenit uer?
 ra modū ira se stupe-
 . Nō em intellexerāt
 i cor eoꝝ obsecatū. Et
 erūt in terrā Geneza-
 . Cūq; egressi esset
 q; agnouissent eū. re-
 lam undiq; regionē
 lbatis eos q; male hu-
 cū audisset eū illicite
 et in uicos aut i uillas
 plateis ponebat
 ū, ut uel similes
 t. Et q̄tuoꝝ
 t cōgregat ad eū
 ribis q; uenerāt ab
 ū uiderent quos
 cōmunibus
 manducare
 am pharisæi

Cap. 7. ΟΙ λέγει αυτους, ουτως και υμεις ασωτηί εσε; ουπω νοειπ; οτι παμ το εξωθεμ εισπορευόμε νομ εις τον ανθρωπον ου δάωαται αυτον κοι νώσα, οτι ουκ εισπορευεται αυτω εις πτω καρ/ δίαμ, αλλ εις πτω κοιλίαμ, και εις τον αφε δρωνα εκπορευεται καθαρίζωμ πάντα τὰ βρώματα; ελεγεν δε οτι το εκ του ανθρωπου εκπορευόμενον, εκεινο κοινοί, τον ανθρωπον. εσωθεμ δε εκ τ καρδίας, ην ανθρωπων οι δια λογισμοί οι κακοί εκπορευόντη, μοιχίαι, ηρ νείαι, φόνοι, κλοπαί, πλεομεξίαι, ην κηρία, δό λος, ασέλγηα, οφθαλμοε ποικηρός, βλασφη μία, η ηρηφανία, αφροσύνη, πάντα ταυτα τα πονηρα εσωθεμ εκπορευεται η κοινοί η ανθρω πομ, και εκθεμ ανασαε, απηληθεμ εις τα με θόρια τυρσ και σιδωνος, και εισελθωμ εις οι/ κίαμ, ουδ ένα ηθελεμ γνώναι, και ουκ ηδωκή/ θη λαθεμ. ακούσασα η γυνη ηδη αυτ ησ ει χερμ το θυγατήριον αυτ πνευμα ακαθαρτομ ελθούσα προσέπεσεμ ηρος τος πόδας αυτω. ημ η η γυνη ελληώιε, συροφοινίκισα τω η γυφ, και ηρωτα αυτ ινα τ δαμόνιομ εκβάλη εκ τ θυγατροε αυτ, ο η ΙΗΣΟΥΣ ειπεμ αυτ η, αφεσ ηρωτημ χορταθώωα τα τέκνα. ου γρ καλόμ εστιμ λαθεμ τμ αρρη ην τέκνωμ, και βαλεμ τ ηε κωαριοε, η η απεκριθη και λέγει αυτ η, και κύριε, και δε τα κωάρια ηη κάτω τ ηραπέ ζκε εοδία απ ην ηχιώμ ην παιδίωμ. Ο ει/ πεμ αυτ η, δια τ ημ τμ λότμ, ηπαγε δελελήυ θεμ τ δαμόνιον εκ τ θυγατροε σα, και απελ θούσα εις τμ οικου αυτ ηε, ευρεμ τ δαμόνιομ δελεληυθόε, και πτω θυγατέρα βεβληκηδύμη επι ηε κλίνηε, και πάλιμ δελεθωμ εκ ην ορίωμ τυρου και σιδωνος, ηληθεμ ηρος πτω διάλασαμ τ γαλιλαίαε, ανα μέσομ ην ορίω μ δεκαπόλεδ, η φέρουσιμ αυτ η κωφομ μο/ γιλάλου, και ηη ακαλυσίμ αυτ ημ, ινα επιθη αυτ η τ η χερα, και απολαβόμενοε αυτ ημ απ τ οχλοε κατιδίωμ, εβαλεμ τ ηε δακτύλοε αυ τ η εις τα

Filia syrophenissa mitwort a spu imundo liberat.

Ad mare galilee surdus & mutus curat. dicit ei Effeta.

Et ait illis, Adeo & uos intelligentia ca retis? Nōdū intelligitis qd'omne extrin secus introiens in hominē, non potest eum coinquinare, quia non intrat in eius cor, sed in uentrem, & in secessum exit, purgans omnes escas. Dicebat au tem quod ab homine exit, illud coin quinat hominē. Ab intus enim de corde hominum malae cogitationes p/ cedunt, adulteria, fornicationes, homi cidia, furta, auaricia, fraudes, dolus, im pudicitia, oculus malus, conuicia, super bia, stulticia. Omnia haec mala ab in tus procedunt, & inquinant homi nem. Et inde surgens, abiit in confi nia Tyri & Sidonis, & ingressus do mum neminem uoluit scire, & non po tuit latere. Mulier enim statim ut au diuit de eo, cuius filiola habebat spiri tum imundum, uenit & procidit ad pe des eius. Erat enim mulier graeca syro phcenissa genere, & rogabat eū ut da monium eijceret de filia sua. Iesus aut dixit illi, Sine prius saturari filios, Non est enim bonū sumere panem filiorū, & proijcere catellis. At illa respondit & dicit illi, Vtiq; domine, Nam & catelli comedunt sub mensa de micis filiorū. Et ait illi. Propter istū sermonem ua de, exijt daemonium a filia tua. Et cum abiisset in domum suam, reperit puellā iacentem supra lectum, & daemoni um exijisse. Et rursus egressus de fini bus Tyri & Sidonis, uenit ad mare Ga lilae per medios fines decapolis, & ad ducunt ei surdum, & impedita lin gua, & deprecantur eum, ut impo nat illi manum, & apprehendens eum de turba seorsim, misit digitos su os in

τω εις τα ὦτα αὐτῆ, καὶ ἤψασα, ἢ ἴαται ἡ γλῶσ
 σης αὐτῆ, καὶ ἀναβλέψας εἰς τὸν οὐρανὸν, ἐπέ
 ναξεν, καὶ λέγει αὐτῷ ἐφφάθα. ὁ ὄσιμ διανοί
 χθητι, καὶ εὐθέως διήλωχθησαν αὐτῆ αἱ ἀκοαί,
 καὶ ἐλύθη ὁ δεσμὸς τῆ γλώσσης αὐτῆ, καὶ ἐλά
 λη ὀρθῶς, καὶ διεσείλατο αὐτῆ, ἵνα μὴ ἐνί
 ψωσιμ. ὅσοι ἢ αὐτὸς αὐτοῖς διεσέλλετο, μᾶλ
 λον πρὸ ὁσότερον ἐκήρυσσομ, καὶ ὑπερπερισσ
 ῶς διεπλήσονται λέγοντες, καλῶς πάντα
 πεποιήκαμ, καὶ τοὺς κωφοὺς ποιεῖ ἀκούεν,
 Ἐρὶς ἀλάλθες λαλῆμ. ἐρ ἐκείνας ταῖς ἡ
 μέρας παμπόλλοι ὄχλου ὄντος, Ἐμὴ ἐχόν
 τωμ τὶ φάγωσιμ προσκαλεσάμενος ὁ ἸΗΣΟΥΣ
 τὺς μαθητὰς αὐτοῦ, λέγει αὐτοῖς. ἀπλᾶ γινί
 ζομα ἐπὶ τὸν ὄχλον, ὅτι ἦδη ἡμέρας τρεῖς
 προσμύουσιμ μοι, Ἐδοκ ἐχωσιμ τί φάγω
 σιμ, καὶ ἐὰ μ ἀπολύσω αὐτοὺς νήσας εἰς ὁκομ
 αὐτῶν, ἐκλυθήσονται ἐν τῇ ὁδοῦ. τινὲς γὰρ αὐτῶν
 μακρόθερ ἤκουσιμ, καὶ ἀπεκρίθησαν αὐτῶ ὅτι
 μαθητὰ αὐτοῦ. πόθεν τούτους διαθήσεται τις
 ὧδε χορτάσαι ἄριστον ἐπ' ἐρημίας, καὶ ἐπεκῶ
 τα αὐτοὺς, πόσους ἔχετε ἄρτους, οἱ δὲ ἔπειρα.
 ἐπὶ ἃ Ἐπαρήγαλεμ ὧδ' ὄχλου ἀναπεσῆμ
 ἐπὶ ὄρι γῆς, καὶ λαβῶμ τὺς ἐπ' ἃ ἄρτους ἐν
 χαρισήσας, ἐκλάτρωμ καὶ ἐδίδου τῆς μαθητῶν
 αὐτῆ, ἵνα πρὸ ἀθῶσιμ, Ἐπρὸ ἐθικκαμ ὧδ' ὄχλου, καὶ
 ἔιχομ ἰχθύδ' ἰα ὀλίγα, Ἐὐλογήσας ἔειπεμ.
 πρὸ ἀθῆναι καὶ αὐτά. ἐφαγομ ἢ Ἐχορτάσθη
 σαμ, Ἐἦραμ πρὸ ὠσένματα κλασματῶμ ἐπὶ ἃ
 ἀυρὶδ' ας. ἦσαμ δὲ οἱ φαγόντες, ὡς πετρακίς
 χίλιοι, Ἐἀπέλυσεμ αὐτοὺς, καὶ εὐθέως ἐμ
 βάς εἰς τὸ πλοῖον μετὰ τῶν μαθητῶν αὐτῆ, ἦλ
 θεν εἰς τὰ μέρη δαλμανυθά, καὶ ἐξῆλθον οἱ φα
 ρισαῖοι, καὶ ἤρξαντο συζητεῖμ αὐτῶ ζητοῦντες
 παρ' αὐτοῦ σημεῖον ἀπ' τοῦ οὐρανοῦ παράζοντες
 αὐτοῦ. Ἐἀνασενάξας τῶ πνεύματι αὐτῆ λέγει.
 τί ἡ γενεὰ αὕτη σημεῖον ἐπιζητεῖ, ἀμὲν λέγω ὑ
 μῖν, εἰ δ' ὀρθήσῃ τῆ γενεᾶ ταύτη σημεῖον, καὶ ἀφ' εἰς
 αὐτῆ ἐμβὰς πάλιμ εἰς πλοῖον ἀπῆλθεν εἰς τὸ
 πέραμ

os in auriculas eius, & expuens tetigit
 linguā eius, & suspiciens in cœlū, inge
 muuit, & ait illi. Effeta quod est adape
 rire. Et statim apertæ sunt eius aures, &
 solutum est uinculū linguæ eius, & lo
 quebatur recte, & præcepit illis, ne cui
 dicerent. Sed quo magis ille eis præce
 rat, hoc potius amplius prædicabāt, &
 supra modū stupebāt dicētes. Bñ oia fe
 cit, & surdos facit audire, & mutos loq.
Un diebus illis cū turba admodū mul
 ta esset, nec haberēt quod manducaret,
 accersitis ad se Iesus discipulis, ait illis.
 Misericordia tāgor erga turbā, q̄a iam
 triduo manent apud me, nec habent
 quod manducent, & si dimisero eos ie
 iunos in domū suam, deficient in uia.
 Quidam em̄ ex eis de longinquo uene
 runt, Et respōderūt ei discipuli sui. Vn
 de istos quis poterit hic satiare panib⁹
 in solitudine? Et iterrogauit eos. Quot
 panes habetis? Illi uero dixerūt. Septē.
 Et præcepit turbæ discumbere super ter
 rā. Et acceptis septē panibus cū gratias
 egisset fregit & dedit discipulis suis, ut
 apponerēt. Et apposuerūt turbæ, & ha
 bebāt pisciculos paucos, & cū bñ dixif
 set iussit apponi & hos. Comederūt at
 & saturati sunt, & sustulerūt q̄ sup fue
 rāt fragmēta septē sportas. Erāt autē q̄
 comederāt ferme q̄ter mille, & dimisit
 illos. Et mox igress⁹ i nauim cū discipu
 lis suis, & uenit i ptes Dalmanutha. Et
 egressi sūt pharisæi, & cœperūt disputa
 re cū illo q̄rētes ab eo signū e cœlo tētā
 tes eū, & cū ingemuisset spū suo dicit.
 cur gñatio hæc signū q̄rit? amē dico uo
 bis, si dabit⁹ gñatiōi huic signū, & dimif
 sis illis igressus rur⁹ nauī, abijt trajecto
 mari

VIII

De vij panibus & pisciculis
paucis & 4ta milia hominū sa
tiatis.

In partib⁹ Dalmanutha
ad phariseos q̄rētes ab eo
signū de cœlo.

Ado & uos intelligem
 in intelligētis qd̄ omne
 ius in hominē, non po
 uant, quia non intra
 uentem, & in seculū
 is omnes eficas: Diceba
 t̄ homine exit, illud eni
 m. Ab intrus enim
 in malis cogitationes,
 tentia, fornicationes, hom
 ianice fraudes, dolus, in
 ius malus, conuicia, sup
 . Omnia hæc mala abie
 nt, & inquinant homi
 de surgens, abiit in ciuit
 Sidonis, & ingressus do
 nem uoluit scire, & non p
 taliter enim statim ut u
 ius filiola habebat spū
 uenit & prociat ad po
 im mulier græca tyro
 e, & rogabat eū ut dæ
 de filia sua. Iesus autē
 ius saturari filios, Non
 uenire panem filioi
 llis. At illa respondit
 domine, Nam & car
 y mensa de micis filio
 r̄p̄ter istū sermonem
 nonium a filia tua. Et
 tum suam, reperit pa
 pra lectum, & dicit
 Et rursum egressus de
 Sidonis uenit ad mare
 sedios fines decapolis.
 . Iardum, & imprecatur
 eprecantur eum, & pro
 anam, & apprehensum
 seorsum, m̄i⁹ eius lu
 aia

Mandat discipulis caue a fermento pharisaeorum: in crepas eos q. solliciti fuerat propter panem.

πῆρα μὴ ἐπελάβοντο λαβῆναι ἄρτους, καὶ εἰ μὴ ἓνα ἄρτον οὐκ ἔσχον μετ' αὐτῶν τῶν πλοίων. καὶ διετέλλετο αὐτοῖς λέγων, ὁρᾶτε, βλέπετε ἅπ' ὅτι ζύμης ἤν' φαρισαίων, καὶ ὅτι ζύμης ἡρώδου, καὶ διελογίζοντο πρὸς ἀλλήλους λέγοντες, ὅτι ἄρτους οὐκ ἔχομεν. καὶ γινούς ὁ ἸΗΣΟΥΣ λέγει αὐτοῖς, τί διαλογίζεσθε, ὅτι ἄρτους οὐκ ἔχετε; οὐπω νοεῖτε, οὐδ' ἐσωθήτε; ἔτι πεπωρωμένους ἔχετε πλὴν καρδίαμ ὑμῶν; ὀφθαλμοὺς ἔχοντες οὐ βλέπετε, καὶ ὅσα ἔχοντες οὐκ ἀκθετε; καὶ οὐ μνημονεύετε, ὅτε τοὺς πέντε ἄρτους ἔκλασα εἰς τοὺς πεντακισχίλους, πόσους κοφίνους πλήρεις κλασμάτων ἤρατε; λέγουσιν αὐτῷ, δώδεκα, ὅτε δὲ τῶν ἑπτὰ εἰς τὸν πεντακισχίλους, πόσων αὐγρίδων πλεονήματα κλασμάτων ἤρατε; οἱ δὲ εἶπον, ἑπτὰ, καὶ ἔλεγε αὐτοῖς, πῶς οὐ νοεῖτε; Ὁ ἔρχεται εἰς βηθσαϊδᾶν, καὶ φέρει αὐτῷ τυφλόν, καὶ παρακαλοῦσιν αὐτὸν, ἵνα αὐτὸν ἄψῃ, καὶ ἐπιλαβόμενος ὅτι χερσὶ τυφλῶ, ἔθηκε γερὰ αὐτὸν ἔξω τῆς κώμης, καὶ ἤνευσε εἰς τὰ ὄματα αὐτοῦ. Ὁ ἐπιθείς τὰς χεῖρας αὐτοῦ, ἐπκρότα αὐτὸν, εἶτι βλέπει. Ὁ ἀναβλέψας ἔλεγε, βλέπω τὸν ἄνθρωπον, ὅτι ὡς δέμδρα ὄρω περιπατοῦντας. εἶτα πάλιν ἐπέθηκε τὰς χεῖρας ἐπὶ τὸν ὀφθαλμοὺς αὐτοῦ, καὶ ἐποίησεν αὐτὸν ἀναβλέψαντα, καὶ ἀποκατεσάδην, ὁ δὲ ἐβλέπε τὸν λαὸν ἅπαντας, καὶ ἄπεσθλεμ αὐτὸν εἰς τὸν δίκον αὐτοῦ λέγων, μηδὲ εἰς πλὴν κώμην εἰσελθῆς, μηδὲ εἰσῆς ἐν τῇ κώμῃ, καὶ ἔζηθεν ὁ ἸΗΣΟΥΣ καὶ διμαθηκαὶ αὐτοῦ εἰς τὰς κώμας καισαρίας τῆς φιλιππου, καὶ ἐν τῇ ὁδῷ, ἐπκρότα τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ λέγων αὐτοῖς, τίνα με λέγουσιν οἱ ἄνθρωποι εἶναι; οἱ δὲ ἀπεκρίθησαν ἰωάννην τὸν βαπτιστῶν, καὶ ἄλλοι ἡλίαν, ἄλλοι δὲ ἓνα τῶν προφητῶν. καὶ αὐτὸς λέγει αὐτοῖς, ὑμεῖς δὲ τίνα με λέγετε εἶναι; ἀποκρίθη εἰς ὃ πέτρος, λέγει αὐτῷ, σὺ εἶ ὁ ΧΡΙΣΤΟΣ. καὶ ἔπε

In Bethsaida cecū illi uat cū spiritu suo & proficit magis.

In Caesaria philippi discipulos interrogat. Quē me dicūt ho.

mari, & oblitū fuerant sumere panes, & prāter unū panē nō habebant secū in nauī. Et mandauit illis dicēs, Videte, caue te a fermento pharisaeorum, & a fermento Herodis, & disputabant inter sese dicentes, Panes non habemus, & eo cognito Iesus dicit illis. Quid disputatis, quod panes non habetis, nōdum animaduertitis nec intelligitis? adhuc obcaecatum habetis cor uestrū? oculos habentes, non cernitis, & aures habentes, nō auditis? & nō meministis, cū quinque panes fregissem in hominū quinquē milia, quot cophinos fragmentis impletos sustulistis? Dicūt ei, duodecim. Cū autē septē in quatuor milia. Quot sportas ex reliquis fragmentorum tulistis? illi autē dixerūt septē, & dixit illis, Qui fit ut nō intelligatis? Et uenit Bethsaidā, & adducūt illi cecū & obsecrāt eū, ut illū tangeret, & apprehensa manu caeci eduxit illū extra uicū, & cū expuisset in oculos illi iposuissetq; illi manū, interrogauit eū si qd uideret, & recepto uisu dicebat. Video hoies, qm̄ uelut arbores cerno ambulantes. Deinde rursum iposuit manus sup oculos illi, & fecit ut uisū reciperet & restitut⁹ est, & denuo uidebat dilucide oēs, & dimisit illū i domū suā, dicēs, Neq; i uicū ingrediaris, neq; dixeris cui q; i uico. Et egressus ē Iesus & discipuli illius in uicos caesariae, quae cognominat⁹ Philippi, & in uia interrogauit discipulos suos dicēs, Quem me dicunt hoies esse? Illi uero rñderunt, Ioannē baptistam, & alij aliū, alij rursus unū de numero prophetarū. Et ipse dicit illis, at uos quē me dicitis esse? Respōdens autem Petrus, dicit illi, Tu es ille Christus. Et inter-

καὶ ἐπετίμησεν αὐτοῖς, ἵνα μὴ κενὸν λέγωσι
 πρὸς αὐτὸν, καὶ ἤρξατο διδάσκειν αὐτοὺς, ὅτι δὲ
 ἦ ὁμοῦ ἔανθρώπου πολλὰ παθήσῃ καὶ ἀπο-
 δοκιμασθῆναι ἀπὸ πάντων πνευματικῶν, καὶ ἁρ-
 χιστρῶν, καὶ ἡσαμμάτων, καὶ ἀποκταν-
 θῆναι, ὅτι μετὰ τῆς ἡμέρας ἀναστῆναι, ὅτι παρ-
 ἔξῃ αὐτὸν λόγος ἐλάλη. καὶ προσλαβόμε-
 νος αὐτὸν πῆρτος, ἤρξατο ἐπιτιμᾶν αὐτὸν, ὅτι
 ἐπίστραφείς καὶ ἰδὼν τὸν μαθητᾶν αὐτοῦ, ἐπε-
 τίμησεν τῷ πῆρτῳ λέγων, ὕπαγε ὀπίσω
 μου σατανᾶ, ὃν φρονεῖς τὰ τοῦ θεοῦ, ἀλλὰ τὰ
 πάντων ἀνθρώπων, καὶ προσκαλεσάμενος τὸν
 ὄχλον σὺν τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ, εἶπε αὐ-
 τῷ ὅτι ἡ δέλη ὀπίσω μου ἀκολούθησεν, ἀπὸ τῆς
 οὐχίας ἐστὶν, καὶ ἔσται ἡ σαρὰ αὐτοῦ, καὶ ἀκολο-
 θήτω μοι. ὅτι ἂν θέλῃ τις ψυχὴν αὐτοῦ σῶσαι
 ἀπὸ τῆς αὐτῆς, ὅτι ἀπὸ τῆς αὐτῆς ψυχῆς αὐτοῦ
 ἐνέκερ ἐμὲ, ὅτι ἔναγγελίου, ὄντος σῶσαι ἀν-
 τὸν. τί γὰρ ὠφελήσει ἄνθρωπος ἐὰν κερδήσῃ
 τὸν κόσμον ὅλον, καὶ ζημιωθῇ τὴν ψυχὴν
 αὐτοῦ; ἢ τί δώσει ἄνθρωπος ἀντάλλαγμα
 τοῦ ψυχῆς αὐτοῦ, ὅτι γὰρ ἂν ἐπαχθῆμεν,
 καὶ τὸν ἐμοῦ λόγους ἐν τῇ γενεῇ ταύτῃ
 τῇ μοιχαλίδι καὶ ἁμαρτωλῷ, καὶ ὁ ἦθε
 τοῦ ἀνθρώπου ἐπαχθῆσεται αὐτὸν, ὅταν
 ἔλθῃ ἐν τῇ δόξῃ ἡ πατρὸς αὐτοῦ μετὰ πάντων ἁγέ-
 λων πάντων ἁγίων. καὶ ἔλεγεν αὐτοῖς, ἀμὴν
 λέγω ὑμῖν, ὅτι εἰσὶν ἄνθρωποι ὧδε ἐσκότων,
 οἱ ἄνθρωποι οὐ μὴ γένωνται θανάτου ἕως ἂν ἴδω-
 σι τὴν βασιλείαν τοῦ θεοῦ, ἐκλυθῆναι ἐν δυνά-
 μει, καὶ μετὰ ἡμέρας ἐξ ἡραλαμβάνει δὲ ἸΗΣΟΥΣ
 τὸν πῆτρον καὶ τὸν ἰάκωβον καὶ τὸν ἰωάννην, καὶ ἀ-
 ναφέρει αὐτοὺς εἰς ὄρος ὑψηλὸν κατ' ἰδίαν μό-
 νους, καὶ μετεμορφώθη ἐμπροσθεν αὐτοῦ, καὶ τὰ
 ἰμάτια αὐτοῦ ἐγένετο σίλβοντα, λευκὰ ὡς
 χιτῶν, ὅτι γναφεύς ἐπὶ τῆ γῆς οὐ δύνανται
 κάνασθαι, καὶ ὡφθη αὐτοῖς ἡλίας σὺν μωσῆ, καὶ
 ἦσαν συλλαλοῦντες τῷ ἸΗΣΟΥ, καὶ ἀποκριθεὶς
 ὁ πῆτρος λέγει τῷ ἸΗΣΟΥ, ῥάββει. καλὸν
 ἔστιν ὑμῶς

Et interminatus est eis, ne cui dicerent
 de se. Et cepit docere eos, quod oportet
 filium hominis multa pati, & rep-
 bari a senioribus & sumis sacerdotibus
 ac scribis & occidi, & post tres dies resur-
 gere, & libere sermonem loquebatur. Et ap-
 phendit illum Petrus, cepitque increpare
 eum. At ille conuersus, & intuitus disci-
 pulos suos increpauit Petrum, dicens.
 Abi post me satana. Non sapis quod dei
 sunt, sed quae sunt hominum. Et cum ad-
 se uocasset turbam una cum discipulis
 suis, dixit illis. Quicumque uult sequi me,
 abneget semetipsum & tollat crucem suam
 & sequatur me. Nam quisquis uoluerit
 animam suam seruare, perdet eam. Quis-
 quis autem perdidit animam suam causa
 mei & euangelij, hic seruabit eam. Quid
 enim profuerit homini, si lucratus fue-
 rit mundum totum, & animam suam damnauit
 fecerit? Aut quid daturus est homo, quo
 repenset animam suam? Quemcumque enim
 puduerit mei ac meorum sermonum in
 generatione hac adultera & peccatrice,
 & filium hominis pudebit illius, ubi uenerit in
 gloria patris sui cum angelis sanctis.
 Et dicebat illis, Amē dico uobis. Sicut
 quidam inter eos qui hic stant, qui non gusta-
 bunt mortem, donec uiderint regnum dei ue-
 nisse in uirtute. Ac post dies sex assumit
 Iesus Petrum & Iacobum ac Ioannem, & sub-
 ducit eos in montem excelsum seorsim so-
 los, & transformatus fuit coram illis, &
 uestimenta illius facta sunt splendida,
 & candida ualde, ueluti nix, quae candi-
 da facere non potest fullo super terram,
 & uisus est illis Helias cum Mose, &
 erant colloquentes cum Iesu. Et respon-
 dens Petrus, dicit Iesu, Rabbi. Bonum
 est nos

Ad turbam & discipulos, de
 cruce tollenda et eum sequi.

De transfiguratione domini.

EVANGELIUM
 ubi fuerant sumere panem
 panem non habebant
 mandauit illis dicens. Vnde
 phariseorum, & a
 disputabant inter
 non habemus, & con-
 dicit illis. Quid disputa-
 es non habetis, nodum
 nec intelligitis? adhae-
 abetis cor uestrum: oculos
 ceruicis, & aures habent
 & non meminitis, cum
 sem in hominum quinque
 phinos fragmentis imp-
 dit. Dicit ei, duodecim
 in quatuor milia. Quot
 is fragmentorum panis illi
 & dixit illis. Qui sit
 uenit Bethsaida, & ad
 obsecrari ei, ut illum tang-
 a manu eius educat illi
 expulset in oculos illi
 manum, interrogauit eu
 cepto uisu dicebat. V-
 uelut arbores certor
 nde rursu ipse uisus
 & fecit ut uisu rece-
 dit, & demum uidebat
 mit illi in domum sua
 ingrediatis, neq
 egressus est Iesus
 s caesaria, quae
 in uia interrogauit
 icos. Quem mox
 ero inderunt. Ioc
 alij alij, alij rursu
 shetate. Et ipse
 dicitis esse? Respon-
 dicit illi. Tu es
 Iesus

Cap. 9.

ὄζειν ὑμᾶς ὡς εἶναι, Ἐποίησω μιν σκηνὰς
 τρεῖς, σοὶ μίαν, καὶ μωσῆ μίαν, καὶ Ἡλίας
 μίαν. οὐ γὰρ ἦδ' εἶ τί λαλήσκῃ. ἦσαν γὰρ ἐκ
 φόβοι. καὶ ἐγγύετο νεφέλη ἐπίσκιάζουσα αὐ
 τοὺς. καὶ ἄλλοι φωνῆ ἐκ τοῦ νεφέλης λέγου
 σα, οὗτός ἐστιν ὁ υἱός μου ὁ ἀγαπητός, αὐτοὺς
 ἀκούετε, καὶ ἔξάπῃνα περιβλεψάμενοι, οὐκ
 ἔτι οὐδένα εἶδον, ἀλλὰ τὸν ἸΗΣΟΥ ΜΟΝΟΝ
 ΜΕΘ' Αὐτῶν. καταβαινόντων δὲ αὐτῶν ἀπὸ
 τοῦ ὄρους διεβίβησαν αὐτοὺς, ἵνα μηδ' ἐνί δι
 κηγήσωνται ἃ εἶδον, εἰ μὴ ὅτ' αὐτὸς υἱὸς τοῦ ἀν
 θρώπου ἐκ νεκρῶν ἀναστῆ. καὶ τὸν λόγον ἐκρά
 τησαν πρὸς ἑαυτοὺς συζητοῦντες τί ἐστιν τὸ
 ἐκ νεκρῶν ἀναστῆναι; καὶ ἐπικρώτων αὐτὸν λέ
 γοντες, ὅτι λέγουσιν οἱ γραμματεῖς, ὅτι ἡ
 λίας δεῖ εἰλθεῖν πρῶτον. ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶ
 περ αὐτοῖς. ἡλίας μου εἰλθὼν πρῶτον ἂ
 ποκαθίσῃ πάντα. καὶ πῶς γέγραπται ἐπι
 τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου, ἵνα πολλὰ πάθῃ καὶ
 θησούσῃ. ἀλλὰ λέγω ὑμῖν, ὅτι ἡλί
 ας ἐλήλυθεν, καὶ ἐποίησαν αὐτῶ ὅσα ἠδέ
 λησαν, καθὼς γέγραπται ἐπ' αὐτόν. καὶ εἰ
 λθὼν πρὸς τοὺς μαθητὰς, εἶδεν ὄχλον πο
 λὺν περὶ αὐτοῦ, καὶ γραμματεῖς συζη
 τοῦστας αὐτοῖς, καὶ ἐνθίως πᾶς ὁ ὄχλος
 ἰδὼν αὐτὸν ἐξεδραμεῖθη, καὶ προσέχον
 τες, ἠσπάζοντο αὐτόν. καὶ ἐπερώτησεν τοὺς
 γραμματεῖς. τί συζητεῖτε πρὸς αὐτούς; καὶ
 ἀποκριθεὶς εἶπεν ὁ ὄχλος εἰπερ. Διδά
 σκαλε λῦε γὰρ τὸν υἱὸν μου πρὸς σε ἔχοντα
 πνεῦμα ἄλαλον, καὶ ὅσους αὐτὸν κατὰ
 λάβῃ ζήσῃ αὐτὸν καὶ ἀφρίξῃ, καὶ τρίξῃ
 τοὺς ὀδόντας αὐτοῦ. Ἐξερᾶνεται. Ἐἵπο
 ρτες μαθηταὶς σε, ἵνα αὐτὸν ἐκβάλωσιν ἢ οὐκ
 ἔχουσιν. ὁ δὲ ἀποκριθεὶς αὐτῶ λέγει, ὡ γει
 νεῖ ἀπίστος, ἕως πότε πρὸς ὑμᾶς ἔσομαι; ἕ
 ως πότε ἀνέξομαι ὑμῶν; φέρετε αὐτὸν πρὸς
 με, Ἐνεγκαν αὐτὸν πρὸς αὐτόν. καὶ ἰδὼν
 αὐτὸν ἐνθίως τὸ πνεῦμα, ἐσπάζετο αὐτόν
 Ἐπισῶρ

Ad discipulos de his interrogat
q̄ Heliás veniet prius.

De demoio surdo & muto
quō discipuli nō q̄bāt eijcere.

est nos hic esse, & faciam⁹ tria taberna
 cula, tibi unum, & Mosi unū, & Heliae
 unum. Non enim sciebat quid loquere
 tur. Erant enim expauefacti. Et facta
 est nubes, quæ obumbravit illis. Et ue
 nit vox e nube dicens. Hic est filius me
 us dilectus, ipsum audite; & repente,
 cū circūspexissent nō amplius uiderūt
 quēcūq̄, sed solū Iesum esse secū. Porro
 cū descēderent de mōte mādavit illis,
 ne cui dicerēt, ea q̄ uiderant, nisi cū fili⁹
 hois a mortuis resurrexisset. Ac uerbū
 hoc tenuerunt apud sese, inter se dispu
 tantes, quid esset hoc qd' dixerat a mor
 tuis resurgere, & interrogabant illū di
 centes. Quid est quod scribæ dicūt, He
 liam oportere uenire prius? Ille uero
 respondens dixit illis, Helias quidem
 ubi uenerit prius restituit oīa, & quē ad
 modū scriptū est de filio hois, ut multa
 patiat, & contēnatur. Vex dico uobis,
 Heliā uenisse, & fecerūt illi quæcūq̄; uo
 luerunt, sicut scriptū erat de illo. Et cum
 uenisset ad discipulos suos, uidit turbā
 multā circū illos, & pharisæos disputā
 tes cū illis. Et ptinus uniuersa turba cū
 uidisset eū obstupuit, & accurrētes salu
 tauerūt eū, & interrogauit pharisæos,
 Quid disputatis cū illis? Et rñdens un⁹
 e turba dixit. Præceptor, adduxi filium
 meū ad te habentē spūm mutū, & qñ/
 cūq̄; eū corripuerit, lacerat eū, atq̄; ille
 spumat, ac stridit dētibus suis, & arefcit
 & dixi discipulis tuis ut eijcerēt, & non
 potuerunt. At ille rñdens ei dicit, O
 natio incredula, quousq̄; apud uos ero?
 quousq̄; patiar uos? Adduc illum ad
 me. Et adduxerunt illū ad eū. At uiso
 illo, cōtinuo spūm discerpebat eum.
 Et plapsus

Cap. 9.

ὅς ἐὰν ἐν τῷ τοιοῦτῳ παιδίῳ δέξηται
ἐπὶ τοῦ ὀνόματί μου ἐμὲ δέχεται, καὶ ὅς ἐ-
ὰν ἐμὲ δέξηται, οὐκ ἐμὲ δέχεται, ἀλλὰ τὸν
ἀποσεύλαττά με. ἀπεκρίθη δὲ ἰωάννης λέγων.
Διδάσκαλε, εἰ δορμύλινα ἐν τοῦ ὀνόματί σου
ἐκ βάλλοντα δαιμόνια, ὅς οὐκ ἀκολουθεῖ ἡμῖν,
καὶ ἐκωλύσα μὲν αὐτὸν, ὅτι οὐκ ἀκολουθεῖ
ἡμῖν, ὁ δὲ ἰησοῦς ἔειπε, μὴ κωλύετε αὐτὸν.
οὐδεὶς γὰρ ὄζει, ὅς ποιήσῃ δάναμιν ἐπὶ τῷ
ὀνόματί μου, καὶ διωθήσεται ταχὺ κακολο-
γῆσαί με. ὅς γὰρ οὐκ ἐστὶ κατ' ἡμῶν, ὡς ἐξ
ἡμῶν ὄζει, ὅς γὰρ ἂν ποτίσῃ ὑμᾶς ποτήριον
ὑδάτος ἐν ὀνόματί μου, ὅτι χριστοῦ ἐσε,
καὶ ἡμὲν λέγω ὑμῖν, ὅν μὴ ἀπολέσει τὸ μισθὸν
αὐτοῦ. καὶ ὅς ἐὰν σκανδαλίση ἓνα τῶν μικρῶν
τῶν πισθύντων εἰς ἐμὲ, καλὸν ὄζει αὐτῷ
μᾶλλον εἰ περικταίη λίθος μυλικὸς περὶ τὴν
τράχηλον αὐτοῦ καὶ βέβληται εἰς πλὴν θά-
λασσαν. καὶ ἐὰν σκανδαλίση σε ἡ χεὶρ σου, ἀπό-
κοψον αὐτήν, καλὸν σοὶ ὄζει κνήμην εἰς πλὴν
ζωῆν εἰσελθεῖν, ἢ τὰς δύο χεῖρας ἔχοντα, ἀ-
πελθεῖν εἰς πλὴν γέενναν, εἰς τὸ πῦρ τὸ ἄσβε-
στον, ὅπου ὁ σκώληξ αὐτῶν οὐ τελευτᾷ, καὶ τὸ
πῦρ οὐ σβέννυται. Ἐὰν ὁποῦς σε σκανδα-
λίση, ἀπόκοψον αὐτὸν, καλὸν ἐστὶν σε εἰσελ-
θεῖν εἰς πλὴν ζωῆν χωλὸν, ἢ τὴν δύο πόδας
ἔχοντα, βληθῆναι εἰς τὴν γέενναν, εἰς τὸ πῦρ
τὸ ἄσβεστον, ὅπου ὁ σκώληξ αὐτῶν οὐ τελευτᾷ
καὶ τὸ πῦρ οὐ σβέννυται. Ἐὰν ὁ ὀφθαλμὸς
σου σκανδαλίση σε, ἔκβαλε αὐτὸν, καλὸν σοὶ
ὄζει μονόφθαλμον εἰσελθεῖν εἰς πλὴν βασι-
λείαν τοῦ θεοῦ, ἢ δύο ὀφθαλμοὺς ἔχοντα βλη-
θῆναι εἰς πλὴν γέενναν τῆς πυρός, ὅπου ὁ σκώ-
ληξ οὐ τελευτᾷ, καὶ τὸ πῦρ οὐ σβέννυται. Πᾶς ἂν
πυρὶ ἀλιθίσεται, καὶ πᾶσα δυοῖα ἀλιθί-
α ὀδησεται, καλὸν τὸ ἅλας, ἐὰν ἢ τὸ ἅλας ἄνα-
λον γῆται, ἐν τίνι αὐτὸ ἀρτύσεται; ἔχετε
ἐν ἑαυτοῖς ἅλας, καὶ εἰρηνεύετε ἐν ἑλλησίοις.
καὶ κἄθ' ἄνασας ἔρχεται εἰς τὰ ὄρια φλι-
νθῆναι

De scandalo manus ped' et
oculi.

De sale.

Quisquis unū ex talib⁹ pueris, recepe-
rit in noīe meo, me recipit, & quicumq⁹
me recipit, nō me recipit, sed eū q⁹ misit
me. Rñdit autē Ioannes, dicens. Præce-
ptor, uidimus quēdā in noīe tuo eicere
dæmonia, & nō seqt⁹ nos. & phibui⁹
illū, ppterēa qd' nō seqt⁹ nos. At Iesus
ait, nō phibeatis illū. Null⁹ em̄ est qui
si fecerit uirtutē in noīe meo & possit
cito male loq de me. Qui em̄ non ē ad-
uersus nos, p nobis ē. Quisq⁹ em̄ potū
dederit uobis calicē aquæ frigidæ i noīe
meo qd' sitis Christi, amē dico uobis,
Nequaquē perditur⁹ est mercedē suā. Et
quisquis offenderit unū ex pusillis qui
credūt in nos, meli⁹ foret illi, si circūda-
ret saxū molare circa ceruicē ei⁹, & abij-
ceret in mare. Et si tibi fuerit obstaculo
man⁹ tua amputa illā. Bonū ē tibi mu-
tilū ad uitā ingredi, potius quē duas ma-
nus habentē abire in gehennam in ig-
nē inextinguibilē, ubi uermis illorū nō
morit⁹, & ignis nō extinguet⁹. Et si pes
tuus fuerit tibi obstaculo, amputa illū.
Bonū est ut ingrediaris ad uitā æternā
claudus, potius quē duos pedes habens
mittaris in gehennā in ignē inextingui-
bilē, ubi uermis illorū nō moritur, & ig-
nis nō extinguet⁹. Et si oculus tuus tibi
obstaculo est, erue illū. Bonū est tibi, ut
unoculus introeas in regnū dei, potius
quē ut duos oculos habēs mittaris in ge-
ennam ignis, ubi uermis nō moritur,
& ignis non extinguitur. Nam omnis
homo igne salietur, & omnis uictima.
sale saliet⁹. Bonū est sal, Catez si sal in
sulfū fuerit, in quo ipsū cōdie⁹ habete
in uobis ipsis salē, & pacifice uiuite iter
uos. Et cū inde surrexisset uenit i fines X
Iudææ

Cap. 10.

μαρτυρήσεις, μη αποσερήσεις. τίμα τὸν πατέρα σου καὶ τὴν μητέρα. ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπερ αὐτῷ. Διδάσκαλε, ταῦτα πάντα ἐφυλάξαμένω ἐκ νεότητός μου. ὁ δὲ ἸΗΣΟΥΣ ἐμβλέψας αὐτῷ, ἠγάπησεν αὐτόν, καὶ εἶπερ αὐτῷ. Ἐμ σοὶ ὑσερεῖ. Ὑπαγε ὅσα ἔχεις πώλησον, Ἐδός τις πτωχοῖς, καὶ ἔξεις θησαυρόν ἐν οὐρανό, καὶ δέξομαι ἀκολουθεῖ μοι, ὅρα, τὸν σαυρόν. Ὁ δὲ συγνάσας ἐπὶ τῷ λόγῳ, ἀπῆλθεν λυπούμενος, ἦν γὰρ ἔχων κτήματα πολλὰ. καὶ περιεβλεψάμενος ὁ ἸΗΣΟΥΣ, λέγει τῖς μαθητῶν αὐτοῦ. πῶς δύσκολόν ἐστι τὰ χήματα εἰσέρχονται εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ θεοῦ εἰσελεύσονται. οἱ δὲ μαθηταὶ ἐθαμβοῦντο ἐπὶ τοῖς λόγοις αὐτοῦ. ὁ δὲ ἸΗΣΟΥΣ πάλιν ἀποκριθεὶς λέγει αὐτοῖς. τέκνα, πῶς δύσκολόν ἐστι τὸν πτωχόν εἰσελθεῖν εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ θεοῦ εἰσελθεῖν, ἔνδοξόν ἐστιν ἄλλοις διὰ τρυμαλιῶν ἢ ἰσχυροῦς εἰσελθεῖν, ἢ πλούσιον εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ θεοῦ εἰσελθεῖν. οἱ δὲ, περιεσπῶντες ἄλλήλους ἔλεοντες ἑαυτούς, καὶ τίς δάσκαται σωθῆναι; ἐμβλέψας δὲ αὐτούς ὁ ἸΗΣΟΥΣ, λέγει. παρὰ ἀνθρώπου ἀδύνατόν ἐστιν, ἀλλ' οὐ παρὰ θεοῦ. καὶ ἤρξατο ὁ πᾶσι λέγειν αὐτῷ. Ἰδοὺ ἡμεῖς ἀφήκαμεν πάντα, καὶ ἠκολούθησάμεν σοι. ἀπεκρίθη δὲ ὁ ἸΗΣΟΥΣ, εἶπερ. ἀμὲν λέγω ὑμῖν. οὐδεὶς δύναται ἀφήκειν οἰκίαν, ἢ ἀδελφούς, ἢ ἀδελφάς, ἢ πατέρα, ἢ μητέρα, ἢ ἑταίρην, ἢ τέκνα, ἢ ἀγρούς, ἕνεκεν ἐμοῦ καὶ τοῦ εὐαγγελίου, ἢ μὴ λάβῃ ἑκατὴν πλάσιον αὐτοῦ, ἐν τῷ καιρῷ τούτῳ οἰκίας, καὶ ἀδελφούς, καὶ ἀδελφάς, καὶ μητέρας, ἢ ἀγρούς μετὰ διωγμῶν, καὶ ἐν τῷ αἰῶνι τῷ ἐρχομένῳ ζωὴν αἰώνιον. πολλοὶ ἔσονται πρῶτοι ἔχοντες, καὶ οἱ ἔχοντες πρῶτοι, ἦσαν δὲ ἐν τῇ ὁδοῦ ἀναβαίνοντες εἰς Ἱερουσόλυμα, καὶ ἦν προάγων αὐτούς ὁ ἸΗΣΟΥΣ, καὶ ἐδάμαρτο, καὶ ἀκολουθοῦντες ἐφοβοῦντο.

καὶ παρὰ

testimonium dicas. ne fraudes, honora patrē tuū & matrē. At ille respondens dixit illi. Præceptor, hec omnia servavi, ab adolescentia mea. Iesus aut̄ intuitus illū, dilexit eū, & dixit illi. Vnū tibi deest. Abi, quæcumq; habes vende, & da pauperibus, & habebis thesaurū in cælo, & ueni sequere me, sublata cruce. At ille tristis redditus, ppter sermonē, discidebat dolens. Erat em̄ habens possessiones multas. Et cum circumspexisset Iesus, dicit discipulis suis. Quæ difficulter ē qui pecunias habent in regnū dei intrabūt. Discipuli uero obstupuerunt super uerbis illi. At Iesus rursum respōdens dicit illis. Filij, quæ difficile est eos qui fiduciam habent in pecunijs regnum dei ingredi. Facilius est camelum per foramen acus ingredi, quæ diuitem in regnum dei ingredi. Illi uero supra modum admirati sunt, dicentes inter sese. Et quis potest fieri saluus? Intuitus aut̄ Iesus illos, dicit. Apud hoies impossibile, non apud deū. nā oīa possible sunt apud deū. Et cœpit Petrus dicere illi. Ecce reliquimus omnia, & secuti sumus te. Respondens autem Iesus dixit. Amē dico uobis. Nullus est qui reliquit domū, aut fratres, aut sorores, aut patrē, aut matrē, aut uxorē, aut liberos, aut agros mea causa & euangelij, nisi recipiat centupla nunc in tempore hoc, domus, & fratres, & sorores, & matres, & liberos, & agros cū persecutionibus, ac in sæculo uenturo uitā aternā. Multi aut̄ primi erunt postremi, & postremi primi. Erāt aut̄ in uia ascendent̄ Hierosolymam. & pcedebat illos Iesus, & stupebant, & sequentes timebāt.

Et assumptis

Vende oia q̄ h̄c et daue paupibz.

Facilius camelu p forame acis ingredi q̄z r̄

Ad petru q̄ dixit. Ecce nos reliquimus oia.

Discipul' de passioe sua p̄dicat m̄ asq̄ ad iertm.

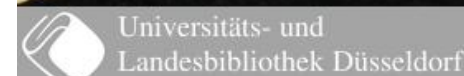
καὶ παραλαβὼν ὁ ἸΗΣΟΥΣ πάλιν τὴν δὲ
 δεκά, ἤρξατο αὐτοῖς λέγειν τὰ μέλλοντα αὐ-
 τοῖς συμβαίνειν. ὅτι ἰδοὺ ἀναβαίνομεν εἰς Ἱε-
 ρουσόλυμα, ἃ ὁ ἦσεν τῷ ἀνθρώπῳ παραδοθῆ-
 σέαι τῶς ἀρχιερεῦσιν, ἃ τῶς γραμματεῦ-
 σιν, καὶ κατακρίνοσιν αὐτὸν θανάτῳ, καὶ
 παραδώσουσιν αὐτὸν τοῖς ἔθνεσιν, καὶ ἐμ-
 παξουσὶν αὐτὸν, καὶ μαρτυροῦσιν αὐτὸν,
 καὶ ἐμψύσουσιν αὐτὸν, καὶ ἀποκτενοῦσιν αὐτόν,
 καὶ τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ ἀναστήσεται. καὶ προσω-
 ρεύονται αὐτῷ Ἰάκωβος καὶ Ἰωάννης οἱ υἱοὶ Ζεβε-
 δαίου λέγοντες, Διδάσκαλε, θέλομεν ἵνα ὁ ἕ-
 ἓς ἡμῶν ἀιτήσωμεν, ποιήσῃς ἡμῖν, ὃ δὲ ἕπιπερ αὐ-
 τοῖς, τί θέλετε ποιῆσαι με ἡμῖν; οἱ δὲ εἶπερ αὐ-
 τοῖς, λέγετε ἡμῖν ἵνα εἴς ἐκ δεξιῶν σου ἢ εἰς ἄ-
 ξινῶν σου καθίσωμεν ἢ τῇ δόξῃ σου, ὃ
 δὲ ἸΗΣΟΥΣ εἶπερ αὐτοῖς, οὐκ οἶδατε τί αἰτῶ-
 σταί, δυνάστε ποιῆσαι ὃ ἐγὼ πίνω,
 ἃ τὸ βάπτισμα ὃ ἐν βῆθσαϊ, καὶ ἃ τὸ
 βαπτισθῆναι; οἱ δὲ εἶπερ αὐτοῖς, δυνάμεθα, ὃ δὲ ἸΗΣΟΥΣ εἶ-
 περ αὐτοῖς, ὃ μὴ ποιήσω ὃ ἐγὼ πίνω πίνει-
 σθε, ἃ τὸ βάπτισμα ὃ ἐν βῆθσαϊ, καὶ ἃ τὸ
 βαπτισθῆναι. ὃ δὲ καθίσαι ἐκ δεξιῶν μου, καὶ ἃ τὸ
 εὐωνύμων μου οὐκ εἶμι ἐμὸν δοῦναί, ἀλλ' οἱς
 ἠέριμασαι. ἃ ἀκούσατε, οἱ δὲ δεκά ἤρξαντο
 γαλακτέῳ πρὸ Ἰακώβου καὶ Ἰωάννου, ὃ δὲ ἸΗΣΟΥΣ
 προσκαλεσάμενος αὐτοὺς λέγει αὐτοῖς,
 οἶδατε ὅτι οἱ δοκῶντες ἀρχαὶ ἢ ἔθνῳ κα-
 τακυριεύουσιν αὐτῶν, ἃ οἱ μεγάλοι αὐτῶν κα-
 τὰ ἰσχυροσύνην αὐτῶν, οὐχ οὕτως δὲ εἶσαι ἢ ἡ-
 μῖν ἀλλ' ὅς ἐσθε ἡμῶν θέλη γενέσθαι μέγας
 ἢ ἡμῖν, εἶσαι διάκονος ἡμῶν, ἃ ὅς ἐσθε θέλη
 ἡμῶν γενέσθαι πρῶτος, εἶσαι πάντων δοῦ-
 λος. καὶ γὰρ ὁ ἦσεν τοῦ ἀνθρώπου, οὐκ
 ἔλθειν διακονεῖν, ἀλλὰ διακονῆσαι, καὶ
 δοῦναί πῶς ψυχὴν αὐτοῦ λύτρον ἀντι-
 πολλῶν. καὶ ἔρχεται εἰς Ἱερὺχὸν, καὶ
 ἐκπορεύομενος αὐτοῦ ἀπὸ Ἱερὺχῶν, καὶ
 τῶν μαθητῶν αὐτοῦ καὶ ὄχλου ἰκα-
 νού,

Et assumptis Iesus rursū duodecim, cœ-
 pit illis dicere, q̄ sibi euentura essent. Ec-
 ce ascendimus Hierosolymam, & filius
 hominis tradet̄ principibus sacerdotū
 & scribis, & condēnabunt illū morti, &
 tradet̄ illū gentibus, & illudent illi, & fla-
 gellabunt eum, & inspuent in illū, & oc-
 cidunt eum, & tertia die resurget. Et ac-
 cedunt ad eum Iacobus & Ioannes fi-
 lij Zebedæi, dicentes. Præceptor, uolu-
 mus ut quicquid petierimus, facias no-
 bis. Ille uero dixit eis. Quid me uultis
 facere uobis? Illi uero dixerunt ei. Da
 nobis, ut unus a dextris tuis, & unus a
 sinistris tuis sedeamus in gloria tua, Ie-
 sus aut̄ dixit illis. Nescitis quid petatis
 Potestis bibere calicem quē ego bibo,
 & baptisate quo ego baptizor bapti-
 zari? At illi dixerūt ei. Possumus. Iesus
 aut̄ dixit illis. Calicem quidē quē ego
 bibo bibetis, & baptisate quo ego ba-
 ptizor baptizabimini. Cæterū sedere a
 dextris ac sinistris meis, nō est meū da-
 re, sed qbus paratū est. Et cū audissent
 decem cœperunt indignari de Iacobo
 & Ioanne. Iesus aut̄ cū uocasset eos ad
 se dicit illis. Scitis, quod qui uident̄ im-
 perare gentibus, dominiū exercent ad-
 uersus illas. Et qui magnates sunt inter
 eos potestatē exercent in illos. Verum
 non sicerit inter uos, sed quicūq; uolue-
 rit ex uobis fieri magnus inter uos, erit
 minister uester. Et quicūq; uoluerit ex
 uobis esse primus, erit omniū seruus.
 Nam & filius hominis nō uenit ut sibi
 ministraretur, sed ut ministraret, & da-
 ret animā suā redēptionē p̄ multis. Et
 uenit Hiericho, & cum egrederetur ab
 Hiericho, ac discipuli illius & turba co-

De filijs Zebedæi, petentes sedere a dextris & sinistris.

Ad glōs. ut q̄ uoluerit iter eos fieri maḡ erit minister.

De cæto sedere serg viā ab Hiericho.

Cap. 31.

νοῦ ἡὸς τιμαίου βαρτιμαίου ὁ τυφλὸς ἐκάθη
 τω παρὰ πλὴν ὁδὸν προσαιτῶν. καὶ ἀκούσας
 ὅτι Ἰησοῦς ὁ ναζαρενοῦς ἔρχεται κρᾶζον
 λέγων. Ὁ ἡὸς δαυὶδ Ἰησοῦς ἐλέησόν με. Ἐ
 πετίμων αὐτῷ πολλοὶ, ἵνα σιωπήσῃ, ὁ δὲ
 πολλῶ μάλλον ἔκραζον. ἢ δαυὶδ ἐλέησόν
 με. καὶ σὰς ὁ Ἰησοῦς, ἔειπερ αὐτὸν φωνηθῆ
 να, Ἐφωνοῦσιν τὸν τυφλὸν λέγοντες, αν
 τῷ. θάρσα, ἔγεραι φωνᾶσε, ὁ δὲ ἀποβαλὼν
 τὸ ἱμάτιον αὐτοῦ ἀνασὰς ἦλθεν πρὸς τὸν Ἰη
 σοῦν. καὶ ἀποκριθεὶς λέγει αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς.
 τί θέλεις ποιήσω σοι; ὁ δὲ τυφλὸς ἔειπερ αν
 τῷ. ἔραβδόν, ἵνα ἀναβλέψω. ὁ δὲ Ἰησοῦς ἔι
 περ αὐτῷ. ὕπαγε, ἡ πίστις σου σέσωκέ σε, καὶ
 εὐθέως ἀνέβλεψεν, καὶ ἠκολούθη αὐτῷ Ἰησοῦς
 ἐν τῇ ὁδῷ. καὶ ὅτε ἐγγίζουσι εἰς ἱερουσα
 λὴμ, εἰς βηθφαγὴν καὶ βηθανίαν πρὸς τὸ ὄ
 ρθῶν ἑλαιῶν, ἀποσέλλει δύο τῶν μαθη
 τῶν αὐτοῦ, καὶ λέγει αὐτοῖς. Ὑπάγετε εἰς
 πλὴν κώμην πλὴν κατέναρτι ὑμῶν καὶ εὐθεί
 ως εἰσπορευόμενοι εἰς αὐτήν, εὐρήσετε πῶ
 λον δεδεμμένον ἐφ' ὃν ὁ σὺδεὶς ἀνθρώπων κεκά
 θίκεν. λύσαντες αὐτὸν ὡς ἀέτε, καὶ ἔάν τις ὑμῶν
 εἴπῃ τί ποιᾶτε τοῦτο, εἴπατε ὅτι ὁ κύριος αὐ
 τοῦ χρεῖαν ἔχει, καὶ εὐθέως αὐτὸν ἀποσελεύ
 σαι. ἀπῆλθον δὲ καὶ ἕνα πῶλον δεδεμμένον
 πρὸς πλὴν δύραμ ἕξω, ἐπὶ τοῦ ἀμφόδου, καὶ
 λύουσι αὐτὸν, καὶ ἕνα τῶν ἐκείνων ἐσκώτω, καὶ
 ἔλεγον αὐτοῖς. τί ποιᾶτε λύοντες τὸν πῶ
 λον; ὁ δὲ εἶπεν αὐτοῖς καὶ ὡς ἐνετείλατο ὁ
 Ἰησοῦς, Ἐφῆκαν αὐτούς, καὶ ἤγαγον τὸν
 πῶλον πρὸς τὸν Ἰησοῦν, καὶ ἐπέβαλον αὐ
 τῷ τὰ ἱμάτια αὐτοῦ, καὶ ἐκάθισεν ἐπ' αὐτήν.
 πολλοὶ δὲ τὰ ἱμάτια αὐτοῦ ἔσρωσαν εἰς πλὴν
 ὁδόν. ἄλλοι δὲ σιβάδας ἔκοπτον ἐκ τῶν δέν
 δρων, Ἐσφώννουσι εἰς πλὴν ὁδόν, καὶ οἱ προ
 ἄγοντες, καὶ οἱ ἀκολουθοῦντες, ἔκραζον λέγον
 τας. ἄννα, εὐλογημένος ὁ ἐρχόμενος ἐν ὀνό
 ματι κυρίου, εὐλογημένη ἡ ἐρχομένη βασί
 λεια

Vt iesu appropinquas hierosolyma mitte p asella.

De sessioe aselli.

piofa filius Timæi Bartimæus cæcus
 sedebat iuxta uiam mendicans. Et cum
 audisset quod Iesus nazarenus esset cœ
 pit clamare, & dicere. Fili David Iesu,
 miserere mei. Et increpabāt illum mul
 ti, ut taceret. At ille multo magis dama
 bat. Fili David, miserere mei. Et stetit
 Iesus, ac iussit illum uocari, & uocant cæ
 cum dicentes illi. Bono animo esto, sur
 ge, uocat te. Ille uero abiecto pallio suo
 surrexit & uenit ad Iesum. Et respōdēs
 dicit illi Iesus. Quid uis faciā tibi. Cæ
 cus autē dixit ei. Raboni, ut uisum reci
 piam. Iesus autē dixit illi. Abi, fides tua
 saluū te fecit, & protinus recepit uisum
 & sequebatur Iesum in uia.

Et cū appropinquant Hierosolymā
 ad Bethfage & Bethaniā iuxta montē
 oliuar, emittit duos e discipulis suis &
 dicit illis. Abite in uicū qui contra uos
 est, & statim ingrediētes in illū, inuenie
 tis pullū alligatū, supra quē nullus ho
 minū sedit, soluite eū & adducite. Et si
 quis uobis dixerit. Cur facitis hoc? Di
 cite quod dñs eo opus habet. Et conti
 nuo illū mittet huc. Abierunt autē & in
 uenerunt pullū alligatum iuxta ianuā
 foris in biuio, & soluunt illū, & nōnulli
 eorū qui illic stabāt dicebant illis. Quid
 facitis soluentes pullū. At illi dixerunt
 eis quēadmodū p̄ceperat Iesus, & sine
 bant illos & adduxerūt pullū ad Iesū,
 & iniecerūt illi uestimēta sua, & sedit su
 per illū. Multi uero uestimēta sua ster
 nebant in uia. Alij uero frondes incide
 bant ex arboribus, & sternebāt in uia,
 & q̄ p̄cedebant & qui sequebant̄ dama
 bant, dicētes. Hos anna. Benedictus q̄
 uenit in noīe dñi. Bñdictū qd̄ uenit re
 gnum

XI

λεία ἐν ὀνόματι κυρίου τοῦ πατρὸς ἡμῶν δα
 εἶδ' ὡς ἀνῶ ἐν τῆς ὑψίστοις. καὶ εἰσῆλθον εἰς
 ἱεροσόλυμα ὁ κύριος καὶ εἰς τὸ ἱερόν. καὶ πε
 ριβλεψάμενος πάντα, ὁ ψίχας ἦδ' ὄνους φησὶ ὡ
 ρα, ὅτι ἡλθον εἰς βηθανίαν μετὰ τῶν δώδεκα.
 καὶ τῆς ἐπαύριον ὄντων ἐλθόντων αὐτῶν ἀπὸ βη
 θανίας ἐπεινάσατε. καὶ ἰδὼν σικκῶν μακροθεν
 ἔχουσαν φύλλα ἦλθεν εἰς ἄρα ἐνεθήσατε τὴν
 αὐτῆς. καὶ ἔλθων ἐπαύριον, οὐδὲν εὗρεν εἰ μὴ
 φύλλα. οὐ γὰρ ἦν καιρὸς σικκῶν. καὶ ἀποκρι
 θείς ὁ ἸΗΣΟΥΣ, εἶπερ αὐτῆς. μηκέτι ἐκ σου
 εἰς τὸν αἰῶνα μηδεὶς καρπὸν φάγοι, καὶ ἦκ
 οῦν οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ. καὶ ἔρχονται εἰς ἱεροσό
 λυμα, καὶ εἰσέλθων ὁ ἸΗΣΟΥΣ εἰς τὸ ἱερόν, ἦρ
 ξατ ἐκβάλλει τὰς πωλοῦντας, καὶ ἀγορά
 ζοντας ἐν τῷ ἱερῷ. καὶ τὰς τραπέζας τῶν
 κολυβητῶν, καὶ τὰς καδέδρας τῶν πωλόν
 των τὰς περιστερὰς κατέσσει. καὶ οὐκ ἦ
 ρει, ἵνα τις διενέγκῃ σκεῦθ' διὰ τοῦ ἱε
 ροῦ. καὶ εἰδὶ δ' ἄσκειν λέγων αὐτοῖς. οὐ γέ
 γραπται, ὅτι ὁ οἶκός μου οἶκος προσευχῆς
 κληθήσεται. πᾶσι τῆς ἔθνεσι μὲν, ἡμεῖς δὲ ἐπι
 ἠύσατε αὐτὸν σπηλαιὸν λησῶν. καὶ ἠκουσα
 ῖν γραμματεῖς, καὶ οἱ ἀρχιερεῖς, καὶ ἐξήτισ
 πῶς αὐτὸν ἀπολέσσει, ἐφοβοῦντο γὰρ αὐ
 τὸν, ὅτι πᾶς ὁ ὄχλος ὄντων ἐπληρώθη ἐπὶ τῆ
 διδασκῆ αὐτοῦ. καὶ ὅτε ὄψ' ἐγγύετο, ὄντων
 ρεύετο ἔξω φησὶ πόλεως, καὶ πρὸς παραπο
 ρθούμενοι εἰδὼν πλὴν σικκῶν ὄντων ἀμυδύων
 ἐκ τῶν, καὶ ἀναμνηθεὶς ὁ πῆρτος, λέγει αὐ
 τῷ. ῥαββεί, ἰδὲ ἡ σικκῆ ἡμῶν κατηράσθη ὄντων
 ταί. καὶ ἀποκριθεὶς ὁ ἸΗΣΟΥΣ, λέγει αὐ
 τῷ. ἔχετε πίστιν θεοῦ. ἀμὲν λέγω ὑμῖν, ὅτι
 ὅς ἂν εἴπῃ τῷ ὄντων τούτῳ ἄρθῃτι, καὶ βλήθῃ
 τι εἰς πλὴν θάλασσαν, καὶ μὴ διακριθῇ ἐν τῆ
 καρδίᾳ αὐτοῦ, ἀλλὰ πιστεύσῃ ὅτι ἂν λέγῃ γί
 νεται, ἔσται αὐτῷ ὅ ἂν εἴπῃ, διὰ τοῦτο λέγω
 ὑμῖν. πάντα ὅσα ἂν προσευχόμενοι αἰτήσῃτε,
 πιστεύετε

gnum in nomine dñi patris nostri Da
 uid, hos anna in altissimis & ingressus
 est Hierosolymā dñs & in templū, &
 cū circūspexisset omnia, iamq; tempus
 esset uespertinū egressus est in Bethani
 am cum duodecim, & postero die cum
 exisset a Bethania esuriēt, & cum uidis
 set arborē ficī procul, habentem folia,
 uenit si forte inueniret aliquid in illa, &
 cum uenisset ad illam, nihil inuenit ni
 si folia. Non enim erat tempus ficorū.
 Et respōdens Iesus dixit ficū. Ne post
 hac ex te in aeternū quisq; fructū edat.
 Et audiebant discipuli illius, & ueniunt
 Hierosolymā. Et ingressus Iesus in tē
 plū cœpit eijcere eos, qui uendebant &
 emebāt in tēplo, & mēsas argētariorū,
 & sedes uendentiū columbas subuer
 tit, & non permisit ut quisq; deporta
 ret uas per templū, & docebat dicens il
 lis. Nonne scriptū est, domus mea do
 mus orationis uocabitur omnibus gen
 tibus. Vos autē fecistis eam speluncam
 latronū. Et audierunt scribæ & princí
 pes sacerdotū, & quærebāt quomodo
 illū pderent. Timebant em̄ eū qđ tota
 turba stuperet doctrinā illius. Et cū ue
 sp̄era esset facta, egressus est Iesus e ciui
 tate & mane p̄tereūtes uiderūt ficū exa
 ruisse radicē, & recordat⁹ Petrus dicit.
 Rabbi, ecce ficus illa quā execrat⁹ es ex
 aruit. Et respōdens Iesus dicit illis. Ha
 bete fidem dei. Amen dico uobis qđ qui
 cūq; dixerit monti huic tollere, & mitte
 re i mare, & nō hæsítauerit i corde suo,
 sed crediderit, futurum quicquid dixe
 rit, erit illi quicquid dixerit. Propterea
 dico uobis, quæcumq; orantes petitis
 I 3 credite

Deficiū arida.

Ut eicit vendētes et emētes de templo.

De fide nō hēsítante.

Timari Barimarus
 uiam mendicans
 Iesus nazareus
 Filii David
 in crepabatur
 multo magis
 miserere mei
 uocari & uocant
 Boni animo
 obiecto pallio
 ad Iesum
 respōdens
 Quid uis facia tibi
 Rabboni
 uisum
 Abiades
 proximus
 Iesum in uia
 Hierosolymā
 Bethaniā iuxta
 discipulis suis
 in uia qui contra
 uos
 in illa inuenie
 supra quē nullus
 uenit eū & adducite
 Cur facitis hoc
 opus habet
 Abierunt autē
 alligatum iuxta
 & soluerunt illū
 stabat dicebant
 res pullū
 At illi
 odū p̄ceperat
 & adduxerūt
 illi uestimēta
 uero uestimēta
 uia. Alij uero
 arboribus &
 lebant & qui
 etes. Hos anna
 noie dñi

Cap. 12.

πιστεύετε, ὅτι λαμβάνετε καὶ ἔσα ὑμῖν.
καὶ ὅτ' ἂν σήκητε προσδύχοι μοι ἀφίετε ἔτι
ἔχετε κατὰ τὸν οὐρανόν, ἵνα καὶ ὁ πατὴρ ὑμῶν
ὁ ἐν τοῖς οὐρανοῖς, ἀφῆ ὑμῖν τὰ παραπτώ-
ματα ὑμῶν, καὶ ἔρχονται πάλιν εἰς ἱερο-
σόλυμα, καὶ ἐν τῷ ἱερῷ περιπατοῦσιν
αὐτοῦ, ἔρχονται πρὸς αὐτὸν οἱ ἀρχιερεῖς,
καὶ οἱ γραμματεῖς, καὶ οἱ πρεσβύτεροι, καὶ
λέγουσιν αὐτῷ, ἐν ποίᾳ θηουσίᾳ ταῦτα ποι-
εῖς; καὶ τίς σοι πλὴν θηουσίᾳ ταύτῃ ἐδω-
κεν, ἵνα ταῦτα ποιῆς; ὁ δὲ ἸΗΣΟΥΣ ἀποκρι-
θεὶς εἶπερ' αὐτοῖς. Επερωτήσω ὑμᾶς, καὶ ἐ-
γὼ ἕνα λόγον, καὶ ἀποκρίθητέ μοι, ὅτι ἱερῷ
ὑμῖν ἐν ποίᾳ θηουσίᾳ ταῦτα ποιῶ, τὸ βί-
βισμα Ἰωάννου θῆ οὐρανοῦ ἢ ἢ ἐξ ἀνθρώπων
ἀποκρίθητέ μοι, καὶ ἐλογίζοντο πρὸς ἑαυ-
τοὺς λέγοντες, ἂν ἴπωμεν θῆ οὐρανοῦ, ἐξ
διὰ τί οὕτως ἐπιστεύσατε αὐτῷ, ἀλλ' ἂν ἴ-
πωμεν θῆ ἀνθρώπων, ἐφοβοῦντο τὸν λαόν,
ἅπαντες γὰρ ἔιχον τὸν Ἰωάννην, ὅτι ὄντως
προφήτης ἦν, καὶ ἀποκριθέντες λέγουσιν
τῷ ἸΗΣΟΥ, οὐκ οἶδαμεν, καὶ ὁ ἸΗΣΟΥΣ ἀπο-
κριθεὶς λέγει αὐτοῖς, οὐδὲ ἐγὼ λέγω ὑμῖν ἐν
ποίᾳ θηουσίᾳ ταῦτα ποιῶ. καὶ ἤρξατο ἀν-
τις ἐν παραβολαῖς λαλεῖν, ἀμπελῶνα ἐφύ-
τῆσεν ἄνθρωπος, καὶ περιέθηκεν φραγμόν,
καὶ ὠρυξεν ὑπολήϊον, ὅτι ἐκοδόμησεν πύ-
ργον, καὶ θῆ ἐδοτό αὐτὸν γεωργοῖς, καὶ ἀπε-
δήμκσεν, καὶ ἀπέσπελεν πρὸς τοὺς γεωρ-
γοὺς τῷ καιρῷ δούλον, ἵνα παρὰ τῷ γε-
ωργῷ λάβῃ ἀπὸ τοῦ καρποῦ τοῦ ἀμπε-
λῶνος. οἱ δὲ λαβόντες αὐτὸν ἔδρασαν, ὅτι ἀ-
πέσπελασαν καὶ τὸν, ὅτι πάλιν ἀπέσπελεν πρὸς
αὐτοὺς ἄλλον δούλον, καὶ ἐκάνον λιθοβολή-
σαντες, ἔκκεφαλαίωσαν. ὅτι ἀπέσπελεν ἡτι-
μιωλύον, ὅτι πάλιν ἄλλον ἀπέσπελεν, καὶ
ἐκάνον ἀπέκταναν, καὶ πολλοὺς ἄλλους,
τοὺς μὲν δερζόντες, τοὺς δὲ ἀποκτείνοντες;
ἔτι οὕτως

Interrogat principes sacer-
dotum et scribae in qua potestate iesus
ea faceret,

Ad eos parabola de
vinea locata agricolis.

credite, quod accipitis & erunt uobis,
& cū steteritis orantes, remittite si quid
habetis aduersus aliquē, ut & pater ue-
ster qui in caelis est remittat uobis deli-
cta uestra. Et ueniunt rursus Hieroso-
lymam, & cū ambularet in templo, ue-
niunt ad illum principes sacerdotū &
scribae & seniores, & dicunt illi. In qua po-
testate haec facis, & quis tibi potestatem
hanc dedit, ut ista facias? Iesus autē re-
spondēs dixit illis. Quæram a uobis &
ipse unum sermonem, & respondete mi-
hi, & dicam uobis in qua potestate haec
faciam. Baptismus Ioannis e caelo erat
an ex hominibus, respondete mihi. Et
cogitabant apud se dicentes. Si dixerim-
us e caelo, dicet. Cur igitur non credidi-
stis illi. At si dixerimus ex hominibus, ti-
mebant populum. Omnes enim habe-
bant Ioannem, quod uere propheta fu-
isset. Et respondentes dicunt Iesu. Nesci-
mus. Et Iesus respondens dicit illis. Nec
ego dicam uobis, in qua potestate haec
faciam. Et cœpit illis in parabolis lo-
qui. Vineam plantauit homo, & circū-
dederat sepem, & foderat torcular, &
ædificauerat turrim, & elocauerat eam
agricolis, & peregre profectus est, & mi-
sit ad agricolas, cum oportunum esset
seruum ut ab agricolis acciperet de fru-
ctu uinæ. At illi arreptum illum ceci-
derunt & remiserunt uacuū. Et rursus
misit ad illum alium seruum, & illi con-
iectis in eum saxis comminuerunt ca-
put, & remiserunt contumelijs affe-
ctum. Et rursus alium misit, & il-
lum occiderunt, & multos alios, hos
quidem cedentes, illos uero occidentes,
itaque

XII

ἔτι ὁμοῦ ἕνα ἡὸρ ἔχωμ ἀγαπητὸν αὐτοῦ ἀπέ
 σελεμ καὶ αὐτὸν πρὸς αὐτοὺς ἔσχατομ, λέ-
 γων, ὅτι ἐντραπήσονται τὸν ἡὸρ μου. ἐκεί-
 νοι δὲ οἱ γεωργοὶ εἶπομ πρὸς ἑαυτοὺς, ὅτι
 οὗτός ἐστιμ ὁ κληρονόμος, δεῦτε ἀποκτείνω-
 μου αὐτόμ, καὶ ἡμῶν ἔσασ ἡ κληρονομία,
 καὶ λαθόντες αὐτόμ, ἀπέκταναν, καὶ θύεθα
 λομ ἔξω τῶ ἀμπελῶν. Τί ὁμο ποιήσα ὁ κύ-
 ριος τῶ ἀμπελῶνος, ἐλεῖνεται καὶ ἀπολεί-
 σει τοὺς γεωργοὺς, Ἐ δῶσα τὸν ἀμπελῶνα
 ἄλλοις, οὐδὲ πλὴν γεωργῶν ταύτῃ ἀνέγνωτε.
 λίθον ὃν ἀπεδοκίμασαν οἱ οἰκοδομοῦντες,
 οὗτος ἐγενήθη εἰς κεφαλὴν γωνίας, παρὰ κυ-
 ρίου ἐγγύετ' αὐτῆ, καὶ εἰς θανμασὴν ἦν ὀφθαλ-
 μοῖς ἡμῶν, καὶ ἐθήτωμ αὐτόμ κρατῆσαι, Ἐ
 ἐφοβήθησαν τὸν ὄχλον, ἔγνωσαν γὰρ ὅτι
 πρὸς αὐτοὺς πλὴν παρὰβολῶν εἶπεμ, καὶ ἀ-
 φέντεσ αὐτόμ ἀπὸ τῶν ἡθῶν, καὶ ἀποσέλλουσιμ
 πρὸς αὐτόμ Ἰνασ ἢ φαρισαίωμ, καὶ ἢ ἡ-
 ρωδιανῶμ, ἵνα αὐτ' ἀρξενύσωσιμ λόγῳ, οἱ δὲ
 ἐλθόντες λέγουσιμ αὐτῶ, Διδάσκαλε οἱ δὲ α-
 μου ὅτι ἀληθὴς εἶ, Ἐ οὐ μέλει σοι περὶ οὐδὲ
 νόε, οὐδ' ἀβλέπεις εἰς πρόσωπον ἀνθρώπων,
 ἀλλ' ἐπὶ ἀληθείας πλὴν ὁ δὲ τῶ θεοῦ διδά-
 σκαε, ἔξεσιμ κλῦσιμ καίσαρι, δοῦσαι ἢ οὐ, δῶ-
 μου, ἢ μὴ δῶμου; ὁ δὲ εἰδὼς αὐτ' πλὴν ὑποκρί-
 σιμ, εἶπεμ αὐτῶ, τί με παρὰζίτε; φέρετέ μοι
 δηνάριον, ἵνα ἴδω, οἱ δὲ ἤνεγκαν, Ἐ λέγει αὐ-
 τῶ, τίνοε ἡ εἰκὼν αὐτῆ καὶ ἡ ἐπιγραφή; οἱ δὲ
 εἶπεμ αὐτῶ, καίσαροε, Ἐ ἀπεκρίθειε ὁ ἸΗΣΟΥε
 εἶπεμ αὐτῶ, ἀπόδοτε τὰ καίσαροε καίσαρι,
 Ἐ τὰ δὲ θεῶ θεῶ, Ἐ ἰδούμασαν ἐπὶ αὐ-
 τῶ, Ἐ ἔρχοντῆ σαδδουκαῖοι πρὸς αὐτόμ, οἱ ἴ-
 νεε λέγουσιμ ἀνάσασιμ μὴ εἶνα, Ἐ ἐπρωτῆ-
 σαμ αὐτόμ λέγουτε, Διδάσκαλε, μωσῆε ἔγρα-
 ψεμ ἡμῖμ, ὅτι ἕαμ ἴνοε ἀδεφὸε ἀποθάνῃ, καὶ
 καταλείπη γυναῖκα, καὶ τέκνα μὴ ἀφῆ, ἵνα
 λάβῃ ὁ ἀδελφὸε αὐτοῦ πλὴν γυναῖκα αὐτοῦ,
 Ἐ θύανασῆσῃ πῶμα θεῶ ἀδελφῶ αὐτοῦ.

επὶ α

itaque cum unum adhuc haberet filium dile-
 ctum, misit etiam illum ad illos postremum,
 dicens, reuerentur filium meum, illi uero
 agricolae dicebant inter sese. Hic est
 haeres, uenite occidamus eum, & nostra
 erit haereditas, & arreptum illum occide-
 runt & eiecerunt e uinea. Quid igitur fa-
 cturus est dominus uineae? ueniet & perdet
 agricolas, & dabit uineam alijs. An ne
 hac quaedam scripturam legistis? Lapidem quem
 reprobauerunt qui aedificabant hic fa-
 ctus est in caput anguli, a domino fa-
 ctum est hoc, & est admirabile in oculis
 nostris, & querebant eum comprehendere,
 & metuebant turbam. Sciebant enim
 quod contra se parabolam dixisset. Et
 relicto illo abierunt, & mittunt ad illum
 quosdam e pharisaeis & Herodianis,
 ut illum captarent sermone, illi uero
 cum uenissent dicunt ei. Praeceptor, sci-
 mus quod uerax es, & non curas quem-
 quam, non enim respicis personam ho-
 minum, sed in ueritate uiam dei doces,
 Licet censum Caesaris dare an non? de-
 mus an non demus? Ille uero sciens il-
 lorum simulationem dixit illis. Quid me
 tentatis? Afferte denarium, ut uideam.
 Illi uero attulerunt, Et dicit eis. Cuius
 est imago haec & inscriptio? Illi uero di-
 xerunt ei. Caesaris. Et respondens Iesus
 dixit illis. Reddite quae sunt Caesaris
 Caesaris, & quae dei sunt deo. Et admira-
 ti sunt de eo, & ueniunt sadducaei ad illum
 qui dicunt non esse resurrectionem, &
 interrogauerunt eum, dicentes. Prae-
 ptor, Moses scripsit nobis, si cuius fra-
 ter moriatur, & relinquat uxorem, & libe-
 ros non relinquat, ut accipiat frater eius
 uxorem illius & suscitet semen fratri suo

De censu cesari reddendo.

Ad quosdam sadduceos de muliere septuaginta.

I 4 Septem

Cap. 12.

Ἐπὶ ἀδελφοὶ ἦσαν, καὶ ὁ πρῶτος ἔλαβεν γυναῖκα, Ἐποθνίσκωρ, οὐκ ἀφῆκεν ἀνέριμα. καὶ ὁ δεύτερος ἔλαβεν αὐτῷ, καὶ ἀπέθανεν, καὶ ὁ δὲ αὐτὸς ἀφῆκεν ἀνέριμα. καὶ ὁ τρίτος ὡσαύτως, καὶ ἔλαβον αὐτῷ οἱ ἐπὶ αὐτῷ οὐκ ἀφῆκαν ἀνέριμα, ἐχάτη τῶν πάντων ἀπέθωκεν καὶ ἡ σωτήριον τῆς οὐρανόθεν ὅτι ἀναστῶσιμ, τίνος αὐτῶν ἔσαι γυνή; οἱ γὰρ ἐπὶ ἄρχον αὐτῷ γυναῖκα, καὶ ἀποκριθεὶς ὁ ἸΗΣΟΥΣ, εἶπερ αὐτοῖς, οὐ διὰ τοῦτο πλανᾶσθε, μὴ εἰδότες τὰς γραφὰς, μηδὲ τὴν δυνάμειν τοῦ θεοῦ; ὅταν γὰρ ἐκ νεκρῶν ἀναστῶσιμ, οὔτε γαμοῦσιμ, οὔτε γαμίσκονται, ἀλλ' εἰσὶν ὡς ἄγγελοι οἱ ἐν τοῖς οὐρανοῖς, περὶ δὲ τῶν νεκρῶν, ὅτι ἐγείρονται, οὐκ ἀνέγνωτε ἐν τῇ βίβλῳ μωσέως ἐπὶ τῷ βάτου, ὡς εἶπερ αὐτῷ ὁ θεὸς λέγων; ἐγὼ ὁ θεὸς ἀβραάμ, ὁ θεὸς ἰσαὰκ, ὁ θεὸς ἰακώβ, οὐκ ἔσιμ ὁ θεὸς νεκρῶν, ἀλλὰ θεὸς ζώντων. ἡμεῖς οὖν πολλὰ πλανᾶσθε, καὶ προσελθὼν εἰς τῶν γραμματέων ἀκούσας αὐτῶν συζητῶντων, εἰδὼς ὅτι καλῶς αὐτοῖς ἀπεκρίθη, ἐπεκρίθησεν αὐτόν, ποία ἔσιμ πρώτη πάντων ἐντολή; ὁ δὲ ἸΗΣΟΥΣ ἀπεκρίθη αὐτῷ, ὅτι πρώτη πασῶν τῶν ἐντολῶν, ἀκούε ἰσραὴλ, κύριος ὁ θεὸς ἡμῶν κύριος εἷς ὅστις. καὶ ἀγαπήσας κύριον τὸν θεόν σου ὅλην καρδίαν σου, καὶ ὅλην τῆς ψυχῆς σου, καὶ ὅλην τῆς διανοίας σου, καὶ ὅλην τῆς ἰσχύος σου, αὕτη πρώτη ἐντολή, καὶ δεύτερα ὁμοία αὐτῇ, ἀγαπήσας τὸν πλησίον σου ὡς σεαυτόν, μείζων τούτων ἄλλη ἐντολή οὐκ ἔσιμ. Ἐἶπερ αὐτῷ ὁ γραμματεὺς, καλῶς διδάσκαλε ἐπ' ἀληθείας εἶπας, ὅτι εἷς ὁ θεὸς, καὶ οὐκ ἔσιμ ἄλλο πλὴν αὐτοῦ, καὶ τὸ ἀγαπᾶν αὐτόν ὅλην καρδίαν σου, καὶ ὅλην τῆς ψυχῆς σου, καὶ ὅλην τῆς διανοίας σου, καὶ ὅλην τῆς ἰσχύος σου, καὶ τὸ ἀγαπᾶν τὸν πλησίον ὡς εαυτὸν πλεονόν ὅστις πάντων τῶν ὀλοκαυτωμάτων, καὶ τῶν θυσιῶν

Ἐὸ ἸΗΣΟΥΣ

Septē frēs fuerūt, ac prim⁹ accepit uxorem, & moriēs nō reliquit semē. Et secūdus accepit illā, ac mortu⁹ ē, & nec ipse reliquit semē., & tertius similiter. Et acceperūt eā septē, nec reliq̄rūt semē. Postrema uero oīum mortua ē & uxor. In resurrectione igit̄, cū resurrexerint, cui⁹ illoz erit uxor? Nam septē habuerunt eam uxorem. Et respondens Iesus, dixit eis. An nō propterea erratis, quod nesciatis scripturas, neq; uirtutē dei? Cū em̄ a mortuis resurrexerint, neq; cōtrahunt matrimoniū, neq; nuptū dantur, sed sunt uelut angeli qui in cœlis sunt. Ceter⁹ de mortuis qd̄ resuscitantur, non legistis in libro Mosi de rubo, quomodo locutus sit illi deus, dicens. Ego ille deus Abrabā, & deus Isaac, & deus Iacob. Non est de⁹ mortuoz, sed deus uiuentiū. Vos autē multū erratis. Et cū accessisset quidā e scribis, & audisset eos simul disputantes, uideret q; qd̄ bene respondisset eis, interrogauit illū, Quod est primū omniū mandator⁹? Iesus autē respondit illi. Primū omniū mandatum est. Audi Israel. Dominus deus noster, dñs unus est. Et diliges dominum deum tuum ex toto corde tuo, & ex tota anima tua, & ex tota mente tua, & ex tota uirtute tua. Hoc ē primū mandatū. Et secūdū simile hoc ē, diliges proximū tuū, ut teipsū. Mai⁹ his aliud mandatū nō est. Et dixit illi scriba. Bene p̄ceptor, in ueritate dixisti, qd̄ unus sit de⁹, & nō sit ali⁹ p̄ter illū qd̄q; diligere eū ex toto corde. & ex tota itelligētia & ex tota anima, & ex tota uirtute. & diligere proximū ut seipsū, plus sit, q̄ uniuersa holocausta & uictima.

At Iesus

Ad scribā interrogantē de
p̄mo mandato.

Cap. 13.

Ad discipulos de signis nouissimis & de uentura uite diu iudicij.

ἱεροῦ ἐπικρώτων αὐτὸν κατ᾽ ἰδίαν πέτρος & Ἰάκωβος, καὶ ἰωάννης, καὶ ἀνδρέας, εἶπεν ἡμῖν, πότε ταῦτα ἔσονται; καὶ τί τὸ σημεῖον ὅτ ἄρ μέλλει πάντα ταῦτα σωτελεῖσθαι; ὁ δὲ Ἰησοῦς ἀποκριθεὶς αὐτοῖς ἤρξατο λέγειν. Βλέπετε, μή τις ὑμᾶς πλανήσῃ. πολλοὶ γὰρ ἐλεύσονται ἐπὶ τοῦ ὀνόματι μου λέγοντες, ὅτι ἐγὼ εἰμὶ, καὶ πολλοὺς πλανήσουσιν. ὅτ ἄρ δὲ ἀκούσητε πολέμους καὶ ἀκοῆς πολέμου, μὴ θροῦσθε. δεῖ γὰρ γενέσθαι, ἀλλ' οὕτως τὸ τέλος. ἐγερθήσεται γὰρ ἔθνος ἐπὶ ἔθνος, καὶ βασιλεία ἐπὶ βασιλεία. ἔσονται σεισμοὶ κατὰ τόπους, καὶ ἔσονται λιμοὶ καὶ ταραχαί. ἀρχαὶ ὠδίνων ταῦτα, βλέπετε δὲ ὑμεῖς ἑαυτοὺς, παραδώσοσιν γὰρ ὑμᾶς εἰς σωείδρια καὶ εἰς σωμαγωγὰς, διαρῆσθε, καὶ ἐπὶ ἡγεμόνων καὶ βασιλέων ἀχθήσεσθε ἕνεκεν ἐμοῦ εἰς μαρτύριον αὐτοῖς, καὶ εἰς πάντα τὰ ἔθνη δεῖ πρῶτον κερυχθῆναι τὸ εὐαγγέλιον. ὅτ ἄρ δὲ ἀγάγωσιν ὑμᾶς παραδιδόντες μὴ προμεριμνᾶτε τί λαλήσητε, μηδὲ μελετᾶτε, ἀλλ' ὅτ ἄρ δοθῆν ἡμῖν ἐν ἐκείνῃ τῇ ὥρᾳ, τοῦτο λαλήτε. οὐ γὰρ ἐστὶ ὑμεῖς οἱ λαλοῦντες, ἀλλὰ τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον. παραδώσει δὲ ἀδελφοὺς ἀδελφοὶ εἰς θάνατον, καὶ πατέρες τέκνον, καὶ ἐπιφανήσονται τέκνα ἐπὶ γονεῖς, καὶ θανατώσουσιν αὐτοὺς. καὶ ἔσονται μισοῦμενοι ὑπὸ πάντων διὰ τὸ ὄνομα μου. ὁ δὲ ὑπομείνας εἰς τέλος, ὁὗτος σωθήσεται. ὅτ ἄρ δεῖ ἴδτε τὸ βδέλυγμα τῆς ἐρημώσεως, τὸ ἔκδεδεικμένον ἀπὸ δανιὴλ τοῦ προφήτου ἐς οὗ ὅπου οὐ δεῖ, ὁ ἀναγινώσκων, νοίτω. τότε δεῖ εἶναι τὴν ἰουδαίαν, φεγγέτωσαν εἰς τὰ ὄρη. ὁ δὲ ἐπὶ τοῦ δώματος, μὴ καταβάτω εἰς πλῆθὸς οἰκίαν, μηδὲ εἰσελθῆτω ὄρει τι ἐκ τῆς οἰκίας αὐτῆς, ὁ εἰς τὸ ἄγρον, μὴ ἐπιστρέψατω εἰς τὰ ὀπίσω, ἄραι τὸ ἱμάτιον αὐτοῦ, οὐαὶ δὲ ταῖς ἐν γαστρὶ ἐχούσαις, καὶ ταῖς δηλοζούσαις ἐν ἐκείναις

Prophetia de psta ad martiriū.

De desolatōe abomiātōe et fuga i iudaea.

templi interrogabāt illū secreto Petrus & Iacobus & Ioānes & Andreas. Dic nobis quā hęc erunt? & quod signū est, quā hęc oīa sint cōsumāda? At Iesus rōdēs illis cœpit dicere. Videte, ne quis uos fallat. Multi em̄ uenient in nomine meo dicētes. Ego sū, & multos decipiēt. Cum autem audieritis bella & rumores bellox, ne turbemini. Oportet em̄ fieri. At nō dum finis. Insurgēt enim gens aduersus gentem, & regnū aduersus regnū. Et erunt terremotus in singulis locis, & erunt fames ac turbationes. initia dolorum hęc. Sed caute uobis, tradent em̄ uos in concilia & in synagogas. cedemini, & sub praesidibus ac regibus ducemini propter me in testimoniū illis. Et apud oēs gētes oportet prius p̄dicari euāgelii. Cū autē duxerint uos, tradētes, ne p̄ cogitetis quid dicturi sitis, neq; meditemini, sed quicquid datū fuerit uobis in illa hora, hoc loq̄mini. Nō em̄ estis uos qui loq̄mini, sed spūs sctūs. Traditurus est autem frater fratrem in mortē, & pater filium, & insurgent filij aduersus parentes, & morte afficient eos. Et eritis odio habiti ab omnibus, propter nomen meū. Sed qui perseuerauerit usq; ad finem, hic saluus fiet. Porro cum uideritis abominationem desolationis, de qua dictum est a Daniele propheta, stantem ubi nō oportet, qui legerit intelligat. Tūc qui fuerint in iudaea, fugiant ad montes. Qui uero fuerit in templo ne descēdat in domū, nec ingrediat, ut quicquā tollat ex domo sua. Et qui fuerit in agro, ne reuertatur ad ea quę reliquit a tergo ad tollendum pallium suū. Væ autē pregnātib; & lactātib; in illis

ἐν ἐκείναις ταῖς ἡμέραις, προσεύχεσθε ἵνα
 μὴ γῆνται ἡ φυγὴ ὑμῶν χαλῶνος. ἔσομαι
 ἡμεῖς ἐκεῖναί τινες, οἳ οὐ γέγονε
 τοιαύτη ἀπαρχὴς κτίσεως, ἢ ἐκτίσθη δὲ
 ὁ ἔως τῶν αἰώνων, ἵνα μὴ γῆνται. καὶ εἰ μὴ κύ
 ριος ἐκολούθησεν τὰς ἡμέρας, οὐκ ἂν ἐσώθη
 πᾶσα σὰρξ, ἀλλὰ διὰ τῶν ἐκλεκτῶν, οὓς ἐξ
 ἐλέξαι ἐκολούθησεν τὰς ἡμέρας. καὶ τότε ἐάν
 τις ὑμῶν εἴπῃ, ἰδοὺ ὧδε ὁ χριστός, ἰδοὺ ἐκεῖ
 μὴ πιστεύετε. ἐγερθήσονται γὰρ ψευδοχριστοί,
 καὶ ψευδοπροφῆται, καὶ δώσουσιν σημεῖα καὶ
 τέρατα, πρὸς τὸ ἀποπλανᾶν εἰς δὲ αὐτῶν, καὶ
 τοὺς ἐκλεκτούς. ὑμεῖς δὲ βλέπετε, ἵνα οὐ προεί
 ρηκα ὑμῶν πάντα, ἀλλ' ἐν ἐκείναις ταῖς ἡμέ
 ραις μετὰ τῶν ἀδελφῶν ἐκείνων, ὁ ἡλίος σκο
 तिθήσεται, καὶ ἡ σελήνη οὐ δώσει τὸ φέγγος
 αὐτῆς, καὶ οἱ ἀστέρες ἔσονται ἕκ πίπτον
 τες, καὶ αἱ δυνάμεις αἰθέρων οὐρανοῦ σαλευ
 θήσονται. καὶ τότε ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου
 ἐρχόμενος ἐν νεφέλαις μετὰ δυνάμεως πολλῆς
 καὶ δόξης, καὶ τότε ἀποσείσει τὸν ἀρχέ
 λουον αὐτοῦ. καὶ ἐπιστάσει τὸν ἐκλεκτὸν αὐ
 τῶν ἐκ τῆς πειρασμῶν ἀνέμου, ἀπὸ ἀκροῦ γῆς ἕ
 ως ἀκροῦ οὐρανοῦ. ἀπὸ δὲ ἐνδοῦ σικκῆς μάθετε τὸ
 παραβολῶν. ὅταν αὐτῆς ἴδῃ ὁ κλάδος ἀπα
 λος γῆνται, καὶ ἐκφυῖ τὰ φύλλα γινώσκετε,
 ὅτι ἐγγὺς τὸ ξῆρον ἐστίν. οὕτως καὶ ὑμεῖς ὅ
 ταν ταῦτα ἴδῃτε γινόμενα, γινώσκετε ὅτι
 ἐγγὺς ἐστὶν ἐπὶ θύραις. ἀμὴν λέγω ὑμῶν,
 ὅτι οὐ μὴ παρέλθῃ ἡ γενεὰ αὕτη, μέχρις οὗ πάν
 τα ταῦτα γῆνηται. ὁ οὐρανὸς καὶ ἡ γῆ παρελεύ
 σονται, οἱ δὲ λόγοι μου οὐ μὴ παρέλθωσι. πρὸς
 ἡμεῖς ἐκεῖνης, καὶ τὸ ὄψον οὐδὲ οὐδὲ οὐδὲ
 οἱ ἄγγελοι οἱ ἐν οὐρανοῖς. οὐδὲ ὁ υἱὸς εἰ μὴ ὁ πα
 τὴρ. βλέπετε, ἀγρυπνεῖτε καὶ προσεύχεσθε, οὐκ
 οἴδατε γὰρ, πότε ὁ καιρὸς ἐστίν, ὡς ἄνθρωπος ἀ
 πόδημος ἀφείδῃ τὴν οἰκίαν αὐτοῦ καὶ τοὺς δούλους
 αὐτοῦ ἐξῆσθαι, καὶ ἐκαστὸν εἶπον αὐτοῦ. καὶ τῶν θυ
 γωρῶν ἐνετείλατο ἵνα γρηγορῆ. γρηγορετε, οὐκ
 οἴδατε

in illis dieb⁹. Sed orate, ne fiat fuga ue/
 stra hyeme. Erūt enim dies illi afflictio
 qualis, nō fuit a primordio rerum cōdi
 tarum, quas condidit deus, usq; ad hoc
 tempus, nec futura est. Et nisi dominus
 abbreviasset dies, haud quāq; salua fu
 isset uniuersa caro. Sed propter electos
 quos elegit, abbreviauit dies. actū si q; s
 uobis dixerit. Ecce hic Christus, ecce il
 lic, ne credatis. Exoriētur pseudochri/
 sti, & pseudoprophetae, & adent signa
 ac prodigia, ad decipiēdū si fieri possit
 etiam electos. Vos autē uidete, ecce prae
 dixi uobis omnia. Caterum in illis die
 bus post afflictionem illam sol obtene
 brabitur, & luna non dabit splendore
 suum, & stellae caeli decident, & uirtutes
 quae in caelis sunt concutientur. Et tūc
 uidebūt filium hominis uenientem in
 nubibus, cū potestate multa & gloria.
 Et tunc mittet angelos suos, & aggrega
 bit electos suos a quatuor uētis, a sum
 mo terrae, usq; ad summum caeli. A fi
 ci uero discite similitudinem. Cum ra
 mus eius iam tener fuerit, & pduxerit
 folia, scitis qd' ppe sit aestas. Sic & uos
 cū hac uideritis fieri, scitote q; prope sit
 in foribus. Amen dico uobis, quod nō
 praeteribit generatio hec, donec omnia
 haec facta fuerint. Caelum & terra prae
 teribunt, sed uerba mea non transibūt.
 Caterum de die illo ac tempore, nemo
 nouit, nec angeli qui in caelo sūt, nec ip
 se filius, sed solus pater. Cauete, uigila
 te, & orate, nescitis em̄ quando tēpus
 sit. Sicut homo q; peregre agit relicta
 domo sua, qui dedit seruis suis substan
 tiā suā & suū unicuiq; opus, & ianitori
 mandauit ut uigilaret. Vigilate igitur,
 nescitis

Cap. 13.

De tribulatione afflictio: et abbreviatio diei

De pseudochristis et pseudo prophetis.

De obtenebratione solis lunae ac stellarum.

Die et hora nemo sciet.

EVANGELIUM
 rogabāt illi secreto Petrus
 Ioānes & Andreas. Quod
 signū est quod signū est
 tūc sumāda. At Iesus mi
 tate. Videte, ne q; uos
 tūc ueniat in noie meo
 & uos dicitur. Cum
 nis bella & rumores belli
 ni. Oportet em̄ fieri. At
 nūc em̄ gens aduer
 & regni aduerfus regni
 tūc in singulis locis
 ac turbationes in uita
 ad cauere uobis, tūc dē
 illa & in synagogas, coe
 tibus ac regibus dū
 tūc illi. Et q
 tūc prius p̄dicari eū
 uerint uos, tradetes, ne
 tūc suis, neq; meche
 tūc fuerit uobis in illa
 ini. Nō em̄ estis uos
 spūs sc̄tus. Traditū
 fratrem in morte. Et
 tūc aduerfus
 te afflicent eos. Et
 b omnibus, prop
 ed qui perseuerauerit
 saluus fiet. Porro
 nationem delict
 am est a Danie
 ubi nō oportet
 tūc qui fuerit in
 nonres. Qui em̄
 sc̄dāri domū, ne
 uā tollat ex domo
 agro, ne reuocet
 a tūc ad tollendū
 aut pregnātib

Cap. 14

οἱ δὲ ἀπερὶ πότε ὁ κύριος τῆς δικίας ἐρχεῖται ὁφεί, ἢ μεσουκτις, ἢ ἀλεκτοροφωνίας, ἢ πρώι, μὴ ἐλθῶν ἐξαίφνης, εὐρη ἡμῶν καδ' εὐδοντ'. ἃ δὲ ἡμῶν λέγω, πᾶσι λέγω, γρηγορεῖτε. Ἡμ δὲ τὸ πᾶχα, καὶ τὰ ἀζυμα μετὰ δύο ἡμέρας καὶ ἐζητήσιν οἱ ἀρχιερεῖς, καὶ οἱ γραμματεῖς πῶς αὐτὸν ἐν δόλω κρατήσωμεν, ἀποκτείνωσι μὲν ἔλεγχον δὲ, μὴ ἐν τῇ ἑορτῇ, μὴ ποτε δόρυβος ἔσαι το λαοῦ, καὶ ὄντ' αὐτοῦ ἐν βηθανία ἐν τῇ δικίᾳ σίμωνι τῷ λεπροῦ, κατακαμύλου αὐτοῦ, ἢ ἄλλερ γωνὴ ἔχουσα ἀλάβαζρον μύρου νάρδου πωτιστικῆς πολυτελοῦς, καὶ σωτρίψασα τὸ ἀλάβαζρον, κατέχευε αὐτοῦ κατὰ φθὶ κεφαλῆς. ἦσαν δὲ ἄνεσ ἀγανακτοῦντες πρὸς αὐτοῦς, καὶ λέγοντες, εἰς τί ἢ ἀπώλεα αὐτὴ τοῦ μύρου γέγονε, ἢ δύννατο γὰρ τοῦτο πρᾶξιῶναι ἐπάνω τριακοσίωμ δηναρῶν, ἢ δοδῶναι τῆς πῶχοις, ἢ ἐνθερμῶντο αὐτῇ. ὁ δὲ ἰησοῦς εἶπερ. ἀφετε αὐτῷ. τί αὐτῇ κόπους παρῆχετε, καλὸν ἔργον ἐργάσατο εἰς ἐμέ. πᾶμποτε γὰρ τοῦς πῶχοῦς ἔχετε μετ' αὐτῶν, καὶ ὅταν δέλκτε δάναοδε αὐτοῦς ἐν ποιῆσαι, ἐμὲ δ' οὐ πᾶμποτε ἔχετε, ὁ εἶχεμ αὐτὴ ἐποίκησεν, προσέλαβερ μυρίσαι μου τὸ σῶμα εἰς τὸν ἑτασασμόμ. ἀμὴν λέγω ἡμῖν, ὅπου ἐὰμ κηρυχθῆ τὸ εὐαγγέλιον τοῦτο εἰς ὅλον τὸν κόσμον, καὶ ὁ ἐποίησεν αὐτὴ λαληθήσεται εἰς μνημόσωνον αὐτῆς. καὶ ὁ ἰουδαῖος ὁ ἰσκαριώτης εἰς τῶν δώδεκα ἀπῆλθερ πρὸς τοῦς ἀρχιερεῖς, ἵνα παρὰ δῶ αὐτῶν αὐτοῖς. οἱ δὲ ἀκούσαντες ἐχάρησαν, καὶ ἐπκηγείλαντο αὐτῶ ἀργύριον δοῦναι. Ἐζητήσιν, πῶς ἐνκαίρωσ αὐτῶ παρὰ δῶ. καὶ τῇ πρώτῃ ἡμέρᾳ τῶν ἀζύμων, ὅτε τὸ πᾶχα ἐθουομ, λέγουσιμ αὐτῶ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ. ποῦ δέλας ἀπελθόντες, ἐτοιμάσομ ἵνα φάγησ τ' πᾶχα, καὶ ἀποσέλλει δύο τῶν μαθητῶν αὐτοῦ, καὶ λέγει αὐτοῖς, ὕψατε εἰς πλῶ πόλιν, καὶ ἀπαντήσα ἡμῖν ἄνθρωπὸν κερᾶμίον

Ve pasche festo appropinquante summi sacerdotes querebat

De alabastro unguenti effuso super caput iesu.

Ve Judas abiit ad summos sacerdotes.

Ve misit ihos uos ut pareret pascha.

nescitis enim, quando dñs domus uenturus sit, sero an medio noctis, an in gallicinio, an diluculo, ne si uenerit repente, offendat uos dormientes. Cæterum quæ dico uobis, omnib⁹ dico. Vigilate. **E**rat aut pascha, & azymoz dies futuri post biduum. Et quærebāt summi sacerdotes & scribæ, quomodo eū per dolū iniecta manu occiderēt. Dicebāt aut. Nō in die festo, ne qñ tumult⁹ fiat ppli. Et cū esset Bethaniæ in domo Simonis leprosi, accūbente eo, uenit mulier habēs alabastrū nardi pisticæ p̄ciosa, & cōminuto alabastro, effudit illi i caput. Erāt aut qdā, q indignabāt apud sese, ac dicerēt. Ad quid pditio hæc unguenti? Nam poterat hoc uendi pluris q̄ trecentis denarijs, ac dari pauperibus. Et infremuerunt aduersus illam. At Iesus dixit. Sinite illam. Cur illi molesti estis? Bonum opus operata est erga me. Semper enim pauperes habetis uobiscū, & quando cūq; uolueritis, potestis illis bñfacere, me uero nō semper habetis. Quod potuit hæc fecit, p̄uenit, ut ungeret meū corpus ad sepulturam. Amen dico uobis. Vbi cūq; pdicātū fuerit euangeliū hoc in totū mundum, etiam hoc qd' fecit hæc dicitur in memoriā istī. Et Judas Iscariotes unus e duodecim, abiit ad sūmos sacerdotes ut traderet eū illis. Quo audito illi gauisi sunt. Et polliciti sūt ei pecuniā se daturus. Et querebat, quō oportune illū traderet. Ac primo die azymoz, cū pascha imolarēt dicūt illi discipuli sui. Vbi uis, ut abeamus & parem⁹, ut edas pascha. Et emittit duos e discipulis suis & dicit illis. Ite i ciuitatē, & occurret uobis homo hydriam

XIII

κεράμιον ὕδατος βασάλω. ἀκολυθίσατε
 αὐτοῦ, καὶ ὅπου ἐὰν εἰσέλθῃ, εἰπατε τοῦ ὀ
 κοδεπότη, ὅτι ὁ διδάσκαλος λέγει. πῶς εἰμι
 τὸ κατάλυμα, ὅπου τὸ πάχα μετὰ ἡμῶν μαθη
 τῶν μου φάγω, καὶ αὐτὸς ἡμῖν δεῖξί ἀνώγε
 ορ μέγα, ἐς φωρλίον, εἰτοιμορ. ἐκεῖ εἰτοιμάσα
 τε ἡμῖν. Ὁ δὲ ἦλθον οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ, Ὁ ἦλ
 θον εἰς πλὴν πόλιμ. καὶ ἔυρον καθὼς εἶπερ
 αὐτοῖς, καὶ ἠτοίμασαν τὸ πάχα, καὶ ὀφίσε
 γενομένης ἔρχετο μετὰ ἡμῶν δώδεκα. καὶ ἀνα
 κηλύων αὐτῶν καὶ ἐδιόντων εἶπερ ὁ Ἰη
 σοῦς. ἀμὲν λέγω ἡμῖν, ὅτι εἰς ἐξ ὑμῶν πα
 ραδώσῃ με, ὁ ἐδίωμ μετ' ἐμοῦ. οἱ δὲ ἤρξαντο
 λυπεῖσθαι, καὶ λέγει αὐτοῦ, εἰς καθ' εἰς. μήτι
 ἐγὼ, καὶ ἄλλος, μήτι ἐγὼ; ὁ δὲ ἀποκριθεὶς
 εἶπερ αὐτοῖς. εἰς ἐκ ἡμῶν δώδεκα, ὁ ἐμβα
 πτόμενος μετ' ἐμοῦ εἰς τὸ τρυβλίον, ὁ μόν ἡὸς
 τῷ ἀνθρώπου ὑπάσῃ καθὼς γέγραπται πε
 ρὶ αὐτοῦ. Οὐαὶ δὲ τοῦ ἀνθρώπου ἐκείνου δι' οὗ ὁ
 ἡὸς τῷ ἀνθρώπου παραδίδοται, καλὸν ἦν αὐ
 τῷ εἶ οὐκ ἐγεννήθη ὁ ἀνθρώπος ἐκένος, καὶ ἐ
 διόντων αὐτῶν λαβὼν ὁ Ἰησοῦς ἄρτον ἐν
 λογήσας, ἐκλάσει καὶ ἔδωκερ αὐτοῖς, καὶ
 εἶπερ, λάβετε, φάγετε, τοῦτό ἐστι τὸ σῶμα
 μου, καὶ λαβὼν τὸ ποτήριον, ἐχαρισθήσας
 ἔδωκερ αὐτοῖς. καὶ ἔπειον δὲ αὐτῷ πάντες
 καὶ εἶπερ αὐτοῖς, τοῦτό ἐστι τὸ αἷμα μου τὸ
 καινῆς διαθήκης, τὸ περὶ πολλῶν ἐκχυνόμε
 νορ. ἀμὲν λέγω ἡμῖν, ὅτι οὐκ εἶμι οὐ μὴ πῖω
 ἐκ τοῦ γενήματος οἴου ἀμπέλου, ἕως τ' ἡμέ
 ρας ἐκείνης, ὅταν αὐτὸ πῖνω καινὸν ἐν τῇ βα
 σιλείᾳ τοῦ θεοῦ, καὶ ὑμνήσαντες δὲ ἦλθον εἰς
 τὸ ὄρος ἡμῶν. καὶ λέγει αὐτοῖς ὁ Ἰη
 σοῦς, ὅτι πάντες σκανδαλιθήσεσθε ἐν ἐμοὶ
 ἐν τῇ νυκτὶ ταύτῃ. ὅτι γέγραπται πατάξω
 τὸν ποιμένα, Ὁ διασκορπισθήσεται τὰ πρό
 βατα. ἀλλὰ μετὰ τὸ ἐερθῆναι με προάξω ὑ
 μᾶς εἰς τὴν Γαλιλαίαν, ὃ ἢ πρότερος ἔφη αὐτῶ.
 καὶ εἰ πάντες σκανδαλιθήσονται, ἀλλ' οὐκ ἐγὼ
 καὶ λέγει

hydriam aquæ baiulās, sequimini illū
 & quocūq; ingressus fuerit, dicite patri/
 familias, magister dicit. Vbi est diuer/
 forium, ubi pasca cum discipulis meis
 edam? Et ille uobis ostendet tridiniū
 magnū stratū paratū, illic parate
 nobis. Et exierunt discipuli eius, & ue/
 nerunt in ciuitatē, & repererunt quē
 admodum dixerat illis, & parauerunt
 pasca. Et cū uespera esset facta, uenit
 cum duodecim. Et cum accūberent &
 ederent, dixit Iesus. Amen dico uobis.
 Vnus ex uobis tradet me, qui edit me/
 cum. At illi cœperunt contristari, & di/
 cere illi singillatim, Nū ego? Et ali⁹, nū
 ego? Ille uero rñdens dixit illis. Vnus
 e duodecim qui intingit mecum in cati/
 num, Filius quidē hominis uadit sicut
 scriptum est de illo, Sed uæ homini illi,
 per quē filius hominis traditur, bonū
 erat illi, si natus nō fuisset homo ille. Et
 edentibus illis, sumpto Iesus panē,
 cū gratias egisset, fregit & dedit illis, ac
 dixit. Sumite, comedite, hoc est corpus
 meū, & accepto poculo, cū gratias egis/
 set dedit illis, & biberunt ex eo omnes,
 & dixit illis. Hic est sanguis meus noui
 testamenti, qui pro multis effunditur.
 Amen dico uobis, posthac non bibam
 de fructu uitis, usq; ad diem illum cum
 illud bibero nouum in regno dei, Et cū
 hymnum cecinissent, exierunt in mon/
 tem oliuarū. Et dicit illis Iesus. Oēs scā
 dalū patiēmini in me in nocte hac, quā
 scriptū est. Percutiam pastorē, & di/
 spergentur oues. Sed posteaq; resur/
 rexero præcedam uos in Galilæam.
 Petrus autem dixit illi. Etiam si om/
 nes scandalizati fuerint, at non ego,
 K Et dicit

Cena dñi.

De traditōe suo loquitur.

De factō corpōis & sanguis.

De fuga dñi loquitur.

Presumptio Petri, et de eius negatōe.

min, quando dñs dormi
 to an medio noctis an
 dñs uenit
 te uos dormientes. Cate
 uobis omnib⁹ dico. Vig
 te pascha & azymoz die
 dñm. Et quarebar
 s (sicut, quomodo eu
 ta manu occideret. Dico
 die festo, ne qñ cumul⁹ fu
 esset. Bernaniz in domo
 jacubente eo, uenit mu
 saltu nardi pñtice pñt
 no alabastro, effudit illi
 aut qdā, q indignabāt
 eret. Ad quid pñtio hanc
 lam poterat hoc uenire
 tis domaris, ac dari pau
 tuerunt aduersus illam
 Sinite illam. Cur illi mo
 num opus operata est et
 er enim pauperes hab
 quando cūq; uoluerit
 nfacere, me uero nō
 quod potuit hæc fecit
 eret meū corpus ad
 n dico uobis. Vbiāq;
 angeli hoc in totis
 hoc qd fecit hæc dñ
 n. Et Iudas Maccanus
 abire ad sumos
 eū illis. Quo
 a polliciti fut
 qrebat, quō
 primo die azymoz
 e dicit illi discipuli
 mus & parent
 tre duos e discipuli
 ciuitate, & occurrunt

Cap. 14 κὴ λέγει αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς. ἀμὲν λέγω σοι, ὅτι σήμερον ἢ τῆ νυκτὶ ταύτῃ πρὶν ἢ εἶς ἀλέκτορα φωνῆσαι, τρεῖς ἀπαρνήσῃ με. ὁ δὲ ἐκ περιουσίας ἔλεγε, μᾶλλον ἐὰν με εἴη συν αποθανῆν σοι, ὅμη σε ἀπαρνήσομαι. ὡσαύτως ἢ κὴ πάντες ἔλεγον, κὴ ἔρχονται εἰς χωρίον οὗ τὸ ὄνομα γεθσημανεὶ, καὶ λέγει τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ. καθίσετε ὧδε ἕως προσεύξομαι, κὴ πρὸς ἀλαμβάνει τὸν πέτρον κὴ τὸν ἰάκωβον. Ὁ ἰωάννης μετ' αὐτοῦ, Ὁ Ἰερζαφ ἐκ θαμιθεῖσαι κὴ ἀδκμονεῖ, κὴ λέγει αὐτοῖς. περιλυτῶς ἐσμι ἢ ψυχῆ μου ἕως θανάτου. μείνατε ὧδε Ὁ γρηγορεῖτε, κὴ προφελθῶμι κερὸν, ἐπέσει ἐπὶ τὸ Ἰησοῦς Ὁ προσκύχητο, ἵνα εἰδωατόμ ἐσμι παρέλθῃ ἀπ' αὐτοῦ ἡ ὥρα. κὴ ἔλεγε, ἀββᾶ ὁ πατήρ, πάντα εἰδωατά σοι παρένεγκε τὸ ποτήριον ἀπ' ἐμοῦ τοῦτο. ἀλλ' οὐτί ἐγὼ θέλω, ἀλλὰ τί σὺ, κὴ ἔρχεται κὴ ἐνρίσκει αὐτοὺς καθένδοντας, κὴ λέγει τῷ πέτρῳ. σίμων καθένδεις, οὐκ ἴχυσας, μίαν ὥραν γρηγορεῖσαι, γρηγορεῖτε καὶ προσεύχετε, ἵνα μὴ εἰσέλθῃτε εἰς πειρασμόν. τὸ μὲν πνεῦμα προθυμῶν, ἡ δὲ σὰρξ ἀδενῆσ. Ὁ πάλιν ἀπελθὼν προσκύχητο τὸν αὐτὸν λόγον εἰπὼν, κὴ ὑποσρέψας, ἔψεν αὐτοὺς πάλιν καθένδοντας, ἥσαν ἢ οἱ ὀφθαλμοὶ αὐτῶν βεβαρημένοι, κὴ οὐκ ἠδύσαν τί αὐτῶ ἀποκριθῶσιν. Ὁ ἔρχεται τὸ τρίτον κὴ λέγει αὐτοῖς. καθένδετε λοιπὸν καὶ ἀναπαύεσθε. ἀπέχθῃ, ἦλθεν ἡ ὥρα. ἰδοὺ πρὸς ἀδιδότην ὁ ἦδεις τῷ ἀνθρώπῳ εἰς τὰς χεῖρας τῶ ἀμαρτωλῶν. εἰ εἰρεοδεῖ ὄγωμεν. ἰδοὺ ὁ πρὸς ἀδιδότης με ἤγγικεν, κὴ εὐθέως ἔτι αὐτὸν λαλοῦντ' πρὸς ἀνίτην ἰδοὺ εἰς ὧν τῶ δώδεκα καὶ μετ' αὐτῶ ὄχλος πολλὸς μετὰ μαχαιρῶν κὴ ξύλων παρὰ τῶν ἀρχιερέων κὴ τῶν γραμματέων κὴ τῶν πρεσβυτέρων. δεδωκεν δὲ ὁ παραδιδότης αὐτὸν σύσκημον αὐτοῖς λέγων. ὁμ' ἄν φιλήσω, αὐτόσδεσιν, κρατήσατε αὐτόν κὴ ἀπαγάγετε ἀσφαλῶς

Deo dōn iēsu t' hoito.

Traditur a Iuda.

Et dicit illi Iesus. Amen dico tibi, quod hodie in nocte hac priusquam bis gallus cecinerit, ter abnegabis me. At ille magis dicebat. Imo si me oportuerit commori tibi, non te abnegabo. Si militer autem & omnes dicebant / & ueniunt in locum cuius nomen Gethsemani, & dicit discipulis suis. Sedete hic, donec orauero, & assumit Petrum, & Iacobum, & Ioannem secū, & cepit expauescere & angī. Et dicit illis, uehementer tristis est anima mea usq; ad mortē, manete hic & uigilate. Et progressus paululū prostratus est in terra & orauit, ut si possibile esset, transfret a se hora, & dicebat. Abba pater, omnia possibilīa sunt tibi, aufer poculū a me hoc, sed non qd ego uelim, sed quid tu. Et uenit, & offendit eos dormiētes. Et dicit Petro. Simon dormis? non potuisti unā horā uigilare? Vigilate, & orate, ne ueniatis in tentationem. Spiritus quidem promptus, caro uero infirma. Et rursus digressus orabat eisdem uerbis dicens. Et reuersus offendit illos rursus dormiētes, erant enim oculi eorum grauati, & nesciebant quid illi responderent. Et uenit tertio, & dicit illis. Dormite posthac & reqescite. Sufficit. Venit hora, & tradit filius hominis in manus peccatorum. Surgite eamus. Ecce qui tradit me, appropinquauit. Et cōtinuo adhuc eo loquente accedit Iudas q erat unus e duodecim, & cū illo turba multa cum gladijs & lignis a summis sacerdotibus & scribis & senioribus. Dederat aut is qui tradebat eum cōmune signum illis, dicēs. Quemcūq; osculatus fuero is est, cōprehēdite illū & abducite caute.

ασφαλώς. καὶ ἔλθῶν, εὐθέως προσελθὼν αὐ-
 τῷ, λέγει αὐτῷ, ραββεί ραββεί. καὶ κατεφί-
 λκσεν αὐτόν. οἱ δὲ ἐπέβαλον ἐπ' αὐτόν τὰς
 χεῖρας αὐτοῦ, Ἐκράτησαν αὐτόν. εἰς δὲ πῶ-
 παρσηκόντων πασάμενος πλὴν μάχαιραν
 ἔπαισε τὸν δούλον τοῦ ἀρχιερέως, καὶ
 ἀφ᾽ ἑλπερ αὐτοῦ τὸ ὠτίον. καὶ ἀποκριθεὶς
 ὁ ἸΗΣΟΥΣ ἔειπερ αὐτοῖς. ὡς ἐπὶ ληστῆρ
 θηήλδετε μετὰ μάχαιρῶν καὶ ξύλων συλ-
 λαβῆμε, καθημέραν ἡμῆρ πρὸς ὑμᾶς
 εἰ τῷ ἱερῷ διδάσκωμ, Ἐ οὐκ ἐκράτησα
 τέ με. ἀλλ' ἵνα πληρωθῶσιν αἱ γραφαί.
 καὶ ἀφέντες αὐτόν πάντες ἔφυγον. καὶ εἰς
 τὴν μερσίσην ἠκολούθη αὐτῷ περιβε-
 βλημένος σινδῶνα ἐπὶ γυμνοῦ, καὶ κρατοῦσιν
 αὐτόν οἱ μερσίσηκοι. ὁ δὲ καταλιπὼν πλὴν σιν-
 δῶνα, γυμνὸς ἔφυγεν ἀπ' αὐτοῦ. καὶ ἀπήγα-
 γον τὸν ἸΗΣΟΥΣ πρὸς τὸν ἀρχιερέα. καὶ
 σωρεύχονται αὐτῷ πάντες οἱ ἀρχιερεῖς
 καὶ οἱ πρεσβύτεροι καὶ οἱ γραμματεῖς. καὶ
 ὁ πέτερ ἀπὸ μακροῦθεν ἠκολούθησεν αὐ-
 τῷ. ἔως ἔσω εἰς πλὴν αὐλήν τοῦ ἀρχιερέως.
 καὶ ἦρ σωκαθήμεν μετὰ πῶν ὑπηρετων
 καὶ διεμαίρομεν πρὸς τὸ φῶς. οἱ δὲ ἀρ-
 χιερεῖς καὶ ὄλον τὸ σωδέριον ἐζήτου
 κατὰ τοῦ ἸΗΣΟΥ μαρτυρίαν εἰς τὸ θανα-
 τῶσαι αὐτόν. καὶ οὐκ ἔνερισκομ. πολλοὶ γὰρ
 ἔψευδομαρτύρουσιν κατ' αὐτόν, καὶ ἴσαι αἱ
 μαρτυρίαι οὐκ ἦσαν. καὶ τρεῖς ἄμα-
 σάρτες ἔψευδομαρτύρουσιν κατ' αὐτοῦ λέ-
 γοντες. ὅτι ἡμεῖς ἠκούσαμερ αὐτοῦ λέ-
 γοντος, ὅτι ἐγὼ καταλύσω τὸν ναὸν
 τοῦτομ χερσοποίητομ, καὶ διὰ τριῶν ἡμε-
 ρῶν, ἄλλομ ἄχερσοποίητομ οἰκοδομήσω. καὶ
 οὐδε ὄντως ἴσαι ἢ ἡ μαρτυρία αὐτοῦ. καὶ
 ἀνασᾶσ ὁ ἀρχιερεὺς εἰς τὸ μέσομ ἐπαρώ-
 κησεν τὸν ἸΗΣΟΥΣ λέγων. οὐκ ἀποκρίμη-
 οὐδεμ; τί οὗτοί σου καταμαρτυροῦσιν; ὁ δὲ εἰσι-
 ῶπα καὶ οὐδὲν ἀπεκρίναρ. πάλιν ὁ ἀρχιερεὺς εἰ-
 πρώτα

caute, Et cū uenisset, p̄tinus accedit ad
 illū, dicitq; ei. Rabbi rabbi, & deoscula-
 tus est eū. Illi uero iniecerūt in illū ma-
 nus suas, & cōphenderūt eū. Vn^o autē
 q̄spiā astantiū educto gladio percussit
 seruū sūmi sacerdotis, & amputauit ei⁹
 auriculā. & r̄ndēs Iesus dixit illis. T̄ āc̄
 ad latronē existis cum gladijs & lignis
 ad cōphēdēdū me, quotidie erā apud
 uos in tēplo docēs, & nō cōphendistis
 me, sed ut impleatur scripturā. Et relicto
 illo oēs fugerūt, & unusquispiā adole-
 scētul⁹ sequebat̄ illū circūamictus sindo-
 ne sup nudū, & cōphendūt illū adole-
 scētulū. Ille uero relicta sindone nud⁹
 effugit ab illis. Et abduxerūt Iesum ad
 sūmū sacerdotē. Et conueniūt cum illo
 oēs sūmi sacerdotes & seniores & scri-
 b̄. Et Petrus eminus sequebat̄ illū do-
 nec uenisset in atriū sūmi sacerdotis, &
 erat sedens una cum ministris, & calefi-
 ebat ad lumen. Summi uero sacer-
 dotes & totū conciliū querebat ad-
 uersus Iesum testimoniū, ut morti tra-
 derent eum, & non inueniebant. Nam
 multi falsum testimoniū dixerant ad-
 uersus illum, & non erant satis idonea
 testimonia. Et quidam assurgebant &
 falsum testimoniū ferebant aduer-
 sus illum, dicentes. Nos audiuius
 eum dicentem. Ego diruam templum
 hoc quod est manibus factum, & tri-
 bus diebus aliud sine manibus factum
 ædificabo. Et ne sic quidē satis idonea
 erāt testimonia illoꝝ. Et surgēs sūmus
 sacerdos ī mediū, interrogabat Iesū di-
 cēs. Nō r̄ndēs q̄c̄c̄? Quid isti aduersū
 te testificant? At ille tacebat, & nihil re-
 spōdebat. Rursū sūmus sacerdos inter-
 K z rogauit

Capitur Iesus.

Iesus ad tēba se capientem.

Ad domū Annę dicit.

De falso testio quæsitio.

Iesus. Amen dico
 nocte hac priusquam
 ter abnegabis me.
 Iudas. Iam si me oportet
 non te abnegabo.
 omnes dicebant
 locum cuius nomen
 dicit discipulis suis. Secū-
 dū. & affluunt Petrum
 & Joannem secū. & cepit
 tangi. Et dicit illis. uide
 est anima mea usq; ad
 te hic & uigilate. Expro-
 bium prostratus est in ter-
 ra prostratus esset. transi-
 ebat. Abba pater, omne
 tibi, aufer poculum am-
 lego uelim, sed quid
 dicit eos dormientes. Et
 in dormitis non potest
 are. Vigilare, & ora-
 tionem. Spiritus
 is, caro uero infirma.
 Iesus orabat eis demo-
 nefus offendit illos.
 is, erant enim oculi
 diebant quid illi resp-
 it terno, & dicit illis
 & reseruate. Sufficit
 idit filius hominis
 Surgite eam
 propinquauit. Iesus
 quente accedit Iudas
 decim, & cū illo
 dñs & lignis a summo
 scribis & senioribus
 qui tradebat eum
 dices. Quem
 cōprehēdit

Cap. 14.

*Asū facdote itrogat/
Tu es chzus filij dei be:*

πρωτα αυτον. και λεγα αυτω. συ ει ο χρι
 στος ο υιος του ευλογητ; ο δε ιησους ειπεν
 εγω ειμι, και οφειδε τον υιον του ανθρωπου
 καθημονομ εκ δεξιων φι δωαμεως. εις
 χομλωμ μετα των νεφελων του ουρανου. ο
 δε αρχιερευς διαρρηξας τους χιτωνας αυτου
 λεγα. τι ετι χρειαμ εχομλω μαρτυρων; η
 κοςατε τ βλασφημιασ. τι υμιν φαίνεται; οι η
 παντες κατεκριναν αυτον ειναι ενοχομ θανα/
 του. και ηξαν οτινες εμπηυν αυτω και περικαλυ
 πτην το προσωπον αυτου, και κολαφιστην αυτον και
 λεγην αυτω. προφητευσον. και οι υπεκρετησαπισ
 μασιμ αυτον εβαλλον. και εν τω πετρον εν τη
 αυτη κατω, ερχεται μια των παιδισκων του
 αρχιερωσ, και ιδουσα τον πετρομ θερμαι/
 ρομενομ, εμβλεψασα αυτω λεγα, και συ με
 τα του ναζαρηνου ιησους ηδα. ο δε ηρησα
 το λεγωμ. ουκ οίδα, ουδε επισαμαι τι λεγεις.
 και εζηθημ εξω εις το προαυλιομ. ο αλεκ
 τωρ εφωνησεμ. και η παιδισκη ιδουσα αυ/
 τον παλιμ ηξατο λεγειν τοις παρεσιν ο/
 σιμ. οτι ουτος εστι αυτην ειμ. ο δε παλιμ ηρ/
 νητο. και μετα μικρον παλιμ οι παρεσιν
 ελεγον τω πετρω. αληθως εστι αυτην ει. και
 γαρ γαλιλαιου ει, και η γαλια σου ομοια/
 ζα. ο δε ηξατο αναδεματιζειμ και ομνησαμ,
 οτι ουκ οίδα τον ανθρωπον τον ον λεγεις. ο
 εκ δευτερου αλεκτωρ εφωνησεν. και ανεμνησθη ο
 πετροσ τ ρηματ ου ειπεν αυτω ο ιησους. οτι
 πριν αλεκτωρα φωνησαι δις, απηνησ με τρις.
 και επιβαλων εκλαιεν. και ευθεωσ επω το πρω/
 συμβολιον πησαντες οι αρχιερις μετα των πε
 ρων ευτηρ και γραμματεων και όλων των συνεδριων δι
 σαντες τον ιησουν, απηνεκαν και ηδεωκαμ
 τω πιλατω. και επηρωτησεν αυτον ο πιλατ. συ
 ει ο βασιλευσ των ισραιλωμ; ο η απκριθεισ ειπεμ
 αυτω. συ λεγεις. και καταγορω αυτην οι αρχι/
 ερεεσ πολλα. ο δε πιλατ παλιμ επη/
 ρωτησεμ αυτον λεγωμ. ουκ αποκριμη
 ουδεμ

Conspuitur.

Ve petrus ter negauit.

*Iesus uincty mane tra/
ditur Pilato.*

Accusatur.

rogauit, & dicit illi, Tu es ille Christus
 filius benedicti? Iesus autē dixit. Ego
 sum, & uidebitis filiū hominis sedentē
 a dextris uirtutis, & uenientē in nubi
 bus cœli. Sūmus autē sacerdos dilacera
 tis uestibus suis dixit. Quid p̄terea op̄
 habemus testibus? Audistis blasphem
 iā, quid uobis uidetur? Illi uero oēs
 condēnauerunt eum esse reum mortis.
 Et cœperunt quidā conspuere in eum,
 & obuelare faciem illius, & colaphis eū
 cedere, & dicere illi, diuina, & ministri
 alapas illi impingebant. Et cū esset Pe
 trus in atrio inferius, uenit una ancilla/
 rum summi sacerdotis, & cum uidisset
 Petrū calefaciētem se intuita illū dicit.
 Et tu cū Nazareno Iesu fuisti? At ille
 negauit, dicens. Non noui, neq; scio qd
 dicas. Et exiuit foras in uestibulū, & gal
 lus cecinit. Et ancilla cū uidisset eū, rur
 sum cœpit dicere his qui astabant, hic
 ex illis est. At ille rursū negabat, ac pau
 lo post iterum qui astabant dicebant
 Petro, Vere ex illis es, & Galilaus es, &
 loquela tua conuenit. At ille cœpit exe
 crari & iurare, non noui hominē istum
 de quo dicitis. Et iterū gallus cecinit. Et
 recordatus est Petrus uerbi quod dixe
 rat illi Iesus. Priusq; gall⁹ cecinerit bis,
 abnegabis me ter, & cœpit flere.

XV

Et confestim diluculo concilio inito,
 summi sacerdotes cū senioribus & scri
 bis, ac totū concilium uinctū Iesum ad
 duxerunt, & tradiderunt Pilato. Et in
 terrogauit eū Pilatus. Tu es ille rex Iu
 dæorū? At ille respondens dixit illi. Tu
 dicis. Et accusabant eum summi sacer
 dotes de multis. Pilatus autē rursus in
 terrogauit illū, dicens. Non respondes
 quicq;

οὐδὲν· ἴδε πόσα σου καταμαρτυροῦσι· ὁ δὲ
ΙΗΣΟΥΣ οὐκ ἔτι οὐδὲν ἀπεκρίθη, ὡς περὶ
 μάζαρον τὸν πιλᾶτον, κατὰ δὲ ἑορτήν, ἀπέλυ
 ερ αὐτοῖς ἕνα δέσμιον ὄνπερ ἤτοῦντο. ἦν δὲ ὁ
 λέγομηνος βαρραβᾶς μετὰ τῶν συσασια
 σῶν Δεδεμνύοι, οἱ ἕνεκεν τῆς χάριτος φόνου πε
 ποιήσασα, καὶ ἀναδοῦσας ὁ ὄχλος ἤρξατο
 αὐτῶν, καθὼς αἰεὶ ἐποίει αὐτοῖς, ὁ δὲ πιλᾶ
 τος ἀπεκρίθη αὐτοῖς λέγων, θέλετε ἀπολύ
 σθαι μὲν τὸν βασιλέα τῶν ἰουδαίων, ἐγίνω
 σκεν γὰρ, ὅτι διὰ φθόνου πρὸς δεδωκίαν αὐ
 τῶν οἱ ἀρχιερεῖς, οἱ δὲ ἀρχιερεῖς ἀνέσασα τὸν
 ὄχλον, ἵνα μάλλον τὸν βαρραβᾶν ἀπολύσῃ
 αὐτοῖς, ὁ δὲ πιλᾶτος ἀποκριθεὶς πάλιν εἶ
 περ αὐτοῖς, τί θέτε ποιῆσαι ὅν λέγει
 τε βασιλέα τῶν ἰουδαίων; οἱ δὲ πάλιν ἔκρα
 ξαν, σάβωσον αὐτόν, ὁ δὲ πιλᾶτος ἔλεγε μὲν αὐ
 τοῖς, τί γὰρ κακὸν ἐποίησα; οἱ δὲ, περιώ
 τήρω ἔκραξαν, σάβωσον αὐτόν, ὁ δὲ πιλᾶ
 τος βουλόμενος τὸν ὄχλον τὸ ἱκανὸν ποι
 ῆσαι, ἀπέλυσε μὲν αὐτοῖς τὸν βαρραβᾶν, καὶ
 παρέδωκε τὸν **ΙΗΣΟΥΣ** φραγελλώσας, ἵνα
 σαυρωθῆ. οἱ δὲ στρατιῶται ἀπήγαγον αὐτὸν
 ἔσω φθὶ ἀυλῆς ὁ ὄστιν πραιτώριον, ἐσυνα
 λούσιν ὄλιγον πλὴν ὡραίων, καὶ ἐνδύουσιν αὐ
 τὸν πορφύραν, καὶ περιτιθέασιν αὐτῷ πλέ
 ξαντες ἀκανθίνον σέφανον, καὶ ἤρξαντο ἀ
 πράξειν αὐτόν, καὶ βασιλεῦ τῶν ἰου
 δαίων, καὶ ἐτυπῶν αὐτοῦ πλὴν κεφαλῶν κα
 λάμων, καὶ ἐνέπιον αὐτῶν, καὶ τιθέντες τὰ
 γόνατα προσεκύνουσιν αὐτῷ, καὶ ὅτε ἐπέ
 παιξεν αὐτῷ, ἐξέδυσαν αὐτῷ πλὴν πορφύ
 ραν, καὶ ἐνέδυσαν αὐτὸν τὰ ἱμάτια τὰ ἴδια
 καὶ ἐξάγουσιν αὐτὸν, ἵνα σαυρώσῃ αὐ
 τόν, καὶ ἀγαρῆνοσιν παρέχοντά ἵνα σί
 μονα κυρνωῶν ἐρχόμενον ἀπὸ ἀγροῦ, τὸν
 πατέρα ἀλεξάνδρου καὶ ρούφου, ἵνα ἄρῃ τὸν
 σταυρὸν αὐτοῦ, καὶ φέρουσιν αὐτὸν ἐπὶ γολγο
 θᾶ τόπον, ὁ ὄστιν μετρεμὴν δρόμον κρη
 νίον

quod est; ecce quibus multa aduersus te testifica
 tur. Iesus autē deinde nihil rēdit, adeo
 ut admiraretur Pilatus. Ceterū in festo
 dimittebat illis unū uinctū, quēcumq;
 postulassent. Erat autē qui dicebat Ba
 rabbas, qui cū seditionis autoribus fue
 rat uinctus, qui in seditione eadem pa
 trauerāt, & cū acclamaasset turba coepit
 postulare quē admodū semper fecerat
 illis. Pilatus autem respondit eis dicēs.
 Vultis dimittā uobis illū regē iudeoꝝ?
 Sciebat em̄ qd̄ propter inuidiā tradi
 dissent illū summi sacerdotes. Summi
 uero sacerdotes excitauerunt turbā, ut
 potius Barabbam dimitteret ipsis. Pila
 tus autē respondēs rursū ait illis. Quid
 igitur uultis faciā ei, quē dicitis regem
 Iudaeoꝝ? At illi rursū clamauerunt.
 Crucifige illū. Pilatus autē dicebat illis
 Quid enim mali fecit? At illi uehemen
 tius clamauerunt. Crucifige eū. Pilatus
 uero uolens turbā facere satis, dimisit
 illis Barabbā, & tradidit Iesum flagel
 latum, ut crucifigeretur. Milites autē ab
 duxerunt eum intro in atriū quod est
 p̄torium, & conuocant totā cohortē, &
 induunt illū purpura, & circumponunt ei
 contextam spineā coronā, & coeperunt
 salutare illū. Aue rex Iudaeoꝝ, & uerbe
 rabant illius caput arundine, & inspuē
 bant in illū, & positis genibus adora
 bant illū. Et cum illussissent ei, exuerunt
 eum purpura, & induerunt illū uestib⁹
 pprijs, & educunt eum, ut crucifigerent
 eum, & coegerunt p̄tereuntē quēdam
 Simonē cyrenensem, qui ueniebat ex
 agro patrē Alexandri & Rufi, ut tolle
 ret crucem eius. Et ducunt eum in Gol
 gatha locū, quod est, si interpteris Cal
 K 3 uariæ

De dimissione Barabbæ.

Acclamat Crucifige.

Flagellatur iesus.

Coronatur spinis: illudic.

Educitur ad crucifigendum.

Cap. 15. νίου τὸ ποσ, κὴ ἐδίδου αὐτῶ πιψμ ἰσμενισ
 μένομ διμομ, ὃ δὲ δὸκ ἔλαβεμ, καὶ σαυρώσαρ
 τες αὐτὸμ διαμερίζοντῃ τὰ ἱμάτια αὐτῆ βάλ
 λοντες κληρομ ἐπὶ αὐτὰ τίς τί ἄρη, ἢ ἡ ὥρα
 τῆς τῆς ἡ ἐσαύρωσαμ αὐτὸμ, κὴ ἢ ἢ ἐπιγρα
 φή τῆ αἰτίας αὐτῶ ἐπιγεγραμμένη. ὁ θασι
 λεύς τῆ ἰουδαίωμ, κὴ σω αὐτῶ σαυρῶσιμ δὴ ο
 λησάα, ἕνα ἐκ δεξιῶμ, κὴ ἕνα ἐξ ἐωνύμων
 αὐτῆ, κὴ ἐπληρώθη ἡ γραφή ἡ λέγουσα, Ἐμει
 τὰ ἀνόμωμ ἔλογίδη, κὴ οἱ ἡ ἀπρευόμενοι τῆ
 βλασφημῶμ αὐτὸμ κινουῶτες τὰς κεφαλὰς
 αὐτῆ κὴ λέγοντες, οὐαὶ ὁ καταλύωμ τὸμ ναὸν
 κὴ ἐν τρισὶν ἡμέραις διοκοδοῶμ, σῶσομ σὶ
 αὐτὸμ Ἐ κατὰβα ἀπὸ τοῦ σαυροῦ, ὁμοίως Ἐ
 οἱ ἀρχιερεῖς ἐμπαίζοντες πρὸς ἀλλήλους, μεί
 τὰ ἡ γράμματέωμ ἔλεγον, ἄλλους ἔσω
 σεμ, ἐαυτὸμ ὃν δάωπη σῶσαμ. ὁ ΧΡΙΣΤΟΣ
 ὁ θασιλεύς τῶ ἰσραήλ, καταβάτω μῶ ἀπὸ
 τοῦ σαυροῦ ἵνα ἰδῶμην κὴ τῶ ἐνσωμεμ, καὶ
 οἱ σωεσαυρωμένοι αὐτῶ ὠνείδισομ αὐτῆ, γα
 νομένης ἡ ὥρας ἕκτης σκότος ἐγένετῆ ἐφ' ὅλημ
 πλὴν γλῶ, ἕως ὥρας ἑνάτης. κὴ τῆ ὥρα τῆ ἐνάτῃ
 ἐσόκημ ὁ ΙΗΣΟΥΣ φωνῆ μετ' ἄλλῃ, λέγων, ἔι
 λωὶ ἔλωὶ λαμὰ σαβαχθάνι, ὃ ἐσιμ μεδεσμ
 μενόμενον, ὁ θεός, ὁ θεός μω, εἰς τί με ἐγκα
 τέλιπα, κὴ τινεῖς τῆ παρερηκότων ἀκού
 σαντες ἔλεγον, ἰδοὺ ἡλίαμ φωνῆ δραμῶμ
 δὲ εἰς κὴ γεμήσασ πὸ γγον ὄξος κὴ περ
 δεῖσ καλάμω, ἐπότιζεμ αὐτὸμ λέγων,
 ἄφετε ἰδῶμεν εἰ ἐρχετῆ ἡλίας καθελεῖν αὐ
 τὸμ. ὁ δὲ ΙΗΣΟΥΣ ἀφείε φωνῆμ μεγὰ
 λην, ἐξέπνευσεμ, κὴ τὸ καταπέτασμα τοῦ
 μαοῦ ἐχίθη εἰς δύο ἀπὸ ἄνωθεν ἕως
 κάτω. ἰδὼμ δὲ ὁ κερτυρίωμ ὁ παρερη
 κὴ ἐξεναντίας αὐτοῦ, ὅτι οὕτως κρῆξασ
 ἐξέπνευσεμ, εἶπεν, ἀληθῶσ ὁ ἄμδρωτῶ
 οὗτῶ ἡὸσ ἢμ θεοῦ. ἡσάρ
 λὲ κὴ γινωῶκεσ ἀπὸ μακροῦθεν δε
 φροῦσα. ἐν αἰσῆμ μαρία μαγδαληνή
κὴ μαρία

Crucifigitur.

Blasphematur.

Clamat Eloi:

Moritur.

Mulieres pcul aspectat.

uariæ locus, & dederunt illi bibere myr
 ratum uinū, ille uero nō sumpsit. Et cū
 crucifixissent eum, partiti sunt uestimē
 ta eius, mittentes sortē super illa, q̄s qd
 tolleret. Erat aut̄ hora tertia, & crucifi
 xerunt eū. Et erat inscriptio causæ illius
 inscripta rex Iudæor̄. Et cū eo crucifi
 gunt duos latrones. unum a dextris, &
 unū a sinistris eius. Et impleta est scrip
 tura, quæ dicit. Et cum iniquis deputa
 tus est, & qui p̄teribant conuiciabatur
 illi. mouentes capita sua, ac dicētes. Vx
 qui demoliris templum, & in tribus
 diebus ædificas, saluū fac teipsū, & de
 scende de cruce. Similiter & sūmī sacer
 dotes illudentes inter sese cū scribis, di
 cebant. Alios saluos fecit, seipsum non
 potest saluū facere. Christus rex Israel
 descendat nūc de cruce, ut uideamus &
 credamus. Et q̄ crucifixi fuerant cū illo,
 pbra iaciebāt in eū. Cū uero facta esset
 hora sexta, tenebræ factæ sunt sup totā
 terrā, usq; ad horā nonā. Et hora nona
 clamauit Iesus uoce magna, dicēs. Eloi
 eloi lamaſabatani qd̄ est, si q̄s interp̄te
 tur, deus deus meus, cur me dereliquisti,
 & qdā astantiū cū audissent, dicebant.
 Ecce Heliā uocat. Accurrit aut̄ quidam,
 & impleta sp̄ōgia aceto, impostoq; ha
 rundini. porrexit illi potū dicēs. Sinite.
 Videamus an uēturus sit Helias, ad de
 ponēdū eū. Iesus aut̄ emissa uoce ma
 gna, expirauit. Et uelū tēpli scissum est
 in duas partes, a summo usq; ad imū.
 Cū uidisset aut̄ Ceturio qui aſtabat ex
 aduerſo illi, qd̄ sic emisso clamore expi
 rasset, dixit. Vere homo hic filius erat
 dei. Erant aut̄ & mulieres pcul spectan
 tes, inter quas erat Maria magdalene,
 & Maria

καὶ μαρία ἰακώβου τῷ μικροῦ, καὶ ἰωσήμη
 τῆς σαλώμης, αἱ καὶ ὅτε ἦν ἐν τῇ γαλιλαίᾳ
 ἀποκλούθουσαν αὐτῶν. καὶ ἄλλαι πολλαὶ αἰ
 σωαναβάσαι αὐτῶν εἰς ἱεροσόλυμα. καὶ ἦ
 δὲ ὄφια γεννομένης ἐπεὶ ἦν παρὰ σκευὴ ὅ
 εἰν προσάβατον, ἦλθεν ἰωσήφ ὁ ἀπὸ ἀριμα
 θαίας εὐχήμενος βουλευτῆς, ὃς καὶ αὐτὸς ἦν
 προσεχόμενος τῷ βασιλείῳ τῷ θεοῦ, φλ
 μήσας εἰσῆλθαι πρὸς πιλᾶτον, καὶ ἠτήσατο
 τὸ σῶμα τῷ ἰησοῦ, ὃ δὲ πιλᾶτος ἐθαύμα
 σεν εἰ ἦν τέθνηκεν. καὶ προσκαλεσάμενος
 τὸν κεντυρίωνα ἐπερώτησεν αὐτὸν, εἰ πάλα κα
 πέθανεν. καὶ γνοὺς ἀπὸ τῶν κεντυρίωνος, εἶδω
 ρήσατο τὸ σῶμα τῷ ἰωσήφ. καὶ ἀγορεύσας σιν
 δόνα καθελῶν αὐτὸ ἐνείλησεν τῇ σινδόνι.
 καὶ κατέθηκεν αὐτὸ ἐν μνημείῳ, ὃ ἦν λελα
 τομημένον ἐκ τῆς πέτρας, καὶ προσεκύλισεν λί
 θον ἐπὶ τῷ θύρῳ τῷ μνημείου. καὶ μαρία ἡ
 μαγδαλὴ καὶ μαρία ἰωσήφ ἐθεώρουν πρὸς τὴν
 θύραν. καὶ διαγενομένου τῶν σαβ
 βάτων, μαρία ἡ μαγδαλὴ καὶ μαρία ἰακώβου
 καὶ σαλώμη, ἠγόρασαν ἀρώματα ἵνα ἐλθῶσαι
 ἀλείψωσιν αὐτὸν. καὶ λίαν πρῶτον τῆς σαβ
 βάτων ἔρχονται ἐπὶ τὸ μνημεῖον ἀνατείλαν
 τὸς τῶν ἡλίου. καὶ ἐλεγον πρὸς ἑαυτάς.
 τίς ἀποκυλίσει ἡμῖν τὸν λίθον, ἐκ τοῦ
 θύρας τῷ μνημείου; καὶ ἀναβλέψασα, θεω
 ροῦσιν, ὅτι ἀποκεκύλισται ὁ λίθος, ἦν γὰρ
 μέγας σφόδρα. καὶ εἰσελθούσας εἰς τὸν
 μνημεῖον, εἶδον νεανίσκον καθήμενον ἐν τοῖς
 δεξιῶσι περιβεβλημένον σολῆν λευκὴν, καὶ
 ἐθεάμαθῆσαν. ὃ δὲ λέγει αὐταῖς. μὴ
 ἐκθαμβῶσθε, ἰησοῦν ζητεῖτε τὸν ναζαρε
 νόν τὸν ἐσαυρωμένον, ἠγέρθη, ὃν καὶ ἑώραθε
 ἰδεὶ ὁ τόπος ὅπου ἔθηκαν αὐτὸν. ἀλλ᾽ ὑπά
 γετε εἰπατε τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ καὶ τῷ πε
 τρῷ, ὅτι πρῶτον εἰς τὴν γαλιλαίαν,
 ἐκεῖ αὐτὸν ὄψεσθε καθὼς εἶπεν ὑμῖν, καὶ ἐξελ
 θῶσαι ταχὺ ἐφύσον ἀπὸ τῆς μνημείου, εἰ
 χεν ἡ αὐ
 τὰς τρεῖς

& Maria Iacobi parui, & Iose mater, &
 Salome, q̄ etiam cum esset in Galilæa
 secutæ fuerant illū, & aliæ cōplures quæ
 simul ascenderant cū eo Hierosolymā.
 Et cū iam uenisset uespera, nā erat pa
 rasceue, quæ p̄cedit sabbatū, uenit Io
 seph ab Arimathæa, honest⁹ senator, q̄
 & ipse erat expectans regnū dei, & sum
 pta audacia, ingressus est ad Pilatū, &
 petijt ab eo corpus Iesu. Pilatus autē ad
 miratus est, si iam mortu⁹ esset, & accer
 sito ad se Centurione, interrogauit il
 lum, an dudū mortuus fuisset. Et re co
 gnita ex Centurione, donauit corpus
 ipsi Ioseph. Et mercatus sindonem, de
 positum eū inuoluit sindoni, & depo
 suit in monumēto, quod erat excisum
 e petra. Et aduoluit lapidē ad ostium
 monumenti. At Maria magdalene, &
 Maria Iose spectabant ubi poneret.

De Sepulchra dñi.

XVI De Resurrectione.

Et cū p̄terisset sabbatū, Maria mag
 dalene, & Maria Iacobi, & Salome,
 emerunt aromata, ut uenirēt & unge
 rent eū. Et ualde mane uno die sabb
 atorū ueniunt ad monumentū, exorto
 sole, & dicebant inter sese. Quis reuol
 uet nobis lapidē ab ostio monumēti?
 Et cū respexissent, uident lapidem esse
 reuolutū. Nam erat magnus ualde. Et
 ingressæ in monumentū, uiderūt ado
 lescentem sedentē a dextris, amictū sto
 la candida, & expauerunt. At ille dicit
 eis. Ne expauescatis, Iesum quæritis
 Nazarenū q̄ fuit crucifixus, surrexit nō
 est hic, ecce locus, ubi posuerāt illū. Sed
 abite, dicite discipulis eius & Petro, qd̄
 p̄cedit uos in Galilæā, illic eū uidebitis
 sicut dixit uobis. Et abeuntes cito fuge
 runt a monumento. Habebat enim il
 K 4 las tremor

Angeli appaēt mulierib⁹.

& dederunt illi bibere
 ille uero nō sumpsit. Et
 cum parui sunt uel
 tunc forte super illa, q̄
 in hora tertia, & cum
 in scripto causæ illi
 uidetur. Et cū eo stant
 p̄ponens unum a dextris,
 is eius. Et impleta est scrip
 tura. Et cum iniquis depu
 r̄bant conuiciabatur
 capita sua, ac dicentes. Ne
 is templum. & in tribu
 ias salua facte ipsū, & o
 ue. Similiter & sumi
 nes in se cū scribit
 salua facte, scriptum an
 cere. Christus rex Iude
 le auge, ut uideamus &
 uisibili fuerant cū illa
 ti. Cū uero facta esset
 facta sunt sup̄ totū
 nā nonā. Et hora nona
 ce magna, dicit. Et
 ani qd̄ est, si qs̄ inter
 meus, cur me derel
 ū cū audissent, dice
 car. Accurrit autē qu
 ōgia aceto, impo
 rexit illi potū dicit
 in uēturus sit. Et
 Iesus autē emittit
 ait. Et uelū ep̄
 ates, a summo
 et autē. Cetero qu
 illi, qd̄ sic emittit
 xit. Vere homin
 e autē & mulier
 quas erat. Man
 illi

Cap. 16.

Ve primū se ostēdit Mariæ
magdalene.

Ve cūtibz ī Emaūs.

Ve xj. discubētibz maī
festatōz est.

Diuisio aptōz ī mūdū.

τὰς τρώμθς ἢ ἑκασαίς. Οὐδεμί οὐδέ μ' ἔι
πομ. ἐφοβοῦντο γάρ.

Αναςάς δὲ πρῶτῃ σαββάτου, ἐφάνη
πρῶτον μαρίᾳ τῇ μαγδαλνῇ ἀφ' ἧς ἔκβε-
βλήκη ἐπὶ δαιμόνια, ἐκείνη πορευθεῖσα ἀ-
πὴ γγλεμ τοῖς μετ' αὐτῷ γενομένοις περι-
θοῦσι καὶ κλαίουσι, κἀκῆνοι ἀκούσαντες,
ἔτι ζῆ καὶ ἐθεάθη ὑπ' αὐτῆς, ἠπίσησαν, μετὰ
δὲ τὰυτα δυοῖν δ' ἐξ αὐτῶν περιπατοῦσι, ἐ-
φανερῶθι ἐν ἑτέρᾳ μορφῇ πορευομένοις εἰς
ἀγρόν. κἀκῆνοι ἀπελθόντες ἀπὸ γγλαμ
τοῖς λοιποῖς, οὐδὲ ἐκείνοις ἐπίσεισαμ. ὕψερρον
ἀνακήμενοι αὐτοῖς τοῖς ἑνδεκα ἐφανερῶθι,
ἢ ὡμείδισεν πλὴν ἀπισίαμ αὐτῶν ἢ σκληρο-
καρδίᾳ, ὅτι τοῖς θεασαμένοις αὐτὸν ἐγν-
γερμέρομ οὐκ ἐπίσεισαμ. Ἐἶπερ αὐτοῖς
πορευθέντες εἰς τὸν κόσμον ἅπαντα κηρύξα-
τε τὸ εὐαγγέλιον πάση τῇ κτίσει. ὁ πισεύσας
καὶ βαπτισθεὶς σωθήσεται, ὁ δὲ ἀπισήσας
κατακριθήσεται. σημεῖα δὲ τοῖς πισεύσασιν
τὰυτα παρακολουθήσα. ἐν ᾧ ὄνοματί με
δαιμόνια ἐκβαλῶσι γλώσσαις λαλήσουσι
καιναῖς, ὄφθι ἀρουσι, καὶ θανάσιμόντι πί-
ωσι, οὐ μὴ αὐτοὺς βλάψα, ἐπὶ ἀρρώσους
χεῖρας ἐπιθήσουσι, καὶ καλῶς ἔξουσι. Ὁ
μὲν οὖν κύριος μετὰ τὸ λαλήσαι αὐτοῖς,
ἀνελήθη εἰς τὸν οὐρανὸν καὶ ἐκάθισεν ἐκ
δεξιῶν τοῦ θεοῦ. ἐκῆνοι δὲ δ' ἐλθόντες ἐκί-
ρυξαν πανταχοῦ, τοῦ κυρίου σωματοῦ
καὶ τὸν λόγον βεβαιούτ' διὰ τῆς ἐπα-
κολουθοῦσιν σημεῖων.

τοῦ κατὰ μάρκομ
εὐαγγελίου
τέλος

las tremor, & stupor, & nemini quic-
quam dicebant, timebant enim. Cum
surrexisset autē Iesus primo die sabbati
apparuit primū Mariæ magdalene,
de qua eiecerat septē dæmonia. Illa p-
fecta, renunciavit ihs qui cū illo fuerant
lugentibus ac flentibus. Et illi cū audis-
sent, quod uiueret, & uisus esset ab illa,
nō crediderūt. Post hæc autē duobus ex
ipsis ambulātibus, manifestatus est in
alia forma, euntibus rus. Et illi abierūt.
& renunciarunt reliquis. Nec his illi cre-
diderunt. Postea discubētibus illis un-
decim, manifestatus est, & exprobrauit
illis incredulitatē suā, & cordis duriciē,
quod ihs qui se uidissent resurrexisse, nō
credidissent. Et dicebat eis. Ite in mun-
dum uniuersum, & p̄dicatē euangeliū
omni creaturæ. Qui crediderit, & bap-
tatus fuerit, saluabitur. Qui uero non
crediderit, condemnabitur. Signa uero
eos qui crediderint, hæc subsequētur.
In nomine meo dæmonia eiicient. Lin-
guis loquentur nouis, Serpentes tollēt.
Et si quid letale biberint, nō nocebit eis
Super egrotos manus imponent, & be-
ne habebūt. Itaq; dñs quidē postq; lo-
cutus fuisset eis receptus ē in cælū, & se-
dit a dextris dei. Illi uero egressi, p̄dica-
uerūt ubiq; dño cooperante, & sermo-
nem confirmante, p̄ signa subsequētia,

Euangelij secun-
dum Marcum
finis.

ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ ΚΑΤΑ ΛΟΥΚΑΝ

EVANGELIUM SECUNDUM LUCAM

Prohemium Lucæ.

Επειδή τις πολλοὶ ἐπεχείρησαν ἀνατάξασθαι διήκουν περιττὰ πεπληρωμένων ἐν ἡμῖν πραγμάτων, καθὼς παρέδωσαν ἡμῖν οἱ ἀπ' ἀρχῆς ἀντόπῃ καὶ ὑπερέται γερόμενοι τοῦ λόγου. ἔδοξεν καὶ μοὶ παρεκλογηθῆναι, ἀνὼθεν πᾶσαν ἀκριβῶς καταξιῆσαι γράψαι κερᾶτισε θεόφιλε, ἵνα ἐπιγνώσῃς περὶ ὧν κατηχήθησ λόγων πλὴν ἀσφάλεια.

Ἐγένετο ἐν ταῖς ἡμέραις Ἡρώδου τοῦ βασιλέως ἐν τῇ Ἰουδαίᾳ, ἱερεὺς τις, ὄνομα τι Ζαχαρίας, ἐξ ἐφημερίας ἀβιά, καὶ ἡ γυνὴ αὐτοῦ ἐκ τῶν θυγατέρων ἀαρῶν. τὸ ὄνομα αὐτῆς ἐλισάβετ. ἄσχημα ἢ δίκαιοι ἀμφοτέρω ἐνώπιον τοῦ θεοῦ, περιεσόμενοι ἐν χάριτι καὶ ἐντολαῖς καὶ δικαιομασίαι τοῦ κυρίου ἀμειψῆται. καὶ οὐκ ἦν αὐτοῖς τέκνον, καθότι ἡ ἐλισάβετ ἦν στείρα, καὶ ἀμφοτέρω προβεβηκότες ἐν ταῖς ἡμέραις αὐτῶν ἥσαν. ἐγένετο δὲ ἐν ᾧ ἱερατεύον αὐτὸν ἐν τῇ τάξει ἐφημερίας αὐτοῦ ἕναρτι τοῦ θεοῦ κατὰ τὸ ἔθος ἐν ἱερατείᾳ ἔλαχεν τοῦ θυμιάσαι, εἰσελθὼν εἰς τὸν ναὸν τοῦ κυρίου, καὶ πᾶν τὸ πλῆθος τοῦ λαοῦ ἦν προσευχόμενον ἕξω τῆς ὥρας τοῦ θυμιάματος. ὡφθη δὲ αὐτῷ ἄγγελος τοῦ κυρίου ἐσὼς ἐκ δεξιῶν τοῦ θυμιάματος. καὶ ἐταράχθη Ζαχαρίας, ἰδὼν, καὶ φόβος ἐπέσειεν ἐπ' αὐτόν. εἶπεν δὲ πρὸς αὐτὸν ὁ ἄγγελος, μὴ φοβοῦ Ζαχαρία.

Quoniam cōplures aggressi sunt cōtexere narrationē earū, q̄ in nobis certissimā fidē habēt, rerū, sicuti tradiderūt nobis ἡ γ' ab initio suis oculis uiderāt, ac pars aliqua fuerāt eorū quæ narrabāt, uisū est & mihi, ut de integro cūcta diligētē p̄secutus, ex ordine tibi scriberē optime theophile, ut agnoscas eorū de quibus catachuminus institutus fueras certitudinem.

Erat in diebus Herodis regis Iudææ, sacerdos quidā nomine Zacharias de uice Abia, & uxor illius de filiabus Aaron, & nomē eius Elisabeth. Erant autē iusti ambo ante deū, incedentes in omnibus mādati & iustificationibus dñi irreprehensibiles. Et nō erat illis filius, eo q̄ esset Elisabeth sterilis, & ambo p̄cessissent in diebus suis. Factum est autem cum sacerdotio fungeretur Zacharias in ordine uicis suæ ante deū, secundum consuetudinē sacerdotij, fors illi obuenit. ut incensū poneret, ingressus in templum domini, & omnis multitudo populi erat orans foris hora incēsi. Apparuit autē illi angelus dñi stās a dextris altaris incēsi. Et Zacharias turbatus est uidēs, & timor irruit sup eū. Ait autē ad illū angel⁹. Ne timeas zacharia quoniam

Cap I

Comenda^o parentū diuī Joānis bap^te.

Angel⁹ ad zachariāz. Annūciā^o Joānis bap^te.

Evangelij secundum Lucam finis

Cap. J.

διότι ἐλοηκένθη ἡ δέησίς σου, καὶ ἡ γυνὴ σε
 ἐλίσσεται γεννήσει ἕξι σοι, καὶ καλέσεις τὸ
 ὄνομα αὐτοῦ ἰωάννην, καὶ ἔσαι χαρὰ σοι, ἔ
 ἀγαλλίασίς, καὶ πολλοὶ ἐπὶ τῇ γεννήσει αὐτῆ
 χαρῆσονται. ἔσαι γὰρ μέγας ἐνώπιον κυρίου,
 καὶ οἶνον καὶ σίκερα οὐ μὴ πίῃ, καὶ πνεῦμα
 τοῦ ἁγίου πληροῦσεται ἐν κοιλίᾳ μητρὸς
 αὐτῆ, καὶ πολλοὺς τῶν ἁγίων ἰσραὴλ ἐπιστρέψα
 πρὸς κύριον τὸν θεὸν αὐτῶν. καὶ αὐτὸς προελεύ
 σεται ἐνώπιον αὐτοῦ ἐν πνεύματι, ἔδωκέ
 μιν ἡλίας, ἐπιστρέψα καρδίας πατέρων ἐπὶ τέ
 κνα, ἔπαρθεν ἐν φρονήσει δικαίων, ἐτοιμά
 σαι κυρίῳ λαὸν κατεσκευασμένον. καὶ ἔπειν
 Ζαχαρίας πρὸς τὸν ἄγγελον. τί γινώσκωμαι
 τούτου. ἐγὼ γάρ ἐμι πρεσβύτερος, καὶ ἡ γυνὴ μου
 προβηκνῦσα ἐν ταῖς ἡμέραις αὐτῆ. καὶ ἀποκρι
 θείς ὁ ἄγγελος, ἔπερ αὐτῶν. ἐγὼ ἐμὶ γαβριὴλ
 ὁ πρεσβυτέρως ἐνώπιον τοῦ θεοῦ, καὶ ἀπιστάλω
 λαλήσαι πρὸς σε, ἔναγγελίσασθαί σοι ταῦ
 τα, ἔιδού ἔσιν σιωπῶν καὶ μὴ δωάμενον
 λαλήσαι ἄχρι ἥς ἡμέρας γήνηται ταῦτα, ἀνθρώπων
 οὐκ ἐπίσθυσας τῶν λόγων μου, οἱ ἄνθρωποι πλη
 ρωθήσονται ἐν τῷ καιρῷ αὐτῶν. καὶ ἦν ὁ λα
 ὸς προσδοκῶν τὸν Ζαχαρίαν, καὶ θαυμάζον
 ἐν τῷ χρόνῳ αὐτοῦ ἐν τῷ ναῷ. θηλυτῶν
 δὲ οὐκ ἠδύνατο λαλήσαι αὐτῷ, καὶ ἐπέγνω
 σαρ ὅτι ὁ πᾶσι μὴ ἔσρακεν ἐν τῷ ναῷ. ἔαυ
 τὸς ἦν διανοήμων αὐτῶν, καὶ δεικνύμενος κωφός, καὶ
 ἐγγύς ὡς ἐπλήθυνον αἱ ἡμέραι φιλίππου
 γίας αὐτῆ, ἀπῆλθεν εἰς τὸν οἶκον αὐτοῦ, μετὰ
 δὲ ταύτας τὰς ἡμέρας, σιωπῶν ἐλίσσεται
 ἡ γυνὴ αὐτοῦ. καὶ περιέκρυθεν ἑαυτῷ μή
 νας πέντε λέγουσα, ὅτι οὕτως μοι πεποίη
 κεν ὁ κύριος ἐν ἡμέραις, αἷς ἐπέδημα φε
 λῆν τὸ ὄνομα μου ἐν ἀνθρώποις. ἐν δὲ
 τῷ μηνὶ τῷ ἔκτω, ἀπεστάλθη ὁ ἄγγελος
 γαβριὴλ ὑπὸ τοῦ θεοῦ εἰς πόλιν φιλίπα
 λιλίας ἢ ὄνομα ναζαρέθ, πρὸς παρθένον
 μεμνησθῆναι ἀνδρὶ ὃ ὄνομα ἰωσήφ,
 οἰκον

quoniam exaudita est deprecatio tua.
 Et uxor tua Elisabeth pariet tibi filiū,
 & uocabis nomē eius Ioannem, & erit
 gaudium tibi, & exultatio, & multi in
 eius natiuitate gaudebunt. Erit enim
 magnus coram domino, & uinum &
 siceram non bibet. Et spiritu sancto re
 plebitur adhuc ex utero matris suæ, &
 multos filiorum Israel cōuertet ad do
 minum deum ipsorum. Et ipse præcedet
 ante illū in spiritu & uirtute Helix, ut
 conuertat corda patrum in filios, & in
 credulos in prudentia iustorum, ut paret
 dño plebem perfectā. Et dixit Zacha
 rias ad āgelū. In quo hoc sciā? ego em̄
 sum senex, & uxor mea prouecta in die
 bus suis. Et respōdens angelus dixit ei.
 Ego sum Gabriel qui asto ante deum,
 & missus sum ut loquar ad te, & hæc ti
 bi euangelizem. Et ecce eris tacens &
 impotens loquendi, usq; in diem quo
 hæc fiant pro eo q; nō credidisti uerbis
 meis, quæ implebuntur in tempore suo.
 Et erat plebs expectās Zachariā, & mi
 rabant q; tardaret ipse in tēplo. Egredi
 sus aut nō poterat loqui illis. Et cogno
 uerunt q; uisionē uidisset in templo. Et
 ipse erat innuens illis, & permansit mu
 tus. Et factū est ut impleti sunt dies of
 ficij eius, abiit in domū suam. Post hos
 aut dies concepit elisabeth uxor eius,
 & occultabat se mensibus quinq; di
 cens. Si fecit mihi dominus in diebus
 quibus respexit, ut auferret opprobri
 um meū inter homines. In mense au
 tem sexto, missus est angelus Gabriel
 a Deo in ciuitatem Galilææ, cui no
 men Nazareth, ad uirginem despon
 satam uiro, cui nomen erat Ioseph,
 de domo

Zacharias hesitans/obmutuit.

Conceptio Johis bap:

Angely Gabriel a deo de celis mitti, annūciās

ἐξ οἴκου δαυὶδ, καὶ τὸ ὄνομα τῆς παρθένου, μα-
 ρίας. καὶ εἰσελθὼν ὁ ἄγγελος πρὸς αὐτὴν εἶ-
 πεν. χαῖρε κεχαριτωμένη, ὁ κύριος μετὰ σοῦ
 εὐλογημένη σὺ ἐν γυναιξί. ἢ δεῖ ἰδοῦσα, διε-
 τράχθη ἐπὶ τῷ λόγῳ αὐτοῦ. καὶ διελογίζε-
 το ποταπὸς εἶη ὁ ἁσασμὸς οὗτος, καὶ εἶ-
 πεν ὁ ἄγγελος αὐτῇ. μὴ φοβοῦ μαρία, ἔσται
 γὰρ χάριν ἔτι τῷ θεῷ. ἰδοὺ συλλαβὴ ἐν γα-
 στήρι, καὶ τέξῃ υἱόν. καὶ καλέσεις τὸ ὄνομα αὐ-
 τῷ Ἰησοῦν. οὗτος ἔσται μέγας, καὶ ἡσὺς ὑψίστος
 κληθήσεται. καὶ δώσει αὐτῷ κύριος ὁ θεὸς τὸ μ-
 θρόνον δαυὶδ τῷ πατρὶ αὐτοῦ. καὶ ἐσσιλεύ-
 σαι ἐπὶ τὸν οἶκον ἰακώβ εἰς τοὺς αἰῶνας. καὶ
 φησὶ βασιλεία αὐτοῦ οὐκ ἔσται τέλος. εἶπεν
 δὲ μαρία πρὸς τὸν ἄγγελον. πῶς ἔσται
 τοῦτο, ἐπεὶ ἄνδρα οὐ γινώσκω; καὶ ἀποκριθεὶς
 ὁ ἄγγελος εἶπεν αὐτῇ. πνεῦμα ἅγιον ἐσπεύ-
 σι ἐπί σοι. καὶ δυνάμις ὑψίστη ἐπισκιάσει σοί.
 διὸ καὶ τὸ γεννώμενον ἐξ σοῦ ἅγιον, κληθήσεται
 ἡσὺς θεοῦ. καὶ ἰδοὺ ἐλιθάβεται ἡ συγγενὴς σου,
 καὶ αὐτὴ συνελθηῖα ἡσὺν ἐν μήτρῳ αὐτῆς. καὶ οὗτος
 μὴν ἕκτος ἔστιν αὐτῇ τῆς καλουμένης σειρας, ὅ-
 τι οὐκ ἠδωκῆσθε ἄλλὰ τῷ θεῷ πᾶν ῥῆμα.
 εἶπεν ἡ μαρία. ἰδοὺ ἡ δούλη κυρίου γεννηθή-
 μοι κατὰ τὸ ῥῆμά σου. καὶ ἀπῆλθεν ἀπ' αὐτῆς ὁ
 ἄγγελος. ἀναστῆσα ἡ μαρία ἐν ταῖς ἡμέραις
 ταύταις, ἐπορεύθη εἰς τὴν ὄρεινὴν μετὰ σου.
 δῆς εἰς πόλιν ἰσδα, καὶ εἰσῆλθεν εἰς τὸν οἶ-
 κον ζαχαρίας. Ἐκώσασα τὴν ἐλιθάβει. καὶ
 ἐγένετο ὡς ἤκουσεν ἐλιθάβει τὸν ἁσασμὸν τῆς
 μαρίας, ἐσκήρτησεν τὸ σπέρμα ἐν τῇ κοιλίᾳ
 αὐτῆς. καὶ ἐπλήσθη πνεύματος ἁγίου ἡ ἐλι-
 θάβει καὶ ἀνεφώνησεν φωνῇ μεγάλῃ, καὶ εἶπεν
 εὐλογημένη σὺ ἐν γυναιξί. καὶ εὐλογημέ-
 νος ὁ καρπὸς ἐν κοιλίᾳ σου καὶ πόθεν μοι
 τοῦτο, ἵνα ἔλθῃ ἡ μητὴρ τῷ κυρίῳ μου πρὸς
 με; ἰδοὺ ἔως ἐγένετο ἡ φωνὴ τῷ ἁσασμοῦ
 σου εἰς τὰ ὦτά μου, ἐσκήρτησεν, ἐν ἀλλοτρίᾳ
 τὸ σπέρμα ἐν τῇ κοιλίᾳ μου, καὶ μακαρία ἡ πι-
 στεύσασα

de domo David, & nomē uirginis Ma-
 ria. Et ingressus angelus ad eam dixit. *Annūtiatio dñi.*
 Ave gratia plena. dominus tecum, be-
 nedicta tu inter mulieres. Illa uero cū
 uidisset, turbata est in sermone eius, &
 cogitabat qualis esset ista salutatio. Et
 ait angelus ei. Ne timeas Maria, inue-
 nisti em gratiā apud deū. Ecce concipies
 in utero, & paries filium, & uocabis no-
 men eius Iesum. Hic erit magnus, & fi-
 lius altissimi uocabitur. Et dabit illi dñs
 sedē Dauid patris ei⁹, & regnabit
 sup domū Iacob in æternū, & regni ei⁹
 nō erit finis. Dixit autē Maria ad ange-
 lum. Quomodo erit istud, quandoqui-
 dem uirū nō cognosco? Et rñdens an-
 gelus dixit ei. Spūs sanctus supueniet
 in te, & uirtus altissimi obūbrabit tibi.
 Ideoq; & qd nascetur ex te sanctū, uo-
 cabitur filius dei. Et ecce Elisabeth cog-
 nata tua, & ipsa cōcepit filiū in senectu-
 te sua. Et hic mensis est sextus illi, q̄ uo-
 catur sterilis, q̄a nō erit ipossibile apud
 deū omne uerbū. Dixit autē Maria. Ec-
 ce ancilla dñi, fiat mihi secundū uerbū
 tuū, & discessit ab illa angelus. *Cōceptio ch̄i.*
 Exurgēs autē Maria in diebus illis, abiit in mon-
 tanā cū festinatione in ciuitatē Iuda, &
 intrauit i domū Zachariæ & salutauit
 Elisabeth. Et factū est ut audiuit saluta-
 tionē Mariæ Elisabeth, exultauit infās
 in utero eius. Et repleta est spū sancto
 Elisabeth, & exclamauit uoce magna
 & dixit. Bñdicta tu iter mulieres, & bñ-
 dictus fruct⁹ uētris tui. Et unde hoc mi-
 hi, ut ueniat mater dñi mei ad me? ecce
 em ut facta est uox salutationis tuæ in
 auribus meis, exultauit in gaudio in-
 fans in utero meo, Et beata quæ credi-
 dit

Annūtiatio dñi.

Cōceptio ch̄i.

Visita^o elizabeth p maria.

nunciata est deprecatione
 na Elisabeth pariet tibi
 nome eius Iohannem. &
 exultatio. & mul-
 ier gaudebunt. Erat en-
 im dominus, & uirtus
 obit. Et spiritu sancto
 illuc ex uero matris suæ,
 omnia illa cōuertit ad de-
 um ipso. Et ipse praece-
 dit spiritu & uirtute. Hic
 omnia parum in filios, &
 eruditiona uirtutu, ut
 m p̄fectā. Et dixit Zach-
 ariā. In quo hoc fact⁹? ego
 & uxor mea procreaui
 n̄. Et dixit angelus dñi
 tibi qui alto ante deum
 ut loquar ad te. & haec
 n. Ecce eris tacens &
 endi. ulq; in diem quo
 o q; nō credidisti uerbi
 ebatur in tempore
 p̄fectas Zachariā. Si-
 larer ipse in tēplo. Ex-
 terat loqui illis. Et
 onē uidisset in temp-
 uis illis, & permā-
 est ut impleti sunt
 e in domū suam. Hic
 cepit Elisabeth
 at se mensibus
 cit mihi dominus
 sp̄xit, ut autem
 inter homines. Iohanni
 o, nullus est angeli
 n ciuitatem. Callista
 Elizabeth, ad uirtute
 ito, cui nomē
 illud

Canticū Mariæ Magnificat

σασα, ὅτι ἔσαι πλείωσι τοῖς λελοκρημένοις
 αὐτῇ πρὸς κυρίου, καὶ ἔειπε μαριὰμ, μεγαλύνω
 ἡ ψυχὴ μου τὸν κύριον, καὶ ἠγαλλίασεν τὸ πνεῦ
 μά μου ἐπὶ τῷ θεῷ σωτῆρι μου, ὅτι ἐ
 πέβλεψεν ἐπὶ τὴν ταπείνωσιν φθι δούλης
 αὐτοῦ, ἰδοὺ γὰρ ἀπὸ τῆς νῦν μακαριστὴς με πᾶ
 σαι αἱ γενεαί. ὅτι ἐποίησέν μοι μεγαλὰ ὁ θυ
 νατός, καὶ ἅγιον τὸ ὄνομα αὐτοῦ, καὶ τὸ ἔλεος
 αὐτοῦ εἰς γενεάν. Ὁ γενεὰν τῆς φοβερῶν αὐ
 τῶν. ἐποίησεν κράτος ἐν βραχίονι αὐτοῦ, διε
 σκόρπισεν ὑπερηφάνους διανοίας καρδίας αὐ
 τῶν, καθεῖλεν δυνάμεις ἀπὸ θρόνων, καὶ ὑψώσεν
 ταπεινοὺς, πανῶντας ἐνέπλησεν ἀγαθῶν, καὶ
 πλοῦτων ἐξήραται κενεῖς, ἀνέκλυτον ἴσ
 ραὴν παιδὸς αὐτοῦ, μνησθῆναι ἐλέους, καθὼς ἐ
 λάλησεν πρὸς τὸν πατέρα ἡμῶν, θεῷ ἁβρα
 ἂμ. Ὁ θεὸς ἀπέστειλε αὐτὸν εἰς τὴν αἰῶνα, ἐμα
 νεν δὲ μαριὰμ σὺν αὐτῇ ὡσεὶ μῆνας τρεῖς, καὶ
 ὑπέστρεψεν εἰς τὸν οἶκον αὐτοῦ. τῆς ἡμισεί
 ας ἐπληρώθη ὁ χρόνος τῆς τεκνίας αὐτοῦ, καὶ ἐγέν
 ησεν ἡ ἡμέρα καὶ ἠκράθη οἱ παῖδες οἱ συγ
 γενεῆς αὐτοῦ, ὅτι ἐμεγάλωσεν κύριος τὸ ἔλεος
 αὐτοῦ μετ' αὐτοῦ, ὅτι σὺν ἡμετέροις αὐτοῦ, καὶ ἐγένετο
 ἐν τῇ ὀγδοῇ ἡμέρᾳ ἠλθοῦν πρὸς τὸν παῖ
 ὄντα, καὶ ἐκάλει αὐτὸν ἐπὶ τῷ ὀνόματι τῆς πα
 τρός αὐτοῦ zacharia, καὶ ἀποκριθεῖσα ἡ μητὴρ
 αὐτοῦ, εἶπε, οὐχί, ἀλλὰ κληθήσεται ἰωάννης, καὶ
 εἶπα πρὸς αὐτὸν, ὅτι οὐδεὶς ὄζει ἐν φθι
 συγγενείᾳ σου ὅς καλεῖται τῷ ὀνόματι τού
 τῳ. ἐνέθεντο δὲ τῷ πατρὶ αὐτοῦ τὸ, τί ἄρ
 θέλοι καλεῖσθαι αὐτόν, καὶ ἀπήσασεν πῶς
 κίδιον ἔγραψεν λέγων, ἰωάννης ὄζει τὸ ὄνο
 μα αὐτοῦ, καὶ ἐθαύμασαν πάντες, ἀνεώ
 χθη δὲ τὸ σῶμα αὐτοῦ παραχρῆμα, καὶ ἡ
 γλῶσσα αὐτοῦ, καὶ ἐλάλει ἐυλογῶν τὸν θε
 ὄν, καὶ ἐγένετο ἐπὶ πάντας φόβους τοὺς
 περιουκῶντας αὐτοὺς, καὶ ἐν ὅλῃ τῇ ὀ
 γδονῇ τῆς ἰουδαίας διελαλεῖτο πάντα τὰ
 ῥήματα ταῦτα, καὶ ἔδυντο πάντες οἱ
 ἀκούσαστες

*Ortus Joānis bap:**Circūcisio eius.**Zacharie os ἰεραπτεῖον.*

dit, quā pficient ea quæ dicta sunt ei a
 dño. Et ait Maria. Magnificat anima
 mea dominū. Et exultavit spiritus me
 us in deo salutari meo. Quia respexit
 ad humilitatē aucillæ suæ, ecce enim ex
 hoc beatam me dicent omnes genera
 tiones. Quia fecit mihi magna qui po
 tens est, & sanctū nomen eius. Et mise
 ricordia eius in progeniē & progeniē,
 timentibus eum. Fecit potentiā in bra
 chio suo, dispersit superbos mente cor
 dis sui. Deposuit potentes de sedibus,
 & exaltavit humiles. Esurientes imple
 uit bonis, & diuites dimisit inanes. Su
 scipit israel puerū suum, ut memores
 set misericordiæ. Sicut locutus est ad
 patres nostros, ipsi Abraham & semini
 eius in ævū. Mansit autē Maria cū illa
 circiter mēsis tribus, & reuerfa est in
 domū suam. Elizabeth autē impletum
 est tempus pariendi, & peperit filium.
 Et audierūt uicini & cognati eius quod
 magnificasset dñs misericordiā suā cū
 illa, & congratulabantur ei. Et factū est
 in die octauo, uenerunt ad circūciden
 dum puerū, & uocabant eum nomine
 patris sui Zacharia. Et respōdens ma
 ter eius dixit. Nequaquā, sed uocabitur
 Ioannes. Et dixerunt ad illam. Nemo
 est in cognatione tua, qui uocet hoc no
 mine. Innuebant autē patri eius, quid
 uellet uocari eum. Et postulata tabella
 scripsit, dicens. Ioannes est nomen
 eius. Et mirati sunt uniuersi. Apertum
 est autē os eius ilico, & lingua eius, & lo
 quebatur benedicens deum. Et factus
 est timor super omnes uicinos eorum
 & super omnia montana Iudææ, diuul
 gabat oia uerba hæc, & posuerūt oēs q
 audierunt

ἀκούσαντες ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτῶν λέγοντες .
 τί ἄρα τὸ παιδίον τοῦτο ἔσται ; Ἐ χειρὸς κυρίου
 ἦν μετ' αὐτοῦ, καὶ Ζαχαρίας ὁ πατήρ αὐτοῦ ἐ
 πλήσθη πνεύματος ἁγίου καὶ προσήκτισεν
 λέγων, Ευλογητὸς κύριος ὁ θεὸς τῶ Ἰσραὴλ,
 ὅτι ἐπεσκέψατο καὶ ἐποίησεν λύτρωσιν τῷ
 λαῷ αὐτοῦ. Ἐ ἤγαγεν κέρας σωτηρίας ἡμῖν
 ἐν τῷ ὄϊκῳ Δαβὶδ τῶ παιδὸς αὐτοῦ, καθὼς
 ἐλάλησεν διὰ στόματος ἁγίου ἁγίου ἀπὸ
 αἰῶνος προφητῶν αὐτοῦ, σωτηρίαν ἡμῶν
 ἐκ χειρὸς πάντων ἁγίων μισοῦντων
 ἡμᾶς, ποιῆσαι ἔλεος μετὰ πατέρων ἡμῶν,
 καὶ μνησθῆναι διαθήκην ἁγίας αὐτοῦ. ὅρκον ὃν
 ὤμοσεν πρὸς Ἀβραάμ τὸν πατέρα ἡμῶν, τὸ
 εἰσαῖναι ἡμῖν, ἀφόβως ἐκ χειρὸς ἁγίων ἐχθρῶν
 ἡμῶν ἐνδέντας, λατρεύειν αὐτῷ, ἐν ὁσιότητι
 καὶ δικαιοσύνῃ ἐνώπιον αὐτοῦ πάντας τὰς
 ἡμέρας τῆς ζωῆς ἡμῶν, καὶ σὺ παιδίον προ
 φήτης ἕψις κληθήσῃ, προπρὸς ἡμᾶς πρὸ προ
 σώτως κυρίου ἐτιμᾶσαι ὁδοὺς αὐτοῦ, ἵνα
 γινώσκῃ σωτηρίας τῷ λαῷ αὐτοῦ, ἐν ἀφίσει ἁ
 μαρτιῶν, διὰ ἀσπλάγχνα ἑλέος θεοῦ ἡμῶν,
 ἐν ὅτε ἐπεσκέψατο ἡμᾶς ἀνατολῆς ἡλίου,
 ἐπιφᾶναι τοῖς ἐν σκότει ἰσκιᾷ θανάτου κα
 θημένοις, ἵνα κατενδύωι τοὺς πόδας ἡμῶν
 εἰς ὁδὸν εἰρήνης. τὸ δὲ παιδίον ἠύξανεν καὶ
 ἐκραταιοῦτο πνεύματι, καὶ ἦν ἐν ταῖς ἐρή
 μοις, ἕως ἡμέρας ἀναδείξεως αὐτοῦ πρὸς τὸν
 Ἰσραὴλ . Εγένετο δὲ ἐν ταῖς ἡμέραις
 ἐκείναις, ἐξῆλθεν δόγμα παρὰ καίσαρος
 αὐγούστου ἀπογραφῆσαι πᾶσαν τὴν οἰκον
 μλίαν, αὕτη ἡ ἀπογραφὴ πρώτη ἐγένετο ἡγε
 μοπεύοντος φιλίππου κυρηνίου, καὶ ἐπορεύ
 οντο πάντες ἀπογραφῆσαι ἕκαστος εἰς τὴν
 ἰδίαν πόλιν. ἀνέβη δὲ καὶ Ἰωσήφ ἀπὸ τῆς γα
 λιλαίας, ἐκ πόλεως μαζαρέθ, εἰς τὴν ἰουδαί
 αμ, εἰς πόλιν Δαβὶδ, ἣτις καλεῖται Βηθλε
 ἔμ, διὰ τὸ εἶναι αὐτὸν δὲ οἴκου καὶ πατρι
 ᾶς Δαβὶδ, ἀπογραφῆσαι σὺν Μαρίᾳ τῇ με
 τῆ

ΜΗΝΣΕΜΕΝ

audierant in corde suo dicentes . Quis
 nam puer iste erit ? Et manus dñi erat
 cum illo. Et Zacharias pater eius reple
 tus est spiritu sancto, & prophetauit di
 cens . Benedictus dñs deus Israel, quia
 uisitauit & fecit redēptionē plebi suæ .
 Et crexit cornu salutis nobis , in domo
 Dauid pueri sui . Sicut locutus est p os
 sanctoꝝ qui a sæculo fuerunt propheta
 rū suoꝝ, saluationē ex inimicis nostris,
 & de manu omniū qui oderūt nos . Vt
 faceret misericordiam cū patribus no
 stris , & memor esset testamenti sui
 sancti . Iusiurandum quod iurauit ad
 Abrahā patrem nostrum, daret no
 bis , ut sine timore de manu inimicoꝝ
 nostroꝝ liberati, seruiam⁹ illi . In sc̄tita
 te & iusticia corā ipso, omnibus diebus
 uitæ nostræ . Et tu puer ppheta altissi
 mi uocaberis, præbis em̄ ante faciē dñi
 ad parandū uias eius . Ad dandā scien
 tiam salutis plebi ei⁹, in remissione pec
 catoꝝ . Per uiscera misericordiæ dei no
 stri, in qbus uisitauit nos oriēs ex alto,
 Vt illucesceret his qui i tenebris & um
 bra mortis sedebant, ad dirigendos pe
 des nostros in uia pacis . Puer autē cre
 scebat & cōfortabatur spiritu, & erat in
 desertis usq; in diem ostētionis suæ ad
 Israel . **¶** Factū est autē in diebus illis . **II**
 Exiit decretū a Cæsare Augusto, ut de
 scriberetur uniuersus orbis. Hæc descri
 ptio prima facta est p̄side Syriæ Cyre
 nio . Et ibāt omnes ut describerent sin
 guli in suā ciuitatē . Ascendit autē & Io
 seph a Galilæa de ciuitate Nazareth i
 Iudæā in ciuitatē Dauid, quæ uocatur
 Bethleē, eo q; esset de domo & familia
 Dauid, ut describeret cū Maria despō
 L sa sibi

Cap. 1. 2.

Canticū zach: Bndictio.

Edictū Augusti.

Cap. 2.

Νατιυίτας χη.

De angelo ad pastores.

Pastores trāseūt vsq; Beth-
leem.

Circūcisio dñi.

μνησευμένη αὐτῶ Γωαικί, ὅσση ἐγκύω. ἐγένει
 το δὲ ἐν τῷ ἔϊναι αὐτοὺς ἐκεῖ ἐπληρώθησαν
 αἱ ἡμέραι τῶ τεκεῖν αὐτῶν. καὶ ἔτεκεν τὸν
 ἴδον αὐτῆ ἢ πρῶτότοκον, καὶ ἔπαρξάνωσεν
 αὐτῆ, καὶ ἀνέκλινεν αὐτὴν ἐν τῇ φάτῃ. διότι
 οὐκ ἦν αὐτοῖς τόπος ἐν τῷ καταλύματι. Ἐ-
 ποιμένες ἦσαν ἐν τῇ χώρᾳ τῇ αὐτῇ ἀγραυ-
 λοῦντες, καὶ φυλάσσοντες φυλακὰς φθι νυκ-
 τὸς ἐπὶ τῶν ποιμνῶν αὐτῶν. καὶ ἰδοὺ ἄγ-
 γελος κυρίου ἐπέσκη αὐτοῖς, καὶ δόξα κυρίου
 περιέλαμψεν αὐτούς. καὶ ἐφοβήθησαν φό-
 βον μέγαν. καὶ εἶπερ αὐτοῖς ὁ ἄγγελος
 μὴ φοβεῖσθε. ἰδοὺ γὰρ εὐαγγελίζομαι ὑμῖν
 χαρὰν μεγάλην, ἣτις ἔσται παντὶ τῷ λαῷ
 ὅτι ἐτέχθη ὑμῖν σήμερον σωτὴρ, ὃς ἐστὶν ΧΡΙ-
 ΣΤΟΣ κύριος ἐν πόλει Δαβὶδ. καὶ ἦτο ὑμῖν
 τὸ σημεῖον. εὐρησάτε ἐξέφωτος ἐπαρξάνωμενον
 κείμενον ἐν φάτῃ. καὶ ὁ ζαβὶφθα ἐγένετο σω-
 τὴρ ἄγγελος πλῆθος στρατίας οὐρανοῦ, αἰ-
 μούντων τὸν δεῶν καὶ λεγόντων. δόξα ἐν
 ὑψίστοις θεῷ, καὶ ἐπὶ γῆς εἰρήνη, ἀνθρώποις
 εὐδοκία. καὶ ἐγένετο ὡς ἀπῆλθον ἀπ᾽ αὐ-
 τῶν εἰς τὸν οὐρανὸν οἱ ἄγγελοι, καὶ οἱ ἄνθρω-
 ποὶ οἱ ποιμένες εἶπον πρὸς ἀλλήλους. διέλ-
 θωμεν δὴ ἕως Βηθλεὲμ, καὶ ἰδωμεν τὸ εἶμα
 τοῦτο τὸ γεγονός, ὃ ὁ κύριος ἐγνώρισεν ἡμῖν,
 καὶ ἦλθον πεινῶντες, καὶ ἀνεῦρον τὴν τε-
 μαριὰμ καὶ τὸν ἰωσήφ καὶ τὸ ἐξέφωτον κεί-
 μενον ἐν τῇ φάτῃ. ἰδόντες δὲ διεγνώρισαν
 περὶ τοῦ εἵματος τῶ λαληθέντος αὐτοῖς, πε-
 ρὶ τοῦ παιδίου τούτου, καὶ πάντες οἱ ἀκού-
 σαντες ἐθαύμασαν περὶ τῶν λαληθέντων ὑ-
 πό τῶν ποιμένων πρὸς αὐτοὺς, ἡ δὲ μαριὰμ
 πάντα σωετήρει τὰ εἵματα ταῦτα, συμβάλ-
 λουσα ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτῆ. καὶ ὑπέστειλαν
 οἱ ποιμένες διαζέοντες καὶ ἀνοῶτες τὸν
 δεῶν, ἐπὶ πάσιν ἡμέραις ἠκούσαν, καὶ εἶδον κα-
 δῶς ἐλαλήθη πρὸς αὐτοὺς. καὶ ὅτε ἐπλη-
 ῶθησαν ἡμέραι ὀκτῶ τοῦ περιτεμεῖν τὸ
 παιδίον,

sa sibi uxore, quæ erat pregnans. Fa-
 ctum est autē cū essent ibi, impleti sunt
 dies pariendi. Et peperit filiū suum pri-
 mogenitū, & fasciis eū inuoluit, & redi-
 nauit eum in præpio, quod nō esset eis
 locus in diuerforio. Et pastores erāt in
 regione eadem uigilantes, & custodien-
 tes excubias nocte super gregem suū.
 Ecce angelus domini stetit iuxta illos,
 & claritas dei circumfulsit illos, & timu-
 erunt timore magno. Et dixit illis an-
 gelus. Ne timeatis. Ecce enim euā-
 gelizo uobis gaudium magnum quod
 erit omni populo, quia natus est uobis
 hodie saluator, qui est Christus domi-
 nus in ciuitate Dauid. Et hoc uobis si-
 gnum. Inuenietis infantem fasciis in-
 uolutum, & positum in præpio. Et su-
 bito facta est cum angelo multitudo
 militiae cœlestis, laudantiū deum & di-
 centium. Gloria in altissimis deo, & in
 terra pax, hominibus bona uoluntas.
 Et factū est ut discesserunt ab eis ange-
 li i cœlū, & homines pastores loq̄bant̄
 inter sese. Trāseamus iā usq; Bethleē,
 & uideamus uerbū hoc quod factū est
 quod dñs ostendit nobis. Et uenerūt fe-
 stinantes, & inuenerunt Mariam & Io-
 seph & infantē positū in præpio. Cū
 uidissent autem notum fecerunt de uer-
 bo, quod dictū erat illis de puero hoc.
 Et oēs q̄ audierūt mirati sunt, & de his
 q̄ dicta erāt a pastoribus ad ipsos. Ma-
 ria autē conseruabat omnia uerba hæc,
 conferens in corde suo. Et reuersi sunt
 pastores glorificātes & laudantes deū
 super oibus, quæ audierant & uiderāt,
 sicut dictū fuerat ad ipsos. Et postq̄ cō-
 sūmati sunt dies octo, ut circūcideretur
 puer,

Cap. 2. 3.

Post purificationem matris
reuerſi ſunt in Nazareth.

Ieſus duodecimis iuētis
in templo in medio do-
ctoꝝ,

Εἰ αὐτῆς, αὐτῆ τῆ ὥρας ἐπιστάσα, ἀνωμολογῆ
το ὡς κυρίῳ, καὶ ἐλάλα περὶ αὐτῷ πᾶσι μ
τοῖς προσδεχομένοις λύτρωσιμ ἐν ἱερῶσα
ἡμ. καὶ ὡς ἐτέλεσαν ἅπαντα κατὰ τὸ μ νόμομ
κυρίου, ὑπέστρεψαμ εἰς πλὴν Γαλιλαίαν εἰς πό
λιν αὐτῆν ναζαρέθ. τὸ δὲ παιδίον ἤνθεανμ
ἐκστατοῦτο πνεύματι, πληρόμενον σοφί
ας, καὶ χάρις θεοῦ ἦν ἐπάντῳ. καὶ
ἐπορεύοντο οἱ γονεῖς αὐτῷ κατ' ἔτος εἰς ἱερῶ
σαλήμ τῆ ἑορτῆ τῆ πάχα, καὶ ὅτε ἐγένετο
ἐτῶμ δώδεκα, ἀραβάρτωμ αὐτῷ εἰς ἱερουσό
λυμα κατὰ τὸ ἔθος ἐορτῆς, καὶ τελευ
σάμτωμ τὰς ἡμέρας ἐν ὡς ὑποστρέφαμ αὐ
τοῦς, ἀπέμειμεν ἸΗΣΟΥΣ ὁ πᾶσις ἐν ἱερῶσα
λήμ, καὶ οὐκ ἤγνωσαν οἱ γονεῖς αὐτῷ. μο
μίσαντες ἢ αὐτὸν ἐν τῆ σνωδία εἶναι, κληθῶν
ἡμέρας ὁδόν, καὶ ἀνεζήτησαν αὐτὸν ἐν τοῖς συ
γενέσιμ, καὶ ἐν τοῖς γνωστοῖς, καὶ μὴ ἐβρόνθισ
αὐτὸν, καὶ ἐγένετ' μετ' ἡμέρας τρεῖς, ἔυρον αὐ
τὸν ἐν ὡς ἱερῶ καθίζόμενον ἐν μέσῳ τῶν
διδασκάλωμ, καὶ ἀκούοντα αὐτῆν, καὶ ἐπε
ρωτῶντα αὐτοῦς, ὁρίζοντο δὲ πάντες οἱ ἀ
κούοντες αὐτῷ ἐπὶ τῆ σνωδία, καὶ τᾶσις ἀ
ποκρίσειμ αὐτῷ. Ἐβιδόντες αὐτὸν ὁξέπλά
γησαν, καὶ πρὸς αὐτὸν ἠ μκτῆρ αὐτῷ εἶπεμ,
τέκνον, τί ἐποίκασα ἡμῖν οὕτω; ἰδοὺ ὁ πα
τῆρ σου καγὼ ὀδυνώμενοι ἐζητοῦμεμ σε, καὶ
εἶπεμ πρὸς αὐτοῦς, τί ὅ, τι ἐζητᾶτέ με, οὐκ
ἴδατε, ὅτι ἐν τοῖς τῷ πατέρω μου δεῖ εἶναι
με, καὶ αὐτοῖ ὀ σνωῖκαμ τὸ ῥῆμα ὃ ἐλάλη
σεμ αὐτοῖς, καὶ κατέβη μετ' αὐτῶν, καὶ ἦλθεμ
εἰς ναζαρέθ καὶ ἦμ ὑποτασσόμενω αὐτοῖς, ἢ
δὲ μκτῆρ αὐτῷ διετίθησ πάμτα τὰ ῥήματα
ταῦτα ἐν τῆ καρδίᾳ αὐτῷ καὶ ἸΗΣΟΥΣ προέ
κοπήμ σοφία καὶ ἡλικία καὶ χάριτι παρὰ
δεῶ καὶ ἀμδρωποῖς ἐμ ἔτα δε περτεκαίδε
κάτω τῆ ἡγεμονίας τιβερίου καίσαρος, ἡγεμο
νεύοντ' ὡποντίων πιλάτου ἐν ἰουδαίᾳ,
καὶ τετραρχοῦτω

De habitacōe Joānis in
deserto et eius baptisimo
ac baptisimo.

Et hæc eadem hora superueniens con
fitebatur dño, & loquebatur de illo om
nibus q̄ expectabant redēptionem in
Hierusalem. Et ut perfecerūt omnia se
cundum legem dñi, reuerſi sunt in Ga
lilæam in ciuitatē suā Nazareth. Puer
autē crescebat & confortabatur spiritu,
& implebat̄ sapientia, & gratia dei erat
super illū. Et ibant parentes eius quot
annis in Hierusalem in die festo paschæ
Et cum factus esset annorū duodecim,
ascendentibus illis in hierosolymam se
cundum consuetudinem diei festi, con
summatiq; diebus cum redirent, remā
sit puer Iesus in hierusalē, & nō cogno
uerunt parentes eius. Existimātes autē
illum esse in comitatu, uenerunt itinere
diei, & requirebant eum inter cognatos
& inter notos. Et cū non inuenissent eū
reuerſi sunt in hierusalem, querētes eū.
Et factū est post triduū, inuenerunt il
lum in templo sedentem in medio do
ctorum, audientem illos, & interrogan
tem eos. Stupebāt autē oēs qui eum au
diebant super intelligentia & responsis
eius. Et uiso eo admirati sunt. Et dixit
mater eius ad illum. Fili, cur fecisti no
bis sic? Ecce pater tuus & ego dolentes
q̄rebam⁹ te. Et ait ad illos. Quid est q̄
q̄rebatis me? An nesciebatis qd̄ in his
quæ patris mei sunt oportet me esse? &
illi non intellexerunt uerbū quod locu
tus est ipsis. Et descendit cū eis, & uenit
Nazareth, & erat subditus illis. Mater
autē eius cōseruabat omnia uerba hæc
in corde suo. Et Iesus p̄ficiēbat sapiētia
& atate, & gratia apud deū & hoīes.

illi,

Anno autē quindecimo imperij Ty
berij cæsaris, p̄side pōtio Pilato Iudææ
tetrarcha

III

καὶ τετραχοῦτος ἐφί γαλιλαίας ἡρώδου .
 φιλιπποῦ ἢ ἀδελφοῦ αὐτοῦ τετραχοῦτος τῆ
 ἰσραήλ καὶ πρᾶχωνίτιδος χώρας, καὶ λυσά
 νίου τῆ ἀβιλκηνῆς τετραχοῦτος. ἐπὶ ἀρχιερέων
 ἀννα καὶ καϊάφα. ἐγένετο ἔσσημα θεοῦ ἐπι ἰω
 ἀννη τὸν τῆ Ζαχαρίου ἡδὴ ἐν τῇ ἐρήμῳ. καὶ ἦλ
 θεν ἐν πάσῃ πλὴν περιχώρῳ τῆ ἰορδάνου κη
 ρύσων βᾶπτισμα μετανοίας εἰς ἀφ᾽ ἑσθῆ ἁ
 μαρτίων, ὡς γέγραπται ἐν βίβλῳ λόγων ἡ
 σαίου τοῦ προφήτου λέγοντος . φωνὴ βοῶν
 τος ἐν τῇ ἐρήμῳ. ἑτοιμάσατε τὴν ὁδὸν κυρίου,
 ἐνθείας ποιεῖτε τὰς τρίβους αὐτοῦ. πᾶσα φά
 ρα γὰρ πληρωθήσεται, καὶ τὰ ὄρη καὶ βοῶδο
 τα πνυθήσεται, ὡς αἰτὰ σκολιὰ εἰς ἐνθείαν, ὡ
 ἀτραχίαι εἰς ὁδοὺς λείας, καὶ ὄψεται πᾶ
 σα σάρα τὸ σωτήριον τοῦ δεῦ, ἔλεγε γὰρ οὖν
 τοῖς ἐκπορευομένοις ὄχλοις βαπτισθῆναι
 ἐν αὐτῷ. γεννήματα ἐχιδνῶν. τίς ὑπέδει
 ξεν ὑμῖν φυγεῖν ἀπὸ ἐφί μελλούσης ὀργῆς
 ποιήσατε οὖν καρποὺς ἀξίους ἐφί μετανοίας
 καὶ μὴ ἀρξῆσθε λέγετε ἐν ἑαυτοῖς πατέρα ἔ
 χομεν τὸν ἀβραάμ. λέγω γὰρ ὑμῖν, ὅτι δύ
 νάται ὁ θεὸς ἐκ τῶν λίθων τούτων ἐγεῖραι
 τέκνα τοῦ ἀβραάμ. ἡδὴ δὲ καὶ ἡ ἀξίμη πρὸς
 πλὴν ἔξαρτῶν τῶν δέμδρων κῆται. πᾶρ οὖν
 δέμδρον μὴ ποιοῦν καρπὸν καλὸν ἐκκό
 πηται, καὶ εἰς πῦρ βάλλεται. καὶ ἐπὶ κ
 ρῶτων αὐτῶν οἱ ὄχλοι λέγοντες, τί οὖν
 ποιήσομεν; ἀποκριθεὶς δὲ λέγει αὐτοῖς .
 ὁ ἔχωρ δύο χιτῶνας μεταδότω τοῦ μὴ ἔ
 χοντι, καὶ ὁ ἔχωρ βρώματα ὁμοίως ποιεί
 τω. ἡλθορ δὲ καὶ τὸν λῶναι βαπτισθῆναι, καὶ
 εἶπον πρὸς αὐτὸν. διδάσκαλε τί ποιήσομεν;
 ὁ δὲ εἶπερ πρὸς αὐτούς . μηδὲρ πλέορ πα
 ρὰ τὸ διατεταγμένον ὑμῖν πράσσετε. ἐπὶ κ
 ρῶτων δὲ αὐτῶν καὶ στρατευόμενοι λέγοντες. καὶ
 ἡμεῖς τί ποιήσομεν; καὶ εἶπερ πρὸς αὐτούς
 μηδὲρα διασείσητε, μὴ δὲ συκοφαντή
 σπτε, καὶ ἀρξῆσθε τοῖς ὀφθῶσις ὑμῶν,
 προσδοκῶντες

tetrarcha aut Galilææ Herode, Philip
 po aut fratre eius Tetrarcha Iturææ &
 Trachonitidis regiõis, & Lyfania Abi
 lenes Tetrarcha, sub principib9 sacerdo
 tum Anna & Caypha, factũ est uerbũ
 dñi super Ioannẽ Zachariæ filiũ in de
 sero. Et uenit in omnem regionẽ finiti
 mam Iordani, p̃dicans baptismũ pœni
 tentiæ in remissionẽ peccatorũ, sicut scri
 ptũ est in libro sermonũ Hesaiæ p̃phe
 tæ, dicẽtis. Vox clamantis in deserto, pa
 rate uia dñi, rectas facite semitas eius .
 Omnis uallis implebit9, & omnis mons
 & collis humiliabitur. Et erũt praua in
 directa, & asperæ in uias planas. & uide
 bit omnis caro salutare dei. Dicebat er
 go ad turbas q̃ exhibant ut baptizarent9
 ab ipso. Genimina uiperarũ, quis osten
 dit uobis fugere a uetura ira? Facite er
 go fructus dignos pœnitentiæ, & ne cœ
 peritis dicere patrem habemus Abra
 ham. Dico enim uobis, potens est de
 us de lapidibus istis suscitare filios ipsi
 Abrahæ. Iã uero & securis ad radicẽ ar
 borum posita est. Omnis ergo arbor
 nõ faciens fructũ bonum exciditur, &
 in ignem mittitur. Et interrogabant eũ
 turbæ, dicentes. Quid ergo faciemus?
 Respondens aut dicit illis. Qui habet
 duas tunicas impartiat non habenti, &
 qui habet escas similiter faciat. Vene
 runt aut & publicani ut baptizarentur
 & dixerunt ad illũ. Magister quid facie
 mus? At ille dixit ad eos. Nihil ampli9
 q̃ qd constitutũ est uobis faciatis. In
 terrogabant aut eum & milites dicen
 tes. Et nos quid faciemus? Et ait illis.
 Nemine cõcutiatis neq; calumniã facia
 tis, & contenti estote stipendijs uestris.
 L 3 Expectate

Ad turbas Joānes

Joānes ad turbas iudæis.

Ad milites doctrina Joānis

Cap. 3.

Joānes ad p̄ptos de ch̄iō
veit fortior me.

προσδοκῶντος δὲ τοῦ λαοῦ, καὶ διαλογίζο-
μένων πάντων ἐν ταῖς καρδίαις αὐτῶν περὶ
τοῦ Ἰωάννου, μήποτε αὐτὸς εἴη ὁ Χριστός,
ἀπεκρίνατο ὁ Ἰωάννης ἄπασιμ λέγων, ἐγὼ
μὴ ἴδατι βαπτίζω ὑμᾶς, ἔρχεται δὲ ὁ ἰχυ-
ρότερός μου, οὗ οὐκ εἰμὶ ἱκανὸς λῦσαι τὸ ἴ-
μάντα ἢ ὑποδήμάτων αὐτοῦ, αὐτὸς ὑμᾶς
βαπτίσει ἐν πνεύματι ἁγίῳ καὶ πυρὶ, οὗ τὸ
πῆλον ἐμ τῆ χειρὶ αὐτοῦ, καὶ διακαθαριεῖ πλῆ-
ῶμα αὐτοῦ, καὶ συναξει τὸν σίτον, εἰς
πλῆθος θάμνηκον αὐτοῦ, τὸ δὲ ἄχυρον κατακά-
σει πυρὶ ἀσβέσω. πολλὰ μὲν οὕτως καὶ ἔτε-

Incarcerat² Joānes ab
Herode.

ρα παρακαλῶν, ἐυγγελίζετο τοῦ λαοῦ.
ὁ δὲ Ἡρώδης ὁ τετράρχης ἐλεγχόμενος ὑπὸ
αὐτοῦ, περὶ Ἡρωδιάδος ἑταίρου καὶ τῆ
θελαφῶ αὐτοῦ, καὶ περὶ πάντων ὧν ἔποιε

De baptis^{te} ch̄i p̄ Ioh̄es.

πονηρῶν ὁ Ἡρώδης, προσέθηκεν καὶ τοῦτο ἐ-
πίπασιν, καὶ κατέλασεν τὸν Ἰωάννην ἐν
τῆ φυλακῇ. ἐγένετο δὲ ἐν τοῦ βαπτισθῆναι
ἅπαντα τὸν λαόν, καὶ Ἰησοῦ βαπτισθῆναι
τοῦ ἰεροσολιμῶν ἀπερχομένου τὸν θορῶν,
καὶ καταβῆναι τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον σωμα-
τικῶς εἶδει, ὡσεὶ περιεσῶν ἐπ' αὐτὸν, καὶ φωνὴν
ἐκ τοῦ θορανοῦ γενέσθαι λέγουσαν. σὺ εἶ ὁ υἱὸς
μου ὁ ἀγαπητός ἐν σοὶ ἡδὸκνησα. Ἐαὐτὸς
ἦν ὁ Ἰησοῦς ὡσεὶ ἑτ' ἑξήκοντα ἔτη ἄρχόμενος
ἔσθ, ὡς ἐνομίζετο υἱὸς Ἰωσήφ τῆ ἡλεί τῆ μαθᾶμ,

Genealogia ch̄i.

τοῦ λευὶ, τοῦ μελχὶ, τοῦ ἰανῶ, τοῦ
ἰωσήφ, τῆ ματαθίου, τῆ ἀμουσ,
τοῦ ναούμ, τοῦ ἔσλι, τοῦ
ναγγέ, τοῦ μαᾶθ, τοῦ ματα-
θίου, τοῦ σεμεί, τοῦ ἰωσήφ, τοῦ
ἰουδά, τοῦ ἰωανῶ, τοῦ ἑ-
σῖα, τῆ ζοροβάβελ, τοῦ σαλα-
θιήλ, τοῦ νηρι, τοῦ μελχὶ, τοῦ
ἑσθῖ, τοῦ κοσᾶμ, τοῦ ἔλ-
μαθᾶμ, τοῦ ἦρ, τοῦ ἰκσῶ, τοῦ
ἑλιεσέρ, τοῦ ἰωρημ, τοῦ ματ-
τιᾶ, τοῦ λευεί, τοῦ σιμεῶν,

τοῦ ἰουδά

Expectante autem, populo & cogitanti-
bus omnibus in cordibus suis de Ioan-
ne, num ipse esset ille Christus. Respō-
dit Ioannes dicens omnibus, Ego qui-
dem aqua baptizo uos, ueniet aut̄ for-
tior me, cuius non sum dignus soluere
corrugiam calciamentorū eius, ipse uos
baptizabit in spiritu sancto & igni, cu-
ius uentilabrum in manu eius, & purga-
bit aream suam, & congregabit triticū
in horreum suū, paleas aut̄ comburet
igni inextinguibili. Multa quidē & alia
exhortans euangelizabat populo. He-
rodes aut̄ tetrarcha cum corripereť ab
illo de Herodiade uxore fratris sui, &
de omnibus malis quæ faciebat Hero-
des, adiecit & hoc super omnia, & indu-
sit Ioannem in carcerem. Factum est
autem cum baptizaretur omnis popu-
lus & Iesu baptigato & orante apertū
est cælum, & descendit spiritus sanctus
corporali specie sicut colūba in ipsum,
& uox de cælo facta est. Tu es fili⁹ me-
us dilectus, in te cōplacuit mihi. Et ipse
Iesus erat incipiens quasi annorum tri-
ginta ut putabatur filius Ioseph, qui fu-
it Heli, qui fuit Mathat, qui fuit Leui,
qui fuit Melchi, qui fuit Ianne, qui fuit
Ioseph, q fuit Mathathie, q fuit Amos,
qui fuit Naum, qui fuit Helli, qui fuit
Nagge, qui fuit Maath, q fuit Matha-
thiæ, qui fuit Semei, qui fuit Iosech, qui
fuit Iuda, qui fuit Ioanna, qui fuit Re-
sa, qui fuit Zorobabel, qui fuit Sala-
thiel, qui fuit Niri, qui fuit Melchi, qui
fuit Addi, qui fuit Thosan, qui fuit Hel-
madan, qui fuit Her, qui fuit Iesu, qui
fuit Heliezer, qui fuit Iorem, q fuit Ma-
that, qui fuit Leui, qui fuit Simeon,
qui fuit

τῷ Ἰουδᾷ, τῷ Ἰωσήφ, τῷ
 Ἰωνά, τῷ Ἡλιακίμ, τῷ Με-
 λχᾷ, τῷ Μενάμ, τῷ Μαθᾷ,
 Νάμ, τῷ Ναθάμ, τῷ Δαβίδ,
 τῷ Ἰεσαί, τοῦ Ὀβηθ, τοῦ
 Βοοζ, τοῦ Σαλμὼν, τοῦ Ναα-
 σὼν, τοῦ Ἀμινάδαβ, τοῦ Ἀρά,
 τοῦ Ἐσρώμ, τοῦ Φαρέσ, τοῦ
 Ἰουδά, τοῦ Ἰακώβ, τοῦ Ἰσα-
 ἀκ, τοῦ Ἀβραάμ, τοῦ Θάρᾶ,
 τοῦ Μαχὼρ, τοῦ Σαρουχ, τοῦ
 Ραγᾶν, τοῦ Φάλεκ, τοῦ
 Ἡβέρ, τοῦ Σαλά, τοῦ Καί-
 νᾶμ, τοῦ Ἀρφαξάτ, τοῦ Σήμ,
 τοῦ Νῶε, τοῦ Λάμεχ, τοῦ
 Ματυσάλα, τοῦ Ἐνώχ, τοῦ
 Ἰαρέθ, τοῦ Μαλελεήλ, τοῦ Καί-
 νᾶμ, τοῦ Ἐνώε, τοῦ Σήθ, τοῦ
 Ἀδάμ, τοῦ Θεοῦ.

ἸΗΣΟΥΣ ἢ πνεύματ' ἅγιον πληρῆς, ὑπέτρειπεν
 ἀπὸ τοῦ Ἰορδάνου, καὶ ἦλθε ἐν τῷ πνεύματι, εἰς τὸ
 ἔρημον ἡμέρας τεσσαράκοντα, πειρασζόμενος ὑ-
 πὸ τοῦ διαβόλου, καὶ οὐκ ἔφαγεν οὐδὲν ἐν ταῖς ἡ-
 μέραις ἐκείναις, καὶ σωτελεθεὶς αὐτῷ ὑπερομ-
 ἐπεινάσασεν. ἔπερ ἢ αὐτῷ ὁ διάβολος· εἰ ἡδὺς εἶ-
 π' ἔθες, εἰπέ τῷ λίθῳ τούτῳ ἵνα γένηται ἄρτος. καὶ
 ἀπεκρίθη ἸΗΣΟΥΣ πρὸς αὐτὸν λέγων, γέγραπ-
 ῖται, ὅτι οὐκ ἐπ' ἄρτω μόνῳ ζήσεται ἄνθρω-
 πος, ἀλλ' ἐπὶ παντὶ ῥήματι Θεοῦ. καὶ
 ἀναγαγὼν αὐτὸν ὁ διάβολος εἰς ὄρος ὑ-
 ψηλόν, ἔδειξεν αὐτῷ πάσας τὰς βασιλείας τῆς οὐ-
 κημένης ἐν σιγῇ χρόνον. καὶ εἶπεν αὐτῷ ὁ διά-
 βολος, σοὶ δώσω τὴν ἐξουσίαν ταύτην ἅπασαν, καὶ
 καὶ τὴν δόξαν αὐτῆς, ὅτι ἐμοὶ περὶ ἑδοθη, καὶ ὅτι ἐ-
 γὼν θέλω δίδωμι αὐτῇ, σὺ οὖν εἰάν προσκυνήσῃς
 ἐνώπιον ἐμοῦ, ἔσσι σοι πάντα, καὶ ἀπεκρίθεις αὐ-
 τῷ εἶπεν ὁ ἸΗΣΟΥΣ, ὕψασθε ὁπίσω μου σατανά.
 γέγραπται, προσκυνήσε κύριον τὸν Θεόν σου
 καὶ αὐτῷ

qui fuit Iuda, qui fuit Ioseph, qui fuit
 Iona, qui fuit Heliachim, qui fuit Mel-
 cha, qui fuit Menna, qui fuit Matha-
 tha, qui fuit Nathan, qui fuit David,
 qui fuit Iessæ. qui fuit Obeth, qui fuit
 Booz, qui fuit Salmon, qui fuit Na-
 son, qui fuit Aminadab, qui fuit Arā,
 qui fuit Esrom, qui fuit Phares, qui
 fuit Iudæ, qui fuit Jacob, qui fuit Isa-
 ac, qui fuit Abrahæ, qui fuit Tharæ,
 qui fuit Nachor, qui fuit Saruch, qui
 fuit Ragau, qui fuit Phalech, qui fuit
 Heber, qui fuit Sale, qui fuit Chay-
 nan, qui fuit Arphaxat, qui fuit Sem,
 qui fuit Noe, qui fuit Lamech, qui fu-
 it Mathusale, qui fuit Enoch, qui fuit
 Iareth, qui fuit Malalehel, q fuit Chay-
 nan, qui fuit Enos, qui fuit Seth, qui
 fuit Adam, qui fuit dei.

Iesus autem plenus spiritu sancto re-
 gressus est a iordane, & agebatur in spi-
 ritu in desertū diebus quadraginta, &
 tentabatur a diabolo. Et nihil māduca-
 uit in diebus illis & cōsūmatis illis, dein-
 de esuriit. Dixit autē illi diabolus. Si fili-
 es dei, dic lapidi huic ut panis fiat. Et
 rēdit ad illū Iesus dicēs. Scriptum est.
 Non in pane solo uiuit homo, sed in
 omni uerbo dei. Et subduxit illum dia-
 bolus in montem excelsum, & ostendit
 illi omnia regna orbis terræ in momen-
 to temporis, & ait illi. Tibi dabo pote-
 statem hanc uniuersam & gloriā illoꝝ,
 quia mihi tradita sunt, & cuiuscūq; uolo,
 do illam. Tu ergo si adoraueris coram
 me, erunt tua omnia. Et respondens Ie-
 sus dixit illi. Abi post me satana. Scri-
 ptum est em̄. Adorabis dñm deū tuū.
 L 4 & illi

IIII
 De ieiunio tentatoꝝ, chꝝi
 in deserto.

VANGELIUM
 autem populo & costu-
 us in cordibus suis de
 eiser ille Christus. Re-
 idiens omnibus. Ego
 rapio uos, ueniet autē
 ison sum dignus solue-
 aliamen totū eius, ipse
 n spiritu sancto & igni
 cum in manu eius & purga-
 tm, & congregabit in ierū-
 sū, palas autē comburet
 abili. Multa quidē & alia
 anegitabat populo. Et
 patina cum contiperet
 clude uxore fratris sui.
 malis que faciebat. Hoc
 hoc super omnia. & ioh-
 r carerem. Factum ē
 nizaretur omnis popo-
 tato & orante aperitū
 endit spiritus sanctus
 aut coluba in ipsum,
 eta est. Tu es fili? mo-
 o placuit mihi. Et ip-
 nis quasi annorum
 nur filius Ioseph, qui
 Matha, qui fuit La-
 n, qui fuit Ianne, qui
 Mathathie, q fuit Ma-
 n, qui fuit Helli, qui
 it Maath, q fuit Ma-
 Semei, qui fuit Ioseph
 i fuit Ioanna, qui fuit
 Zorobabel, qui fuit
 ait Niri, qui fuit Ma-
 qui fuit Thofan, qui fuit
 ni fuit Her, qui fuit
 zet, qui fuit Ioseph, qui
 fuit Levi, qui fuit
 phat

Cap. 4.

Ὁ αὐτῷ μόνῳ λαξεύσας. Ὁ ἡγαγεμ αὐτὸν
 εἰς Ἱερουσαλήμ. Ὁ ἔσκεμ αὐτὸν ἐπὶ τῷ πηδύγι
 οὐκ ἔισθ, Ὁ εἶπερ αὐτῷ. εἰ υἱὸς εἶ τῷ θεῷ ἑάλλε
 σεαυτὸν ἐπιεῖθεν κάτω. γέγραπται δὲ, ὅτι τὸς ἀστὲ
 λοὶς αὐτῷ ἐν πλάτῃ τῆς σὸς τῷ διαφυλάξαι σε, καὶ
 ἐπὶ χερῶν ἀρῶσίν σε, μή πρὸ προσκόψῃς πρὸς
 λίθον τὸν πόδα σου. Ὁ ἀποκριθεὶς εἶπερ αὐ-
 τῷ Ὁ ΙΗΣΟΥΣ, ὅτι εἴρηται, οὐκ ἐκ πειρασῶν κύ-
 ριον τὸν διόμ σου. Ὁ σωπλέσας πάντα πα-
 ρασμὸν ὁ διάβολος, ἀπέστῃ ἀπ' αὐτῷ, ἄρτι καὶ
 ἔσθ. Ὁ ὑπέστρεψεν Ὁ ΙΗΣΟΥΣ ἐν τῇ δωάμῃ τῷ
 πνυμάτος εἰς πλὴν Γαλιλαίαν, Ὁ φήμκ θύ-
 ἡλθεμ καθόλης τῆς χωρῆς τῆς αὐτῷ. Ὁ αὐτὸς
 ἐδίδασκεμ ἐν ταῖς συναγωγαῖς αὐτῷ δοξαζό-
 μνος ὑπὲρ πάντων. Ὁ ἡλθεμ εἰς πλὴν ναζαρέθ
 οὐ ἦμ πεθαμμῶς, καὶ εἰσῆλθεμ καὶ τῷ εἰωθὸς
 αὐτῷ ἐν τῇ ἡμέρᾳ τῆς σαββάτων εἰς πλὴν συ-
 ναγωγῶν. Ὁ ἀνέστῃ ἀναγῶναι. Ὁ ἐπεδὸθη αὐ-
 τῷ βιβλίον ἡσαΐα τῷ προφήτῃ, καὶ ἀναπύξας
 τὸ βιβλίον, ἔνεμ τὸν τόπον οὐ ἦμ γεγραμμέ-
 νομ. πνεῦμα κυρίου ἐπέμῃ οὐ ἔνεκεμ ἐχθισέμ
 μεῖναγγελίσασθαι τῷ πτωχοῖς, ἀπέσαλκέν με-
 ἰάσασθαι τῷ ἐν σαρκί, καὶ ἐκκαλεῖν ἡμῶν
 κηρύξαι ἀρχμαλώτοις ἄφειμ καὶ τυφλοῖς
 ἀνάβλεψιμ, ἀποσῆλαι πεθαμμῶς ἐν σφέ-
 σα, κηρύξαι ἐν παντὶ κυρίου δεκτόμ. καὶ πύ-
 ρας τὸ βιβλίον, ἀποδούε τῷ ὑπηρετῆ ἑκά-
 ρισεμ. καὶ πάντων ἐν τῇ συναγωγῇ οἱ δὲ φ-
 ραλμοὶ ἡσῶν ἀτενίζοντες αὐτῷ. ἤρξατο δὲ
 λέγειν πρὸς αὐτούς, ὅτι σήμερον πεπλήρω-
 ται ἡ γραφή αὕτη ἐν τοῖς ὠσὶν ὑμῶν. καὶ
 πάντες ἐμαρτύρουσιν αὐτῷ, καὶ ἐδάνμαζον,
 ἐπὶ τοῖς λόγοις ἐν χάριτι, τοῖς ἐκπο-
 ρθνομῶν ἐκ τοῦ στόματός αὐτοῦ, καὶ ἐ-
 λεγομ. οὐχ οὕτως ἔσθ ὁ υἱὸς Ἰωσήφ; καὶ εἶπερ
 πρὸς αὐτούς. πάντως ἐρετέ μοι πλὴν πα-
 ραβολῶν ταύτων. ἰατρὲ δὲράπθουσιν σε
 αὐτὸν, ὅσα ἡκούσαμεν γενόμενα ἐν τῇ
 καπέρνα

Iesus ex deserto uenit in Galilaea docebat in synagoga

Ut docuit Nazareth in synagoga. et legit in Esai.

Ut de eo dicebat, Nonne hic est filius Joseph?

& illi foli seruiens. Et duxit illum in Hie-
 rusalem, & statuit eum super pinnam te-
 pli, & dixit illi. Si filius dei es, mitte te ip-
 sum hinc deorsum. Scriptum est enim quod an-
 gelis suis mandauit de te, ut seruent te
 & in manibus tollent te, ne quomodo offendas
 ad lapidem pedem tuum. Et respondens Iesus
 ait illi. Dicitum est. Non tentabis dominum
 deum tuum. Et consummata omni ten-
 tatione, diabolus recessit ab illo usque
 ad tempus. Et reuersus est Iesus in uir-
 tute spiritus in Galilaeam, & fama exiit
 per uniuersam regionem de illo. Et ipse
 docebat in synagogis eorum, & gloria-
 batur ab omnibus. Et uenit Nazareth ubi
 erat nutritus, & intrauit secundum con-
 suetudinem suam die sabbatorum in syna-
 gogam, & surrexit ut legeret. Et traditum
 est illi liber Hiesaiæ prophetae. Et ut re-
 uoluit librum, inuenit locum ubi scriptum
 erat. Spiritus domini super me, pro-
 pter quod unxit me, ad euangelizan-
 dum pauperibus misit me, ut sanem
 contritos corde, ut predicem captiuis
 remissionem, & caecis uisum. ut emit-
 tam contractos in remissione, ut praed-
 icem annum domini acceptum. Et con-
 plicato libro reddidit ministro & sedit.
 Et omnium in synagoga oculi erant
 intendentes in eum. Coepit autem di-
 cere ad illos, Hodie impleta est haec scri-
 ptura in auribus uestris. Et omnes testi-
 monium illi dabant, & mirabantur in
 uerbis gratiae, quae procedebant de ore
 ipsius, & dicebant. Nonne hic est filius
 Ioseph? Et ait illis. Vtique dicetis mihi
 hanc similitudinem. Medice, cura te-
 ipsum. Quaecumque audiuius facta in
 Capernaum,

Cap. 5.

*Alios ibide infirmos cura-
vat manus imponens eis.*

*Demoēs q̄ exibat cū cla-
marēt Tu es Chrs̄ nō
sinebat eos loqui.*

*Detētys a turb̄ ne disce-
dēt dixit/opōctet me
euāgelizare alijs x̄*

*Sec̄ stagnū Genezarēt
docebat turbas de na-
uicula petri.*

*Ies̄us petro Duc̄ i altū.
et laxate retia.*

Rece zūpebatur.

*Petro Jesu. Discede a
me dñe q̄ hō pecc̄ator sū.*

ἡς ἂν τ. Ἐπίσης ἐπάνω αὐτοῦ, ἐπετίμησεν
 τῷ πυρετῷ, καὶ ἀφῆκεν αὐτὸν, καὶ παρὰ
 χρῆμα ἀνασάσα δικόν τ' αὐτοῦ. Δάκνοντος
 δὲ τ' ἡλίου ἅπαντες ὅσοι ἔιχον ἀδενουῶντας νό-
 σοις ποικίλαις, ἤγαγον αὐτοὺς πρὸς αὐτὸν. ὃ
 δὲ ἐνὶ ἐκάσῳ αὐτῶν τὰς χεῖρας ἐπιθείς, ἐθερά-
 πθονσεν αὐτοὺς. Ἐξήρχη δὲ καὶ δαίμονια ἀπὸ
 πολλῶν κράζοντα καὶ λέγοντα, ὅτι σὺ εἶ ὁ
 ΚΡΙΣΤΟΣ ὁ υἱὸς τ' θεοῦ. Ἐπιτιμῶν, οὐκ εἶα
 αὐτὰ λαλῆναι, ὅτι ἠδύσατο τὸν ΧΡΙΣΤΟΝ αὐτὸν
 εἶνα. Γενομένης ἡμέρας θηελθῶν ἐπορεύθη
 εἰς ἔρημον τόπον, καὶ οἱ ὄχλοι ἐζητήσαν αὐτόν.
 Ἐκλήθον ἕως αὐτοῦ καὶ κατέχον αὐτὸν τ' μὴ ποι-
 εύνεωσιν ἀπ' αὐτοῦ. ὃ δὲ ἔειπε πρὸς αὐτούς. ὅτι
 Ἐταῖς ἑτέροις πόλεσι μευαγγελίσαοθαί με
 δεῖ πλὴν βασιλείᾳ τ' θεοῦ, ὅτι εἰς τοῦτ' ἀπέ-
 σαλμαι. καὶ ἡμ κηρύσσω ἐν ταῖς συναγω-
 γῇ Γαλιλαίας. Ἐγγύτη ἡμεῖς τὸν ὄχλον ἐπι-
 κῆσθαι αὐτῷ, τ' ἀκούειν τὸν λόγον τ' θεοῦ. καὶ
 αὐτὸς ἦν ἕως παραπλὴν λίμνῳ γενί-
 σαρέτ. καὶ εἶδεν δύο πλοῖα ἐσῶτα παρὰ
 πλὴν λίμνῳ. οἱ ἡ ἀλιεῖς ἀπθάντες ἀπ' αὐτοῦ,
 ἀπέπλυναν τὰ δίκτυα. ἐμβὰς δὲ εἰς ἐν τῶν
 πλοίων ὃ ἦν τ' σίμωνος, κηρώτησεν αὐτὸν ἀπ' ἡ
 γῆς ἐπαναγαγῆν ὀλίγον. καὶ καθίσας ἐδί-
 δασκεν ἐκ τ' πλοῖος τὴν ὄχλον, ὡς ἡ ἐπαύ-
 σατο λαλῶν, ἔειπε πρὸς τὸν σίμωνα. ἐπανά-
 γαγε εἰς τὸ βάθος, καὶ χαλάσατε τὰ δίκτυα
 ὑμῶν εἰς ἄγραν. καὶ ἀπκριθεὶς ὁ σίμων, ἔει-
 πεν αὐτῷ. ἐπιστάτα δὲ ὅλης τ' νυκτὸς κοπιᾶ-
 σαντες, οὐδὲν ἐλάβομεν. ἐπὶ δὲ τ' ἡμέρῃ σὺ
 χαλάσω δὲ δίκτυον. καὶ τ' ποιήσωτες, σωέ-
 κλησεν πολλὸς ἰχθύων πολύ. διερχόντων ἡ τ'
 δίκτυον αὐτοῦ, καὶ κατένθησαν τ' μετόχοις
 τ' ἐν τῷ ἑτέρῳ πλοίῳ τ' ἐλθόντας συλλαβέντες
 αὐτοῦ, καὶ κλήθον καὶ ἐπλησῆσαν ἀμφότερα τὰ πλοῖ-
 α, ὡς τε συθίζεωσιν αὐτὰ. Ἰδὼν ἡ σίμων πένθος, πρὸ
 σέπεσεν τ' ἰς γόνασι τ' ἸΗΣΟΥ λέγων. Ἐξελθε
 ἀπ' ἐμοῦ, ὅτι ἀνήσ ἀμάρτωλός εἰμι κ' ἄνομός εἰμι.
 Ἰσπερ

pro ca. Et stans sup illā increpauit febrē
 & dimisit illā, & statim surgēs ministra-
 bat illis. Cū aut sol occidisset oēs q̄ ha-
 bebāt infirmos morbis uarijs, ducebāt
 illos ad eū, at ille singulis manus impo-
 nēs sanabat eos. Exhibant autem & daē-
 monia a multis clamātia & dicētia. Tu
 es Christus. Et increpans nō sinebat ea
 loqui, q̄a sciebāt ipsum esse Christū. Fa-
 cto aut die egressus ibat i desertū locū,
 & turbæ quarebāt eū & uenerūt usq̄
 ad ipsum, & detinebant illū ne discede-
 ret ab eis. Quibus ille ait. Et alijs ciuita-
 tibus oportet me euangelizare regnū
 dei, q̄a ideo missus sum. Et erat p̄dicās
 in synagogis Galilææ. Factū est aut
 cū turba imineret ei, ut audiret uerbū
 dei, & ipse stabat secus stagnū Geneza-
 reth. Et uidit duas naues stantes secus
 stagnū, piscatores aut descenderant ex
 illis & lauabant retia. Ingressus autem
 in unam nauim quæ erat Simōnis, ro-
 gauit eum, ut a terra abduceret pusil-
 lum. Et sedens docebat de nauī turbas
 Vt cessauit aut loqui, dixit ad Simonē
 Duc in altum, & laxate retia uestra in
 capturam. Et respondens Simon dixit
 illi. Præceptor per totam noctem labo-
 rantes nihil cœpimus, in uerbo autem
 tuo laxabo rete. Et cū hoc fecissent, con-
 cluserunt piscium multitudinem copio-
 sam. Rumpēbatur autem rete eorum.
 Et annuerunt socijs, qui erant in alia
 nauī, ut uenirent & adiuuarent eos.
 Et uenerunt, & impleuerunt ambas
 nauiculas, ita ut mergerentur. Quod
 cum uideret Simon Petrus, proci-
 dit ad genua Iesu, dicens. Discede a me
 dñe, quia homo peccator sum. Stupor
 enim

γὰρ περιέχευεν αὐτὸν καὶ πάντες τοὺς σὺν
 αὐτῷ, ἐπὶ τῆ ἄγρᾳ τῆν ἰχθύων, ἢ σωέλαιον
 ὁμοίως δὲ καὶ Ἰάκωβον καὶ Ἰωάννην υἱοὺς Ζε-
 βεδαίου, οἱ ἦσαν κοιμῶνοι τοῦ Σίμωνι, καὶ εἰ-
 περ πρὸς τὸν Σίμωνα ὁ ἸΗΣΟΥΣ. μὴ φοβοῦ,
 ἀπὸ τῶν ἰσχυρῶν ἐσὺ ζωησῶμαι, καὶ κα-
 τὰς ἀόχυντας τὰ πλοῖα ἐπὶ πλὴν γλῶσσο, ἀφέντες
 ἅπαντα ἠκολούθησαμ αὐτῷ, καὶ ἐγένετο ἔν
 τῷ εἶναι αὐτὸν ἐν μιᾷ τῶν πόλεων, καὶ ἰδοὺ
 ἀνὴρ πλήρης λέπρας, καὶ ἰδὼν τὸν ἸΗΣΟΥΝ
 πεσὼν ἐπὶ πρόσωπον ἐδέηθη αὐτῷ λέγων.
 κύριε ἐὰν θέλῃς, δύνασαι με καθαρίσαι. καὶ
 εὐκτείνας πλὴν χεῖρα, ἤψατο αὐτὸν ἐπὶ τῷ
 ἰσχυρῷ, καθαρίσθη. καὶ εὐθέως ἡ λέπρα ἀπῆλ-
 θεν ἀπ᾽ αὐτοῦ, καὶ αὐτὸς παρήγγηλεν αὐτῷ
 μὴ εἰπεῖν, ἀλλὰ ἀπελθὼν δεῖξον σεαυ-
 τῷ τῷ ἱερῷ. καὶ προσέειπε περὶ τῆ καθαρισ-
 μῶσ, καθὼς προσέταξεν Μωσῆς εἰς μαρτύριον
 αὐτοῖς, διήρχετο ἡ μάλλον ὁ λόγος περὶ αὐτῶ, καὶ
 συνήρχοντο ὄχλοι πολλοὶ ἀκούειν, καὶ θεράπευ-
 οῦν ὑπ᾽ αὐτῷ ἀπὸ τῶ ἀσθενῶν αὐτῶ. αὐτὸς δὲ ἦν ὑ-
 ποχωρῶν ἐν τῶ ἱερῷ, καὶ προσευχόμενος, ὅτι εἴ-
 νετο ἐν μιᾷ τῶν ἡμερῶν, καὶ αὐτὸς ἦν διδά-
 κων, καὶ ἦσαν καθήμενοι φαρισαῖοι καὶ νο-
 μοδιδάσκαλοι, οἱ ἦσαν ἐκλυθότες ἐκ πάσης
 κώμης τῆς γαλιλαίας καὶ ἰσραήλ, καὶ ἱερουσαλὴμ,
 καὶ δύναμις κυρίως ἦν, εἰς τὸ ἰάσθαι αὐτοὺς. ὅτι
 οὐκ ἀνδρες φέροντες ἐπὶ κλιῶνι ἀνθρώπου, οὐ
 ἦν παραλελυμένος, καὶ ἐζήτησεν αὐτῷ εἰσενεῖν ἑαυ-
 τὸν θῆναι ἐνώπιον αὐτῶ, καὶ μὴ εὐροῖτες διὰ πῖ-
 σος εἰσενεῖν κωσιν αὐτῶ, διὰ τὸ ὄχλον, ἀναβάντες ἐπὶ
 τὸ δώμα διὰ τῶν κεράμῶν καθῆκαν αὐτῷ συν τῷ
 κλινιδίῳ εἰς τὸ μέσον ἐμπροσθεν τοῦ ἸΗΣΟΥ. καὶ
 ἰδὼν τὸ πῶσιν αὐτῷ εἶπεν αὐτῷ. ἄνθρωπε ἀφέ-
 ωνταί σοι αἱ ἁμαρτίαι σου, καὶ ἤρξαντο διαλογίζε-
 σθαι οἱ γραμματεῖς καὶ οἱ φαρισαῖοι λέγοντες
 τίς ἐστὶν οὗτος, ὃς λαλεῖ ἐλασφημίας. τίς δύναται
 ἀφίεναι ἁμαρτίας, ἐκ μὴ μόνον ὁ θεός. ἐπιβῆν δὲ
 ὁ ἸΗΣΟΥΣ τοὺς διαλοφισμοὺς αὐτῶ, ἀπεκριθεὶς
 εἶπερ

em circūdederat eum & omnes qui cū
 illo erant in captura pisciū quā ceperāt
 Similiter autē Iacobū & Ioānem filios
 Zebedæi, qui erant socij Simoni. Et ait
 ad Simonē Iesus. Ne metuas, posthac
 homines eris capiens. Et subductis
 ad terram nauibus, relictis omnibus se-
 cuti sunt eum. Et factū est cum esset in
 una ciuitatū, & ecce uir plenus lepra, &
 uidisset Iesum, prostratus in faciē, ro-
 gauit eum, dicens. Domine, si uis potes
 me mundare. Et protensa manu tetigit
 eum, dicens. Volo. Mundare. Et confe-
 stim lepra discessit ab illo. Et ipse p̄ce-
 pit illi, ne cuiq̄ diceret, sed uade osten-
 de te ipsum sacerdoti, & offer pro emū-
 datione tua quæ præcepit Moses in te-
 stimonium illis. Perambulabat autem
 magis sermo de illo, & conueniebant
 turbæ multæ ut audirēt & sanarent̄ ab
 infirmitatib⁹ suis. Ipse autē agebat in se-
 cessu in desertis & orabat. Et factū est
 in uno dieꝝ, & ipse erat docens; & erāt
 pharisæi sedentes & legis doctores qui
 uenerāt ex omni castello Galilææ & Iu-
 dææ & Hierusalē, & uirtus dñi erat ad
 sanandū eos. Et ecce uiri portātes in le-
 cto hominē qui erat paralyticus, & que-
 rebāt eū inferre & ponere an̄ eū. Et nō
 inueniētes qua parte illū inferrēt p̄ tur-
 ba, ascenderūt supra tectū, & p̄ tegulas
 summiserūt eū cū lecto in mediū ante
 Iesum, Quorū fidem ut uidit, dixit. Ho-
 mo remittunt̄ tibi peccata tua. Et cape-
 rūt cogitare scribæ & pharisæi, dicētes.
 Quis est his qui loquitur blasphemi-
 as? Quis potest dimittere peccata, ni-
 si solus deus? Vt cognouit autem Ie-
 sus cogitationes eorum, respondens,
 dixit

Iesus petro, posthac eris hoies capiens.

De leproso mudato.

De paralytico sanato / que p̄ tectū sumiserūt.

Ad Scribas et phariseos p̄ hō murmurātes.

Eua ngelium
 Et hoc sup illa interpretat
 mlti. Et statim surgens mi-
 nis. Cū aut sol occidisset ois
 i mltis morbis uarijs, dicit
 ad eū. Uille singularis manus in
 mltis uis. Euidant autem illi
 a a multis diuina & dicētia
 p̄fatus. Et uocans nō sine cau-
 sa loquitur illi. Et dicit illi
 die egritudo tua i desertū locū
 quietatis eū & uenerat. Uis
 mlti. dicitur autem illi ne dicitur
 eis. Quibus illi ait. Et dicitur
 orare. Et euangelizare. Et
 a deo missus sum. Et erat p̄
 agogis Galilææ. (Factū est
 u imineret ei, ut audiret un-
 de labat scias. Et dicitur
 uide duas naues. Et dicitur
 catores aut descendere en-
 nam retia. Ingressus autem
 nim que erat Simonis, in-
 ut a terra abduceret. Et
 dicitur docere de nauis. Et
 ait loqui, dixit ad Sim-
 onem, & laxate retia uest-
 ra. Et respondens Simon
 error per totam noctem
 illi cepimus, in uentis
 bo rete. Et cū hoc hō
 piscium multitudinem
 impeditur autem
 aerunt socijs. qui
 uenirent & adu-
 nerunt, & impleuerunt
 uilas, ita ut mergerentur
 uideret Simon. Et
 enua Iesu, dicens
 quia homo peccator

ἔπειμ πρὸς αὐτοὺς, τί διαλογίζεσθε ἐν ταῖς καρδίαις ὑμῶν; τί ὄζειν ἐνκοπώτερον ἐπιφέρει ἄφ' ἑωρτά σοι αἱ ἁμαρτίαι σου, ἢ ἐπιθεῖν, ἔγραψαι ἢ περιπάτα; ἵνα ἢ εἰδῆτε, ὅτι θροῦσία ἔχε ὁ ἦος τῶ ἀνθρώπου ἐπὶ τῆς γῆς ἀφιέναι ἁμαρτίας, ἔπειμ τῶ παραλυτικῶ, σοὶ λέγω, ἔγρασαι, Ἐἴρας, τὸ κλινίδιόν σου, φορέον εἰς τὸν οἶκόν σου. Ἐ παραχρῆμα ἀναστὰς ἐνώπιον αὐτοῦ, ἔρας ἐφ' ὃ κατήκατο, ἀπῆλθε μὲν εἰς τὸν οἶκόν αὐτοῦ, δόξαζον τὸν θεόν. Ἐ ἔκαστος ἔλαβεν πάντα, καὶ ἐδόξαζον τὸν θεόν, Ἐ πληθύνθη φόβος λέγοντες, ὅτι εἶδομεν παράδοξα σημεῖον. Ἐ μετὰ ταῦτα ἦλθε, Ἐ εἰδεάσατο πελώνων ὀνόματι λυθεῖν καθήμενον ἐπὶ τῶ πελώνιον, Ἐ ἔπειμ αὐτῶ, ἀκολουθε μοι. Ἐ καταλίπων ἅπαντα, ἀναστὰς, ἠκολούθη αὐτῶ, καὶ ἐποίησεν δοχλὸν μεγάλον λυθεῖς αὐτῶ ἐν τῇ οἰκίᾳ αὐτοῦ, καὶ ἦν ὄχλος πελώνων πλῆθς, ἢ ἄλλων, οἱ ἦσαν μετ' αὐτῶ κατὰ κείρω, καὶ ἐγόστυζον οἱ ἰσραημιταῖς, καὶ οἱ φαρισαῖοι πρὸς τοὺς μαθητάς αὐτῶ λέγοντες, διὰ τί μετὰ πελώνων καὶ ἁμαρτωλῶν ἐδίετε καὶ τίνετε; καὶ ἀποκριθεὶς ὁ Ἰησοῦς ἔπειμ πρὸς αὐτοὺς, οὐ χρειάζομαι οἱ ὑγιαίνοντες ἰατροῦ, ἀλλ' οἱ κακῶς ἔχοντες, οὐκ ἐλίλυθα καλέσαι δίκαιους, ἀλλὰ ἁμαρτωλοὺς εἰς μετάνοιαν. οἱ δὲ ἔπειμ πρὸς αὐτὸν, διὰ τί οἱ μαθηταὶ ἰωάννης νηστεύουσιν, καὶ δεισφς ποιοῦνται, ὁμοίως Ἐ οἱ ἦν φαρισαῖων, οἱ δὲ σοὶ ἐδίουσιν, καὶ πίνουσιν, ὁ δὲ ἔπειμ πρὸς αὐτοὺς, μὴ δάσασθε τοὺς ἦους τῶ νυμφῶνος ἐρῶ ὁ νυμφίος μετ' αὐτῶ εἰσιν ποιῆσαι νηστείας; ἐλεύσονται δὲ ἡμέραι, καὶ οὐκ ἀπαρῆν ἀπ' αὐτῶ ὁ νυμφίος, τότε νηστεύουσιν ἐν ἐκείναις τῆς ἡμέραις, ἔπειμ ἢ καὶ πρᾶβολῆν πρὸς αὐτοὺς, ὅτι οὐδεὶς ἐπίβλημα ἱματίος καινῶ ἐπιβάλλει ἐπὶ ἱμάτιον παλαιόν, εἰδὲ μήτε, καὶ τὸ καινὸν χίζῃ, τὸ ἐπίβλημα, Ἐ τῶ παλαιῶ ὄν συμφωνῶν ἀπ' αὐτοῦ καὶ τοῦ καινοῦ. καὶ

Paralyticus tollit grabatū

Vocatio Matthaei

Coniuiū i domo eig

*Ad phariseos & scribas
mimivates ibides;
Quae cu peccatis
māducatis.*

Quae discipuli Jesu nō ieiunant;

Similitudo de immissura uestimenti noui

dixit ad illos. Quid cogitatis in cordibus uestris? Vtrū est facilius dicere dimittantur tibi peccata, an dicere, surge & ambula? Vt autem sciatis quod filius hominis habet potestatem in terra dimittere peccata, ait paralytico. Tibi dico surge, tolle lectulū tuum, & uade in domum tuam. Et confestim surgens coram illis, tulit in quo iacebat, & abiit in domum suam, glorificans deum. Et stupor apprehendit omnes, & glorificabant deū. Et repleti sunt timore dicentes. Vidimus incredibilia hodie. Et post haec exiit, & uidit publicanū nomine Leui sedentē ad teloniū. & ait illi. Sequere me. Et relictis omnibus, surgēs secutus est eū. Et fecit ei conuiuiū magnū Leui in domo sua, & erat turba multa publicanorum & aliorum, qui cum illis erāt discumbentes. Et murmurabant pharisaei, & scribae, aduersus discipulos eius, dicentes. Quare cum publicanis & peccatoribus māducatis & bibitis? Et respondens Iesus dixit ad illos. Non egent qui sani sunt medico, sed qui male habent. Non ueni uocare iustos sed peccatores ad penitentiā. At illi dixerunt ad eum. Quare discipuli Ioannis ieiunant frequenter & obsecrationes faciunt, similiter & phariseorū, tui autem edunt, & bibunt? Quibus ipse ait. Num potestis filios thalami, dum cum illis est sponsus, facere ieiunare? Venient autem dies, & cum ablatas fuerit ab illis sponsus, tunc ieiunabunt in illis diebus. Dicebat at & similitudinē ad illos. Nemo immissurā noui uestimenti imittit in uestimentū uetus, alioquin & nouū rūpit, & ueteri nō conuenit imissura ex nouo. Et nemo

το καινου. και ουδεις βαλλει οινον νεον εις
 ασκουε παλαιουε, ει δε μηγε, ξηξη ο νεοε δι-
 νοε τνε ασκουε, και αυτουε εκ χυθησεται, και
 οι ασκοι απολουται, αλλα οινον νεον, ειε α-
 σκουε καινουε βλητεον, και αμφοτεροι σω-
 τησονται. και ουδεις πιωμ παλαιον, ευδε-
 ωε δελα νεον. λεγα γαρ, ο παλαιοε χηκοι
 τεροε δεσμ. εγγετο δε εν σαββατω δευτε-
 ρο πρωτω, διαπορευεοι αυτον, δια τω σοι-
 ριμωμ, και ετιλλοι μαθηται αυτου τουε
 σαχουε, και ηδιον ψωχοντεε ταε χειριμ,
 ανεε δε τω φαρισαιωμ ειπομ αυτοιε, τι ποι-
 ετε ο ονη ξεεσιμ ποιεμ εν τοε σαββασιμ. η
 αποκριθειε προε αυτουε ειπεμ ο ιησοιε, ου-
 δε τω ανεγνωτε, ο εποισεμ διαβιδ οωοτε
 επεινασιμ αυτουε, και οι μετα αυτου οντεε,
 ωε εισθημε ειε τω οικωμ του δεου, και τουε
 αρτουε φη προδισεωε ελαβεμ και εφαγεμ,
 και εδωκεμ, ο τωε μετα αυτου, ουε ονη ξεεσιμ
 φαγεμ, ει μη μονουε τουε ιουδεε, και ελεγεμ
 αυτοιε, οτι κριτοε δεσμ ο ηοε του ανθρωπου ο
 του σαββατου. εγγετο δε και εν ετερω σαβ-
 βατω εισθεμ αυτη ειε τω συναγωγωμ και
 διδακαμ, και ημ εκε ανθρωποε, και η χειρ
 αυτω η δεξιη ημ ξηρα. παρετηρωω δε αυτον
 οι γραμματεε ο οι φαρισαιοι ει εν τω σαβ-
 βατω δραπευση, ινα ευρωσιμ κατησριαμ αυ-
 του. αυτηε δε ηδε τνε διαλογισμουε αυτωμ.
 και ειπεμ τω ανθρωπω τω ξηραμ εχοντι τιω
 χερα. εγερα και στηθι ειε το μεσομ, ο η ανα-
 σαε εση. ειπεμ οω ο ιησοιε προε αυτηε. ε-
 πιρωτησω ημαε. τι ξεεσιμ τωε σαββασιμ. ασα
 θοποιησα η κακοποιησα, ψυχω σωσα η αι-
 πολεσα; ο περιβλεψαμνοε πανταε αυτουε,
 ειπεμ τω ανθρωπω, εκλεινομ τιω χερα σου, ο η
 εποισεμ, και αποκατεσθη η χειρ αυτω ηγι-
 ηε ωε η αλλη. αυτοι δε επληθησαμ ανοιαε
 και διελαου προε αλληλουε. τι δεμ σοι-
 ησαμ τω ιησοι. εγγετο δε εν ταε ημεραιε
 ταυταε

uo. Et nemo mittit uinū nouū in utres
 ueteres, alioquin rumpet uinū nouum
 utres. & ipsum effundetur & utres peri-
 bunt. Sed uinū nouū in utres novos mit-
 tendum est, & utraq; conseruantur. Et
 nemo qui biberit uetus statim uult no-
 uum. dicit enim, uetus melius est.

Factū est autē in sabbato secūdo pri-
 mo cū transiret per fata & uellebant di-
 scipuli eius spicas, & manducabant con-
 fricantes manibus. Quidam autē phari-
 saeorum dicebāt illis. Quid facitis quod
 non licet facere in sabbatis? Et respon-
 des Iesus ad eos dixit. Nec hoc legistis,
 quod fecit Dauid cū esurisset ipse & q
 cum illo erāt, quomodo intrauit in do-
 mum dei & panes propositionis sum-
 psit & manducauit, & dedit etiā his qui
 secum erant, quos non licet manduca-
 re nisi tantū sacerdotibus. Et dicebat il-
 lis, dñs est filius hominis etiā sabbati.

Factū est autē & in alio sabbato, ut in-
 traret in synagogam & doceret. Et erat
 ibi homo, & man⁹ eius dextera erat ari-
 da. Obseruabant autē eū scribæ & pha-
 risæi, an ī sabbato sanaturus esset, ut in-
 uenirent unde accusarent eum. Ipse ue-
 ro sciebat cogitationes eorum, & ait ho-
 mini qui habebat manū aridam. Sur-
 ge, & sta in medium. Et surgens stetit.
 Ait autem ad illos Iesus. Interrogabo
 uos quid liceat sabbatis, benefacere an
 malefacere, animā saluā facere an per-
 dere? Et circumspēctis omnibus dixit
 homini, Extende manum tuā. Ille autē
 fecit, & restituta est manus eius sana si-
 cut altera. Ipsi autē repleti sunt amentia
 & colloquebant inuicem quid nā face-
 rent Iesu. Factū est autē in illis diebus

VI
*Ut discipuli esurientes spi-
 cas uellerēt sabbato.*

In Sab^{to} manū arida san^t.

M exijt in

EVANGELIUM
 Quid cogitatis in
 his. Vtū est facilius ducere
 peccata an dicere. Et
 autem sciatis quod
 potestatem in terra
 paralytico. Tibi
 tuum, & uult
 nam. Et confestim surge
 is. cū in quo iacebas, & ab-
 in suam, glorificans deum.
 prehendit omnes, & egredi
 a. Et repleti sunt timore &
 in iacobis hodie. Et p
 & uultu publicani noie
 ad teloniu. & ait illi. Sep-
 elictis oibus, surge & uen-
 te ei conuicti magnū lau-
 & erat turba multa publi-
 corum, qui cum illis erant.
 Et murrabant phari-
 sacerdotibus & scribis
 are cum publicanis & phari-
 sæis & bibitis. Et resp-
 xit ad illos. Non est
 medico sed qui male-
 ueni uocare iustos & con-
 uertentia. At illi dice-
 re discipuli Ioannis
 & obsecrationes san-
 thariseor, tui amon-
 Quibus ipse ait. Non
 s thalami, dum
 facere ieiunare. Vnde
 s, & cum ablatis
 tunc ieiunabunt in illis
 at ac & similitudine
 illura noui ueltemen-
 nenti uetus alioquin
 ueteri no conuicti

Cap. 6.

In mote ex d^{is} xij ap^{tos} elegit.

ἐξῆλθεν εἰς τὸ ὄρος προσεύξασθαι, καὶ ἦν διανυκτερεύων τῆ προσοχῇ τῷ θεῷ. καὶ ὅτε ἐγέρθη ἡμέρα προσεφώνησεν τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ. καὶ ἐκλεξάμενος ἀπὸ αὐτῶν δώδεκα, οὓς καὶ ἀποστόλους ὠνόμασεν, σίμωνα, ὃν καὶ ὠνόμασεν πέτρον καὶ ἀνδρέαν τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ. ἰάκωβον καὶ ἰωάννην, φιλίππον καὶ βαρθολομαῖον, ματθαῖον καὶ θωμᾶν, ἰάκωβον τὸν τοῦ ἀλφαίου, καὶ σίμωνα τὸν καλούμενον ζηλωτὴν, ἰούδαμ ἰακώβου καὶ ἰούδαμ ἰσκαριώτην, ὃς καὶ ἐγέρθη προσόψτης, καὶ καταβὰς μετ' αὐτῶν, ἔεικ ἐπὶ τόπον πεδινῶν καὶ ὄχλος μαθητῶν αὐτοῦ, καὶ πλῆθος πολὺ τῆ λαοῦ ἀπὸ γαλιλαίας, ἰουδαίας καὶ ἰερουσαλήμ, καὶ τῆ περαλίας καὶ τυρός καὶ σιδωνός, οἱ ἦλθον ἀκούσαι αὐτοῦ, καὶ ἰαθεῖν ἀπὸ τῶν νόσων αὐτῶν, καὶ οἱ ὀχλούμενοι ὑπὸ πνευμάτων ἀκαθάρτων, καὶ ἔδραπενον τ. καὶ πᾶς ὁ ὄχλος ἐζήτη ἅπτεσθαι αὐτοῦ, ὅτι δυνάμεις παρ' αὐτοῦ ἐκέρχον καὶ ἰᾶτο πάντας. καὶ αὐτὸς ἐπάρας τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτοῦ εἰς τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ ἔλεγεν. μακάριοι οἱ πτωχοί, ὅτι ὑμετέρας ὀσμὴ βασιλείας τοῦ θεοῦ. μακάριοι οἱ πένοντες νῦν, ὅτι χορταθήσθε. μακάριοι οἱ κλαίοντες νῦν, ὅτι γελάσετε. μακάριοι ἐστέ, ὅτ' ἄν μισήσωσιν ὑμᾶς οἱ ἄνθρωποι, καὶ ἀφωρίζωσιν ὑμᾶς, καὶ ὀνειδίσωσιν, καὶ ἐβιάσωσιν τὸ ὄνομα ὑμῶν ὡς πονηρῶν, ἕνεκα τῆ ἡσυχίας τοῦ ἀνθρώπου. χαίρετε ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ καὶ σκιρτήσατε, ἰδοὺ ἔστι ὁ μισθὸς ὑμῶν, πλὴν ἐν τῷ οὐρανό. κατὰ ταῦτα ἔειπεν τοῖς προφήταις οἱ πατέρες αὐτῶν. πλὴν οὐαὶ ὑμῖν τοῖς πλουσίοις, ὅτι ἀπέχετε πλὴν παρακλήσιν ὑμῶν. οὐαὶ ὑμῖν, οἱ ἐμπεπλησμενοί, ὅτι πεινάσετε. οὐαὶ ὑμῖν, οἱ γελῶντες νῦν, ὅτι πενθήσετε καὶ κλαύσετε. οὐαὶ ὑμῖν, ὅτ' ἄν καλῶς ὑμᾶς ἐπώσιν πάντες οἱ ἄνθρωποι. κατὰ ταῦτα γὰρ ἔειπεν ὁ θεὸς τοῖς προφήταις οἱ πατέρες αὐτῶν. ἀλλ' ὑμῖν λέγω τοῖς ἀκούουσιν

In loco campestri mltos curat a languoribus.

De beatitudines.

Dicit Vobis diuitibus etc

Doctrinae variae Jesu, Dicit Diligite inimicos vestros

exiit in mote orare, & erat pernoctans in oratione dei. Et cum dies factus esset uocauit discipulos suos, & elegit duodecim ex ipsis quos & apostolos nominauit, Simonem quem & nominauit Petrum, & Andream fratrem eius, Iacobum & Ioannem, Philippum & Bartholomaeum. Mattheum & Thomam, Iacobum Alphaei filium, & Simonem qui uocatur zelotes, & Iudam Iacobi, & Iudam Iscariotam, qui & fuit proditor. Et descendens cum illis stetit in loco campestri & turba discipulorum eius, & multitudo copiosa plebis ex omni Iudaea & hierusalē & maritima & Tyro & Sidone, qui uenerant ut audirent eum, & sanarentur a morbis suis, & qui uexabantur a spiritibus immundis & sanabantur. Et omnis turba quarebat eum tangere, quia uirtus de illo exibat, & sanabat omnes. Et ipse eleuatis oculis in discipulos suos dicebat. Beati pauperes, quia uestrum est regnum dei. Beati qui esuritis nunc, quia saturabimini. Beati qui fletis nunc, quia ridebitis. Beati eritis cum uos oderint homines, & separauerint uos, & exprobrauerint, & eiecero nomen uestrum tanquam malum propter filium hominis. Gaudete in illa die & exultate, ecce enim merces uestra multa est in caelis. Secundum haec enim faciebant prophetas patres eorum. Veruntamen uobis diuitibus qui habetis consolatio nem uestram. Vae uobis, qui saturati estis, quia esurietis. Vae uobis qui ride tis nunc, quia lugebitis & flebitis. Vae uobis cum benedixerint uobis omnes homines. Secundum haec enim faciebant pseudo prophetas eorum. Sed uobis dico qui auditis

ἀκούουσι, ἀγαπάτε τοὺς ἐχθροὺς ὑμῶν, κα-
 λῶς ποιῆτε τοῖς μισοῦσι ὑμᾶς, εὐλογᾶτε
 τοὺς καταρωμένους ὑμᾶς, καὶ προσεύχετε ὑ-
 περὶ αὐτοὺς ἐπὶ κρεσσόντων ὑμᾶς. ὅτι τὸ πῦρ τί-
 σε ἐπὶ πλῆθυσιν, ἀλλ' ἡ χάρις ἐπὶ πλῆθυσιν ἄλλω.
 καὶ ἀπὸ τοῦ ἀγρότου σου τὸ ἱμάτιον, καὶ τὸ χιτῶ-
 να μὴ κωλύσης, ποῦτι ἢ ὅτι ἀφ' αὐτοῦ σε δίδω-
 κη ἀπὸ τοῦ ἀγρότου τὰ σά μὴ ἀπαῖται. Καθὼς
 θέλετε, ἵνα ποιῶσι ὑμῖν οἱ ἀνθρώποι, καὶ ὑμεῖς
 ποιεῖτε αὐτοῖς ὁμοίως, καὶ εἰ ἀπαῖται τοὺς ἀγα-
 πῶντας ὑμᾶς, ποῖα ὑμῖν χάρις ὄσκει; καὶ εἰ
 οἱ ἀμαρτωλοὶ τοὺς ἀγαπῶντας αὐτοὺς ἀγαπῶ-
 σιν. Ὁ ἐὰν ἀγαθοποιῆτε τοὺς ἀγαθοποιήτε-
 τας ὑμᾶς, ποῖα ὑμῖν χάρις ὄσκει; καὶ ὁ ἄ-
 μαρτωλὸς τὸ αὐτὸ ποιῶσιν, Ὁ ἐὰν δανείζητε
 πᾶσι, ἐλπίζετε ἀπολαβεῖν, ποῖα ὑμῖν χά-
 ρις ὄσκει; Ὁ ἀμαρτωλοὶ ἀμαρτωλοῖς δανεί-
 ζετε, ἵνα ἀπλάσωσιν τὰ ἴσα, πλὴν ἀγαπᾶ-
 τε τοὺς ἐχθροὺς ὑμῶν, καὶ ἀγαποῦντες καὶ δανεί-
 ζετε, μηδὲν ἀπελπίζοντες, καὶ ἔσται ὁ μισθὸς ὑμῶν
 πολὺς, καὶ ἔσθε οἱ ἴσοι τῷ ἁγίῳ, ὅτι αὐτὸς ἰσχυρὸς
 ὄσκει ἐπὶ τοῖς ἀγαπῶσιν καὶ κωλύουσιν, τίνεσθε
 οὖν δικίτημονες, καθὼς καὶ ὁ πατήρ ὑμῶν οὐραν-
 οῦ κτισμῶν ὄσκει. μὴ κρίνετε, καὶ οὐ μὴ κριθῆ-
 τε. μὴ καταδικάζετε, καὶ οὐ μὴ καταδικα-
 σθῆτε. ἀπολύετε, καὶ ἀπολυθήσεσθε. Δίδετε,
 καὶ δοθήσεται ὑμῖν. μέτρον καλὸν πεπε-
 ρισμένον, καὶ σεσαλευμένον, καὶ ὑπερεκχυσόμε-
 νον δώσωσιν εἰς τὸν κόλπον ὑμῶν. ὅτι ἢ αὐ-
 τὸ μέτρον ὃ μετρήσεται, ἀντὶ μετρήσεται ὑμῖν.
 εἶπε μὲν ἡ πρῶτη ἀπόστολος, καὶ ἡ δὲ δόξα τῆς
 φλῶδος τυφλῶν ὁδηγῶν, οὐχὶ ἀμφοτέρω εἰς
 βοθῶνον πεσοῦνται; οὐκ ἔστι μαθητὴς ὑπερ-
 τὸν διδάσκαλον, κατ' κριτισμὸν δὲ πᾶς ἐ-
 σαῶν ὁ διδάσκαλος αὐτοῦ. τί δὲ βλέπεις τὸ
 κῆρυξ τὸ ἐν τῷ ὀφθαλμῷ ἀδελφοῦ σου,
 πλὴν δὲ σοκῶν πλὴν ἐν τῷ ἰδίῳ ὀφθαλμῷ οὐ
 κατανοεῖς; ἢ πῶς δάσασαι λέγει τῷ ἀδελ-
 φῷ σου, ἀδελφε, ἀφ' ἐκβαλῶ τὸ κῆρυξ τὸ
 ἐν τῷ ὀφθαλμῷ

auditis. Diligite inimicos uestros, bñfa-
 cite his q uos oderūt. Bñdicite maledi-
 cētibus uobis, & orate p calumniātibus
 uos. Et q te pcutit in maxillā, pbe & al-
 terā, & ab eo q aufert tibi palliū etiā tu-
 nicā noli phibere. Omī aut petēti te tri-
 bue, & q aufert q̄ tua sunt ne repetas, &
 put uultis ut faciāt uobis hoies, & uos
 facite illis similiter. Et si diligitis eos qui
 uos diligūt, q̄ uobis ē gratia? Nā & pec-
 catores diligētes se diligūt. Et si bñfece-
 ritis his q uobis bñfaciūt, q̄ uobis ē gra-
 tia? Siquidē & pctōres hoc faciunt. Et si
 mutuū dederitis his aqbus speratis reci-
 pere, q̄ gratia est uobis? Nā & pctōres
 pctōribus fenerant, ut recipiāt æqualia.
 Verūtñ diligite inimicos uestros, bene-
 facite, & mutuū date, nihil inde speran-
 tes, & erit merces uestra multa, & eritis
 filij altissimi, quia ipse benign⁹ est erga
 ingratos & malos. Estote ergo miseri-
 cordes, sicut & pater uester misericors
 est. Nolite iudicare, & non iudicabimi-
 ni. Nolite condemnare, & non condem-
 nabimini. Dimittite, & dimittimini.
 Date, & dabitur uobis. Mensuram bo-
 nam & confertam & coagitatam & su-
 pereffluentem dabūt in sinum uestrū.
 Eadem quippe mensura qua mensi fue-
 ritis, remetietur uobis. Dicebat autem
 illis similitudinem. Nunquid potest cæ-
 cus cæcum ducere? Nonne ambo in fo-
 ueam cadunt? Non est discipulus su-
 per magistrum, perfectus autem omīs
 erit, si sit sicut magister eius. Quid autē
 uides festucam in oculo fratris tui, tra-
 bem autem quæ in oculo tuo est non
 consideras? Aut quomodo potes dice-
 re fratri tuo, frater, sine eijciam festucā
 M 2 quæ in

Qui pcutit i maxilla etc
 Oī petēti tribuere.

Mutuū date, nihil inde;

Misericordes esse.

Nō iudicāe, neq; cōdemāe.

Dimittē, et Dare.

Nō p̄t esse cecū ducē, Sili de

De festuca i oculo fr̄is.

... orare, & orate p...
 ... factus est...
 ... apostolos nomi-
 ... Petrum
 ... Bartholomæum
 ... Iacobum Alpha-
 ... uocatur zelus
 ... Iacobum Isariotam
 ... descendens cu-
 ... campo & turba
 ... multitudinis
 ... iudæa & hierusalē
 ... Tyro & Sidone, qui uen-
 ... eam, & sanarentur a
 ... qui uocabantur a spiritibus
 ... sanabantur. Et omnis
 ... eum tangere, quia cum
 ... sanabat omnes. Et ip-
 ... in discipulos suos dice-
 ... peres, quia uestram
 ... qui esuritis nunc, q̄
 ... Beati qui fietis nunc, q̄
 ... eritis cum uos o-
 ... reparauerint uos, & c.
 ... eiecerint nomen u-
 ... nalam propter filium
 ... edete in illa die & c.
 ... merces uestra multa
 ... lum hæc enim faciem
 ... res eorum. Verum
 ... itibus qui habent
 ... tram. Vx uobis, quia
 ... a esuritis. Vx uobis,
 ... quia iugebitis & c.
 ... uiderint uobis omni-
 ... cundum hæc enim faciem
 ... patres eorū. Sed uobis

Cap. 6. 7.

Arbor nō bona facit fructus malos.

Quis audit sermōes meos cui sitis.

In Capernaō seruū Centurionis curat.

ἐν ὄφθαλμῷ σου. αὐτὸς τὸ ἐν ὄφθαλμῷ σου δοκὸν οὐ βλέπωμ; ὑποκριτὰ, ἐκβαλλε πρῶτον τὴν δοκὸν ἐκ τοῦ ὀφθαλμοῦ σου. καὶ τότε διαβλέψῃς ἐκβαλεῖν τὸ κάρφος τὸ ἐν ὄφθαλμῷ τοῦ ἀδελφοῦ σου. οὐ γὰρ ὄζει δένδρον καλὸν ποιοῦν καρπὸν σαπρὸν, οὐδὲ δένδρον σαπρὸν ποιοῦν καρπὸν καλόν. ἕκαστον γὰρ δένδρον ἐκ τοῦ ἰδίου καρποῦ γινώσκειται. οὐ γὰρ ἐξ ἀκανθῶν συλλέγουσιν σῦκα. οὐδὲ ἐκ βλάτου τρυγῶσιν σαφυλίῳ. ὁ ἀγαθὸς ἄνθρωπος ἐκ τοῦ ἀγαθοῦ θησαυροῦ τῆς καρδίας αὐτοῦ, προσφέρει τὸ ἀγαθόν. ὁ δὲ πονηρὸς ἄνθρωπος ἐκ τοῦ πονηροῦ θησαυροῦ τῆς καρδίας αὐτοῦ, προσφέρει τὸ πονηρόν. ἐκ γὰρ τοῦ περισσεύματος τοῦ καρδίας λαλεῖ τὸ στόμα αὐτοῦ. τί δ' ἐμε καλεῖτε κύριε κύριε, καὶ οὐ ποιεῖτε ἃ ἐγὼ πᾶς ὁ ἐρχόμενος πρὸς με, εἰ κούωμ μου ἢ λόγῳ. εἰ ποίωμ αὐτὸν, ὑποδείξω ὑμῖν τίνι ὄζει ὅμοιοι. ὅμοιοι ὄζειν ἄνθρωπον οἰκοδομοῦντι οἰκίαν, ὃς ἔσκαψεν καὶ ἐβάθωκεν, καὶ ἐθηκεν θεμέλιον ἐπὶ τῷ πέτρῳ, καὶ κλημύνας δὲ γενομένης, προσέειπεν ὁ ποταμὸς τῇ οἰκίᾳ ἐκείνῃ, καὶ οὐκ ἵσχυσεμ σαλευῖσαι αὐτήν, τεθεμελίωται γὰρ ἐπὶ τῷ πέτρῳ. ὁ δὲ ἀκούσας καὶ μὴ ποιήσας, ὅμοιοι ὄζειν ἄνθρωπον οἰκοδομήσαντι οἰκίαν ἐπὶ τῷ γῆλι, χωρὶς θεμελίου, ἢ προσέειπεν ὁ ποταμὸς, καὶ ἐνδύωσιν ἐπισεμ, καὶ ἐγλύετο τὸ ἔρηγμα τοῦ οἰκίας ἐκείνης μέγα.

Ἐπεὶ δὲ ἐπλήρωσεν πάντα τὰ ῥήματα αὐτοῦ εἰς τὰς ἀκοὰς τοῦ λαοῦ, ἐσῆλθεν εἰς καπερναοὺμ, ἐκαρπυτὰρχου δέτινος δούλος κακῶς ἔχων, ἡμιλλεμ τελευτᾶν, ὃς ἦν αὐτοῦ ἐν νόμῳ. ἀκούσας δὲ περὶ τοῦ Ἰησοῦ, ἀπέστειλεμ πρὸς αὐτὸν πρεσβυτέρους τῶν Ἰουδαίων, ἕρωσιν αὐτὸν ὅπως ἐλθὼμ διασώσῃ τὸν δούλον αὐτοῦ. οἱ δὲ παραγενόμενοι πρὸς τὸν Ἰησοῦν, παρεκάλου αὐτὸν σπουδαίως, λέγοντες, ὅτι ἀξιός ἐστιν ἢ παρῆσαι τοῦτο. ἀγαπᾷ γὰρ τὸ

quod in oculo tuo est, ipse in oculo tuo trabem non uides? Hypocrita ecce primum trabem de oculo tuo, & tunc respicies, ut educas festucam quae est in oculo fratris tui. Non est enim arbor bona, quae facit fructum malum, neque arbor mala, faciens fructum bonum. Vnaquaeque enim arbor de fructu suo cognoscitur. Neque enim de spinis colligunt ficus, neque de rubo uindemiant uuam. Bonus homo de bono thesauro cordis sui profert bonum, & malus homo de malo thesauro cordis sui profert malum. Ex abundantia enim cordis loquitur os eius. Quid autem uocatis me domine domine, & non facitis quae dico? Omnis qui uenit ad me, & audit sermones meos, & facit eos, ostendam uobis cui similis sit. Similis est homini aedificanti domum, qui fodit in altum, & posuit fundamentum super petram. Inundatione autem facta, illi sum est flumen domui illi, & non potuit eam mouere. Fundata enim erat super petram. Qui autem audit & non facit, similis est homini aedificanti domum suam super terram, sine fundamento, in quam illisus est fluuius, & continuo cecidit, & facta est ruina domus illius magna.

Cum autem impleisset omnia uerba VII sua in aures plebis, intrauit Capernaum. Centurionis autem cuiusdam seruus male habens erat moriturus, qui illi erat preciosus. Cum audisset autem de Iesu, misit ad eum seniores Iudaeorum rogans eum ut ueniret & saluaret seruum eius. At illi cum uenissent ad Iesum rogabant eum sollicitate, dicentes, dignus est, ut hoc illi prestes. Diligit enim gentem

ἔδυν ἡμῶν ἐπὶ τὴν συναγωγὴν αὐτὸς ὡκο
 δόμῳ ἡμῶν. ὁ δὲ ἸΗΣΟΥΣ ἐπορεύετο σὺν
 αὐτοῖς, ἡδὴ δὲ αὐτοῦ οὐ μακρὰν ἀπέχοντο
 ἀπὸ τοῦ δικίου. ἔπειτα πρὸς αὐτὸν ὁ ἑκα
 τὸνταρχος φίλους λέγων αὐτῷ. κύριε μὴ
 σκύνῃ μου, οὐ γὰρ εἰμι ἰκανός, ἵνα ὑπὸ τῶν
 σέγγλων μου εἰσέλθῃς. διὸ οὐδὲ ἐμ' αὐτὸν ἡξί
 ωσα πρὸς σε εἰσελθεῖν, ἀλλὰ εἰπε λόγῳ, καὶ ἴα
 θήσεται ὁ παῖσ μου. καὶ γὰρ ἐγὼ ἄνθρωπος
 εἰμι ὑπὲρ ἄλλων, ἔχω ὑπὲρ
 αὐτῶν στρατιώτας, καὶ λέγω τούτῳ, πορεύθη
 τι καὶ πορεύεται, καὶ ἄλλοι ἔρχονται καὶ ἔρχε
 ται, καὶ τῷ δούλῳ μου ποιήσω τούτο καὶ
 ποιῶ. ἀκούσας δὲ ταῦτα ὁ ἸΗΣΟΥΣ, ἐθαύμα
 σεν αὐτὸν. καὶ στραφεὶς τῷ ἀκολουθῶντι αὐ
 τῷ ὄχλῳ εἶπε, λέγω ὑμῖν, οὐδὲ ἐν Ἰσ
 ραὴλ τοσαύτῳ πείσῳ ἔυρομαι, καὶ ὑποστρέ
 φονται οἱ πεμφθέντες εἰς τὸν οἶκόν μου, ἔυρο
 τὸν δουλοῦτά μου δούλῳ ἡμῶν, καὶ ἐγέν
 ητο ἐν τῷ θλίβῳ ἐπορεύετο εἰς πόλιν κα
 λουμένην ναῦμ, καὶ συνεπορεύοντο αὐτῷ οἱ
 μαθηταὶ αὐτοῦ ἰκανοί, καὶ ὄχλος πολλός,
 ὡς δὲ ἤγισεν τῇ πόλιν ἐπὶ πόλεως, καὶ ἰδοὺ
 θύκομιζέτο τεθνηκὼς ἡδὲ μονογενὴς τῇ μη
 τρὶ αὐτοῦ, καὶ αὐτὴ ἦν χήρα, καὶ ὄχλος ἐπὶ
 πόλεως ἰκανός σὺν αὐτῇ, καὶ ἰδὼν αὐτὴν ὁ
 κύριος ἔσωλα γυνήσιν ἐπ' αὐτῆς, καὶ εἶπερ αὐ
 τῇ. μὴ κλαῖε, καὶ προσελθὼν, ἤψατο τοῦ
 σφύου, οἱ δὲ βασάζοντες ἔκσταται, καὶ εἶπερ. νεα
 νίσκε σοὶ λέγω, ἐγέρθητι, καὶ ἀνεκάνισεν ὁ νε
 κρός, καὶ ἤρξατο λαλεῖν καὶ ἔδωκεν αὐτῇ τῆ
 μητρί αὐτοῦ, ἔλαβεν δὲ πάντας καὶ
 ἐδόξαζον τὸν θεὸν λέγοντες, ὅτι προφήτης
 μέγας ἐγήγερται ἐν ἡμῖν, καὶ ὅτι ἐπεσκέ
 ψατο ὁ θεὸς τὸν λαόν αὐτῶν. καὶ θύθη δὲ ὁ λό
 γος ἐν ὄχλῳ τῆ ἰουδαίας περὶ αὐτοῦ, ἐ
 νὶ πάσῃ τῇ περιχώρῳ, ἐπὶ ἀπήγαλαμ ἰωάν
 νη οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ περὶ πάντων τούτων, καὶ
 προσκαλεσά

gentem nostram, & synagogā ipse adi
 ficauit nobis. Iesus autē ibat cum illis. Et
 cum iam nō longe esset a domo, misit
 ad eū centurio amicos dicens ei. Domi
 ne, noli uexari. Non enim sum dignus,
 ut sub tectū meū intres, propter quod
 & meipsum nō sum dignū arbitratus,
 ut uenirem ad te, sed dic uerbo, & sana
 bitur puer meus. Nā & ego homo sum
 sub potestate constitutus, habens sub
 me milites, & dico huic uade & uadit, &
 alio ueni & uenit, & seruo meo fac hoc,
 & facit. Auditis autē his Iesus miratus
 est eum, & conuersus sequenti se turbæ
 dixit. Dico uobis, nec in Israel tantam
 fidem inueni. Et reuersi qui missi fuerāt
 in domum inuenerunt seruum qui lan
 guerat sanum. Et factum est deinceps
 ibat in ciuitatem, quæ uocatur Naym,
 & ibant cum eo discipuli eius multi,
 & turba copiosa. Cum autem appro
 pinquaret portæ ciuitatis, ecce defun
 ctus efferbatur filius unicus matris
 suæ. Et hæc uidua erat, & turba ciuita
 tis multa cum illa. Quam cum uidisset
 dominus, misericordīa motus super eā
 dixit illi. Noli flere. Et accessit & tetigit
 loculum. Hi autem qui portabant ste
 terunt. Et ait. Adolescens, tibi dico sur
 ge. Et resedit qui erat mortuus, & cœ
 pit loqui, & dedit illum matri suæ. Ac
 cepit autem omnes timor, & glorifica
 bant deum, dicentes. Propheta ma
 gnus surrexit in nobis, & deus uisita
 uit plebem suam. Et exiit hic sermo in
 uniuersam Iudæam de eo, & omnem
 circa regionem. Et nunciauerunt Io
 anni discipuli eius de his omnibus. Et
 M 3 cōuocauit

*Ante portā ciuitatis Na
 ym filius uidue susci
 tat a morte.*

uolens est, ipse in oculis
 uisus? Hypocrita est qui
 in oculo tuo, & tunc puer
 s. huius est in oculo fratri
 est in uobis bona, quæ fac
 mali. arbor mala, fru
 m bonum. Vnaquæque enim
 fructu suo cognoscitur. N
 spiritus colligunt factis, neq
 idem in uiam. Bonus hom
 thesauru cordis sui pferet b
 malus homo de malo thre
 is sui pferet mali. Ex abunda
 tiis loquit os eius. Quid aut
 e domine domine. Non fac
 co. Omnis qui uenit ad me
 monis meos, & facit eos
 is cui seruis sit. Summis et
 canti domum, qui sedit
 ic fundamentum super p
 datione autem facta, illu
 men domi illi. & non p
 ouere. Fundata enim
 Qui autem audit d
 s est homini edificatio
 super terrā, sine fundam
 illius est fluxus. & c
 dit. & facta est ruina do
 gna.
 i autem impleset om
 aures plebis, intravit
 centurionis autem
 nale habens erat
 ac preciosus. Cū autē
 nit ad eum seniores
 is eum ut ueniret & d
 s. At illi cum ueniret
 bant eum sollicite
 is est, ut hoc illi pferet

Cap. 7.
Johes bapt^{ta} misit ad
Iesum, Tu es q̄ uenturus,

προσκαλεσάμενος δύο ἄνδρες τῶν μαθητῶν
αὐτοῦ ἰωάννης, ἐπέμψεν πρὸς τὸν ἸΗΣΟΥΣ λέ-
γων. σὺ εἶ ὁ ἐρχόμενος ἢ ἄλλον προσδο-
κῶμεν; παραγερόμενοι δὲ πρὸς αὐτὸν οἱ ἄν-
δρες, εἶπορ. ἰωάννης ὁ βαπτιστὴς ἀπέσταλκεν
ἡμᾶς πρὸς σε, λέγων. σὺ εἶ ὁ ἐρχόμενος,
ἢ ἄλλον προσδοκῶμεν; ἐν αὐτῇ δὲ τῇ ὥρᾳ
ἐδοξάσθησεν πολλοῖς ἀπὸ νόσων, καὶ μακί-
γων, Ἐπιθυμάτων πονηρῶν, καὶ τυφλοῖς
πολλοῖς ἐχαρίσατο τὸ βλέπεσθαι. καὶ ἀπο-
κριθεὶς ὁ ἸΗΣΟΥΣ εἶπερ αὐτοῖς, πορθύνετε
ἀπαργίλατε ἰωάννη, ἀεὶ δεῖτε Ἐκείνου, ὅτι
τυφλοὶ ἀναβλέπουσιν, χωλοὶ περιπατοῦσιν,
λεπτοὶ καθαρίζονται, κωφοὶ ἀκούουσιν, νεκροὶ
ἐγείρονται, πτωχοὶ εὐαγγελίζονται, καὶ μακά-
ριστός ἐστι, ὃς ἐὰν μὴ σκανδαλισθῇ ἐν ἐμοί. Αἰ-
πεθόντων δὲ τῶν ἀγγέλων ἰωάννου, ἤρξατο
λέγειν πρὸς τοὺς ὄχλους περὶ ἰωάννου. τί
ζητεῖτε εἰς τὴν ἔρημον δεῦρασθαι; καὶ
λαμῶν ὑπὸ ἀνέμου σαλευόμενον; ἀλλὰ τί ζη-
τεῖτε εἰς τὴν ἔρημον; ἀνθρώπων ἐν μαλακοῖς ἱμα-
τίοις ἢ μαριεσμῶν; ἰδοὺ οἱ ἐν ἱματίοις ἐν
δόξῃ, καὶ ἐν φῶνι ὑπάρχοντες, ἐν τῇ βασιλεί-
ᾳ εἰσιν. ἀλλὰ τί ζητεῖτε εἰς τὴν ἔρημον; προσφ-
ητῶν; καὶ λέγω ὑμῖν, καὶ περισσότερον προ-
φήτου. οὗτός ἐστι περὶ οὗ γέγραπται. ἰδοὺ
ἐγὼ ἀπέλω τὸ ἄγγελόν μου πρὸ προσώπου
σου, ὃς κατασκευάσει τὴν ὁδόν σου ἐμπρο-
σθέν σου. λέγω ὑμῖν. μείζων ἐν γεννητοῖς
γυναικῶν προφήτης ἰωάννου τοῦ βαπτιστοῦ,
οὐδεὶς ὄστι. οὐδὲ μικρότερος ἐν τῇ βασιλείᾳ
τοῦ θεοῦ, μείζων αὐτοῦ ὄστι. καὶ πᾶς ὁ λαὸς
ἀκούσας καὶ οἱ τελῶναι ἐδικαίωσαν τὸν δε-
όν, βαπτισθέντες τὸ βάπτισμα ἰωάννου. οἱ ἡ-
φαρισαῖοι καὶ οἱ νομικοὶ τὴν βουλήν τοῦ θε-
οῦ ἠθέτησαν ἐς ἑαυτοὺς, μὴ βαπτισθέντες
ὑπὸ αὐτοῦ. εἶπερ δὲ ὁ κύριος. τί νὺν ὁμοι-
ώσω τοὺς ἀνθρώπους ἐν γενεᾷ ταύτῃ,
Ἐτίνι

conuocauit duos de discipulis suis Ioh-
annes, & misit ad Iesum dicens. Tu es
qui uenturus es, an alium expectamus?
Cum autem uenissent ad eum uiri, di-
xerunt. Ioannes baptista misit nos ad
te dicens. Tu es qui uenturus es an ali-
um expectamus? In ipsa autem hora
multos curauit a languoribus & pla-
gis, & spiritibus malis, & cæcis multis
donauit uisum. Et respondens dixit il-
lis, Euntes renuntiate Ioanni quæ uidi-
stis & audistis, quia cæci uident, claudi
ambulant, leprosi mundantur, surdi
audiunt, mortui resurgunt, pauperes
euangelizantur, & beatus est quicumq;
non fuerit scandalizatus in me. Et cum
discessissent nunciij Ioannis, cœpit de
Ioanne dicere ad turbas. Quid existis
in desertum uidere? Arundinem uen-
to agitatam? Sed quid existis uidere?
Hominem mollibus uestimentis in-
dutum? Ecce qui in ueste preciosa sunt
& delitijs, in aulis Regum sunt. Sed
quid existis uidere? Prophetam? Vti-
q; dico uobis, & plusq; prophetam.
Hic est de quo scriptum est. Ecce mit-
to angelum meum ante faciem tuam,
qui præparabit uiam tuam ante te. Di-
co enim uobis. Maior inter natos mu-
lierum propheta Ioanne baptista nei-
mo est. Qui autem minor est in regno
dei, maior est illo. Et omnis populus
audiens & publicani iustificauerunt de-
um, baptizati baptismo Ioannis. Pha-
risæi autem & legisperiti consilium dei
spreuerunt in semetipsos, non bap-
tizati ab eo. Ait autem dñs, Cui ergo si
miles dicam hoies generationis huius,
& cui

phⁱ et publicani iustificati
uerunt deū: pharisei et le-
gisperiti consilium dei spre-
uerunt,

καὶ τίνι εἰσὶν ὅμοιοι; ὅμοιοί εἰσὶν παδίοις
 τῆς ἐν ἀγορᾷ καθημένοις, καὶ προσφωνοῦ-
 σὶν ἀλλήλοις καὶ λέγουσιν. ἠυχήσαμεν ἡμῖν
 καὶ οὐκ ὤφραχθαμεν, ἐθελήσαμεν ἡμῖν, καὶ
 οὐκ ἐκλαύσατε. ἐβλήθημεν γὰρ ἰωάννης ὁ βα-
 πτίστας, μή τε ἄρτον ἐδώμεν, μή τε οἶνον πίνωμεν,
 καὶ λέγετε δαίμονιον ἔχασ. ἐβλήθημεν ὁ ἦος
 τοῦ ἀνθρώπου ἐδώμεν καὶ πίνωμεν, καὶ λέγετε.
 Ἰδοὺ ἀνθρώπου φάγος καὶ οἰνοπότης, τε-
 λωνῶν φίλος καὶ ἀμαρτωλῶν, καὶ ἐδικαι-
 ῶσθαι ἡ σοφία, ἀπὸ τῆς τέκνωσιν αὐτῆς ἡρώτα δέ-
 τις αὐτὸν τῶν φαρισαίων, ἵνα φάγη μετ'
 αὐτοῦ, καὶ εἰσελθὼν εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ
 φαρισαίου ἀνεκλίθη. καὶ ἰδοὺ γυνὴ ἐν τῇ πό-
 λει ἦτις ἦν ἀμαρτωλὸς, ἐπιγνοῦσα, ὅτι ἀνά-
 κηται ἐν τῇ οἰκίᾳ τῆς φαρισαίας, κομίσασα ἀλά-
 βαστρον μύσθ, καὶ σάσα πρὸς τοὺς πόδας αὐτοῦ
 ὀπίσω κλαίονσα, ἠρξασα βρέχειν τοὺς πόδας
 αὐτῆς τῆς δάκρυσιν, ὡς δὲ δριξίμῳ κεφα-
 λῆς αὐτῆς δέμασεν, ὡς κατεδίλξεν τοὺς πό-
 δας αὐτοῦ, ὡς ἤλασεν τὸ μύσθ. ἰδὼν δὲ ὁ
 φαρισαῖος ὁ καλέσας αὐτὸν, εἶπερ ἐν ἑαυ-
 τῷ λέγων, οὗτος εἰ ἦν προφήτης, ἐγίνωσκεν
 ἅμ, τίς καὶ ποταπὴ ἡ γυνὴ ἥτις ἀπέται αὐτῆ,
 ὅτι ἀμαρτωλὸς ὄντων. καὶ ἀποκριθεὶς ὁ ἰη-
 σοῦς, εἶπερ πρὸς αὐτὸν. Σίμων ἔχω σοι τι
 ἐπιφρῶ, ὃ δὲ φησὶν, διδάσκαλε εἰπέ. Δύο ἄρ-
 θα φηλέται ἡσασθαι δανειῆ ἡνί, ὃ εἰς ὄφλημεν δε-
 νάρια πεντακόσια, ὃ δὲ ἕτερος πεντήκοντα,
 μή ἐχόντων δὲ αὐτῶν ἀποδοῦναι, ἀμφοτέ-
 ροις ἐχαρίσατο. τίς ὄντων αὐτῶν εἶπε πλεον
 αὐτὸν ἀγαπήσει; ἀποκριθεὶς δὲ ὁ σίμων εἶ-
 περ. ὑπολαμβάνω, ὅτι ὡς τὸ πλεον ἐχαρίσα-
 το. ὃ δὲ εἶπερ αὐτῶν. ὁρῶν ἡκρίνας, καὶ στρα-
 φειὶς πρὸς τὴν γυναικα, ὡς σίμωνι ἔφη. βλέ-
 πεις ταύτην τὴν γυναικα; εἰ τῆλθὸν σου εἰς τὴν
 οἰκίαν. ὃ δὲ εἶπερ ἐπὶ τοὺς πόδας μου οὐκ ἔδωκας,
 αὐτὴ ἡ τῆς δάκρυσιν ἔβρεξέμ μου τοὺς πόδας,
 καὶ ταῖς

& cui similes sunt? Similes sunt pueris
 sedentibus in foro, & loquentibus ad
 inuicem & dicentibus. Cantauimus uo-
 bis tibijs, & nō saltastis, lamentauimus
 & nō plorastis. Venit em̄ Ioannes ba-
 ptista necq; māducans panem, neq; bi-
 bens uinum, & dicitis. Dæmonium ha-
 bet. Venit filius hominis manducans
 & bibens, & dicitis. Ecce homo deuora-
 tor, & bibens uinum, amicus publicano-
 rum & peccatorum. Et iustificata est sa-
 pientia a filijs suis. Rogabat autem
 illum quidam de pharisæis, ut mandu-
 caret secum. Et ingressus domum pha-
 risæi discubuit. Et ecce mulier quæ erat
 in ciuitate peccatrix, ut cognouit q; Je-
 sus accubuit in domo pharisæi, attulit
 alabastrū unguētī, & stans secus pedes
 ei⁹ a tergo, flet lachrymis cœpit rigare
 pedes eius, & capillis capitis sui exterge-
 bat, & deosculabat pedes ei⁹ & unguē-
 to ungebat. Videns autem pharisæus
 qui uocauerat eum, ait intra se dicens.
 Hic si esset propheta sciret utiq; quæ &
 qualis est mulier quæ tāgit eū, quia pec-
 catrix est. Et rñdens Iesus dixit ad illū.
 Simō, habeo tibi aliquid dicere. At ille
 ait. Magister, dic. Duo debitores erant
 cuidā feneratori, un⁹ debebat denarios
 quingētos, & alius quinquaginta. Nō habē-
 bus illis unde redderēt, donauit utrisq;.
 Hox igit' dic uter eū pl⁹ diliget? Rñdēs
 Simon dixit. Existimo, quod is cui pl⁹
 donauit. At ille dixit ei. Recte iudicasti
 Et cōuersus ad mulierem, dixit Simoni
 Vides hāc mulierem? Intraui in domū
 tuā, aquā pedibus meis nō dedisti. hęc
 autem lachrymis rigauit pedes meos,
 M. 4 & capillis

οἱ β, In domo pharisæi mulier peccatrix lachrymis pedes lauauit Jesu discubuit

Jesus pharisæo illi Simoni leproso μὲν μὲν αὐτῷ εἶπε

cauidos de discipulis
 ad Iesum dicens. Tu
 an alium expectam
 ad eum ueni
 Iohannes baptista misit nos
 Tu quid uenturus es an
 ecclesiam? In ipsa autem hu-
 manitate a linguoribus & pu-
 blicanis, & ceteris multi-
 tum. Et respondens dixit illi
 respondens Iohannes quæ uol-
 uis, quia ceteri uident, dicit
 a, Iohannes mandauit, ueni
 mortui resurgunt, pauperes
 exaltantur. & beatus est qui
 scandalizans in me. Et tu
 nuncijs Iohannis, accipi-
 re ad tuias. Quid exiis
 uidere? Arandem uen-
 Sed quid exiis uidere?
 ollibus uestimentis in-
 qui in ueste preciosa sunt
 nalis Regum sunt. Se-
 dere? Prophetam? Vi-
 & pharisæi prophetam
 no scriptum est. Ecce n-
 meum ante faciem tu-
 abiuuam tuam antea-
 bis. Maior inter nunci-
 phera Iohanne baptis-
 ti autem minor est
 est illo. Et omnia
 & publicani iustificati
 izati baptismo Iohan-
 nem & legitur conu-
 unti in Ieremias, mo-
 eo. Aut autem dicitur
 licam hoies gupozant

Cap. 7. 8.

καὶ ταῖς θριξίν φη κεφαλῆς αὐτῆς θξέμα-
 ξερ, θίλημά μοι οὐκ ἔδωκας, αὐτῆ δὲ ἀφ' ἧς
 εἰσῆλθον, οὐ διέλαπερ καταθιλοῦσά μου
 τοὺς πόδας, ἐλαίω πλὴν κεφαλῶν μου οὐκ ἦ
 λαψας, αὐτῆ δὲ, μύρω ἠλαψέμεν τοὺς πόδας,
 οὐ χάριμ λέγω σοι, ἀφέωνται αἱ ἁμαρ-
 τία αὐτῆς αἱ πολλαί, ὅτι ἠγάπησεν πολὺ.
 ὧ δὲ ὀλίγομ ἀφίεται, ὀλίγομ ἀγαπᾷ. εἶ-
 περ δὲ αὐτῆ ἀφέωνται σου αἱ ἁμαρτία. καὶ
 ἤρξαντο οἱ σωσανακείμενοι λέγειν ἐν ἑαυ-
 τοῖς, τίς οὗτος ὅστις οὕτως καὶ ἁμαρτίας ἀφί-
 σιμ; εἶπερ δὲ πρὸς πλὴν γυναικᾶ. ἡ πίστις
 σου σέσωκέμ σε, πορεύου εἰς ἱερουσόλυμ.

καὶ ἐγγύετο ἐν τῷ καθέξῃ, καὶ αὐτὸς

διώδθην κατὰ πόλιν Ἐ κόμην κηρύσσω,
 καὶ ἐναγγελίζόμεν πλὴν βασίλειαν τοῦ
 θεοῦ, καὶ οἱ δώδεκα σὺν αὐτῷ, καὶ γυναι-
 κες ἑνὲς αἱ ἦσαν τεθροραπθυμνίαι ἀπὸ πνθυ-
 μάτων πονηρῶν καὶ ἀδινεῶν, μαρία ἡ κα-
 λουμνὴ μαγδαλινῆ, ἀφ' ἧς δαυμόνια ἐπὶ
 θξελθλὺθ, καὶ ἰωάννα γυνὴ χουζᾶ, ἐπιτρο-
 που ἡρώδου, καὶ σουσάννα καὶ ἕτεροι πολ-
 λαί, αἱ ἑνὲς δικόνοου αὐτῷ ἀπὸ τῶν ὑπὸ
 χόντων αὐτῶν. σωθόντων δὲ ὄχλου πολ-
 λοῦ, καὶ τῶν κατὰ πόλιν ἐπιπορθομνίω.
 πρὸς αὐτόν, εἶπερ διὰ παραβολῆς.

ἐξήλθεν ὁ σπείρων τοῦ σπείρειν τὸν σπόρον
 αὐτοῦ, καὶ ἐν τῷ σπείρειν αὐτόν, ὁ μὲν ἔπε-
 σερ παρὰ πλὴν ὁδὸν καὶ κατεπατήθη, καὶ
 τὰ πετφνά τοῦ οὐρανοῦ κατέφαγεν αὐτό.
 καὶ ἕτερον ἔπεσερ ἐπὶ πλὴν πέτραν καὶ φυ-
 ἐρ θξηράνη διὰ τὸ μὴ ἔχειν ἰμμάδα. καὶ εἶ-
 τερον ἔπεσερ ἐν μέσῳ τῶν ἀκανθῶν, Ἐ συμ-
 φυῆσαι αἱ ἀκανθαὶ ἀπέπνιξαν αὐτό. καὶ
 ἕτερον ἔπεσερ ἐπὶ πλὴν γλῶ πλὴν ἀγαθῶν,
 καὶ φυῆρ, ἐποίησεν καρπὸν ἑκατονταπλα-
 σίονα. ταῦτα λέγωμ ἐφῶνα, ὁ ἔχωμ ὄτα
 ἀκούειν ἀκουέτω, ἔκρηώτων δὲ αὐτόν
 μαθηταί

In istis sequentibus se vni-
 ar mulieribus dicit para-
 bolā seminantis.

& capillis capitis sui terfit. Osculū mihi
 nō dedisti, hæc autē ex quo intraui non
 cessauit deosculari pedes meos. Oleo
 caput meū non unxisti, hæc autem un-
 guento unxit pedes meos. Propter qđ
 dico tibi. Remittuntur peccata eius mul-
 ta, quoniam dilexit multum. Cui autē
 minus dimittitur minus diligit. Dixit
 autem ad illam. Remittuntur tibi pecca-
 ta. Et cœperunt qui simul accumbebāt
 dicere inter se. Quis est hic, qui etiam
 peccata dimittit? Dixit autem ad mu-
 lierem. Fides tua te saluam fecit. Vade
 in pace.

Et factum est deinceps & ipse iter
 faciebat per ciuitates & castella prædi-
 cans & euangelizans regnum dei, &
 duodecim cum illo, & mulieres aliquæ
 quæ erant sanatæ a spiritibus malignis
 & infirmitatibus, Maria quæ uocatur
 Magdalene, de qua septem dæmonia
 exierant, & Ioanna uxor Chuze pro-
 curatoris Herodis, & Susanna, & aliæ
 multæ, quæ ministrabant ei de faculta-
 tibus suis. Cum autem turba plurima
 conueniret, & e singulis ciuitatibus p-
 perarent ad eum, dixit per similitudi-
 nem. Exiit q̄ seminat seminare semen
 suum. Et dum seminat, aliud cecidit
 secus uiam, & conculcatum est, & uolu-
 cres cœli comederunt illud. Et aliud ce-
 cidit super petram, & natum aruit quia
 non habebat humorem. Et aliud ceci-
 dit inter spinas, & simul exortæ spinæ
 suffocauerunt illud. Et aliud cecidit in
 terrā bonā, & ortū fecit fructū cētuplū.
 Hæc dicēs clamabat. Qui habet aures
 audiēdi audiat. Interrogabāt autē eum
 discipuli

VIII

*Discipul parabola se-
minat/ exponit.*

οι μαθηται αυτου λεγοντες, τις ειν η παραβολη αυτη, ο δε ειπερ, υμιν δεδωται γνωσιναι τα μυστηρια φη βασιλειας του θεου, τοις δε λοιποις εν παραβολαις, ινα βλέποντες μη βλέπωσι, και ακουοντες μη σωσωσιμ. εστιν δε αυτη η παραβολη, ο σωζορ οζιμ ο λογος του θεου. οι δε παρα πτω οδωμ εισιμ, οι ακουοντες, εϊτα ερχεται ο διαβολος, και αριζι τον λογον απ φη καρδιας αυτωμ, ινα μη πισευσαντες σωσωσιμ, οι δε επι φη πετρας, οι οτ αρ ακουσωσιμ μετα χαρες δεχοντα τον λογον, και δυτοι εζιζαμ οκ εχουσιμ, οι προς κωρδω πισευουσιμ, και εν κωρδω παρασμουσ αθισαντα. το δε εις τας ακανθας πεσομ, δυτοι εισιμ οι ακουοντες, και υπ μωριμων και πλουτου, και ηδονωμ του βίου πορθουμι μοι συμωνιγοντα, και ου τελεσφορζοσιμ. το δε εν τη καλη γη, δυτοι εισιμ οι ινεσ εν κηδρια καλη και αγαθη ακουσωτες τον λογον κατεχουσιμ και καρποφοροσιμ εν υπομονη. ουδεις δε λυχιωμ αφας και νηφ αυτωμ σκενε, η υποκατω κλινησ τιθησιμ, αλλ επι πτω λυχιωμ επιτιθησιμ, ινα οι εισπορθομωμοι βλέπωσιμ το φως, ου γαρ οζιμ κρηι πηομ ο ου φωρορμ γενισεται. ου δε αποκρηι φορμ, ο ου γνωθιησεται, και εις φωρορμ ελθι. βλέπετε δω πως ακυεπε. δε γαρ εαρ εχησθιθησεται αυτω. και ος εαρ μη εχη, και ο δοκε εχημ, αρθιησεται απ αυτω. παραρρουντο δε προς αυτωμ η μητηρ, και οι αδελφοι αυτω, και ουκ εδωωατω σωτυχημ αυτω δια τον οχλωμ. και απηγγελλη αυτω. η μητηρ σου και οι αδελφοι σε εσηκασιμ εξω ιδεμ σε θελοντες, α δε αποκριθεις ειπερ προς αυρω, μητηρ μου και αδελφοι μου δυτοι εισιμ, οι τον λογον του θεου ακουοντες και ποιοωτες. και εγγυετο εν μια τρω η μωρωμ. και αυτωσ ανεβη εις πλοτωμ, και οι μαθηται αυτου, και ειπερ προς αυτουσ,

discipuli eius, dicētes, q̄ esset hæc parabola. At ipse dixit. Vobis datum est nosse mysteria regni dei, cæteris autem in parabolis, ut uidentes non uideant, & audientes nō intelligant. Est autem hæc parabola. Semen est uerbum dei. Qui autem secus uiam, hi sunt qui audiunt, deinde uenit diabolus, & tollit uerbum de corde eorum, ne credentes salui fiant. Nam qui supra petram, qui cum audierint, cum gaudio suscipiunt uerbum. Et hi radices nō habent, qui ad tempus credunt, & in tempore tentationis recedunt. Quod autem in spinas cecidit, hi sunt qui audierunt, & a sollicitudinibus & diuitijs & uoluptatibus uitæ euntes suffocantur, & non referunt fructum. Quod autem in bonâ terram, hi sunt qui in corde honesto & bono audiētes uerbum retinent, & fructum afferunt in patientia. Nemo autem lucernam accēdens operit eam uase, aut subter lectum ponit, sed super candelabrū ponit, ut intrantes uideāt lumen. Non est enim occultum quod nō manifestetur, nec absconditum quod nō cognoscat & in ppatulū ueniat. Videte ergo quomodo audiatis. Quisq̄ enim habet dabitur illi, & quicumq̄ nō habet, etiam quod putat se habere auferetur ab illo. Venerunt autem ad illum mater & fratres eius, & non poterant adire eū præ turba. Et nūciatū est illi. Mater tua & fratres tui stant foris, uolētes te uidere. Qui rñdens dixit ad eos. Mater mea & fratres mei hi sunt, qui uerbū dei audiunt, & faciunt. Factum est autem in una dierū, & ipse ascendit in nauiculam, & discipuli eius, & ait ad illos.

Lucerna sup candelabro

Nihil occultu qd nō reuelat

Habeti dabitur.

De matre et fratribus eius dicit.

Ut nauigas tepostates sedauit.

Cap. 8.

αυτῶν. Διέλθωμεν εἰς τὸ πέραν τῆς λίμνης
καὶ ἀνήχθησαν. ῥητόντων δὲ αὐτῶν ἀφύπνω-
σεν, καὶ κατέβη λαλάει ἀνέμῳ εἰς πλὴν λίμ-
νῶν, καὶ σινεπληροῦντο καὶ ἐκινδύνουσαν
προσελθόντες δὲ δὴ γερὰ αὐτὸν, λέγοντες.
Ἐπιστάτα ἐπιστάτα, ἀπολλύμεθα. ὁ δὲ ἐγο-
ρῶν εἰς ἐπετίμησεν τῷ ἀνέμῳ καὶ τῷ κλύδω-
νι τοῦ ὕδατος, καὶ ἐπαύσατο, καὶ ἤσυχον ἦν
λαλῶν. ἔπειτα δὲ αὐτοῖς, ποῦ ὄσιν ἢ πῶς ἔσονται
φοβηθέντες δὲ ἐθαύμασαν, λέγοντες πρὸς
ἀλλήλους, τίς ἄρα οὗτος ὄσιν; ὅτι καὶ τοῖς
ἀνέμοις ἐπιτάσσατο καὶ τῷ ὕδατι, καὶ ὑπα-
κούουσι αὐτῷ; καὶ κατέπλευσαν εἰς πλὴν
χωρῶν τῶν γαδασηνῶν, ἦτις ὄσιν ἀντίπερα
τῆς γαλιλαίας, ἤξει δὲ αὐτοῖς ἐπι-
πλὴν γλῶσσοι αὐτῶν ἀνὴρ τις ἐκ τῆς
πόλεως, ὃς ἔειχεν δαίμονια ἐκ χρόνων ἰκα-
νῶν, καὶ ἰμάτιον οὐκ ἐνεδιδύσκετο. καὶ ἔν-
δικία οὐκ ἔμεινε, ἀλλ' ἐν τοῖς μνήμασιν.
Ἰδὼν δὲ τὸν Ἰησοῦν καὶ ἀνακράξας προσ-
έπεσεν αὐτῷ, καὶ φωνῆ μεγάλης ἔειπεν. τί
ἐμοὶ καὶ σοὶ Ἰησοῦ ἢ ἐπὶ τοῦ θεοῦ ὑψίστου; δέο
μαίσου μή με βασανίσῃς. πρὸς γὰρ
τῷ πνεύματι τῷ ἀκαθάρτου ἤξει ἄπο
τοῦ ἀνθρώπου, πολλοῖς γὰρ χρόνοις σινοῦ-
σάκει αὐτόν, καὶ ἐδεδύκατο ἀλύσει, καὶ
πέδαις φυλασόμου, καὶ διαζήτησιν τὰ
δεσμὰ, ἠλαύνετο ὑπὲρ τοῦ δαίμονος εἰς τὰς
ἐρήμους. ἐπερώτησεν δὲ αὐτὸν ὁ Ἰησοῦς λέ-
γων. τί σοὶ ὄσιν ὄνομα; ὁ δὲ εἶπεν λεγέω,
ὅτι δαίμονια πολλὰ ἐισήλθον εἰς αὐτόν.
καὶ παρεκάλει αὐτόν, ἵνα μὴ ἐπιτάξῃ αὐ-
τοῖς εἰς πλὴν ἄβυσσον ἀπελθεῖν. ἦν δὲ ἐκεῖ
ἀγέλη χοίρων ἰκανῶν βοσκομῶν ἐν τῷ
ὄρει. καὶ παρεκάλει αὐτόν, ἵνα ἐπιτρέ-
ψῃ αὐτοῖς, εἰς ἐκείνους ἐσελθεῖν, καὶ ἐ-
πέτρεψεν αὐτοῖς. ἤξει δὲ τὰ δαι-
μόνια ἀπὸ τοῦ ἀνθρώπου, ἐισήλθον εἰς
τοὺς χοίρους, καὶ ὤρμησεν ἡ ἀγέλη κα-
τὰ τὸν

illos. Transfretemus trans stagnum.
Et ascenderunt. Et nauigantibus illis,
obdormiuit, & descendit procella uen-
ti in stagnum, & complebantur & peri-
ditabantur. Ascendentes autem suscita-
uerunt eum dicentes. Præceptor præce-
ptor, perimus. At ille surgens, increpa-
uit uentum & tempestatem aquæ, &
cessauit, & facta est tranquillitas. Dixit
autem illis. Vbi est fides uestra? Ti-
mentes aut mirati sunt inter se, dicentes,
Quis putas hic est? Quia & uentis &
mari imperat, & obediunt ei? Et nau-
gauerunt ad regionem gadafenorum,
quæ est contra Galilæam. Et cum de
nauī egressus esset ad terram, occurrit
illi uir quidam e ciuitate, qui habebat dæ-
monium iam temporibus multis, & ue-
stimento non induebatur, neq; in do-
mo manebat, sed in monumentis. Is ut
uidit Iesum, & exclamans prociuit ante
illum, & uoce magna dixit. Quid mihi
rei tecum est Iesu fili dei altissimi? Ob-
secro te, ne me torqueas. Præcipiebat
enim spiritui imundo, ut exiret ab ho-
mine. Multis enim temporibus arrip-
iebat illum, & uinciebatur cathenis &
compedibus custoditus, & ruptis uin-
culis agebatur a dæmonio in deserta.
Interrogauit autem illum Iesus dicens.
Quod tibi nomen est? At ille dixit. Le-
gio, Quia intrauerunt dæmonia mul-
ta in eum. Et rogauerunt illum, ne im-
peraret illis ut in abyssum irent. Erat
autem ibi grex porcorum multorum
pascentiū in monte, & rogabant eū, ut
pmitteret sibi in illos ingredi. Et pmisit
illis. Exierunt ergo dæmonia ab hoīe, &
intrauerunt in porcos, & ipetu abiit grex
per preceptum

In terra Gadafenorum
ex demōnio legionis
expellit:

Legio ē illa ἡ πορκοῦς mittit

EVANGELIUM

τὰ τῶν κριμνοῦντων πλὴν λίμνῳ, καὶ ἀπει-
 πνίγη. ἰδόντες δὲ οἱ βόσκοντες τὸ γεγενη-
 μένον ἔφυγον, καὶ ἀπήγαγον εἰς πλὴν πό-
 λιμ καὶ εἰς τοὺς ἀγρούς. ἐξῆλθον δὲ ἰδεῖν τὸ
 γεγονός, ἔβηθον πρὸς τὸν ἸΗΣΟΥΝ, καὶ ἐνί-
 ρον καθήμενον πρὸ ἀνθρώπου ἀφ' οὗ τὰ δαι-
 μόνια ἐξεκλήθησαν, ἰματίου μὲν κη σφραγισ-
 τα παρὰ τῆς πόδας τοῦ ἸΗΣΟΥ, καὶ ἐφοβή-
 θησαν. ἀπήγαγον δὲ αὐτοῖς, καὶ οἱ ἰδόντες
 πῶς ἐσώθη ὁ δαίμονιόθεν, καὶ ἠρώτησαν αὐ-
 τὸν ἅπαν τὸ πλῆθος ἐν περὶ χῶρον ἧν γα-
 ραζωῶν, ἀπελθεῖν ἀπ' αὐτῶν, ὅτι φόβος με-
 γάλων σωείχοντο. αὐτὸς δὲ ἐμβὰς εἰς τὸ πλοῖ-
 ον ὑπέστρεψεν. ἐδέετο γὰρ αὐτοῦ ὁ ἄνθρωπος, ἀφ'
 οὗ ἐξεκλήθη τὰ δαιμόνια εἶναι σὺν αὐτῷ.
 ἀπέλυσε ἢ αὐτὸν ὁ ἸΗΣΟΥΣ, λέγων. ὑπέστρε-
 ψον εἰς τὸ οἶκόν σου, ἔτι δικοῦ ὅσα ἐποίησέν
 σοι ὁ θεός, καὶ ἀπῆλθεν καθ' ὅλην πλὴν πόλιν
 κηρυσσῶν, ὅσα ἐποίησεν αὐτῷ ὁ ἸΗΣΟΥΣ. ἐγέ-
 νετο ἢ ἐν τῷ ὑποστρέψαι τὸν ἸΗΣΟΥΝ, ἀπει-
 δεξάτο αὐτὸν ὁ ὄχλος, ἦσαν γὰρ πάντες πρὸς
 δοκῶντες αὐτόν. καὶ ἰδοὺ ἦλθεν ἄνθρωπος ὄνο-
 μα ἰάκωβ, ἔλατ' ἄρχων ἐν σωμαγωγῆς
 ὑπῆρχεν, ἔπεισεν ἢ τῆς πόδας τοῦ ἸΗ-
 ΣΟΥ παρὰ ἑλθεῖν αὐτὸν εἰσελθεῖν εἰς τὸν οἶκον
 αὐτοῦ, ὅτι θυγάτηρ μονογενὴς ἦν αὐτῷ ὡς
 ἑπτὰ δώδεκα, καὶ αὐτὴ ἀπέθνηκεν. ἐν δὲ
 τῷ ὑπάγειν αὐτὸν οἱ ὄχλοι σὺν ἐπιπέσει αἵματος ἀπ'
 αὐτοῦ, καὶ γυνὴ ἡ ὄνομα ἐν ἑξήσῃ αἵματος ἀπ'
 ἑπτὰ δώδεκα, ἦτις εἰς ἰατροὺς προσαναλώσα-
 σα ὅλον τὸν βίον, οὐκ ἔχουσα ὑπὸ σκεπῆθε
 ραπθιδιῶν. προσελθοῦσα δὲ ὀπίσθεν, ἤφα-
 το τοῦ κρασπέδου τοῦ ἱματίου αὐτοῦ, καὶ
 παρὰ χεῖρα ἔσκη ἢ ἐπίσει τοῦ αἵματος αὐ-
 τοῦ. καὶ εἶπερ ὁ ἸΗΣΟΥΣ. τίς ὁ ἀψάμνηός
 μου; ἀρνομένων δὲ πάντων, εἶπερ ὁ πέτρος
 καὶ οἱ μετ' αὐτοῦ. ἐπιστάτα, οἱ ὄχλοι σὺν ἐπι-
 σίρσει καὶ ἀποδίδουσίμ, ἔλεγε, τίς ὁ ἀψά-
 μνηός μου; ὁ δὲ ἸΗΣΟΥΣ εἶπερ. ἢ φάτο μου
 τίς.

per preceps in stagnū, & suffocat⁹ est.
 Quod ut uiderūt factū ἢ qui pascebāt
 fugerunt, & nunciauerunt in ciuitatem
 & in uillas. Exierūt aūt ut uiderēt qd' fa-
 ctum est, & uenerunt ad Iesum, & inue-
 nerunt hominem sedentem a quo dæ-
 monia exierant uestitum, ac sana men-
 te ad pedes Iesu, & timuerunt. Nuncia-
 uerūt aūt illis & qui uiderāt quomodo
 sanus fact⁹ esset is q agitabat a dæmo-
 nio. Et rogauerūt illū oīs multitudo ga-
 ζarenorum, ut discederet ab ipsis, quia
 magno timore tenebāt. Ipse aūt cōscē-
 sa nauī reuersus est. Rogauerat enī illū
 uir a quo dæmonia exierant, ut cū eo
 esset. Dimisit aūt eū Iesus dicens. Redi
 in domū tuā, & narra quāta tibi fecerit
 deus. Et abiit per uniuersam ciuitatē,
 prædicans quanta sibi fecisset Iesus. *De filia Jairi archisyna-*
 ctum est autem cum rediret Iesus, exce-
 pit illum turba. Erant em̄ omnes expe-
 ctantes eum. Et ecce uenit uir cui nomē
 Jairus, & ipse princeps synagogæ erat,
 & cecidit ad pedes Iesu, rogans eum ut
 intraret in domum suam, quia unica
 filia erat ei fere annorum duodecim, &
 hæc mortua erat. Dum iret autem, & a
 turbis comprimebatur. *Mulierē emorroissā a*
 erat in fluxu sanguinis ab annis duo-
 decim, quæ in medicos impende-
 rat omnem substantiam, nec ab ul-
 lo potuit curari, accessit retro & teti-
 git fimbriam uestimenti eius, & con-
 festim stetit fluxus sanguinis eius. Et
 ait Iesus. Quis est qui me tetigit? Ne-
 gantibus aūt omnibus, dixit Petrus &
 qui cum illo erant. Præceptor, turbæ te
 premunt & affligunt, & dicis. Quis
 me tetigit? Et dixit Iesus. Tetigit me
 aliquis

*De filia Jairi archisyna-
gogi mortua.*

*Mulierē emorroissā a
fluxu sanguinis sanat
i via.*

Cap. 8. 9.

τίς. Εγώ γάρ ἔγνωμ δάμαμιν θζελθῶσαμ ἀπὸ
 ἔμοῦ. Ἰδοῦσα δὲ ἡ γυνὴ, ὅτι οὐκ ἔλαβημ τρέ-
 μουσα ἠλθεμ, καὶ προσπεσοῦσα αὐτῷ. δὴ ἦμ
 αἰτίαν ἠΐατο αὐτῷ, ἀπὸ ἡγαλεμ αὐτῷ ἑνώ-
 πιοιμ παντὸς τοῦ λαοῦ, καὶ ὡς ἰάθημ πῶρα χρεῖ-
 μα. ο δὲ ἔειπερ αὐτῆ. θάρσα δὴ γατερ, ἡ πίστις
 σου σέσωκέμ σε πορεύου εἰς εἰρήνῳ, ἔτι αὐ-
 τοῦ λαλοῦντο. ἔρχεταιί τις παρὰ τοῦ ἀρ-
 χισωγαγῶγου λέγων αὐτῷ, ὅτι τέθνηκεμ ἡ
 θυγάτηρ σου, μὴ σκύλλε τὸν δίδασκαλον. ο
 δὲ ἰησοῦς ἀκούσας, ἀπεκρίθη αὐτῷ λέγων.
 μὴ φοβοῦ, μόνον πίσθνε καὶ σωθήσεται. ἔλι-
 θῶμ δὲ εἰς τὴν οἰκίαν, οὐκ ἀφῆκεμ εἰσελθεῖν
 οὐδένα, εἰ μὴ πέτρον καὶ ἰωάννην καὶ ἰάκω-
 βον, καὶ τὸν πατέρα αὐτοῦ παιδὸς καὶ τὴν μη-
 τέρα, ἔκλαιον ἢ πάντες. Ἐκόπηοντο αὐτῶν.
 ὁ δὲ ἔειπερ, μὴ κλαίετε, οὐκ ἀπέθανεμ τὸ κορά-
 σιοιμ ἀλλὰ καθεύδει, καὶ κατεγέλωρ αὐτῷ, εἰδόν-
 τες, ὅτι ἀπέθανεμ. αὐτὸς δὲ ἐκβαλὼν ἔξω
 πάντας, Ἐκρατήσας αὐτῷ χερσὸς αὐτοῦ, ἐφώ-
 κησεμ λέγων, ἡ παῖς ἐγείρου. καὶ ἐπέστρεφεμ
 τὸ πνεῦμα αὐτῆς, καὶ ἀνέστη παραχρηῖμα. Ἐ-
 δῖέταξερ αὐτῆ δὸδίνῳ φαγῆν, καὶ θζέσκη-
 σαμ οἱ γονεῖς αὐτῆς. ο δὲ παρήγαλεμ αὐτῆς
 μηδενὶ εἰπέμ τὸ γεγῶνός.

filia Jairi suscitata.

*Xij ap̄tis dedit p̄tates
 sup̄ oiā d̄monia, et n̄ios
 bos sanadi. miset̄qz eos
 p̄dicare.*

συγκαλεσάμενος ἡ ὁ ἰησοῦς τοὺς δώδε-
 κα, ἔδωκεμ αὐτοῖς δάμαμιν καὶ θζουσίαν,
 ἐπιπάντα τὰ δαιμόνια καὶ νόσους θζραπέυ-
 αμ. Ἐπέστρεπεμ αὐτῶν κηρύσασμ τὴν βασι-
 λείαν τοῦ θεοῦ καὶ ἰάσθαι τοὺς ἀδενῶντας, καὶ
 εἶπερ πρὸς αὐτοὺς. μηδὲμ αἴρετε εἰς τὴν ὁδόν
 μή τε ῥάβδον, μή τε πήραν, μή τε ἄρτον, μή τε
 ἀρτήριον, μή τε ἀνά δύο χιτῶνας ἔχαμ, καὶ εἰς
 ἡμῶν οἰκίαν εἰσελθῆτε ἐκῆ μλύετε, καὶ ἐκεί-
 θεμ θζέρεχεθε, καὶ ὅσοι ἐσὶν μὴ δέχωντῆ ὑμᾶς
 θζερχόμενοι ἀπὸ αὐτοῦ πόλεως ἐκείνης, καὶ ἔ-
 κονορτῶν ἀπὸ τῆς πόλεως ὑμῶν ἀποτι-
 νάσατε εἰς μαρτύριον ἐπάντους. Εξῆρχο-
 μένοι δὲ διήρχοντο κατὰ τὰς κώμας,
 εὐαγγελίζόμενοι

aliquis. Nam & ego noui uirtutem de
 me exisse. Videns aut̄ mulier quod nō
 latuisset, tremēs uenit & p̄cidit ante pe-
 des eius, & ob quā causam tetigisset eū
 indicauit ei coram omni populo, & quē
 admodū cōfestim sanata fuisset. At ip-
 se dixit ei. Confide filia. Fides tua saluā
 te fecit. Vade in pace. Adhuc illo loquē-
 te, uenit quidā a domo principis syna-
 gogā dicens ei. Mortua est filia tua, no-
 li uexare magistrum. Iesus aut̄ audito
 hoc uerbo, respondit patri puellae. Noli
 timere. Crede tantū, & salua erit. Et cū
 uenisset domū, nō permisit intrare secū
 quenqz, nisi Petrū & Iacobū & Ioannē
 & patrem & matrē puellae. Flebant aut̄
 omnes & plangebant illam. At ille di-
 xit. Nolite flere. Non est mortua puel-
 la sed dormit. Et deridebant eum, scien-
 tes qd̄ mortua esset. Ipse aut̄ eiectis fo-
 ris omnibus app̄hensa manu eius cla-
 mauit dicens. Puella surge. Et reuersus
 est spiritus eius, & surrexit continuo. &
 iussit illi dare manducare. Et stupuerūt
 parentes eius quibus p̄cepit ne cui di-
 cerent quod factum erat.

IX

**Conuocatis aut̄ Iesus duodecim, de-
 dit illis uirtutem & potestātē super oiā
 d̄monia, & ut morbos sanarēt. Et mi-
 sit illos p̄dicare regnū dei, & sanare in-
 firmos. Et ait ad illos. Ne qd̄ tuleritis i
 uiā, neqz uirgam, neqz peram, neqz pa-
 nem, neqz pecuniā, neqz binas tunicas
 habeatis. Et in quacūqz domum intra-
 ueritis ibi manete, & inde exeatis. Et qz
 cūqz non receperint uos, exeuntes de ci-
 uitate illa, etiam puluerem de pedibus
 uestris excutite in testimoniū super il-
 los. Egredi aut̄ circūibant per castella,
 euangelizantes**

Cap. 9.

ἔειπον ἰωάννην τὸν βαπτιστὴν . ἄλλοι δὲ ἠλί-
 αμ, ἄλλοι δὲ, ὅτι προφήτης τις τῶν ἀρχαίων
 ἀνέστη. εἰπερ δὲ αὐτοῖς, ὑμεῖς δὲ τίνα με λέ-
 γετε εἶναι; ἀποκριθεὶς δὲ πάλιν, εἶπε, τὸν
 ΧΡΙΣΤΟΝ ἢ θεόν. ὃ ἡ ἐπιτιμήσατε αὐτοῖς πα-
 ρήγγηλερ μηδενὶ εἰπῶν ἢ τ. εἰπὼν, ὅτι δ' αἱ
 πὼν ἢ τ' ἀνθρώπων πολλὰ παθῆν, ἢ ἀποδοκι-
 μαθῆναι ἀπὸ τῶν πρεσβυτέρων καὶ ἀρχι-
 ερέων καὶ γραμματέων, καὶ ἀποκτανθῆ-
 ναι, καὶ τῆ τρίτῃ ἡμέρᾳ ἐγερθῆναι. ἔλε-
 γει δὲ πρὸς πάντας, εἰ τις θέλει ὀπίσω με
 ἔλθῃ, ἀπαρνησάτω ἑαυτόν, καὶ ἀράτω τὸν
 σταυρὸν αὐτοῦ καθ' ἡμέραν καὶ ἀκολουθήτω μοι. ὃς
 ἐὰν θέλῃ τὴν ψυχὴν αὐτοῦ σῶσαι, ἀπολέσει
 αὐτήν. ὃς δὲ ἂν ἀπολέσῃ τὴν ψυχὴν αὐτοῦ
 ἐνεκερ ἐμοῦ, οὗτος σώσει αὐτήν. τί γὰρ ὧ-
 φελᾷται ἄνθρωπος κερδήσας τὸν κόσμον
 ὅλον, ἑαυτὸν δὲ ἀπολέσας, ἢ ζημιωθείς; ὃς
 γὰρ ἂν ἐπαιχτωθῆμε, καὶ τοὺς ἐμοὺς λό-
 γους, τοῦτο μὲν ὅτι τοῦ ἀνθρώπου ἐπαιχυν-
 θήσεται, ὅταν ἔλθῃ ἐν τῇ δόξῃ αὐτοῦ, καὶ τῶν πατρῶ-
 ῶν καὶ τῶν ἀγγέλων, λέγω δὲ ὑμῖν ἀ-
 ληθῶς, εἰσὶ μὲν τινες τῶν ὧν εἰρηκοῦται. οἱ οὐ μὴ
 γινώσκονται θανάτου, ἕως ἂν ἴδωσιν τὴν βα-
 σιλίαν τοῦ θεοῦ. ἐγένετο δὲ μετὰ τοὺς λό-
 γους τούτους ὡς εἰ ἡμέραι ὀκτώ. καὶ παρὰ
 λαβῶν πέτρων καὶ ἰωάννην καὶ ἰάκωβον, ἀ-
 νέβη εἰς τὸ ὄρος προσεύξασθαι. καὶ ἐγένετο
 ἐν τῷ προσεύξασθαι αὐτὸν τὸ εἶδος ἢ προ-
 σώπου αὐτοῦ ἕτερον. καὶ ὁ ἱματισμὸς αὐ-
 τοῦ λευκὸς ὡς ἄσπερον. καὶ ἰδοὺ ἄνδρες
 δύο σιναίτοι αὐτῷ, οἵτινες ἦσαν μωσῆς
 καὶ ἠλίας. οἱ ὀφθέντες ἐν δόξῃ, ἔλεγον τῷ
 ἔξοδον αὐτοῦ ἢ μελλῶν πλεροῦν ἐν ἱερου-
 σαλήμ. ὃ δὲ πέτρος καὶ οἱ σὺν αὐτῷ ἦσαν βε-
 βαρημένοι ὑπνω. διαγρηγορήσαντες ἦ, εἶ-
 δον τὴν δόξαν αὐτῶν. καὶ τοὺς δύο ἀνδρας τοὺς
 σωεσώτας αὐτῶν. καὶ ἐγένετο ἐν τῷ δια-
 χωρίζεσθαι αὐτοὺς ἀπ' αὐτοῦ, εἶπερ ὁ πέτρος
 πρὸς τὸ ἸΗΣΟΥΝ

& dixerunt. Ioannē baptistam, alij autē
 Heliam, alij uero quod unus prophe-
 ta de antiquis surrexit. Dixit autē illis.
 Vos autē quem me esse dicitis? Respon-
 dens Simon Petrus dixit. Christū dei.
 At ille increpans illos præcepit, ne cui
 dicerent hoc, dicens, quia oportet filiū
 hominis multa pati & reprobari a seni-
 oribus & principibus sacerdotū & scri-
 bis, & occidi, & tertia die resurgere. Di-
 cebat autē ad omnes. Si quis uult post
 me uenire, abneget semetipsum, & tol-
 lat crucem suam cottidie, & sequatur
 me. Qui enim uoluerit animam suam
 saluā facere, is perdet illā. Qui uero p-
 diderit animam suam propter me, sal-
 uam faciet illam. Quid em̄ proficit ho-
 mo, si lucretur uniuersum mundum, se
 autem ipsum perdat, & detrimentū sui
 faciat? Nam qui me erubuerit, & meos
 sermones, hunc filius hominis erube-
 scet cum uenerit in maiestate sua & pa-
 tris & sanctorum angelorum. Dico au-
 tem uobis uere, sunt aliqui hic stantes,
 qui non gustabunt mortem donec ui-
 deant regnum dei. Factum est autem
 post hæc uerba fere dies octo, & assump-
 sit Petrum & Ioannem & Iacobum,
 & ascendit in montem ut oraret. Et fa-
 cta est dum oraret species uultus eius
 altera, & uestitus eius albus & refulgēs
 Et ecce duo uiri loquebantur cum illo,
 qui erant Moses & Helias uisi in maie-
 state, & dicebant excessum eius, quem
 cōpleturus erat in Hierusalē. Petrus ue-
 ro & qui cū illo erāt, grauati erant som-
 no. Experrecti autē uiderūt maiestatem
 eius, & duos uiros qui stabāt cū illo. Et
 factū est cū discederēt ab illo, ait Petrus
 ad Iesum

*Non cui dicent eū esse Christum
Et qui filium hominis multa
pati.*

*Jubet tollere crucem suam &
sequi se.*

*In monte Thabor transfiguratione
Iesu.*

ΙΗΣΟΥΣ. οὐδὲ ἐπιβαλὼν τὴν χεῖρα αὐ-
 τῷ ἐπάροτρον, καὶ βλέπων εἰς τὸ ὀπίσω
 εὐθετός ἐστιν εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ θεοῦ. μετὰ δὲ
 ταῦτα ἀνέειξεν ὁ κύριος ἑτέροους ἐβδομή-
 κοντα, καὶ ἀπέστειλεν αὐτοὺς ἀνά δύο πρὸς προ-
 σῶσθαι αὐτοὺς εἰς πᾶσαν πόλιν καὶ τόπον ὃν ἔ-
 μελλεν αὐτοὺς ἐρχεσθαι. ἔλεγεν οὖν πρὸς αὐ-
 τοὺς, ὁ μὲν θερισμὸς πολὺς, οἱ δὲ ἑργάται ὀ-
 λigoι, δέηθη οὖν τῷ κυρίῳ τῷ δερισμοῦ,
 ὅπως ἐκβάλλῃ ἑργάτας εἰς τὸν θερισμὸν αὐ-
 τῷ. ὑπάγετε, ἰδοὺ ἐγὼ ἀποστέλλω ὑμᾶς, ὡς
 ἄρνας ἐν μέσῳ λύκων, μὴ βασάζετε βαλάν-
 τιον, μὴ πήραμ, μὴ δὲ ὑποδήματα, καὶ μηδέ-
 να κατὰ πλῆθος ἀσάσκουτε, εἰς ἡμῶν δὲ δι-
 κίαν εἰσέρχουτε, πρῶτον λέγετε, εἰρήνη
 ᾧ οἴκῳ τούτῳ, καὶ εἰ ἔστιν ἡ εἰρήνη ἐξέλθου-
 στε, ἐπαναπαύσεται ἐπ' αὐτὸν ἡ εἰρήνη ὑμῶν, εἰ δὲ
 μήτι, ἐφύμας ἀνακάμψα, ἐν αὐτῇ δὲ τῇ ὀ-
 κία μένετε ἐοδίοντες καὶ πίνοντες τὰ παρά αὐ-
 τῶν, ἄξιός ἐστι ὁ ἐργάτης τοῦ μισθοῦ αὐτοῦ, μὴ
 μεταβαίνετε ἐξ οἰκίας εἰς οἰκίαν. Ἐἰς ἡμῶν
 ἀν πόλιν εἰσέρχουτε ἢ δέχοντες ὑμᾶς, ἐοδίετε
 τὰ παρατιθέμενα ὑμῖν, ἢ θεραπεύετε τοὺς ἐμ-
 αὐτῇ ἀδελφεῖς, καὶ λέγετε αὐτοῖς. ἤγγικεν ἡ
 ἐφύμας ἡ βασιλεία τοῦ θεοῦ, εἰς ἡμῶν δὲ πόλιν
 εἰσέρχουτε, καὶ μηδέχοντες ὑμᾶς, ἐξελεθούτες εἰς
 τὰς πλατείας αὐτοῦ, εἰπατε, καὶ τὸν κοινοῦ
 τὸν κολληθέντα ἡμῖν ἐκ τῆ πόλεως ὑμῶν ἀπ-
 μασομέθα ὑμῖν, πολλὸν τοῦτο γινώσκετε, ὅτι
 ἤγγικεν ἐφύμας ἡ βασιλεία τοῦ θεοῦ, λέγω ὑμῖν,
 ὅτι σοδομοῖς ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ ἀνεκτότερον
 εἶσαι, ἢ τῇ πόλῃ ἐκείνῃ. οὐαὶ σοι χοροζαίμ. οὐ-
 αὶ σοι βηθσαΐδα, ὅτι εἰ ἐν τύρῳ καὶ σιδῶνι ἐβ-
 ῶντο αἱ δυνάμεις αἱ γενόμεναι ἐν ὑμῖν,
 πάλαι ἔμ, ἐν σάκκῳ καὶ σποδῶ καθήμεναι με-
 τενόησαμ, πολλὸν τύρῳ καὶ σιδῶνι ἀνεκτότερον
 εἶσαι ἐν τῇ κρίσει, ἢ ὑμῖν. καὶ σὺ καπερναοῦμ
 ἢ ἔως τοῦ οὐρανοῦ ὑψωθεῖσα, ἔως ἄδου κατὰ
 βιβαιοσύνην. ὁ ἀκῶν ὑμῶν, ἐμὲ ἀπέσει, καὶ ὁ
 ἄθετῶν

Iesus. Nemo mittens manū suā ad ara-
 trū, & aspiciēs retro, apt⁹ est regno dei.
 Post hæc aut̄ designavit dñs & alios
 septuaginta & misit illos binos ante fa-
 ciem suam in oēm ciuitatē & locū quo
 erat ipse uētur⁹. Dicebat ergo illis. Mes-
 sis quidem multa, operarij aut̄ pauci.
 Rogate ergo dñm messis ut extrudat
 operarios in messem suam. **Ite**, ecce ego
 mitto uos sicut agnos inter lupos. No-
 lite portare sacculū, neq; perā, neq; cal-
 ciamenta, & neminē per uiam salutaue-
 ritis. In quamcūq; domū intraueritis,
 primum dicite pax huic domui, & si ibi
 fuerit filius pacis, requiescet super illum
 pax uestra, sin minus ad uos reuertetur
 In eadem aut̄ domo manete, edētes &
 bibentes q̄ dantur ab illis. Dignus em̄
 est operarius mercede sua. Nolite tran-
 sire de domo in domū. Et in quacūq;
 ciuitatē intraueritis & susceperint uos,
 manducate quæ apponuntur uobis, &
 sanate infirmos qui in illa sunt, & dicite
 illis, appropinquauit in uos regnū dei.
 In quacūq; aut̄ ciuitatē intraueritis, &
 non susceperint uos, exeūtes in plateas
 eius dicite. Etiam puluerem qui adhæ-
 sit nobis de ciuitate uestra extergimus
 in uos, Tamen hoc scitote quod app-
 pinquauit in uos regnum dei. Dico uo-
 bis, quod Sodomis in die illo remissius
 erit q̄ illi ciuitati. **Væ** tibi Corozaim, **Væ**
 tibi Bethsaida, quæ si in tyro & sidōe
 factæ fuissent uirtutes q̄ factæ sūt in uo-
 bis, olim i cilicio & cinere sedētes pœni-
 tuisset. Verūt̄n tyro & sidōi remissi⁹ erit
 i iudicio q̄ uobis. Et tu Capernaū usq;
 ad cælū exaltata, usq; ad infernum de-
 mergeris. **Qui uos audit, me audit, & q**

X
Vt Iesus designauit alios lxxm
discipulos.

Vt misit eos. Precepta iti-
neris.

Vt tibi Corozaim Vt tibi
Bethsaida.

N 3 uos spernit

Ad qsdas de eba dicentes qd i beelzebub eijcet demonia.

πᾶσα βασιλεία ἐφ' ἑαυτῷ διαμεριθεῖσα ἐρη
 μοῦνη, ὁ οἶκος ἐπὶ οἶκον ὠπῆσθαι. εἰ δὲ καὶ ὁ
 σατανᾶς ἐφ' ἑαυτόν διαμεριθεῖται, πῶς σαθήσεται
 ἡ βασιλεία αὐτοῦ. ὅτι λέγετε, ὃν βεελζεβούλ
 ἐκβάλλει μετὰ δαιμόνια, εἰ δὲ ἐγὼ
 ὃν βεελζεβούλ ἐκβάλλω τὰ δαιμόνια, οὐκ ἔστι
 ἡ βασιλεία τῆς θεῶν. ἄρα ἐφ' ἑμαυτοῦ
 ἐκβάλλω τὰ δαιμόνια. ἄρα ἐφ' ἑμαυτοῦ
 ἡ βασιλεία τῆς θεῶν. ὅτι ἂν ὁ ἰσχυρὸς καθωπλι-
 σμένος φυλάσσει τὸν ἑαυτοῦ ἀνὴρα, ὃν ἐπι-
 στήσεται τὰ ὑπάρχοντα αὐτοῦ. ἐπὶ ἂν δὲ ὁ ἰσχυρὸς
 ἄνθρωπος ἐπιβῆται ἐπὶ ἑσθλῶν νικῆσθαι αὐτῶν, τὴν
 πανοπλίαν αὐτοῦ ἀφαιρήσει, ὡς ἐπερίσθη, ὅτι τὰ σκεύη
 αὐτοῦ διαδίδωσιν. ὁ μὲν ὡν μετ' ἐμοῦ κατ' ἐ-
 μοῦ ἐσθλῶν, καὶ ὁ μὲν σωτήριον μετ' ἐμοῦ, σκῆ-
 νος ὡς. ὅτι ἂν τὸ ἀκάθαρτον πνεῦμα ἐξέλθῃ
 ἀπὸ τῆς ἀνθρώπου, διέσχεται δι' ἀνύδρου τὸ
 πνεῦμα ζητοῦν ἀνάπαυσιν. ὅτι μὴ ἐπισηκῶν λέ-
 γει, ὑποστρέψω εἰς τὸν οἶκόν μου, ὅθεν ἐξῆλθον.
 καὶ ἐλθὼν εὐρίσκει σεσαρωμένον καὶ κε-
 κοσμημένον. τότε πορεύεται καὶ παραλα-
 βάνει ἐπ' ἑτέρας πνεύματα πονηρότερα ἐ-
 ἑαυτοῦ. καὶ ἐισελθόντα κατοικῆσεν ἐκεῖ, καὶ γίνονται
 τὰ ἔσχατα τοῦ ἀνθρώπου ἐκείνου χεῖρονα ἢ τῶν
 πρώτων. ἐγένετο δὲ ὃν ἑσθλὸν λέγειν αὐτῷ ταῦ-
 τα, ἐπ' ἀρσά τις γυνὴ φωνῶν ἐκ τοῦ ὄχλου,
 εἰπερ αὐτῷ, μακαρία ἡ κοιλία ἡ βασίλειά σου
 σε, καὶ μακαροὶ οἱ ἐκείνου, αὐτὸς δὲ εἰπερ,
 μενοῦν γε μακαριοὶ οἱ ἀκούοντες τὸ λόγον τοῦ
 θεοῦ, καὶ φυλάσσοντες αὐτόν. τῶν δὲ ὄχλων
 ἐπαθροισθέντων, ἤρξατο λέγειν, ἡ γενεὰ αὐ-
 τῶν πονηρὰ ἐστίν, σκῆπτρον ζήτησεν, καὶ σκῆπτρον οὐ
 δοθήσεται αὐτῇ, εἰ μὴ τὸ σκῆπτρον ἰωνᾶ τῆς προφη-
 τῆς, καθὼς ἐλέησεν ἰωνᾶς σκῆπτρον τοῖς νινευίταις,
 οὕτως ἔσται ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου τῆς γενεᾶς ταύτης, βα-
 σίλεισα τοῖς ἐσθλῶσιν, ὃν τῆς κρίσεως μετὰ τῶν
 ἀνδρῶν τῆς γενεᾶς ταύτης, ὅτι κατὰ κριτὴν αὐτοῦ, ὅτι ἡλ-
 θεν ἐκ τῶν περὶ τὸ γῆσ ἀκῶσαι τὴν σοφίαν
 Salomonis

Omne regnū in seipsū diuisū desolat, & domus supra domū cadit. Si autē & fatanas in seipsum diuifus est, quomodo stabit regnū ei⁹, quia dicitis in Beelzebub eijcere dæmonia. Si autē ego i Beelzebub eijcio dæmonia, filij uestri i quo eijciunt? Ideo ipsi iudices uestri erunt. Porro si in digito dei eijcio dæmonia, profecto peruenit in uos regnum dei. Cū fortis armatus custodit atriū suū, in pace sunt ea quæ possidet. Si autē fortior eo superueniens uicerit eū, uniuersa arma eius aufert in quibus confidebat, & spolia eius distribuit. Qui non est mecum, contra me est, & qui nō coligit mecum dispergit. Cū immundus spiritus exierit de homine, ambulat per loca inaquosa, querens requiem, & non inueniens dicit. Reuertar in domū meam unde exiui. Et cum uenerit inuenit eam scopis mundatam & ornatam. Tunc uadit & assumit septem alios spiritus secum nequiores se, & ingressi habitant ibi. Et fiunt nouissima hominis illius peiora prioribus. Factum est autē cum hæc diceret, extollens uocem quædam mulier de turba dixit illi. Btūs uenter qui te portauit, & ubera quæ suxisti. At ille dixit. Quinimo, beatī q̄ audiunt uerbū dei, & custodiūt illud. Turbis autē cōcurrentibus cœpit dicere. Generatio hæc generatio nequā est, signū quarit, & signum non dabitur ei nisi signū Ionæ prophete. Nam sicut fuit Ionas signum Niniuitis, ita erit & filius hominis generationi isti. Regina austri surget in iudicio cum uiris generationis huius, & condēnabit illos, quia uenit a finibus terræ audire sapientiam Salomonis

De muliere dicente btūs venter.

De signo Ionæ dādo Judis

EV ANGELIVM
 die. Parvostes q
 tōmē tūi. adueni
 tuas tua quē admodū
 ai iura panē nostrū con
 sūdie, & dimitte nobis
 iudicā nos dimitim⁹ em
 tis. & nos iudicās i tē
 nos iudicā. Et ait ad illos
 abebit emū. & dicit ad illū
 & dicit illi amice quōdā t
 nes, em amicus me⁹ uenit
 e. & nō habeo quē apponā
 tuas p̄podes dicit nobis
 us ethe iam ostēdū dāntem
 nei meū iure in tū bōi. non
 grete si dare tūi. & dicit
 & pullus dico nobis, & i
 argens, eo qd amicus em
 tobūatē tamen eius sur
 quōi quos habet necessā
 co uobis. Peitē, & dabit
 te, & inuenietis, pullan
 bis. Omnis em qui pet
 it inuenit. & pullanū
 iū ex uobis parēt, quō
 nie, nū lapidē dabit illi
 ū propitice serpentem
 p̄tēnt ouū, num p̄p
 e. Si ergo uos scū i
 a data dare filijs ustris
 ater uester cœlestis
 donū petētibus filijs
 moniū & illud cœlestis
 et dæmonū locū dā
 ata sūt turbæ. Quā
 t. In Beelzebub p̄p̄t
 eijcet dæmonia. Et ait
 m de celo quærit dā
 i cū iāret cogitātos

De lucerna sup candel' pro;

Ad pharisæū, ap' d' q' recubuit non lotus.

Lauādū q' d' t' q' t.

Ad pharisæos et legisperitos. De multiplici Væ.

σολομῶν θ'· καὶ ἰδοὺ πλεῖον σολομῶν θ'
 ἔδει· ἄνδρες νῦν ὅν ἄνασίσονται ἐν τῇ κρίσει
 μετὰ τοῦ γενέσθαι ταύτης, καὶ κατακρινοῦ-
 σὶν αὐτῶν, ὅτι μετενόησαν εἰς τὸ κήρυγμα
 ἰωάν· καὶ ἰδοὺ πλεῖον ἰωάν· ὅδε· οὐδεὶς λύ-
 χνιον ἄψας εἰς κρητὴν τήκασιν, οὐδὲ ὑπὲρ τὸ
 μῶδον, ἀλλ' ἐπὶ πλὴν λυχνίαν, ἵνα οἱ εἰς
 πορθήσῃ, τὸ φῶς βλέπωσιν· ὁ λύχνος
 τοῦ σώματος ὅστις ὁ ὀφθαλμὸς· ὅτ' ἂν
 ὄσῃ ὁ ὀφθαλμὸς σου ἀπλοῦς ἢ, καὶ ὅλον τὸ
 σῶμά σου φωτανὸν ἔσται, ὅτ' ἂν δὲ πονηρὸς
 ἢ, καὶ τὸ σῶμά σου σκοτανὸν ἔσται· σκόπε
 ὄσῃ, μὴ τὸ φῶς τὸ ἐν σοὶ σκότος ὅστις· εἰ ὄσῃ
 τὸ σῶμά σου ὅλον φωτανὸν, μὴ ἔχομεν τι
 μέρος σκοτανόν, ἔσαι φωτὴν ὅλον, ὡς ὅτ'
 ἂν ὁ λύχνος τῆ ἀσραπῆ φωτίζει σε, ἐν δὲ τῷ
 λαλῆσαι, ἠρώτα αὐτὸν φαρισαῖος τις, ὡπως
 ἀριστήσῃ παρ' αὐτῶν· ἐσελθὼν δὲ ἀνέπεσε· ὁ
 δὲ φαρισαῖος ἰδὼν ἐθαύμασεν, ὅτι οὐ πρῶ-
 τος ἐβαπτίσθη πρὸ τοῦ ἀριστοῦ· εἶπεν δὲ
 ὁ κύριος πρὸς αὐτόν, καὶ ὑμεῖς οἱ φαρισαῖ-
 οὶ τὸ ἔξωθεν τοῦ ποτηρίου, καὶ τοῦ πίνα-
 κος καθαρίζετε, τὸ δὲ ἔσωθεν ὑμῶν γέμει
 ἄσραπῆ καὶ πονηρίας, ἄφρονες, οὐχ ὅποι-
 ἴσασθε τὸ ἔξωθεν, καὶ τὸ ἔσωθεν ἐποικίσε-
 πλὴν τὰ ἐνόητα, ὅτε ἐλεημοσύνην, καὶ
 ἰδοὺ πάντα καθαρά ὑμῶν ὅστις· ἀλλ' οὐαὶ
 ὑμῶν τοῖς φαρισαῖοις, ὅτι ἀποδεκατοῦτε
 τὸ ἰδίον σμῶμα, καὶ τὸ πῆγανον, καὶ πᾶν λά-
 χανον, καὶ παρέρχεσθε πλὴν κρίσιν, καὶ πλὴν
 ἀγάπην τοῦ θεοῦ· ταῦτα ἔδει ποιῆσαι
 καὶ κῆνα μὴ ἀθιέναι· οὐαὶ ὑμῶν τοῖς φαρισαῖ-
 οῖς, ὅτι ἀγαπᾶτε πλὴν πρῶτον καθεδρίαν
 ἐν ταῖς συναγωγαῖς, καὶ τοὺς ἀσασμοὺς
 ἐν ταῖς ἀγοραῖς· οὐαὶ ὑμῶν γραμμα-
 τῆς καὶ φαρισαῖοι ὑποκριταί, ὅτι ἐσεῶς
 τὰ μνημεῖα, τὰ ἄδελφα, καὶ οἱ ἀνθρώποι
 περιπατοῦντες ἐπ' αὐτῶν οὐκ ὀφείλουσιν·
 ἀποκριθεὶς δὲ τις τῶν νομικῶν λέγει
 αὐτῶν·

Salomonis. Et ecce plus q̄ Salomō hic.
 Viri Niniuitæ surgent in iudicio cū ge-
 neratione hac, & condemnabunt illā,
 quia pœnitentiam egerunt ad p̄dicatio-
 nem Ione. Et ecce plus q̄ Iona hic. Ne-
 mo lucernam accendit, & in abscondi-
 to ponit, neq; sub modio, sed supra cā-
 delabrum, ut qui ingrediuntur, lumen
 uideant. Lucerna corporis est oculus.
 Cū igitur oculus tuus fuerit simplex, to-
 tum quoq; corpus tuum lucidum erit,
 si aut̄ nequā fuerit, etiam corpus tuū te-
 nefrosū erit. Vide ergo ne lumē qd̄
 in te est, tenebræ sint. Si ergo corpus tu-
 um totum lucidū fuerit, nō habens ali-
 quam partem tenebrosam, erit lucidū
 totum, ut cum lucerna fulgoris illumi-
 nat te. Et cū loqueretur, rogauit illū qui
 dam pharisæus. ut pranderet apud se.
 Iesus aut̄ ingressus recubuit. Pharisæus
 aut̄ cū uidisset admiratus est, quod nō
 prius lauisset ante prandium. Et ait do-
 minus ad illum. Nunc uos pharisæi qd̄
 deforis est calicis & catini mundatis, qd̄
 autem intus est uestri, plenum est rabi-
 na & iniquitate. Stulti, nonne qui fecit
 quod deforis est, etiam id quod deintus
 est fecit? Verūtamen quod super-
 est date elem̄osynā, & ecce omnia mun-
 da sunt uobis. Sed uæ uobis pharisæis
 quia decimatis mentā & rutam & oīe
 olus, & præteritis iudicium & charitatē
 dei. Hac aut̄ oportuit facere & illa non
 omittēre. Væ uobis pharisæis, quia di-
 ligitis primas cathedras ī synagogis, &
 salutatiōes in foro. Væ uobis scribæ &
 pharisæi hipocritæ, quia estis ut monumē-
 ta q̄ nō appent, & hoīes abulātes supra
 nesciūt. Rōdēs at̄ qdā ex legis peritis ait
 illi.

δουτως ο θησαυριζωμ εαυτω, ηδη μη εις δεδωμ
 πλουτων. Ειπερ η προς τους μαθητας αυτου.
 Δια τουτο ημι λεγω, μη μεριμνατε τη ψυ
 χη υμων τι φάγητε, μηδε τη σωματι, τι εν
 δυσκοδω, η ψυχη η πλεον οξισμ φη εροφης, το
 σωμα τω ενδύματος, κατανοήσατε τους κοί
 ρακας, οτι ου απειρουσιμ ουδε διεριζουσιμ, ουε
 ονκ εσιμ ταμειρον, ουδε αποθηκη, ηδη ο διος
 τρεφει αυτους. ποσω μαλλον υμας διαφερε
 τε ην πεντων, τις η δε υμων μεριμνωμ δύ
 ναται προδθηναι επι τω ηλικίαμ αυτου η
 χω ένα, ει δω ουτε ελάχισον δώαδω, τί πε
 ρι ην λοιπων μεριμνατε, κατανοήσατε τα
 κρινα πως αυξανει, ου κοπια, ουδε νηθε. Λέω
 η ημι, ουδε σολομων εν πάση τη δόξη αυ
 του περιεβάλλετο ως εν τώτω, ει δε τ' χορί
 τωμ εν τη αγρω σήμωρον οντα η αντηρον εις
 κλίβαωμ βαλλόμενον ο διος ουτως αμει
 ένυσσιμ, ποσω μαλλον υμας ολιγοπισοι,
 και υμας μη ζηητε τι φάγητε, η τι πίητε,
 και μη μετρωριζεθε, ταυτα δε πατα τα ενδη
 τ' κόσμω επιζητα. υμων η ο πατηρ οιδειμ, οτι
 ρηζητε τώτωμ. πλυν ζητε τω βασιλείαμ
 τ' δεου, η ταυτα πάντα προσηθήσεται ημι.
 μη φοβου δ' μήτηρ ποίμνιον, οτι ενδοκησεν
 ο πατηρ υμων δωαι ημι τω βασιλείαμ.
 πωλήσατε τα υπάρχοντα υμων, το δότε ε
 λεμοσύλω, ποιήσατε εαυτους βαλάντια μη
 παλαιούμνα, δικσαυρον ανέκλειπτον εν τω
 ουρανω, όπου κλέπησ ουκ εστις, ουδε σης
 διαφθείρα, ο που γαρ οξισμ ο δικσαυρος υμων,
 εκει και η καρδια υμων εσαι. εσωσαμ υμων
 αι οσφύεσ προζωσμίλω, το δι λυχνιοι και ο
 μουοι, το υμας ομοιοι ανθρωποισ προσδεχο
 μλωισ τω κύριω αυτων, ποτε αναλυσαι εκ
 ην γάμωμ, ινα ελθόντες εκ εσαντες, ευθεί
 ως ανοίξωσιν αυτω, μακάριοι οι δ' υλοι εκίνου,
 ουε ελθών ο κύριος ευρήσεται γρηγορήτας. αμλώ
 λέω ημι, οτι προζώσεται η ανακλινη αυτος,
 ηδη περ

Sic qui sibi thesaurizat, & nō est in deū
 diues. Dixitq; ad discipulos suos. Ideo
 dico uobis. Nolite solliciti esse anima
 uestræ quid manducetis, neq; corpori
 qd induamini. Anima plus est q̄ esca,
 & corpus plus q̄ uestimentū. Cōsyde
 rate coruos, quia nō seminant neq; me
 tunt, quibus nō est cellarium neq; hor
 reum, & deus pascit illos. Quanto ma
 gis uos pluris estis uolucrib;? Quis au
 tem uestrū sollicitudine potest adijcere
 ad staturam suam cubitū unum? Si er
 go neq; quod minimū est potestis, qd
 de cæteris solliciti estis? Cōsyderate li
 lia quomodo crescunt. Non laborant
 neq; nent. Dico aut uobis, nec Salomō
 in omni gloria sua uestiebat sicut unū
 ex istis. Si aut scenū quod hodie est in
 agro & cras i dibanū mittit, deus sic ue
 stit, q̄to magis uos pusillæ fidei? & uos
 nolite q̄rere qd māducetis, aut qd bibe
 tis, & nolite i sublimē tolli. Hæc em̄ oīa
 gētes mūdi q̄runt. Pater aut uester scit
 qm̄ his indigetis. Verūtamen q̄rite re
 gnum dei, & hæc omnia adijcientur uo
 bis. Noli timere pusille grex, quia cōpla
 cuit patri uestro dare uobis regnū. Vē
 dite q̄ possidetis, & date elemosynā. Fa
 cite uobis sacculos qui nō ueterascunt,
 thesaurū non deficientem in cælis, quo
 fur non appropriat, neq; tinea corrup
 pit. Vbi em̄ thesaurus uester est, ibi &
 cor uestrū erit. Sint lumbi uestri p̄cin
 cti, & lucernæ accēsæ, & uos similes hoi
 bus expectātib; dñm suū qm̄ reuertat
 a nuptijs, ut cū uenerit & pulsauerit cōfe
 stim apiāt ei. Beati serui illi, quos cū ue
 nerit dñs inuenerit uigilātes. Amē dico
 uob; q̄ p̄ciget se & faciet illos discūbere
 O & transiens

Nō solliciti qd māducetis

Cōsyderate lilia agri

Querit regnū dei

Sunt lumbi vestri p̄cincti

quasi qui possit occidere
 animam tuam in gehem
 nali timere. Nōne quia
 spiritus est in uobis corā deo? Sed
 carnis enim omnes numerat
 ne ergo timere, multis p̄fili
 s estis. Dico aut uobis, omni
 sollicitus sum in me corā deo
 s hōis conuoluitur in illo corā
 ei. Qui aut negauit me cor
 as, negabitur corā angelis de
 us qui dicit uobis in filium ho
 minum illi. Qui aut qui in hōi facit
 schematē non remittetur. Co
 uertit uos ad synagogas, et te
 nus & potestas, nolite li
 caliter aut que respondere
 uis. Spiritum sanctum
 in ipsa hora quid oporteat
 t aut ei quid de turba. No
 aut meo ut diuidat tibi
 He ille dixit ei. Homo, q
 diuicē aut diuifortē supra
 ad illos, uidete & caute
 nō in abudātia ciuifortē
 is q̄ possidet. Dixit autē
 illos dicens. Hōis ciuif
 beres fructus ager am
 tra se dicit. Quid facit
 no congregat fructus
 oc facia. Destina hō
 ra edificabo, & illa
 q̄ nata sunt mihi & hō
 i anima mea. Anima
 na p̄fita i amos m
 mede bibe, gaude. Dixit
 Stulte hanc nocte am
 nt de te. Quæ aut p̄fita

Ad petru, felix ee bo-
nu dispensator,

De malo seruo, moza dno
facite. no facit fr eiq vo-
luntatem.

Ab eo cui multu datu e
multu qreitur,

Ignem veni mitte i terra,

καὶ παρελθὼν διακονήσῃ αὐτοῖς. καὶ ἔαμ
 ἔλθῃ ἐν τῇ δευτέρῃ φυλακῇ, καὶ ἐν τῇ τρί-
 τῃ φυλακῇ ἔλθῃ, καὶ ἐν τῇ ἑσπέρῃ οὕτως, μακά-
 ριοὶ εἰσὶν οἱ δούλοὶ ἐκείνοι. τοῦτ' ἐγινώσκε-
 πε, ὅτι ἐν ἡδρα ὁ οἰκοδεσπότης, ποία ὥρα ὁ κλέ-
 πτης ἔρχεται, ἐρηγήσκει ἄμ, καὶ οὐκ ἄμ
 ἀφῆκεν διορηγῶν τὸν οἶκον αὐτοῦ, καὶ ἡμῶν
 ὅσω γίνεσθε ἑτοίμοι, ὅτι ἡ ὥρα οὐ δοκᾷτε ὁ
 ἦος τοῦ ἀνθρώπου ἔρχεσθαι; εἶπερ ἡ αὐτῷ ὁ πεί-
 τρος, κύριε, πρὸς ἡμᾶς τὴν πᾶσιν ἡμετέροις
 λέγεις, ἢ πρὸς πάντας. εἶπερ δὲ ὁ κύριος,
 τίς ἄρα ὄστιν ὁ πιστὸς οἰκονόμος καὶ φρόνι-
 μος, ὃν καταστήσει ὁ κύριος ἐπὶ τῆς διακονί-
 ας αὐτοῦ, τὸν δὲ δόξασεν ἐν καιρῷ τὸ σιτομέτρι-
 ον; μακάριος ὁ δούλος ἐκεῖνος, ὃν ἐλθὼν ὁ κύ-
 ριος αὐτοῦ, εὐρήσῃ ποιῶντα ὅσα ἔδωκεν λέ-
 γειν, ὅτι ἐπὶ πάντιν τῶν ὑπαρχουσῶν αὐ-
 τῷ καταστήσει αὐτόν. εἰ μὴ δὲ εἴπω ὁ δούλος
 ἐκεῖνος ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτοῦ, ἠσπίσει μου ὁ κύ-
 ριος ἔρχεσθαι, καὶ ἄρξεται τύπτειν τὸν παῖ-
 δα καὶ τὰς παρθένας, ἐδίψῃ τε πίνειν καὶ με-
 θύσκεισθαι, ἢ ἔσται ὁ κύριος τοῦ δούλου ἐκείνου ἐν
 ἡμέρᾳ ἣ ὅτε προσδοκᾷ, καὶ ἐν ὥρᾳ ἣ ὅτε γινώ-
 σκει, καὶ διχοσπῆσιν αὐτόν, καὶ τὸ μέρος αὐ-
 τῷ μετὰ τῶν ἀπίστων θήσει. ἐκεῖνος ὃ δού-
 λος ὁ γνοὺς τὸ θέλημα τοῦ κυρίου εἰ αὐτοῦ, καὶ μὴ ἐ-
 τιμάσας, μὴ ἢ ποιήσας πρὸς τὸ θέλημα αὐτοῦ
 διακονήσῃ πολλὰς, ὁ δὲ μὴ γνοὺς ποιήσας, δε-
 ῦξαι πλὴν, διακονήσῃ ὀλίγας. πάντι δὲ ὅτι
 ἐδόθη πολλὸν, πολλὸν ζητηθήσεται παρ' αὐτοῦ, καὶ ὅτι ὀλί-
 γον, ὀλίγον ζητηθήσεται παρ' αὐτοῦ. αὐτὸν
 πῦρ ἤλθοι βαλεῖν εἰς τὴν γῆν, καὶ τί θέλω
 εἰ ἢ ἀνέφθικ; βάπτισμα δὲ ἔχω βαπτίσαι
 εἰς τὴν γῆν, καὶ πῶς σιγήσω ἕως οὗ τελεσθῆ; δο-
 κᾷτε, ὅτι εἰς τὴν γῆν παρεγενόμην δόξασαι ἐμ
 τῇ γῆ; οὐχὶ λέγω ὑμῖν, ἀλλ' ἡ διακονί-
 ας ὑμῶν ἐσονται γὰρ ἀπὸ τοῦ νῦν πέντε ἐμ
 οἴκῳ ἐνὶ διαμεμερισμῶν, τρεῖς ἐπὶ δυ-
 οῖς, καὶ δύο ἐπὶ τρισὶν διαμεριθῆσεται.
 πάντες

& transiens ministrabit illis. Et si uene-
 rit in secunda uigilia, & si in tertia uigi-
 lia uenerit, & ita inuenerit, beati sūt ser-
 ui illi. Hoc autem scitote, quod si scisset
 paterfamilias qua hora fur ueniret, ui-
 gilasset utiq; & nō passus fuisset pfodi
 domū suam. Et uos estote parati, quia
 qua hora nō putatis filius hominis ue-
 niet. Ait autē ei Petrus. Dñe, ad nos di-
 cis hanc parabolā, an & ad omnes? Di-
 xit autē dominus. Quis putas est fidelis
 dispensator & prudens, quem cōstituet
 dñs super familiam suam ut det illis in
 tempore tritici mensuram? Beatus ille
 seruus, quem cum uenerit dominus
 inuenerit ita facientē. Vere dico uobis,
 quoniā super omnia quæ possidet con-
 stituet illum. Qz si dixerit seruus ille in
 corde suo, moram facit dominus meus
 uenire, & cœperit pcutere seruos & an-
 cillas & edere & bibere & inebriari, ue-
 niet dñs serui illius in die quo non spe-
 rat, & hora qua nescit, & diuidet eum,
 partemq; eius cū infidelibus ponet. Il-
 le autē seruus qui cognouit uoluntatem
 dñi sui, & non se preparauit, & nō fecit
 secundum uoluntatem eius, uapulabit
 multis, qui autē non cognouit & fecit di-
 gna plagis, uapulabit paucis. Omī au-
 tem cui multū datū est, multū quære-
 tur ab eo, & cui cōmendauerunt multū
 plus petent ab eo. Ignem ueni mittere
 in terrā, & quid uolo si iam accēsus est?
 Baptismo autem habeo baptizari, &
 quomodo coartor usq; dū perficiatur?
 Putatis q; pacē uenerim mittere in ter-
 ram? Non dico uobis, sed separationē.
 Erūt em̄ ex hoc quinq; i domo una di-
 uisi, tres in duos, & duo i tres diuident,
 pater in

πατὴρ ἐφ' ἑσῶ, ὁ υἱὸς ἐπὶ πατρὶ, μητὴρ ἐπὶ θυγατρὶ, καὶ θυγάτηρ ἐπὶ μητρὶ, πνευθερὰ ἐπὶ πλὴν νύμφῳ αὐτῆς, καὶ νύμφη ἐπὶ πλὴν πνευθερᾷ αὐτῆς. ἔλεγεν δὲ καὶ τοῖς ὄχλοις, ὅτι ἂν ἴδῃτε πλὴν νεφέλλῳ ἀνατέλλουσαν ἀπὸ δύσμου, εὐθέως λέγετε ὅμοιος ἐρχεται, ὁ γίνεσθαι οὕτως, καὶ ὅτι ἂν νότον πνέοντα, λέγετε, ὅτι καύσωμ ἔσαι, καὶ γίνεται, ὡς ἀκριβῆς, τὸ πρόσωπον φθι γῆς ἢ τοῦ θυρανοῦ ὅτι δατε δοκιμάζου, τὸν δὲ καιρὸν τοῦτον πῶς οὐ δοκιμάζετε, τί δὲ καὶ ἀφ' ἐαυτῶν οὐ κρίνετε τὸ δίκαιον; ὡς γὰρ ὑπάγετε μετὰ τοῦ ἀντιδίκου σου ἐπὶ ἀρχόντα ἐν τῇ ὁδοῦ, ὁ δὲ ἐργασίαν ἀπικλάχθαι ἀπ' αὐτοῦ, μή ποτε κατασύρῃ σε πρὸς τὸν κριτὴν, καὶ ὁ κριτὴς σε παραδῶ τῷ πρᾶκτορι, καὶ ὁ πρᾶκτὼς σε βάλῃ εἰς φυλακὴν. λέγω σοι οὐ μὴ ἐξέλθῃς ἐκεῖθεν, ἕως ὅτου καὶ τὸ ἔχαρμ λεπίδον ἀποδώσῃ.

Παρήσαμ δὲ ἔτι αὐτῶν τῶν καιρῶν ἀπαγγέλλοιτε αὐτῶν περὶ τῆς γαλιλαίας, ὅτι τὸ αἷμα πιλᾶτος ἔμειξεν μετὰ τῆς θυσιῶν ἀνθρώπων, καὶ ἀποκριθεὶς ὁ ἸΗΣΟΥΣ, εἶπερ αὐτοῖς. Δοκεῖτε, ὅτι οἱ γαλιλαῖοι οὗτοι ἀμαρτωλοὶ παρὰ πάντας τοὺς γαλιλαίους ἐγγύοντο, ὅτι τοιαῦτα πεπόνθασι. οὐχὶ λέγω ὑμῖν, ἀλλ' ἔαμ μὴ μετανοῆτε πάντες, ὡσαύτως ἀπολεῖσθε. ἢ ἐκείνοι οἱ δέκα ὁδοκῶ ἐφ' οὓς ἐπεισὴν ὁ πύργος ἐν τῷ σιλωάμ καὶ ἀπέκτενεμ ἀνθρώπους, δοκεῖτε, ὅτι οὗτοι ὀφείλονται ἐγγύοντο παρὰ πάντας ἀνθρώπους τοὺς κατοικοῦντας ἐν ἱερουσαλὴμ; οὐχὶ λέγω ὑμῖν, ἀλλ' ἔαμ μὴ μετανοῆτε πάντες ὁμοίως ἀπολεῖσθε. ἔλεγεν δὲ ταύτῳ τῷ παραβολῶν, συνκλιῶ εἶχεν τις ἐν τῷ ἀμπελῶνι αὐτοῦ πεφυτθὸν μύλων, καὶ ἤλθεν καρπὸν ζητῶν ἐν αὐτῇ. καὶ οὐχ' εὗρεν. εἶπερ δὲ πρὸς τὸν ἀμπελουργόν. ἰδοὺ τρία ἔτη ἐρχομαι ζητῶν καρπὸν ἐν τῇ συνκῇ ταύτῃ, καὶ οὐχ' εὗρισκω, ἕκκοφομ ἀνθρώπων, ἵνα τί καὶ τῷ γῆμ καταρῆσθ' ὁ ἄδικος κριθεὶς λέγει αὐτῶ

pater in filium, & filius in patrem suū, mater in filiam & filia in matrē, socrus in nurum suā, & nurus in socrum suā. Dicebat autē & ad turbas. Cum uideritis nubem orientem ab occasu, statim dicitis nimbus uenit, & ita fit. & cū austrum flantem, dicitis quia aestus erit & fit. Hypocritæ, faciem cœli & terræ nostis probare, hoc autē tēpus quomodo non probatis? Quid autē & a uobis ipsis non iudicatis quod iustum est? Cū autem uadis cū aduersario tuo ad principem in uia, da operam liberari ab illo, ne forte pertrahat te ad iudicem, & iudex tradat te exactori, & exactor coniciat te in carcerē. Dico tibi, nō exies inde, donec etiā nouissimū minutū reddas.

¶ Aderāt autē quidā ipso in tempore nunciantes illi de Galilæis, quorū sanguinem Pilatus miscuit cum sacrificijs eorū. Et rñdens Iesus dixit illis. Putatis quod hi Galilæi p̄ omnibus Galilæis peccatores fuerint, quia talia passi sunt? Nō dico uobis, sed nisi pœnitentiā habueritis omnes similiter peribitis, sicut illi decem & octo supra quos cecidit turris in syloe & occidit eos. Putatis quod & ipsi debitores fuerint supra omnes homines habitantes in Hierusalem? Nō dico uobis, sed nisi pœnitentiā habueritis, omnes similiter peribitis. Dicebat & hanc similitudinē. Arborē fici habebat quidā plantatam in uinea sua, & uenit quærens fructum in illa, & non inuenit. Dixit autem ad cultorem uinea. Ecce anni tres sunt ex quo uenio querens fructum in ficu hac, & non inuenio. Succide illam, ut quid etiam terram occupat? At ille respondens dixit illi,

XIII

Sub exēplo galileorū or̄is̄ iforū monet agēdas p̄nias.

Parabola de arborē fici infructuosa.

Cap. 13.

αυτῷ. κίρτε ἄφες αὐτῷ, καὶ τοῦτ' ὅτι ἔτ'
 ἕως ὅτου σκάψω περὶ αὐτῷ, καὶ βάλω κοι-
 πρίαν, καὶ μὴ ποιήσῃ καρπὸν, εἰ δὲ μήγε
 εἰς τὸ μέλλον ἐκκόψῃς αὐτῷ. Ἡ δὲ διδάσ-
 κων ἐν μιᾷ τῶν συναγωγῶν ἐν τῆς σαβ-
 βασιμ, καὶ ἰδοὺ, γυνὴ ἥν πνεῦμα ἔχουσα αἰ-
 θενείας ἔτη δέκα ἑξήκοντα, καὶ ἦν συγκύπτου-
 σα ἑμὴ δυνάμει ἀνακύνει εἰς τὸ πάντε-
 λές. ἰδὼν δὲ αὐτῷ ὁ ἸΗΣΟΥΣ προσεφώνησεν
 καὶ εἶπερ αὐτῇ. γύναι ἀπολέλυσαι ἀπὸ τῆς
 αἰθενείας σου, καὶ ἐπέθηκερ αὐτῇ τὰς χεῖρας,
 καὶ παραχρῆμα ἀνωρθώθη καὶ ἐδόξαζερ τὸν
 θεόν. ἀποκριθεὶς δὲ ὁ ἀρχισυναγωγὸς ἀγα-
 νάκτων, ὅτι τῷ σαββάτῳ ἐδιδράσθησεν, ὁ
 ἸΗΣΟΥΣ ἔλεγερ τῷ ὄχλῳ. ἐξ ἡμέραι ἐστὶν
 ἐν αἷς δ' εἰς ἔργα ζεῖσθαι, ἐν ταύταις δὲ ὄν ἐρχοί-
 μνοι δραπέυετε, καὶ μὴ τῆς ἡμέρας τῆς σαβ-
 βάτου, ἀπεκρίθη δὲ αὐτῷ ὁ κύριος, καὶ εἶ-
 περ. ὑποκρίτῃ, ἕκαστος ὑμῶν τῷ σαββάτῳ,
 οὐ λύνει τὸν βοῦν αὐτοῦ ἢ τὸν ὄνον ἀπὸ φά-
 τνης καὶ ἀπαγαγῶν ποτίζει; ταύτῳ δὲ δυ-
 γατέρῃ ἀβραὰμ ὄυσαν ἦν ἐδῆσεν ὁ σατάνῃς
 ἰδοὺ δέκα ἑξήκοντα ἔτη, οὐκ ἔδει λυθῆναι ἀπὸ
 τοῦ δεσμοῦ τούτου τῆς ἡμέρας τοῦ σαββάτου;
 καὶ ταῦτα λέγοντες ἀντὶ κατηχάωντο πάν-
 τες οἱ ἀντικείμενοι αὐτῷ. καὶ πᾶς ὁ ὄχλος
 ἔχαζερ ἐπὶ πᾶσι τῆς ἐξουσίας τῆς γινόμε-
 νοις ὑπ' αὐτοῦ. ἔλεγερ δὲ. τί νὶ ὁμοίῳ ὄζει ἢ βα-
 σιλείᾳ τοῦ θεοῦ, καὶ τί νὶ ὁμοιώσω αὐτῷ. ὁ-
 μοίᾳ ὄζει κόκκῳ σινάπεως, ὃν λαβὼν ἄνθρω-
 πὸς ἔβαλερ εἰς κῆπορ αὐτοῦ, καὶ ἤνεκσερ,
 καὶ ἐγένετο εἰς δένδρον μέγα, καὶ τὰ πετα-
 νὰ τοῦ οὐρανοῦ κατεσκλῶσεν ἐν τοῖς κλά-
 δοις αὐτοῦ. καὶ πάλιν εἶπερ. τί νὶ ὁμοιώσω τῷ
 βασιλείᾳ τοῦ θεοῦ; ὁμοίᾳ ὄζει ζύμῃ, ἥν
 λαβοῦσα γυνὴ ἐκρυφερ εἰς ἀλεύρου σάτα
 τρία, ἕως οὗ ἐζυμώθη ὅλον. καὶ ἐπορεύετο κα-
 τὰ πόλεις καὶ κώμας, διδάσκων καὶ πορεύ-
 ερ ποιοῦν μῦθος εἰς ἱερουσαλήμ. εἶπερ δὲ ἔως
 αὐτῷ.

De muliere inclinata suae curia.

Archisynagogo indigna- ti qd sabbato curasset.

Grano sinapis regnum celoꝝ comparatur.

Et ite fermento.

illi. Domine, dimitte illam & hoc anno usq; dum fodiam circa illam & mittam stercora. Et siquidem fecerit fructū, sin minus in futurum succides eā. Erat aut docens in una synagoga rū in sabbatis. Et ecce, mulier quæ habebat spiritū infirmitatis annis decem & octo, & erat inclinata, nec omnino poterat sursum respicere. Quam cum uideret Iesus, uocauit eam ad se, & ait illi. Mulier, dimissa es ab infirmitate tua. Et imposuit illi manus, & confestim erecta est, & glori- ficabat deum. Respondens autē archi- synagogus/ indignans quod sabbatis fanillet Iesus, dicebat turbæ. Sex dies sunt in quibus oportet operari. In his ergo uenite ut fanemini, & non in die sabbati. Respondens autem ad illum dominus dixit. Hypocrita. Vnusquisq; uestrum sabbato nonne soluit bouem suū aut asinū a p̄sepio & ducit ad aqua re? Hanc autē filiam Abrahæ/ quam alligauit satanas, ecce decē & octo annis, nō oportuit solui a uinculo isto die sab- bati? Et cum hæc diceret, erubescabant omnes aduersarij eius, & omnis popu- lus gaudebat in uniuersis quæ gloriose fiebant ab eo. Dicebat ergo. Cui simi- le est regnum dei, & cui simile faciam illud? Simile est grano sinapis, quod acceptum homo misit in hortum suum & creuit, & euasit in arborem mag- nam & uolucres cœli nidulabantur in ramis eius. Et iterum dixit. Cui simi- le faciam regnum dei? Simile est fer- mento, quod acceptum mulier abscon- dit in farinæ sata tria, donec fermenta- tur totū. Et ibat p̄ ciuitates & castella do- cens, & iter faciens in Hierusalē. Ait autē illi quidā

Hydropicus sab^{to} cūrat
i domo principis phariseorū

καὶ ἐγγύετ' ἐν τῷ ἐλθῆναι αὐτὸ εἰς οἶκον ἑνὸς τῶν ἀρχόντων τῶν φαρισαίων σαββάτω φαγεῖν ἄρτον, ὃ αὐτοὶ ἦσαν παρατηροῦντες αὐτὸν. ὃ ἰδοὺ ἄνθρωπος τις ἦν ὑδρωπικός. ἔμπροσθεν αὐτοῦ, καὶ ἀποκριθεὶς ὁ ἸΗΣΟΥΣ εἶπε πρὸς τοὺς νομικοὺς ὃ φαρισαίους λέγων, εἰ ἔξεσι μὲν ἐν τῷ σαββάτῳ διεραπεύειν, οἱ δὲ ἡσυχασαί, καὶ ἐπιλαβόμεθα ἰάσασθαι αὐτὸν καὶ ἀπέλυσε μ. καὶ ἀπεκρίθη πρὸς αὐτοὺς εἶπε, τίνας ὑμῶν ὄνος ἢ βοῦς εἰς φρέαζ' ἐμπεσῆται καὶ οὐκ εὐθέως ἀναπάσει αὐτὸν ἐν τῇ ἡμέρᾳ τοῦ σαββάτου; καὶ οὐκ ἴσχυσα ἀνταποκριθῆναι αὐτῷ πρὸς ταῦτα. ἔλεγεν δὲ πρὸς τοὺς κεκλημένους παραβολῶν, ἐπέχω, πῶς τὰς πρῶτον κλίσεις δεξιέροντο, λέγων πρὸς αὐτοὺς, ὅτ' ἂν κληθῆς ὑπὸ ἡμῶν εἰς γάμον, μὴ κατακλιθῆς εἰς τὴν πρῶτον κλίσην, μή ποτε ἐπιτιμότερός σου ἢ κεκλημῆς ὑπ' αὐτοῦ. καὶ ἐλθὼν ὁ σὲ καὶ αὐτὸν καλέσας, εἶπεν σοι, δός τὸ τοῦ τόπου, καὶ τότε ἄρξῃ μετ' ἀσχάως τὸν ἔσχατον τόπον κατέχευε. ἀλλ' ὅτ' ἂν κληθῆς πορευθεὶς ἀνάπεσον εἰς τὸν ἔσχατον τόπον, ἵνα ὅτ' ἂν ἔλθῃ ὁ κεκληκὼς σὲ εἶπεν σοι, φίλε προσανάκθι ἀνώτερον, τότε ἔσαι σοι δόξα ἐνώπιον πάντων συνακαμμένων σοι, ὅτι πᾶς ὁ ὑψῶν αὐτὸν, ταπεινώθησεται, καὶ ὁ ταπεινῶν αὐτὸν, ὑψωθήσεται. ἔλεγεν δὲ καὶ τῷ κεκληκῶτι αὐτὸν, ὅτ' ἂν ποιῆς ἄριστον ἢ δεῖπνον, μὴ φάνας τοὺς φίλους σου, μὴ δὲ τοὺς ἀδελφούς σου, μὴ τὴν συγγειῖαν σου, μὴ δὲ γείτονας πλουσίους, μὴ ποτε καὶ αὐτοὶ σὲ ἀντικαλέσωσιν, καὶ γενήσεται σοι ἀνταπόδομα, ἀλλ' ὅτ' ἂν ποιῆς δόχλιν, κάλα πτωχοὺς, ἀναπήρους, χωλοὺς, τυφλοὺς. καὶ μακάριος ἔσῃ, ὅτι οὐκ ἔχουσι ἀνταπόδομα σοι. ἀνταποδοθήσεται γὰρ σοι ἐν τῇ ἀναστάσει τῶν δικαίων. ἀκούσας δὲ ἕως τῶν συνακαμμένων ταῦτα, εἶπε αὐτῷ. μακάριος ὁσὶν φάγεται ἄρτον ἐν τῇ βασιλείᾳ τοῦ

Et factum est cum introisset in domum cuiusdam principis phariseorum sabbato, manducare panem, & ipsi obseruabant eum. Et ecce homo quidam hydropicus erat ante illum. Et respondens Iesus, dixit ad legisperitos & pharisæos dicens. An licet sabbato sanare? At illi tacuerunt. Ipse uero apprehensum sanauit eum ac dimisit. Et respondens ad illos dixit. Cuius uestrum asinus aut bos in puteum cadet, & non cōtinuo extrahet illum die sabbati? Et non poterant ad hæc respondere illi. Dicebat autē & ad inuitatos parabolā, intēdens quomodo primos accubitus eligerēt, dicens ad illos. Cum inuitatus fueris ad nuptias nō discumbas in primo loco, ne forte honoratior te sit inuitatus ab illo, & ueniens is qui te & illū uocauit, dicat tibi, da huic locum, & tūc incipias cū rubore nouissimū locum tenere. Sed cum uocatus fueris, uade recumbe in nouissimo loco, ut cum uenerit qui te inuitauit dicat tibi. Amice ascēde superius. Tūc erit tibi gloria coram simul discumbentibus, quia omnis qui se exaltat humiliabitur, & qui se humiliat exaltabitur. Dicebat autem & ei, qui se inuitauerat. Cum facis prandiū, aut cœnam, noli uocare amicos tuos, neq; fratres tuos, neq; cognatos, neq; uicinos, neq; diuites, ne quando & ipsi te reinuitent, & fiat tibi retributio. Sed cū facis cōuiuīū, uoca pauperes, debiles, claudos, cæcos, & beatus eris, quia nō possunt retribuere tibi. Retribuet enim tibi in resurrectione iustorum. Hæc cum audisset quidā de simul discumbentibus, dixit illi. Beatus q manducat panē in regno dei.

Ad inuitatos parabolā. nō discumbes in primo loco,

Ad principē phariseorū, cū facis prandiū a cenā, uoca pauperes.

σι λεία τῷ θεοῦ. Ὁ δὲ εἶπερ αὐτῷ. Ἀνθρωπος
 τίς ἐποίκησεν δ' ἔπινομ μέγα, καὶ ἐκάλεσεν
 πολλοὺς, καὶ ἀπέστειλεν τὸν δούλον αὐτοῦ
 τῆ ὥρᾳ τῷ δειπνου, ἐπεὶ τῶν κεκλημένων
 ἔρχεσθε, ὅτι ἦδη ἔτοιμά ὄσιν πάντα, καὶ ἤρ-
 ξαντο ἀπὸ μιᾶς παρατησῆς πάντες, ὁ πρῶ-
 τος εἶπερ αὐτῷ. ἄγροδ ἠγόρᾳσα, καὶ ἔχω
 ἀνάγκην δεξιθῆν καὶ ἰδεῖν αὐτὸν, ἐρωτῶ σε
 ἔχει με παρατημένον, καὶ ἕτερος εἶπερ, ζεύγη
 βοῶν ἠγόρᾳσα πέντε, καὶ πορεύομαι δοκι-
 μάσαι αὐτά. ἐρωτῶ σε ἔχει με παρατημέ-
 νον, καὶ ἕτερος εἶπερ. γυναικα ἔγνημα καὶ
 διὰ τοῦτο οὐ δύναμαι δεξιθῆν, καὶ παραγε-
 νόμενος ὁ δούλος, ἀπὴν ἠγαλῆν τῷ κυρίῳ αὐ-
 τῷ. Τότε ὁρῶντες οἱ δοκιδεσῶντες εἶπερ τῷ
 δούλῳ αὐτῷ. ἔξελθε ταχέως εἰς τὰς πλατείας
 καὶ ῥύμῃ τὸ πόλεως, ἐν τῷ πτωχοῦ καὶ ἀναπῆ-
 ρος καὶ χωλοῦ καὶ τυφλοῦ ἐισάγει ὧδε, καὶ εἶ-
 περ ὁ δούλος, κύριε, γέρονε ὡς ἐπέταξας, ἐ-
 τι τόπος ὄσιν, καὶ εἶπερ ὁ κύριος πρὸς τὸν δού-
 λον. ἔξελθε εἰς τὰς ὁδοὺς καὶ φραγμοὺς, ἐ-
 ἀνάγκασον ἐισελθῆν, ἵνα γεμισθῇ ὁ οἶκος
 μου. λέγω γὰρ ὑμῖν, ὅτι οὐδεὶς τῶν ἀδελφῶν
 ἐκείνων τῶν κεκλημένων γέυσεται μου τοῦ
 δειπνου. Σαυπορεύορτο δὲ αὐτῷ ὄχλος
 πολλοί, καὶ στραφείς εἶπερ πρὸς αὐτὸν, εἰ τις
 ἔρχεται πρὸς με, καὶ οὐ μισθῶ τὸν πατέρα
 αὐτοῦ, καὶ τὴν μητέρα, καὶ τὴν γυναῖκα, καὶ τὰ
 τέκνα, καὶ τὸν ἀδελφόν, καὶ τὰς ἀδελφάς,
 ἐτι δὲ καὶ τὴν αὐτοῦ ψυχὴν, οὐ δύναται με
 μαθητὴς εἶναι, καὶ ὅς ἂν οὐ βασάζει τὸν σαυ-
 ρὸν αὐτῷ καὶ ἔρχεται ὀπίσω με, οὐ δύναται με
 εἶναι μαθητὴς, τίς γὰρ δεξιθῆν δέλωρ πύρ-
 γον δοκιδομῆσαι, οὐ καὶ πρῶτον καθίσας ἠ-
 οῖζει τὴν δαπάνην, εἰ ἔχει τὰ πρὸς ἀπαρτισ-
 μόρ, ἵνα μή ποτε δέντω αὐτῷ θεμέλιον, καὶ μή
 ἰχθυόντες ἐκπέσει αἱ πάντες οἱ θεωρῶντες ἄρ-
 ξων δεμπαίξην αὐτῷ λέγοντες, ὅτι οὗτος ὁ ἄνθρω-
 πος ἤρξατο δοκιδομῆν καὶ οὐκ ἴχυσεν ἐκπέσει.

Η ΤΙΣ

gno dei. At ipse dixit ei. Homo quida
 fecit cenam magnam, & uocauit mul-
 tos, & misit seruum suū hora cenæ ut
 diceret inuitatis, uenite, quia iam pa-
 rata sunt omnia. Et cœperūt simul om-
 nes recusare. Primus dixit ei. Villam
 emi, & necesse habeo exire & uidere il-
 lam. Rogo te, habe me excusatum. Et
 al ter dixit. Iuga bouum emi quinq, &
 eo probatū illa. Rogo te, habe me ex-
 cu fatum. Et alius dixit. Vxorem duxi,
 & ideo non possum uenire. Et reuerfus
 seruus nunciauit hæc domino suo.
 Tunc iratus paterfamilias, dixit seruo
 suo. Exi cito in plateas & uicos ciui-
 tatis, & pauperes, ac debiles, & cæcos
 & claudos introduc huc. Et ait seruus
 Domine factum est ut imperasti, & ad
 huc locus est. Et ait dominus seruo. Exi
 in uias & sepes & compelle intrare, ut
 impleatur domus mea. Dico autem
 uobis, q nemo uirorum illorum, qui
 uocati sunt gustabit cenam meam.
 Ibant autem turbæ multæ cum eo.
 & conuersus dixit ad illos. Si quis ue-
 nit ad me, & non odit patrem suum
 & matrem, & uxorem, & filios, & fra-
 tres, & sorores, præterea autem & ani-
 mam suam, non potest meus esse di-
 scipulus. Et quisquis non baiulat crucē
 suam, & uenit post me, non potest
 meus esse discipulus. Quis enim ex
 uobis uolens turrim ædificare, nonne
 prius sedens computat sumptus, an
 habeat ad perficiendum, ne postquam
 posuerit fundamentum, & non po-
 tuerit perficere, omnes qui uidēt, incipi-
 ant illudere ei dicentes, hic homo cœ-
 pit ædificare & nō potuit cōsummare?

O 4 Aut quis

De hoie q fecit cenā mgnāz
et uocauit multos, parabl.

Odne patrē, matrē, uxore,
& adhuc et aiāz suam.

Parabola uolētis turrim
ædificare.

EVANGELIUM
 factum est cum inuocaret
 nullam principis phari-
 sabou manducare panem
 et uinum. Et ecce homo
 nuptiarum erat ante illum. Et
 tensis dicit ad legis phari-
 seos dicit. An licet sabbati
 sic illi uiuamus. Ipse uero app-
 sanauit eum ad dimittit. Et re-
 is ad illos dicit. Cuius ueltran-
 ai bos in præterum cadet, & no-
 uenit illud die sabbati
 oman ad huc respondere
 ut ait. Et ad imitatos parabi-
 to quomodo primos amon-
 dicimus ad illos. Cum inui-
 d purprias no distambas in-
 te forte honorari te sit no-
 o, & ueniens is qui te & illi
 ut tibi, da hinc locum. & eui-
 uobis nouissimū locum
 m uocatus fueris, uade
 uillimo loco, ut cum ui-
 uenit dicit tibi. Amica
 . Tūc erit tibi gloria tu-
 imbensibus, quia omni-
 humiliabitur, & qui sit
 rabitur. Dicebat autem
 ita uerat. Cum facis
 am, noli uocare am-
 res tuos, neq cogit
 neq diuites, ne qui
 itent, & fiat tibi
 s cōuiniū uoca parabi-
 os, cæcos, & beatus mag-
 retribuere tibi. Retrahe-
 surrectione iustorum. Et
 t quidā de simul dicit
 li. Beatus q manducare panem

Cap. 14. 15.

Alia, regis volētis remittē bellum.

De sale.

Ad pharisaeos & scribas m...
mirantes qd cu pccatoribus i...
surgatur. Parabolā tē...
tū omniū.

parabolā ier de drachma

Parabolā ier de filio pro...
digo,

ἢ τις βασιλεὺς πορθήσωντος συμβαλεῖν ἐπέ
ρω βασιλεῖ εἰς πόλεμον, οὐκ ἰκαθίσας πρῶτον
βουλευέσθαι, εἰ δὴ αὐτὸς ὄσιν ἐν δέκα χιλιάσιν
ἀποσπῆσαι τῷ μετὰ ἑικοσὶ χιλιάδων ἐρ
χομλίῳ ἐπ' αὐτόν; εἰ δὲ μήγε, ἐτι αὐτὸς ὄσιν
ὄρυτος, πρεσβείαν ἀποσείλας ἐρωτᾷ τὰ πρὸς
ἐπιβίωλον, οὕτως ὁὖν πᾶς ὁ ἐξ ὑμῶν, ὃς οὐκ ἀπο
τάσσεται πᾶσιν τῶν ἐαυτοῦ ὑπάρχουσιν, οὐ
δύναται μου εἶναι μαθητής, καλὸν τὸ ἄλλας
εἶναι δὲ τὸ ἄλλας μωρανοῦν, ἐν τίνι ἀρεθισθήσεται;
οὕτως εἰς γλῶσσαν, οὕτως εἰς κοπρίαν ἐνδετόν ὄσιν,
ἔξω βάλλουσιν αὐτὸ, ὃ ἔχωρ ὄσα ἀκούειν, ἀ
κουέτω, ἡσασιν δὲ ἐγγίζοντες αὐτῷ πάντες οἱ
πελῶμαι καὶ οἱ ἀμαρτωλοὶ ἀκρόντες αὐτοῦ.
καὶ διεγόγγυζον οἱ φαρισαῖοι καὶ οἱ γραμμα
τεῖς λέγοντες, ὅτι οὗτος ἀμαρτωλοὺς προσδέ
χεται, ὁ σωεοδίφ αὐτοῦ, εἰπερ ἢ πρὸς αὐτοῦ
πλὴν παραβολῶν ταύτων λέγων, τίς ἀνθρώπων
ὄσιν ὑμῶν ἔχωρ ἑκατὸν πρόβατα καὶ ἀπρῆσας
ἐν ὄσιν αὐτῷ, οὐ καταλείπει τὰ ἐνενηκονταενέα
ἐν τῇ ἐρήμῳ, καὶ πορεύεται ἐπὶ τὸ ἀπολωλὸς
ἕως εὑρη αὐτό, ὁ εὐρὼν ἐπιτίθησιν ἐπὶ τοῦ
ὄμου ἐαυτῷ χαίρων, καὶ ἐλθὼν εἰς τὸν οἶκον
συγκαλεῖ τὸν φίλον ὁ φίλον γείτονα λέγων
αὐτοῦ, συγχάρητέ μοι ὅτι εὐρον τὸ πρόβα
τόν μου τὸ ἀπολωλός, λέγω ὑμῖν, ὅτι οὕτως
χαρὰ ἔσται ἐν τῷ οὐρανῷ ἐπὶ ἐνὶ ἀμαρτωλῷ
μετανοοῦντι, ἢ ἐπὶ ἐνενηκονταενέα δικαί
οις οἱ ἄνεσ οὐ χρεῖαν ἔχουσι μετάνοιας. ἢ τίς
γυνὴ δραχμὰς ἔχουσα δέκα, εἰ μὴ ἀπολέσῃ
δραχμὴν μίαν, οὐκ ἂν ἠψήφῃ λύχνον, ὁ σαροῦ
πλὴν οἰκίαν, καὶ ζητᾷ ἐπιμελῶς ἕως ὅτε εὕροι,
καὶ εὕρῃσιν συγκαλεῖ τὰς φίλας καὶ τὰς γεί
τονας λέγουσα, συγχάρητέ μοι, ὅτι εὐρον τὴν
δραχμὴν ἢ ἀπώλεσα, οὕτως λέγω ὑμῖν, χα
ρὰ γίνεται ἐνώπιον τοῦ ἀγγέλου τοῦ θεοῦ ἐπὶ
ἐνὶ ἀμαρτωλῷ μετανοοῦντι. εἰπερ ἢ, ἀνθρώπου
ὄσιν εἰχ δύο υἱούς, καὶ εἰπὶ ὁ νεώτερος αὐτῷ πα
τρί, πᾶτες δὲ μοι δὲ ἐπιβάλλον μέρος τὸ οὐσίας
καὶ δι

Aut qs rex itur9 cōmittere bellū aduer
sus aliū regē, nonne sedēs prius cogitat
si possit cū decē milib9 occurrere ei, q cū
uiginti milibus uenit ad se? Alioqn ad
huc illo lōge agēte, legationē mittēs ro
gat ea q pacis sūt, Sic ergo oīs ex uobis
q nō renūciat oibus q possidet nō pōt
meus esse discipulus. Bonū est sal, si ue
ro sal infatuatū fuerit, in quo condiet?
Neq; i terrā neq; in sterq;liniū utile est,
foras, pñciūt illud. Qui habet aures au
diēdi audiat. Erāt autē apppinquātes XV
ei oēs publicani & pccōres, ut audirēt il
lū. Et murmurabant pharisaei & scribae
dicētes. Hic pccōres recipit & māducat
cū illis. Dicebat autē ad illos parabolam
istā dicēs. Quis ex uobis homo qui ha
bet centū oues, & si perdidit unā ex il
lis, nōne dimittit nonagintanouē in de
ferro & uadit ad illā q perierat donec
inueniat eā? Et cū iuenerit eā, imponit
in humeros suos gaudēs & ueniēs do
mū cōuocat amicos & uicinos dicēs il
lis. Cōgratulamini mihi, qa inueni ouē
meā q perierat. Dico uobis, q; ita gau
diū erit i caelo sup uno peccatore pccni
tentiā agente, q; super nonagintanouē
iustis q nō indigēt pccnitētiā. Aut quae
mulier habēs drachmas decē, si pdide
rit drachmā unā, nōne accēdit lucernā,
& uerrit domū & qrit diligenter donec
inueniat? Et cū inuenierit, cōuocat ami
cas & uicinas, dicēs. Cōgratulamini mi
hi, qa inueni drachmā quā pdideram.
Ita dico uobis, gaudiū erit corā āgelis
dei sup uno peccatore resipiscente. Ait
autē. Homo qdā habuit duos filios, &
dixit adolescētior illoz patri. Pater, da
mihi portionē substātiae q me cōtingit.
Et diuisit

Cap. 15. 16.

τὸν μὲν ἄλλο τὸν σιτθὺν, ὅτι ἔγινον ἴα αὐ-
 τὸν ἀπέλαβεν, ὡς γινώσκων δὲ ἡδὲ οὐκ ἔβλεπεν εἰς
 εὐθεῖαν, ὁ δὲ πατὴρ αὐτοῦ δὲ ἐλθὼν πρὸς ἐνάλα
 αὐτὸν, ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπερ τῷ πατρί. Ἰδοὺ
 πρὸς αὐτὰ ἔτη δουλεύω σοι, καὶ οὐδὲ ποτε ἐν
 τῷ σου παρῆλθον, καὶ ἐμοὶ οὐδέ ποτε ἔδω-
 κας ἔριφον, ἵνα μετὰ τῶν φίλων μου ἐψραν
 δῶ, ὅτε δὲ ὁ υἱός σου οὗτος ὁ καταφαγῶν σου
 τὸν βίον μετὰ πορνῶν ἦλθεν, ἔθυσας αὐτῷ τὸ
 μὲν ἄλλο τὸν σιτθὺν, ὁ δὲ εἶπερ αὐτῷ. Τέκνον
 σὺ πάντοτε μετ' ἐμοῦ εἶ, καὶ πάντα τὰ ἐμά-
 σα ὄξισι, ἐψφραθῆναι δὲ, καὶ χαρῆναι ἔδιδ, ὅτι
 ὁ ἀδελφός σου οὗτος, νεκρός ἦν ἔανέζησεν,
 καὶ ἀπολωλώς ἦν, καὶ ἐνερέθη.

*Ad suos. De Villis
 parabolā,*

ελεγε δὲ ἔπρος τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ,
 ἄνθρωπος τις ἦν πλῆσιθ, ὃς εἶχερ οἰκονό-
 μον, καὶ οὗτος διεβλήθη αὐτῷ, ὡς διασκορ-
 πίζων τὰ ὑπάρχοντα αὐτοῦ, καὶ φωνήσας αὐ-
 τὸν, εἶπερ αὐτῷ. τί τοῦτο ἀκούω περὶ σοῦ;
 ἀπόδος τὸν λόγον φιλῶν οἰκονομίας σου, οὐ γὰρ
 δυνήσκη ἐπὶ οἰκονομίῃ, εἶπερ δὲ ἐν ἑαυτῷ ὁ
 οἰκονόμος, τί ποιήσω ὅτι ὁ κύριός μου ἀφα-
 ρῆται πλῆν οἰκονομίας ἀπ' ἐμοῦ, σκάπηλον οὐκ
 ἰσχύω, ἐπαυτῆρ ἀχάνομαι, ἔγνωρ τί ποιή-
 σω, ἵνα ὅτ' ἀρ μετασθῶ φιλῶν οἰκονομίας δέ-
 ξωνταί με εἰς τοὺς οἴκους αὐτῶν. καὶ προσκα-
 λεσάμεν ἕνα ἕκασον τῶν χρωφλετῶν τῆ
 κυρίου αὐτοῦ ελεγερ τῷ πρώτῳ. πόσον δὲ
 φείλας τῷ κυρίῳ μου, ὁ δὲ εἶπερ, ἕκατὸν βάτ' οὐ
 ἐλαίου, καὶ εἶπερ αὐτῷ, δέξαι σου τὸ γράμι-
 μα, καὶ καθίσαι ταχέως γράφορ πεντήκον-
 τα, ἔπειτα ἔτέρῳ εἶπερ, σὺ δὲ πόσον δὲ φείλας, ὁ
 δὲ εἶπερ, ἕκατὸν κόρ' οὐ σίτου. ἔλεγε αὐτῷ.
 δέξαι σε τὸ γράμμα ἔ γράφορ ὀγδοήκον-
 τα, ἔπίνεσερ ὁ κύριος τὸν οἰκονόμον τ' ἀδι-
 κίας, ὅτι φρονίμως ἐποίησερ, ὅτι οἱ υἱοὶ τῆ αἰ-
 ῶνος τῶν φρονιμώτεροι ὑπὲρ τοὺς υἱοὺς τοῦ
 φωτός εἰς πλῆν γενεῶν πλῆν ἑαυτῶν εἰσίν, καὶ
 γὰρ ἡμῖν λέγω, ποιήσατε ἑαυτῶν φίλους ἐκ
 τῶν μαμωνῶν

*facite vob' amicos de ma-
 mona iniquitatis.*

uitulum saginatū, quod saluū illū rece-
 pit. Indignatus est autem & volebat in-
 troire. Pater ergo illius egressus roga-
 bat illū. At ille respondens dixit patri,
 Ecce tot annis seruiō tibi, & nunquam
 mandatum tuū prateriui, & nunquā de-
 disti mihi hædum ut cum amicis meis
 epularer, sed postquā filius tuus hic qui
 deuorauit substantiā suam cum mere-
 tricibus uenit, occidisti illi uitulum sagi-
 natum. At ipse dixit illi. Fili, tu semper
 mecum es, & omnia mea tua sunt. Epu-
 lari autē & gaudere oportebat, quia fra-
 ter tuus hic mortuus erat & reuixit, &
 perierat & inuentus est.

XVI

Dicebat autē & ad discipulos suos. Ho-
 mo quidā erat diues qui habebat uilli-
 cum, & hic delatus est apud illū, quasi
 dissiparet bona illius. Et uocauit illum,
 & ait illi. Quid hoc audio de te? Redde
 rationē uillicationis tuæ. Non poteris
 posthac uillicare. Ait autē uillic⁹ itra se.
 Quid faciā, quia dñs meus aufert a me
 uillicationē? Fodere nō ualeo, mendica-
 re erubescō. Scio quid faciā, ut cū amo-
 tus fuero a uillicatione, recipiant me in
 domos suas. Conuocatis itaq; singulis
 debitorib⁹ dñi sui, dicebat primo. Quā-
 tum debes dño meo? At ille dixit. Cen-
 tum batos olei. Dixitq; illi. Accipe cau-
 tionē tuā, & sede cito & scribe quinquā-
 ginta. Deinde alio dixit. Tu uero quan-
 tum debes? Qui ait centum coros tri-
 tici. Ait illi. Accipe cautionē tuā, & scri-
 be octoginta. Et laudauit dominus uil-
 licum iniquitatis quod prudenter fecis-
 set, quia filij huius sæculi prudentiores
 filijs lucis in generatione sua sunt. Et
 ego uobis dico. Facite uobis amicos de
 mammona

[Marginal notes in a smaller script, partially illegible.]

το μαμωνᾶ τῆς ἀδικίας, ἵνα ὅτ' αὐρ' ἐκλίπη +
 τε, δ' ἐζώντα ὑμᾶς εἰς τὰς αἰωνίους σκηνάς.
 Ο πισὸς ἐν ἐλαχίστῳ, καὶ ἐν πολλῷ πισὸς
 ὄζει, καὶ ὁ ἐν ὀλίγῳ ἀδίκος, καὶ ἐν πολ-
 λῷ ἀδίκος ὄζει. εἰ ὅτω ἐν τῷ ἀδίκῳ μαμωνᾶ
 ἢ πιστοὶ οὐκ ἐγγύεσθε, τὸ ἀληθινὸν τίς ὑμῖν
 πισύσει, καὶ εἰ ἐν τῷ ἀλλοθίῳ πιστοὶ οὐκ ἐ-
 γγύεσθε, δ' ὑμέτερον τίς ὑμῖν δώσει; οὐδεὶς οὖν
 κέτρε δώαται δυσὶν κυρίοις, δουλεύειν. ἢ ἢ
 τὸν ἓνα μισήσει, καὶ τὸν ἕτερον ἀγαπήσει, ἢ
 ἐνὸς ἀνθέξεται, καὶ τὸν ἕτερον καταφρονή-
 σει. οὐ δύνασθε δεῖξαι δουλεύειν καὶ μαμωνᾶ.
 ἢ κοῦρον δὲ ταῦτα πάντα. Ἐὶ φαρισαῖοι καὶ
 λέργυροὶ ὑπάρχοντες ἰζημυκτῆριστον αὐτῶν.
 καὶ εἶπερ' αὐτῶν, ὑμεῖς ἐσεὶ οἱ δικαιοῦντες
 ἑαυτοὺς ἐνώπιον τῶν ἀνθρώπων. ὁ δὲ δεὸς
 γινώσκει τὰς καρδίας ὑμῶν, ὅτι τὸ ἐν ἐνθρώ-
 ποις ὑψηλόν, βδέλυγμα ἐνώπιον τοῦ θεοῦ
 ἐστίν, ὁ νόμος καὶ οἱ προφῆται ἕως ἰωάννου, ἀπὸ
 τότε ἡ βασιλεία τοῦ θεοῦ ἐναγγελίσθη, Ἐὶ πᾶς
 εἰς αὐτῶν βιάσθη, ἐνοκώτερον δὲ ὄζει τὸν
 θυρανὸν καὶ τὴν γλῶσσαν παρὰ τὸν νόμον
 μίαν κροτάρα πεσεῖν, πᾶς ὁ ἀπολύων τὴν
 γυνᾶκα αὐτοῦ καὶ γαμῶν ἕτερον, μοιχεύει.
 Ἐὶ πᾶς ὁ ἀπληθυνόμενος ἀπὸ ἀνδρῶν γαμῶν,
 μοιχεύει. ἀνθρώπος δὲ τίς ἢ πλούσιος καὶ ἐν
 ἐδιδύσκετο πορφύρα καὶ βύσσον, εὐφρανό-
 μῃος καθήμενος λαμπρῶς, πῶχός δὲ τίς
 ἢ ὀνόματι λάζαρος, ὃς ἐβέβηκε πρὸς τὴν
 λῶνα αὐτοῦ ἡλωκωμένος, καὶ ἐπιθυμῶν χορ-
 ταθῆναι ἀπὸ τῶν ψυχίων αὐτοῦ πρὸς τὸν
 οὐρανόν, ἡραπέζης τοῦ πλουσίου, ἀλλὰ καὶ οἱ κύ-
 νες ἐρχόμενοι ἀπέλθον τὰ ἔλκη αὐτοῦ.
 ἐγγύετο δὲ ἀποθανεῖν τὸν πῶχόν καὶ ἀ-
 πενεχθῆναι αὐτὸν ὑπὸ τῶν ἀγγέλων εἰς τὸν
 κόλπον ἀβραάμ. ἀπέθανεν δὲ καὶ ὁ πλούσι-
 ος, καὶ ἐτάφη, καὶ ἐν τῷ τῷ ἀδὴ ἐπάρας τοὺς
 ὀφθαλμοὺς αὐτοῦ, ὑπάρχων ἐν βασάνοις ὁ-
 ρᾶ τὸν ἀβραάμ ἀπὸ μακρόθεν, καὶ λάζαρον
 ἐν τῷ

mammona iniquitatis, ut cum defeceri-
 tis, recipiant uos in aeterna tabernacu-
 la. Qui fidelis est in minimo, & in mul-
 to fidelis est, & qui in pusillo iniquus
 est, is & in multo iniquus est. Si ergo in
 iniquo mammona fideles non fuistis,
 quod uerum est, quis credet uobis? Et
 si in alieno fideles non fuistis, quod ue-
 strum est quis dabit uobis? Nemo ser-
 uus potest duobus dominis seruire. Aut
 enim unum odiet, & alterum diliget, aut
 uni adhaerebit, & alterum contemnet. Non
 potestis deo seruire & mammonae. Au-
 diebant autem haec omnia & pharisaei qui
 erant auari, deridebant illum. Et ait il-
 lis. Vos estis qui iustificatis uos ipsos
 coram hominibus, deus autem nouit cor-
 da uestra. Quia quod hominibus excelsum
 est, abominatio est ante deum. Lex &
 propheta usque ad Ioannem, ab eo tem-
 pore regnum dei euangelizatur, & qui-
 uis in illud uim facit. Facilius est autem
 caelum & terram praeterire, quam de lege
 unum apicem cadere. Omnis qui dimit-
 tit uxorem suam, & alteram ducit, moe-
 chatur, & qui dimissa a uiro ducit, moe-
 chatur. Homo quidam erat diues, qui
 induebatur purpura & bysso, & epula-
 batur quotidie splendide. Erat autem qui-
 dam mendicus nomine Lazarus, qui
 iacebat ad ianuam eius huiusmodi,
 cupiens saturari de micis quae cade-
 bant de mensa diuitis. Sed & canes ueni-
 ebant, & lingebant ulcera eius. Factum est
 autem ut moreretur medicus, & deportaretur
 ab angelis in sinum Abrahamae. Mortuus est
 autem & diues, ac sepultus est, & in infer-
 no sublati oculis suis, cum esset in tor-
 mentis, uidet Abrahamam & Lazarum
 in sinu

Nemo potest duobus dominis seruire.

Ad phariseos auaros derisus dicens cum deo nouit corda.

De apice legis.

De diuite epulose et lazaro.

...quod solum illi
 ...est autem & nobis
 ...ego illius egredien-
 ...respondens dixit
 ...tibi, & non
 ...ut cum amicis
 ...filius tuus
 ...sua cum me
 ...illius uiam
 ...in te
 ...omnia mea tua sunt
 ...oportet
 ...erat & reuol-
 ...est
 ...ad discipulos suos
 ...habebat
 ...apud illi
 ...uocauit
 ...de
 ...Rede-
 ...Non pote-
 ...uere
 ...me
 ...ut eum
 ...recipiam
 ...dixit
 ...meo
 ...dixit
 ...Qui ait
 ...accipere
 ...Et laudauit
 ...iniquitatis
 ...quia
 ...lucis in generatione
 ...uobis dico.

Cap. 10. 11.

ἔν τῷ τῷ κόλποις αὐτοῦ, Ἐάντε φωνήσας εἶπερ, πατήρ ἄβραάμ, ἐλέησόν με, καὶ πέμψον λάζαρον, ἵνα βάλῃ τὸ ἄκρον τοῦ δακτύλου αὐτοῦ ἐν τῇ ἰατρῇ καὶ καταψύξῃ τὴν γλῶσσοῦ μου, ὅτι ὀδυνῶμαι ἐν τῇ φλογὶ ταύτῃ. Εἶπερ δὲ ἄβραάμ, τέκνον, μνήσθητι ὅτι ἀπέλαβες τὰ ἀγαθὰ σου ἐν τῇ ζωῇ σου, καὶ λάζαρος ὁμοίως τὰ κακὰ, καὶ ὡς ὁδὲ παρὰ καλεῖται, σὺ δὲ ὀδυνῶσαι, καὶ ἐπὶ πᾶσι μέρους μεταξὺ ἡμῶν καὶ ὑμῶν χάσμα μέγα ἐστὶ κρητήρ, ὅπως διδόντες διαβλώσῃτε ἄλληλους πρὸς ἑαυτοὺς, μὴ δύνωνται, μὴ ἢ οἱ ἐκ ἑτέρου πρὸς ἑμᾶς διαπύσῃ. Εἶπερ δὲ, ἐρωτῶ ὅπως πατήρ, ἵνα πέμψῃς αὐτὸν εἰς τὸν οἶκόν μου, ἵνα ἴδωμαι, ἵνα ἐπιδοῦμαι αὐτῷ, ὅπως διαμαρτύρηται αὐτοῖς, ἵνα μὴ καὶ αὐτὸν ἐλθῶσιν εἰς τὸν τόπον τῆς βασιλείας τοῦ θεοῦ. λέγει αὐτῷ ἄβραάμ, ἔχουσιν μωσάει καὶ ἄλλοις προφήταις, ἀκουσάτωσαν αὐτῶν. οὐδὲ εἶπερ, οὐχὶ πάντες ἄβραάμ, ἀλλ' ἂν τις ἀπὸ νεκρῶν πορευθῆναι πρὸς αὐτοὺς, μετανοήσῃ. Εἶπερ δὲ αὐτῶν. εἰ μωσάει καὶ ἄλλοις προφητῶν οὐκ ἀκούσῃ, οὐδὲ ἂν τις ἐκ νεκρῶν ἀναστῆ, πεποιθῆσονται.

Ad discipulos, de scandalo.

Εἶπερ ἢ πρὸς τοὺς μαθητὰς. ἀνένδεκτόν ἐστιν, μὴ ἐλθεῖν τὰ σκάνδαλα, οὐαὶ δὲ δίδου ἔρχεται, λυσίτελε εἰς αὐτῶν ἐν μύλῳ ὀνιχῶς πρίκεται περὶ τὸν ἄχλορον αὐτοῦ, καὶ ἐξρίπται εἰς τὴν θάλασσαν, ἢ ἵνα σκανδαλίση ἕνα ἢ ἓν μικρῶν τούτων. προσέχετε ἑαυτοῖς, ἵνα ἂν ἡ ἀμαρτία εἰς σὲ ὁ ἀδελφός σου, ἐπιτίμωσον αὐτῶν, καὶ ἂν μετανοήσῃ, ἀφες αὐτῶν. καὶ ἂν ἐπιτάκις τῆς ἡμέρας ἀμαρτία εἰς σὲ, Ἐπιτάκις τῆς ἡμέρας ἐπιστρέψῃ, ἐπὶ σὲ λείπω, μετανοῶ, ἀφίσεις αὐτῶν. καὶ εἰ πομὸν ἀπόστολοι ἔσθε κύριοι. προσέδοσ ἡμῖν κρίσιμ. Εἶπερ δὲ ὁ κύριος. εἰ ἔχετε κρίσιμ ὡς κόκκον σινάπεως, ἐλέγετε ἂν τῇ συναμίνο ταύτῃ ἐκρίζωσθαι καὶ φυτεύσθαι ἐν τῇ θαλάσῃ, καὶ ἂν ἡ κισσοὶ ἂν ὑμῖν. τίς ἢ ὅς ἡμῶν δόλορ ἔχωμε ἀρωγῶν

De correptione fraterna. Septies in die dimittenda.

Si habueritis fidem sicut granum sinapis.

in sinu eius, & ipse clamans dixit. Pater Abraham miserere mei, & mitte Lazarum ut intingat extremum digiti sui in aquam, ut refrigeret linguam meam, quia crucior in hac flamma. Dixit autem Abraham. Fili, recordare, quod recepisti bona tua in uita tua, & Lazarus similiter mala. Nunc autem hic consolatur, tu uero cruciaris. Et in his omnibus inter nos & uos hiatus magnus firmatus est, ut hi qui uolunt hinc transire ad uos non possint, neque inde huc transire. Et ait. Rogo ergo te pater, ut mittas eum in domum patris mei. Habeo enim quinquaginta fratres, ut testes illis ne & ipsi ueniant in hunc locum tormetorum. Ait illi Abraham. Habent Moysen & prophetas, audiant illos. At ille dixit. Non pater Abraham, sed si quis ex mortuis ierit ad eos, poenitentiam agent. Ait autem illi. Si Moysen & prophetas non audiunt, neque si quis ex mortuis resurrexerit credent.

Et ait ad discipulos. Impossibile est ut non ueniant scandala. Vae autem illi per quem ueniunt. Expedi illi si mola asinaria ponatur circa collum eius, & proiectus fuerit in mare, quod ut scandalizet unum de pusillis istis. Attendite uobis. Si peccauerit in te frater tuus, increpa illum, & si poenitentiam egerit dimitte illi. Et si septies in die peccauerit in te, & septies in die conuersus fuerit ad te dicens. Poenitet me, dimittes illi. Et dixerunt apostoli domino. Adauge nobis fidem. Dixit autem dominus. Si habueritis fidem sicut granum sinapis dixissetis huic arbori moro, eradicare & transplantare in mare, & obedisset uobis. Quis autem uestrum habens seruum, arantem

XVII

Cap. 11. 18.

De die Iudicij.

Semp orandū.
Parabola.
De iudice iūquo et vidua.

λάμπα, οὕτως ἔσαι ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἐν
τῇ ἡμέρᾳ αὐτῆ. πρῶτον δὲ δεῖ αὐτόν πολλα
παθεῖν, καὶ ἀποδοκιμαθῆναι ἀπὸ τῆς γενε
ᾶς ταύτης, καὶ καθὼς ἐγένετο ἐν ταῖς ἡμέραις
τῆς ρῶης, οὕτως ἔσαι καὶ ἐν ταῖς ἡμέραις τῆς ἡοῦ
τῆς ἀνθρώπου. ἠδοίον, ἔπινομ, ἐγάμου, καὶ ἐγα
μίζοντο, ἄχρι ἧς ἡμέρας εἰσῆλθον νῶε εἰς τὴν
κιβωτὸν, καὶ ἦλθεν ὁ κατακλυσμὸς, ἐπώ
λεσε μὲν ἅπαντας, ὁμοίως ἔως ἐγένετο ἐν τῇ
ἡμέρᾳ ἡλῶτ. ἠδοίον, ἔπινομ, ἠγόραζον, ἐπώ
λωσαν, ἐφύτευον, ἠκοδόμησαν, καὶ ἡμέρα ἐξῆλ
θεν ἡλῶτ ἀπὸ σοδομῶν ἔβρεξε πῦρ καὶ θείο
ν ἀπὸ οὐρανοῦ, καὶ ἀπόλεσε μὲν ἅπαντας, κατὰ
τὰντα ἔσαι, καὶ ἡμέρα ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἀ
ποκαλύπτεται. ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ, ὅς ἔσαι
ἐπὶ τοῦ σώματος, καὶ τὰ σκεῦη αὐτοῦ ἐν τῇ
δικίᾳ, μὴ καταβάτω ἄραι αὐτά, καὶ ὁ ἐν τῷ
ἀγρῷ ὁμοίως, μὴ ἐπιστρέψατω εἰς τὰ ὀπί
σω, μνημονεύετε φθιγγαίκοις ἡλῶτ. ὅς ἔαρ
ζητήσῃ τὴν ψυχὴν αὐτοῦ σώσασθαι, ἀπολέσει
αὐτήν, καὶ ὅς ἔαρ ἀπολέσῃ αὐτήν, ζωογονήσῃ
αὐτήν. λέγω ὑμῖν ἐν ταύτῃ τῇ νυκτὶ ἔσον
ται δύο ἐπὶ κλίβανῳ μίᾳ, ὁ εἷς παραληφθήσε
ται, καὶ ὁ ἕτερος ἀφιδήσεται. δύο ἔσονται
ἀλήθουσαι ἐπὶ τῷ ἀνδρὶ, ἡ μία παραληφθήσε
ται, καὶ ἡ ἕτέρα ἀφιδήσεται. καὶ ἀποκρι
θέντες λέγουσιν αὐτῷ, ποῦ κύριε; ὁ δὲ εἶ
πεν αὐτοῖς, ὅπως δὲ σώμα, ἐκείνη σωμαχθήσονται
καὶ οἱ αἰετοί. ελεγε μὲν δὲ ἐπὶ τῶν ἀποστόλων αὐτοῖς
πρὸς τὸ δεῖν πάντοτε προσεύχεσθαι, καὶ μὴ ἐκ
κακίης λέγωμ. κριτὴς τις ἦν ἐν τινὶ πόλει,
καὶ θεὸς μὴ φοβέσμεν, ἐπὶ ἀνθρώπων μὴ ἐν τῷ
κόσμῳ. χήρα δὲ εἴ τις ἦν ἐν τῇ πόλει ἐκείνῃ καὶ ἦν
χετο πρὸς αὐτὸν λέγουσα. ἐκδίκησόν με ἀ
πὸ τοῦ ἀντιδίκου μου. καὶ οὐκ ἠθέλησεν ἐπι
χρῆσθαι. μετὰ δὲ ταῦτα εἶπε μὲν ἐν ἑαυτῷ. εἰ καὶ
θεὸς ἂν φοβέσμαι ἐπὶ ἀνθρώπων οὐκ ἐνέει
μαι, διὰ τὸ δὲ πρὸς ἐμὸν κόπον τὴν χήραν ταύ
την, ἐκδικήσω αὐτήν, ἵνα μὴ εἰς τέλος ἐρχο
μέμην

fulget, ita erit filius hominis in die sua. Primū autē oportet illum multa pati, & reprobari a generatione hac. Et sicut factum est in diebus Noe, ita erit & in diebus filij hominis. Edebāt, bibebāt, uxores ducebant, & dabāt ad nuptias, usq; in die quo intrauit Noe in arcam, & uenit diluuiū & perdidit om̄s. Similiter & sicut factū est in diebus Lot. Edebant bibebant, emebant, uendebant, planta bant, ædificabāt, quo die autē exiit Lot a Sodomis, pluit ignē & sulphur de celo, & omnes perdidit. Secūdu hac erit quo die filius hominis reuelat̄. In illo die qui fuerit in tecto & uasa eius in domo, ne descēdat tollere illa, & qui in agro, similiter non redeat retro. Memores estote uxoris Lot. Quicūq; quiescit animā suā saluā facere perdet illā. Et quicūq; perdidit illam, uiuificabit eam. Dico uobis, in illa nocte erūt duo in lecto uno, unus assumetur & alter relinquetur. Duæ erunt molentes in unū una assumeat̄ & altera relinquet̄. Et respondentes dicunt illi. Vbi dñe? Qui dixit illis. Vbi cūq; fuerit cadauer, illuc congregabuntur & aquilæ.

¶ Dicebat autē & parabolam ad illos, quoniam oportet semper orare & non deficere, dicens. Iudex quidam erat in quadam ciuitate, qui deū nō timebat, & hominē nō reuerbatur. Vidua autē quædam erat in ciuitate illa, & ueniebat ad eum dicens. Vindica me de aduersario meo. Et nolebat ad tempus. Post hæc autem dixit intra se. Etsi deū non timeo nec hominem reuereor, tamen quia molesta est mihi hæc uidua uindicabo illam, ne in nouissimo ueniens

XVIII

πάντα ἐφυλάξαμην ἐκ νεότητός μου. ἀκούσας δὲ ταῦτα ὁ ἸΗΣΟΥΣ ἔειπεν αὐτῷ. ἔτι ἔμ σοι λείπει, πάντα ὅσα ἔχεις πώλησον. καὶ διὰδος πτωχοῖς, καὶ ἔξεις θησαυρὸν ἐν οὐρανῷ, καὶ δεῦρο ἀκολουθήσει μοι. ὁ δὲ ἀκούσας ταῦτα, περίλυπος ἐγένετο, ἦν γὰρ πλούσιος σφόδρα. ἰδὼν δὲ αὐτὸν ὁ ἸΗΣΟΥΣ περίλυπος γενόμενος, ἔειπεν. πῶς δύσκολος οἱ τὰ χρήματα ἔχοντες εἰσελεύσονται εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ θεοῦ. ἐυκολώτερον γὰρ ἐστὶν κάμηλον διὰ τρυμαλιᾶς ῥαφίδος εἰσελθεῖν, ἢ πλούσιον εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ θεοῦ εἰσελθεῖν. ἔειπον δὲ οἱ ἀκούσαντες, καὶ τίς δύναται σωθῆναι; ὁ δὲ ἔειπεν, τὰ ἀδύνατα παρὰ ἀνθρώποις, δυνατὰ ἐστὶν παρὰ τοῦ θεοῦ. εἶπεν ἢ ὁ πέτρος, ἰδοὺ ἡμεῖς ἀφήκαμεν πάντα καὶ ἠκολούθησάμεν σοι. ὁ δὲ ἔειπεν αὐτοῖς, ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ὅτι οὐδεὶς ἐστὶν ὃς ἀφήκεν οἰκίαν, ἢ γονάς, ἢ ἀδελφούς, ἢ συναίτια, ἢ τέκνα ἕνεκεν τῆ βασιλείας τοῦ θεοῦ, ὃς οὐ μὴ ἀπλάσκει πλάσσιον ἐν τῷ καιρῷ τοῦ ἔσθαι καὶ τῷ αἰῶνι τῷ ἐρχομένῳ ζῶναι αἰώνιον. παραλαβὼν δὲ τοὺς δώδεκα ἔειπεν πρὸς αὐτούς, ἰδοὺ ἀναβαίνομεν εἰς Ἱερουσόλυμα καὶ τελεοθήσεται πάντα τὰ γεγραμμένα διὰ τοῦ προφητῆ Ἰησοῦ καὶ τοῦ ἀνθρώπου, παραδοθήσεται ἢ τοῖς ἔθνεσιν, καὶ ἐμπαυχθήσεται. καὶ ὑβρισθήσεται, καὶ ἐμπυυθήσεται, καὶ μασιγώσαντες ἀποκτενεῦσιν αὐτὸν, καὶ τῆ ἡμέρᾳ τῆ τρίτῃ ἀναστήσεται, καὶ αὐτοὶ οὐδὲν τούτων σῶσῃκαν, καὶ ἦν τὸ σῆμα τοῦτο κρυμμένον ἀπὸ αὐτῶν καὶ οὐκ ἐγίνωσκον τὰ λεγόμενα. ἐγένετο δὲ ἐν τῷ ἐγγίζεσθαι αὐτὸν εἰς Ἱεριχὼν. τυφλὸς τις ἐκάθητο παρὰ πλὴν ὁδὸν προσαιτῶν. ἀκούσας δὲ ὄχλου διαπορευομένου, ἐπρωθάνετο τί ἔστι τοῦτο. ἀπήγγελαν δὲ αὐτῷ, ὅτι ἸΗΣΟΥΣ ὁ ναζωραῖος παρέρχεται. καὶ ἐβόησε λέγων. ἸΗΣΟΥ ἦ ὁ δαυὶδ ἐλέησόν με. καὶ οἱ προάγοντες ἔπετιμῶν

omnia seruaui a iuuentute mea. Quo audito Iesus, ait ei. Adhuc unū tibi des est. Omnia quaecumq; habes uende & distribue pauperibus, & habebis thesaurū in caelo, & ueni sequere me. His ille auditis contristatus est, quia diues erat ualde. Videns autē Iesus illum tristem factū, dixit. Quod difficile qui pecunias habent in regnum dei intrabunt. Facilius est enim camelum per foramen acus transire, quā diuitem intrare in regnum dei. Et dixerunt qui audierant. Et quis potest salu⁹ fieri? At ille ait. Quae impossibilia sunt apud homines, possibilia sunt apud deum. Ait autē Petrus. Ecce nos dimisimus omnia & secuti sumus te. Qui dixit eis. Amē dico uobis, nemo est qui reliquit domū aut parentes, aut fratres, aut uxore, aut liberos propter regnum dei, qui nō recipiat multo plura in hoc tempore, & in saeculo futuro uitam aeternā. Assumpsit autem Iesus duodecim, & ait illis. Ecce ascendum Hierosolymam, & cōsummabuntur omnia quae scripta sunt per prophetas de filio hominis. Tradetur enim gentibus, & illudetur, & contumelijs afficietur, & conspuetur, & postquam flagellauerint occidēt eum, & die tertia resurget. Et ipsi nihil horū intellexerunt. Et erat uerbum istud absconditum ab eis, & non intelligebant quae dicebantur. Factum est autem cum appropinquaret Hiericho, caecus quidam sedebat secus uiam mendicans. Et cum audiret turbam praetereuntem, interrogabat quid hoc esset. Dixerūt autē ei. Quod Iesus nazarenus transiret. Et clamauit dicens. Iesu fili Dauid miserere mei. Et qui praebant increpabant

Difficile diuitem intrare in regnum dei.

Remuneratio illorum qui dimittunt omnia sua pro deo.

Christus apud passionem suam moritur.

De Caeco sedente secus uiam ante Hiericho illuato.

ἔπειτα μὲν ἀνέβη, ἵνα σωθῆσθαι αὐτὸς δὲ πρὸς
 λαὸν μάλλον ἔκτραξεν. ἢ ἐδεδείκτο ἐλέησόν με.
 σαθεὶς δὲ ὁ ἸΗΣΟΥΣ ἐκέλευσεν αὐτὸν ἀχθῆναι
 πρὸς αὐτὸν. ἐγγίσαντος ἰδὼν αὐτὸν ἔκρη-
 σάντησεν αὐτὸν λέγων. τί σοι θέλεις ποιῆσω.
 ὁ δὲ ἔειπεν, κύριε, ἵνα ἀναβλέψω. καὶ ὁ ἸΗΣΟΥΣ
 ἔειπεν αὐτῷ, ἀνάβλεψον, ἡ πίστις σου
 σέσωκέν σε, καὶ παρὰ χρῆμα ἀνέβλεψεν καὶ
 ἠκολούθη αὐτῷ δὲ οὐκ ἔλαβεν τὸν θεῶν. καὶ πᾶς
 ὁ λαὸς ἰδὼν ἔδωκεν ἄνοιον τῷ θεῷ. καὶ εἰσελ-
 θὼν διήρχετο πρὸς Ἱεριχὼν. καὶ ἰδοὺ ἀνὴρ ὄνομα
 ματι καλούμενος Ζακχαῖος. καὶ αὐτὸς ἦν
 ἐρχιτελώνης. καὶ οὗτος ἦν πολυσίτος, καὶ ἐ-
 ζήτησεν ἰδεῖν τὸν ἸΗΣΟΥΣ τίς ἐστιν. καὶ οὐκ ἔδύ-
 νατο ἀπὸ τοῦ ὄχλου, ὅτι τῆς ἡλικίας μικρὸς
 ἦν. Ἐπιπροσδραμὼν ἔμπροσθεν, ἀνέβη ἐπιση-
 κομορατᾶν, ἵνα ἴδῃ αὐτὸν, ὅτι διέκειν ἡμελ-
 λην διήρχεσθαι. ἢ ὡς ἤλθεν ἐπὶ τὸν τόπον
 ἀναβλέψας, ὁ ἸΗΣΟΥΣ εἶδεν αὐτὸν, καὶ ἔειπεν
 πρὸς αὐτὸν, Ζακχαῖε ἀπεύσας κατέβηθι, σήμε-
 ρον γὰρ ἐν τῷ οἴκῳ σου δεῖ με μένειν.
 καὶ ἀπεύσας κατέβη καὶ ὑπεδέξατο αὐτὸν
 χαίρων. καὶ ἰδοὺ ὄρτες ἄπαρτες διετόγγυ-
 ζον λέγοντες, ὅτι παρὰ ἀμαρτωλῶν ἀνι-
 στρέψῃς ἡμετέρας καταλύσαι. σαθεὶς δὲ Ζακχαῖος
 ἔειπεν πρὸς τὸν κύριον. ἰδοὺ τὰ ἡμίση
 ἧν ὑπαρχόντων μου κύριε δίδωμι τοῖς
 πτωχοῖς. καὶ εἰ τι ἔστυχοφάμη-
 σα, ἀποδίδωμι τετραπλοῦν. ἔειπεν δὲ
 πρὸς αὐτὸν ὁ ἸΗΣΟΥΣ, ὅτι σήμερον σωτηρία
 ἔσται οἴκῳ τούτῳ ἐγένετο. καθὼς καὶ αὐ-
 τὸς ἦν ἀβραάμ ἐστιν, ἢ ἄλλοι γὰρ ὁ ἦν
 τῷ ἀβραάμ ζήτησάν καὶ εἶπεν τὸ ἀπο-
 λωδόν, ἀκούοντων δὲ αὐτῶν ταῦτα
 προσθεὶς ἔειπεν παραβολῶν. διὰ τὸ ἐγγύς
 αὐτῷ εἶναι Ἱερουσαλὴμ, καὶ δοκῆν αὐτοῦ, ὅτι πρὸς
 χρῆμα μέλλει ἡ βασιλεία τοῦ θεοῦ ἀμαφαίμε-
 νος, ἔειπεν οὖν ἀβραάμ τις εὐφηνὴς ἐπορεύθη
 εἰς χώραν μακρὰν λαβὼν ἐαυτῷ βασιλείαν.
 καὶ ὑποστρέψας

increpabant eum ut taceret. Ipse uero
 multo magis clamabat, fili David, mi-
 serere mei. Stans autē Iesus iussit illum
 adduci ad se. Et cum appropinquasset,
 interrogauit illum dicens. Quid tibi uis
 faciam? At ille dixit. Domine ut uisum
 recipiam. Et Iesus dixit ei. Aspice. Fides
 tua te saluum fecit. Et confestim uisum
 accepit. & sequebatur illū, magnificans
 eum. Et omnis plebs ut uidit, dedit
 laudem deo.

XIX
 De Zachæo conuerso.

Et ingressus perambulabat Hiericho.
 Et ecce uir nomine Zacchæus, & hic prin-
 ceptus erat publicanorum, & ipse diues.
 Et quærebat uidere Iesum quis esset, &
 non poterat præ turba, quia statura pu-
 fillus erat. Et præcurrens ascendit in ar-
 borem sycomorum ut uideret eū, nam
 illac erat transiturus. Et cū uenisset ad
 locum, suspiciens Iesus uidit illum, & di-
 xit ad eum. Zacchæe festinans descen-
 de, quia hodie in domo tua oportet me
 manere. Et festinans descendit, & exce-
 pit illum gaudens. Et cum uiderent om-
 nes murmurabant dicētes, quod ad homi-
 nem peccatorem diuertisset. Stans autē
 Zacchæus dixit ad Iesum. Ecce dimidiū
 bonorum meorum do pauperibus, & si
 quid aliquē defraudaui, reddo quadru-
 plum. Ait Iesus ad eum. hodie salus
 domui huic facta est, eo quod & ipse filius
 sit Abrahæ. Venit enim filius hominis
 quærere & saluū facere quod perierat.
 Hæc illis audientibus adiiciens dixit pa-
 rabolam, eo quod esset prope Hierusalem,
 Et quia existimabant quod confestim re-
 gnum dei manifestaretur. Dixit ergo
 Homo quidam nobilis abiit in regio-
 nem longinquā ut acciperet sibi regnū.

Parabola de hōi nobili
 q̄ abiit ī regionē longinquā
 et uocat⁹ seruis s. dedit illis
 .x. minas.

καὶ ὑποσρέψαι, καλέσας ἡ δέκα δούλους ἑα-
 τω ἔδωκεν αὐτοῖς δέκα μνάς, καὶ εἶπερ
 πρὸς αὐτοὺς, πραγματεύσαθε ἕως ἔρχομαι
 οἱ δὲ πολίται αὐτῶ ἐμίσησαν αὐτὸν, καὶ ἀπέ-
 σελαμ πρεσβείαν ὁπίσω αὐτοῦ λέγοντες, οὐ
 θέλομεν τοῦτο βασιλεῦσαι ἐφ' ἡμᾶς, καὶ ἐξέ-
 νετο ὃν ὁ ἐπανεληθὲν αὐτὸν λαβόντα πλὴν
 βασιλείαν, ὅτι εἶπερ φωνηθῆναι αὐτῶ τούτους δού-
 λους τούτους οἷς ἔδωκεν τὸ ἀργύριον, ἵνα
 γνῶ, τίς, τί διεπραγματεύσατο. παρεγένε-
 το δὲ ὁ πρῶτος λέγων, κύριε ἡ μνά σου προ-
 σφραγίσασατο δέκα μνάς, καὶ εἶπερ αὐτῶ, εὖ
 ἀγαθὲ δούλε, ὅτι ἐν ἐλαχίσῳ πιστὸς ἐγένου, ἵ-
 οτι θηουσίαν ἔχωρ ἐπάνω δέκα πόλεων, καὶ
 ἔλθερ ὁ δεύτερος λέγων, κύριε ἡ μνά σου ἐποί-
 κησεν πέντε μνάς, εἶπερ ἡ καὶ τούτῳ, καὶ σὺ γί-
 νου ἐπάνω πέντε πόλεων, καὶ ἕτερος ἔλθεν λέγ-
 ον, κύριε, ἰδοὺ ἡ μνά σου ἢν ἔιχωρ ἀποκειμένην
 ἐν σουδραίῳ, ἐφοβούμην γάρ σε, ὅτι ἄνθρω-
 πος ἀυσκρὸς εἶ ἄριστος ὅνκ ἔδικασ, καὶ θερίζεις
 ὅ ὄνκ ἔσπερας. λέγει αὐτῶ, ἐκ τῆ σόματος
 σου κρινῶ σε πονηρὲ δούλε, ἦ δεις, ὅτι ἐγὼ ἄν-
 θρωπος ἀυσκρὸς εἰμι ἄριστος ὅ ὄνκ ἔδικασ καὶ
 θερίζω ὅ ὄνκ ἔσπερα. ὅτι διὰ τί ὄνκ ἔδωκας
 τὸ ἀργύριόν μου ἐπὶ ἔραπειαν καὶ ἐγὼ ἔλθῶ
 σαὺ τόκῳ ἄρ ἐπραξά αὐτὸ, καὶ τοῖς παρεσῶ-
 σιμ εἶπερ, ἄρατε ἀπ' αὐτοῦ πλὴν μνάμ, καὶ ὅτε
 ὁ τὰς δέκα μνάς ἔχοντι, καὶ εἶπορ αὐτῶ, κύ-
 ριε ἔχει δέκα μνάς, λέγω ἡ ὑμῖν, ὅτι παντὶ
 ὁ ἔχοντι δοθήσεται, ἀπὸ δὲ τοῦ μὴ ἔχοντ
 καὶ ὁ ἔχει ἀρθήσεται ἀπ' αὐτοῦ, πλὴν τοὺς ἐχ-
 θρούς μου ἐκείνους, τοὺς μὴ θελήσαντάς με
 βασιλεῦσαι ἐπ' αὐτούς ἀγάγετε ὡδε, ὅτι κατὰ
 σφάρακα ἔμπροσθεν μου, ὅτι ἐπιπὼν ταῦτα, ἐπ-
 ρένετο ἔμπροσθεν ἀναβαίων εἰς ἱερουσόλυμα
 καὶ ἐγέμετο ὡς ἡγγισε εἰς βηθφαγήμ
 καὶ βηθαρίαμ πρὸς τὸ ὄρε τὸ καλοῦ-
 μιν οὐ ἐλαιῶν, ἀπέσπελε δύο ἡν μαθη-
 τῶν αὐτοῦ ἐπιπὼν. ἠπάγετε εἰς πλὴν κατέ-

VΚΥΤΙ

& reverti. Vocatis autem decem servis
 suis, dedit eis decē minas, & ait ad illos,
 Negociamini dum venio. Civēs autē
 eius oderant eum, & miserunt legatio-
 nem post illū dicentes. Nolumus hunc
 regnare super nos. Et factū est ut redi-
 ret accepto regno, & iussit uocari illos
 seruos ad se quibus dedit pecuniam, ut
 sciret quantū quisq; negociatus esset.
 Venit aut prim⁹ dicēs. Domine, mina
 tua decem minas acquisiuit. Et ait illi.
 Euge bone serue, quia in modico fuisti
 fidelis, eris potest atē habens super de-
 cem ciuitates. Et alter uenit dicēs. Dñe
 mina tua fecit quicq; minas, & huic ait.
 Et tu esto super quinq; ciuitates. Et al-
 ter uenit dicēs. Dñe, ecce mina tua quā
 habui repositam in sudario, timui em̄
 te, quia homo austerus es, tollis quod
 nō posuisti, & metis qd' non seminasti.
 Dixit ei. De ore tuo te iudicabo serue
 nequā. Sciebas q; ego homo austerus
 sum, tollens quod nō posui, & metens
 quod non seminavi. Et quare non de-
 disti pecuniam meam ad mensam, &
 ego ueniens, cū usuris utiq; exegissem
 illud? Et astantibus dixit. Auferte ab il-
 lo minam, & date illi q decē minas ha-
 bet. Et dixerunt ei. Domine, habet de-
 cem minas. Dico enim uobis, qd' om-
 ni habenti dabitur, ab eo aut qui non
 habet, & quod habet auferetur ab eo.
 Vextñ inimicos meos illos q noluerūt
 me regnare sup se adducite huc, & in-
 terficite ante me. Et his dictis, pcedebat
 ascendēs Hierosolymā. Et factū est cū
 appropinq̄sset ad Bethphage & Betha-
 niā, iuxta mōtē qui uocat oliueti, misit
 duos discipulos suos dicēs. Ite in castel-
 lum quod

Ve Jesus venit hierosolym in
 asina.

μαρτι κώμην. ἔν ἢ εἰσπορευόμενοι εὐρη-
 σετε πῶλον δεδεμέμον ἐφ' ὃν ὄνδεις πῶ-
 ποτε ἀρθρώπων ἐκάθισεν, λύσαρτες αὐ-
 τὸν ἀγάγετε. καὶ ἐὰν τις ὑμᾶς ἐρωτᾷ
 διὰ τί λύτετε, οὕτως ἐρᾷτε αὐτοῖς, ὅτι ὁ κύ-
 ρι[Ⓞ] αὐτοῦ χρεῖαν ἔχει. ἀπελθόντες δὲ
 οἱ ἄπεσαλμῶνοι εὐρομ καθῶς εἶπερ αὐ-
 τοῖς. λούρτων δὲ αὐτῶν τὸν πῶλον, εἶ-
 πομ οἱ κύριοι αὐτοῦ πρὸς αὐτοῦς. τί
 λύτετε τὸν πῶλον; οἱ δὲ εἶπομ, ὁ κύ-
 ρι[Ⓞ] αὐτοῦ χρεῖαν ἔχει, καὶ ἡγαγομ αὐ-
 τὸν πρὸς τὸν ἸΗΣΟΥΝ. καὶ ἐπερίψαμ-
 τεσ ἑαυτῶν τὰ ἱμάτια ἐπὶ τὸν πῶλον,
 ἐπεβίβασαμ τὸν ἸΗΣΟΥΝ. πορευο-
 μῶν δὲ αὐτοῦ ὑπερῶμνον τὰ ἱμά-
 τια αὐτῶν ἐν τῇ ὁδῷ. ἐγγίζομτος δὲ
 αὐτοῦ ἦδη πρὸς τὴν καταβάσα τοῦ ὄρουσ
 τῶν ἐλαιῶν, ἤρξαμτο ἄπαμ τὸ πλῆθ[Ⓞ]
 τῶν μαθητῶν χαίρομτες αἰρεῖν τὸν δε-
 ὄμ φωνῇ μεγάλη περὶ πασῶν ὧν εἶδομ
 δωάμεωμ λέγομτες. εὐλογκημῶ[Ⓞ] ὁ εἶς
 χόμλμ[Ⓞ] βασιλεὺς ἐν ὀνόματι κυρίου.
 εἰρήμη ἐν ὄνραμ[Ⓞ], καὶ εὐχ[Ⓞ] ἐν ὑψίσοις.
 καὶ τιμ[Ⓞ] τῶν φαρισαίων ἀπὸ τοῦ
 ὄχλου εἶπομ πρὸς αὐτὸν. διδάσκαλε,
 ἐπιτίμκσομ τοῖς μαθηταῖς σου. καὶ ἄ-
 ποκριθεῖς εἶπεμ αὐτοῖς. λέγω ὑμῖν, ὅ-
 τι ἐὰν οὗτοι σιωπήσωσιμ οἱ λίθοι κερᾷ-
 ζομται. καὶ ὡς ἡγγισεμ ἰδῶμ πλὴν πό-
 λιμ, ἐκλαυσεμ ἐπ' αὐτῇ λέγωμ, ὅτι εἰ ἔ-
 γρωσ καὶ σύ. καὶ γε ἐν τῇ ἡμέρα σου ταύ-
 τη τὰ πρὸς εἰρήμη σου, μὴ δὲ ἐκέρβη
 ἐπὸ ὀφθαλμῶν σου. ὅτι ἤξουσιμ ἡμέρα
 ἐπὶ σε. καὶ περιβαλοῦσιμ οἱ ἐχθροί σου,
 χάρακά σοι. καὶ περικυκλώσουσίμ σε, καὶ
 σωέξουσίμ σε πάντοδεμ, καὶ ἐδαφιοῦσίμ
 σε, καὶ τὰ τέκνα σου ἐν σοί. καὶ οὐκ ἀφῆσο-
 σιμ ἐν σοί λίθον ἐπὶ λίθον, ἀνθῶν οὐκ ἔνωσ ἢ
 καὶ ἢ ἐπισκοπήσ σου. καὶ εἰσελθὼν εἰς τὸ ἱερὸν
 ἤρξατο

lum quod contra uos est. In quod in-
 troeuntes, inuenietis pullum asinae al-
 ligatum, cui nemo unquam hominum in-
 fedit, soluite illum & adducite. Et si quis
 uos interrogauerit, quare soluitis, sic
 dicetis ei, quia dominus operam eius
 desyderat. Abierunt autem qui missi
 erant, & inuenerunt sicut dixit illis stan-
 tem pullum. Soluentibus autem illis
 pullum, dixerunt domini eius ad illos.
 Quid soluitis pullum? At illi dixerunt,
 Quia dominus eius operam desyde-
 rat. Et duxerunt illum ad Iesum. Et
 iniectis uestimentis suis super pullum,
 imposuerunt Iesum. Eunte autem illo
 substernebant uestimenta sua in uia.
 Et cum appropinquaret iam ad de-
 scensum montis oliueti, ceperunt om-
 nis multitudo discipulorum, gauden-
 tes laudare deum uoce magna super
 omnibus quas uiderant uirtutibus di-
 centes. Benedictus qui uenit rex in no-
 mine dñi, pax in caelo, & gloria in altis-
 simis. Et quidam pharisaeorum de turbis
 dixerunt ad illum. Magister increpa disci-
 pulos tuos. Quibus ipse ait. Dico uobis.
 quod si hi tacuerint, mox lapides clama-
 bunt. Et ut appropinquauit, uidens ci-
 uitatem fleuit super illam dicens. Quia
 si cognouisses & tu. Et quidem in hac
 die tua quae ad pacem tibi, nunc autem
 abscondita sunt ab oculis tuis. Quia ue-
 nient dies in te, & circumdabunt te ini-
 mici tui uallo, & cingent te, & coan-
 gustabunt te undique, & solo aequa-
 bunt te, & filios tuos qui in te sunt.
 Et non relinquent in te lapidem super
 lapidem, eo quod non cognoueris tempus
 uisitacionis tuae. Et ingressus in templum

Ut turba dicitur cepit uoce magna laudare deum.

*Ad phariseos talia egre-
 rentes a discipulis.*

*Fleuit Iesus super ciuitate. &
 dixit destructores eius.*

Cap. 20.

Ve eiecit vendentes & ementes de templo.

ἤρξατο ἐκβάλλειν τοὺς πωλοῦντας ἐν τῷ ἁγίῳ καὶ ἀγοράζοντας, λέγων αὐτοῖς, γέγραπται, ὅτι ὁ οἶκος μου οἶκος προσευχῆς ἔσται. ὑμεῖς δὲ αὐτὸν ἐποιήσατε σπήλαιον λησῶν. καὶ ἡμεῖς διδάσκωμεν τὸ καθ' ἡμέραν ἐν τῷ ἁγίῳ. οἱ δὲ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ γραμματεῖς ἐζήτησαν αὐτὸν ἀπολέσαι, καὶ οἱ πρῶτοι τοῦ λαοῦ, καὶ οὐχ' ἐνερίσκον τὸ τί ποιήσωσιν. ὁ λαὸς γὰρ ἄπας ἤκουε αὐτοῦ ἀκούων.

Interrogatur iesu, i qua potestate haec facis.

καὶ ἐρῶν αὐτῷ, ἐν μιᾷ τῶν ἡμερῶν ἐκείνων, διδάσκοντες αὐτὸν τὸν λαόν ἐν τῷ ἁγίῳ, καὶ ἐυαγγελίζοντες, ἐπέσκαρον οἱ ἀρχιερεῖς καὶ γραμματεῖς σὺν τοῖς πρεσβυτέροις, καὶ ἔπεισαν αὐτὸν λέγοντες, εἰπὼν ἡμῖν ἐν ποίᾳ δυνασίᾳ ταῦτα ποιεῖς; ἡ τίς ἐστὶν ὁ δυνάστωσί σου τῆς δυνάσεως ταύτης; ἀπεκρίθη δὲ εἰπὼν πρὸς αὐτούς, ἐρωτήσω ὑμᾶς καὶ γὰρ ἓνα λόγον καὶ εἰπατέ μοι, τὸ βάπτισμα ἰωάννου ἐξ οὐρανόθεν ἢ ἐξ ἀνθρώπων; οἱ δὲ σιωποῦντες πρὸς αὐτοὺς λέγουσιν, ὅτι ἐὰν ἐπιωμῶμεν ἐξ οὐρανόθεν, ἐρεῖ, διὰ τί οὐκ ἐπίσεισάτε αὐτῷ; ἐὰν δὲ ἐπιωμῶμεν ἐξ ἀνθρώπων, πάντες ὁ λαὸς καταλίψει ἡμᾶς, πεπρωμένον. γὰρ ὅτι ἰωάννης προφήτης ἦν, καὶ ἀπεκρίθησιν μὴ εἰδέναι πότερον. ὁ δὲ ἰησοῦς εἰπὼν αὐτοῖς, οὐδέ ἐγὼ λέγω ὑμῖν ἐν ποίᾳ δυνασίᾳ ταῦτα ποιεῖτε, ἤρξατο δὲ πρὸς τὸν λαόν, λέγειν πάλιν παραβολὰς ταύτας. ἀνθρώπος τις ἐφύτευεν ἀμπελῶνα καὶ ἐξέδωκε αὐτὸν γεωργοῖς, καὶ ἀπέδωκεν αὐτοῖς ἰκανοὺς. καὶ ἐν καιρῷ ἀπέστειλε πρὸς τοὺς γεωργοὺς δούλους, ἵνα ἀπὸ τοῦ καρποῦ τοῦ ἀμπελῶνος δώσωσιν αὐτοῖς. οἱ δὲ γεωργοὶ δεισαντες αὐτὸν, ἤρασαν ἐσφλαμμένον, καὶ προσέειπον, τίτις ἐσθαι ἕτερον δούλον, οἱ δὲ κακῶν δεισαντες καὶ ἀτιμάσαντες, ἤρασαν ἐσφλαμμένον, καὶ προσέειπον τρίτον, οἱ δὲ καὶ τοῦτον τραυματίσαντες, ἐξέβαλον. εἰπὼν ὁ κύριος τῷ ἀμπελῶνι, τί ποιήσω, πείμψω

Rndie iesu eos respiciens tu qstios de baptysmatis.

Parabola de hoie q plantavit vinea locas ea agricolis.

cepit eijcere uendentes in illo & ementes, dicens illis. Scriptum est, quia domus mea domus orationis est. Vos autem fecistis illam speluncam latronum. Et erat docens cottidie in templo. Principes autem sacerdotum, & scribae, & primores plebis querebant illum perdere, & non inueniebant quid facerent. Omnis enim populus suspensus erat audiens illum.

XX

Et factum est in una dierum docente illo populum in templo & euangelizante. conuenerunt principes sacerdotum, & scribae cum senioribus, & aiunt ad illum dicentes. Dic nobis in qua potestate haec facis. Aut quis est qui dedit tibi hanc potestatem, Rndes autem Iesus dixit ad illos. Interrogabo uos & ego unum uerbum. Rndete & mihi. Baptismum Ioannis de caelo erat, an ex hominibus. At illi cogitabant intra se dicentes. Quia si dixerimus de caelo, dicet. Quare ergo non credidistis illi. Si autem dixerimus ex hominibus, plebs uniuersa lapidabit nos. Certi sunt enim Ioannem prophetam esse. Et responderunt se nescire unde esset. Et Iesus ait illis. Neque ego dico uobis in qua potestate haec facio. Caept autem dicere ad plebem parabolam hanc. Homo quidam plantauit uineam & locauit eam colonis, & ipse peregre fuit multis temporibus. Et in tempore illo misit ad cultores seruum, ut de fructu uinae darent illi. Qui casum dimiserunt eum inanem. Et addidit etiam alterum seruum mittere, Illi autem hunc quoque caedentes, & afficientes contumelia, dimiserunt inanem. Et addidit mittere tertium, qui & illum uulnerantes eiecerunt. Dixit autem dominus uinae. Quid faciam. Mittam

πῆμ. τὸν ἰὸ μὲν τὸν ἀγαπῶν, ἴσως τῶ
 τὸν ἰδόντες ἐντραπήσσονται. ἰδόντες δὲ αὐ
 τὸν οἱ γεωργοὶ διελογίζοντο πρὸς ἑαυτοὺς
 λέγοντες, οὗτός ἐστι ὁ κληρονόμος, δεῦτε
 ἀποκτείνωμεν αὐτόν, ἵνα ἡμῶν γένηται ἡ
 κληρονομία καὶ ἐκβαλόντες αὐτὸν ἐξω
 τῷ ἀμπελῶνος ἀπέκταναμ. τί οὖν ποιήσῃ
 ὁ κύριος τῷ ἀμπελῶνος, ἐλεύσεται καὶ ἀπο
 λήσει τοὺς γεωροὺς τούτους, καὶ δώσει τὸν
 ἀμπελῶνα ἄλλοις. ἀκούσαντες ἡ ἔπιπορ. μὴ
 γένοιτο. ὁ δὲ ἐμβλέψας αὐτοῖς, εἶπε. τί οὖν
 ἐσὶν ἡ γερραμμένον τῶ τολίθον ὃν ἀπεδοκίμα
 σαν οἱ οἰκοδομοῦντες οὗτ' ἐγενήθη εἰς κεφαλὴν
 γωνίας, πᾶς ὁ πεσὼν ἐπέκλινον τὸ λίθον συνθλα
 σθήσεται, ἐφ' ὃν δ' ἂν πέσῃ λικμήσῃ αὐτ'. καὶ ἐξή
 τησαν οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ γραμματεῖς ἐπιβαλὲν
 ἐπ' αὐτὸ τὰς χεῖρας ἐν αὐτῇ τῇ ὥρᾳ, ὅτι ἐφωβήθη
 σάν τ' ἡ λαὸν, ἐβασαν ἔδωκε πρὸς αὐτοὺς πλὴν
 πῶρολοῦν τὰν τῆν εἶπε. καὶ πῶρολοῦσαντες, ἀ
 πῶρολοῦσαν ἐκ καθέτους ὑποκρινόμενος ἑαυτοὺς
 δικαίους εἶναι, ἵνα ἐπιλάβωμ τὸν αὐτὸν λόγον εἰς
 τὸ πῶρολοῦσαι αὐτὸν τῇ ἀρχῇ ὅτι τῆ ἐξουσίᾳ ἔ
 ἡγεμόνος, ὅτι ἐπρωτόησαν αὐτὸν λέγοντες, δι
 δάκαλε, οἶδαμεν, ὅτι ὁρθῶς λέγεις ὅτι διδάσ
 κης, ὅτι ὁ λαμβάνεις πρὸς ὄπλον, ἀλλ' ἐπ' ἀλη
 θείας τὴν ὁδὸν ἔθεσ διδάσκεις, ἔξῃσιν ἡμῖν καί
 σαρι φόρον δοῦναι ἢ οὐκ κατανοήσας ἡ αὐτῶ
 πλὴν πανουργίαν, εἶπεν πρὸς αὐτοὺς. τί με πη
 ράζετε; ἐπιδείξατέ μοι δηνάριον, τίνος ἐ
 χεῖ ἐικόνα καὶ ἐπιγραφήν; ἀποκριθέντες
 εἶπορ, καίσαρ. ὁ δὲ εἶπερ αὐτοῖς. ἀπό
 δοτε τὸν μὲν τὰ καίσαρ καίσαρι, καὶ
 τὰ τοῦ θεοῦ τῷ θεῷ. καὶ οὐκ ἴχυσαν ἐπι
 λαβεῖν αὐτὸν ἑνάντιον τῷ λαῷ. καὶ
 θανατώσαντες ἐπὶ τῇ ἀποκρίσει αὐτῆ, ἐσίτησαν.
 προσελθόντες δ' ἑτινες αὐτῶ σαδδουκαίωμ ὅτι
 ἀντιλέγοντες ἀνάσασιν μὴ εἶναι, ἐπρωτόη
 σαν αὐτὸν λέγοντες. διδάκαλε, μωσῆς ἐγρα
 ψεν ἡμῖν, ἐάν τις ἀδελφὸς ἀποθάνῃ ἔχωμ
 γυναικα

Mittā filiū meū dilectū, forsitā cū hūc
 uiderint uerebūt. Quē cū uidissent co
 loni, cogitauerunt intra se dicētes. Hic ē
 haeres, uenite occidamus illū, ut nostra
 fiat haereditas, & eiecūt illū extra uinea
 occiderunt. Quid ergo faciet illis dñs ui
 nea? Veniet & perdet colonos istos &
 dabit uinea alijs. Quo audito dixerunt
 Absit. Ille autem intuitus eos ait.
 Quid est ergo hoc quod scriptum est,
 lapidem quem reprobauerunt aedificā
 tes hic factus est in caput anguli? Om
 nis qui ceciderit super illum lapidē con
 quassabitur, super quem aut ceciderit,
 cōminuet illum. Et quarebant princi
 pes sacerdotū & scribae iniicere in illū
 manus, illa hora, & timuerunt populū.
 Cognouerūt enim quod ad se dixerat
 similitudinem hanc. Et obseruantes mi
 serunt insidiatores qui se iustos simula
 rent, ut caperent eum in sermone, & tra
 derent illū principatui & potestati p̄si
 dis. Et interrogauerūt eū dicentes. Ma
 gister, scimus, quod recte dicis & doces
 & nō respicis personā, sed uia dei in ue
 ritate doces. Licet nobis tributū dare
 Caesari, an nō? Intellecta aut illorum
 uerfugia dixit ad eos. Quid me tenta
 tis? Ostendite mihi denarium. Cuius
 habet imaginem & inscriptionem? Re
 spondentes dixerunt. Caesaris. Et ait il
 lis, Reddite ergo quae sunt Caesaris Cae
 sari, & quae sunt dei deo. Et non potue
 runt uerbum eius reprehendere coram
 plebe, & mirati in responso eius, taceu
 runt. Accesserūt aut qdā sadducaorū, q
 negāt esse resurrectionē, & interrogaue
 rūt eū dicētes. Magister, Moses scripsit
 nobis, si frater alicui mortu⁹ fuerit hñs
 uxorem

Ut tentaret Jesum Scribae
 Detributo dādo caesari

Ut Sadducy tentaret eū de
 muliere septēuira

Cap. 70.

γωαῖκα, Ἐδύτης ἄτεκνος ἀποθάνει, ἵνα λά-
 βῃ ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ πλὴν γωαῖκα, Ἐδυναί-
 σῆσθαι ἀπὲρ ματῶν ἀδελφῶν αὐτοῦ. ἐπὶ ἃ ὁ ὕψιστος ἀδελ-
 φοὶ ἡσάμ, Ἐὸ πρῶτον λαβῶν γωαῖκα, ἀπέ-
 θανεν ἄτεκνος, Ἐἔλαβεν ὁ δεύτερος πλὴν γυ-
 ναῖκα, Ἐδύτης ἀπέθανεν ἄτεκνος, καὶ ὁ τρί-
 τος ἔλαβεν αὐτὴν, ὡσαύτως δὲ καὶ οἱ ἐπὶ ἃ καὶ
 οὐ κατέλιπον τέκνα, καὶ ἀπέθανον. ὕστερον
 πάντων ἀπέθανεν καὶ ἡ γωαῖκα, ἣν τῆ ὕψιστος ἀνα-
 σάσει τίνος αὐτῶν γίνεσθαι γωαῖκα, οἱ γὰρ ἐπὶ ἃ
 ἔχομεν αὐτὴν γυναῖκα, καὶ ἀποκριθεὶς εἶπερ
 αὐτοῖς ὁ ἸΗΣΟΥΣ, οἱ υἱοὶ τοῦ αἰῶνος τὸ τὸ γα-
 μοῦσιν καὶ ἐκγαμίσκονται, οἱ δὲ καταξιώθεν-
 τες τοῦ αἰῶνος ἐκείνου τυχεῖν, Ἐφί ἀνασά-
 σεως φησὶ ἐκ νεκρῶν, ὅστε γαμοῦσιν, ὅστε ἐκγα-
 μίσκονται, ὅστε γὰρ ἀποθανεῖν ἐτι δάνατη,
 ἰσάγγελοι γὰρ εἰσιν καὶ οἱ υἱοὶ εἰσιν τοῦ θεοῦ,
 φησὶ ἀνασάσεως υἱοὶ ὄντες, ὅτι δὲ ἐγείρονται οἱ
 νεκροὶ καὶ μωσαῖος ἐμύνησε ἐπὶ φησὶ βάρτου, ὡς
 λέγει κύριος τὸν θεὸν ἄβραάμ, καὶ τὸν θεὸν
 ἰσαὰκ καὶ τὸν θεὸν ἰακώβ, θεὸς δὲ οὐκ εἰσιν νε-
 κρῶν, ἀλλὰ ζώντων, πάντες γὰρ αὐτῶν ζῶσιν.
 ἀποκριθέντες δὲ ἄνεσ ἦν γραμματέων εἰ-
 πομεν, διδάσκαλε καλῶς εἶπας, οὐκ ἐτι δὲ ἐ-
 τὸ λῶμα ἐπερωτᾶμε αὐτὸν οὐδὲν. εἶπερ δὲ
 πρὸς αὐτοὺς, πῶς λέγουσιν τὸν ΧΡΙΣΤΟΝ
 υἱὸν δαβὶδ εἶναι, καὶ αὐτὸς δαβὶδ λέγει
 ἐν βίβλῳ ψαλμῶν, εἶπερ ὁ κύριος ἔφη κυρίω
 μου κάθου ἐκ δεξιῶν μου, ἕως ἂν θῶ τοὺς ἐχ-
 θρούς σου ὑποπόδιον τῶν ποδῶν σου, δαβὶδ
 ὁ ὕψιστος κύριος αὐτῶν καλεῖ, καὶ πῶς ἡδὲ αὐτὸ ὅστις
 ἀκούσῃς ἢ πάντες τοῦ λαοῦ, εἶπερ τῆς μαθητῶν
 αὐτοῦ, προσέχετε ἀπὸ τῆ γραμματέων τῶν θεολό-
 γων πρὸς αὐτὴν ἐν σοφίᾳ, καὶ ἐκλιθέντων ἀ-
 πασμοῦς ἐν ταῖς ἀγοραῖς, Ἐπερωτῶντες
 ἐν ταῖς συναγωγαῖς, καὶ πρώτων κλισίας ἐν
 ταῖς δειπνοῖς, οἱ κατεδίουσιν τὰς δικίας ἦν
 χηρῶν, καὶ προσφάσι μακροῦ προσέυχον-
 ται, ὅντι λαβόνται περισσότερον κτήμα.
 ἀναβλέψας

uxore, & hic sine liberis mortu⁹ fuerit,
 ut accipiat frater eius uxorem, & susci-
 tet semē fratri suo. Septē ergo frēs erāt,
 & primus accepit uxore & mortuus est
 sine liberis. Et accepit secūd⁹ illā, & ipse
 mortu⁹ est sine liberis. Et tertī⁹ accepit
 illam, similiter & cœteri septē, & nō reli-
 querunt liberos, & mortuī sunt. Nouis-
 sime omniū mortua est & mulier. In re-
 surrectione ergo cuius eorū erit uxor?
 Siquidem septem habuerūt eam uxo-
 rem. Et ait illis Iesus. Filij huius sæculi
 ducunt uxores & nubunt, illi uero qui
 digni habebuntur sæculo illo, & resur-
 rectione ex mortuis, neq; ducunt uxo-
 res, neq; nubunt, neq; ultra mori pos-
 sunt. Equales enim angelis sunt, & filij
 sunt dei, cum sint filij resurrectionis.
 Quod uero resurgāt mortui, & Moses
 ostēdit secus rubū, sicut dicit dñm deū
 Abrahā & deum Isaac & deum Iacob.
 Deus aut̄ non est mortuor, sed uiuor.
 Oēs em̄ illi uiuunt. Respondētes aut̄
 quidam scribar, dixerūt. Magister bn̄
 dixisti. Et amplius nō audebant eum
 quicq; interrogare. Dixit aut̄ ad illos,
 Quomodo dicūt Christū filiū esse Da-
 uid, & ipse Dauid dicit i libro psalmoz
 Dixit dñs dño meo sede a dextris meis
 donec ponā inimicos tuos scabellū pe-
 dum tuor; Dauid ergo dñm illū uo-
 cat, & quomodo filius ei⁹ est? Audiēte
 aut̄ omni populo dixit discipulis suis.
 Attendite a scribis qui uolunt ambula-
 re in stolis, & amant salutationes in fo-
 ro & primas cathedras in synagogis, &
 primos discubitor in cōuiujs. Qui deuo-
 rāt domos uiduaz, simulātes lōgā ora-
 tionē. Hi accipient dānationē maiore.
 Respiciens

Vt interrogat iesus eos Quomodo
 dicunt christum filium esse dauid
 27

Attendite a scribis, qui amant
 salutationes in foro, et primos
 discubitor in conuiujs

ἀνάβλεψας δὲ εἶδεν τοὺς βάλλοντας τὰ δῶ
 ρα αὐτῶν εἰς τὸ γαζοφυλάκιον πλυσίσης. εἶ-
 δερ δὲ τίνα καὶ χήρα μὴ πενήτην ἐ-
 κείνην λέγειν. καὶ εἶπεν. ἀληθῶς λέγω ὑμῖν,
 ὅτι ἡ χήρα ἢ πτωχὴ αὐτῆς πλεῖον πάντων ἐ-
 βαλεν. ἅπαντες γὰρ οὗτοι ἐκ τῆς περιουσίας
 αὐτῶν ἐβαλον εἰς τὰ δῶρα τῆς θεᾶς. αὐτὴ δὲ ἐκ τῆς
 ὑστερήματος αὐτοῦ, ἅπαντα τὸν εἶον, ὃν εἶχε
 ἐβαλεν, καὶ τιμὴν λεγόντων περὶ τοῦ ἱεροῦ,
 ὅτι λίθοις καλοῖς καὶ ἀναθήμασιν κεκόσμηται,
 εἶπερ, ταῦτα ἅ θεωρεῖτε, ἐλεύσονται ἡμέ-
 ραι ἧν οὐκ ἀφιδέσεται λίθος ἐπὶ λίθῳ
 ὃς οὐ καταλυθήσεται. ἐπρωτόκλητος δὲ αὐτὸν
 λέγοντες. διδάσκαλε, πότε οὖν ταῦτα ἐ-
 σαι; καὶ τί τὸ σημεῖον ὅτι ἂν μέλλῃ ταῦτα
 γίνεσθαι, ὃ δὲ εἶπερ. βλέπετε μὴ πλα-
 κηθῆτε. πολλοὶ γὰρ ἐλεύσονται ἐπὶ τοῦ
 ὀνόματός μου λέγοντες, ὅτι ἐγὼ εἰμι, καὶ και-
 ρὸς ἤγγικεν. μὴ οὖν πορευθῆτε ὁπίσω αὐτῶν.
 ὅτι οὐκ ἀκούσκειτε πολέμου καὶ ἀκαταστα-
 σίας, μὴ πληθύνετε. διὲν γὰρ ταῦτα γενέσθαι
 πρῶτον, ἀλλ' οὐκ ἐυθέως τὸ τέλος. τότε
 ἐλεγερ αὐτοῖς, ἐγγεθήσεται ἔθνος ἐπὶ
 ἔθνος καὶ βασιλεία ἐπὶ βασιλείᾳ, σεισμοί
 τε μεγάλοι κατὰ τόπους, καὶ λιμοί, καὶ
 λοιμοί ἔσονται, φόβησάτε καὶ σημεῖα
 ἀπ' οὐρανοῦ μεγάλα ἔσονται. πρὸ δὲ τούτων
 πάντων ἐπιβαλλούσιν ἐφ' ὑμᾶς τὰς χεῖρας αὐ-
 τῶν, καὶ διώξουσιν ἕως διδούσας εἰς συναγωγὰς
 καὶ φυλακὰς ἀγομένους ἐπὶ βασιλεῖς καὶ ἡγε-
 μόνας, ἕνεκεν τοῦ ὀνόματός μου. ἀποβή-
 σεται δὲ ὑμῖν εἰς μαρτύριον, διὲν οὖν εἰ-
 στάς καρδίας ὑμῶν, μὴ προμελετᾶτε ἀπο-
 λογηθῆναι. ἐγὼ γὰρ δώσω ὑμῖν σώμα καὶ
 σοφίαν, ἧ ὅτι δυνήσονται ἀρτεπεῖν, ὅτι δὲ
 ἀντισηναί πάντες οἱ ἀντικείμενοι ὑμῖν. πα-
 ρεστήσατε δὲ καὶ ὑπὸ γορέω καὶ ἀδελ-
 φῶν καὶ συγγενῶν καὶ φίλων καὶ θανατό-
 σσιν ἐξ ὑμῶν. καὶ ἐπεὶ μισούμενοι ὑπὸ πάν-
 τῶν

διὰ τὸ ὄνομα

XXI
 Respicens autē uidit eos qui mitte-
 bāt munera sua in gazophylaciū diui-
 tes. Vidit autē & quandā uiduam pau-
 perculā mittētē illo ara minuta duo.
 Et dixit. Vere dico uobis, quod uidua
 hæc pauper plusq̄ omnes misit. Nam
 oēs hi ex eo qd' ipsis exuberat miserūt
 in munera dei, hæc autem ex penuria
 sua omnem uictum quem habuit mi-
 sit. Et quibusdā dicentibus de tēplo, q̄
 pulchris lapidibus & donis ornatum
 esset, dixit. Hæc quæ uidetis, uenient di-
 es in quibus non relinquetur lapis su-
 per lapidem qui nō destruat. Interro-
 gauerunt autē illum dicētes. Præceptor
 qñ hæc erūt, & qd' signū cū hæc fieri in-
 cipiēt? Qui dixit. Videte, ne seducami-
 ni. Multi enim uenient in nomine meo
 dicētes, ego sum, & tēpus appropinq̄-
 uit. Nolite ire post eos. Cū autē audierī-
 tis bella & seditiōes, nolite terreri. oportet
 enim primū hæc fieri, sed nōdū sta-
 tim finis. Tunc dicebat illis. Surget gēs
 contra gentem & regnum aduersus re-
 gnum, & terremotus magni erunt per
 loca, & fames, & pestilentia, terroresq̄
 & signa de cælo magna erūt. Sed ante
 hæc omnia inītiēt uobis manus suas,
 & persequentur tradētes in synagogas
 & carceres, trahentes ad reges & præ-
 sidentes propter nomen meum. Cōtinget
 autē uobis i testimoniū. Ponite ergo in
 cordibus uestris non p̄meditari quæ ad-
 modū respōdeatis. Ego enim dabo uo-
 bis os & sapiētia, cui nō poterūt resiste-
 re neq̄ cōtradocere oēs q̄ aduersabūtur
 uobis. Trademini autē etiā a parētibus &
 fratribus & cognatis & amicis, & morte
 afficient ex uobis. Et eritis odio oibus
 propter

XXI

De paupe uidua q̄ mitte-
bat in gazophylaciū

De tēplo et ois destructōe.

De Signis nouissis et de
uēturi autē die iudicij.

Præmonitō de p̄stātia ad
martyriū

ANGELIVM
 sine liberis mortu
 inter eius uxorem, &
 suo. Septē ergo frē
 uxore & mortu
 accepit secūd? illa &
 liberis. Et tert? am
 orteri septē, & nō
 mortui sunt. No
 uia mortua est & mulier. In
 ne ergo eius corū erit uxor.
 septem habuerūt eam uxo
 illis Iesus. Eū huius sac
 uores Strabone. Illi uero
 abducaui saculo illo, & tē
 e ex mortuis, neq̄ ducunt
 p̄ uobunt, neq̄ uita mori
 uales enim angelis sunt, & h
 cum sine filij resurrectionis
 o resurrectionis mortui, & Mo
 subū. sicut dicit dñm dei
 cum Isaac & deum Isaac.
 n est mortuor, sed uiuor
 uiuunt. Respondētis n
 uar dixerūt. Magist
 plius nō audebam
 rogare. Dixit autē ad
 dicit Christū filiū dñi
 David dicit i libro psā
 dñi meo sede a dextr
 tā inimicos tuos lab
 : David ergo dñi
 modo filius ei? dñi
 i populo dixit dñi
 te a scribis qui uolunt
 lis, & amant laborat
 rimas cathedras in syn
 s discubūt? in cōuicij
 mos uiduar, similes
 Hi accipient dñi corā
 Rōm

Cap. 27.

De Capillo, et patientia.

De ciuitate hierosolym.

De fuga ad montes.

De pressura magna tunc.

De signa erunt in sole ac luna

De iudicio extremo

De fici exeplo

Cauete a crapula et ebrietate.

διὰ τὸ ὄνομα μου. καὶ δεξιὴ ἐκ φθι κεφαλῆς
 ὑμῶν οὐ μὴ ἀπόλλυται, ἥν τῆ ὑπομονῆ ὑμῶν
 κτήσαθε τὰς ψυχὰς ὑμῶν. ὅτ' ἄρ' ἴδ' ητε κυ
 κλουμύλω ὑπὲρ στρατοπέδων πλὴν ἰδρουνσαι
 λήμ, τότε γινώτε, ὅτι ἡ γ' ἡμερῶν ἡ ἐρήμωσις αὐ
 τῆς. τότε οἱ ἐν τῆ ἰουδαίᾳ φθι γέτωσαμ εἰς τὰ
 ὄρη, ὅι ἐν μέσῳ αὐτῆς ἐκχωρεῖτωσαμ, καὶ
 οἱ ἐν ταῖς χώραις, μὴ ἐσερχέδωσαμ εἰς αὐ
 τλῶ, ὅτι ἡμέραι ἐκδικήσεως αὐταί εἰσι, τῶ
 κλοθῆναι πάντα τὰ γεγραμμένα. οὐαὶ δὲ
 ταῖς ἐν γαστρὶ ἐχοῦσαις, ὅ ταῖς διλαζόσαις
 ἐν ἐκείναις ταῖς ἡμέραις, ἔσαι γ' ἀνάγκη με
 γάλῃ ἐπὶ φθι γῆς, καὶ ὄρη ἐν τῷ λαῷ του
 τῶ. ὅ πεσοῦνται σόματι μαχαίρας, ὅ αἰ
 χμαλωδιθήσονται εἰς πάντα τὰ ἔθνη, ὅ ἰε
 ρουσαλήμ ἔσαι πατρίδα ὑπὸ ἐδνῶν ἄχρι
 κληρωθῶσι καιροὶ ἐδνῶν, καὶ ἔσαι σημεῖα ἐν
 ἡλίῳ καὶ σελῶν καὶ ἀστροῖς, καὶ ἐπὶ φθι γῆς συ
 νοχῆ ἐδνῶν, ἐν ἀπορία ἡχόσης θαλάσσης καὶ
 σάλου, ἀποψυχόντων ἀνθρώπων, ἀπὸ φόβου
 καὶ προσδοκίας, ὅτ' ἐπὶ χρομύλων τῆ οἰκου
 μύνης, αἱ γῆς δ' ὠάμεις, ὅτ' οὐρανῶν σαλευθή
 σονται, καὶ τότε ὀφόνται τὸν ἡῶν τῶ ἀνθρώ
 που ἐρχόμενον ἐν νεφέλῃ μετὰ δ' ὠάμεις,
 ὅ δ' ὄξῃς πολλῆς, ἀρχομύλων δὲ τῶ τῶν γί
 νεοται, ἀνακύνετε καὶ ἐπάρατε τὰς κεφαλὰς
 ὑμῶν. διὸ ἡ ἐγγίσει ἡ ἀπολύτρωσις ὑμῶν, καὶ
 εἶπερ πρῶτολὼν αὐτῆς, ἴδ' ητε πλὴν συνῆμ καὶ
 πάντα τὰ δένδρα, ὅτ' ἄρ' προσβάλωσιμ ἡδ' η,
 βλέποντες ἀφ' ἑαυτῶν, γινώσκετε ὅτι ἡδ' η ἐγ
 γῆς, ὅ δ' ἔρος ἐσίμ. οὐτως καὶ ὑμεῖς, ὅτ' ἄρ' ἴδ' ητε
 ταῦτα γινόμενα, γινώσκετε ὅτι ἐγγύς ὄζει
 ἡ βασιλεία τῶ θεοῦ. ἀλλὰ λέγω ὑμῖν, ὅτ' ἴ
 οὐ μὴ παρελθῇ ἡ γενεὰ αὕτη, ἕως ἄρ' πάντα
 γῆς, ὅ οὐρανῶν καὶ ἡ γῆ παρελεύσονται, ὅι ἡ λό
 γος οὐ μὴ πρῶτολὼσιμ. προσέχετε ἡ ἑαυτῆς,
 μὴ ἡτε βαρυνθῶσιμ ὑμῖν αἱ καρδίαι ἐμ κραι
 πάλῃ καὶ μεθῆ καὶ μερίμναις βιωτικαῖς. ὅ αἰ
 φνίδιος ἐφ' ὑμῖν ἐπισῆ ἡ ἡμέρα ἐκείνη, ὅς πα
 ρα
 γίς γῆς

propter nomen meū. Et capillus de ca
 pite uestro non perit. In patientia ue
 stra possidete animas uestras. Cū aut
 uideritis circūdari ab exercitibus Hier
 rusalem, tūc scitote quod appropinqua
 uit desolatio eius. Tunc qui in Iudæa
 sunt fugiāt ad montes, & qui in medio
 eius discedant, & qui in regionibus, nō
 intrent in eā, quia dies ultionis hi sunt,
 ut impleantur omnia quæ scripta sunt.
 Væ autē pregnantibus & lactantibus
 in illis diebus. Erit em̄ pressura magna
 super terram, & ira in populo hoc. Et ca
 dent ore gladij, & captiui ducentur in
 omnes gentes. Et Hierusalem calcabi
 tur a gentibus donec impleantur tem
 pora nationum. Et erūt signa in sole &
 luna & stellis, & in terris pressura gētiū
 in despatione, resonāte mari & fluctu,
 arescentibus hominibus p̄ timore & ex
 pectatione eorū q̄ supueniēt orbī terra
 rū. Nā uirtutes celoꝝ mouebūt. Et tūc
 uidebunt filiū hominis ueniētem in nu
 be cum potestate & maiestate magna.
 His autem fieri incipientibus, suspicite
 & leuate capita uestra, qm̄ apppinquat
 redemptio uestra. Et dixit illis simili
 tudinem. Videte ficum & omnes arbores
 cum producunt iam ex se fructum, sci
 tis quod prope est æstas. Ita & uos cum
 uideritis hæc fieri, scitote quod pro
 pe est regnum dei. Amen dico uobis,
 non prateribit generatio hæc, donec
 omnia fiant. Cælum & terra transi
 bunt, uerba autem mea non transi
 bunt. Attendite autem uobis, ne for
 te grauentur corda uestra in crapula
 & ebrietate & curis huius uitæ, & su
 bitus uobis ingruat dies illa. Tanq̄ lau
 queus

Cap. 22.

De sacra^{nto} eucharistie.

ἔτι οὐ μὴ φάγω θ̅ζ̅ αὐτοῦ ἕως ὅτου πληρωθῆ ἢ ἐν τῇ βασιλείᾳ τοῦ θεοῦ. καὶ δεξιᾶ μὲν ποτήριον, εὐχαριστήσας ἔειπε. Λαβετε τοῦτο, καὶ διὰ μυστήρια εἰς ἑαυτοὺς. λέγω ἡ ὑμῖν, ὅτι οὐ μὴ πῶ ἀπὸ τῆ γεννήματος ἄμπελου, ἕως ὅτου ἡ βασιλεία τοῦ θεοῦ ἔλθῃ. καὶ λαβὼν ἄρτον, εὐχαριστήσας, ἐκλάσεν αὐτὸν καὶ ἔδωκεν αὐτοῖς, λέγων. τοῦτό ἐστι τὸ σῶμά μου ὑπὲρ ὑμῶν διδόμενον, τοῦτο ποιεῖτε εἰς τιμὴν ἐμὴν ἀνάμνησιν. ὡσαύτως καὶ τὸ ποτήριον μετὰ τὸ διαπῆσαι λέγων. τοῦτο τὸ ποτήριον ἡ καινὴ διαθήκη ἐν τῷ αἵματί μου ὑπὲρ ὑμῶν ἐκχυθὲν. πλὴν ἰδοὺ ἡ χεὶρ τοῦ παραδιδόντος μετ' ἐμοῦ ἐπὶ τὴν τραπέζην, καὶ ὁ μὲν ἴσως τοῦ ἀνθρώπου πορθεῖται κατὰ τὸ ὄρισμόν. πλὴν οὐαὶ τῶ ἀνθρώπῳ πορθεῖν δι' οὗ παραδίδομαι. καὶ αὐτὸ ἤρξατο συζητῆν πρὸς ἑαυτοὺς, τίς ἄρα εἶναι ἐξ αὐτῶν, ὃ τοῦτο μέλλω πράσσειν. ἐγμὲν δὲ καὶ ἰλιουφία ἐν αὐτοῖς, τὸ, τίς αὐτῶν δοκεῖναι μείζων. οὐδὲ ἔειπε αὐτοῖς. οἱ βασιλεῖς τῶν ἐθνῶν, κυριεύουσι αὐτῶν, καὶ οἱ δυνατοὶ ἀποτάσσουσιν αὐτοὺς, ἐσθλὴ καλοῦνται. ὑμεῖς δὲ οὐχ' οὕτως, ἀλλ' ὁ μείζων ἐν ὑμῖν, γενέσθω ὡς ὁ νεώτερος, καὶ ὁ ἡγεὺς ὡς ὁ διακονῶν. τίς ἂν θέλω μείζων ὁ ἀνακείμενος; ἐγὼ δὲ εἰμὶ ἐν μέσῳ ὑμῶν, ὡς ὁ διακονῶν, ὑμεῖς δὲ ἐσε, οἱ διαμεμυνηότες μετ' ἐμοῦ ἐν τοῖς περασμοῖς μου. καὶ γὰρ διατίθεμαι ὑμῖν, καθὼς διέθετό μοι ὁ πατήρ μου βασιλείαν, ἵνα ἐδίδητε καὶ πίνετε ἐπὶ τῆς τραπέζης μου ἐν τῇ βασιλείᾳ μου, καὶ καθίσθητε ἐπὶ θρόνων κρίνοντες τὰς δώδεκα φυλὰς τῆς Ἰσραήλ. εἶπε ἢ ὁ κύριος, Σίμων σίμων, ἰδοὺ ὁ σατανὰς ζητήσας ὑμᾶς, τὸ σαωῖάσαι ὡς τὸν σίτον. ἐγὼ δὲ ἐδήλωσα περὶ σοῦ, ἵνα μὴ ἐκλείπῃ ἡ πίστις σου. καὶ σὺ ποτε ἐπιστρέψας, σκηρῖσον τὸν ἀδελφόν σου. ὃ δὲ ἔειπε αὐτῷ, κύριε μετὰ σὺ

hac nō manducabo ultra ex illo donec impleatur in regno dei. Et accepto calice gratias egit & dixit. Accipite hunc & diuidite inter uos. Dico enim uobis, q̅ non bibam de fructu uitis, donec regnum dei ueniat. Et accepto pane cum gratias egisset fregit & dedit eis dicens. Hoc est corpus meū, quod pro uobis datur. Hoc facite in meam cōmemorationem. Similiter & calicem postq̅ cenauit dicens. Hic calix, nouum testamentum in sanguine meo, qui pro uobis effunditur. Verūtamen ecce manus tradentis me, mecū est in mensa. Et filius quidem hominis secūdū quod definitum est, uadit. Verūtamen uae homini illi per quē traditur. Et ipsi cœperūt quærere inter se, q̅s esset ex eis qui hoc facturū esset. Facta est aut̅ & contētio inter eos, quis eorum uideretur esse maior. Dixit autem eis. Reges gentiū dominantur eis, & qui potestatem habent super eas benefici uocantur. Vos autē non sic. Sed qui maior est in uobis, fiat sicut iunior, & qui princeps est, sicut ministrator. Nam uter maior est qui accūbit, an qui ministrat? Nonne qui accūbit? At ego in medio uestrū sum sicut qui ministrat. Vos autē estis qui permānistis mecū in tētationibus meis. Et ego dispono uobis sicut disposuit mihi pater meus regnū, ut edatis & bibatis super mensam meā in regno meo, & sedetis super thronos, iudicantes duodecim tribus Israel. Ait autē dñs. Simon Simon ecce satanas expetiuit uos, ut cribraret sicut triticū. Ego autē rogaui p̅ te, ut nō deficiat fides tua. Et tu aliq̅ conuersus cōfirma fr̅es tuos. At ille dixit ei. Dñe, tecum

Ut notat traditorē suū.

Ut sedat ceteros discipulos. I cena, q̅s eorum uideretur esse maior i regno celoꝝ.

Ut ait ad eos, Vos estis qui permānistis mecū in tētationibus meis.

Ad petrū Simō Simō ecce satanas expetiuit uos.

Presumptio petri.

μετὰ σοῦ ἔτι μὲν εἰμι ἢ εἰς φυλακὴν ἢ εἰς
 θάνατον πορεύεσθαι. ὁ δὲ εἶπερ. λέγω σοι πέ
 τρε, ὅτι μὴ φωνήσῃ σήμερον ἀλεκτωρ, πρὶν ἢ
 τῆς ἀπαρνήσῃ μὴ εἶδέναι με. καὶ εἶπερ αὐ
 τοῖς. ὅτι ἀπέβαλα ὑμᾶς ἄτερ βαλαωνίᾳ καὶ
 πήρας καὶ ὑποδημάτων, μὴ ἕνός ὑσερήσαι
 τε. οἱ δὲ εἶπον, ὀυδενός. εἶπερ οὖν αὐτοῖς.
 ἀλλὰ νῦν, ὃ ἔχωρ βαλάντιον, ἀράτω, ὁμοίως
 ἢ πήρα, ἢ ὃ μὴ ἔχωρ, πωλησάτω ἰμάτιον
 αὐτοῦ, ἢ ἀγορασάτω μάχαρ. λέγω ἔτι ὑμῖν,
 ὅτι ἔτι τοῦτο εἰς γεγραμμένον δεῖ τελεθῆναι
 ἐν ἐμοί, ὅτι μετὰ ἀνόμων ἐλογίσθη. Ἐ
 γὰρ τὰ πρὶν ἐμοῦ, τέλος ἔχε. οἱ δὲ εἶπερ. κνί
 ρι, ἰδοὺ μάχαρ αἰδεδό. ὁ δὲ εἶπερ αὐ
 τοῖς. ἰκανόν ἐστι καὶ ἐλθῶν πορεύεσθαι καὶ
 τὰ τὸ ἔσος εἰς τὸ ὄρος ἢ ἑλαῶν. ηκολονί
 θισαυ δὲ αὐτῶ καὶ οἱ μαθηταί. γενόμενος
 δὲ ἐπὶ τὸ τόπον, εἶπερ αὐτοῖς, προσεύχεσθε,
 μὴ ἐσελθῆν εἰς πειρασμόν, καὶ αὐτὸς ἀπεσπά
 σθη ὡς αὐτῶ ὡσεὶ λίθου βολῆς. καὶ εἶπε τὰ
 γονάτα προσκύνει λέγων, πάτερ, εἰ βούλη, πα
 ρεναγκᾶν τὸ ποτήριον τούτου ἀπὸ ἐμοῦ, πλὴν
 μὴ εἰς θέλημα μου, ἀλλὰ τὸ σὸν γίνεσθω, ὡφθη
 δὲ αὐτῶ ἄγγελος ἀπὸ οὐρανοῦ ἐνίχου αὐ
 τοῦ. καὶ γενόμενος ἐν ἀγωνίᾳ, ἐκπνέειν
 προσκύνει. ἐγγύς ἢ ὁ ἰδρῶς αὐτοῦ ὡσεὶ θρόμ
 βοὶ ἅματος καταβαίνοντες ἐπὶ τὴν γῆν,
 Ἐκίνας ἀπὸ τῆ προσκύνῃ, ἐλθῶν πρὸς τὸν
 μαθητᾶν αὐτοῦ, εἶπερ αὐτοῖς κοιμώμενοι ἀπὸ
 τῆ λύπης, Ἐἶπερ αὐτοῖς, τί καθεύθετε; ἀνα
 σάντες προσεύχεσθε, ἵνα μὴ ἐσελθῆτε εἰς πει
 ρασμόν. ἔτι ἢ αὐτῶ λαλοῦντες, ἰδοὺ ὄχλος
 καὶ ὁ λεγόμενος ἰούδας εἰς ἑνὸς δώδεκα προ
 κέρχετο αὐτῶ, καὶ ἠγγίσεν τῷ ἸΗΣΟΥ
 σαι αὐτὸν. ὁ δὲ ἸΗΣΟΥΣ εἶπερ αὐτῶ. ἰούδα,
 κλήματι τὸν ἕσος τῶ ἀνθρώπου παραδί
 σως; ἰδόντες δὲ οἱ περὶ αὐτὸν τὸ ἔσος μυσ
 τῶν αὐτοῦ. κύριε, εἰ πατάξομεν ἐν μα
 χαιᾷ; καὶ ἐπάταξεν εἰς τὸν ἑσος αὐτοῦ τὸν
 δοῦλον

tecum paratus sum & in carcerem & in
 mortē ire. At ille dixit. Dico tibi Petre,
 nō cantabit hodie gallus, donec te ab
 neges te nosse me. Et dixit eis. Quādo
 mihi uos sine sacculo & pera & calcia
 mentis, num quid defuit uobis? At illi
 dixerūt. Nihil. Dixit ergo eis. Sed nūc
 q̄ habet sacculū tollat, similiter & perā.
 Et q̄ nō habet, uēdat tunicā suā & emat
 gladiū. Dico em̄ uobis, qm̄ adhuc hoc
 quod scriptū est oportet impleri in me
 & cū iniquis deputat⁹ est. Etenim ea q̄
 sunt de me, finē habēt. At illi dixerunt.
 Dñe, ecce duo gladij hic. At ille dixit
 eis. Satis est. Et egressus ibat secūdū cō
 suetudinē in montē oliuarū. Secuti sunt
 aut̄ illū & discipuli. Et cū puenisset ad
 locū, dixit illis. Orate, ne intretis in ten
 tationē. Et ipse auulsus est ab eis quan
 tum iactus est lapidis, & positis genib⁹
 orabat dicens. Pater, si uis, transfer cali
 cem istū a me. Verūtamen nō mea uo
 luntas, sed tua fiat. Apparuit aut̄ illi an
 gelus de cœlo cōfortans eū. Et fact⁹ in
 agonia prolixius orabat. Et factus est
 sudor ei⁹ sicut guttæ sanguinis decurrē
 tis in terrā. Et cū surrexisset ab oratiōe
 & uenisset ad discipulos suos, reperit
 eos dormiētes præ tristitia. Et ait illis.
 Quid dormitis? Surgite & orate, ne in
 tretis in tērationē. Adhuc aut̄ eo loquē
 te ecce turba, & q̄ uocabat⁹ Iudas unus
 de duodecim antecedebat eos, & ap
 propinquauit Iesu, ut oscularetur eum.
 Iesus autem dixit illi. Iuda, osculo fili
 um hominis tradis? Videntes autē hi
 qui circa ipsum erant quod futurum
 erat, dixerūt ei. Domine, percutiemus
 ne in gladio? Et percussit unus ex illis
 seruum

Petro p̄dicat negatōes sua

De saculo & pera tollēda,

De duob⁹ gladijs.

Exiit i montē oliuarū.

Orat i horro.

Ut tradit⁹ a Iuda,

Ut petrus ap̄p̄ta⁹ auriculā suo.

Q 2 seruum

EVANGELIUM
 uocabo ultra ex illo
 in regno dei. Excepit
 uos. Dico enim uobis
 de fructu uitis, donec
 ueniat. Ex accepto pane
 & dedit eis dicens
 quod pro uobis
 in meam comemora
 tionem & calicem postea
 s. Hic calix, nouum testa
 mentum in meo sanguine
 meo. Verūtamen ecce man
 u meca est in membra. Et
 in hominis locū quod
 tradit⁹. Verūtamen uer
 uē tradit⁹. Ex ipso capite
 erit, q̄ esset ex eis qui
 tradit⁹. Facta est aut̄
 coram uideretur esse ma
 ior. Reges gentiū do
 minantur eis. Qui potestate habent
 effici uocantur. Vos autē
 maior est in uobis
 qui principis est, sicut
 am uter maior est qui
 ministrat? Nonne qui
 in medio uestri
 rat. Vos autē estis qui
 in tērationibus
 obis sicut disponit
 egriū, ut edatis &
 meā in regno meo
 ronos, iudicantes dicit
 el. Ait aut̄ dñs. Sicut
 anas expetuit uos,
 ticus. Ego autē rogau
 t fides tua. Et tu alio
 a frēs uos. At ille dicit

Cap. 22.

δούλου το αρχιερέως η αφ' ελεμ αυτ' ο ους
 το δεξιόν. Αποκριθείς δ' ο ΙΗΣΟΥΣ, ειπεμ, εω
 πε εως τούτου. και αφ' αμυλος το ωτίου αυ
 τω, ιάσατο αυτόμ. ειπεμ δε ο ΙΗΣΟΥΣ προς
 τους παραγενομλούς, εω αυτόμ αρχιερές η
 στραγκούς το ιερού και πρεσβυτέρους, ως επι
 λησιών εξελκλύδατε μετ' α μαχαίρων και εν
 λωμ, και η μέραμ οντος μου μετ' υμῶν εν τῷ
 ιερῷ, ουκ θητείνετε τας χερας εω εμέ, αλλ
 άυτη υμῶν ὄσιμ η ώρα, και η θηουσία του
 σκότους. συλλαβόντες δε αυτόμ ηγαγομ, και
 εισήγαγομ αυτόμ εις τον δικον το αρχιερέι
 ως. ο δε πέτρος ηκολούθη μακρόθεμ. αφ' αν
 τωμ δε πύρ εν μέσῳ φη αυλης, και συγκα
 θίσάντωμ αυτῷ, εκάθητο ο πέτρος εν μέ
 σῳ αυτῷ. ιδούσα δε αυτόμ παιδίσκη τις κα
 θήμλουμ προς το φῶς, και απενίσασα αυτῷ
 ειπεμ. και ουτῷ σω αυτῷ ημ. ο δε ηρηήσα
 το αυτῷ λέγωμ. γάωα ουκ οίδα αυτόμ. και
 μετ' α βραχύ ετερεῷ ιδῶμ αυτόμ, εφκ. και
 συθξ αυτῷ ει. ο δε πέτρῳ ειπεμ. άνδρω
 πε, ουκ ειμί. και διαάσκη ωσει ώραε μετ' αε,
 άλλός τις διτ' αχυρίξειτο λέγωμ. επ' αληθείας,
 και ουτος μετ' αυτου ημ, και γαρ γαλιλαί
 ὄς ὄσιμ. ειπεμ δε ο πέτρῳ. άνδρωπε, ουκ οί
 δα ο λέγας, και παραχθῆμα ετι λαλοῦντος
 αυτω, εφώνησεμ αλέκτωρ. και στραφείς ο κύ
 ριος ενέβλεψεν τῷ πέτρῳ. και υπεμνήθη ο
 πέτρος το λόγου το κυρίου, ως ειπεμ αυτῷ,
 ὅτι ηριμ αλέκτωρα φωνῆσαι, απαρνήση με
 τρις. και εξελθῶμ ἔξω ο πέτρος εκλαυσεμ πι
 κρῶς. ο οι άνδρες οι σωέχοντες η ΙΗΣΟΥΣ
 ενέπαιζομ αυτῷ δέροντες, και περικαλύφαντες
 αυτῷ, ετυπῆρομ αυτω ὄ πρόσωπομ, ο επ' κρώ
 τωμ αυτῷ λέγοντες. προφήτυσσομ, τις ὄσιμ
 ο παίσας σε. και ἔτερα πολλὰ βλασφημοῦν
 τες ἔλεγομ εις αυτῷ. και ως ἔρχετο η μέ
 ρα, σωήχθητ πρεσβυτέριον το λαου αρχιε
 ρῆς και γραμματέε, και ανήγαγομ αυτῷ
 εις το σινεδριον

Ad turbā aut. tanq̄ ad latine

Ducit ad domū Caiphæ

De negatōe petri trīma.

Illudit iēsū et creditur.

Mane conciliū agitur.

seruum principis sacerdotū. & amputa
 uit auriculam eius dextrā. Respondēs
 aut Iesus ait. Sinite usq; huc. Et cum te
 tigisset auriculam eius, sanauit eum. Di
 xit autem Iesus ad eos qui uenerāt ad
 se principes sacerdotū & magistratus
 templi & seniores. Quasi ad latronem
 existis cum gladijs & fustibus, cum co
 tidie uobiscum fuerim in templo, non
 extēdistis man⁹ in me. Sed hæc est ho
 ra illa uestra, & potestas tenebrarū. Cō
 phensum aut eū, duxerūt & induxerūt
 in domū principis sacerdotum, Petrus
 uero sequebat eum a lōge. Accēso aut
 igne in medio atrij, & circumsedētibus
 illis, erat Petrus in medio eorum. Quē
 cum uidisset ancilla quædā sedentem
 ad lumen, & fixis in illum oculis dixit.
 Et hic cū illo erat. At ille abnegauit eū,
 dicens. Mulier, non noui illum. Et post
 pusillum alius uidens eum dixit. Et tu
 de illis es. Petras uero ait. Homo non
 sum. Et interuallo facto fere horæ uni⁹
 alius quidā affirmabat dicens. Vere &
 hic cū illo erat, nam & Galilæus est. Et
 ait Petrus, Homo, nescio quid dicis. Et
 continuo adhuc illo loquente cantauit
 gallus. Et cōuersus dñs aspexit Petrum
 Et recordatus est Petrus uerbi dñi quō
 dixerat, q̄ prius q̄ gallus cantet, ter me
 negabis. Et egressus foras Petrus fleuit
 amare. Et uiri q̄ni tenebāt illum, illude
 bant ei cædentes, & uelauerunt eum, &
 percutiebant faciem eius, & interroga
 uerunt eū dicētes. Prophetiza. Quis est
 qui te percussit? Et alia multa blasphe
 mātēs dicebāt in eū. Et ut factus est di
 es, cōuenerūt seniores plebis & princi
 pes sacerdotū & scribæ, & duxerūt illū
 in conciliū

εις τὸ σωτήριο αὐτῶν λέγοντες. εἰ σὺ εἶ ὁ
 ΧΡΙΣΤΟΣ, εἰπέ ἡμῖν. εἶπερ δὲ αὐτοῖς, εἰ μὴ ὑ/
 μῖν εἶπω, οὐ μὴ πισεύσετε. εἰ μὴ δὲ ἐρωτή/
 σω, οὐ μὴ ἀποκριθῆτέ μοι ἢ ἀπολύσετε. ἀπὸ
 τοῦ νῦν ἔσται ὁ ἦθός τοι ἀνδρώπων καθήμιμος
 ἐκ δεξιῶν φησὶ δυνάμεως τοῦ θεοῦ. εἶπορ δὲ
 πάντες. σὺ ὅμως εἶ ὁ ἦθός τοι θεοῦ; ὃ ἡ πρὸς ἀν/
 τὸν εἶπεν. ἡμᾶς λέγετε, ὅτι ἐγὼ εἶμι. οἱ ἡ
 πορ. τί ἐτι χεῖρα ἔχομεν μαρτυρίας; αὐτοὶ
 γὰρ ἠκούσαμεν ἀπὸ τοῦ σώματος αὐτοῦ.

καὶ ἀναστὰς ἄπαρ τὸ πλῆθος αὐτῶν, ἦγα
 γορ αὐτὸν ἐπὶ τὸ πλάτρω. ἤρξαντο δὲ κατη/
 γορεῖν αὐτὸν λέγοντες, τοῦτον εὐρομεν δια/
 σφύροντα τὸ ἔθνος, καὶ κωλύοντα καίσαρι φό/
 ρους διδόναι, λέγοντα εἰ αὐτὸν ΧΡΙΣΤΟΝ βα/
 σιλέα εἶναι. ὁ δὲ πλάτρω ἐπεκρίθη αὐ/
 τὸν λέγων. σὺ εἶ ὁ βασιλεὺς τῶν ἰουδαίων;
 ὃ δὲ ἀποκριθεὶς αὐτῷ εἶπεν. σὺ λέγεις. ὃ ἡ πῶ/
 λῆτος εἶπερ πρὸς τὸν ἀρχιερεῖς καὶ τὸν ὄχι/
 λους. οὐδὲμ ἐυρίσκω ἄτιμον ἐν τῷ ἀνδρώπων
 τούτῳ. οἱ ἡ ἐπίχνομ λέγοντες, ὅτι ἀνασεῖα τὸ
 λαὸν διδάσκων καθ' ὅλης φησὶ ἰουδαίας ἀρ/
 χιάμιμος ἀπὸ φησὶ γαλιλαίας ἕως ὧδε, πλά/
 τρος ἡ ἀκούσας γαλιλαίαν, ἐπεκρίθησεν εἰ ὁ
 ἀνθρωπῶν γαλιλαῖός ἐστι. καὶ ἐπιγνοὺς,
 ὅτι ἐκ φησὶ ἱεροσολῶν ἠρώδου ἐστίν, ἀνέπεμψεν
 αὐτὸν πρὸς ἠρώδην ὄντα καὶ αὐτὸν ἐν ἱεροσο/
 λύμοις, ἐν ταῖς ταῖς ἡμέραις, ὃ δὲ ἠρώδης
 ἰδὼν τὸν ἸΗΣΟΥΝ, ἐχάρη λίαν. ἦν γὰρ θέ/
 λων ἐξ ἱκανοῦ ἰδεῖν αὐτὸν διὰ τὸ ἀκούειν
 πολλὰ περὶ αὐτοῦ, καὶ ἠλπιζέμ τι σημεῖον
 ἰδεῖν ὑπὸ αὐτοῦ γινόμενον. ἐπεκρίθησεν δὲ αὐ/
 τὸν ἐμ λόγοις ἱκανοῖς. αὐτὸς δὲ οὐδὲμ ἀπεκρί/
 νασ αὐτῷ. εἰσηήθησάν δὲ οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ
 γραμματεῖς ἐυτόως κατηγοροῦντες αὐτοῦ.
 ἐξουθενήσας ἡ αὐτὸν ὁ ἠρώδης σὺ τῶς στρα/
 τεύμασι αὐτοῦ καὶ ἐμπαίξας, περιβαλὼν
 αὐτὸν ἐδύτη λαμπρῶν, ἀνέπεμψεν αὐτὸν
 πλάτρω. ἐγένοντο ἡ φίλοι, ὅτε πλάτρω
 καὶ ὁ ἠρώδης

in conciliū suum, dicētes. Si tu es Chri/
 stus, dic nobis. Et ait illis. Si uobis dixe
 ro non credetis, si autē & interrogaue
 ro nō respōdebitis mihi, neq; dimitte
 tis. Ex hoc tpe autē erit filius hominis
 sedens a dextris uirtutis dei. Dixerunt
 autē omnes. Tu ergo es filius dei? Qui
 ait. Vos dicitis me esse. At illi dixerunt.
 Quid adhuc desyderam? testimoniū?
 Ipsi enim audiuius de ore ipsius.

Et surgens omnis multitudo eorum
 duxerunt illū ad Pilatū. Cœperunt au
 tem illū accusare dicētes. Hūc dephēdi
 mus subuertentē gentē, & prohibentē
 tributa dare Cæsari, dicentem se Chri
 stum regem esse. Pilatus autem interro
 gavit eum dicens. Tu es rex iudeorū?
 At ille respondens illi ait. Tu dicis. Ait
 autē Pilatus ad principes sacerdotum
 & turbas. Nihil inuenio causæ in hoc
 homine. At illi inualescebant dicentes.
 Cōmouet populum docēs per uniuersam
 Iudæam exorsus a Galilæa usq; hūc locū.
 Pilatus autē audiens galilæā, interrogauit
 nū homo galilæus esset. Et ut cognouit q
 de Herodis potestate es
 set remisit eū ad Herodē, q & ipse Hie
 rosolymis erat illis diebus. Herodes autē
 uiso Iesu, gauisus est ualde. Erat em̄ cu
 piens ex multo tempore uidere eū, eo
 q̄ audiret multa de eo, & sperabat si
 gnum aliquod uidere ab eo fieri. Inter
 rogabat autē eum multis sermonibus.
 At ipse nihil illi r̄ndebat. Stabant autē
 principes sacerdotū & scribæ acriter ac
 cusantes eū. Spreuit autē illū Herodes
 cū exercitibus suis, & illū induitū ue
 ste splendida, & remisit ad Pilatum. Et
 facti sunt amici Pilatus & Herodes
 Q 3 in ipsa

XXIII
*Ducit ad pilatū,
 et accusatur coram eo.*

Mittit ad Herodem,

*Spreuit ab herode remittit
 ad pilatū,*

EVANGELIUM
 principis sacerdotū & magist
 rum eius dextrā. Respon
 dit. Si tu es Christus, dic
 nobis. Et ait illis. Si uobis
 dixerō non credetis, si autē
 & interrogauerō nō respo
 debitis mihi, neque dimitte
 tis. Ex hoc tempore autē
 erit filius hominis sedens
 a dextris uirtutis dei. Dixe
 runt autē omnes. Tu ergo
 es filius dei? Qui ait. Vos
 dicitis me esse. At illi dix
 erunt. Quid adhuc desyder
 am? testimoniū? Ipsi enim
 audiuius de ore ipsius.
 Et surgens omnis multitudo
 eorum duxerunt illū ad
 Pilatū. Cœperunt autē illū
 accusare dicētes. Hūc de
 phēdimus subuertentē gen
 tē, & prohibentē tributa
 dare Cæsari, dicentem se
 Christum regem esse. Pila
 tus autē interrogauit eum
 dicens. Tu es rex iudeorū?
 At ille respondens illi ait.
 Tu dicis. Ait autē Pila
 tus ad principes sacerdotum
 & turbas. Nihil inuenio
 causæ in hoc homine. At
 illi inualescebant dicentes.
 Cōmouet populum docēs
 per uniuersam Iudæam
 exorsus a Galilæa usque
 hūc locū. Pilatus autē
 audiens galilæā, interro
 gauit nū homo galilæus
 esset. Et ut cognouit quod
 de Herodis potestate esset
 remisit eū ad Herodē, qui
 & ipse Hierosolymis erat
 illis diebus. Herodes autē
 uiso Iesu, gauisus est
 ualde. Erat enim cupiens
 ex multo tempore uidere
 eū, eo quod audiret multa
 de eo, & sperabat signum
 aliquod uidere ab eo fieri.
 Interrogabat autē eum
 multis sermonibus. At ipse
 nihil illi respondebat. Sta
 bant autē principes sacer
 dotum & scribæ acriter
 accusantes eū. Spreuit
 autē illū Herodes cum
 exercitibus suis, & illū
 induitū ueste splendida,
 & remisit ad Pilatum. Et
 facti sunt amici Pilatus
 & Herodes

Cap. 23.

*Ve pilatus iesu corā pñci-
pib9 sacer. & excofuit.*

καὶ Ἡρώδης ἐν αὐτῇ ἡμέρᾳ μετ' ἀλλήλων, πρὸς
 ὑπάρχον γὰρ ἐν ἔχθρᾳ ὄντες πρὸς ἑαυτούς.
 Πιλάτῳ δὲ συγκαλεσάμενοι τοὺς ἀρχιε-
 ρεῖς, καὶ τοὺς ἄρχοντας, καὶ τὸν λαόν, εἶπερ
 πρὸς αὐτούς. Προσιλέγκατέ μοι τὸν ἄνθρω-
 πον τούτον, ὃς ἀποστέφοντα τὸν λαόν. καὶ
 ἰδοὺ ἐγὼ ἐνώπιόν ὑμῶν ἀνακρίνας, οὐδέ μ'
 ἔβρομ' ἐν τῷ ἄνθρωπῳ τούτῳ αἴτιον, ὡρ κα-
 τήγορᾶτε κατ' αὐτοῦ. ἀλλ' οὐδέ Ἡρώδης, ἀνέ-
 पेμφα γὰρ ὑμᾶς πρὸς αὐτόν, καὶ ἰδοὺ οὐδὲν
 ἄξιον θανάτου ὅσιν πεπραγμένον αὐτῷ, πα-
 δεύσας ὄω αὐτόν, ἀπολύσω. ἀνάγκη δὲ
 εἶχεν ἀπολύειν αὐτοῖς κατὰ ἑορτὴν ἓνα, ἀνέ-
 κραξάμ δὲ παμπληθεὶ λέγοντες, ἄρει τοῦ-
 τομ, ἀπόλυσον δὲ ἡμῖν βαρραββάρ, ὃς τις ἦν
 διὰ σάσιν τινὰ γενομένη ἐν τῇ πόλει, καὶ
 φόνον βεβλημένος εἰς φυλακίαν. πάλιν ὄω
 ὁ πιλάτῳ προσιφώνησεν δέλωρ ἀπολύ-
 σαι τὸν Ἰησοῦν, ὃι δὲ ἐφώνουσι λέγοντες.
 Σταύρωσον σαύρωσον αὐτόν. ὁ δὲ τρί-
 τομ εἶπερ πρὸς αὐτούς. τί γὰρ κακὸν εἶ-
 ποίκατε οὗτος; οὐδὲν αἴτιον θανάτου ἔβ-
 ρομ ἐν αὐτῷ, παδεύσας ὄω αὐτόν ἀπολύ-
 σω, ὃι δὲ ἐπέκεντο φωναῖς μεγάλας αἰ-
 τοῦμένοι αὐτόν σαυρωδίωαι, καὶ κατήχυ-
 ορ αἰφωναὶ αὐτῶν καὶ τῶν ἀρχιερέων. ὁ δὲ
 πιλάτος ἐπέκρινεν γενέσθαι τὸ αἴτημα
 αὐτῶν. ἀπέλυσεν δὲ τὸν διὰ σάσιν καὶ
 φόνον βεβλημένον εἰς τὴν φυλακίαν ὄρ ἡ-
 τοῦτο, τὸν δὲ Ἰησοῦν παρῆδωκεν τῷ
 δελημάτι αὐτῶν. καὶ ὡς ἀπήγαγον αὐ-
 τόμ, ἐπιλαβόμενοι σίμωνος τίνος κυρη-
 ναίου ἐρχομένου ἀπαρχοῦ ἐπέδκαμ αὐτῷ
 τὸν σαυρόμ φέρεμ ὄπιθεμ τοῦ Ἰησοῦ. ἠκο-
 λούδα δὲ αὐτῷ πολὺ πλῆθος τοῦ λαοῦ,
 καὶ γυναικῶν, αἱ καὶ ἐκόπνοντο, καὶ ἐ-
 δεύουμ αὐτόμ. στραφεῖς δὲ πρὸς αὐτάς ὁ
 Ἰησοῦς εἶπερ. θυγατέρες ἱερουσαλήμ μὴ
 κλαίετε ἐπ' ἐμὲ, πλὴν ἐφ' ἑαυτάς κλαίετε
 καὶ ἐπὶ

Barabbas dimittit.

Clamat Crucifige eum,

Adiudicatur,

Ducit ad affigendum.

*Iesu ad mulieres post se
plagentes.*

in ipsa die, nam antea inimici erant in-
 ter se. Pilatus autem conuocatis princi-
 pibus sacerdotum & magistratibus, &
 plebe dixit ad illos. Obtulistis mihi
 hunc hominem, quasi auertentē popu-
 lum, & ecce ego corā uobis interrogans
 nullum crimen inuenio in homine isto
 ex his de quib9 accusatis eū. Sed neq;
 Herodes, nā remisi uos ad illum, & ec-
 ce nihil dignū morte actum est ei. Emē
 datum ergo illum dimittā. Neceffe au-
 tem habebat dimittere eis per diem fe-
 stum unum. Exclamauit autē simul uni-
 uersa turba dicens. Tolle hūc, & dimit-
 te nobis Barabban, qui erat propter se-
 ditionem quandam factam in ciuitate
 & homicidium missus in carcerem. Ite-
 rum autem Pilatus locutus est ad eos,
 uolens dimittere Iesum. At illi clama-
 bant dicens. Crucifige crucifige eum.
 Ille autem tertio dixit ad illos. Quid
 enim mali fecit iste? Nullam causam
 mortis inuenio in eo. Corripiam ergo
 illū & dimittam. At illi instabant uoci-
 bus magnis postulantes ut crucifigere-
 tur, & inualefcebant uoces eorum, & lum-
 morum sacerdotū. Et pilatus adiudica-
 uit fieri petitionē eorum. Dimisit autē illis
 eum qui propter homicidiū & seditio-
 nem missus fuerat in carcerē quem pe-
 tebant. Iesum uero tradidit uoluntati
 eorum. Et cū ducerent eū, apprehenderunt
 Simonē quendam Cyrenēsem uenientē
 de uilla, & iposuerūt illi crucē ut porta-
 ret post Iesū. Sequebat autē illū multa
 turba populi & mulier, q̄ plangebant
 & lamentabant eum. Cōuersus autē ad
 illas Iesus dixit. Filiae Hierusalē, nolite
 flere super me, sed super uos ipsas flere,
 & super

καὶ ἐπὶ τὰ τέκνα ὑμῶν, ὅτι ἰδοὺ ἔρχονται
 ἡμέραι ἐν αἷς ἐροῦσιν, μακάριοι αἱ εἶρα
 κοιλίαι αἱ ὅνκ ἐγγύνησαν, καὶ μασοὶ οἱ ὄνκ
 ἐθάλασαν. τότε ἄρξονται λέγειν τοῖς ὄρε-
 σιν, πέσετε ἐφ' ὑμᾶς, καὶ τοῖς βουνοῖς κα-
 λυψάτε ἡμᾶς, ὅτι ἐν τῷ ἕρῳ ἐβύλω ταῦ-
 τα ποιοῦσιν, ἐν τῷ ἕρῳ τί γήνηται, ἢ γον-
 ῖο δὲ καὶ ἕτεροι δύο κακοῦργοι σὺν αὐτῷ ἀνα-
 ρεθῶν. καὶ ὅτε ἀπῆλθον ἐπὶ τὸν τόπον τὸ
 καλὸν κρημνισμὸν κρημνισμὸν, ἐκείθεν ἔσπευσαν αὐτὸν
 τὸν κακοῦργον, ὃν μὲν ἐκ δεξιῶν, ὃν δὲ ἀ-
 ἄριστερῶν. ὁ δὲ ἸΗΣΟΥΣ ἔλεγεν. Πάτερ, ἄφε-
 συ τῶν, ὅτι οὐκ οἶδασιν τί ποιοῦσιν. Διαμε-
 ρίζομενοι δὲ τὰ ἱμάτια αὐτοῦ, ἔβαλλον κλη-
 ρισμὸν. καὶ εἰς κείνους λαοὺς διεσπάρη. ὁ δὲ
 κλημνισμὸν δὲ καὶ οἱ ἄρχοντες σὺν αὐτοῖς λέγοντες,
 ἄλλοις ἔσωσεν, σὺ αὐτὸν, εἰ δὲ οὗτος ὄστις
 ὁ ΧΡΙΣΤΟΣ ὁ τοῦ θεοῦ ἐκλεκτός, ἐνέπαυον ἐ-
 αὐτῷ καὶ οἱ στρατιῶται τροσπαχόμοιοι καὶ
 ὄχι προσφύροντες αὐτῷ, καὶ λέγοντες, εἰ σὺ
 εἶ ὁ βασιλεὺς τῶν Ἰουδαίων σῶσον σεαυτὸν.
 ἢ μὲν καὶ ἐπιγραφὴν γεγραμμένην ἐπ' αὐτῷ,
 ἑβραϊστικῶν ἑλληνιστικῶν καὶ ῥωμαϊκῶν, καὶ
 ἑβραϊκῶν, οὗτος ὄστις βασιλεὺς τῶν Ἰουδαί-
 ων. εἰς δὲ τῶν κρημασθέντων κακοῦργων ἐ-
 βλασφήμησεν αὐτὸν λέγων, εἰ σὺ εἶ ὁ ΧΡΙΣΤΟΣ
 σῶσον σεαυτὸν καὶ ἡμᾶς. ἀποκριθεὶς δὲ ὁ ἔτε-
 ρος ἐπετίμα αὐτῷ λέγων. Οὐδέ φοβῆ σὺ τὸν
 θεόν, ὅτι ἐν τῷ αὐτῷ κρίματι εἶ. καὶ ἡμεῖς
 μὲν, δικαίως ἄξιοι ὄντες ἐπράξαμεν ἀπολαμ-
 βάνομεν, οὗτος δὲ οὐδὲν ἄτοπον ἐπραξεν.
 καὶ ἔλεγεν τῷ ἸΗΣΟΥ. Μνήσθητί μου κύριε
 ὅταν ἔλθῃς ἐν τῇ βασιλείᾳ σου. καὶ εἶπερ
 αὐτῷ ὁ ἸΗΣΟΥΣ. Ἀμὲν λέγω σοι, σήμερον μετ'
 ἐμοῦ ἔσῃ ἐν τῷ παραδείσῳ. ἢ μὲν δὲ ὡσεὶ ὥρα
 ἕκτη, καὶ σκότος ἐγένετο ἐφ' ὅλην πλὴν γῆν
 ἕως ὥρας ἑνάτης, καὶ ἐσκοτίσθη ὁ ἥλιος, καὶ
 ἐσχίσθη τὸ καταπέτασμα τοῦ ναοῦ μέ-
 σον, καὶ φωνήσας φωνῇ μεγάλῃ ὁ ἸΗΣΟΥΣ,
 εἶπε.

& super filios uestros. Qm̄ ecce ueniēt
 dies in quibus dicent. Beatæ steriles, &
 uentres qui non genuerunt, & ubera q̄
 nō lactauerunt. Tunc incipient dicere
 montibus, cadite super nos, & collibus
 operite nos. Quia si in humido ligno
 hæc faciunt, in arido quid fiet? Duce-
 bantur aut̄ & aliῖ duo facinorosi cū eo,
 ut interficerentur. Et postq̄ uenerūt in
 locū qui uocatur Caluaria, ibi crucifixe-
 runt eum, & facinorosos unū a dextris
 alterū a sinistris. Iesus aut̄ dicebat. Pa-
 ter, remitte illis, non em̄ sciunt quid fa-
 ciunt. Diuidentes uero uestimēta eius
 miserunt sortes. Et stabat populus spe-
 ctans, & deridebant eum principes
 cū eis dicentes. Alios saluos fecit, se sal-
 uū faciat, si hic est Christus dei electus.
 Illudebāt aut̄ ei & milites accedētes, &
 acetū offerētes ei & dicētes. Si tu es rex
 iudæorū, saluū te fac. Erat aut̄ & inscri-
 ptio scripta sup̄ eū litteris græcis, & la-
 tinis, & hæbraicis, hic est rex Iudæorū.
 Vnus aut̄ de his q̄ pendebant latroni-
 bus blasphemabat eū dicens. Si tu es
 Christus, saluū fac teipsum & nos. Re-
 spondens aut̄ alter increpabat eum di-
 cens. Neq̄ tu times deū, qui in eadem
 damnatione es. Et nos quidem iu-
 ste digna factis recipimus. Hic uero
 nihil mali gessit. Et dicebat ad Iesum.
 Domine, memento mei cum ueneris
 in regnum tuum. Et dixit illi Iesus.
 Amen dico tibi, hodie mecum eris in
 paradiso. Erat autem fere hora sexta,
 & tenebræ factæ sunt, in uniuersam
 terram usq̄ in horam nonā. Et obscu-
 ratus est sol, & uelum templi scissum est
 mediū. Et clamans uoce magna Iesus

Ducit et duo latrones.

Crucifigitur Iesus

Iridet in cruce.

Blasphemat et a latrone.

Ut tenebre facte sunt.

Q 4 ait

Cap. 23. 24.

Moritur iesus.

Vt Centurio et turba iudæes portā glorificabāt deum.

A Joseph ab Arimathia deponit iesū et sepelit.

ἔειπε, πάτερ εἰς χεῖράς σου παραδίδομαι
 τὸ πνεῦμά μου, καὶ ταῦτα εἰπὼν, ἔθηκεν
 σπῆναι. ἰδοὺ δὲ ὁ ἑκατόνταρχος ἐγενόμενος,
 ἐδοξάσατο τὸν δεῖν λέγων, ὄντως ὁ ἄνθρωπος
 οὗτος δίκαιος ἦν, καὶ πάντες οἱ συμπά-
 ρα γενόμενοι ὄχλοι ἐπὶ τῷ δευτέρῳ ταύ-
 τῳ, θεωροῦντες τὰ γενόμενα τῷ ἵπποντες· ἔαν
 ἦν τὰ σήδη ὑπέσβεστον, εἰσῆκτοσαμ ἢ πάν-
 τες οἱ γνωσθὲν αὐτῷ μακρόθεν, καὶ γυναικες
 αἱ σωακολουθήσασαι αὐτῷ ἀπὸ φιλί γαλι-
 लाίας, ὄρωσαι ταῦτα, καὶ ἰδοὺ ἀνὴρ ὀνόματι
 Ἰωσήφ βουλῶντης, ὑπάρχων ἀνὴρ ἀγαθὸς
 καὶ δίκαιος, οὗτος οὐκ ἦν συγκατατεθηκνός
 τῆ βουλῆ καὶ τῆ πράξεα αὐτῶν, ἀπὸ ἀριμαθαί-
 ας πόλεως ἦν Ἰουδαίω, δεσ καὶ προσεδέ-
 χετο καὶ αὐτὸς τὸν βασιλείῳ τῷ δεοῦ, ὄ-
 ντως προσελθὼν τῷ πιλᾶτῳ, ἠτήσατο τὸ σῶ-
 μα τῷ ἸΗΣΟΥ, καὶ κατελὼν αὐτὸ ἐνετύλιξεν
 αὐτὸ σίνδονι, καὶ ἔθηκεν αὐτὸ ἐν μνήματι λα-
 ξῶντι, ὃ οὐκ ἦν, ὁ δὲ ἐπὶ οὐδὲν κείμενον.
 καὶ ἡμέρα ἦν παρασκηνή, καὶ σάββατον ἐπέφω-
 σκεν, κατακοιμήσασα ἢ γυναικες αἱ ἴ-
 νες ἦσαν σωεκληθυαὶ αὐτῷ ἐκ φιλί γαλι-
 लाίας, ἐδέασαντο τὸ μνημεῖον, καὶ ὡς ἐτέθη
 τὸ σῶμα αὐτοῦ, ὑποσφραγίσασα δὲ, ἠτοίμα-
 σαρ ἀρώματα καὶ μύρα, καὶ τὸ μὲν σάββα-
 τὸν ἠσύχασαν κατὰ τὸν ἐντολίον.

τῆ δὲ μετὰ τῶν σαββάτων, ὄρθρου βαδέ-
 ος ἦλθον ἐπὶ τὸ μνημεῖον φέρονσαι ἀκρίματα
 σαρ ἀρώματα, καὶ τίνες σὺν αὐταῖς. ἔυρον
 δὲ τὸν λίθον ἀποκεκυλισμένον ἀπὸ τοῦ
 μνημείου, καὶ εἰσελθοῦσαι εὐρον τὸ σῶ-
 μα τῷ κυρίῳ ἸΗΣΟΥ, καὶ ἐγγύειον ἐν τῷ δι-
 ἀπορεῖσθαι αὐτὰς περὶ τούτου, καὶ ἰδοὺ δύο
 ἄνδρες ἐπέσασαν αὐταῖς, ἐν ἑσθῆσιν ἄσφα-
 πτοῦσαις. ἐκφοβῶν δὲ γενόμενων αὐτῶν,
 καὶ κλίνουσῶν τὸ πρόσωπον εἰς τὸν γῆν,
 εἶπον πρὸς αὐτὰς. τί ζητεῖτε, τὸν ζῶντα
 μετὰ τῶν νεκρῶν; ὃνκ ἔστιν ὧδε, ἀλλ
 ἠγέρθη.

Vt surrexit.

Vt mulieres veniunt ad monumentū iesu ungt.

Vt ab angelis solantur.

ait. Pater, in manus tuas comendo spi-
 ritum meum. Et hæc cum dixisset expi-
 ravit. Videns autem Centurio, quod
 factum fuerat, glorificavit deum dicēs:
 Vere hic homo iustus erat. Et omnis
 turba eorum qui simul aderant ad spe-
 ctaculum istud, & uidebant quæ fiebāt
 percutientes pectora sua reuerteban-
 tur. Stabant autem omnes notī eius a
 longe, & mulieres quæ secutæ eū erant
 a Galilæa hæc uidentes. Et ecce uir no-
 mine Ioseph, decurio qui erat uir bo-
 nus & iustus, hic nō cōsenserat consilio
 & actib⁹ eor⁹, oriūdu ab Arimathæa
 ciuitate Iudæorū, qui expectabat & ip-
 se regnum dei. Hic accessit ad Pilatum
 & petijt corpus Iesu, & depositum in-
 uoluit in sindone, & posuit illud in mo-
 numento exciso, in quo nondū quisq⁹
 positus fuerat. Et dies erat parasceue
 & sabbatum illucescebat. Subsecutæ
 autem mulieres quæ cum eo uenerant
 de Galilæa uiderunt monumentum,
 & quemadmodum positum erat cor-
 pus ei⁹, Reuertētes aut̄ parauerūt aro-
 mata & unguenta, & sabbato quidem
 quieuerunt secundum mandatum.

XXIII
 Una autem sabbati profundo crepu-
 sculo uenerunt ad monumentum por-
 tātes q̄ parauerāt aromata, & nōnullæ
 cum illis, & inuenerunt lapidem reuo-
 lutum a monumento, & ingressæ non
 inuenerunt corpus domini Iesu. Et fa-
 ctum est dum mente consternatæ es-
 sent de isto, ecce duo uiri steterunt se-
 cus illas in uestibus fulgentibus. Cum
 timerent autem & declinarent uultum
 in terram, dixerunt ad illas. Quid quæ-
 ritis uiuētē cū mortuis? Nō est hic, sed
 surrexit

ἠγέρθη, κινήθη ὡς ἐλάλησεν ὑμῖν, ἔτι
 ὦν ἐν τῇ γαλιλαίᾳ λέγων, ὅτι δεῖ τὸν
 υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου παρ' αὐθιῶν εἰς χεῖρας ἀν-
 θρώπων ἀμαρτωλῶν, ἑσταυρωθῆναι, ἃ τῇ
 τρίτῃ ἡμέρᾳ ἀναστῆναι, καὶ ἐμνήσασθαι ἑξ ἡ-
 μάτων αὐτοῦ, ἃ ὑποσχετάσθαι ἀπὸ τοῦ μνημεί-
 ου, ἀπὸ τῆς ἡμέρας πάντων ταῦτα ἑξ ἑκατο-
 νῶν, ἃ ἡμεῖς ἠκούσαμεν, καὶ ἃ οἱ λοι-
 πὰ σὺν αὐτοῖς, ἐλεγχοῦμεν πρὸς τοὺς ἀποστό-
 λους ταῦτα, καὶ ἐφάνησάν τινος ἑσώπιον αὐτῶν
 ὡσεὶ λῆρος τὰ ῥήματα αὐτῶν, καὶ ἠπίστωσαν
 αὐτοῖς, ὁ δὲ ἐπέειπεν ἀναστὰς ἐδραμον ἐπὶ
 τὸ μνημεῖον, καὶ παρακύψας, βλέπων τὰ ὀ-
 θύονα κείμενα μόνα, καὶ ἀπῆλθεν πρὸς ἑαυ-
 τὸν θανάτῳ τὸ γεγονός, καὶ ἰδοὺ δύο ἄν-
 ῳτων ἦσαν παρεδρόμοι ἐν αὐτῇ τῇ ἡμέ-
 ρᾳ εἰς κώμην ἀπέχουσαν σαδέιους ἐξήκοντα
 ἀπὸ ἱερουσαλὴμ, ἡ ὄνομα ἐμμαουὺς, καὶ αὐτοὶ
 ἑμίλου πρὸς ἀλλήλους περὶ πάντων τῶν
 συμβεβηκότων τούτων, καὶ ἐγγύεον ἐν τῷ ὁμι-
 λῆν αὐτοῦ καὶ συζητεῖν, καὶ αὐτοὺς ὁ ἰη-
 σοῦς ἐγγίσας σιωποῦντες αὐτοῖς, οἱ δὲ
 ὀφθαλμοὶ αὐτῶν ἐκρατοῦντο τοῦ μὴ ἐπινοῶ-
 ῖν αὐτόν, εἶπερ δὲ πρὸς αὐτοὺς, τίνες οἱ λό-
 γοι οὗτοι, οὗς ἀντιβάλλετε πρὸς ἀλλήλους πε-
 ρισωτοῦντες, καὶ ἐσεὶ σκυθρωποὶ; ἀποκρί-
 θεις δὲ εἰς, ὃ ὄνομα κλεόπας, εἶπερ πρὸς αὐ-
 τόν, σὺ μόνον παροικεῖς ἱερουσαλὴμ, καὶ
 οὐκ ἔγνωσ τὰ γενόμενα ἐν αὐτῇ ἐν ταῖς ἡ-
 μέραις ταύταις; καὶ εἶπερ αὐτοῖς, ποῖα; οἱ
 δὲ εἶπον αὐτῷ, τὰ περὶ ἰησοῦ τοῦ ναζω-
 ραίου, ὃς ἐγγύεον ἀνὴρ προφήτης, δυνατὸς
 ἐν ἔργῳ καὶ λόγῳ, ἐναντίον τοῦ θεοῦ, καὶ
 πάντες τοῦ λαοῦ, ὅπως τὸ παρεδωκάν
 αὐτόν οἱ ἀρχιερεῖς, καὶ οἱ ἀρχόντες ἡ-
 μῶν εἰς κρίμα θανάτου, καὶ ἐσάνθρωσαν
 αὐτόν, ὑμεῖς δὲ ἠλπίζομεν, ὅτι αὐτὸς ὄξει
 ὁ μέλλων λυτρωθῆναι τὸν Ἰσραὴλ.

ἀλλάγε

surrexit. Recordamini qualiter locu-
 tus est uobis, cū adhuc in Galilæa esset
 dicens. Quod oportuerit filiū hoīs tra-
 di in manus hominū peccatorū, & cru-
 cifigi, & die tertia resurgere. Et recorda-
 tæ sunt uerborū eius, & regressæ a mo-
 numento nunciauerūt hæc omnia illis
 undecim, & cæteris omnibus. Erat autē
 Maria magdalene & Ioanna & Maria
 Iacobi, & cæteræ quæ cū eis erant, quæ
 dicebāt ad apostolos hæc. Et uisa sunt
 ante illos ceu deliramentū uerba illa-
 rum, & non crediderūt illis. Petrus autē
 surgens cucurrit ad monumentū, & p-
 spiciens uidit lintamina sola posita,
 & abiit apud semetipsum mirās quod
 acciderat. Et ecce duo ex illis ibāt eodē
 die in castellū quod aberat spatio sta-
 diorum sexaginta ab Hierusalem noīe
 Emaus, & ipsi cōfabulabantur inter se,
 de his oibus quæ acciderāt. Et factum
 est dū confabularent & secū q̄rerent,
 & ipse Iesus appropinquans ibat cum
 illis. Cæteræ oculi illorum tenebantur,
 ne eum agnoscerent. Et ait ad illos.
 Qui sunt hi sermone quos cōfertis in-
 ter uos ambulantes, & estis tristes? Et
 respondens unus cui nomen Cleopas,
 dixit ei. Tu solus peregrinus es in Hier-
 rusalem, & non cognouisti quæ facta
 sunt in illa his diebus? Quibus ille dī-
 xit. Quæ? Et dixerunt. De Iesu Naza-
 reno, qui fuit uir propheta, potens in
 opere & sermone, coram deo & toto
 populo. Et quomodo eum tradide-
 runt summi Sacerdotes, & Principes
 nostri in damnationem mortis, & cru-
 cifixerunt eum. Nos autē sperabamus,
 eū esse illū qui redēpturus esset Israel.

Et nunc

Ut nunciauerūt h' discipul'

Ut petrus iuit videre h'

De duob' discipul' eunt' b9 in Emaus.

Cap. 29.

Ἀλλά γε σὺ πάσι τούτοις εἶπες ταύτων
 ἡμέρας ἄγα σήμερον ἀφ' οὗ ταῦτα ἐγγύον-
 το. Ἀλλὰ καὶ γυναῖκες ἄνερ θύη μῶν θύεση
 σαμ ἡμᾶς, γενόμενα ὄρθηται ἐπὶ τὸ μνη-
 μέομ. καὶ μὴ εὐροῦσαι τὸ σῶμα αὐτοῦ, ἢ λ-
 δομ λέγουσα, καὶ ὁ πᾶσι αὐτῶν ἀγγέλωμ ἕωρα
 κέναι, οἱ λέγουσι αὐτὸν ζῶν. καὶ ἀπῆλθον
 ἄνερ τῶν σὺν ἡμῖν ἐπὶ τὸ μνημέομ, καὶ εὐ-
 ρον ὄντως, καθὼς καὶ αἱ γυναῖκες εἶπον, αὐτῶν
 ἢ οὐκ εἶδον. καὶ αὐτὸς εἶπερ πρὸς αὐτοὺς, ὅτι ἀ-
 νόητοι καὶ βραδύαι τῆ καρδία τῶ πνεύματι ἐπι-
 πάσιμ, οἱ ἐλάλῃσαμ οἱ προφητῶν, οὐχὶ ταῦ-
 τα εἶδεν παθεῖν τὸν Χριστόν, ὅτι εἰσελθὼν εἰς
 πλὴν δόξαμ αὐτῶν, καὶ ἀξέσμητος ἀπὸ μωσέως
 ὅτι ἀπὸ πάντων τῶν προφητῶν, διημελώθημεν
 αὐτοῖς ὅτι πάσαις ταῖς γραφαῖς τὰ περὶ αὐ-
 τῶν. καὶ ἠγίσαμ εἰς πλὴν κώμωμ ὅτι ἐπορεύον-
 ται, καὶ αὐτὸς προσεποῖετ πορρωτέρω πορεύ-
 εσθαι. καὶ παρεβίασαντ αὐτὸν λέγοντες, μῆ-
 νομ μετ' ἡμῶν, ὅτι πρὸς ἑσπέραμ ὄζειμ, ὅτι κεί-
 ῃ ἡμέρῃ ἢ ἡμέρῃ, καὶ εἰσῆλθον τῶ μεῖναι σὺν
 αὐτοῖς, καὶ ἐγγύετο ὅτι κατὰ κλιθῆναι αὐ-
 τὸν μετ' αὐτῶν λαβῶν τὸν ἄρτον εὐλόγησεν
 καὶ κλάσας, ἐπέδιδου αὐτοῖς. αὐτῶν δὲ δ' ἡ-
 κροίχθησαμ οἱ ὀφθαλμοὶ ὅτι ἐπέγνωσαμ ἄν-
 τόν. καὶ αὐτὸς ἄφαντος ἐγγύετο ἀπὸ αὐτῶν.
 καὶ εἶπον πρὸς ἀλλήλους, οὐχὶ ἡ καρδία ἡ-
 μῶν καλομνήμη ἢ ὅτι ἡμῖν, ὡς ἐλάλα ἡμῖν
 ὅτι τῆ δόξῃ, καὶ ὡς διήνοιγεμ ἡμῖν τὰς γρα-
 φὰς, καὶ ἀνασάντες αὐτῆ τῆ ὥρα, ὑπέστρεψαμ
 εἰς Ἱερουσαλήμ, ὅτι εὐρον σωθηροισμῶν τῶν
 ἐνδεκα, ὅτι τῶν σὺν αὐτοῖς λέγοντας, ὅτι ἠγέ-
 θη ὁ κύριος ὄντως, καὶ ὤφθη σίμωνι. καὶ αὐτοὶ
 θύηγοῦντο τὰ ὅτι τῆ δόξῃ, καὶ ὡς ἐγνώθη αὐ-
 τοῖς, ὅτι τῆ κλάσῃ τῶ ἄρτου. ταῦτα δὲ αὐτῶν
 λαλούντων, αὐτὸς ὁ Ἰησοῦς ἔση ὅτι μέσῳ αὐ-
 τῶν, καὶ λέγει αὐτοῖς, εἰρήνη ὑμῖν. πτοκθέν-
 τες δὲ καὶ ἔμφοβοι γενόμενοι ἐδόκωμ
 πνεῦμα θεωρεῖν. καὶ εἶπεν αὐτοῖς.

τί τεταρτ

Et nūc super hęc omnia tertio dies est
 hodie, q̄ hęc facta sunt. Sed & mulie-
 res quædam ex nostris terruerunt nos,
 quæ ante lucē fuerunt ad monumentū
 & nō inuento corpore eius, uenerūt di-
 centes, se etiam uisionem angelorū ui-
 disse, qui dicunt eum uiuere. Et abierūt
 quidam ex nostris ad monumentū, &
 ita inuenerunt sicut mulieres dixerunt,
 ipsum uero non inuenerunt. Et ipse di-
 xit ad eos. O stulti & tardi corde ad cre-
 dendum in omnibus quæ locuti sunt
 prophetæ. Nōne hęc oportuit pati Chri-
 stum, & intrare in gloriam suam? Et in-
 cipiens a Mose & omnibus prophetis,
 interpretabatur illis in omnibus scriptu-
 ris quæ de ipso erant. Et appropinqua-
 uerunt castello quo ibant, & ipse p̄sefe-
 rebat se lōgius ire. Et coegerunt illū di-
 cētes. Mane nobiscū, qm̄ aduerspascit,
 & inclinat⁹ ē dies, & itrauit ut maneret
 cū illis. Et factū est dū recūberet cū eis,
 accepit panem & benedixit ac fregit, &
 porrigebat illis. Et aperti sūt oculi eorū,
 & cognouerunt eum, & ipse euauit ex
 oculis eorū. Et dixerunt inter se. Nōne
 cor nostrū ardens erat in nobis, dū loq̄-
 retur nobis in uia, & aperiret nobis scri-
 pturas? Et surgentes eadem hora re-
 gressi sunt in Hierusalem & inuenerūt
 congregatos undecim, & eos qui cum
 illis erant dicentes. Surrexit dominus
 uere, & apparuit Simoni. Et ipsi nar-
 rabant quæ gesta erant in uia, & quo-
 modo cognitus fuisset sibi in fractione
 panis. Dum autem hęc loquuntur, ste-
 tit Iesus in medio eorum & dixit. Pax
 uobis. Cōturbati uero & conterriti, exi-
 stimabant se spiritū uidere. Et dixit eis
 Quid

Vt ij discipuli regressi i hie-
rusalem narrauerunt ea alijs

Interim iesu apparuit se eis
stat i medio eorum

τί ταραγμῶν ἐστέ, καὶ διὰ τί διαλογίζεσθε
 ἀναβαίνουσιν ἐν ταῖς καρδίαις ὑμῶν; ἴδετε
 τὰς χεῖρας μου καὶ τοὺς πόδας μου, ὅτι αὐτὸς
 ἐγὼ εἰμὶ. καὶ λαφύσαστέ με καὶ ἴδετε, ὅτι πνεῦ
 μα σάρκα ἐστὶν ὅσα οὐκ ἔχουσιν, καθὼς ἐμὲ θεω
 ρεῖτε ἔχοντα. καὶ τοῦτο εἰπὼν, ἐπέδραξεν αὐ
 τοῖς τὰς χεῖρας καὶ τοὺς πόδας. ἔτι δὲ ἀπι
 σοῦντων αὐτῶν ἀπὸ τῆς χαρᾶς ἐθαυμάζον
 τινες, εἰπερ αὐτοῖς, ἔχετέ τι βρώσιμον ἐνθά
 δε; οἱ δὲ ἐπέδωκαν αὐτῶν ἰχθύου ὀπίου μέ
 ρος, καὶ ἀπὸ μελισσίου κηρίου. καὶ λαβὼν
 ἐνώπιον αὐτῶν ἔφαγεν. εἰπερ δὲ αὐτοῖς, οὗτοι
 οἱ λόγοι οὗτοι ἐλάλησα πρὸς ὑμᾶς ἔτι ὅμ
 ῶν ὑμῖν, ὅτι δεῖ πληρωθῆναι πάντα τὰ γεγραμ
 μένα ἐν τῷ νόμῳ Μωσέως καὶ προφηταῖς καὶ
 ψαλμοῖς περὶ ἐμοῦ. τότε διήνοιξεν αὐτῶν τὸ
 νοῦν τοῦ σωθῆναι τὰς γραφάς, καὶ εἰπερ αὐ
 τοῖς, ὅτι οὕτως γέγραπται, καὶ οὕτως ἔδει
 παθεῖν τὸν Χριστόν, καὶ ἀναστῆναι ἐκ νε
 κρῶν τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ, καὶ κηρυχθῆναι ἐπὶ τῷ
 ὀνόματι αὐτοῦ μετάνοιαν καὶ ἄφεσιν ἁμαρ
 τιῶν ἐν πάντα τὰ ἔθνη, ἀρχάμενον ἀπὸ ἱε
 ρουσαλήμ. ὑμεῖς δὲ ἐστέ μάρτυρες τούτων.
 καὶ ἰδὼν ἐγὼ ἀποσέλω πλὴν ἐπαγγελίᾳ ἢ
 πατρὸς μου ἐφ' ὑμᾶς, ὑμεῖς δὲ καθίσατε ἐν
 τῇ πόλει Ἱερουσαλήμ, ἕως ὅτου εὐδοήσῃτε θύνα
 μιρ ἢ ἕψους, ἢ ἡ γαγγήμ δὲ αὐτοῦ ἐξ ἕως
 εἰς βηθανίαν, ἐπ' ἧς τὰς χεῖρας αὐτοῦ ἐυ
 λόγησεν αὐτοῦ, καὶ ἐγένετο ἐν τῷ εὐλογίῳ
 αὐτοῦ αὐτοῦ, διέσκη ἀπὸ αὐτῶν, καὶ ἀνεφέρετο
 εἰς τὸν οὐρανόν. καὶ αὐτοὶ προσκυνήσαντες αὐ
 τόν, ὑπέστρεψαν εἰς Ἱερουσαλήμ μετὰ χαρᾶς
 μεγάλης, καὶ ἤσαν διαπαντός ἐν τῷ
 ἱερῷ, ἀνοῶτες ἐὼς εὐλογοῦσθαι
 τὸν θεόν ἡμῶν.

Quid turbati estis, & cogitationes ascen
 dunt in corda uestra? Videte manus
 meas & pedes, quia ego ipse sum. Palpa
 te & uide, quia spiritus carnem & ossa
 non habet, sicut me uideatis habere.
 Et cum hæc dixisset, ostendit eis ma
 nus & pedes. Adhuc autem illis nõ cre
 dentibus p̄ gaudio & miratibus dixit.
 Habetis hic aliquid, quod manduceat?
 At illi obtulerunt ei partem piscis asii,
 & fauum mellis. Et accepit, & in conspe
 ctu illorū comedit. Et dixit ad eos. Hæc
 sunt uerba quæ locutus sum ad uos cū
 adhuc essem uobiscum, quoniã necesse
 est impleri omnia quæ scripta sunt in
 lege Mosi & prophetis & psalmis de me.
 Tunc aperuit illorum mentem, ut in
 telligerent scripturas, & dixit eis.
 Sic scriptum est, & sic oportebat Chri
 stum pati, & resurgere a mortuis ter
 tio die, & prædicare in nomine eius
 pœnitentiam & remissionem peccato
 rum in omnes gentes, initio factõ ab
 Hierusalem. Vos autem estis testes ho
 rum. Et ecce ego mitto promissum pa
 tris mei in uos, uos autem sedete in ciui
 tate Hierusalem, quoad usq; induami
 ni uirtute ex alto. Eduxit autem eos fo
 ras usq; in Bethaniam, & eleuatis ma
 nibus suis benedixit eis. Et factum est
 dum benediceret illis recessit ab eis, &
 ferebatur in cœlum. Et ipsi adorato eo
 regressi sunt in Hierusalem cum gau
 dio magno, & erant semper in templo
 laudantes & benedicentes deũ. Amen.

Palpādū se p̄buit eis.

Vt cōspectu eorū comedit.

*Aperuit illi mentē ut intelli
 gēt scripturas.*

De Ascensione dñi i celū.

ΤΕΛΟΣ ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΥ
 ΚΑΤΑ ΛΟΥΚΑΝ.

Euangelij secundum
 Lucam finis.

ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ ΚΑΤΑ
ΙΩΑΝΝΗΝ.

EVANGELIVM SECVNDVM
IOANNEM.

Cap. 1.
De diuina uerbi gnatioe,

ΕΝ ἄρχῃ ἦν ὁ λόγος, ὃς ὁ λόγος ἦν πρὸς τὸν θεόν, καὶ θεὸς ἦν ὁ λόγος. οὗτος ἦν ἐν ἀρχῇ πρὸς τὸν θεόν. πάντα δι' αὐτοῦ ἐγένετο, καὶ χωρὶς αὐτοῦ ἐγένετο οὐδὲ ἓν, ὃ γέγονεν. ἐν αὐτῷ ζωὴ ἦν, καὶ ἡ ζωὴ ἦν τὸ φῶς τῶν ἀνθρώπων, καὶ τὸ φῶς ἐν τῇ σκοτίᾳ φαίνει, καὶ ἡ σκοτία αὐτὸ οὐ κατέλαβεν. ἐγένετο ἄνθρωπος ὁ ἀπεκαλεῖτο παρὰ θεοῦ, ὄνομα αὐτῷ ἰωάννης, οὗτος ἦλθεν εἰς μαρτυρίαν, ἵνα μαρτυρήσῃ περὶ τοῦ φωτός, ἵνα πάντες πιστεύσωσιν δι' αὐτοῦ, οὐκ ἦν ἐκ αἵματος τὸ φῶς, ἀλλ' ἵνα μαρτυρήσῃ περὶ τοῦ φωτός. ἦν τὸ φῶς τὸ ἀληθινόν, ὃ φωτίζει πάντα ἄνθρωπον ἐρχόμενον εἰς τὸν κόσμον. ἐν τῷ κόσμῳ ἦν, καὶ ὁ κόσμος οὐκ ἔγνω. δι' αὐτοῦ ἐγένετο, καὶ ὁ κόσμος οὐκ ἔγνω. εἰς τὰ ἴδια ἦλθεν, καὶ οἱ ἴδιοι αὐτὸν οὐ παρέλαβον, ὅσοι δὲ ἔλαβον αὐτὸν ἔδωκεν αὐτοῖς δυνάμειν τέκνα θεοῦ γενέσθαι τοῖς πιστεύουσιν εἰς τὸ ὄνομα αὐτοῦ, οἱ οὐκ ἐξ αἱμάτων, οὐδὲ ἐκ θελήματος σαρκὸς, οὐδὲ ἐκ θελήματος ἀνδρός, ἀλλ' ἐκ θεοῦ ἐγεννήθησαν. καὶ ὁ λόγος σὰρξ ἐγένετο, καὶ ἐσκήνωσεν ἐν ἡμῖν, καὶ ἐθεασάμεθα πλὴν δόξης αὐτοῦ, δόξαν ὡς μονογενὲς παρὰ πατρός, πλήρης χάριτος καὶ ἀληθείας. ἰωάννης μαρτυρεῖ περὶ αὐτοῦ ὅτι κέκραγεν λέγων, οὗτος ἦν ὃν εἶπον ὀπίσω μου ἐρχόμενος ἐμπροσθέν μου γέγονεν, ὅτι πρῶτός μου ἦν. ©

De predicatioe Johannis in deserto,

IN principio erat uerbum, & uerbum erat apud deū, & deus erat uerbum. Hoc erat in principio apud deum. Omnia per ipsum facta sunt, & sine ipso factum est nihil, quod factum est. In ipso uita erat, & uita erat lux hominum, & lux in tenebris lucet, & tenebrae eam non comprehenderunt. Fuit homo missus a deo, cui nomen erat Ioannes. Hic uenit in testimonium, ut testimonium perhiberet de lumine, ut oēs crederent per illū. Non erat ille lux, sed ut testimonium perhiberet de lumine. Erat lux uera, quae illuminat oēm hominem uenientem in hunc mundū. In mundo erat, & mundus per ipsum factus est, & mundus eū nō cognouit. In propria uenit, & sui eum nō receperūt. Quotquot autē receperunt eū, dedit eis potestatem filios dei fieri his qui credūt in nomine eius. Qui non ex sanguinibus, neq; ex uoluntate carnis, neq; ex uoluntate uiri, sed ex deo nati sunt. Et uerbum caro factū est, & habitauit in nobis, & uidimus gloriam eius gloriam uelut unigeniti a patre, plenum gratiae & ueritatis. Ioannes testimonium perhibet de ipso, & clamauit dicens. Hic erat de quo dicebā, qui post me uenturus est, prior me cepit esse, quia prior me erat.

νεμ ἐπ' αὐτὸν· καὶ γὰρ οὐκ ἤδ' εἶμ' αὐτὸν, ἀλλὰ
πέμφας, με βαπτίζην ἐν τῷ ὕδατι, ἐκεῖνος μοι
εἶπε, ἐφ' ὃν ἄμ' ἰδὼς τὸ πνεῦμα καταβαῖ /
νομ καὶ μένομ' ἐπ' αὐτὸν, οὗτος ἐσὶν ὁ βαπτί /
ζωμ ἐν πνεύματι ἁγίῳ. καὶ γὰρ ἑώρακα καὶ
μεμαρτύρηκα, ὅτι οὗτος ἐσὶν ὁ υἱὸς τοῦ θεοῦ.

De vocatōe Andree et petri

τῆ ἑωσῆριον πάλιν εἰσήκει ὁ ἰωάννης, καὶ
ἐκ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ δύο, καὶ ἐμβλέψας τῶ
ΙΗΣΟΥ περιπατοῦντι λέγει. Ἴδε ὁ ἄμμος τῆ
θεοῦ, καὶ ἠκουσαμ' αὐτοῦ δι' δύο μαθηταίλα
λοῦντ' ὅ, καὶ ἠκολούθησαμ' ὡς ἰησοῦ. εἰσα
φείε ἡ ὁ ΙΗΣΟΥΣ καὶ διεσάμει ὅ αὐτοῦσ
ἀκολουθοῦντας, λέγει αὐτοῖα. τί ζητεῖτε;
δι' εἰπωμ' αὐτῶ. ῥαββεί ὁ λέγεται ἑρμην
νεόμενον διδάσκαλε, ποῦ μένας; λέγει αὐ
τοῖς, ἔρχεσθε καὶ ἴδετε. ἦλθον καὶ εἰδομ' πῶ μέν
καὶ παρ' αὐτῶ ἔμεναμ πῶ ἡμέρας ἐκείνησ.
ὥρα δὲ ἦμ' ὡσ' δεκάτη, ἦμ' ἀνδρέας ὁ ἀδελφὸς
σίμωνος πέτρου, εἷς ἐκ τῶν δύο τῶν ἀκουσάμ
των παρὰ ἰωάννου καὶ ἀκολοθησάντων αὐ
τῶ. εὐρίσκει οὗτος πρῶτος τὸν ἀδελφὸν τὸν
ἰδίον σίμωνα, καὶ λέγει αὐτῶ, εὐρήκαμεν τὸν
μεσίαν, ὁ ἐσὶν μετερμηνεόμενον ΧΡΙΣΤΟΣ.
καὶ ἠγάθεν αὐτὸν πρὸς τὸ ΙΗΣΟΥΣ, ἐμβλέψας αὐ
τῶ ὁ ΙΗΣΟΥΣ, εἶπεν, σὺ εἶ σίμων ὁ υἱὸς ἰωάννα,
σὺ κληθήσκη κηφᾶς, ὁ ἑρμηνεύεται πέτρος.

De vocatōe iee philippi et
Nathanahel.

τῆ ἑωσῆριον ἠθέλησεν ὁ ΙΗΣΟΥΣ ἐξελεῖν εἷς
πλὴν γαλιλαίαν, καὶ εὐρίσκει φίλιππον, ὃ λέ
γει αὐτῶ. ἀκολούθη μοι. ἦμ' δὲ ὁ φίλιππος
ἀπὸ βηθσαϊδά ἐκ πόλεως ἀνδρέου καὶ
πέτρου. εὐρίσκει φίλιππος τὸν μαθαι
μῆλ, καὶ λέγει αὐτῶ, ὃν ἔγραψεν μωσῆς ἐν
τῶ νόμῳ, ὃ οἱ προφήται, εὐρίκαμεν ΙΗΣΟΥΣ
τὸν υἱὸν τῆ ἰωσήφ πατρὸς ναζαρέθ, καὶ εἶπεμ
αὐτῶ ναθαμῆλ. ἐκ ναζαρέθ δ' ὠνοταί τι
ἀγαθὸν εἶμαι. λέγει αὐτῶ φίλιππος, ἔρ
χου καὶ ἴδε. εἶδ' ἐμ' ὁ ΙΗΣΟΥΣ τὸν ναθανῆλ ἐρ
χόμενον πρὸς αὐτὸν, καὶ λέγει πρὸς αὐτὸν, ἴδε ἀληθῶς
ἰσραηλῆτης, ἐν ᾧ ὄλος οὐκ ἔστιν, λέγει αὐτῶ να
θανῆλ

fit super eū, & ego nesciebam eū, sed q
misit me ut baptizarem in aqua, ille mi
hi dixit. Super quē uideris Spiritū de
scendentem & manentē super eum, hic
est q baptizat in spiritu sancto. Et ego
uidi & testimoniū perhibui quod hic
est filius dei. Postero die iterū stabat
Ioannes & ex discipulis eius duo. Et in
tuitus Iesum ambulātē dicit. Ecce agn⁹
dei. Et audierunt eum duo discipuli lo
quentem, & secuti sunt Iesum. Conuer
sus autē Iesus & uidens eos sequētes se,
dicit eis. Quid quæritis? Qui dixerunt
ei. Rabbi, quod dicitur interpretatum
magister, ubi habitas? Dicit eis. Venite
& uidete. Venerunt & uiderūt ubi ma
neret, & apud eum manserunt die il
lo. Hora autem erat fere decima. Erat
Andreas frater Simonis Petri, unus ex
duobus qui audierāt a Ioanne. & secu
ti fuerant eum, Reperit hic prior fratē
suū Simonē, & dicit ei. Inuenimus mes
siam, quod est interpretatum Christus.
Et adduxit eum ad Iesum. Intuitus
eum Iesus dixit. Tu es Simon filius Io
anna, tu uocaberis cephias, quod inter
pretatur Petrus. Postero die uoluit Ie
sus exire in galiliam, & reperit Philip
pum, & dicit ei. Sequere me. Erat autē
Philipp⁹ a Bethsaida ciuitate Andree
& Petri. Reperit Philippus Nathana
hel, & dicit ei. De quo scripsit Moses
in lege & prophetæ, inuenimus Iesum
filiū Ioseph nazarenum, & dixit ei Na
thanahel. A Nazareth potest aliquid
boni esse. Dicit ei Philippus. Veni &
uide. Vidit Iesus Nathanael uenien
tem ad se, & dicit de eo. Ecce uere Israe
lita, in quo dolus non est. Dicit ei Na
thanahel

θανηλ. πότερ με γινώσκεις. ἀπεκρίθη ὁ Ἰη-
 σοῖς, καὶ εἶπερ αὐτῷ. πρὸ τῶ σε φίλιππυ
 φωνῆσαι ὄντα ὑπὸ πλῦ συγκλῶ εἰδόμε. ἄψε
 κρήνη θαναηλ, καὶ λέγει αὐτῷ. ῥα ββει, σὺ εἶ
 ὁ υἱὸς τοῦ θεοῦ, σὺ εἶ ὁ βασιλεὺς τοῦ Ἰσραήλ.
 ἀπεκρίθη Ἰησοῖς καὶ εἶπερ αὐτῷ, ὅτι εἶ-
 πόμ σοι εἰδόμε σε ὑπὸ κάτῳ φλι συγκῆς, πισεύ-
 εις, μείζω τούτῳ ὄψι. Ἐ λέγει αὐτῷ. ἀμὴν
 ἀμὴν λέγω ὑμῖν. ἀπῶρτι ὁ φεθε τῶ οὐρανὸν
 ἀνεωγῶτα, καὶ τοὺς ἀγγέλους τοῦ θεοῦ ἀνα-
 βαίνοντας καὶ καταβαίνοντας ἐπὶ τὸν υἱὸν
 τοῦ ἀνθρώπου, καὶ τῆ ἡμέρᾳ τῆ τρίτῃ, γά-
 μῃ ἐγένετο ἐν κανᾶ φλι γαλιλαίας. καὶ
 ἦν ἡ μητὴρ τοῦ Ἰησοῦ ἐκεῖ. ἐκλήθη δὲ καὶ ὁ
 Ἰησοῖς καὶ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ εἰς τὸν γά-
 μον. καὶ ὑσεήσαντῃ οἴνου, λέγει ἡ μητὴρ
 τοῦ Ἰησοῦ πρὸς αὐτόν. οἶνον ὄνκ ἔχουσι.
 λέγει αὐτῇ ὁ Ἰησοῖς. τί ἐμοὶ καὶ σοὶ γάμει,
 οὐπω ἦκα ἡ ὥρα μου. λέγει ἡ μητὴρ αὐτοῦ
 τοῖς διακόνοις, ὅτι ἄρ λέγει ὑμῖν ποιήσατε.
 ἦσαν δὲ ἐκεῖ ὑδρίαι λίθιναι ἕξ κείμεναι κατὰ
 τὸν καθαρισμόν τῶ Ἰουδαίου, χωροῦσαι ἀνά
 μετρῆτας δύο, ἢ τρεῖς. λέγει αὐτοῖς ὁ Ἰη-
 σοῖς. γεμήσατε τὰς ὑδρίας ὕδατῃ.
 καὶ ἐγένετο αὐτὰς ἕως ἄνω, καὶ λέγει αὐ-
 τοῖς. ἀντλήσατε μὴν καὶ φέρετε τῷ ἀρ-
 χιτρικλίνῳ. καὶ ἦνεγκαν. ὡς δὲ ἐγεύσατο
 ὁ ἀρχιτρικλίνῃ τὸ ὕδωρ οἶνον γεγεμημέ-
 νον, καὶ ὄνκ ἦδε πόδεμ ἐσῆν. οἱ δὲ διάκονοι
 ἠδῆσαν οἱ ἠντληκότες τὸ ὕδωρ, φωνῆ τὸν
 νυμφίον ὁ ἀρχιτρικλίνῃ καὶ λέγει αὐτῷ.
 πᾶσ ἀμτρωπῃ πρῶτον τὸν καλὸν οἶνον
 τίθησι καὶ ὄτ᾽ ἄμ μεθυοῦσι, τότε τῶ ἐλά-
 σω, σὺ τε τήρηκας τὸν καλὸν οἶνον ἕως ἄρ-
 τι. ταύτῳ ἐποίησεν πλῦ ἀρχλῶν πῶν σημεί-
 ων ὁ Ἰησοῖς ἐν κανᾶ φλι γαλιλαίας.
 καὶ ἐφαιμέρωσεν πλῦ δόξαν αὐτοῦ. καὶ εἰ-
 πείσθησαν εἰς αὐτόν οἱ μαθηταὶ αὐτῷ. μετὰ τῆ
 το κατέβη εἰς καπερναοὺν αὐτὸς καὶ ἡ μητὴρ
 αὐτοῦ

thanahel. Vnde me noscis: Respondit
 Iesus, & dixit ei. Priusq; te Philippus
 uocaret cum esses sub ficu uidi te. Re-
 spondit Nathanahel, & ait. Rabbi,
 tu es filius dei, tu es rex Israel. Respon-
 dit Iesus & dixit ei. Quia dixi tibi uidi
 te sub ficu, credis, maiora his uidebis. Et
 dicit ei. Amē amen dico uobis, posthac
 uidebitis cœlū apertum, & angelos dei
 ascendentes & descendentes super fi-
 lium hominis.

Et die tertia nuptiæ factæ sunt in
 Chana Galilææ, & erat mater Iesu ibi.
 Vocatus est autem Iesus & discipuli
 eius ad nuptias. Et deficiente uino, di-
 cit mater Iesu ad eum. Vinum non ha-
 bent. Et dicit ei Iesus. Quid mihi tecū
 est mulier: Nondum uenit hora mea.
 Dicit mater eius ministris. Quodcūq;
 dixerit uobis facite. Erant autem ibi la-
 pideæ hydriæ sex positæ secundum pu-
 rificationem iudæorum, capientes sin-
 gulæ metretas binas uel ternas. Dicit
 ei Iesus. Implete hydrias aqua. Et im-
 pleuerunt eas usq; ad summum. Et di-
 cit eis Haurite nunc, & ferte architri-
 clino. Et tulerunt. Vt autem gustauit
 architridinus aquam uinū factum, &
 non sciebat unde esset, ministri autem
 sciebant qui hauserāt aquā, uocat spon-
 sum architriclinus, & dicit ei. Omnis
 homo primum bonum uinum ponit,
 & cum inebriati fuerint, tunc id quod
 deterius est. Tu seruasti bonum ui-
 num usq; huc. Hoc fecit initium si-
 gnorum Iesus in chana galilææ, & ma-
 nifestauit gloriam suam, & credide-
 runt in eum discipuli eius. Post hæc
 descendit Capernaum ipse & mater

De miraclo p' iesu aque
mutate i uino.

Vt iesus descendit Caperna-
naui cum suis et mansit ibi.

R 2 eius

Cap. 2. 3.

Ve Iesū ascendit hierosolymā et eiecit vīd. 1. et c. 8. et c. 10.

αυτου, καὶ οἱ ἀδελφοὶ αὐτου, καὶ οἱ μαθη-
 ται αὐτου, καὶ ἐκεῖ ἔμεναν ὄν πολλὰς ἡ /
 μέρας. καὶ ἐγγύς ἦν τὸ πάχος τῶν ἰου-
 δαίων. καὶ ἀμέσῃ εἰς ἱεροσόλυμα ὁ ἸΗ-
 ΣΟΥΣ. καὶ ἔφερεν ἐν ᾧ ἔκειτο τὸν πω-
 λοῦντασ τὸν βόασ καὶ πρόβατα καὶ πε-
 ρισεράσ, καὶ τοὺς κερματισὰσ καθημέ-
 ρους. καὶ ποιήσας φραγγέλιον ἐκ χοινί /
 ων πάντασ θξέβαλεν ἐκ τοῦ ἱεροῦ. τὰ τε
 πρόβατα καὶ τοὺσ βόασ. καὶ τῶν κολ-
 λυβισῶν θξέχεε τὸ κέρμα. καὶ τὰσ τρια-
 πέζασ ἀνέσρεψε, καὶ τοῖσ τὰσ περσειεράσ
 πωλοῦσιν ἔειπε, ἀράτε ταῦτα ἐντεῦθεν
 Ἐ μὴ ποιῆτε τὸν δίκον το πατρὸσ μου οἱ /
 κορ ἐμπορίου. ἐμνήσασαμ δὲ οἱ μαθηταὶ
 αὐτου, ὅτι γεγραμμέρον ἐστίν, ὁ ζῆλοσ
 τοῦ οἴκου σου κατέφαγέ με. ἀπεκρίθησαν
 οὖν οἱ ἰουδαῖοι καὶ ἔειπον αὐτῷ, τί σημεῖ-
 ον δεικνύασ ἡμῖν, ὅτι ταῦτα ποιῆσ; ἀπεκρί-
 θη δὲ ἸΗΣΟΥΣ καὶ ἔειπε αὐτοῖσ. λύσατε ἥ να-
 ὄν τοῦτομ καὶ ἐν τρισὶν ἡμέραισ ἐγεγῶ αὐτῶμ
 ἔειπον οὖν οἱ ἰουδαῖοι, τεσσαράκοντα ἔξ ἔ-
 τεισιν ᾠκοδομήθη ὁ ναὸσ οὗτοσ, Ἐ σὺ ἐν τρι-
 σὶν ἡμέραισ ἐγεγῶσ αὐτῶμ; ἐκεῖνοσ δὲ ἔλεγεν
 περὶ το ναοῦ το σώματος αὐτου. ὅτε οὖν
 ἠγέρθη ἐκ νεκρῶν, ἐμνήσασαμ οἱ μαθηταὶ
 αὐτου, ὅτι τοῦτο ἔλεγεν, Ἐ ἐπίσεισαμ τῆ γρα-
 φῆ Ἐ τῷ λόγῳ ᾧ ἔειπε ὁ ἸΗΣΟΥΣ. ὡσ δὲ
 ἦν ἐν ἱεροσολύμοισ ἐν τῷ πάχῳ ἐν τῇ ἑορ-
 τῇ πολλοὶ ἐπίσεισαμ εἰς τὸ ὄνομα αὐτου, θει-
 ωροῦντεσ αὐτω τὰ σημεῖα ἃ ἐποίησ. αὐτοσ δὲ
 ὁ ἸΗΣΟΥΣ ὄνκ ἐπίσεισεμ ἐαυτῶν αὐτοῖσ, διὰ
 τὸ αὐτὸμ γινώσκειν πάντασ, Ἐ ὅτι ὄν χρειαν
 ἔιχεμ, ἵνά τις μαρτυρήσῃ περὶ το ἀνθρώπου.
 αὐτοσ γὰρ ἐγίνωσκεμ τί ἦν ἐν τῷ ἀνθρώπῳ.
 ἦν δὲ ἀνθρώπουσ ἐκ τῶ φαρισαίων νικῶδικ-
 μοσ ὄνομα ἀρχων τῶν ἰουδαίων. οὗτοσ ἦλ-
 θεμ πρὸσ τὸ ἸΗΣΟΥΝ νυκτοσ, καὶ ἔειπεν αὐτῷ. ῥαβ-
 βεὶ, οἶδαμεμ, ὅτι ἀπὸ θεοῦ ἐλήλυθασ διδά-
 σκαλοσ

Ad iudeos. Soluite templū h.

Ve multi crediderūt i Iesū cū esset hierosol i die festo.

De Nicodemo ut veniret ad iesū nocte.

cuius & fratres eius & discipuli eius, & ibi
 manserunt non multis diebus. Et pro-
 pe erat pasca iudæorum, & ascendit Ie-
 sus Hierosolymam, & inuenit in tem-
 plo uendentes oues & boues & colum-
 bas, & nummularios sedentes. Et cum
 fecisset flagellum de funiculis, omnes
 eiecit de templo, oues & boues, & num-
 mulariorum effudit æs, & mensas sub-
 uertit. Et his qui columbas uendebant
 dixit. Auferte ista hinc, & nolite face-
 re domum patris mei domum merca-
 tus. Recordati sunt uero discipuli eius
 quod scriptū est, zelus domus tuæ co-
 medit me. Responderunt ergo iudæi,
 & dixerunt ei. Quod signum ostendis
 nobis, quia hæc facis? Respondit Iesus
 & dixit eis. Soluite templum hoc, &
 in tribus diebus excitabo illud. Dixe-
 runt ergo iudæi. Quadraginta & sex
 annis ædificatum est templum hoc, &
 tu in tribus diebus excitabis illud? Ille
 aut dicebat de templo corporis sui. Cū
 ergo resurrexisset a mortuis, recordati
 sunt discipuli eius quod hoc dixisset, &
 crediderūt scripturæ & sermoni quem
 dixerat Iesus. Cum autem esset Hiero-
 solymis in pasca in die festo, multi ce-
 diderunt in nomine eius uidentes si-
 gna eius quæ faciebat. Ipse autem Ie-
 sus non credebat semetipsum eis, eo quod
 ipse nosset omnes, & quod opus non
 haberet, ut quisquā testimonium per-
 hiberet de homine. Ipse enim sciebat,
 quid esset in homine.

Erat autem homo ex pharisæis Ni-
 codemus nomine, princeps iudæorum.
 Hic uenit ad Iesum nocte, & dixit ei.
 Rabbi, scimus quod a deo ueneris ma-
 gister

III

σκαλος, ουδεις ε ταυτα τα σημεα δωαται
 ποιειν, α συ ποιεις, εαμ μη η ο θεος μεταυτ,
 απεκριθη ο ΙΗΣΟΥΣ και ειπερ αυτω, αμλυ α
 μλυ λεγω σοι. εαμ μη τις γεννηθη ανωθεμ
 ου δυναται ιδειν τω βασιλειαμ του θεου.
 λεγει προς αυτον ο νικοδημο. πως δυνα
 νεται ανθρωπω γεννηθηναι γερω ωμ; μη
 δωαται εις τω κοιλιαμ φη μητροσ αυτου
 δευτερομ εισελθειν και γεννηθηναι; απεκρι
 θη ο ΙΗΣΟΥΣ, αμλυ αμλυ λεγω σοι. εαμ μη
 τις γεννηθη εσ υδατος και πνευματος, ου
 δωαται εισελθειν εις τω βασιλειαν του θεου.
 το γεγεννημενομ εκ τ σαρκος, σαξ εσιμ. ο
 το γεγεννημενομ εκ του πνευματος, πνευμα
 εσιμ, μη θαυμασθες, οτι ειπω σοι, οτι δε υ
 μασ γεννηθηναι ανωθεμ, το πνευμα οπου θε
 λει πεμει, και τω φωνω αυτου ακουεσ,
 αλλ ουκ οιδασ ποθεμ ερχεται, και πως υπα
 γα. ουτως εσιμ πασ, ο γεγεννημενος εκ του
 πνευματος. απεκριθη νικοδημος και ειπερ
 αυτω, πως δωαται ταυτα γενεσ; απεκρι
 θη ΙΗΣΟΥΣ και ειπερ αυτω, συ ει ο διδασκα
 λος του ισραηλ ο ταυτα ου γινωσκασ; αμλυ
 αμλυ λεγω σοι, οτι ο οιδασ μεμ λαδμεμ, και
 ο εωρακα μεμ μαρτυρομεμ, και τω μαρτυριαν
 ημων, ου λαμβανετε, ει τα εωραγα ειπορ υ
 μιμ, και ουκ επισευσατε, πως εαμ ειπω τα ε
 πουρανια πισευσατε; ο ουδεις αναβεικεμ
 εις του ουρανον ει μη ο εκ του ουρανου καταβας
 ο υος του ανθρωπου, ο ων εν τω ουρανω, και καθως
 μωσης υψωσεμ τ σφιμ εν τη ερημου, ουτως υψω
 θηναι δε τ υον του ανθρωπου, ινα πασ ο πισευ
 ωμ εις αυτον μη αποληη, αλλ εχη ζωην αι
 ωνιομ. ουτως δε ηγαπισαμ ο θεος του κοσμου
 ως τον υον αυτου δεμ μονογενη δωκεμ, ινα πασ
 ο πισευωμ εις αυτον, μη αποληη, αλλ εχη
 ζωην αιωνιομ. ου δε απεσφλεν ο θεος του υον αυτου
 εις του κοσμου, ινα κρινη τον κοσμου, αλλ ινα
 σωθη ο κοσμος δι αυτου, ο πισευ εις αυτον ου κρινετ
 ο δε

gister. Nemo enim potest hæc signa fa
 cere quæ tu facis, nisi fuerit deus cū eo.
 Respondit Iesus, & dixit ei. Amen amē *Sermo iesu ad Nicodemū.*
 dico tibi, nisi quis renatus fuerit denuo
 non potest uiderere regnū dei. Dicit ad
 eū Nicodemus. Quomodo potest ho
 mo nasci cum sit senex? Nū potest ho
 mo in uentrē matris suæ iterato introi
 re & renasci? Respondit Iesus. Amen
 amen dico tibi, nisi quis renatus fuerit
 ex aqua & spiritu, non potest introi
 re in regnum dei. Quod natum est
 ex carne, caro est, & quod natum est ex
 spiritu, spiritus est. Nō mireris, quod di
 xi tibi, oportet uos nasci denuo. Spirit
 us ubi uult spirat, & uocem eius audis
 sed nescis unde ueniat, & quo uadat.
 Sic est omnis qui natus est ex spiritu.
 Respondit Nicodemus & dixit ei. Quo
 modo possunt hæc fieri? Respondit Ie
 sus, & dixit ei. Tu es ille magister Israel
 & hæc ignoras? Amen amen dico tibi,
 quod scimus loquimur, & quod uidi
 mus testamur, & testimonium nostrū
 non accipitis. Si terrena dixi uobis, &
 non credidistis, quomodo si dixero uo
 bis cœlestia credetis? Et nemo ascendit
 in cælū nisi qui descendit de cælo, filius
 hominis qui est in cælo. Et sicut Moses
 exaltauit serpentem in deserto, ita exal
 tari oportet filiū hominis, ut omnis q
 credit in ipso non pereat, sed habeat ui
 tam æternā. Sic enim deus dilexit mū
 dum, ut filium suū unigenitum daret,
 ut omnis qui credit in eum non pereat,
 sed habeat uitam æternā. Non em̄ mi
 sit deus filium suū in mūdū ut iudicet
 mundū, sed ut saluetur mundus per ip
 sum. Qui credit in eum, non iudicatur,
 R 3 Qui autem

eius & discipulis
 multo diebus. Et
 uadiorum, & ascen
 dit in
 & inuenit in
 & boues & colu
 & columbas sedentes. Et
 & fuculicis, om
 & boues, & ma
 & mentas sub
 & columbas uendebant
 & nolite fac
 & domum patris
 & uero discipuli
 & uero domus
 & me. Respondit ergo
 & quod signum e
 & Respondit
 & Solute templum hoc
 & diebus excitabo illud. D
 & Quadragesima & fa
 & sciatum est templum hoc,
 & diebus excitabis illud. Il
 & de templo corporis sui
 & reuoluet a mortuis, reco
 & quod hoc dixit
 & sermone
 & Iesus. Cum autem esset
 & in pascha in die festo
 & in nomine eius
 & quæ faciebat. Iple
 & credebatur
 & illet omnes, & qu
 & et, ut quisquā testam
 & ret de homine. Iple
 & esset in homine.
 & erat autem homo ex
 & emus nomine, princeps
 & uenit ad Iesum nocte. D
 & bbi, scimus quod a deo

Cap. 3.

ὅ δε μή πισεύωμ ἕδκ κέκριται, ὅτι μή πεπί-
 στευκεμ εἰς τὸ ὄνομα ἑ μονογενεῦς ἡοῦ τω θε-
 οῦ. αὐτη δέ ἐσιμ ἡ κρίσις, ὅτι τὸ φῶς ἐλήλυ-
 θεμ εἰς τὸν κόσμον, καὶ ἡγάπησαμ οἱ ἄνθρω-
 ποι μᾶλλον τὸ σκότος, ἢ τὸ φῶς. ἢ γὰρ
 πονηρὰ αὐτῶν τὰ ἔργα. πᾶς γὰρ ὁ φαῦλα
 πράσσωμ, μισεῖ δὲ φῶς, καὶ οὐκ ἔρχεται πρὸς
 τὸ φῶς, ἵνα μή ἐλεγχθῆ αὐτὸ τὰ ἔργα, ὁ δὲ
 ποιῶν πλὴν ἀληθεῶν, ἔρχεται πρὸς τὸ φῶς
 ἵνα φανερωθῆ αὐτὸ τὰ ἔργα, ὅτι ἐν θεῷ ἐσιμ
 ἔργασμένα, μετὰ ταῦτα ἦλθεμ ὁ ἸΗΣΟΥΣ
 καὶ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ εἰς πλὴν Ἰουδαίαν γῶν,
 καὶ ἐκεῖ διέτριβεμ μετ' αὐτῶν καὶ ἐβάπτίζεμ,
 ἢμ δὲ καὶ Ἰωάννης βαπτίζωμ ἐν αἰνῶν ἐγγύς
 τῶ σαλείμ, ὅτι ὕδατα πολλὰ ἦμ ἐκεῖ, καὶ πα-
 ρεγίνοντο καὶ ἐβαπτίζοντο. οὐπω γὰρ ἦμ εἰ-
 βλημένον εἰς πλὴν φυλακῶν ὁ Ἰωάννης, ἐγέ-
 νετο οὖν ζήτησις ἐκ τῶν μαθητῶν Ἰωάννου με-
 τὰ Ἰουδαίων περὶ καθαρισμοῦ, καὶ ἦλθομ πρὸς
 τὸν Ἰωάννημ, καὶ εἶπομ αὐτῷ, ῥαββί, ὃς ἦμ
 μετὰ σου πέραμ τῶ Ἰορδάνου, ὅ σὺ μεμαρτύ-
 ρηκας, ἴδε ὁυτος βαπτίζει καὶ πάντες ἔρχον-
 ται πρὸς αὐτὸν, ἀπεκρίθη Ἰωάννης καὶ εἶπεν,
 ὃν δῶαται ἄνθρωπος λαμβάνειν ὀυδὲμ, ἐὰν
 μή ἡ δέδομένον αὐτῷ ἐκ τῶ οὐρανοῦ, αὐτοὶ
 ὑμεῖς μαρτυρεῖτε, ὅτι ἔπωμ, οὐκ εἰμὶ ἐγὼ ὁ
 ΧΡΙΣΤΟΣ, ἀλλ' ὅτι ἀπισαλμένος εἰμὶ ἐμ-
 προθεμ ἐκείνου, ὁ ἔχων πλὴν ὑμῶν ὑμῶν
 εἰς, ὁ δὲ φίλος τῶ ὑμῶν ὁ ἐσκηὼς ἐλ' ἀκού-
 ωμ αὐτοῦ, χαρὰ χαίρει διὰ πλὴν φωνῶν τῶ ὑμ-
 φίου, αὐτη οὖν ἡ χαρὰ ἡ ἐμὴ πεπλήρωται, ἐ-
 κῆνον δ' εἰ ἀνεξάντην, ἐμὲ ἢ ἐλαττωδῆ, ὁ ἄνωθεμ
 ἐρχόμενος, ἐπάνω πάντων ἐσίν, ὁ ὦν ἐκ τῆ γῆς,
 ἐκ τῆ γῆς ἐσίν, καὶ ἐκ τῆ γῆς λαλεῖ, ὁ ἐκ τῆ
 οὐρανοῦ ἐρχόμενος, ἐπάνω πάντων ἐσίν, καὶ ὁ
 ἐώρακεν καὶ ἠκούσεν, τῶτο μαρτυρεῖ, καὶ τῶ
 μαρτυρίαν αὐ-
 τῶ οὐδεὶς λαμβάνει, ὁ λαβὼν αὐτὸ πλὴν μαρ-
 τυρίαν [ἐσφράγισεν, ὅτι ὁ θεὸς ἀληθὴς ἐσιμ.
 ὅμ γὰρ ἀπίσθημ ὁ θεὸς, τὰ ῥήματα τῶ θεοῦ
 λαλεῖ.

Jesus i Judea cum d' baptizaba.

Johannes bap. discipulis i iudaeis i iordane baptizabat.

Qui aut non credit iam iudicatus est, quia non credidit in nomine unigeniti filii dei. Hoc est aut iudicium, quod lux uenit in mundum, & dilexerunt homines magis tenebras quam lucem. Erant enim eorum mala opera. Omnis enim qui mala agit, odit lucem, & non uenit ad lucem ne arguantur opera eius. Qui aut facit ueritatem uenit ad lucem, ut manifestetur opera eius, quod in deo sint facta. Post haec uenit Iesus & discipuli eius in terram Iudaeam, & illic morabatur cum eis & baptizabat. Erat aut & Ioannes baptizans in Aennon iuxta Salim, quia aquae multae erant illic, & ueniebant & baptizabantur. Nondum enim coniectus fuerat Ioannes in carcerem. Facta est aut questio ex discipulis Ioannis cum Iudaeis de purificatione. Et uenerunt ad Ioannem & dixerunt ei. Rabbi, qui erat tecum trans Iordanem, cui tu testimonium perhibuisti, ecce hic baptizat, & omnes ueniunt ad eum. Respondit Ioannes & dixit. Non potest homo accipere quicquam, nisi fuerit ei datum de caelo. Ipsi uos testimonium perhibetis, quod dixerim, non sum ego Christus, sed missus sum ante illum. Qui habet sponsam, sponsus est, amicus aut sponsi qui stat & audit eum, gaudio gaudet propter uocem sponsi. Hoc ergo gaudium meum impletum est. Illud oportet crescere, me aut minui. Qui de terra est de terra est, & de terra loquitur, qui de caelo uenit supra omnes est, & quod uidit & audiuit hoc testatur, & testimonium eius nemo accipit. Qui accepit is eius testimonium obsignauit, quod deus uerax sit. Quae enim misit deus, uerba dei loquitur

Handwritten marginal notes in a smaller script, likely a commentary or gloss, running vertically down the right edge of the page.

λαλῶν, ὃν ἔκ μετρου δίδωσι μὲν ὁ θεὸς τὸ πνεῦμα, ὁ πατὴρ ἀπ' αὐτῶν τῶν ἡδὼν, Ἐ πάντα δίδωκεν ἐν τῇ χειρὶ αὐτοῦ. ὁ πιστεύων εἰς τὸν ἡδὼν, ἔχει ζωὴν αἰώνιον, ὃ ἄποθνήσκῃ τῷ ἡδὼν, ὅσοι ὄψεται ζωὴν, ἀλλὰ ὁργὴ τῷ θεῷ μένει ἐπ' αὐτὸν. ὡς οὖν ἔγνω ὁ κύριος, ὅτι ἤκουσαν οἱ φαρισαῖοι, ὅτι ἸΗΣΟΥΣ πλείονας μαθητὰς ποιεῖ καὶ βαπτίζει ἢ Ἰωάννης, καὶ τοιγαρῖ ἸΗΣΟΥΣ αὐτοῦ οὐκ εἰ βόησεν, ἀλλ' οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ, ἀφῆκεν πλὴν Ἰουδαίας, καὶ ἀπεβήθη πάλιν εἰς τὴν Γαλιλαίαν. ἔδρα δὲ αὐτὸν διέρεχεσθαι διὰ τὴν Σαμαρείαν. ἔρχεται οὖν εἰς πόλιν φθισαμαρείας λεγομένην συχάρ πλησίον τῆς χωρίου ὃ, ἔδρακεν ἰακώβ Ἰωσήφ τοῦ ἡδὼν αὐτοῦ. ἦν δὲ ἐκεῖ πηγή τῆς ἰακώβ. ὁ οὖν ἸΗΣΟΥΣ κεκοπιηκώς ἐκ τῆς ὁδοῦ πορείας ἐκαθίστη οὕτως ἐπὶ τῇ πηγῇ. ὡς ἦν ὡσεὶ ἐκτὴν. ἔρχεται γυνὴ ἐκ τῆς Σαμαρείας ἀντλησάμενη ὕδωρ. λέγει αὐτῷ ὁ ἸΗΣΟΥΣ, δός μοι πιεῖν. οἱ δὲ μαθηταὶ αὐτοῦ ἀπεκλήθησαν εἰς τὴν πόλιν, ἵνα τροφὰς ἀγοράσωσιν. λέγει οὖν αὐτῷ ἡ γυνὴ ἡ Σαμαρεῖτις. πῶς σὺ Ἰουδαῖος εἶ, καὶ παρ' ἐμοῦ πιεῖς καὶ ἐγὼ οὐκ ἔχω γυναικὸς Σαμαρεῖτιδος; ὃν γὰρ συγχρῶνται Ἰουδαῖοι Σαμαρεῖταις, ἀπεκρίθη ἸΗΣΟΥΣ καὶ εἶπερ αὐτῇ, εἰ ἤδρα πλὴν ὕδωρ τῶν θεῶν καὶ τίς ἐσὶ μὲν ὁ λέγων σοι δός μοι πιεῖν, σὺ ἄμ ἤτκασα αὐτὸν, καὶ ἔδρακεν ἄμ σοι ὕδωρ ζῶν, λέγει αὐτῷ ἡ γυνὴ, κύριε, ὅσα ἔμνημα ἔχου, καὶ τὸ φρέαρ ἐστὶ βαθύ, πῶς οὖν ἔχου τὸ ὕδωρ τὸ ζῶν; μή σὺ μείζων εἶ τῶν πατρῶν ἡμῶν ἰακώβ; ὃς ἔδρακεν ἡμῖν τὸ φρέαρ καὶ αὐτὸς ἔζη αὐτὸν ἔπιε, καὶ οἱ υἱοὶ αὐτοῦ καὶ τὰ δρέμματα αὐτοῦ. ἀπεκρίθη ὁ ἸΗΣΟΥΣ καὶ εἶπερ αὐτῇ. πᾶς ὁ πίνων ἐκ τοῦ ὕδατος τούτου διψᾷ πάλιν. ὃς δὲ ἄμ πῖνῃ ἐκ τοῦ ὕδατος οὗ ἐγὼ δώσω αὐτῷ, ὃν μὴ διψᾷ εἰς τὸν αἰῶνα. ἀλλὰ τὸ ὕδωρ ὃ δώσω αὐτῷ γενήσεται ἐν αὐτῷ πηγή ὕδατος ἄλλομένου εἰς ζωὴν αἰώνιον. λέγει πρὸς αὐτὸν ἡ γυνὴ. κύριε

loquitur. Nō enim ad mensuram dat deus spm̄. Pater diligit filiū, & omnia dedit in manu eius. Qui credit in filiū, habet uitam æternam, qui aut̄ incredulus est filio, non uidebit uitam, sed ira dei manet super eum.

III
 Ut ergo cognouit dominus, audisse pharisæos, q̄ Iesus plures discipulos faceret & baptizaret c̄p̄ Ioānes, c̄p̄c̄p̄ Ies̄ ipse nō baptizaret sed discipuli eius, reliquit Iudæam & abiit iterum in Galilæam. Oportebat aut̄ eum transire per mediam Samariā. Venit ergo in ciuitatem Samariæ quæ dicitur Sychar. iuxta pdium quod dedit Iacob Ioseph filio suo. Erat autē ibi fons Iacob. Iesus ergo fatigatus ex itinere, sedebat sic super fontem. Hora erat ferme sexta. Venit mulier Samaria ut hauriret aquā. Dicit ei Iesus. Da mihi bibere. Nam discipuli eius abierant in ciuitatem ut cibos emerēt. Dicit ergo ei mulier illa Samaritana. Quō tu iudæus cū sis, bibere a me poscis q̄ sū mulier Samaritana? Nō em̄ cōmertiu Iudæi cū samaritais. Rñdit Iesus, & dixit ei. Si scires donū dei, & quis sit qui dicit tibi, da mihi bibere, tu petisses ab eo, & dedisset tibi aquam uiuā. Dicit ei mulier. Dñe, neq̄ quo haurias habes, & puteus altus est. Vnde ergo habes aquam illam uiuā? Nū tu maior es patre nostro Iacob, q̄ dedit nobis puteū, & ipse ex eo bibit, & filij eius & pecora eius? Rñdit Iesus & dixit ei. Omnis qui bibit ex aqua hac, sitiet iterū, Quisq̄ aut̄ biberit ex aq̄ quā ego dabo ei, nō sitiet in æternū, sed aq̄ quā ego dabo ei, fiet in eo fons aq̄ salientis in uitā æternā. Dicit ad eū mulier

Ut isq̄ fecisset iterū i Galil.

De muliere Samaritana.

R 4 Dñe

Cap 4.

Κύριε, δός μοι τούτο δ' ὕδωρ, ἵνα μὴ διψῶ,
 μὴ δὲ ἐρχομαι ἐνθάδε ἀντλεῖν. λέγει αὐτῇ
 ὁ ἸΗΣΟΥΣ. Ὑπάγε φώνησον τῷ ἀνδρῶ σου ἵνα
 ἐλθῆ ἐνθάδε. ἀπεκρίθη ἡ γυνὴ καὶ εἶπερ αὐ
 τῷ. ὄχι ἔχω ἀνδρᾶ. λέγει αὐτῇ ὁ ἸΗΣΟΥΣ.
 καλῶς εἶπας ὅτι ἀνδρᾶ ὄχι ἔχω, πέντε γὰρ
 ἀνδρᾶς ἔχεις, καὶ νῦν ὅμ' ἔχεις ὄχι εἰς σου ὁ
 ἀνὴρ, τρεῖς ἀληθεῖς ἔχεις. λέγει αὐτῇ ἡ γυνὴ.
 Κύριε θεωρῶ ὅτι προφήτης εἶ σύ. οἱ πατέρες
 ἡμῶν ἐν τῷ ὄρει τούτῳ προσεκύνουσιν, καὶ
 ὑμεῖς λέγετε, ὅτι ἐν Ἱερουσαλὺμοις ὄζειν ὁ τό
 πος ὅπου δὲ προσκυνῶν. λέγει αὐτῇ ὁ ἸΗ
 ΣΟΥΣ. Γίνωαι, τίς θεὸς μοι, ὅτι ἐρχεται ὥρα
 ὅτε οὔτε ἐν τῷ ὄρει τούτῳ, οὔτε ἐν Ἱερουσα
 λυμοις προσκυνήσετε τῷ πατρὶ, ὑμεῖς προ
 σκυνῶτε ὅχι οἴδατε, ἡμεῖς προσκυνῶμεν
 ὅ οἴδαμεν, ὅτι ἡ σωτηρία ἐκ τῶν Ἰουδαίων
 ὄζειν, ἀλλ' ἐρχεται ὥρα καὶ νῦν ὄζειν, ὅτε οἱ
 ἀληθινοὶ προσκυνῶνται προσκυνήσουσιν τῷ
 πατρὶ ἐν πνεύματι καὶ ἀληθείᾳ. καὶ γὰρ ὁ
 πατήρ, τοιοῦτους ζητεῖ τοὺς προσκυνῶντας
 αὐτόν, πνεῦμα ὁ δεῖς, καὶ τοὺς προσκυνῶν
 τας αὐτῶν ἐν πνεύματι. Ἐκ τῆς ἀληθείας δὲ προ
 σκυνῶν. λέγει αὐτῇ ἡ γυνὴ. οἴδα ὅτι μεσία
 ἐρχεται ὁ λεγόμενος Χριστός, ὅτ' ἂν ἐλθῆ
 ἐκεῖνος, ἀναγγελεῖ ἡμῖν ἅπαντα. λέγει αὐτῇ
 ὁ ἸΗΣΟΥΣ. ἐγὼ εἰμι ὁ λαλῶν σοι. καὶ ἐπί τρεῖς
 ἡμέρας οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ καὶ θαύμασαν, ὅτι
 μετὰ γυναικὸς ἐλάλει. οὐδεὶς μὲντοι εἶπερ
 τί ζητεῖς ἢ τί λαλεῖς μετ' αὐτῆς; ἀφῆκεν ὁ
 πλὴν ὕδρα αὐτῆς ἡ γυνὴ καὶ ἀπῆλθεν εἰς τὴν
 πόλιν, καὶ λέγει τοῖς ἀνδράσιν. Δεῦτε
 ἴδετε ἀνδρωπομ, ὃς εἶπέν μοι πάντα ὅσα
 ἐποίησα, μὴ ἴδωτός ὄζειν ὁ Χριστός; ἤλι
 θον ὁμοῦ ἐκ ἐνὶ πόλει καὶ ἤρχοντο πρὸς αὐ
 τὸν. ἐν δὲ τῷ μεταξὺ ἡρώτων αὐτῶν οἱ μα
 θηταὶ λέγοντες, ἔραβει φάγε. Ὁ δὲ εἶπερ αὐ
 τοῖς. ἐγὼ βρωσὶν ἔχω φαγεῖν ἢ ὑμεῖς ὄχι
 οἴδατε. ἔλεπον ὁμοῦ οἱ μαθηταὶ πρὸς ἀλλήλους.
 μή τις

Ad hos rogantes Rabbi manduca

Dñe da mihi hanc aquam ut non sitiā,
 neq; ueniā huc haurire. Dicit ei Iesus.
 Vade uoca uirū tuū, & ueni huc. Rñ/
 dit mulier & dixit ei. Non habeo uirū.
 Dicit ei Iesus. Bene dixisti, nō habeo ui
 rum. Quinq; em̄ uiros habuisti, & nūc
 quem habes nō est tuus uir. Hoc uere
 dixisti. Dicit ei mulier. Dñe uideo qđ
 propheta es tu. Patres nostri in monte
 hoc adorauerunt, & uos dicitis, quod
 Hierosolymis est locus, ubi adorare
 oportet. Dicit ei Iesus. Mulier crede mi
 hi, uenit hora quādo neq; in mōte hoc,
 neq; i Hierosolymis adorabitis patre.
 Vos adoratis quod nescitis, nos adora
 mus quod scimus, quia salus ex Iuda
 is est. Sed uenit hora & nunc est, quan
 do ueri adoratores adorabunt patrem
 in spiritu & ueritate. Nā & pater tales
 quærit qui adorent se. Spiritus est de
 us, & eos qui adorant eum in spiritu &
 ueritate oportet adorare. Dicit ei mu
 lier. Scio quod Messias ueniet qui dici
 tur Christus. Cum ergo uenerit, ille no
 bis nūciabit omnia. Dicit ei Iesus, ego
 sum qui loquor tibi. Et continuo uene
 runt discipuli eius, & mirabantur quid
 cum muliere loqueretur. Nemo tamē
 dixit quid quæris, aut qđ loqueris cum
 ea? Reliquit ergo hydriam suam muli
 er, & abiit in ciuitatem, & dicit illis ho
 minibus. Venite uidete hominem qui
 dixit mihi omnia quæcūq; feci. Nūqđ
 hic est ille Christus? Exierūt ergo de ci
 uitate & ueniebāt ad eū. Interea roga
 bant eum discipuli, dicentes. Rabbi,
 manduca. Ille autem dixit eis. Ego ci
 bum habeo māducare quem uos ne
 scitis. Dicebant ergo discipuli inter se.
 Num

EVANGELIUM

ΚΑΤΑ ΙΩΑΝΝΗΝ

SECVNDVM IOANNEM

201
Cap. 4.

μή τις ἠνεγκερ αὐτῷ φαγεῖν; λέγει αὐ-
 τοῖς ὁ ἸΗΣΟΥΣ, ἐμὸν βρώμα ἐστίν, ἵνα ποιῶ
 τὸ θέλημα τοῦ πατρὸς μου, καὶ τελώσω
 αὐτῷ τὸ ἔργον. οὐχ ὑμεῖς λέγετε, ὅτι ἔτι τε
 ἔξιμι μῶν ἐστὶν ὁ θερισμὸς ἐρχεσθαι; ἰδοὺ λέ-
 γω ὑμῖν, ἐπάρατε τοὺς ὀφθαλμοὺς ὑμῶν
 καὶ δεῦραθε τὰς χώρας, ὅτι λευκαὶ ἐστὶν
 πρὸς θερισμὸν ἡ δὴ καὶ ὁ θερισμὸς μιᾶς ἡμέρας
 ἵνα καὶ ὁ σπείρων ὁμοῦ χαίρη καὶ θερίσῃ,
 ἦν γὰρ τούτῳ ὁ λόγος ἐστὶν ὁ ἀληθινὸς ὅτι
 ἄλλος ἐστὶν ὁ σπείρων καὶ ἄλλος ὁ θερίσων,
 ἐγὼ ἄσπασα ὑμᾶς θερίσαι, ὁ δὲ οὐχ ὑμεῖς κει-
 κοπιᾶκατε. ἄλλοι κεκοπιᾶκασι, καὶ ὑμεῖς
 εἰς τὸν κόπον αὐτῶν εἰσεληλύθατε. ἐκ δὲ
 ἐφί πόλεως ἐκείνης πολλοὶ ἐπίσεισαν εἰς
 αὐτὸν ἡ σαμαριτῶν διὰ τὸν λόγον ἐφί
 ἡνωακὸς μαρτυροῦστος, εἶπερ μοι πάντα
 ὅσα ἐποίησα, ὡς οὐκ ἔλθον πρὸς αὐτὸν οἱ σα-
 μαριτῆ ἡρώτ' αὐτῷ μῆναι παρ' αὐτοῖς ἡ μῆνεν
 ἐκί δύο ἡμέρας, ἡ πᾶσι πλείους ἐπίσεισαν
 διὰ τὸν λόγον αὐτοῦ. τῆ τε γυναικί ἔλεγον, ὅτι
 οὐκ ἔτι διὰ πλὴν σὺν λαλίᾳ πισεύομεν. αὐ-
 τοὶ δὲ ἀκκηδόαμεν ἡ οἱ δ' αὖτε, ὅτι οὐτός ἐστιν
 ἀληθῶς ὁ σωτὴρ ἡ κόσμος ὁ ΧΡΙΣΤΟΣ, μετὰ
 ἡ τὰς δύο ἡμέρας ἐξῆλθεν ἐκίθη, ἡ ἀπῆλθεν
 εἰς πλὴν γαλιλαίαν, αὐτὸς γὰρ ἸΗΣΟΥΣ ἐμαρ-
 τύρκεν, ὅτι προφήτης ἦν τῆ ἰσραήλ πατρίδι τι-
 μῆν οὐκ ἔχει, ὅπε οὐκ ἔλθον εἰς πλὴν γαλιλαί-
 αν ἐδέξατο αὐτὸν οἱ γαλιλαῖοι πάντα ἑώρα
 κότες ἡ ἐποίησαν ἡ ἱεροσολύμοις ἡ τῆ ἑορ-
 τῆ καὶ αὐτοὶ γὰρ ἔλθον εἰς πλὴν ἑορτῆν.
 ἔλθον οὐκ ἸΗΣΟΥΣ πάλιν εἰς πλὴν καρᾶ
 ἐφί γαλιλαίας ὅπου ἐποίησαν τὸ ὕδωρ οἴ-
 νου. καὶ ἦν τις εσσηλικὸς οὐκ ἡ ἰός
 ἡδένει ἡν καπερναοῦμ. οὐτὸς ἀκούσας, ὅ-
 τι ἸΗΣΟΥΣ ἦκε ἐκ ἐφί ἰουδαίας εἰς πλὴν γα-
 λιλαίαν, ἀπῆλθεν πρὸς αὐτὸν καὶ ἡρώτα
 αὐτὸν, ἵνα καταβῆ καὶ ἰάσκη αὐτῷ τὸν υἱόν,
 ἡμελλεν

Num quis attulit ei manducare? Di-
 cit eis Iesus, Meus cibus est, ut faciam
 uoluntatē eius qui misit me ut perficiā
 opus eius. Nonne uos dicitis q̄ adhuc
 quatuor menses sunt & messis uenit?
 Ecce dico uobis, leuate oculos uestros,
 & uidete regiones, quod albæ sint iam
 ad messem. Et qui metit, mercedem ac-
 cipit, & cōgregat fructū in uitā aternā,
 ut & qui seminat simul gaudeat & qui
 metit. In hoc em̄ est uerbū uerū, quod
 alius est qui seminat, & alius est q̄ me-
 tit. Ego misi uos metere quod uos non
 laborastis. Alij laborauerunt, & uos in
 labores eoꝝ itroistis. Ex ciuitate aut̄ il-
 la multi crediderūt in eū samaritanoꝝ
 p̄pter uerbū mulieris testimoniū per-
 hibentis, dixit mihi omnia quæcūq̄ fe-
 ci. Cum uenissent ergo ad illū Samari-
 tani rogauerunt eum ut ibi maneret, &
 mansit ibi duos dies. Et multo plures
 crediderunt propter sermonem ipsius.
 Et mulieri dicebant, nō propter tuam
 loquelam credimus. Ipsi enim audiui-
 mus & scimus, qd̄ hic est uere saluator
 mūdi Christus. Post duos aut̄ dies exi-
 it inde, & abiit in Galilæam. Ipse enim
 Iesus testimoniū perhibuit quod pro-
 pheta in sua patria honorē nō habet.
 Cū ergo uenisset in Galilæam excepe-
 runt eū Galilæi, cū oīa uidissent q̄ fece-
 rat Hierosolymis i die festo. Et ipsi em̄
 uenerāt ad diē festū. Venit ergo Iesus
 iteꝝ i Cana Galilææ ubi fecit ex aqua
 uinū. Et erat quidam regulus cuius fi-
 lius infirmabatur Capernaum. Hic cū
 audisset q̄ Iesus aduenisset a Iudæa
 in Galilæam, abiit ad eum, & rogabat
 eum ut descēderet & sanaret filiū eius,
 incipiebat

Mansit iesu ibi duos dies.

Post hoc abiit i Galilea

De reguli filio a morbo zefato

ἡμελλερ γὰρ ἀποθνήσκου. εἶπερ ὅω ὁ Ἰη-
 σοῦς πρὸς αὐτὸν, ἐὰν μὴ σημεῖα καὶ τέρατα
 ἴδῃτε οὐ μὴ πισεύετε. λέγει πρὸς αὐτὸν ὁ βα-
 σιλικὸς, κύριε, κατέβηθι πρὶν ἀποθάνειν τὸ
 παιδίον μου. λέγει αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς, πορεύ-
 ου ὁ υἱὸς σου ζῆ, καὶ ἐπίθυσεν ὁ ἄνθρωπος τῷ
 λόγῳ ὅτι εἶπερ αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς καὶ ἐπορεύε-
 το. ἦδὲν δὲ αὐτῷ καταβαίνοντος, οἱ δούλοι
 αὐτῷ ἀπλύτησαν αὐτῷ, καὶ ἀπήγαγον λέ-
 γοντες, ὅτι ὁ παῖς σου ζῆ, ἐπέθετο ὅω παῖς
 αὐτοῦ πλὴν ὥρα, ἐν ἧ κομψότρον ἔχε, καὶ
 εἶπορ αὐτῷ, ὅτι χθὲς ὥρα ἐβδόμῳ ἀφῆ-
 κερ αὐτὸ πνεύματος. ἔγνω ὅω ὁ πατήρ, ὅτι ἐν
 ἐκείνῃ τῇ ὥρᾳ ἐν ἧ εἶπερ αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς, ὅτι
 ὁ υἱὸς σου ζῆ, καὶ ἐπίθυσεν αὐτὸς, καὶ ἡ οἰκία
 αὐτῷ ὄληθη. τὸ πάλιν δεύτερον σημεῖον ἐ-
 ποίκεν ὁ Ἰησοῦς ἐλθὼν ἐκ τῆς ἰουδαίας εἰς
 πλὴν γαλιλαίαν. μετὰ ταῦτα ἦρ ἐορτὴ
 τῶν ἰουδαίων, καὶ ἀνέβη ὁ Ἰησοῦς εἰς ἱεροσό-
 λυμα, ἐστὶν δὲ ἐν τῆς ἱεροσολύμοις ἐπὶ τῇ
 προβατικῇ κολυμβήθρα, ἡ λεγομένη ἑβραϊσὶ
 βηθשאϊά, πέντε σῶα ἐχούσα, ἐν ταύταις κα-
 τέκατ πληθος πολὺ ἦν ἀδενωάτων, τυ-
 φλῶν, χωλῶν, ξηρῶν, ἐκδεχομένων πλὴν τοῦ
 ὕδατος κίνησιμ. ἄγγελος γὰρ κατὰ καιρὸν
 κατέβαινε ἐν τῇ κολυμβήθρα καὶ ἐταράσσε
 το τὸ ὕδωρ, ὃ ὅω πρῶτ ὁ ἐμβὰς μετὰ πλὴν
 ταραχῆν τοῦ ὕδατ ὕγιης ἐγίνετο, ὅτι ἡ/
 ποτε κατείχετο σήματι, ἦρ δὲ ἕως ἀνθρώπου
 ἐκεῖ, τριάκοντα καὶ ὀκτὼ ἔτη ἔχω ἐν τῇ
 ἀδενίᾳ. τούτῳ ἰδὼν ὁ Ἰησοῦς κατακείμε-
 νομ, καὶ γνοῦς ὅτι πολὺν ἦδὲ χρόνον ἔχε λέ-
 γει αὐτῷ, θέλεις ὑγιῆς γενέσθαι; ἀπεκρίθη
 αὐτῷ ὁ ἀδενῶν, κύριε, ἀνθρώπου οὐκ ἔχω,
 ἵνα ὅτ᾽ ἂν ταραχθῆ τὸ ὕδωρ βάλῃ με εἰς τὴν
 κολυμβήθρα, ἐν ᾧ δὲ ἐρχομαι ἐγὼ, ἄλλο
 πρὸ ἐμοῦ κατεβαίνα. λέγει αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς,
 ἔγεραι, ἄρον τὸν κράβατόν σου, καὶ περιπάτη,
 καὶ εὐθέως ἐγίνετο ὑγιῆς ὁ ἄνθρωπος, καὶ
 ἦρε τὸν

De probatica piscina

Incipiebat em̄ mori. Dixit ergo Iesus
 ad eum. Nisi signa & prodigia uideri-
 tis nō creditis. Dicit ad eum Regulus.
 Dñe, descende priusq̄ moriatur filius
 meus. Dicit ei Iesus. Vade, filius tu⁹ ui-
 uit. Credidit homo sermoni quē dixit
 ei Iesus, & ibat. Iam aut̄ eo descenden-
 te serui occurrerunt ei, & nunciauerunt
 dicētes. Filius tuus uiuit. Interrogabat
 ergo horam ab eis in qua melius habu-
 isset. Et dixerunt ei, heri hora septima
 reliquit eum febris. Cognouit ergo pa-
 ter. qd̄ illa hora erat in qua dixit ei Ie-
 sus filius tu⁹ uiuit, & credidit ipse & do-
 mus ei⁹ tota. Hoc itez secūdu signū fe-
 cit Iesus cū uenisset a Iudæa i Galilæa.

V Post hæc erat dies festus iudæoz, &
 ascēdit Iesus Hierosolymā. Est aut̄ Hie-
 rosolymis ad pbaticā piscina quæ no-
 minat̄ hebraicæ bethesda quinq; por-
 ticus habens, in his iacebat multitudo
 magna languentium cæcorū, daudoz,
 aridorz, expectatiū aquæ motū. Ange-
 lus autem descēdebat secundum tem-
 pus in piscinā, & turbabatur aqua. Et
 qui primus descendisset in piscinā post
 turbationem aquæ, sanus fiebat a quo-
 cumq; detinebatur morbo. Erat autē
 quidam homo ibi triginta & octo an-
 nos habens in infirmitate. Hunc cum
 uidisset Iesus iacentem, & cognouisset,
 quod iam multū tempus haberet, dicit
 ei. Vis sanus fieri? Respondit ei languī-
 dus. Domine, hominem non habeo,
 ut cum turbata fuerit aqua mittat me
 in piscinam. Dum uenio enim ego, ali-
 us ante me descēdit. Dicit ei Iesus. Sur-
 ge, tolle grabatum tuum & ambula.
 Et statim sanus factus est homo ille, &
 sustulit

ἦρε δὲ γράββατον αὐτοῦ, καὶ περιεπάτα. ἦν δὲ σάββατον ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ. ἔλεγον οὖν Ἰουδαῖοι τῷ Τεθραπνευμένῳ, σάββατόν ἐσιν, οὐκ ἔξεσίμ σοι ἄραι τὸν γράββατον, ἀπεκρίθη αὐτοῖς, ὁ ποιήσας με ὕψιστος ἐκεῖνός μοι ἔπειρᾷ, ἄρα τὸν γράββατόν σου καὶ περιπάτα. κρώτκα σου οὖν αὐτόν. τίς ἐσιν ὁ ἄνθρωπος ὁ ἐπὶ σοὶ, ἄρα τὸν γράββατόν σου, καὶ περιπάτα; ὁ δὲ ἰαθεὶς οὐκ ἠδ' αὐτίς ἐσιν, ὁ γὰρ Ἰησοῦς θ' ἐνευσεν ἄλλου ὄντος ἐν τῷ τόπῳ, μετὰ ταῦτα εὐρίσκει αὐτόν ὁ Ἰησοῦς ἐν τῷ ἱερῷ, καὶ ἔειπεν αὐτῷ, ἴδε ὕψιστος γέγονας, μηκέτι ἀμάρτανε, ἵνα μὴ χεῖρόν σοι τί γένηται. ἀπῆλθεν ὁ ἄνθρωπος, καὶ ἀνήγγαλεν τοῖς Ἰουδαίοις, ὅτι Ἰησοῦς ἐσιν ὁ ποιήσας αὐτόν ὕψιστος, καὶ διὰ τοῦτο ἐδίωκον τὸν Ἰησοῦν οἱ Ἰουδαῖοι, καὶ ἐζήτουν αὐτόν ἀποκτεῖναι, ὅτι ταῦτα ἔωσα ἐν σαββάτῳ. ὁ Ἰησοῦς ἀπεκρίνατο αὐτοῖς, ὁ πατήρ μου ἕως ἄρτι ἐργάζεται καὶ γὰρ ἐργάζομαι. διὰ τοῦτο οὖν μάλλον ἐζήτουν αὐτόν οἱ Ἰουδαῖοι ἀποκτεῖναι, ὅτι οὐ μόνον ἔλεγε σαββατὸν ἀλλὰ καὶ πατέρα ἴδιον ἔλεγεν τὸν θεόν, ἴσον ἑαυτῷ ποῖν τῷ θεῷ. ἀπεκρίνατο οὖν ὁ Ἰησοῦς καὶ ἔειπεν αὐτοῖς, ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν, οὐ δάναται ὁ υἱὸς ποῖν ἄφ' ἑαυτοῦ οὐδὲν, εἰ μὴ τι βλεῖται τὸν πατέρα ποιοῦντα. ἀ γὰρ ἅμ' ἐκεῖθεν ποιεῖ, τὰντα καὶ ὁ υἱὸς ὁμοίως ποιεῖ. ὁ γὰρ πατήρ φιλεῖ τὸν υἱόν, καὶ πάντα δίδουσιν αὐτῷ, εἰ αὐτὸς ποιῇ, καὶ μείζονα τούτων δίδει αὐτῷ ἔργα, ἵνα ὑμεῖς δανμάζητε, ὡς περὶ γὰρ ὁ πατήρ ἐγείρει τοὺς νεκρούς, καὶ ζωοποιεῖ, ὡς περὶ ὁ υἱὸς, οὗς δέλα ζωοποιεῖ. οὐδὲ γὰρ ὁ πατήρ κρίνει οὐδένα, ἀλλὰ πῶς κρίσιν πᾶσαν δέδωκεν τῷ υἱῷ, ἵνα πάντες τιμῶσιν τὸν υἱόν, καθὼς τιμῶσιν τὸν πατέρα. ὁ μὴ τιμῶν τὸν υἱόν, οὐ τιμᾷ τὸν πατέρα, ὁ μὴ τιμῶν τὸν υἱόν, οὐδὲν ἔργον ἔχει, ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ὁ τὸν

sustulit grabatū suum, & ambulabat. Erat autē sabbatum in die illo. Dicebāt ergo Iudæi illi qui sanatus fuerat. Sabbathatum est, non licet tibi tollere grabatum. Respondit eis. Qui me sanum fecit, ille mihi dixit, tolle grabatū tuum & ambula. Interrogauerunt ergo eum. Quis est ille homo qui dixit tibi, tolle grabatum tuum & ambula? Is autē qui sanus fuerat effectus nesciebat quis esset. Iesus enim declinavit a turba constituta in loco. Postea invenit eū Iesus in templo & dixit illi Ecce sanus factus es, ne posthac pecces, ne deterius tibi aliquid contingat. Abiit ille homo, & nūciauit Iudæis, quia Iesus esset qui fecit eum sanum. Propterea persequēbantur Iudæi Iesum, quia hæc faciebat in sabbato. Iesus autem respondit eis. Pater meus usq; modo operatur, & ego operor. Propterea ergo magis querebant eum Iudæi interficere, quia nō solum soluebat sabbatum, sed & patrem suū dicebat deum æqualem se faciens deo. Respondit itaq; Iesus & dixit eis, Amen amen dico uobis, non potest filius a se facere quicquid, nisi quod uiderit patrem facientem. Quæcumq; enim ille fecerit, hæc & filius similiter facit. Pater enim diligit filium, & omnia demonstrat ei quæ ipse facit, & maiora his demonstrabit ei opera, ut uos miremini. Sicut enim pater suscitatur mortuos & uiuificat, sic & filius quos uult uiuificat. Neq; enim pater iudicat quemlibet, sed omne iudiciū dedit filio, ut oēs honorificent filium sicut honorificant patrem. Qui nō honorificat filium, non honorificat patrem qui misit illum. Amen amen dico uobis, qui uerbu

Alcivatio iudeorum cu hōie factu nato, nō licet tibi tollere grabatum

Ut ob h' persequantur iudei iesu

Respondit iesu iudeis plima,

ὁ τὸν

qui uerbu

ANGELIVM
 moti. Dixit ergo
 signa & prodigia uobis
 Dicit ad eum Regius
 moriatur filius
 Vade, filius tuus
 homo sermoni que
 descende
 & nunciauerunt
 Interrogaba
 qua melius habebat
 horum
 Cognouit ergo
 in qua dixit ei
 & accidit ipse
 Hoc nec locuti sunt
 a Iudæis
 Galilee
 dies festus iudeorum
 Hierosolyma. Est autem
 piscina que
 quinq; portus
 in his iacebat multitudo
 cæcorum, claudorum,
 aquæ motu. Aquæ
 secundum
 & turbabatur aqua
 descendit in piscinam
 aqua, sanus fiebat
 morbo. Erat
 ibi triginta & sex
 in infirmitate. Hic
 iacentem. & quæ
 multum tempus
 sanus fieri. Respondit
 homine, hominem
 turbata fuerit aqua
 inam. Dum uenio
 te me descendit. Dixit
 grabatum tuum &
 sanus factus est

Cap. 5.

ὁ ὅτι λόγος μου ἀκούω καὶ πιστεύω ὅτι
 πέμφαντί με, ἔχει ζωὴν αἰώνιον, ὅτι εἰς κρί-
 σιν οὐκ ἔρχεται, ἀλλὰ μετατέθηκεν ἐκ τοῦ
 θανάτου εἰς τὴν ζωὴν. ἀλλὰ ἄρτι λέγω ὑ-
 μῖν, ὅτι ἔρχεται ὥρα ὅτι ἡμεῖς, ὅτε οἱ νε-
 κροὶ ἀκούσονται φωνῆς τοῦ υἱοῦ τοῦ θεοῦ,
 καὶ οἱ ἀκούσαντες ζήσονται. ὡς γὰρ πα-
 τὴρ ἔχει ζωὴν ἐν ἑαυτῷ, οὕτως ἔδωκεν καὶ
 τῷ υἱῷ ζωὴν ἐν ἑαυτῷ, ὅτι ὁ θεὸς ἔ-
 δωκεν αὐτῷ ὅτι κρίσιμ ποιῆσιν, ὅτι ἡσθε ἀνθρώ-
 που ὅτι μὴ θανατάζετε τοῦτο, ὅτι ἔρχεται
 ὥρα, ἐν ἧ ἡ πάντες οἱ ἐν τῷ κόσμῳ ἀκού-
 σονται φωνῆς αὐτοῦ, καὶ ἐκπορεύσονται οἱ
 τὰ ἀγαθὰ ποιήσαντες, εἰς ἀνάστασιν ζωῆς, οἱ
 δὲ τὰ φάσμα προσέσωτες, εἰς ἀνάστασιν κρίσι-
 ως. οὐ δύναμαι ἐγὼ ποιῆσαι ἅπαντα τοῦ
 πατρὸς, καὶ ὅτι ἀκούω κρίνω, καὶ ἡ κρίσις ἡ ἐμὴ δι-
 καία ὅτι οὐ ζητῶ τὸ θέλημα τὸ ἐμόν,
 ἀλλὰ τὸ θέλημα τοῦ πέμφαντός με πατρός.
 Ἐὰν ἐγὼ μαρτυρῶ περὶ ἑμαυτοῦ, ἡ μαρτυ-
 ρία μου οὐκ ἔστι ἀληθής, ἀλλὰ ὅτι μαρ-
 τυρῶ περὶ ἐμοῦ, ὅτι οἶδα ὅτι ἀληθὴς ὅτι ἡ
 μαρτυρία ἡ ἐμὴ μαρτυρεῖ περὶ ἐμοῦ, ὅτι ἡ
 κατεπρόκειτο ἰωάννου, καὶ μεμαρτύρηκεν τῇ
 ἀληθείᾳ. ἐγὼ δὲ οὐ παρὰ ἀνθρώπου πλὴν
 μαρτυρίαν λαμβάνω, ἀλλὰ ταῦτα λέγω,
 ἵνα ὑμεῖς σωθῆτε. ἐκεῖ ἡμεῖς οὐκ ἔχου-
 μεν καὶ φάνωμεν, ὑμεῖς δὲ ἠδελήσα-
 τε ἀγαλλιασθῆναι πρὸς ὥραν ἐν τῷ φωτι
 αὐτοῦ. ἐγὼ δὲ ἔχω πλὴν μαρτυρίαν μετὰ
 τοῦ ἰωάννου. τὰ γὰρ ἔργα ἃ ἔδωκέ μοι ὁ
 πατήρ, ἵνα τελειώσω αὐτά, αὐτὰ τὰ ἔργα
 ἃ ἐγὼ ποίω, μαρτυρεῖ περὶ ἐμοῦ, ὅτι ὁ πα-
 τὴρ με ἀπέσταλκεν. καὶ ὁ πέμφας με πα-
 τὴρ, αὐτὸς μεμαρτύρηκεν περὶ ἐμοῦ, ὅτι φωνὴν
 αὐτοῦ ἀκηκόατε ὡς ποτε, οὐτε εἶδ' αὐ-
 τοῦ ἑώρακάτε, καὶ τὸν λόγον αὐτοῦ οὐκ ἔχει-
 τε μνῶντα ἐν ὑμῖν, ὅτι ὁρᾶτε ἀπέσταλκεν ἐκ
 ἐμοῦ, τούτου ἵνα ὑμεῖς οὐ πιστεύετε. ἐρῶντες τὰς
 γραφὰς

qui uerbū meū audit & credit ei qui mi-
 sit me, habet uitam æternam. & in iudi-
 cium non ueniet, sed transiuit a morte
 in uitam. Amen amē dico uobis quod
 ueniet hora & nunc est, quādo mortui
 audiet uocem filij dei, & qui audierint
 uiuent. Sicut enim pater habet uitā in se-
 metipso, sic dedit & filio habere uitam
 in semetipso. & potestātē dedit ei iudi-
 cium faciendi, quia filius hominis est. No-
 lite mirari hoc, quia ueniet hora i qua
 omnes qui in monumentis sunt audi-
 ent uocē eius, & procedent qui bona fe-
 cerunt, in resurrectionē uitæ, qui uero
 mala egerunt, in resurrectionē iudicij.
 Non possum ego a meipso facere quic-
 quid. Sicut audio iudico, & iudiciū meū
 iustū est, quia non quæro uoluntatem
 meā, sed uolūtātē eius qui misit me pa-
 tris. Si ego testimoniū perhibeo de me
 ipso, testimoniū meum nō est uerum.
 Alius est qui testimoniū perhibet de
 me, & scio quod uerū est testimonium
 quod perhibet de me. Vos misistis ad
 Ioannem, & testimoniū perhibuit ue-
 ritati. Ego autē non ab homine testimo-
 nium accipio, sed hæc dico ut uos salui
 sitis. Ille erat lucerna ardens & lucens,
 uos autē uoluistis ad horā exultare in
 luce eius. Ego autē habeo testimonium
 maius Ioanne. Opera enim quæ dedit
 mihi pater ut perficiam ea, ipsa opera
 quæ ego facio testimonium perhibēt de
 me, quod pater miserit me. Et qui misit
 me pater ipse testimoniū perhibuit de
 me. Neque uocē eius unquam audistis, neque
 speciem eius uidistis, & uerbū eius non
 habetis in uobis manens, quia quē mi-
 sit ille, huic uos nō creditis. Scrutamini
 scripturas

ἄρτους ὃ ἸΗΣΟΥΣ, καὶ εὐχαριστήσας διέδωκεν τοῖς μαθηταῖς, οἳ δὲ μαθηταὶ ἦσαν ἄνακτα μύριοις, ὁμοίως καὶ ἐκ τῶν ἰσχυρίων ὅσοι ἦσαν. ὡς δὲ ἐνεπλήθησαν, λέγει τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ. σωμαγάγετε τὰ περισσεύοντα κλάσματα, ἵνα μὴ ἂν ἀπολλῆται. σπήγαρον ὅσα καὶ ἐγένετο δώδεκα κοφίνους κλάσματων, ἐκ τῶν πεντήκοντα ἰσχυρίων, ἀπερίσσευσεν τοῖς βεβρωκόσιν. οἳ δὲ ἄνθρωποι ἰδόντες ὃ ἐποίησεν σημεῖον ὁ ἸΗΣΟΥΣ, ἔλεγον, ὅτι οὗτος ὄντως ἀληθῶς ὁ προφήτης ὁ ἐρχόμενος εἰς τὸν κόσμον. ἸΗΣΟΥΣ δὲ γινούς, ὅτι μέλλουσι ἐρχομέναι, καὶ ἀρπάξουσιν αὐτὸν, ἵνα ποιήσῃσιν αὐτὸν βασιλέα ἀνεχώρησεν εἰς τὸ ὄρος αὐτὸς μόνος. ὡς δὲ ὄψια ἐγγύτη κατέβησαν οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ ἐπὶ τὴν θάλασσαν, καὶ ἐμεθῆτες εἰς τὸ πλοῖον, ἤρχοντο πέραν φθιθαλάσσης εἰς καπερναούμ, καὶ σκοτία ἦδη ἐγγύονα. Ἐὐκ ἐληλύθη πρὸς αὐτοὺς ὁ ἸΗΣΟΥΣ ἥτε θάλασσα ἀνέμου μεγάλου πνέοντος διεγείστο. ἐληλακότες οὖν ὡς σαδίου εἰκοσὶ πέντε ἢ τριάκοντα διωροῦσι τὸν ἸΗΣΟΥΝ περιπατοῦντα ἐπὶ τῆς θαλάσσης, καὶ ἐγγύετοῦ πλοίου γινόμενον, καὶ ἐφοβήθησαν. ὃ δὲ λέγει αὐτοῖς. Εἰμὶ ἐγώ, μὴ φοβήσθε, ἦθελον οὖν λαθεῖν αὐτὸν εἰς τὸ πλοῖον, καὶ ἐνδύως τὸ πλοῖον ἐγγύετο ἐπὶ φθιγῆς εἰς ἡμῶν ὑπὸ ἡγῶν. τῆ ἐπαύριον ὁ ὄχλος ὁ ἐσκηκὼς πέραν φθιθαλάσσης, ἰδὼν ὅτι πλοῖα ἔρχοντο ἄλλα οὐκ ἦν ἐκεῖ ἐμὴ ἔμ, ἐκῆνο εἰς ὃ ἐνέβησαν οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ, καὶ ὅτι οὐ σωθεῖσθαι τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ, ὁ ἸΗΣΟΥΣ εἰς τὸ πλοῖον ἔρχεται, ἀλλὰ μοῖνοι οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ ἀπῆλθον. ἀλλὰ δὲ ἦλθεν πλοῖα ἕκαστα ἐκ τῆς βεργιάδος ἐγγύετοῦ τὸ τοῖπου, ὅπου ἔφαγον τὸν ἄρτον, εὐχαριστήσαντες τῷ κυρίῳ. ὅτε οὖν εἶδεν ὁ ὄχλος, ὅτι ἸΗΣΟΥΣ οὐκ ἔστι ἐκεῖ, οὐδὲ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ, ἐπέβησαν καὶ αὐτοὶ εἰς τὰ πλοῖα, καὶ ἦλθον εἰς καπερναούμ, ζητοῦντες τὸν ἸΗΣΟΥΝ. καὶ ἐυρόντες

panes Iesus, & cū gratias egisset, distribuit discipulis, discipuli autē discubebat. Similiter & ex piscibus quātū uolebat. Vt autē impleti sūt, dicit discipulis suis. Colligite quae sup fuerint fragmenta ne pereāt. Collegerūt ergo, & impleuerūt duodecim cophinos fragmentorum ex quibus panibus ordeaceis & duobus piscibus, quae sup fuerant his qui manducauerāt. Illi ergo homines cum uidissent quod Iesus fecerat signum, dicebant. Quia hic est uere propheta qui uenturus est in mundum. Iesus ergo cum cognouisset quod uenturi essent ut raperent eum & facerent eū regem, secessit iterū in montem ipse solus. Vt autē sero factum est, descenderunt discipuli eius ad mare. Et cum ascendissent nauim, uenerūt trans mare in Capernaum. Et tenebrae iam factae erant, & non uenerat ad eos Iesus. Mare autē uento magno flante exurgebat. Cū remigassent ergo ferme stadia uiginti quinque aut triginta, uidēt Iesum ambulante supra mare, & proximum naui fieri & timuerūt. Ille autē dicit eis. Ego sum, nolite timere. Voluerūt ergo accipere eū in nauim, & statim nauis fuit ad terrā quā ibant. Postero die turba quae stabat trans mare ut uidit, quod nauicula alia non esset ibi nisi una illa in qua ingressi fuerāt discipuli eius, & quod non introisset cū discipulis suis Iesus in nauim, sed soli discipuli eius abissent. Aliae uero superuenerunt naues a Tyberia de iuxta locum ubi manducauerāt panem, gratias agente dño. Cum ergo uidisset turba quod Iesus non esset ibi neque discipuli eius, ascēderūt & ipsi in nauiculas & uenerunt Capernaū quarentes Iesum, &

Iesus secessit solus a turba ne raperent & facerent eū regem

Sup mac abulas uent iqs ad d' los nauigantibz tes.

Vt turba nō inuēto iesu seruta ē eū i Capernaū.

cum

ευρόντες αὐτὸν πέραν τῆ θαλάσσης, ἔπεισαν αὐτὸν
 ἵνα ἔσθῃ, ὡς ὅτε ᾤδε γέγονας; ἀπεκρίθη αὐ-
 τῷ ὁ ἸΗΣΟΥΣ ἔπειρα. ἀλλὰ λέγω ὑ-
 μῖν, ζητεῖτέ με, οὐχ ὅτι εἰδέτε σημεῖα, ἀλλ'
 ὅτι ἐφάγετε ἐκ τῆ ἄρτου ἃ ἐχορτάσθητε.
 ἐργάζεσθε μὴ τῷ βρωσῆσιν τῷ ἀπολλυμένῳ,
 ἀλλὰ τῷ μόνον εἰς ζωὴν αἰώνιον, ἢ ὃς
 ἔσθιεν ἄρτον ὑμῶν δῶσθαι, τοῦτον ἢ ὁ πατήρ ἐ-
 σφράδισεν ὁ θεός. εἶπεν οὖν πρὸς αὐτὸν, τί ποι-
 οῦμεν, ἵνα ἐργαζώμεθα τὰ ἔργα ἃ θεὸς ἀπει-
 κρῖθη ὁ ἸΗΣΟΥΣ ἔπειρα αὐτῶν, τὸ ὄσιν τὸ
 ἔργον τοῦ θεοῦ, ἵνα πισεύητε εἰς ὃν ἀπέσταλην
 ἐκ οὐρανόθεν. εἶπεν οὖν αὐτῶν, τί ποιῶν σὺ ση-
 μεῖον, ἵνα ἴδωμεν καὶ πιστεύσωμεν σοι; τί ἐργά-
 ζῃ; οἱ πατέρες ἡμῶν τὸ μάννα ἐφαγον ἐν τῇ ἐ-
 ῤήμῳ, καθὼς ὄσιν γεγραμμένον, ἄρτον ἐκ τοῦ
 οὐρανοῦ ἔδωκεν αὐτοῖς φαγεῖν. εἶπεν οὖν αὐ-
 τῶν ὁ ἸΗΣΟΥΣ, ἀλλὰ λέγω ὑμῖν, οὐ μόνον
 ἔδωκεν ὑμῖν τὸν ἄρτον, ἐκ τοῦ οὐρανοῦ,
 ἀλλὰ ὁ πατήρ μου δίδωμι ὑμῖν τὸν ἄρτον
 ἐκ τοῦ οὐρανοῦ τὸν ἀληθινόν, ὃ ἔσθιεν τοῦ
 θεοῦ ὄσιν ὁ καταβαίνων ἐκ τοῦ οὐρανοῦ, ὃ
 ζῶν δὲ τῷ κόσμῳ. εἶπεν οὖν πρὸς αὐτὸν, κύ-
 ριε πάντες δὲ οὐ μὴ τὸν ἄρτον τῶν ἄρτων, εἶπεν
 ἢ αὐτῶν ὁ ἸΗΣΟΥΣ, ἐγὼ εἰμὶ τὸ ἄρτος τῆ ζωῆς,
 ὃ ἐσθιὼν πρὸς με οὐ μὴ πεινῆσθαι, ὃ δὲ πι-
 στεύωμ εἰς ἐμὲ οὐ μὴ διψῆσθαι ὡποτε. ἀλλ' εἶ-
 πον ὑμῖν, ὅτι ἔωράκατέ με καὶ οὐ πιστεύετε.
 ὡς ὅτε δὲ δίδωσιν μοι ὁ πατήρ πρὸς ἐμὲ ἥζη-
 ῖ. ὃ ἔρχομαι πρὸς με, οὐ μὴ ἐκβάλλω ἐ-
 ξω, ὅτι καταβέβηκα ἐκ τοῦ οὐρανοῦ, οὐχ ἵνα πι-
 τῶ τὸ θέλημα τὸ ἐμὸν, ἀλλὰ τὸ θέλημα τοῦ πέμ-
 ψαντός με πατρὸς, ἵνα ὡς ὅτε δὲ δέωκέμ μοι
 μὴ ἀπολέσω ὃ ἐστὶν αὐτῶν, ἀλλὰ ἀναστήσω αὐτὸν τῆ
 ἑσχάτη ἡμέρα. τὸ δὲ ὄσιν τὸ θέλημα τοῦ
 πέμψαντός με, ἵνα ὡς ὅτε ὁ θεωρῶν τὸν υἱὸν
 καὶ πιστεύωμ εἰς αὐτὸν, ἔχη ζωὴν αἰώνιον,
 καὶ ἀναστήσω αὐτὸν ἐν τῇ ἑσχάτῃ ἡμέρα.

Εὐλόγησον

cum inuenissent eum trans mare, dixe-
 runt ei. Rabbi, quando huc uenisti? Re-
 spōdit eis Iesus & dixit. Amen amē di-
 co uobis, quæritis me, nō quia uidistis
 signa, sed quia māducastis ex panibus,
 & saturati estis. Operemini nō cibum
 qui perit, sed qui permanet in uitā æter-
 nam, quem filius hominis dabit uobis
 Hunc enim pater signauit deus. Dixe-
 runt ergo ad eū. Quid facimus ut ope-
 remur opera dei? Rñdit Iesus, & dixit
 eis. Hoc est opus dei ut credatis in eū
 quem misit ille. Dixerūt ergo ei. Quod
 ergo tu facis signū, ut uideamus & cre-
 damus tibi? Quid operaris? Patres no-
 stri manducauerunt manna in deserto
 sicut scriptum est. Panem de cælo de-
 dit eis manducare. Dixit ergo eis Iesus
 Amen amen dico uobis, nō Moses de-
 dit uobis panē de cælo sed pater meus
 dat uobis panē de cælo uerum. Panis
 enim dei est qui de cælo descendit, &
 dat uitam mundo. Dixerunt ergo ad
 eū. Dñe semper da nobis panē hunc.
 Dixit autē eis Iesus. Ego sū panis uitæ.
 Qui uenit ad me, nō esuriet; & qui cre-
 dit in me non sitiet unquam. Sed dixi
 uobis, quia & uidistis me & non credi-
 tis. Omne quod dat mihi pater ad
 me ueniet, & eū qui uenit ad me nō eij-
 cio foras; quia descendi de cælo, non
 ut faciā uoluntatē meā, sed uoluntatē
 eius qui misit me. Hæc est autē uolūtas
 eius qui misit me patris, ut omne qđ de-
 dit mihi nō perdā ex eo, sed resuscitē il-
 lud in nouissimo die. Hæc est autē uolū-
 tas eius qđ misit me, ut oīs qđ uidet filiū
 & credit in eū habeat uitā æternam, &
 ego resuscitabo eum in nouissimo die.

Turbis eū querēti rñdit; de pane loquēs celesti.

S 2 Murmu

οὗτος ἐστὶν ὁ ἄρτος ὁ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ κατὰ
 βᾶς, ὃν καθὼς ἔφαγον οἱ πατέρες ὑμῶν τὸ
 μάννα καὶ ἀπέθωρον. ὁ ἔσθωρ τὸν ἄρ-
 τόν, ζήσῃ εἰς τὸν αἰῶνα. Ταῦτα εἶπε μὲν ἐν συνα-
 γῇ διδάσκων ἐν καπριναῖς. πολλοὶ οὖν
 ἀκούοντες ἐκ τῆς μαθητῶν αὐτοῦ εἶπομ.
 σκληρὸς ἐστὶν ὁ λόγος τῆς δάσκαλας ἐν
 τῷ ἄρθεμ. εἰδὼς δὲ ὁ ἸΗΣΟΥΣ ἐν εἰσπῶ, ὅτι
 γογγύσουσι περὶ τούτου οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ, εἶ-
 περ αὐτοῖς, τοῦτο ὑμεῖς σκωδάλιζα, ἐὰν οὖν
 θεωρεῖτε τὸν ἥδον τοῦ ἀνθρώπου ἀναβαίνοντα
 ὅπου ἢ μὴ πρότερον, τὸ πνεῦμά ἐστιν τὸ ζωο-
 ποιῶν. ἢ σὰρξ ὅνκ ὀφελᾷ ὀδεῖν. τὰ ξήματα
 ἀ ἐγὼ λαλῶ ὑμῖν, πνεῦμά ἐστιν ὁ ζῶν ἐστιν,
 ἀλλ' ἐστὶν ὁ ἄρτος ὃν οὐ πισεύσατε, ἢ δὲ
 γὰρ ὁ ἀρχὴς ὁ ἸΗΣΟΥΣ, ἄνευ οὗ ὃν μὴ πι-
 σεύοντες, καὶ τίς ἐστιν ὁ παραδώσω αὐτὸν,
 καὶ ἔλεγε. Διὰ τοῦτο εἶρηκα ὑμῖν, ὅτι ὃν
 δεῖς δάσκαλα ἐλθεῖν πρός με, ἐὰν μὴ ἢ δεῖο
 μῦθον αὐτῶ ἐκ τῆ πατρὸς μου, ἐκ τούτου πολλοὶ
 ἀπῆλθον τῆς μαθητῶν αὐτοῦ εἰς τὰ ὀπίσω,
 καὶ ὅνκ ἔτι μετ' αὐτῶ περὶ ἐπάρατων. εἶπερ οὖν
 ὁ ἸΗΣΟΥΣ τοῖς δώδεκα. Μὴ ἢ ὑμεῖς θέλετε
 ὑπάγειν; ἀπεκρίθη οὖν αὐτῶ σίμων πέτρος.
 κύριε, πρός τίνα ἀπελθούσόμεθα; ξήματα ζῶντος
 αἰῶνιου ἔχας, ὅν ἢ μὴ πεπιστεύκαμον ὅν ἐνώ-
 καμον, ὅτι σὺ εἶ ὁ ΧΡΙΣΤΟΣ ὁ υἱὸς τοῦ θεοῦ τοῦ ζῶν-
 τος. ἀπεκρίθη αὐτοῖς ὁ ἸΗΣΟΥΣ. ὅνκ ἐγὼ ὑμῶν
 τῶν δώδεκα δὲ ἐλεξάμην; καὶ ὁ ἄρτος ὃν οὐκ ἐπι-
 σκαριώτω, ὅνκ ἢ ἢ μελλερ αὐτὸν περὶ ἀδιδό-
 να, εἰς ὃν ἐκ τῆς δώδεκα. καὶ περὶ ἐπάρατα ὁ
 ἸΗΣΟΥΣ μετὰ ταῦτα ἐν τῇ γαλιλαίᾳ. ὃν γὰρ
 ἢ δελερ ἐν τῇ ἰουδαίᾳ περὶ πατέρων, ὅτι ἐζητήσῃ
 αὐτὸν οἱ ἰουδαῖοι ἀποκτεῖναι, ἢ δὲ ἐγγὺς ἢ
 εὐρητῆ τῶν ἰουδαίων ἢ σκλωπονηγία. εἶπερ οὖν
 πρός αὐτὸν οἱ ἀδελφοὶ αὐτοῦ, μετὰ ἄσκηθι ἐντεῦ-
 δερ καὶ ὑπάγε εἰς πλὴν ἰουδαίαν, ἵνα ἢ οἱ μα-
 θηταὶ σου θεωρήσωσιν τὰ ἔργα σου ὃν ποιῆς.
 ὁ δὲ εἶς

Hic est panis qui de caelo descendit.
 Non sicut manducaverunt patres ue-
 stri manna, & mortui sunt. Qui man-
 ducat hunc panem uiuet in æternum.
 Hac dixit in synagoga docens in Ca-
 pernaum. Multi ergo audientes ex
 discipulis eius dixerunt. Durus est hic
 sermo. Et quis potest eum audire? Sci-
 ens aut̃ Iesus apud semetipsum quod
 murmurarent de hoc discipuli eius, di-
 xit eis. Hoc uos offendit? Si ergo uide-
 ritis filiū hominis ascendentē ubi erat
 prius? Spirit⁹ est qui uiuificat, caro nō
 pdest quicq̃. Verba quæ ego locutus
 sū uobis spiritus & uita sunt. Sed sunt
 quidam ex uobis qui nō credunt. Scie-
 bat enim ab initio Iesus qui essent cre-
 dentes, & quis traditurus esset se. Et di-
 cebat. Propterea dixi uobis, quod ne-
 mo potest uenire ad me, nisi fuerit ei
 datum a patre meo. Ex hoc multi disci-
 pulorum eius abierunt retro, & iam nō
 cū illo ambulabāt. Dixit ergo Iesus ad
 duodecim. Nunqd̃ & uos uultis abire?
 Rñdit ergo ei Simō Petr⁹. Dñe ad quē
 ibim⁹? uerba uitæ eternæ habes, & nos
 credim⁹ & cognouim⁹ q̃a tu es Christ⁹
 fili⁹ dei uiuī. Rñdit eis Iesus. Nōne ego
 uos duodecim elegi, & ex uobis un⁹ dia-
 bolus est? Dicebat aut̃ de Iuda Simo-
 nis Iscariotha. Hic enim erat traditu-
 rus eū cū esset unus ex duodecim.

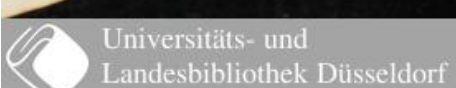
Ut multi ex discipulis eius murmurarent, et abierunt retro.

Iesu unū ex xij. discipulū nouit.

Ambulabat Iesus post hæc in Galilæ-
 am, nō enim uolebat in Iudæa ambula-
 re, quia quærebāt eū Iudæi interficere.
 Erat aut̃ in pximo dies festus Iudæoz
 scenopegiæ. Dixerūt aut̃ ad eū fratres
 eius. Trāsi hinc, & uade in Iudæā, ut &
 discipuli tui uideant opera tua quæ facis.

VII

In scenopegiā ascendit ad diē festū discipulū, et eis sus solg.

Cap. A.

οὐδεις γὰρ ἐν κρυπτῷ τι ποιῆσκει καὶ ζητεῖ αὐτὸς ἐν παρρησίᾳ εἶναι. εἰ ταῦτα ποιῆσκει, φανερωσόμενος ἐστὶν τῷ κόσμῳ. οὐδὲ ἔστι ἀδελφοὶ αὐτοῦ ἐπίσθουμ εἰς αὐτόν. λέγει δὲ αὐτῷ Ἰησοῦς. Ο καιρὸς ὁ ἐμὸς οὐπω πάρεστι. ο δὲ καιρὸς ὁ ὑμέτερος, πάντοτέ ἐστιν ἔτοιμος, οὐ δυνάταται ὁ κόσμος μισῆν ὑμᾶς. ἐμὲ δὲ μισῶ, ὅτι ἐγὼ μαρτυρῶ περὶ αὐτοῦ, ὅτι τὰ ἔργα αὐτοῦ ποιεῖ ἐσθλῶς, ὑμεῖς ἀνάθετε εἰς πλὴν ἑορτῶν ταύτων. ἐγὼ οὐπω ἀναβαίνω εἰς πλὴν ἑορτῶν ταύτων, ὅτι ὁ καιρὸς ὁ ἐμὸς οὐπω πεπλήρωται. ταῦτα ἡ ἐπιπέμω αὐτοῖς, ἐμάνειν ἐν τῇ γαλιλαίᾳ. ὡς ἡ ἀνέβησαμ οἱ ἀδελφοὶ αὐτοῦ, τότε καὶ αὐτὸς ἀνέβη εἰς πλὴν ἑορτῶν, οὐ φανερωθεὶς, ἀλλ' ὡς ἐν κρυπτῷ, οἱ οὖν Ἰουδαῖοι, ἐζητήσω αὐτόν ἐν τῇ ἑορτῇ, Ἐλεγον, πῶς ἐσθλῶς ἐκεῖνος, καὶ γογγυσμὸς πολλὸς περὶ αὐτοῦ. ἢ ἐν τίς ὄχλοις, οἱ μὲν ἔλεγον, ὅτι ἀσθεὺς ἐσθλῶς, ἄλλοι δὲ ἔλεγον, οὐκ ἀλλὰ πλανᾷ τὸν ὄχλον. οὐδεις μὲντοι παρρησίᾳ ἐλάλησκει περὶ αὐτοῦ διὰ τὸ φόβον τῶν Ἰουδαίων, ἠδὲ καὶ ἐπὶ ἑορτῆς μεσοῦσης, ἀνέβη ὁ Ἰησοῦς εἰς τὸ ἱερόν, Ἐδίδασκεν, Ἐθαύμαζον οἱ Ἰουδαῖοι λέγοντες, πῶς οὗτος γράμματα οἰδεῖ μὴ μεμαθηκώς; ἀπεκρίθη αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς καὶ εἶπε, ἢ ἐμὴ διδασχὴ, οὐκ ἐσθλῶς, ἐμὴ, ἀλλὰ τοῦ πατρὸς μου, ἔστιν ὁ ἐλεῖν τὸ θέλημα αὐτοῦ, ὅτι οἱ πατέρες οὐκ ἐπίσθουμ εἰς τὸν θεόν, ἢ ἐγὼ ἀπέμαυτ λαλῶ, ὁ ἀφ' ἐαυτοῦ λαλῶ, πλὴν δόξαμ πλὴν ἰσθλῶν ζητεῖ. ὁ δὲ ζητῶν πλὴν δόξαμ τῶν πατέρων αὐτοῦ, οὗτος ἀληθῶς ἐσθλῶς, καὶ ἀδικία ἐν αὐτῷ οὐκ ἐσθλῶς. οὐ μωσῆς δὲ δέδωκεν ὑμῖν τὸν νόμον, καὶ οὐδεις ἐστὶν ὑμῶν ποιῶν τὸν νόμον; τί με ζητεῖτε ἀποκτεῖναι. ἀπεκρίθη ὁ ὄχλος, καὶ εἶπε, Δαμόνιον ἔχεις, τίς σε ζητεῖ ἀποκτεῖναι; ἀπεκρίθη ὁ Ἰησοῦς καὶ εἶπε, ἀντοῖς, ἐμὲ ἔργον ἐποίησα καὶ πάντες θαυμάζετε. διὰ τοῦτο μωσῆς δέδωκεν ὑμῖν πλὴν περιτομῶν

Nemo quippe in occulto quod facit, & quirit ipse palam esse. Si haec facis, manifesta te ipsum mundo. Neque enim fratres eius credebant in eum. Dicit ergo eis Iesus. Tempus meum non dum adest, tempus autem vestrum semper est paratum. Non potest mundus odisse uos, me autem odit, quia ego testimonium perhibeo de illo, quod opera eius mala sint. Vos ascendite ad diem festum hunc. Ego nondum ascendo ad diem festum istum, quia meum tempus nondum impletum est. Haec autem cum dixisset illis mansit in Galilaea. Ut autem ascenderunt fratres eius, tunc & ipse ascendit ad diem festum non manifeste, sed uelut in occulto. Iudaei ergo quaerebant eum in die festo, & dicebant. Vbi est ille? Et murmur multus erat in turba de eo. Quidam enim dicebant bonus est, alij autem dicebant non, sed seducit turbam. Nemo tamen palam loquebatur de illo propter metum Iudaeorum. Cum autem iam dimidium festi pactum esset, ascendit Iesus in templum & docebat. Et mirabantur Iudaei dicentes. Quomodo hic litteras scit, cum non didicerit? Respondit eis Iesus & dixit. Mea doctrina non est mea, sed eius qui misit me. Si quis uoluerit uoluntatem eius facere, cognoscat de doctrina, utrum ex deo sit, an ego a me ipso loquar. Qui a semetipso loquitur, gloriae propriam quaerit. Qui autem quaerit gloriam eius qui misit eum, hic uerax est, & in iusticia in illo non est. Nonne Moses dedit uobis legem? & nemo ex uobis facit legem. Quid me quaeritis interficere? Respondit turba & dixit. Daemonium habes. Quis te quaerit interficere? Respondit Iesus & dixit eis. Unum opus feci & omnes miramini. Propterea Moses dedit uobis circumcisionem

Vt a iudaeis iesus quaerebat in die festo & murmur multum erat in populo.

Vt in dimidio festi iesus palam docuit in templo.

Turba de iesu, demonium habes, et iesus respondit.

περιτομῶν, οὐχ ὅτι ἐκ τῆ μωσέως ὄβριμ, ἀλλ' ἐκ τῆ πατέρω, καὶ ἐν σαββάτῳ πηγίτε μνετε ἀνθρωπομ, ἐι περιτομῶν λαμβάνει ἀνθρωπος ἐν σαββάτῳ, ἵνα μὴ λυθῆ ὁ νόμος μωσέως, ἐι μοι χολᾶτε, ὅτι ὅλον ἀνθρώπου ὑγίῆ ἔποιησα ἐν σαββάτῳ, μὴ κρίνετε κατ' ὄψιν, ἀλλὰ τῆ δικαίαν κρίσιν κρίνατε. ἔλεγγον ὅων ἱνεῖς ἐκ τῆ ἱεροσολυμιτῶν, οὐχ οὗτός ὄβριμ ὁμ ζητοῦσιν ἀποκτεῖναι, καὶ ἴδε παρρησία λαλεῖ, καὶ οὐδὲμ αὐτῶ λέγουσιν, μήποτε ἀλθῶς ἔγνωσαν οἱ ἀρχοντες, ὅτι οὗτός ὄβριμ ἀλθῶς ὁ ΧΡΙΣΤΟΣ, ἀλλὰ τῆ οἰδαμου πόθεμ ὄβριμ. ὁ δὲ ΧΡΙΣΤΟΣ ὅτ' αὐμ ἐρχηκη, οὐδεὶς ἰνώσκη πόθεμ ὄβριμ. ἐκρᾶξεν ὅων ὁ ἸΗΣΟΥΣ ἐν τῶ ἱερῶ διδάσκων καὶ λέγων, καὶ με οἰδατε καὶ οἰδατε πόθεμ ἐμί. ὁ ἀπ' ἐμαυτῆ οὐκ ἐκίλυθα, ἀλλ' ἐσιμ ἀλθινὸς ὁ πόμεμ με, ὁμ ὑμᾶς οὐκ οἰδατε. ἐγὼ οἰδα αὐτῆ, ὅτι παρ' αὐτῆ ἐμί, καὶ κᾶνος με ἀπέσφλεμ. ἐζήτησιν οὐ αὐτῆ πιάσασα, καὶ οὐδεὶς ἐπέβαλεμ ἐπ' αὐτῆ τὰς χεῖρας, ὅτι οὐπω ἐκκλύθη ἡ ὥρα αὐτῆ. πολλοὶ ἦ ἐκ τῆ ὄχλου ἐπίσθυσαν εἰς αὐτῆ, καὶ ἔλεγγον, ὅτι ὁ ΧΡΙΣΤΟΣ ὅτ' αὐμ ἔλθη, μὴ ἂ πλείονα σημεῖα τούτων ποιήσῃ ὁμ οὐτῆς ἐποίησεν, ἢ κᾶσ' οἱ φαρισαῖοι τῆ ὄχλου γογγύζοντες πρὶ αὐτῆ ταῦτα. καὶ ἀπέσφλεμ οἱ φαρισαῖοι. ὁ δὲ ἀρχιερεῖς ὑπκρέτῆ, ἵνα πιάσωσιν αὐτῆ. εἰπὼ ὅων αὐτῆς ὁ ἸΗΣΟΥΣ, ἐτι μικρὸμ χρόνον μεθ' ὑμῶν ἐμί, καὶ ὑπάτω πρὸς τῆ πέμφαμτά με. ζητήσετε με καὶ οὐχ ἐυρήσετε, καὶ ὅπα ἐμί ἐγὼ, ὑμῶ οὐ δῶσατε ἐλθεῖμ. εἰπομ ὅων οἱ ἱσδαῖοι πρὸς ἑαυτῆς. πό οὐτῆς μέλλει πορευέσθ, ὅτι ἡμᾶς οὐκ ἐυρήσωμεν αὐτῆ, μὴ εἰς πῶ διασπαρᾶμ τῆ ἐλλῶων μέλλει πορευέσθ, ὁ διδάσκαμ τῆς ἐλλῶας, τίς ὄβριμ οὗτος ὁ λόγῳ ὁμ εἰπομ. ζητήσετε με καὶ οὐχ ἐυρήσετε, καὶ ὅπου εἰμι ἐγὼ, ὑμᾶς οὐ δῶσατε ἐλθεῖμ. ἐμ δὲ τῆ ἐχάτη ἡμέρα τῆ μεγάλης ἡδ, ἑορτῆς, εἰσηκᾶ ὁ ἸΗΣΟΥΣ καὶ ἐκρᾶξεν λέγων, ἐάμ ἂε διψᾶ ἐρχέσθω

circūcisionem, nō quia ex Mose est sed ex patribus. Et in sabbato circūciditis hoīem. Si circūcisionē accipit homo in sabbato ut nō soluat lex Mosi, mihi in dignamini, quia totū hoīem sanū feci in sabbato. Nolite iudicare secūdū aspectum, sed iustū iudiciū iudicate. Dicebant ergo quidā ex Hierosolymitanis. Nōne hic est quē q̄runt interficere? Ecce palā loquit̄, & nihil ei dicunt. Nū uere cognouerunt principes hunc esse uere Christū. Sed hunc scimus unde sit, Christus aut̄ cū uenerit, nemo scit unde sit. Clamabat ergo Iesus in templo docēs & dicēs. Et me scitis, & unde sim scitis, & a meipso nō ueni, sed est uerax qui misit me, quē uos nescitis. Ego scio eum, quia ab ipso sum, & ille me misit. Quærebant ergo eū ap̄phendere, & nemo misit in illū manus, quia nōdū uenerat hora eius. De turba aut̄ multi crederunt in eū, & dicebāt. Christus cū uenerit, nuuquid signa plura faciet ijs q̄ hic fecit? Audierunt pharisæi turbā

Ut principes & pharisæi miserunt ad apprehendendū iesū.

Ut nouissio die festi iesu clamabat, si q̄s sciret etc.

S 4 ueniat

Cap. 8.

ἔρχεσθε πρὸς με καὶ πίνετε, ὁ πισεύων εἰς ἐμὲ καθὼς εἶπερ ἡ γραφή, ποταμοὶ ἐκ τῆς κοιλίας αὐτοῦ ξενύσουσι ὕδατος ζῶντος. τὸ δὲ εἶπερ περὶ τοῦ πνεύματος οὗ ἡμελλορ λαμβάνει οἱ πισεύοντες εἰς αὐτὸν. οὐπω γὰρ ἦν πνεῦμα ἅγιον, ὅτι ὁ ἸΗΣΟΥΣ οὐδέπω ἐδεδόθη, πολλοὶ δὲ οὖν ἐκ τοῦ ὄχλου ἀκούσαντες τὸν λόγον ἔλεγον, οὗτος ἐστὶν ἀληθῶς προφήτης. ἄλλοι ἔλεγον, οὗτος ἐστὶν ὁ ΧΡΙΣΤΟΣ. ἄλλοι δὲ ἔλεγον, μή γάρ ἐκ τοῦ γαλιλαίας ὁ ΧΡΙΣΤΟΣ ἔρχεται; οὐχὶ ἡ γραφή εἶπερ, ὅτι ἐκ τοῦ σπέρματος Δαβὶδ καὶ ἀπὸ βηθλεὲμ οὗ κώμης οὗ ἦν Δαβὶδ ὁ ΧΡΙΣΤΟΣ ἔρχεται; σχίσμα δὲ οὖν τῶν ὄχλων ἐγένετο δι' αὐτὸν, ἅντες δὲ ἠθέλωρ θῆξαι αὐτῷ πῖναι αὐτῶν, ἀλλ' οὐδεὶς ἐπέβαλεν ἐπ' αὐτὸν τὰς χεῖρας. ἦλθον οἱ ὑπεκρέτα πρὸς τοὺς ἀρχιερεῖς καὶ φαρισαίους, καὶ εἶπον αὐτοῖς ἐκείνοι. διὰ τί οὐκ ἠγάγετε αὐτόν; ἀπεκρίθησαν οἱ ὑπεκρέτα. οὐδέποτε οὕτως ἐλάλησεν ἄνθρωπος ὡς οὗτος ὁ ἄνθρωπος. ἀπεκρίθησαν οὖν αὐτοῖς οἱ φαρισαῖοι, μή καὶ ὑμεῖς πεπλάνηκατε; μή τις ἐκ τῶν ἀρχόντων ἐπίσθυσεν εἰς αὐτόν, ἢ ἐκ τῶν φαρισαίων; ἀλλ' ὁ ὄχλος οὗτος ὁ μὴ γινώσκων τὸν νόμον, ἐπικατάρατοί εἰσι. λέγει νικόδημος πρὸς αὐτούς ὁ ἐλθὼν νυκτὸς πρὸς αὐτόν, εἰς ὥρ θῆξαι αὐτῷ, μὴ ὁ νόμος ἡμῶν κρίνει τὸν ἄνθρωπον, ἐὰρ μὴ ἀκούσῃ παρ' αὐτοῦ πρότερον, ἔγνω τί ποιῆ; ἀπεκρίθησαν καὶ εἶπον αὐτοῖς. μή καὶ σὺ ἐκ τοῦ γαλιλαίας εἶ; ἐρεύνησον ἵδὲ ὅτι προφήτης ἐκ τοῦ γαλιλαίας, οὐκ ἐγήγασται, καὶ ἐπορεύθη ἕκαστος εἰς τὸν οἶκόν αὐτοῦ. ἸΗΣΟΥΣ δὲ ἐπορεύθη εἰς τὸ ὄρος τῶν ἐλαιῶν. ὅρθε δὲ πάλιν πρὸς αὐτὸν εἰς τὸ ἱερὸν, καὶ πάλιν ὁ λαὸς ἤρχετο πρὸς αὐτόν, καὶ καθίσασκεν ἐδιδάσκειν αὐτούς, φέρονσιν ἢ οἱ ἑραμίαι ἢ οἱ φαρισαῖοι πρὸς αὐτόν, σαβαίκα ἢ μοιχεῖα κατὰ τὴν φθεῖσσαν, καὶ σήσαντες αὐτῷ ἔν μέρει, λέγουσιν αὐτοῖς.

Διδάσκαλε

ueniat ad me & bibat. Qui credit i me sicut dicit scriptura, flumina de uentre eius fluent aquae uiuae. Hoc aut dixit de spiritu quem accepturi erant credentes in eum. Nondū enim erat spūs sanctus, quia Iesus nōdū erat glorificatus. Multi ergo ex illa turba cū audissent hos sermones eius dicebāt. Hic est uere ppheta. Alii dicebāt. Hic est Christus. Quidam aut dicebant. Nūquid a Galilaea uenit Christus? Nonne scriptura dicit quod ex semine Dauid & de Bethleē castello ubi erat Dauid uenit Christus? Dissensio itaq; facta est in turba propter eum. Quidā aut ex ipsis uolebant apprehendere eum, sed nemo misit super eū manus. Venerunt ergo ministri ad pontifices & pharisaeos, & dixerunt eis illi. Quare non adduxistis illum? Responderunt ministri. Nunq; sic locutus est homo, sicut hic loquitur. Responderunt ergo eis pharisaei. Nū & uos seducti estis? Nunquis ex principibus credidit i eū, aut ex pharisaeis? Sed turba haec quae non nouit legē, maledicti sunt. Dixit Nicodemus ad eos, ille q uenit ad eū nocte, qui un⁹ erat ex ipsis. Num lex nostra iudicat hoīem, nisi prius audierit ab ipso & cognouerit qd faciat? Rñderunt, & dixerunt ei. Nū & tu Galilaeus es? Scrutare scripturas & uide, qd a galilaea ppheta nō surrexit. & pfect⁹ ē unusq; i domū suā. **U**es aut perrexit in montem oliueti, & diluculo iterū uenit in tēplū, & oīs populus uenit ad eū, & sedens docebat eos. Adducunt aut scribae & pharisaei mulierē in adulterio deprehensam, & statuerunt eam in medio, & dixerūt ei. Magister

VIII

Diuisa opinio ouit i turba de christo, et cotētio,

Ve facta est teno it mistros Nicodemū & pontifices,

De muliere adultera,

Διδάσκαλε, αὐτὴ ἡ γυνὴ κατήχηθη ἐπ' αὐ-
 τοφώρῳ μοιχοῦ ἢ ἄλλου. Ἐν δὲ τῷ νόμῳ Μωσῆς
 ἡμῶν ἐνετείλατο τὰς τοιαύτας λιθοβολῆ-
 θαι. σὺ δὲ ἴδω τί λέγεις, τοῦτο δὲ ἔλεγον πρὸς αὐ-
 ζοντες αὐτὸν, ἵνα ἔχωσιν κατηγωρεῖν αὐτὸν.
 Ὁ δὲ Ἰησοῦς κατακύψας, τῷ δακτύλῳ κα-
 τέγραφεν εἰς τὴν γῆν. ὡς δὲ ἐπέμυσον ἔρω-
 τῶντες αὐτὸν καὶ ἀνακύψας, εἶπερ, πρὸς αὐ-
 τοὺς. Ὁ ἀναμάρτυτος ἡμῶν πρῶτος τὸν λί-
 θον ἐπ' αὐτὴν βάλλετω. καὶ πάλιν κατακύ-
 ψας ἔγραφεν εἰς τὴν γῆν. οἱ δὲ ἀκούον-
 τες θηροχοντο εἰς καρδίαις, ἀρξάμενοι ἀπὸ
 τῆς πρεσβυτερώου, καὶ κατελείφθη μόνος ὁ
 Ἰησοῦς, καὶ ἡ γυνὴ ἔν μέρῳ ἐσώσα. ἀνα-
 κύψας δὲ ὁ Ἰησοῦς καὶ μεθένα θεασάμε-
 νος τὴν φωνὴν τῆς γυναικὸς, εἶπερ αὐτῇ. ἡ γυ-
 νὴ, ποῦ εἰσὶν ἐκεῖνοι οἱ κατήγοροί σου; οὐ-
 δείς σε κατέκρινεν; ἢ δὲ εἶπερ. οὐδείς κύ-
 ρισ. εἶπερ δὲ ὁ Ἰησοῦς. οὐδὲ ἐγὼ σε κα-
 τήκρινω. πορεύου καὶ μηκέτι ἀμάρτανε.
 πάλιν δὲ ὁ Ἰησοῦς ἀντίς ἐλάλησεν λέγων.
 ἐγὼ εἰμι τὸ φῶς τῆς κόσμου. ὁ ἀκολουθῶν ἐμοὶ
 οὐ μὴ περιπατήσει ἐν τῇ σκοτίᾳ, ἀλλ' ἐξί τὸ φῶς
 τῆς ζωῆς. εἶπορ δὲ αὐτῷ οἱ φαρισαῖοι. σὺ πει-
 σεαυτὸν μαρτυρεῖς, ἢ μαρτυρία σου οὐκ εἰσι ἀ-
 ληθῆς. ἀπεκρίθη Ἰησοῦς καὶ εἶπερ αὐτοῖς. καὶ μ-
 ἐγὼ μαρτυρῶ πρὸς ἐμαυτὸν, ἀληθῆς εἰσι ἢ μαρ-
 τυρία μου, ὅτι οἶδα πόθεν ἦλθον καὶ ποῦ ἵνα
 γῶ. ἡμεῖς δὲ οὐκ οἶδατε πόθεν ἔρχομαι, καὶ
 ποῦ ἵνα γῶ. ἡμεῖς κατὰ τὴν σάρκα κρίνετε,
 ἐγὼ δὲ οὐ κρίνω οὐδένα, καὶ ἐὰν κρίνω δὲ ἐγὼ
 ἢ κρίσις ἢ ἐμὴ ἀληθῆς εἰσι. ὅτι μόνος οὐκ
 εἰμι, ἀλλ' ἐγὼ καὶ ὁ πατήρ με πατήρ, καὶ
 ἐν τῷ νόμῳ δὲ τῷ ἡμετέρῳ γέγραπται, ὅτι
 δύο ἄνθρωποι ἢ μαρτυρία ἀληθῆς εἰσι. ἐγὼ
 εἰμι ὁ μαρτυρῶν περὶ ἐμαυτοῦ, ὁ μαρτυρεῖ
 περὶ ἐμοῦ ὁ πατήρ με πατήρ. ἔλισσον ἡ οὐκ αὐ-
 τῷ. ὡς εἰσι ὁ πατήρ σου, ἀπεκρίθη Ἰησοῦς. οὐ-
 τε ἐμὲ οἶδατε, οὐτε τὸν πατέρα μου, εἰ ἐμὲ ἴδωτε
 καὶ τὸν

Magister, hæc mulier deprehensa est in ipso adulterio. In lege autem Moses mandavit nobis huiusmodi lapidare. Tu ergo quid dicis? Hoc autem dicebant tentantes eum, ut possent accusare eum. Iesus autem inclinans se deorsum, digito scribebat in terram. Cum ergo perseverarent interrogantes, erexit se, & dixit eis. Qui sine peccato est vestrum, primus in illam lapidem mittat. Et iterum se inclinans scribebat in terra. Audiētes autem hæc unus post unum exhibant, incipientes a senioribus, & remansit solus Iesus, & mulier in medio stans. Erigens autem se Iesus, & neminem videns propter mulierem dixit ei. Mulier, ubi sunt illi tui accusatores? Nemo te condemnavit? Quæ dixit. Nemo domine. Dixit autem Iesus. Nec ego te condemnabo. Vade & iam amplius noli peccare. Iterum ergo Iesus locutus est eis dicens. Ego sum lux mundi. Qui sequitur me non ambulabit in tenebris, sed habebit lumen vitæ. Dixerunt ergo ei pharisæi. Tu de teipso testimoniū perhibes, testimoniū tuū non est verū. Respondit Iesus & dixit eis. Et si ego testimoniū perhibeam de meipso, verū est testimoniū meū, quia scio unde veni, & quo vado, vos autem nescitis unde venio & quo vado. Vos secundum carnem iudicatis, ego non iudico quemcumque; porro & si iudicem ego, iudiciū meū verū est, quia solus non sum, sed ego & qui misit me pater. Quin & in lege vestra scriptū est, quod duo hominum testimoniū verū est. Ego sum qui testimoniū perhibeo de meipso, & testimoniū perhibet de me qui misit me pater. Dicebant ergo ei. Ubi est pater tuus? Respondit Iesus. Neque me scitis neque patrem meū. Si me novissetis, & patrem

Ut dixit ius iudicis. Ego sum lux mundi.

Interrogatus Iesus ubi sit pater eius respondet et

EVANGELIUM
 bibat. Qui cecidit
 aquæ vivæ. Hoc autem
 accepturi erant
 enim erat spiritus
 erat glorificatio
 audire
 dicitur. Sic est
 Christus
 Nemo a Ga-
 Christus. Nonne scripsit
 David de Be-
 David venit
 facta est in
 eum. Quia autem ex
 apprehendere eum, sed
 manus. Venit ergo
 pharisæos, &
 Quare non adduxisti
 ministrum. Nemo
 homo, sicut hic loquitur
 ergo eis pharisæi. Nemo
 estis? Nemo quis ex
 aut ex pharisæis
 que non novit legem
 Dixit Nicodemus ad
 ad eum nocte, qui unquam
 lex nostra iudicabit
 audient ab ipso & opor-
 at. Respondit, & dicit
 Galilæus est. Scitis
 quod a galilæa profertur
 perfectus est unusquisque
 aut perrexit in
 iudicio iterum venit in
 us venit ad eum & loquitur
 Adducite autem scribam
 te in adulterio deprehensam
 erunt eam in medio & dicitur

Ὁ τὸν πατέρα μου ἠδ' ἔθε ἄμ. ταῦτα τὰ ῥή-
 ματα ἐλάλησεν ὁ ἸΗΣΟΥΣ ἐν τῷ γαζοφυλα-
 κίῳ, διδάσκων ἐν τῷ ἱερῷ. καὶ οὐδεὶς ἐπίαι-
 σεν αὐτὸν, ὅτι οὐπω ἐκλήθη ἡ ὥρα αὐτοῦ, ἐπι-
 περ οὖν πάλιν αὐτοῖς ὁ ἸΗΣΟΥΣ, ἐγὼ ὑπά-
 γω ἐζητήσατέ με, ἐν τῇ ἁμαρτίᾳ ὑμῶν
 ἀποθανῆθε, ὅπου ἐγὼ ὑπάγω, ὑμεῖς οὐ δύνα-
 σθε ἐλθεῖν. ἔλεγον οὖν οἱ Ἰουδαῖοι, μή τι ἀπ-
 κτενῆ ἑαυτὸν, ὅτι λέγει, ὅτι ὅπου ἐγὼ ὑπά-
 γω ὑμεῖς οὐ δύνασθε ἐλθεῖν, καὶ ἐπερ αὐτοῖς.
 ὑμεῖς ἐκ τῆς γῆς κάτω ἐστέ, ἐγὼ ἐκ τῆς ἄνω εἰμί.
 ὑμεῖς ἐκ τοῦ κόσμου τούτου ἐστέ, ἐγὼ οὐκ
 εἰμί ἐκ τοῦ κόσμου τούτου, ἐπιπορ οὖν ὑμῶν,
 ὅτι ἀποθανῆθε ἐν ταῖς ἁμαρτίαις ὑμῶν. ἰάν-
 γκαρ μὴ πιστεύσκετε, ὅτι ἐγὼ εἰμί, ἀποθάνω
 ὅπου ἐν ταῖς ἁμαρτίαις ὑμῶν. ἔλεγον οὖν αὐ-
 τοῖς. Σὺ τίς εἶ; καὶ ἐπερ αὐτοῖς ὁ ἸΗΣΟΥΣ.
 πλὴν ἀρχὴν ὅτι ἐλάλω ὑμῶν, πολλὰ ἔχω
 περὶ ὑμῶν λαλῆν ἐκρίναμ, ἀλλ' ὁ πέμψας
 με ἀληθῆς ὅστις, καὶ γὰρ ἂν ἤκουσα παρ' αὐτοῦ
 ταῦτα λέγω εἰς τὸν κόσμον, οὐκ ἔγνωσα ὅτι
 τὸν πατέρα αὐτοῦ ἔλεγον. ἐπερ οὖν αὐτοῖς ὁ
 ἸΗΣΟΥΣ, ὅτι ἂν ὑπόσκη τὸν ἦτον ἄνθρωπον,
 τότε γνώσεσθε, ὅτι ἐγὼ εἰμί, ἐπέμαυτο
 ποιῶ οὐδ' ἐμ, ἀλλὰ καθὼς ἐδίδαξέμ με ὁ πα-
 τέρ μου ταῦτα λαλῶ, ἐπερ ἐπέμψέ με μετ' ἐμῶν
 ὅστις, οὐκ ἀφῆκέμ με μόνον ὁ πατήρ, ὅτι ἐγὼ
 τὰ ἀρετὰ αὐτοῦ ποιῶ πάντοτε. Ταῦτα αὐτὸν λα-
 λῶντες πολλοὶ ἐπισήσαν εἰς αὐτὸν. ἔλεγον οὖν
 ὁ ἸΗΣΟΥΣ, πρὸς τὴν πεπισθούσαν αὐτοῦ ἰσ-
 τίασε, ἐὰν ὑμεῖς μείνητε ἐν τῷ λόγῳ τῶν ἐμῶν,
 ἀληθῶς μαθηταὶ μου ἐστέ, ἐπερ γνώσεσθε τὴν ἀλή-
 θειαν, καὶ ἡ ἀλήθεια ἐλευθερώσει ὑμᾶς. ἀπεκρίθη
 σαρ αὐτοῦ, ἀπέμα ἀρετὰ ἐσμεν, καὶ οὐδ' ἐνί-
 δεδ' ἐλευκα μὲν πώποτε, πῶς σὺ λέγεις, ὅτι
 ἐλευθεροὶ γενήσεσθε; ἀπεκρίθη αὐτοῖς ὁ ἸΗΣΟΥΣ.
 ἀμὲν ἀμὲν λέγω ὑμῶν, ὅτι πᾶς ὁ ποιῶν
 τὴν ἁμαρτίαν, οὐ δύνασθε ἐξελθεῖν ἐξ αὐτῆς. ὁ
 δὲ δόλος οὐ μὴν ἐν τῇ δικίᾳ εἰς τὸν αἰῶνα.
 ὁ ἦος

& patrem meum novissetis. Hæc uerba
 locutus est Iesus in gazophylatio, do-
 cens in tēplo. Et nemo apphēdit eū, q̄a
 nō dū uenerat hora ei⁹. Dixit ergo itez
 eis Iesus. Ego uado & q̄retis me, & in
 peccato uestro moriemini. quo ego ua-
 do uos non potestis uenire. Dicebant
 ergo Iudæi. Nunquid interficiet semet-
 ipsum, quia dicit, quo ego uado uos nō
 potestis uenire. Et dicebat eis. Vos de
 deorsū estis, ego de supernis sum. Vos
 de mūdo hoc estis, ego nō sum de hoc
 mundo. Dixi ergo uobis, quod morie-
 mini in peccatis uestris. Si enim non
 credideritis quod ego sum, moriemini
 in peccatis uestris. Dicebant ergo ei.
 Tu quis es? Et dicit eis Iesus, Principiū
 qui & loquor uobis. Multa habeo quæ
 de uobis loquar & iudicem, sed qui me
 misit uerax ē, & ego quæ audiui ab eo,
 hæc loquor in mundo. Non cogno-
 uerunt, quid patrem eis diceret. Di-
 xit ergo eis Iesus. Cum exaltaueritis fi-
 lium hoīs, tunc cognoscetis quod ego
 sim, & a me ipso facio nihil. sed sicut do-
 cuit me pater hæc loquor. Et qui me mi-
 sit mecum est. Non reliquit me solum
 pater, q̄a ego quæ placita sunt ei facio
 semper. Hæc illo loquente multi credi-
 derunt in eum. Dicebat ergo Iesus ad
 eos qui crediderunt ei Iudæos. Si uos
 māseritis in sermone meo, uerē discipu-
 li mei eritis, & cognoscetis ueritatē, &
 ueritas liberos reddet uos. Rñderūt ei.
 Semen Abrahæ sum⁹, & nemini serui-
 uimus unq̄b. Quō tu dicis, liberi redde-
 mini? Rñdit eis Iesus. Amen amē dico
 uobis, qđ oīs q̄ facit pctm, seru⁹ ē pcti.
 Seru⁹ aut nō manet i domo i æternū.
 Filius

Inrogaty a iudæis. tu q̄s es, zndet. p̄ncipiū q̄ et loqz no,

Ies⁹ ad iudæos ei credētes.

Judei dicūt ei. Semen abrahæ sum⁹, & nemini seruius unq̄b.

ο υιος μωυ εις τον αιωνα. εαμ οω ο υιος υμω
 ελθουδεωσκη, οντως ελευθεροι εσε. υιδου οτι
 απεμα αβρααμ εσε, αλλα ζητετε με απο
 κτενα, οτι ο λοιος ο εμοσ, ου χωρε εν υμω.
 εγω ο εωρακα παρα του πατρι μου λαω,
 η υμωσ οω ο εωρακα τε πατρι του πατρι υμωσ
 ποιετε. απεκριθησαρ και ειπομ αυτω. ο πα
 τερ υμωσ αβρααμ εστιμ. λεγει αυτωσ ο ιη
 σοισ. ει τεκνα του αβρααμ ητε, τα εργα τω
 αβρααμ εποιετε. νυν δε ζητετε με απο κτε
 να, ανθρωπομ, οσ πω αληθααρ υμωμ λελα
 ληκα, ημ ηκουσα παρα του θεου. τουτ αβρααμ
 ουκ εποικισμ. υμωσ ποιετε τα εργα του πα
 τρω υμωσ. ειπομ οω αυτω. ημωσ εκ πορνει
 αε ου γεννημεθα, ενα πατερα εχομ μη του
 θεου. ειπεμ αυτωσ ο ιησοισ. ει ο θεοσ πατηρ
 υμωσ ημ, ηγαπατε αμ εμε. εγω γαρ εκ του
 θεου εγεννηθωμ. ουδε γαρ απεμα του
 εληλυθα, αλλα εκ ενοσ με απεσιλημ. δια τι τω
 λαλιωμ πω εμω ου γινωσκετε, οτι ου δυνα
 τε ακουερ τον λογομ του εμομ. υμωσ εκ
 του πατρωσ του διαβολου εσε. και τα επι
 θυμια του πατρωσ υμωσ θελετε ποιειν.
 εκ ανθρωποκτονου ημ απ αρχησ. και εν
 τη αληθεια ουχ εσηκεμ, οτι ουκ εσιμ αλη
 θασ εν αυτω, οτι αμ λαλιω του ψευδου, εκ των
 ιδιωμ λαλιω, οτι ψευθεσ εστιμ και ο πατηρ αυ
 του. εγω δε οτι πω αληθααρ λεγω ου πο
 σευετε μοι. τισ δε υμωσ ελεγχει με περι αν
 μαρτιασ. ει δε αληθααρ λεγω, δια τι υμωσ
 ου πισυετε μοι; ου εκ του θεου, τα ρημα
 τα του θεου ακουε, δια τουτο υμωσ ουκ ακυ
 ετε, οτι εκ του θεου ουκ εσε. απεκριθησαρ οω
 οι ιουδαιοι και ειπομ αυτω. ου καλωσ λεγο
 μου υμωσ, οτι σαμαριτικη ει συ, και δια μο
 νιομ εχασ; απεκριθη ιησοισ. εγω δα μο
 νιομ ουκ εχω αλλα τιμω τον πατερα μου. ο
 υμωσ ητιμασατε με, εγω δε ου ζητω πω
 οξιαμ μου. εστιμ ο ζητωμ και κρινωμ.

Αμην

Filius manet in æternū. Si ergo uos fili
 us liberos fecerit, uere liberi eritis. Scio
 quod filij Abrahæ sitis, sed q̄ritis me in
 terficere, quia sermo meus nō habet lo
 cū in uobis. Ego quod uidi apud patrē
 meū loquor, & uos q̄ uidistis apud pa
 trem uestrū, facitis. R̄nderūt & dixerūt
 ei. Pater noster Abrahā est. Dicit ei Ie
 sus. Si filij Abrahæ effletis, opa Abrahæ
 faceretis. Nūc aut̄ q̄ritis me interficere
 hoīem qui ueritatē uobis locut⁹ sum,
 quā audiui a deo. Hoc Abraham non
 fecit. Vos facitis opera patris uestri. Di
 xerunt itaq; ei. Nos ex fornicatione nō
 sumus nati. Vnum patrem habemus
 deū. Dixit eis Iesus. Si deus pater ue
 ster esset, diligeretis utiq; me. Ego em̄
 ex deo processi & ueni. Neq; em̄ a me
 ipso ueni, sed ille me misit. Quare loq̄
 lam meā nō cognoscitis? quia nō po
 testis audire sermonē meū. Vos ex pa
 tre diabolo estis, & desyderia patris ue
 stri uultis facere. Ille homicida erat ab
 initio, & in ueritate non stetit, quia non
 est ueritas in eo. Cum loquitur mēda
 cium, ex proprijs loquitur, quia mēdax
 est & pater eius. Ego autem si ueritatē
 dico, non creditis mihi. Quis ex uobis
 arguit me de peccato? Si ueritatem di
 co, quare uos non creditis mihi? Qui
 ex deo est, uerba dei audit. Propterea
 uos nō auditis, quia ex deo nō estis. R̄n
 derunt ergo iudæi, & dixerūt ei. Nōne
 bene dicimus nos, quod samaritanus
 es tu, & dæmonium habes? Respon
 dit Iesus. Ego dæmonium non habeo,
 sed honorifico patrem meum, & uos
 inhonorastis me. Ego aut̄ non quæro
 gloriā meam, est qui quærat & iudicet.

Amen

Altera iudeorum cum iesu.

Dicit iesu samaritanis, & dæmonium habes.

Cap. 8. 9.

Αμήν ἀμήν λέγω ὑμῖν, ἐὰν τις τὸν λόγον
 τὸν ἐμὸν τήρησῃ, θάνατον οὐ μὴ θεωρήσῃ εἰς
 αἰῶνα. Εἴπορ ὁὖν αὐτῷ οἱ ἰουδαῖοι, κἀὼ ἐγνώ
 καμῶν, ὅτι δαμόνιον ἔχεις. ἀβραάμ ἀπέθα
 νεμ, καὶ οἱ προφῆται, καὶ σὺ λέγεις, ἐὰν τις
 τὸν λόγον μου τηρήσῃ, οὐ μὴ γεύσεται θανά
 του εἰς τὸν αἰῶνα. μή σὺ μείζων εἶ τῷ πατρὶ
 ἡμῶν ἀβραάμ, ὅς τις ἀπέθωκεν; οἱ προφῆ
 ται ἀπέθωκαν, τίνα σε αὐτὸν σὺ ποιεῖς; ἀπε
 κρίθη ἸΗΣΟΥΣ. ἐὰν ἐγὼ δοξάζω ἐμαυτὸν, ἢ
 δοξάζω μου οὐδ' ἐμ ὄζειν. ἐσιμ ὁ πατήρ μου ὁ δο
 ξάζων με, ὃν ὑμεῖς λέγετε, ὅτι θεὸς ὑμῶν
 ὄζειν, καὶ οὐκ ἐγνώκατε αὐτόν, ἐγὼ δὲ οἶδα
 αὐτόν, καὶ ἐὰν εἶπω, ὅτι οὐκ οἶδα αὐτόν, ἔσο
 μα ὁμοίος ὑμῶν ψεύσκες, ἀλλ' οἶδα αὐτόν. Ὁ
 τὸν λόγον αὐτῷ τῆσῶ. ἀβραάμ ὁ πατήρ ὑμῶν
 ἢ γαλιλάσας, ἵνα ἴδῃ τὸν ἡμέραν πλὴν ἐμῆν,
 καὶ εἶδεν ὅτι ἐχάραξεν. Εἴπορ ὁὖν οἱ ἰουδαῖοι πρὸς
 αὐτόν, πεντήκοιτα ἔτη οὐπω ἔχεις, ὅτι ἀβρα
 ἂμ ἐώρακας; εἶπερ αὐτῶς ὁ ἸΗΣΟΥΣ. ἀμήν
 ἀμήν λέγω ὑμῖν. πρὶν ἀβραάμ γενέσθαι ἐγὼ
 εἶμι. ἤραμ ὁὖν λίθους, ἵνα βάλωσιν ἐπ' αὐτόν.
 ἸΗΣΟΥΣ δὲ ἐκρύβη καὶ ὄξῃθη ἐκ τοῦ ἱεροῦ.
 διελθὼν δὲ ἀ μέσσω αὐτῶν, καὶ παρεῖλεν οὐτως.
 καὶ πρῶτον ὁ ἸΗΣΟΥΣ, εἶδεν ἀνθρώπου τυ
 φλοῦ ἐκ γενετῆς, ὃ ἠρώτησεν αὐτόν οἱ μα
 θηταὶ αὐτοῦ λέγοντες, ἔα βεβί, τίς ἡμαρτεμ, ὅ
 ρος ἢ οἱ γονεῖς αὐτοῦ, ἵνα τυφλὸς γεννηθῆ; ἀπε
 κρίθη ὁ ἸΗΣΟΥΣ. οὔτε ὄψε ἡμαρτεμ, οὔτε οἱ
 γονεῖς αὐτοῦ, ἀλλ' ἵνα φανερωθῆ τὰ ἔργα τοῦ
 θεοῦ ἐν αὐτῷ. ἐμε δ' εἰ ἐργάζεσθαι τὰ ἔργα τοῦ
 πέμψαντός με, ἕως ἡμέρας ὄζειν. ἐρχεται νῦν
 ὅτε οὐδεὶς δύναται ἐργάζεσθαι, ὅτι ἄρ ἐν τῷ
 κόσμῳ ὅ φῶς εἶμι τῷ κόσμῳ. ταῦτα εἰπὼν.
 ἔπιψεν χαμαί. καὶ ἐποίησεν πηλὸν ἐκ τοῦ
 πύσματος, ὃ ἐπέχρισεν τὸν τυφλόν ἐπι
 ψύς ὀφθαλμούς τοῦ τυφλοῦ, καὶ εἶπερ αὐτῷ.
 ὕπαγε νίψαι εἰς τὴν κολυμβήθραν τοῦ σίλω
 ἢ, ὃ ἐρμινεύεται ἀπεσαλμῶν. ἀπῆλθεν
 ὁὖν καὶ ἴδεν

Tulerunt iudi lapides ut iacerent

Cecum a natiuitate curat.

Abrahā

IX

Amen amen dico uobis, si quis sermo
 nē meū seruauerit, mortē nō uidebit in
 aeternū. Dixerūt ergo illi iudaei. Nūc co
 gnouimus qđ dāmoniū habes. Abra
 ham mortuus est & propheta, & tu di
 cis, si quis sermonē meū seruauerit, nō
 gustabit mortē in aeternū. Nunquid tu
 maior es patre nostro Abrahā q mor
 tuus est? Et ppheta mortui sunt. Quē
 teipsū tu facis? Rñdit Iesus. Si ego glo
 rifico meipsum, gloria mea nihil est. Est
 pater meus qui glorificat me, quē uos
 dicitis deum uestrū esse, & non cognou
 istis eum, ego aut noui eum. Et si dixero,
 quod nō scio eum, ero similis uobis
 mēdax. sed scio eum, & sermonem eius
 seruo. Abraham pater uester exultauit
 ut uideret diē meū, & uidit & gauisus
 est. Dixerūt ergo iudaei ad eum. Quin
 quaginta annos nondū habes & Abra
 ham uidisti? Dixit eis Iesus. Amē amē
 dico uobis, antequam esset ego sum.
 Tulerūt ergo lapides, ut iacerent in eū.
 Iesus aut abscondit se, & exiuit de tēplo
 transiens per mediū illoꝝ & p̄terijt sic.
¶ Et p̄teriens Iesus uidit hominem ca
 cū a natiuitate, & interrogauerūt eū di
 scipuli eius dicētes. Rabbi, qđ peccauit,
 hic aut parētes eius, ut cæcus nasceret?
 Rñdit Iesus. Neq; hic peccauit neq; pa
 rentes eius, sed ut manifestentur opera
 dei in illo. Me oportet operari opera
 eius qui misit me donec dies est. Venit
 nox quando nemo potest operari. Qu
 diu fuero in mūdo, lux sum mūdi. Hoc
 cum dixisset expuit in terram, & fecit lu
 tū ex sputo, & illeuit lutū super oculos
 cæci, & dixit ei. Vade laua in natoria
 Syloe, quod interpretat missus. Abijt
 ergo &

οὐκ ἐνίψατο, καὶ ἄλλοι βλέπωμεν, οἱ οὐκ γινώσκουσιν, οἱ δὲ θεωροῦντες αὐτὸν εἶπρότερον ὅτι τυφλὸς ἦν, ἔλεγον, ὅτι οὗτος ἐστὶν ὁ καθήμενος, ὁ προσαιτῶν; ἄλλοι ἔλεγον, ὅτι οὗτος ἐστὶν. ἄλλοι δὲ, ὅτι ὁμοίος αὐτῷ ἐστὶν, ἐκεῖνος ἔλεγε, ὅτι ἐγὼ εἰμι. ἔλεγον οὖν αὐτῷ, πῶς ἦνε ὄψακός σου οἱ ὀφθαλμοί, ἀπεκρίθη ἐκεῖνος καὶ εἶπεν, ἄνθρωπος λεγόμενος Ἰησοῦς τῆν ἑλὸν ἐποίησεν, καὶ ἐπέχρισέ μου τοὺς ὀφθαλμούς, καὶ εἶπε μοι, ὕπαγε εἰς πλὴν κολυμβήθρα τῆν σιλωὰμ καὶ νίψαι. ἀπελθὼν δὲ καὶ νίψαμενος ἀνέβλεψα, εἶπον οὖν αὐτῷ, ποῦ ἐστὶν ἐκεῖνος; λέγει, οὐκ οἶδα. ἄκουσιν αὐτὸν πρὸς τοὺς φαρισαίους τὸν ποτε τυφλόν. ἦν δὲ σάββατον, ὅτε τὸν πληθὸν ἐποίησεν ὁ Ἰησοῦς καὶ ἀνέφερον αὐτὸν τοὺς ὀφθαλμούς, πάλιν οὖν ἠρώτων αὐτὸν καὶ οἱ φαρισαῖοι, πῶς ἀνέβλεψεν, ὁ δὲ εἶπε, ἄνθρωπος, ὅτε ἐπέχρισέ μου τοὺς ὀφθαλμούς, καὶ ἐνίψαμ. ὁ βλεπῶ, ἔλεγον οὖν οἱ φαρισαῖοι τινες, οὗτος ὁ ἄνθρωπος οὐκ ἐστὶν παρὰ τὸ θεῖον, ὅτι σάββατον οὐ τηρεῖ. ἄλλοι ἕτεροι ἔλεγον, πῶς δὴ ἄνθρωπος ἄμαρτωλὸς τοῦτο αὐτὰ σημεῖα ποιεῖ; καὶ ἰσχυρῶς αὐτῶν, λέγεισιν τῷ τυφλῷ πάλιν, σὺ τί λίσσῃς καὶ αὐτῷ, ὅτι ἠνοξέμεν σου τοὺς ὀφθαλμούς; ὁ δὲ εἶπε, ὅτι προφήτης ἐστὶν, οὐκ ἐπίστευσάμεν οἱ ἰουδαῖοι περὶ αὐτοῦ, ὅτι τυφλὸς ἦν καὶ ἀνέβλεψεν, ἕως ὅτου ἐφώνησάν τοις γονεῖσι αὐτοῦ τῷ ἀναβλέψαντι, καὶ ἠρώτησάν αὐτοὺς λέγοντες, οὗτος ἐστὶν ὁ υἱὸς ἡμῶν, ὃν ἡμεῖς λέγομεν, ὅτι τυφλὸς ἐγεννήθη; πῶς οὖν ἄρτι βλέπει; ἀπεκρίθησάν αὐτοῖς οἱ γονεῖς αὐτοῦ καὶ εἶπον, οἶδαμεν, ὅτι οὗτος ἐστὶν ὁ υἱὸς ἡμῶν, καὶ ὅτι τυφλὸς ἐγεννήθη, πῶς δὲ μῶν βλέπει οὐκ οἶδαμεν, ἢ τίς ἠνοξέμεν αὐτὸν τοὺς ὀφθαλμούς, ἡμεῖς οὐκ οἶδαμεν, αὐτὸς ἢ ἰσχυρῶς ἔχει, αὐτὸν ἐρωτήσατε, αὐτὸς πρὶν αὐτὸν λαλῆσαι, ἵνα εἴπωμεν οἱ γονεῖς αὐτοῦ, ὅτι ἐφθέγγοντοὺς ἰουδαίους

ergo & lauit, & uenit uidens. Ita q; uicini & qui uiderant eum prius quod cæcus esset, dicebant. Nōne hic est qui sedebat & medicabat? Alij dicebant hic est, aliḡ autem similis est eius. Ille dicebat, ego sum. Dicebant ergo ei. Quo modo aperti sunt tibi oculi? Respondit, ille & dixit. Ille homo qui dicitur Iesus lutū fecit, & inunxit oculos meos, & dixit mihi. Vade ad natatoriā Syloā, & laua. Et ab ἡ & laui, & uisū recepi. Dixerūt ergo ei. Vbi est ille? Ait, nescio. Adducunt eum ad pharisæos qui dudum cæcus fuerat. Erat autē sabbatū quando lutum fecit Iesus, & aperuit oculos eius. Iterum ergo interrogabāt eū & pharisæi quomodo uisum recepisset. Ille autē dixit eis. Lutū mihi imposuit sup oculos, & laui & uideo. Dicebant ergo ex pharisæis quidam. Nō est hic homo a deo, quia sabbatum non custodit. Aliḡ autē dicebāt. Quomodo potest homo peccator hæc signa facere? Et dissensio erat inter eos. Dicunt cæco iterum. Tu qd dicis de illo qui aperuit tibi oculos tuos. Ille autē dixit. Propheta est. Non crediderunt ergo Iudæi de illo, quia cæcus fuisset & uidisset, donec uocauerūt parentes eius qui uisum receperat, & interrogauerunt eos dicentes. Hic est filiḡ uester quē uos dicitis cæcum natū esse. Quomodo ergo nunc uidet? Responderunt eis parentes eius, & dixerūt. Scimus quod hic est filius noster, & quod cæcus natus est, quomodo autē nunc uideat, nescimḡ, aut quis eius aperuit oculos nos nescimus. Ipse autē habet, ipsum interrogate, de se loquetur. Hæc dixerunt parentes eius, quoniā timebant

† ipse

T Iudæos

Cap. 9.

τοὺς Ἰουδαίους. ἦδ' ἔτι σωετέθεντο οἱ Ἰσρα-
 ῆται, ἵνα ἐὰν τις αὐτὸν ὁμολογήσῃ ΧΡΙΣΤΟΝ,
 ἀποσωάγωγος γένηται. διὰ τὸ τοῦ διδασκάλου
 αὐτοῦ εἶπαι, ὅτι ἡλικία μ' ἔχει, ἀνδρὶ ἔρω
 τίσατε. ἐφώνησαν οὖν ἐκ δευτέρου ἕνθρω-
 πον, ὃς ἦν τυφλός, καὶ εἶπαι αὐτῷ. Δὲ δὲ
 ξαμὸν θεῶν, ἡμεῖς οἶδαμεν, ὅτι ὁ ἄνθρωπος
 ἐντος ἁμαρτωλός ἐστιν. ἀπεκρίθη αὐτῷ ἐκεῖνος
 καὶ εἶπαι. εἰ ἁμαρτωλός ἐστιν οὐκ οἶδα. ἐμ οἶ-
 δα, ὅτι τυφλὸς ὡς ἄρτι βλέπω. εἶπαι αὐτῷ
 ἔτι πάλιν, τί ἐποίησάν σοι, πῶς ἠνοιξέ-
 σου τοὺς ὀφθαλμούς; ἀπεκρίθη αὐτοῖς, εἶ-
 παι ὑμῖν ἦδ' ἔτι οὐκ ἠκούσατε, τί πάλιν
 θέλετε ἀκοῦσαι; μὴ καὶ ὑμεῖς θέλετε αὐτὸ
 μαθηταὶ γενέσθαι; ἐλοιδόρησαν αὐτὸν
 καὶ εἶπαι, σὺ εἰ μαθητὴς ἐκείμων. ἡμεῖς
 δὲ τοῦ μωσέως ἐσμὲν μαθηταί, ἡμεῖς οἶ-
 δαμεν, ὅτι μωσὴ ἐλάλησεν ὁ θεός, τοῦτο
 δὲ οὐκ οἶδαμεν πόθεν ἐστίν. ἀπεκρίθη ὁ ἄν-
 θρωπος καὶ εἶπαι αὐτοῖς, ὅτι τὸ θαυμα-
 σόν ἐστιν, ὅτι ὑμεῖς οὐκ οἶδατε πόθεν ἐστίν,
 καὶ ἀνέφεξάν μου τοὺς ὀφθαλμούς. οἶδαμεν
 δὲ, ὅτι ἁμαρτωλῶν ὁ θεός οὐκ ἀκούει. ἀλ-
 λ' ἐὰν τις θεοσεβῆς ἦ, τὸ θέλημα αὐτοῦ ποιῆ
 τούτου ἀκούει. ἐκ τῆς αἰῶνος οὐκ ἠκούσθη, ὅτι ἦ-
 νοιξέμ τισ ὀφθαλμῶν τυφλοῦ γεγεννημέ-
 νου. εἰ μὴ ἦν οὗτος παρὰ θεοῦ, οὐκ ἠδύνατο
 ποιῆν ὅνδ' ἐμ. ἀπεκρίθησαν αὐτῷ, ὅτι
 ἁμαρτίαις σὺ ἐγεννήθης ὅλος, εἰ σὺ διδά-
 σκας ἡμᾶς; εἶπαι αὐτῷ ἔτι. ἠκούσαμεν
 ὁ ἸΗΣΟΥΣ ὅτι ἐξέβαλον ἀνδρὶ ἔξω, εἰς ὃν
 αὐτὸν εἶπαι αὐτῷ, σὺ πιστεύεις εἰς τὸν υἱὸν τοῦ
 θεοῦ; ἀπεκρίθη ἐκεῖνος καὶ εἶπαι, καὶ τίς ἐστὶν κύριε,
 ἵνα πισεύω εἰς αὐτόν. εἶπαι ἔτι αὐτῷ ὁ ἸΗΣΟΥΣ
 εἰ ἠώρακας αὐτόν, εἰ δὲ λαλῶν μετὰ σου ἐκί-
 νός ἐστιν. ὁ δὲ ἔφη, πισεύω κύριε, εἰ προσεκί-
 νησάν αὐτῷ. καὶ εἶπαι ὁ ἸΗΣΟΥΣ. εἰς κρῖμα
 εἶπαι εἰς τὸ κόσμον ἦλθον, ἵνα οἱ μὴ βλέ-
 ποντες βλέπωσιν. οἱ βλέποντες τυφλοὶ γένωνται
 καὶ ἠκούσασιν

Iudæos. Iam enim conspirauerant Iu-
 dæi, ut si quis eū confiteretur esse Chri-
 stum, extra synagogam fieret. Propte-
 rea parentes eius dixerunt, etat m
 habet, ipsum interrogate. Vocauerunt
 ergo rursum hominem, qui fuerat cæ-
 cus. & dixerunt ei. Da gloriā deo. Nos
 scim⁹, quod hic homo peccator est. Re-
 spondit ergo ille & dixit. An peccator
 sit nescio, unū scio qd cæcus cū essem
 modo uideo. Dixerunt ergo illi iterū.
 Quid fecit tibi? Quō aperuit tibi ocu-
 los? Respōdit eis. Dixi uobis, iā & nō
 audistis. Quid iterū uultis audire? Nū
 & uos uultis discipuli eius fieri? Male-
 dixerunt ergo ei. & dixerunt ei. Tu di-
 scipulus illius sis, nos autē Mosi discipu-
 li sumus. Nos scimus quod Mosi locu-
 tus est deus, hunc autē nescim⁹ unde sit.
 Respōdit ille homo, & dixit eis. In hoc
 enim mirabile est, quia uos nescitis un-
 de sit, & aperuit meos oculos. Scimus
 autē quod peccatores de⁹ nō audit, sed
 si quis dei cultor est & uolūtatem eius
 facit, hunc exaudit. A sæculo nō est au-
 ditū, quod quis aperuit oculos cæci na-
 ti. Nisi esset hic a deo, nō poterat face-
 re quicquid, Responderunt & dixerūt ei.
 In peccatis natus es totus, & tu doces
 nos? Et eiecerunt eū foras. Audiuit Ie-
 sus quod eiecissent eū foras, & cum in-
 uenisset eum, dixit ei. Tu credis in filiū
 dei? Respōdit ille & dixit. Quis est do-
 mine ut credam in eum? Et dixit ei Ie-
 sus. Et uidisti eum, & qui loquitur tecū
 ipse est. At ille ait. Credo dñe. Et ado-
 rauit eum. Et dixit ei Iesus. In iudicium
 ego in hunc mundum ueni, ut qui non
 uident uideant, & qui uident, cæci fiant.
 Et audierunt

καὶ ἤκουσαν ἐκ τῶν φαρισαίων ταῦτα οἱ ὄν-
 τες μετ' αὐτῶν, ἔειπον αὐτῶν, μή ἑμῶν τυ-
 φλοὶ ἐσμῶν, εἴπωμεν αὐτοῖς ὁ ἸΗΣΟΥΣ. εἰ τυ-
 φλοὶ ἦτε, ὅνκ ἂν εἶχετε ἁμαρτίαν. καὶ ἡ λέ-
 γετε, ὅτι βλέπομεν, ἢ οὐκ ἁμαρτία ὑμῶν
 μὲν ἐστίν, ἀλλὰ ἀναθεμένων ἄλλα χόθρη ἐκίνος κλέ-
 πῆς ἐστὶν ἑλθῆς, ὃ ἡ εἰσερχόμενος διὰ φθι-
 θύρας ποιμὴν ὄζει τῶν προβάτων. τὸ τῶν θυ-
 ρῶν ἀνοίγει, καὶ τὰ πρόβατα τῆ φωνῆς αὐτῶν ἀκού-
 σι, ἑλθῆς ἰδίᾳ τῶν προβάτων καλῆ καὶ ὄνομα, καὶ ἐξά-
 γῃ αὐτῶν, καὶ ὅτι τὰ ἰδίᾳ τῶν προβάτων ἐκβάλλει, ἐμ-
 προσημῶν αὐτῶν πορεύεται. καὶ τὰ πρόβατα αὐτῶν
 ἀκολουθεῖ, ὅτι οἱ ἰδίᾳ τῶν φωνῆν αὐτῶν. ἀλλοί-
 τῶν ἡ, ὅν μὴ ἀκολουθεῖ τῶν αὐτῶν, ἀλλὰ φεύζονται
 ἀπ' αὐτῶν, ὅτι ὄνκ οἱ ἰδίᾳ τῶν ἀλλοτρίων τῶν φω-
 νῶν. ταύτην τῶν ποιμῶν εἶπερ αὐτοῖς ὁ ἸΗ-
 ΣΟΥΣ. ἐκίνος δὲ ὄνκ ἔνωσαν, τίνα ἦν ἃ ἐλάλα
 αὐτοῖς. εἶπερ ὄνκ πάλιν αὐτοῖς ὁ ἸΗΣΟΥΣ.
 ἁμῶν ἁμῶν λέγω ὑμῖν, ὅτι ἐγὼ εἰμι ἡ θύρα τῆ
 προβάτων, πάντες ὅσοι περὶ ἐμῶν ἔλθου, κλέ-
 πῆς ἐστὶν ἑλθῆς, ἀλλ' ὄνκ ἠκούσαν αὐτῶν
 τὰ πρόβατα. ἐγὼ εἰμι ἡ θύρα, δι' ἐμῶν ἐάν τις ἐι-
 σέλθῃ σωθήσεται, καὶ εἰσελεύσεται, καὶ ἐξελύσεται
 τα, καὶ νομὴν εὐρήσεται, ὃ κλέπῆς ὄνκ ἐρχεται,
 εἰ μὴ ἴνα κλέψῃ ἑλθῆς, ἑλθῆς ἀπολέσῃ. ἐγὼ ἦλ-
 θον, ἴνα ζωὴν ἔχωσιν, καὶ περὶ ὄνκ ἔχωσιν.
 ἐγὼ εἰμι ὁ ποιμὴν ὁ καλός, ὁ ποιμὴν ὁ κα-
 λός, τῶν ψυχῶν αὐτῶν τίθησιν ὑπὲρ τῶν προβά-
 των. ὁ μισθὸς δὲ ὄνκ ἂν ποιμὴν, ὅν ὄνκ
 εἰσὶν τὰ πρόβατα ἰδίᾳ, θεωρεῖ τὸν λύκον ἐρ-
 χόμενον, ἑλθῆς τὰ πρόβατα ἑλθῆς,
 καὶ ὁ λύκος ἐρπάζει αὐτὰ, καὶ σκορπίζει τὰ
 πρόβατα. ὁ δὲ μισθὸς φεύγει, ὅτι μισθὸς
 ὄνκ, καὶ ὄν μὲν αὐτῶν περὶ τῶν προβάτων.
 ἐγὼ εἰμι ὁ ποιμὴν ὁ καλός, καὶ γινώσκω τὰ
 ἐμὰ, καὶ γινώσκωμαι ὑπὲρ τῶν ἐμῶν. καὶ ὄν
 γινώσκῃ με ὁ πατήρ, καὶ γὼ γινώσκω τὸν πα-
 τῆρα

Et audierunt qdā ex pharisæis hæc qui
 cum ipso erant, & dixerunt ei. Num &
 nos cæci sumus? Dixit eis Iesus. Si cæ-
 ci essetis, non haberetis peccatū. Nunc
 uero dicitis, uidem⁹, pctm̄ ergo uestrū
 manet. Amen amen dico uobis, qui
 non intrat per ostium in ouile ouium,
 sed ascendit aliunde, ille fur est & latro.
 Qui aut̄ intrat per ostiū, pastor est ouiu-
 um. Huic ostiarius aperit, & oues uocē
 eius audiunt. Et proprias oues uocat
 nominatim, & educit eas. Et cum pro-
 prias oues emiserit, ante eas uadit, &
 oues illum sequuntur, quia sciūt uocem
 eius. Alienū aut̄ non sequuntur sed ef-
 fugient ab eo, quia non nouerunt uo-
 cem alienorū. Hoc prouerbiū dixit
 eis Iesus, Illi aut̄ nō cognouerūt q̄ esset
 quæ loqueretur eis. Dixit ergo eis ite-
 rum Iesus. Amen amē dico uobis, ego
 sū ostiū ouiuū. Oēs quotquot ante me
 uenerunt fures sunt & latrones, sed nō
 audierunt eos oues. Ego sum ostium,
 per me si quis introierit saluabitur, &
 ingredietur & egredietur, & pascua in-
 ueniet. Fur non uenit nisi ut furetur &
 mactet & perdat. Ego ueni ut uitam
 habeant, & abundantius habeāt. Ego
 sum pastor bonus, bonus pastor ani-
 mam suam dat pro ouibus. Mercen-
 narius autem, & qui non est pastor,
 cuius non sunt oues propriæ, uidet lu-
 pum uenientem & dimittit oues & fu-
 git, & lupus rapit & dispergit oues.
 Mercennarius autem fugit, quia mer-
 cennarius est, & non est illi curæ de ouī-
 bus. Ego sum pastor bonus, & cogno-
 sco oues meas, & cognoscor a meis. Sic
 ut nouit me pater, & ego agnosco pa-
 trem

Qui nō intrat i ouile p ostiū ē

Ego sū ostiū.

Ego sū pastor bonus.

12 trem

Cap. 10.

Τέτρα, κη πλὴν ψυχῶν μου τίθημι ὑπὲρ ἧν προ
 εβάτωμ. καὶ ἄλλα πρόβατα ἔχω, ἀδὸν ἔσιμ
 ἐκ φθι ἀυλῆς ταύτης, καὶ κενά με δὲ ἀγαθῶν,
 καὶ φθι φωνῆς μου ἀκούσωσιμ, καὶ γενήσεται
 μία ποίμνη, εἰς ποιμῶν. Διὰ τοῦτο ὁ πατήρ
 με ἀγαπᾷ, ὅτι ἐγὼ τίθημι πλὴν ψυχῶν μου
 ἵνα πάλιμ λάβω αὐτήν. οὐδεὶς ἄρα ἀντιῶ
 ἀπὸ ἐμοῦ, ἀλλ' ἐγὼ τίθημι ἀντιῶ ἀπὸ ἐμῶν /
 τῶ. θζουσίαν ἔχω δεῖνα ἀντιῶ, καὶ θζου-
 σίαν ἔχω πάλιμ λαβεῖν ἀντιῶ. ταύτω πλὴν
 ἐντολῶν ἔλαβον παρὰ τῶ πατρὸς μου. χί /
 σμα οὖν πάλιμ ἐγγύετο ἐν τοῖς ἰουδαίοις
 διὰ τοὺς λόγους τούτους. ἔλεγον δὲ πολ-
 λοὶ θζ ἀντιῶ. Δαμόνιον ἔχει καὶ μαίνεται
 τί αὐτοῦ ἀκούετε; Ἄλλοι ἔλεγον. ταῦτα τὰ
 ῥήματα ὀν ἔσιμ δαμονιζομλίου. μή δα-
 μόνιον δαύατα τυφλῶν ὀφθαλμοῦς ἀνοί-
 γειμ; ἐγγύετο δὲ τὰ ἐγκαίνια ἐν ἱεροσολύ /
 μοις, καὶ χαμῶν ἡμ. καὶ περιεπάτη ὁ ἸΗ-
 ΣΟΥΣ ἐν τῷ ἱερῷ ἐν τῇ σοῶ σολομῶν. Θ.
 ἐκύκλωσαμ οὖν αὐτῶν οἱ ἰουδαῖοι, Θ ἔλεγον
 αὐτῷ. ἔως πότε πλὴν ψυχῆν ἡμῶν ἀίρει; εἰ
 σὺ εἶ ὁ ΧΡΙΣΤΟΣ, εἰπέ ἡμῖν παρρησίαν. ἀπε-
 κρίθη αὐτῷ ὁ ἸΗΣΟΥΣ. εἰπομ ἡμῖν κη ὀν πι-
 στεύει. τὰ ἔργα ἀ ἐγὼ ποιῶ ἐν τῷ ὀνόματι
 τῶ πατρὸς μου, ταῦτα μαρτυρεῖ περὶ ἐμοῦ.
 ἀλλ' ὑμεῖς ὀν πιστεύετε, ὅτι ὀν ἔσε ἐκ τῶν
 προβάτων ἧν ἐμῶν, καθὼς εἰπομ ἡμῖν. τὰ
 πρόβατα τὰ ἐμά φθι φωνῆς μου ἀκούει, καὶ
 γὼ γινώσκω αὐτὰ, καὶ ἀκολουθεῖσιμ μοι, καὶ
 γὼ ζωὴν αἰώνιον δίδωμι αὐτοῖς, καὶ ὀν μὴ
 ἀπόλωνται εἰς τὸν αἰῶνα, καὶ ὀν χ' ἀρπάσει
 τις αὐτὰ ἐκ τ' χειρὸς μου. ὁ πατήρ μου δὲ δέ-
 δωκέμ μου μείζων πάντων ἐσίμ, κη ὀνδεὶς δύ-
 να ἄρπάσει ἐκ τ' χειρὸς τ' πατρὸς μου. εἰ
 κη ὁ πατήρ ἐν ἐσμῶν. εβάσαν οὖν πάλιμ λί-
 θος οἱ ἰουδαῖοι; ἵνα λιθάσωσιμ αὐτόν. ἀπεκρί-
 θη αὐτῷ ὁ ἸΗΣΟΥΣ. πλὴν καλὰ ἔργα ἔδξα ὀ
 μῖν ἐκ τ' πατρὸς μου, διὰ πῖορ αὐτ' ἔργων λι-
 θάζετε ἀπε-

trem, & animam meam pono pro oui-
 bus. Et alias oues habeo, quæ non
 sunt ex hoc ouili, & illas oportet me ad-
 ducere, & uocem meam audient, & fi-
 at unum ouile & unus pastor. Propte-
 rea me pater diligit, quia ego pono
 animam meam ut iterū sumam eam.
 Nemo tollit eā a me, sed ego pono eā a
 meipso. Potestatē habeo ponendi eā.
 & potestatē habeo denuo sumendi eā.
 Hoc mandatum accepi a patre meo.
 Dissensio iterū facta est inter Iudæos,
 propter sermones hos. Dicebant autē
 multi ex ipsis. Dæmonium habet & in-
 fanit. Quid eum auditis? Alij dicebant
 Hæc uerba non sunt dæmoniū haben-
 tis. Nūquid dæmonium potest cæcor
 oculos aperire? Facta sunt autē encæn-
 ia in Hierosolymis, & hyems erat. Et am-
 bulabat Iesus in templo in porticu Sa-
 lomonis. Circūdederunt ergo eum Iu-
 dæi, & dicebant ei. Quousq; animam
 nostrā tollis? Si tu es Christus dic no-
 bis palam? Respōdit ei Iesus. Loquor
 uobis & non creditis. Opera quæ ego
 facio in nomine patris mei, hæc testi-
 monium perhibent de me. Sed uos nō
 creditis, quia non estis ex ouibus meis.
 Oues meæ uocē meā audiūt, & ego co-
 gnosco eas, & sequunt me, & ego uitā
 æternā do eis, & nō peribūt in æternū,
 & nō rapiet eas quisq; de manu mea.
 Pater meus qui dedit mihi maior om-
 nibus est, & nemo potest rapere de ma-
 nu patris mei. Ego & pater unū sum⁹.
 Sustulerunt ergo lapides Iudæi ut lapī-
 darent eū. Respondit eis Iesus. Multa
 bona opera ostēdi uobis ex patre meo
 Propter quod eorum opus me lapida-
 tis. Respon-

Dissensio iterū facta est inter Iudæos de Iesu.

Iesu ambulabat in porticu templi ierosolym. Si tu es christus.

Ut et uoluerit eis lapidare: et dicit eis.

Cap. 11.

καὶ πάλιν ὑπάγαγε ἐκεῖ· ἀπεκρίθη ὁ Ἰησοῦς·
 οὐχὶ δώδεκα εἰσὶν ὥραι ἡμέρας· εἴ μὲν τις
 περιπατῆ ἐν τῇ ἡμέρᾳ, οὐ προσκόπη, ὅτι τὸ
 φῶς τοῦ κόσμου τούτου βλέπει. εἴ μὲν δέ τις
 περιπατῆ ἐν τῇ νυκτὶ, προσκόπη, ὅτι τὸ
 φῶς οὐκ ἔστι ἐν αὐτῷ. ταῦτα εἶπερ, καὶ μετὰ
 τὰ τοῦτο λέγει αὐτοῖς, λέξας· ὁ θίλθ
 ἡμῶν κεκοίμηται, ἀλλὰ πορεύομαι, ἵνα θύξω
 ὑπνήσω αὐτὸν. εἶπορ οὖν οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ·
 κύριε, εἰ κεκοίμηται, σωθήσεται. εἰρήκη δέ ὁ
 Ἰησοῦς περὶ τοῦ θανάτου αὐτοῦ, ἐκῆνοι δέ
 ἔδοξαν, ὅτι περὶ ἡμῶν κοιμήσεως τοῦ ὕπνου λέ-
 γει. τότε οὖν εἶπερ αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς παρρη-
 σία, λέξας ἀπέθαν', καὶ χαίρω δι' ὑμᾶς, ἵνα
 πισεύσητε, ὅτι οὐκ ἡμῶν ἐκεῖ, ἀλλ' ἄγωμεν
 πρὸς αὐτὸν. εἶπερ οὖν θωμᾶς ὁ λεγόμενος
 δίδυμος τοῖς μαθηταῖς, ἄγωμεν καὶ ἡμεῖς
 ἵνα ἀποθάνωμεν μετ' αὐτοῦ. ελθὼν οὖν ὁ
 Ἰησοῦς, εἴρερ αὐτὸν τέσσαρας ἡμέρας ἡδὴ
 ἔχοντα ἐν τῷ μνημείῳ. ἦν δὲ ἡ βηθανία ἐν
 γυῖ, πρὸ ἱεροσολύμων ὡς ἀπὸ σαδύμων δεκα-
 πέντε, καὶ πολλοὶ ἐκ τῶν ἰουδαίων ἐλκλν-
 θισαμ, πρὸς τὰς περὶ μάρθαμ καὶ μαρίαμ,
 ἵνα παραμυθήσονται αὐτὰς περὶ τοῦ ἀδελφοῦ
 αὐτῶν. ἡ οὖν μάρθα, ὡς ἠκουσιν, ὅτι ὁ Ἰη-
 σοῦς ἔρχεται ὑπνήτησιν αὐτῶν. μαρία δὲ ἐν
 τῷ οἴκῳ ἐκαθέζετο. εἶπερ οὖν ἡ μάρθα πρὸς
 τὸν Ἰησοῦν· κύριε, εἰ ἦς ὧδε, ὁ ἀδελφός μου
 οὐκ ἂν ἐτεθνῆκε, ἀλλὰ ἐν νῦν ὀίδα, ὅτι ὅσα ἂν
 αἰτήσῃ τὸν θεόν, δώσῃ σοι ὁ θεός, λέγει αὐτῇ ὁ
 Ἰησοῦς· ἀναστήσεται ὁ ἀδελφός σου, λέγει αὐ-
 τῷ μάρθα, ὀίδα ὅτι ἀναστήσεται ἐν τῇ ἀναστά-
 σι ἐν τῇ ἑχάτῃ ἡμέρᾳ. εἶπερ αὐτῇ ὁ Ἰησοῦς·
 εἰ ὧ εἶμι ἡ ἀνάστασις καὶ ἡ ζωὴ, ὁ πισεύων εἰς ἐ-
 μέ, κἂρ ἀποθάνῃ ζήσεται. ἐπὶ ὧδε ὁ ζῶν ἐπι-
 στεύων εἰς ἐμέ, οὐ μὴ ἀποθάνῃ εἰς τὸν αἰῶνα·
 πισεύεις τῷ τῷ, λέγει αὐτῷ· ναὶ κύριε, ἐγὼ πε-
 ρθνακα, ὅτι σὺ εἶ ὁ χριστός ὁ υἱὸς τοῦ θεοῦ, ὁ εἰστὸς
 κόσμου ἐρχόμενος. ἐταῦτα εἰπῶσα, ἀπῆλ-
 θερ ἐν τῷ οἴκῳ

& iterum uadis illuc. Rñdit Iesus. Non
 ne duodecim sunt horæ diei? Si quis
 ambulauerit in die, non offendit, quia
 lucē huius mūdi uidet. Si autē qs ambu-
 lauerit in nocte offendit, quia lux non
 est in eo. Hæc ait, & post hæc dicit eis.
 Lazarus amicus noster dormit, sed uo-
 do ut a somno excitem eum. Dixerunt
 ergo discipuli eius. Domine, si dormit,
 salu⁹ erit. Dixerat autem Iesus de mor-
 te eius, illi autem putauerunt quod de
 dormitione somni diceret. Tunc ergo
 Iesus dixit eis manifeste. Lazarus mor-
 tuus est, & gaudeo propter uos ut cre-
 datis, quod non fuerim ibi. Sed eam-
 us ad eū. Dixit ergo Thomas qui di-
 citur didymus ad discipulos. Eamus
 & nos & moriamur cū eo. Venit itaq;
 Iesus, & inuenit eū quatuor dies iam in
 monumento habentē. Erat autē Betha-
 nia iuxta Hierosolymā fere stadij quin-
 decim. Multi autē ex Iudæis uenerāt ad
 Marthā & Mariam ut consolarentur
 eas de fratre suo. Martha ergo ut audi-
 uit quod Iesus uenit occurrit illi. Maria
 autē domi sedebat. Dixit ergo Martha
 ad Iesum. Dñe si fuisses hic, frater meus
 nō fuisset mortuus. Sed & nunc scio, quia
 quæcumq; poposceris a deo, dabit tibi
 deus. Dicit illi Iesus. Resurget frater tu-
 us. Dicit ei Martha. Scio qd' resurget
 in resurrectione in nouissimo die. Dicit
 ei Iesus. Ego sū resurrectio & uita, Qui
 credit in me, etiam si mortuus fuerit ui-
 uet, & omnis qui uiuit & credit in me,
 non morietur in aternū. Credis hoc?
 Ait illi. Vtiq; domine. Ego credidi, quia
 tu es Christus filius dei qui in hūc mū-
 dum uenisti. Et cum hæc dixisset, abiit
 & uocauit

ἵνα ἐὰν τις γινῶ ποῦ ἔστι μιλῶνς, ὅπως πιάσῃ αὐτόν.

Ὁ οὖν ἸΗΣΟΥΣ πρὸ ἑξ ἡμερῶν τῷ πάχα ἦλθεν εἰς βηθαθαίαν, ὅπου ἦν λάζαρος ὁ τε / θνικῶς, ὃν ἤγαγεν ἐκ νεκρῶν ὁ ἸΗΣΟΥΣ. ἐποίησάν οὖν αὐτῷ δ' ἄπνομον ἐκ εἰ, ἢ ἡ μάραθα διηκόνει. Ὁ δὲ λάζαρος εἰς ἡμ' ἦν ἀνακερμύων σὺν αὐτῷ. Ἡ οὖν μαρτίαν λαβῶσα λίτρα μύρου νάρδου πωσικῆς πολυτίμου, ἠλείψεν τοὺς πόδας τῷ ἸΗΣΟΥ, καὶ ἔθηκε μύρον ἐπ' αὐτῆς τοὺς πόδας αὐτῶν, ἢ δὲ οἰκία ἐπληρώθη ἐκ οἴου ὁσμῆς τῷ μύρου. λέγει οὖν εἰς ἐκ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ Ἰούδας Ἰσκαριώτης, ὁ μέλλων αὐτὸν πρὸς ἀδιδόναι. Διὰ τί τοῦτο τὸ μύρον οὐκ ἐπράθη τριακοσίωμ δηνάρίωμ, ἢ ἐδόθη πτωχοῖς; εἶπερ δὲ τὸτο, οὐχ ὅτι περὶ τῶν πτωχῶν ἐμελερ αὐτῷ, ἀλλ' ὅτι κλέπτης ἦν, ἢ τὸ γλωσσόκομον ἔιχερ, ἢ τὰ βαλλόμενα ἐβάσταζερ. εἶπερ οὖν ὁ ἸΗΣΟΥΣ. ἀφες αὐτῆν, εἰς πλὴν ἡμέραν τῷ ἔνταφιασμοῦ μου τετήρηκερ αὐτό. τοὺς πτωχοὺς γὰρ πάντες ἔχετε μεθ' ἑαυτῶν, ἐμὲ δὲ οὐ πάντες ἔχετε. ἐγὼ οὖν ὄχλος πολὺς ἐκ τῶν Ἰουδαίων, ὅτι ἐκεῖ ἐσίμ, ἢ ἦλθον οὐ διὰ τὸν ἸΗΣΟΥΝ μόνον, ἀλλ' ἵνα καὶ τὸν λάζαρον ἴδωσι, ὃν ἤγαγεν ἐκ νεκρῶν. βουλεύσωντο δὲ οἱ ἀρχιερεῖς, ἵνα καὶ τὸν λάζαρον ἀποκτείνωσι, ὅτι πολλοὶ δι' αὐτὸν ὑπήγομ τῶν Ἰουδαίων, καὶ ἐπίσθουμ εἰς τὸν ἸΗΣΟΥΝ. τῆ ἑπαύριον ὁ ὄχλος πολὺς ὁ ἐλθὼν εἰς πλὴν ἑορτῶν ἀκούσαντες, ὅτι ἔρχετο ὁ ἸΗΣΟΥΣ εἰς ἱεροσόλυμα, ἔλαβον τὰ βαΐα τῶν φοινίκων, καὶ ἔβη ἦλθον εἰς ὑπάντησιν αὐτῷ καὶ ἔκραζον. ὡς ἀννά, εὐλογημὸς ὁ ἐρχόμενος ἐν ὀνόματι κυρίου ὁ βασιλεὺς τῷ Ἰσραήλ. εὐρῶν ἢ ὁ ἸΗΣΟΥΣ ὀνάριον ἐκάθισερ ἐπ' αὐτό, καθὼς ἔστι γεγραμμένον. μὴ φοβοῦ δύγατες σῶν, ἰδοὺ ὁ βασιλεὺς σου ἔρχεται καθ' ἡμῶν ἐπὶ πῶλον ὄνου. ταῦτα δὲ οὐκ ἔγνωσαν οἱ μαθηταί

ut si quis cognoverit ubi sit indicet, ut apprehendant eum.

Jesus ergo ante sex dies pasce uenit Bethaniam ubi Lazarus fuerat mortuus, quem suscitauit Iesus. Fecerunt autem ei cenam ibi, & Martha ministrabat. Lazarus uero unus erat ex discumbentibus cum eo. Maria ergo accepit libram unguenti nardi pisticee preciosae, & unxit pedes Iesu, & extersit pedes eius capillis suis, & domus impleta est ex odore unguenti. Dixit ergo unus ex discipulis eius Iudas Iscariotes, qui erat eum traditurus. Quare hoc unguentum non uenit trecentis denarijs & datum est egenis? Dixit autem hoc, non quod pauperes illi cur e essent, sed quia fur erat, & loculos habens ea quae mittebantur portabat. Dixit ergo Iesus. Sine illam, in die sepulturae meae seruauit illud. Pauperes enim semper habetis uobiscum, me autem non semper habetis. Cognouit ergo turba multa ex Iudaeis quod illic esset, & uenerunt non propter Iesum tantum, sed ut Lazarum uiderent, quem suscitauerat a mortuis. Consultabant autem principes sacerdotum, ut & Lazarum interficeret, quia multi propter illum abibant ex Iudaeis, & credebant in Iesum. Postero die turba multa quae uenerat ad diem festum, cum audissent quod uenit Iesus Hierosolymam, acceperunt ramos palmarum, & processerunt obviam ei & clamabant. Hos anna benedictus qui uenit in nomine domini rex Israel. Nactus autem Iesus asellum sedit super eum, sicut scriptum est. Noli timere filia Sion, ecce rex tuus uenit sedens super pullum asinae. Haec autem non cognouerunt discipuli

XII

Ut maria mag. unxit pedes iesu & extersit capill.

Murm. Juds.

Ut cogitabat & lazaru interficere.

Ut turba opter iesu uenit hierosolymaz i asello.

...foras & prodigi... manus & pedes... soluite eum... ex iudaeis qui... uiderant quae facti... Quidam... congregati... Quid facimus... Si dicitis... omnes uident in eum... Romanis... uolent... Vnus autem ex discipulis... non omne... dicit eis. Vos nescitis quia... expediat uobis, ut... pro populo, & non... Hoc autem... pro... esset pontifex anni... quod Iesus moriturus... Et non tantum pro genere... qui erant dispersi... Ab illo ergo... interficerent eum, sed non palam ambulabat, sed abiit in regionem... in ciuitatem quae... ibi morabatur cum... propinquo... num, & ascendit... mam de regione... ficarent seiplos... esum, & colloquuntur... mplo stantes. Quis... non uenit ad... aut pontifex & pharisaei...

Cap. 12.

μαθηταί αυτω τὸ πρῶτον, ἀλλ' ὅτε ἐδοξάσθη
 ΙΗΣΟΥΣ τότε ἐμνημόνησαμ ὅτι ταῦτα ἦν ἐπὶ
 αὐτῷ γεγραμμένα, καὶ ταῦτα ἐποίησαμ
 αὐτῷ. Εμαρτύρησεν αὐτῷ ὁ ὄχλος ὅ ὡς μετ' αὐ-
 τοῦ, ὅτε τὸν λάζαρον ἐφώνησεν ἐκ τῶ μνη-
 μείου, καὶ ἠγάρεν αὐτὸν ἐκ νεκρῶν. Διὰ τοῦ-
 το καὶ ὑψώθησεν αὐτῷ ὁ ὄχλος, ὅτι ἤκουσαμ
 τοῦτο αὐτὸν πεποιθέναι τὸ σημεῖον. οἱ
 οὖν φαρισαῖοι εἶπον πρὸς ἑαυτούς. Θεωροῦ-
 τε, ὅτι οὐκ ὠφελεῖτε ὁσδέμ; Ἰδε ὁ κόσμος
 ὁπίσω αὐτοῦ ἀπηλθερ. ἦσαμ δέ τινες ἐλ-
 λῶες ἐκ τῶ ἀναβαιπόντων, ἵνα προσκυνήσω-
 σίμ ἐν τῇ ἑορτῇ. οὗτοι οὖν προσήλθορ ἐν-
 λίπωρ τῶ ἀπὸ βηθσαϊδᾶ ἐν γαλιλαίᾳ,
 καὶ ἠρώτων αὐτὸν λέγοντες, κύριε, θέλομεν
 τὸν ΙΗΣΟΥΣ ἰδεῖν. ἐρχεται ἐλίππ^{ος}
 λέγει τῶ ἀνδρέᾳ, καὶ πάλιν ἀνδρέᾳ καὶ
 ἐλίππ^{ος} λέγουσιν τῶ ΙΗΣΟΥΣ. ὁ δὲ ΙΗ-
 ΣΟΥΣ ἀπεκρίνατο αὐτοῖς λέγων, ἐλθέτε
 ἡ ὥρα, ἵνα δοξασθῆ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου. ἀμὴν
 λέγω ὑμῖν, ἐὰν μὴ ὁ κόκκος τοῦ σί-
 του πεσῶν εἰς τὴν γῆν ἀποθάνῃ αὐτὸς μό-
 νοσ μὴ εἴ, ἐὰν δὲ ἀποθάνῃ, πολὺν καρπὸν
 φέρει. ὁ ἐλίππ^{ος} τὴν ψυχὴν αὐτοῦ, ἀπολέσει
 αὐτὴν, καὶ ὁμισῶν τὴν ψυχὴν αὐτοῦ ἐν τῷ
 κόσμῳ τούτῳ, εἰς ζωὴν αἰώνιον φυλάξει αὐ-
 τὴν. ἐὰν ἐμοὶ διακονῆτε, ἐμοὶ ἀκολουθεῖ-
 τω, καὶ ὅπου ἐγὼ εἶμι ἐγὼ, ἐκεῖ καὶ ὁ διάκ^{ος}
 ὁ ἐμὸς ἔσται, καὶ ἐὰν τις ἐμοὶ διακονῆ τιμή-
 σα αὐτὸν ὁ πατήρ. καὶ ἡ ψυχὴ μου τετάρα-
 κται. Ὅτι εἶπω. πατέρες σῶσόν με ἐκ φιλώ-
 ραε ταύτηε; ἀλλὰ διὰ τοῦτο ἦλθορ εἰς
 τὴν ὥραν ταύτην, πατέρες δοξάσόν μου τὸ
 ὄνομα. ἦλθεν οὖν φωνὴ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ, καὶ
 ἐδοξάσα καὶ πάλιν δοξάσω. ὁ οὖν ὄχλος
 ὁ ἑσῶε, καὶ ἀκούσασ ἐλεγεν, βροντὴν γε-
 γονέναι, ἄλλοι ἐλεγον, ἄγγελ^{ος} αὐτῷ λε-
 λάληκεν. ἀπεκρίθη ὁ ΙΗΣΟΥΣ, καὶ εἶπεν.
 οὐδ' ἐγὼ αὐτῆ ἡ φωνὴ γέγονεν, ἀλλὰ δι-
 ὑμᾶε.

Vt quidam iudei greci peti-
uerunt a philippo iesu uide.

Iesu dicit, nisi granum frumēti
caecum fuerit, non potest
fructum afferre.

Ite, nunc anima mea turbata est.

Pater gloria nomē tuū.

Vt turba dixit toties nū frumēti.

discipuli eius primū, sed qñ glorificatus
 est Iesus, tunc recordati sunt, qd' hæc ef-
 sent scripta de eo, & hæc fecissent ei. Te-
 stimoniū ergo perhibebat turba, quæ
 erat cum eo quādo Lazarum uocauit
 de monumēto, & suscitauit eum a mor-
 tuis, Propterea & obuīam uenit ei tur-
 ba, quod audierant eum fecisse hoc si-
 gnum. Pharisei ergo dixerunt inter
 se. Videtis quod nihil proficitis? Ecce
 mundus post eum abiit. Erant autem
 quidam Græci ex his qui ascenderant
 ut adorarent in die festo. Hi ergo ac-
 cesserūt ad Philippum qui erat a Beth-
 saida galilææ, & rogabant eū dicentes.
 Dñe uolum⁹ Iesum uidere. Venit Phi-
 lippus & dicit Andree. Andreas rursū
 & Philippus dixerūt Iesu. Iesus autē re-
 spondit eis dicēs. Venit hora ut clarifi-
 cetur filius hoīs. Amē amē dico uobis,
 nisi granum frumēti cadens in terram
 mortuum fuerit ipsum solum manet.
 Si uero mortuum fuerit, multū fructū
 affert. Qui amat animā suā, perdet eā.
 Et qui odit animā suam in hoc mūdo,
 in uitā æternā custodiet eā. Si quis mi-
 hi ministrat, me sequatur. Et ubi sum
 ego, illic & minister meus erit. Si quis
 mihi ministrauerit, honorificabit eum
 pater meus. Nunc anima mea turbata
 est. Et quid dicam? Pater saluifica me
 ex hora hac. Sed propterea ueni in ho-
 ram hanc. Pater gloria nomen tuū.
 Venit ergo uox de cælo dicens. Et clari-
 ficauī, & iterū clarificabo. Turba ergo
 q̄ stabat & audierat, dicebat tonitruū
 esse factū. Alij autē dicebant. Angelus
 ei locutus est. Rñdit Iesus & dixit. Nō
 propter me hæc uox uenit sed propter
 uos.

ὁ μᾶλλον κρείσσονος ἐστὶν τοῦ κόσμου τούτου.
 μᾶλλον ἄρχωμαι τοῦ κόσμου τούτου ἐκβληθή
 σεταί. ἔγωγε. καὶ γὰρ ἐὰν ὑψωθῶ ἐκ τῆς γῆς
 πάντας ἐλκύνσω πρὸς ἑμαυτὸν. τοῦτο δὲ εἶ
 λεγερ σκμαίνωμαι πρὸς θανάτῳ ἢ μελλερ ἄ
 ποθνήσκω. ἀπεκρίθη αὐτῷ ὁ ὄχλος. ἡμεῖς
 ἠκούσαμεν ἐκ τοῦ νόμου, ὅτι ὁ ΧΡΙΣΤΟΣ μέ
 νει εἰς τὴν αἰῶνα. καὶ πῶς σὺ λέγεις ὅτι ὑψωθή
 ναι καὶ ἵδὸν τῶν ἀνθρώπων; τίς ἐστὶ οὗτος ὁ υἱὸς τοῦ
 ἀνθρώπου; εἶπεν οὖν αὐτοῖς ὁ ἸΗΣΟΥΣ. ἔτι μικρὸν
 χρόνον τὸ φῶς μεθ' ὑμῶν ἐστίν. περιπατεῖτε
 ὡς ὁ φῶς ἔχετε, ἵνα μὴ σκοτία ὑμᾶς καταλάβῃ.
 ὁ περὶ πατῶν ἔτι τῆς σκοτίας, οὐκ οἶδεν πῶς
 ὑπάγει, ἕως ὅτε φῶς ἔχει, πιστεύετε εἰς τὸ φῶς,
 ἵνα υἱοὶ φωτός γενήθητε. ταῦτα ἐλάλησεν ὁ ἸΗ
 ΣΟΥΣ, ὁ ἀπελθὼν ἐκρούσθη ἀπ' αὐτῶν. Ἐσαύτα
 ἔτι αὐτῷ σκμαῖα πεποικηκότος ἔμπεροθεν αὐτοῦ,
 οὐκ ἐπίστευον εἰς αὐτόν, ἵνα ὁ λόγος ἠσαίῃς τοῦ
 προφήτου πληρωθῆ ὃν εἶπερ. κύριε τίς ἐπίστευ
 σερ τῆ ἀκοῇ ὑμῶν; ὁ βραχίον κυρίου τίς
 ἀπεκαλύφθη; διὰ τῶν οὐκ ἠδῶσαντο πιστεύειν,
 ὅτι πάλιν εἶπερ ἠσαίῃς, τετέφλωκερ αὐ
 τῶν τοὺς ὀφθαλμοὺς, ὁ πεπώρωκερ αὐ
 τῶν τὴ καρδίαν, ἵνα μὴ ἴδωσιν τοὺς ὀφθαλμοῖς
 καὶ νοήσωσιν τῆ καρδίαν, καὶ ἐπιστραφῶ
 σιν, καὶ ἰάσωμαι αὐτοὺς. ταῦτα εἶπερ ἠσα
 ῖας ὅτε ἴδερ πλὴν δόξαν αὐτοῦ καὶ ἐλάλη
 σερ περὶ αὐτοῦ. ὁ μωσὶ μέτροι καὶ ἐκ τῶν ἀρ
 χόντων πολλοὶ ἐπίστευσαν εἰς αὐτόν, ἀλλὰ
 διὰ τοὺς φαρισαίους οὐχ ὡμολόγηον,
 ἵνα μὴ ἀποσωμάγωγοι γίνωνται. ἠγάπη
 σερ γὰρ πλὴν δόξαν τῶν ἀνθρώπων μάλλον
 ἢ πρὸς τὴν δόξαν τοῦ θεοῦ. ἸΗΣΟΥΣ ἔκρηξεν ὁ εἶ
 περ. ὁ πιστεύων εἰς ἐμέ, οὐ πιστεύει εἰς ἐμέ, ἀλλ
 εἰς τὸ πέμφαντά με. καὶ ὁ θεωρῶν ἐμέ, θεωρεῖ
 ὃν πέμφαντά με, ἐγὼ φῶς εἰς τὸν κόσμον ἐλή
 λυθα, ἵνα πᾶς ὁ πιστεύων εἰς ἐμέ, ἐν τῆ σκοτία
 μὴ μένη. καὶ εἴαν τις μὴ ἀκούσῃ τῶν ῥημάτων, καὶ
 μὴ πιστεύῃ, ἐγὼ οὐ κρίνω αὐτόν, οὐδὲ ἤλθον, ἵνα

κρίνω

uos. Nunc iudiciū est mūdi huius. Nūc
 princeps mundi huius eijcietur foras.
 Et ego si exaltatus fuero a terra, omnes
 traham ad meipsum. Hoc autē dicebat
 significans qua morte esset moriturus.
 Rndit ei turba. Nos audiūimus ex le
 ge quod Christus manet in aternū. Et
 quomodo tu dicis, oportet exaltari fili
 um hominis? Quis est iste filius ho
 minis? Dixit ergo eis Iesus. Adhuc exi
 guo tēpore lumen uobiscū est. Ambu
 late donec lucē habetis, ne uos tenebræ
 comphendant. Et qui ambulat in tene
 bris, nescit quo uadat. Dū lucem habe
 tis, credite in lucē, ut filij lucis sitis. Hæc
 locutus est Iesus, & abiit. & abscondit se
 ab eis. Cum autē tanta signa fecisset co
 ram eis, nō credebant in eum, ut sermo
 Esaiæ pphetæ impleret quē dixit. Dñe
 qs credidit auditui nostro, & brachiū
 domini cui reuelatū est? Propterea nō
 poterant credere, quod iterū dixit Esai
 as. Excæcauit oculos eorū & indurauit
 cor eorum ne uideant oculis, & ne intel
 ligant corde, & conuertantur & sanem
 eos. Hæc dixit Esaias quādo uidit glo
 riam eius, & locutus est de eo. Verum
 tamen & ex principibus multi credide
 runt in eum, sed propter pharisæos nō
 confitebantur, ne de synagoga eijce
 rentur. Dilexerunt enim gloriam ho
 minum magis quā gloriam dei. Iesus au
 tem clamauit & dixit. Qui credit in me
 nō credit in me, sed in eū qui misit me.
 Et qui uidet me, uidet eum qui misit
 me. Ego lux in mūdū ueni, ut oīs q cre
 dit in me, in tenebris nō maneat. Et si qs
 audierit uerba mea, & non crediderit,
 ego non iudico eū. Non enim ueni ut
 iudicem

Ut iesu abiit et abscondit se a turba.

Ut ex principibus multi credebat. sicut pharisæi non confitebantur.

Iesus clamat. Qui credit in me

... sed quod gloria
 ... cordati sunt quod
 ... et hæc fecissent ei
 ... turbam
 ... Lazarum uocauit
 ... cum a turba
 ... uenit ei tan
 ... cum fecisse hoc
 ... dixerunt in
 ... proficiat? Ecce
 ... dicit. Ecce uocauit
 ... qui descendere
 ... in hoc mundo. Et ergo
 ... qui erat a de
 ... rogabat eum dicens
 ... Iesum uidere. Venit
 ... dicit. Andreas me
 ... Iesum. Iesus autem
 ... dicit. Veni hora ut clam
 ... dico uobis. Amē amē dico uobis
 ... in terram
 ... solum man
 ... erit, multum fru
 ... suam animā suā perdit
 ... in hoc mi
 ... dicit eā. Si qui
 ... me sequatur. Et ubi
 ... erit. Si
 ... non habuerit, non habebit
 ... Nunc anima mea
 ... dicam. Pater filii
 ... hac. Sed propter
 ... me. Pater gloria mea
 ... ergo uox de celo dicit
 ... et iterum dicit. Tu
 ... et audierat, dicit
 ... actū. Alii autem dicit
 ... catus est. Rndit Iesus
 ... me hæc uocauit

τί πεποίηκα ὑμῖν, ὑμεῖς φωνεῖτέ με ὁ διδάσκαλος καὶ κύριος, καλῶς λέγετε, εἰ μὴ εἴδω ἐγὼ ἐν ἑαυτῶν τούτους πόδας ὁ κύριος ἢ ὁ διδάσκαλος, ἢ ὑμεῖς ὀφείλετε ἀλλήλων νίπην τῶν ποδῶν, ὑπόδηγμα γὰρ ἔδωκα ὑμῖν, ἵνα καθὼς ἐγὼ ἐποίησα ὑμῖν, ἢ ὑμεῖς ποιῆτε. ἀμὲν ἀμὲν λέγω ὑμῖν, οὐκ ἔστι δόξα μείζων τοῦ κυρίου αὐτοῦ, οὗ δὲ ἀπόστολος μείζων τοῦ πέμψαντος αὐτόν. εἰ ταῦτα οἱ δαπε, μακάριοι ἐσὲ ἐὰν ποιῆτε αὐτά. οὐ περὶ πάντων ὑμῶν λέγω. ἐγὼ οἶδα ὅτι οὗτος ἔχει λέξιόν μου, ἀλλ' ἵνα ἢ ἡραφὴ πλῆρωσθαι, ὁ τῶν γων μετ' ἐμοῦ τὸν ἄρτον, ἐπὶ ἕρπυλλον ἐπέμει πλῆρην αὐτοῦ. ἀποστόλος λέγει ὑμῖν πρὸ τούτου γενέσθαι, ἵνα οἱ ἄνθρωποι πιστεύσῃ, ὅτι ἐγὼ εἰμι. ἀμὲν ἀμὲν λέγω ὑμῖν, ὁ λαμβάνων ἐὰν ἕνα πέμψω, ἐμὲ λαμβάνει. ὁ δὲ ἐμὲ λαμβάνων, λαμβάνει τὸν ἀποστείλαντά με. ταῦτα εἰπὼν ὁ ἸΗΣΟΥΣ ἔταράχθη τῷ πνεύματι, καὶ ἐμαρτύρησεν καὶ εἶπερ. ἀμὲν ἀμὲν λέγω ὑμῖν, ὅτι εἷς ἐξ ὑμῶν παραδώσει με, ἐβλεπομένων εἰς ἀλλήλους οἱ μαθηταὶ ἀπορούμενοι περὶ τίνος λέγει. ἢ δὲ ἀνακείμενος εἷς τῶν μαθητῶν αὐτοῦ ἦν τῷ κόλπῳ τοῦ ἸΗΣΟΥ, ὃν ἠγάπα ὁ ἸΗΣΟΥΣ. νεῦν δὲ τούτου σίμων πέτρος πυνθέσθαι τίς ἄν εἴη περὶ οὗ λέγει, ἐπιπεσὼν δὲ ἐκείνῳ ἐπὶ τὸ στήθος τοῦ ἸΗΣΟΥ λέγει αὐτῷ. κύριε, τίς ἐστίς; ἀποκρίνεται ὁ ἸΗΣΟΥΣ. ἐκείνός ἐστις ὃς ἐγὼ βάρβας τὸ ψωμίον ἐπίδωσω, καὶ ἐμβάψας τὸ ψωμίον, δίδωσι τῷ Ἰούδα σίμωνος Ἰσκαριώτου, καὶ μετὰ τὸ ψωμίον, τότε εἰσῆλθον εἰς ἐκείνον ὁ σατανᾶς. λέγει δὲ αὐτῷ ὁ ἸΗΣΟΥΣ. ὁ ποιεῖς, ποίησον τάχιστα. τοῦτο δὲ, οὐδὲν ἔγνω ἢ ἀνακείμενος, πρὸς τί εἶπερ αὐτῷ. Ἰνὲς γὰρ ἐδόκω ἐπεὶ τὸ γλωσσόκομον εἶχε ὁ Ἰούδας, ὅτι λέγει αὐτῷ ὁ ἸΗΣΟΥΣ, ἀγόρασον, ὃν ἔχομεν εἰς πλῆθος ἐστίν, ἢ τοῖς πῶχτοις ἵνα τι δῶ. λαβὼν δὲ τὸ ψωμίον

quid fecerim uobis? Vos uocatis me magister & dñe, & bene dicitis, sum etenim. Si ergo ego laui pedes uestros dominus & magister, & uos debetis alter alterius lauare pedes. Exemplū em̄ dedi uobis, ut quēadmodum ego feci uobis, ita & uos faciatis. Amē amen dico uobis, non est seruus maior dño suo, neq; apostolus maior est eo qui misit illum. Si hæc scitis, beati estis si feceritis ea. Non de omnibus uobis dico. Ego scio quos elegerim. Sed ut adimpleat̄ scriptura. Qui manducat mecū panē, leuauit contra me calcaneū suū. Amodo dico uobis priusq; fiat, ut cū factū fuerit credatis, quia ego sū. Amen amē dico uobis, qui accipit si quē misero, me accipit. Qui aut̄ me accipit, accipit eum qui me misit. Cū hæc dixisset Iesus turbatus est spiritu, & prestat̄ est & dixit. Amen amen dico uobis, quia unus ex uobis tradet me. Aspiciēbāt ergo se inuicem discipuli, hæsitantes de quo diceret. Erat ergo recubēs unus ex discipulis eius in sinu Iesu, quem diligebat Iesus. Innuīt ergo huic Simō Petr̄, ut sciscitaret̄, q̄s esset de quo loq̄ret̄. Itaq; cū recubūisset ille supra pectus Iesu, dicit ei. Dñe, quis est? Respondit Iesus. Ille est cui ego intinctū panem porrexero. Et cū intinxisset panem, dedit Iudæ Simonis Ischariote. Et post buccellā introiuit in eum satanas. Et dicit ei Iesus. Quod facis fac citius. Hoc autē nemo sciuit discumbentiū ad quid dixerit ei. Quidam enim putabant, quia oculos habebat Iudas, q̄ dixisset ei Iesus, eme ea q̄ opus sunt nobis ad diē festū, aut egenis ut aliquid daret. Cū ergo accepisset

Iesg tbatg spū dicit de traditore.

Sciscitāt petrg & iohes q̄s q̄s;

Iesus Iudæ qd facit facitig.

V pisset

VA NGELIVM
 sed ut saluificet
 accipit uerba
 Sermo que locu
 in nouissimo die
 sum locut̄ sed
 mandatu d
 loquar. Et scio qd
 est. Que ergo
 pater sic loq
 festu pater loens
 hanc eius ut
 ad patē cū dixerit
 ad uinē d
 hanc cū diabolus
 Simois ut
 Iesus qd oia dicit
 quod a deo
 a cerna, & p
 accepit linteū,
 in pelu
 pedes discipulor
 quo erat pectus
 imone Petrum. Ex
 tu mihi lauas
 elus & dixit ei.
 is nunc scies autem
 No lauabis meos
 Respondit ei Iesus
 on habebis partem
 non Petrus. Domi
 s meos, sed & man
 elus. Qui locus est
 a pedes lauat, sed
 t uos mundi estis
 iebat enim, quis
 se, propterea dixit
 omnes. Postq; ergo
 tū, & accepit uel
 abullet in uo dicit

De exitu iude dicit. Nunc clarificatus est fil. hoīs.

φωμίον εκέν, ευθώς δεηλθ. ημ η νύξ, οτε δω
 δεηλθεμ, λέγει ο ΙΗΣΟΥΣ. νυν εδοξάσθη ο υι
 ος τω ανδρώπου, ηξη ο θεος εδοξάσθη εν αυ
 τω, ει ο θεος εδοξάσθη εν αυτω, ο θεος δο
 ξάσθη αυτομ εν αυτω. ηξη ευθως δοξάσθη αυ
 τω. τεκνία, ετι μικρον μεθ υμων ειμι. ζη /
 τήσεται με, ηξη καδως ειωμ τρις ιουδαίοις
 οτι οπου υπάγω εγω, υμεις ου δάσασθε ελ
 θεμ, ηξη υμιν λέγω εστι, εντολήμ καινήμ
 διδωμι υμιν, ινα αγαπάτε αλληλους, κα /
 θως ηγάπησα υμεις, ινα ηξη υμεις αγαπάτε
 αλληλους, εν τούτω γνώσονται πάντες, οτι
 εμοι μαθηταί εσε, εαμ αγαπώ εχετε εν
 αλληλοις. λέγει αυτω σίμων πέτρος. κύριε,
 που υπάγεις; απεκρίθη αυτω ο ΙΗΣΟΥΣ.
 οπου υπάγω, ου δάσασί μοι νυν ακολου /
 θήσαι, υσερον δε ακολουθήσεις μοι. λέγει αυ
 τω ο πέτρος. κύριε, δια τί ου δάσασί σοι α
 κολουθήσαι εστι; τίνω ψυχώ μου υπέρ σου
 θήσω. απεκρίθη αυτω ο ΙΗΣΟΥΣ. τί ψυχώ
 σου υπέρ μου θήσας; αμήμ αμήμ λέγω σοι,
 ου μή αλέκτωρ φωνήσας, εως ου απαρνήση με
 τρις. και ειπεμ τρις μαθηταίς αυτω. μή
 ταρασ εδω υμων η καρδια. πισεύετε εις τον
 θεον, η εις εμε πισεύετε. εμ τη οικία τω πα
 τρι μου μοι αι πολλαί εισιμ. ει δε μή, ειπομ
 εν υμιν, πορεύομαι ετιμάσαι τον υμιν.
 ηξη εαμ πορευθω εριμάσω υμιν τον πομ, πά
 λιμ ερχομαι η παλήφομαι υμεις προς εμ
 αυτομ, ινα οπου ειμι εγω ο υμεις ητε. και
 οπου υπάγω, οιδάτε, ηξη τίνω οδω οιδάτε.
 λέγει αυτω θωμάς. κύριε, ουκ οιδάμου που
 υπάγεις, ο πως δάσασθα τίνω οδω ειδέ /
 και; λέγει αυτω ο ΙΗΣΟΥΣ. εγω ειμι η οδω η
 η αλήθεια η η ζωή. ουδεις ερχετj προς τον πα
 τερ, ει μη δι εμου. ει ε γνώκατε με, η τον πατε
 ρα με ε γνώκατε εν. ο απάντι γνώσκετε αυ
 τον, και εωράκατε αυτομ. λέγει αυτω φίλιπ
 πος. κύριε, δεξομ ημιν τον πατέρα και ερησ
 ημιν.

Mandatū d dilectorū dat eis.

Petro dicit nō cantabit gallus.

Incipit Sermo dñi post cenā, ab hñc vsq ad c. 18.
Nō turbat cor. viij.

pisset ille buccellā, exiuit continuo. Erat
 autē nox. Cum ergo exisset, dixit Iesus.
 Nunc clarificatus est filius hominis, &
 deus clarificatus est in eo. Si deus clari
 ficatus est in eo, & deus clarificabit eū
 in semetipso, & cōtinuo clarificabit eū.
 Filioli, adhuc paulisper uobiscū sum.
 Quæretis me, & sicut dixi Iudæis, quo
 ego uado uos non potestis uenire. Et
 uobis dico modo. Mandatū nouū do
 uobis, ut diligatis inuicem sicut dilexi
 uos, ut & uos diligatis inuicem. In hoc
 cognoscent omnes quod discipuli mei
 sitis, si dilectionē habueritis inter uos.
 Dicit ei Simō Petrus. Dñe quo uadis?
 Rñdit ei Iesus, quo ego uado, nō potes
 me modo sequi, sequeris autē postea.
 Dicit ei Petrus. Quare nō possum te se
 qui modo? Animā meam pro te po
 nam. Respondit ei Iesus. Animā tuam
 pro me pones? Amen amen dico tibi,
 nō cantabit gallus donec ter me neges.
 Et ait discipulis suis. Non turbetur
 cor uestrum. Creditis in deum, & in me
 credite. In domo patris mei mansiones
 multæ sunt. Si quo minus, dixissem uo
 bis, uado parare uobis locū. Et si abie
 ro & preparauero uobis locum, iterum
 uenio & accipiam uos ad meipsum, ut
 ubi sum ego & uos sitis, Et quo ego ua
 do scitis & uia scitis. Dicit ei Thomas.
 Dñe nescimus quo uadis. Et quomo
 do possumus uiam scire? Dicit ei Iesus.
 Ego sum uia, & ueritas, & uita. Nemo
 uenit ad patrem nisi per me. Si cogno
 uissetis me, & patrem meum utiq; co
 gnouissetis. Et a modo cognoscitis eū,
 & uidistis eum. Dicit ei Philippus. Do
 mine ostende nobis patrem, & sufficit
 nobis

XIII

ἡμῶν. λέγει αὐτῷ ὁ ἸΗΣΟΥΣ. τοσοῦτον ἔξο-
νομ μεθ' ὑμῶν εἰμι, καὶ οὐκ ἔγνωκάς με; φί-
λιππε, ὁ ἑώρακώς ἐμὲ ἑώρακεν τὸν πατέρα
καὶ ἔγωγε. πῶς σὺ λέγεις, ὁ ἔβλεπον ἡμῶν τὸν πα-
τέρα; οὐ πιστεύεις, ὅτι ἐγὼ ἐν πατρὶ καὶ ὁ πα-
τήρ ἐν ἐμοὶ ὄζειν; τὰ ῥήματα ἃ ἐγὼ λα-
λῶ ἡμῶν, ἀπὸ ἐμῶν οὐ λαλῶ, ὁ δὲ πατήρ ὁ
ἐν ἐμοὶ μένων, αὐτὸς ποιεῖ τὰ ἔργα, οὐ πι-
σεύετε μοι, ὅτι ἐγὼ ἐν πατρὶ καὶ ὁ πα-
τήρ ἐν ἐμοὶ ὄζειν; εἰ δὲ μὴ διὰ τὰ ἔργα αὐτὰ πῶς
εἰσενέτε μοι. ἀλλ' ἡμῶν λέγω ὑμῶν, ὁ πιστεύ-
ων εἰς ἐμὲ, τὰ ἔργα ἃ ἐγὼ ποιῶ, καὶ κενὸς ποι-
ήσῃ, καὶ μείζονα τούτων ποιήσῃ, ὅτι ἐγὼ
πρὸς τὸν πατέρα μου πορεύομαι. καὶ ὁ ἐάν-
τις ἀθήσῃ ἐν πατρὶ ὀνόματί μου τοῦτο ποιή-
σω, ἵνα δοξασιὸν ὁ πατήρ ἐν πατρὶ ἦσθαι. εἰ ἄν τις
ἀθήσῃ με ἐν πατρὶ ὀνόματί μου ἐγὼ ποιή-
σω, ἐάν τις ἀγαπάτε με τὰς ἐντολάς τὰς ἐμὰς
τηρήσῃ. καὶ ἐγὼ ἐρωτήσω τὸν πατέρα, καὶ
ἄλλον παρακλητόν δώσει ὑμῶν, ἵνα μένη
μεθ' ὑμῶν εἰς τὸν αἰῶνα, τὸ πνεῦμα ὁ
ἀληθείας, ὃ ὁ κόσμος οὐ δύναται λαβεῖν, ὅτι
οὐ θεωρεῖ αὐτό, οὐδὲ γινώσκει αὐτό. ὑμεῖς δὲ
γινώσκετε αὐτό, ὅτι παρ' ὑμῶν μένει, καὶ ἐν ὑμῶν
ἔσται, οὐκ ἀφήσω ὑμᾶς ὀρφανούς, ἔρχομαι
πρὸς ὑμᾶς. ἔτι μικρὸν ἔτι ὁ κόσμος με οὐκ
ἔτι θεωρεῖ, ὑμεῖς δὲ θεωρεῖτέ με, ὅτι ἐγὼ ζῶ
καὶ ὑμεῖς ζήσεσθε, ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ, γινώ-
σεσθε ὑμεῖς, ὅτι ἐγὼ ἐν πατρὶ μου, καὶ
ὑμεῖς ἐν ἐμοί, καὶ ἐγὼ ἐν ὑμῶν. ὁ ἔχων
τὰς ἐντολάς μου καὶ τηρῶν αὐτάς, ἐκένος
ὄζειν ὁ ἀγαπῶν με. ὁ δὲ ἀγαπῶν με, ἀγα-
πηθήσεται ὑπὸ τοῦ πατρὸς μου, καὶ ἐγὼ
ἀγαπήσω αὐτόν, καὶ ἐμφανίσω αὐτῷ ἐμ-
αὐτόν. λέγει αὐτῷ Ἰούδας, οὐχ ὁ Ἰσκαριώ-
της, κύριε, τί γέγονεν, ὅτι ἡμῶν μέλλας ἐμ-
φανίσαι σε αὐτόν, καὶ οὐχὶ παρ' ὁ κόσμος. ἀπε-
κρίθη ὁ ἸΗΣΟΥΣ καὶ εἶπερ' αὐτῷ, ἐάν τις ἀγα-
πά με ἢ λόγον μου τηρήσῃ, ἔτι πατήρ μου ἀγα-
πήσει αὐτόν

nobis. Dicit ei Iesus. Tanto tempore uo-
biscum sum & nō cognouisti me? Phi-
lippe, qui uidit me, uidit patrem. Quo-
modo tu dicis ostende nobis patrem?
Non credis, quod ego in patre, & pater
in me est? Verba quæ ego loquor uo-
bis, a meipso nō loquor. Pater autē i me
manens ipse facit opera. Non creditis
mihi, quod ego in patre & pater in me
est? Alioquin ppter opera ipsa credite
mihi. Amen amē dico uobis, qui credit
in me, opera quæ ego facio, & ipse faci-
et, & maiora horum faciet, quia ego ad
patrem uado. Et quodcumq; petierit-
is in nomine meo hoc faciam, ut glo-
rificetur pater in filio. Si quid petieritis
in nomine meo, ego faciam. Si diligitis
me, mandata mea seruate. Et ego roga-
bo patrem & alium paradetū dabit uo-
bis, ut maneat uobiscū in æternū, spm̄
ueritatis quem mundus nō potest acci-
pere, quia nō uidet eū, nec scit eū. Vos
autem cognoscitis eum, quia apud uos
manet, & in uobis erit. Non relinquam
uos orphanos, ueniam ad uos. Adhuc
pusillū, & mundus me iam non uidet.
Vos autē uidetis me, quod ego uiuo, &
uos uiuetis. In illo die uos cognoscetis
quod ego sum in patre meo, & uos in
me, & ego in uobis. Qui habet manda-
ta mea & seruat ea, ille est q̄ diligit me.
Qui autem diligit me, diligetur a patre
meo, & ego diligam eum, & manife-
stabo ei meipsum. Dicit ei Iudas, non
ille Ischariotes. Domine quid factum
est quod manifestaturus es nobis teip-
sum, & non mundo? Respondit Ie-
sus & dixit ei. Si quis diligit me, sermo-
nem meum seruabit, & pater meus di-
liget eū

Si diligit me mandata mea

Si quis diligit me

V 2 liget eū

πήσα αὐτόν, καὶ πρὸς αὐτὸν ἐλθυσόμεθα, Ἐ-
μονήμ παρ' αὐτῷ ποιήσομεν. ὁ μὴ ἀγαπῶν
με τοὺς λόγους μου οὐ τηρεῖ, καὶ ὁ λόγος
ὃν ἀκούετε, οὐκ ἔστι ἐμὸς, ἀλλὰ τοῦ πατρὸς
ἡμετέρου, με πατρός. ταῦτα λελάληκα ὑ-
μῖν παρ' ὑμῖν μένων. ὁ δὲ παράκλητος τὸ
πνεῦμα ἁγίον, ὃ πατρὸς ἐστὶν ἡμετέ-
ρου ὀνόματι μου, ἐκείνῳ ἡμεῖς διδάξει πάντα
καὶ ὑπενθήσεται ὑμᾶς πάντα ὅσα ἐῖπω ὑμῖν.
εἰρήνην ἀφήμι ὑμῖν, εἰρηλίω πλὴν ἐμῆν δίδω-
μι ὑμῖν, ὅν καθὼς ὁ κόσμος δίδωσι, ἐγὼ
δίδωμι ὑμῖν. μὴ ταρασσέτω ὑμῶν ἡ καρ-
δία, μηδὲ δαλιάτω. ἠκούσατε, ὅτι ἐγὼ ἐ-
ῖπω ὑμῖν, ὑπάγω καὶ ἔρχομαι πρὸς ὑμᾶς.
εἰ ἠγαπήσατέ με, ἐχάρητε ἅμ, ὅτι ἐῖπω πο-
ρεύομαι πρὸς τὸν πατέρα, ὅτι ὁ πατήρ
μείζων μου ὄστιν. καὶ νῦν ἔρχεται ὑμῖν πρὶν
γενέσθαι, ἵνα ὅτ' ἅμ γλήκηται πιστεύσατε, οὐκ
ἔτι πολλὰ λαλήσω μεθ' ὑμῶν. ἔρχεται γὰρ
ὁ κόσμος ὅστις ἀρχῶν, ἡν ἐμοὶ οὐκ ἔχει
ουδέμ, ἀλλ' ἵνα γινῶ ὁ κόσμος, ὅτι ἀγαπῶ τὸν
πατέρα, ἡ καθὼς ἐνετείλατό μοι ὁ πατήρ,
οὕτως ποιῶ. ἐγείρεσθε ἀγαπᾶτε ἑντεῦθεν.

Ego sū uitis uera.

Εγὼ εἰμι ἡ ἀμπελὶς ἡ ἀληθινή, καὶ ὁ
πατήρ μου ὁ γεωργὸς ὄστιν. πᾶν κλήμα ἡν
ἐμοὶ μὴ φέρομ καρπὸν ἄρει αὐτό, καὶ πᾶν
τὸ καρπὸν φέρομ, καθαιρεῖ αὐτό, ἵνα κλεί-
ορα καρπὸν φέρῃ, ἥδη ὑμεῖς καθαροὶ ἔσε,
διὰ τὸν λόγον ὃν λελάληκα ὑμῖν. μένετε
ἐν ἐμοί, καὶ γὰρ ἐν ὑμῖν. καθὼς τὸ κλήμα οὐ
δύναται καρπὸν φέρεσ ἀφ' ἑαυτοῦ, ἐὰν μὴ
μείνῃ ἐν τῇ ἀμπελῶ, οὕτως οὐδὲ ὑμεῖς ἐὰν
μὴ ἐν ἐμοί μένητε. Εγὼ εἰμι ἡ ἀμπελὶς,
ὑμεῖς τὰ κλήματα. ὁ μένων ἐν ἐμοί, καὶ γὰρ
ἐν αὐτῷ, οὗτος φέρει καρπὸν πολλόν, ὅτι χω-
ρεῖ ἐμῷ, οὐ δύνασθε ποιεῖν οὐδέμ. ἐὰν μὴ τις
μείνῃ ἐν ἐμοί, ἐβλήθη ἔξω ὡς τὸ κλήμα, ἡν ἐξ-
εῖναι, ἡ σαράγουσι αὐτὰ, καὶ εἰς πῦρ βάλλ-
ουσι, καὶ καίεται. ἐὰν μένητε ἐν ἐμοί, καὶ
τὰ κλήματα

liget eum, & ad eum ueniamus, & man-
sionem apud eum faciemus. Qui non
diliget me, sermones meos non seruat,
& sermonem quem auditis nō est mei
us, sed eius qui misit me patris. Hęc lo-
cutus sum uobis apud uos manēs. Pa-
racles autē spiritus sanctus, quē mit-
tet pater in nomine meo, ille uos doce-
bit oīa, & suggeret uobis omnia quae-
cūq; dixero uobis. Pacem relinquo uo-
bis, pacem meam do uobis. Non quom-
modo mundus dat, ego do uobis. Nō
turbetur cor uestrū neq; formidet. Au-
distis quod ego dixi uobis, uado & ue-
nio ad uos. Si diligeretis me gaudere-
tis utiq; quia uado ad patrem, quia pa-
ter maior me est. Et nūc dixi uobis pri-
usq; fiat, ut cum factū fuerit credatis.
Iam non multa loquar uobiscum. Ve-
nit enim princeps mundi huius, & in
me nō habet quicq;. Sed ut cognoscat
mundus, qd' diligo patrē, & sicut mā-
datum dedit mihi pater, sic facio. Sur-
gite eamus hinc.

Ego sum uitis uera, & pater me⁹ agri XV
cola est. Oēm palmītē in me nō feren-
tem fructū tollet eū, & oēm q fert fru-
ctū purgabit eū, ut fructū plus afferat.
Iam uos mundi estis propter sermonē
quē locutus sum uobis. Manete in me,
& ego in uobis. Sicut palmes non pōt
ferre fructū a semetipso nisi māserit in
uite, sic nec uos, nisi in me manseritis.
Ego sū uitis, uos palmītes. Qui manet
in me & ego i eo, hic fert fructū multū,
quia sine me nihil potestis facere. Si q^s
in me nō māserit, mittet foras sicut pal-
mes & arefcet, & colligunt ea, & in ignē
mittūt & ardent. Si manseritis in me &
uerba

τὰ ζήματά μου ἐν ὑμῖν μείνη. ὃ ἐὰν θέλητε
 αὐτήσθε, καὶ γενήσεται ὑμῖν. Ἐρ τούτων
 ἐδοξάσθη ὁ πατήρ μου, ἵνα καρπὸν πολλὸν
 φέρητε, καὶ γενήσθε ἐμοὶ μαθηταί. καθὼς
 ἠγάπησέ με ὁ πατήρ, καὶ γὰρ ἠγάπησα ὑμῶν.
 μείνατε ἐν τῇ ἀγάπῃ τῆ ἐμῆ. ἐὰν τὰς ἐντο
 λὰς μου τηρήσκητε, μὴ μῶτε ἐν τῇ ἀγάπῃ μου
 καθὼς ἐγὼ τὰς ἐντολὰς τοῦ πατρός μου τε
 τηρέκα, Ἐ μὴ ἂν τὸ ἐν τῇ ἀγάπῃ ταῦτα
 λελάληκα ὑμῖν, ἵνα ἡ χαρὰ ἢ ἐμὴ ἐν ὑμῖν
 μείνη, καὶ ἡ χαρὰ ὑμῶν πληρωθῆ, αὕτη ὅση ἢ
 ἐν τῇ ἐμῇ, ἵνα ἀγαπᾶτε ἀλλήλους, καθὼς
 ἠγάπησα ὑμᾶς, μείζονα ταύτης ἀγάπῃ οὐ
 εἶς ἔχει, ἵνα τίς πλὴν ψυχῆν αὐτοῦ δὴ ὑπερ ἴ
 φίλων αὐτοῦ, ὅτι φίλοι μου ἐστέ, ἐὰν ποιῆτε
 ὅσα ἐγὼ ἐκέλευμαι ὑμῖν, οὐκ ἔτι ὑμᾶς λέ
 γω δούλους, ὅτι ὁ δούλος οὐκ οἶδεν τί ποιῆ
 αὐτοῦ ὁ κύριος, ὑμᾶς δὲ εἶρηκα φίλους, ὅτι πάν
 τα ἃ ἠκούσα παρὰ τοῦ πατρός μου ἐνώρι
 σα ὑμῖν, οὐχ ὑμᾶς με διελέξαθε, ἀλλ' ἐγὼ
 διελέξαμιν ὑμᾶς, Ἐ ἔθηκα ὑμᾶς, ἵνα ὑμᾶς
 ὑπάγητε, Ἐ καρπὸν φέρητε, καὶ ὁ καρπὸς
 ὑμῶν μὴν, ἵνα ὅτι ἄρ αὐτήσκητε τὸν πατέρα
 ἐν τῷ ὀνόματί μου δῶ ὑμῖν, ταῦτα ἐν
 τέλλομαι ὑμῖν, ἵνα ἀγαπᾶτε ἀλλήλους, εἰ
 ὁ κόσμος ὑμᾶς μισεῖ, ἠνώσκητε ὅτι ἐμὲ πρῶ
 τῶν ὑμῶν μεμίσηκεν, εἰ ἐκ τοῦ κόσμου ἦτε,
 ὁ κόσμος ἄρ ἴδιον ἐμίση, ὅτι ἐκ τοῦ κό
 σμου οὐκ ἐστέ, ἀλλ' ἐγὼ διελέξαμιν ὑμᾶς ἐκ
 τοῦ κόσμου, διὰ τοῦτο μισεῖ ὑμᾶς ὁ κόσμος.
 μνημονεύετε τοῦ λόγου οὗ ἐγὼ εἶπον ὑμῖν.
 οὐκ ἔστι δούλος ἢ μείζων τοῦ κυρίου αὐτοῦ.
 εἰ ἐμὲ ἐδίωξαν καὶ ὑμᾶς διώξουσιν, εἰ τὸν
 λόγον μου ἐτήρησα, καὶ τὸν ὑμῶν μετέροσιν
 ἠήσουσιν, ἀλλὰ ταῦτα πάντα ποιήσουσιν ὑ
 μῖν διὰ τὸ ὄνομά μου, ὅτι οὐκ οἶδασιν τὸν
 πέμψοντά με, ἐμὴ ἠλθοῦν καὶ ἐλάλησα αὐ
 τοῖς, ἀμαρτίαν οὐκ ἔιχον, καὶ δὲ πρόσφα
 ἦν, οὐκ ἔχουσι πρὸς τῆς ἀμαρτίας αὐ
 τῶν.

uerba mea in uobis manserint, quod
 cūq; uolueritis petetis, & fiet uobis. In
 hoc clarificatus est pater me⁹ ut fructū
 plurimū afferatis, & efficiamini mei di
 scipuli. Sicut dilexit me pater, & ego di
 lexi uos. Manete in dilectione mea. Si
 p̄cepta mea seruaueritis, manebitis in
 dilectione mea, sicut & ego patris mei
 p̄cepta seruauī, & maneo in ei⁹ dilectio
 ne. Hæc locutus sum uobis, ut gaudiū
 meū i uobis maneat, & gaudiū uestrū
 impleat. Hoc est p̄ceptū meū, ut diliga
 tis uos inuicem sicut dilexi uos. Maio
 rem hac dilectionem nemo habet, quā
 ut animā suā ponat quis p̄ amicis suis.
 Vos amici mei estis, si feceritis q̄cunq;
 ego p̄cipio uobis. Nō post hac uos di
 co seruos, quia seruus nescit quid faciat
 dñs ei⁹. Vos aut̄ dixi amicos, q̄a oīa q̄
 cūq; audiui a patre meo nota feci uobis
 Nō uos me elegistis, sed ego elegi uos,
 & posui uos, ut eatis & fructū afferatis,
 & fruct⁹ uester maneat, ut qd̄cūq; peti
 eritis patrē in noīe meo det uobis. Hæc
 m̄do uobis ut diligatis inuicē. Si mū
 dus uos odit, scitis quod me priorē uo
 bis odio habuit. Si de mundo fuissetis
 mūdus quod suū erat diligeret. Quia
 uero de mundo non estis, sed ego ele
 gi uos de mundo, propterea odit uos
 mundus. Mementote sermonis mei,
 quem ego dixi uobis. Non est seruus
 maior dño suo. Si me persecuti sunt, &
 uos p̄sequent. Si sermonē meū serua
 uerunt, & uestrū seruabūt. Sed hæc oīa
 faciēt uobis p̄pter nomē meū, quia ne
 sciunt eū q̄ misit me. Si nō uenisset &
 locutus fuisset eis, peccatū nō haberēt.
 Nūc aut̄ excusationē nō habēt de pctō
 V 3 suo

Hoc est p̄ceptū meū ut d̄.

Hec m̄do uobis.

EVANGELIUM
 ad eum uenimus. Quia
 uerba facimus. Quia
 sermones meos non
 quem auditis nō est
 qui misit me patris. Hæc
 uobis apud uos manebit
 sanctus, quē
 in nomine meo, ille uos dicit
 uobis omnia quæ
 uobis. Pacem relinquo uo
 uobis. Non qui
 meam do uobis. Non qui
 uos dat ego do uobis. Nō
 uos uobis neq; formidet.
 uos ego dico uobis, uos do
 uos. Si diligetis me, quia
 quia uado ad patrem quæ
 me est. Et nūc dixi uobis
 factū fuerit creatū
 uobis loquar uobiscum. V
 uobis mundi huius, & in
 uobis. Sed ut cognoscatis
 diligo patre, & sicut pater
 mihi facio, sic facio. Sicut
 inc.
 uobis uera, & pater me⁹
 in palmite in me nō
 tollit eū, & oēm q̄
 uobis ut fructū plus
 uobis. Manet
 uobis. Sicut palmite
 uobis a semetipso
 uobis, nisi in me
 uobis, uos palmite. Quia
 ego i eo, hic fert fructū
 e me nihil potest
 uobis. Si manebitis

Cap. 17. 16.

Cū aut uenerit paracletus.

Vado ad eū q̄ misit me.

ἦν. ὁ ἐμὲ μισῶν, καὶ τὸν πατέρα μου μὴ
 σέβει τὰ ἔργα μὴ ἐποίησα ἐν αὐτοῖς ἀ' οὐδεὶς
 ἄλλος πεποίηκεν, ἁμαρτία μ' οὐκ ἔιχον. καὶ
 δὲ καὶ ἐωράκασι καὶ μεμισήκασι, καὶ ἐμὲ
 καὶ τὸν πατέρα μου. ἀλλ' ἵνα πληρωθῆ ὁ λό-
 γος, ὁ γεγραμμένος ἐν τῷ νόμῳ αὐτῶν, ὅτι
 ἐμισήσατέ με δι' ἠρώα, ὅτ' ἂν δὲ ἔλθῃ ὁ παρὰ-
 κλητος, ὃν ἐγὼ πέμφω ὑμῖν πρὸς τὸν πατέρα
 τὸ πνεῦμα φθι ἀληθείας, ὃ παρὰ τοῦ πατρὸς
 ἐκπορεύεται, ἐκείνος μαρτυρήσει περὶ ἐμοῦ. καὶ
 ὑμεῖς δὲ μαρτυρεῖτε, ὅτι ἀπ' ἀρχῆς μετ' ἐμοῦ
 ἐστέ. ταῦτα λελάληκα ὑμῖν, ἵνα μὴ σκω-
 δαλιθῆτε, ἀποσυναγώγους ποιήσῃσιν ὑμῶν.
 ἀλλ' ἔρχεται ὥρα, ἵνα πᾶς ὁ ἀποκτείνων ὑ-
 μᾶς, δ' ὅξῃ λατρεία προσφέρῃ τῷ θεῷ. Ἐ-
 ταῦτα ποιεῖσθε ὑμῖν, ὅτι οὐκ ἔγνωσα ἢ
 πατέρα οὐδὲ ἐμὲ, ἀλλὰ ταῦτα λελάληκα ὑμῖν
 ἵνα ὅτ' ἂν ἔλθῃ ἡ ὥρα, μνημονεύετε αὐτῶν, ὅτι
 ἐγὼ ἔιπον ὑμῖν. ταῦτα δὲ ὑμῖν εἶπε ἀρχῆς
 οὐκ εἶπω, ὅτι μετ' ὑμῶν ἦμην. καὶ δὲ ὑπὸ
 γω πρὸς τὸν πέμψαντά με, καὶ οὐδεὶς εἶ-
 πῶν ἐρωτᾷ με ποῦ ὑπάγεις, ἀλλ' ὅτι ταῦ-
 τα λελάληκα ὑμῖν, ἡ λύπη πεπλήρωκεν ὑ-
 μῶν πλὴν καρδίας. ἀλλ' ἐγὼ πλὴν ἀλήθειας
 λέγω ὑμῖν, συμφέρει ὑμῖν, ἵνα ἐγὼ ἀπέλ-
 θω. εἴ μὴ γὰρ μὴ ἀπέλθω, ὁ παρὰ κλη-
 τος οὐκ ἐλεύσεται πρὸς ὑμᾶς, εἴ μὴ δὲ πορευθῶ
 πέμφω αὐτὸν πρὸς ὑμᾶς, καὶ ἔλθῶν ἐκεί-
 νος, ἐλέγξει τὸν κόσμον περὶ ἁμαρτίας, Ἐ-
 περὶ δικαιοσύνης, καὶ περὶ κρίσεως. περὶ ἁμαρτίας
 μόνον, ὅτι οὐ πισεύσατε εἰς ἐμὲ. περὶ δικαιοσύ-
 νης δὲ, ὅτι πρὸς τὸν πατέρα ὑπάγω, καὶ
 οὐκ ἔτι θεωρεῖτέ με. περὶ δὲ κρίσεως, ὅτι ὁ
 ἀρχὼν τοῦ κόσμου τούτου κέκριται. ἐγὼ
 πολλαῖς ἔχω λέγειν ὑμῖν, ἀλλ' οὐ δύνασθε
 βασάζειν ἄρτι. ὅτ' ἂν δὲ ἔλθῃ ἐκεῖνος τὸ
 πνεῦμα φθι ἀληθείας, ὃ δηγήσει ὑμᾶς εἰς
 πᾶσα πλὴν ἀλήθειας. οὐ γὰρ λαλήσει ἑφ-
 ἑαυτοῦ, ἀλλ' ὅσα ἂν ἀκούσῃ λαλήσει, καὶ
 τὰ ἐρχόμενα

suo. Qui me odit, & patrē meū odit. Si
 opa nō fecissem inter eos q̄ nemo alius
 fecit, peccatū nō haberent. Nunc aut̄ &
 uiderunt & oderūt, & me & patrē meū
 Sed ut adimpleatur sermo, qui in lege
 eoz scriptus est, odio habuerūt me gra-
 tis. Cū aut̄ uenerit paracletus, quē ego
 mittā uobis a patre, sp̄m ueritatis qui a
 patre procedit, ille testimoniū perhibe-
 bit de me. Et uos testimoniū perhibe-
 bitis, quia ab initio mecum estis.

Hæc locutus sum uobis ut non scan-
 dalizemini. Alienos a synagogis faciet
 uos. Sed ueniet hora, ut om̄is qui inter-
 ficit uos, uideatur cultū exhibere deo.
 Et hæc facient uobis, quia nō nouerūt
 patrem neq; me. Sed hæc locutus sum
 uobis, ut cū uenerit tempus, reminisca-
 mini eorū, qd' ego dixerim uobis. Hæc
 aut̄ uobis ab initio non dixi, quia uobi-
 scum eram. Et nunc uado ad eū qui mi-
 sit me, & nemo ex uobis interrogat me
 quo uadis. Sed quia hæc locutus sum
 uobis, tristitia impleuit cor uestrū. Sed
 ego ueritatē dico uobis, expedit uobis,
 ut ego uadam. Si enim nō abiero, para-
 cletus nō ueniet ad uos. Sin aut̄ abiero
 mittam eum ad uos. Et cum uenerit il-
 le, arguet mundum de peccato, & de iu-
 sticia, & de iudicio. De peccato qui-
 dem, quia non credunt in me. De iusti-
 cia uero, quia ad patrem uado, & iam
 non uidebitis me. De iudicio aut̄, quia
 princeps huius mundi iam iudicatus
 est. Ad hæc multa habeo uobis dicere,
 sed nō potestis portare modo. Cū aut̄
 uenerit ille spiritus ueritatis, ducet uos
 in omnē ueritatē. Nō em̄ loquetur a se-
 metipso, sed q̄cūq; audierit loquet̄. Et
 quia futura

VXI

τὰ ἐρχόμενα ἀναγγελεῖ ὑμῖν. ἐκεῖνος ἐμὲ δο
 ξάσα, ὅτι ἐκ τοῦ ἐμοῦ λήφεται καὶ ἀναγγε
 λεῖ ὑμῖν, πάντα ὅσα ἔχει ὁ πατήρ ἐμὰ ὄψιν.
 διὰ τοῦτο εἶπον, ὅτι ἐκ τοῦ ἐμοῦ λήφεται καὶ
 ἀναγγελεῖ ὑμῖν. μικρὸν καὶ οὐ θεωρεῖτε με, καὶ
 πάλιν μικρὸν καὶ ὄψεσθε με, ὅτι ὑπάγω πρὸς
 τὸν πατέρα. εἶπον οὖν ἐκ τῶν μαθητῶν ἀν
 τὴν πρὸς ἀλλήλους, τί ὄψιν τοῦτο ὃ λέγει ἡ
 μῖν, μικρὸν καὶ οὐ θεωρεῖτέ με, καὶ πάλιν
 μικρὸν καὶ ὄψεσθε με, καὶ ὅτι ἐγὼ ὑπάγω
 πρὸς τὸν πατέρα. εἰλεγχομαι οὖν, τοῦτο τί ὄψιν
 ὃ λέγει, ὃ μικροῦς; οὐκ οἶδα μὲν τί λαλεῖ.
 ἐγὼ οὖν ὁ ἸΗΣΟΥΣ ὅτι ἤθελον αὐτὸν ἐρωτῆ
 σαι, καὶ εἶπερ αὐτοῖς. περὶ τοῦτου ζητεῖτε
 μετὰλλήλων, ὅτι εἶπον μικρὸν καὶ οὐ θεω
 ρεῖτέ με, καὶ πάλιν μικρὸν καὶ ὄψεσθε με;
 ἀμὲν ἀμὲν λέγω ὑμῖν, ὅτι κλαύσετε καὶ
 θρηνήσετε ὑμεῖς, ὃ δὲ κόσμος χαρήσεται. ὑ
 μῖς δὲ λυπηθήσεσθε, ἀλλὰ ἡ λύπη ὑμῶν εἰς
 χαρὰν γενήσεται. ἡ γὰρ ὅτι ἄρ τι κταθῆ
 πτω ἔχα, ὅτι ἤλθην ἡ ὥρα αὐτῆς, ὅτι ἄρ δὲ
 γενήσκη τὸ πατήρ, οὐκ ἔτι μνημονεύει φη
 σί λήφεται διὰ τὴν χαρὰν, ὅτι ἐγενήθη ὁ
 ἄνθρωπος εἰς τὸν κόσμον. καὶ ὑμεῖς
 ὄω λυπῶ μὲν νῦν ἔχετε. πάλιν δὲ ὄφο
 μα ὑμῶν, καὶ χαρήσεται ὑμῶν ἡ καρδία,
 καὶ πῶν χαρὰν ὑμῶν οὐδεὶς αἶσα ἀφ' ὑ
 μῶν. καὶ ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ ἐμὲ οὐκ ἐρω
 τήσετε οὐδέμ. ἀμὲν ἀμὲν λέγω ὑμῖν,
 ὅτι ὅσα ἂν αἰτήσητε τὸν πατέρα ἐν τῷ
 ὀνόματί μου, δώσει ὑμῖν. εὖ εἰς ἄρτι οὐκ ἠ
 τήσατε οὐδέμ, ἐν τῷ ὀνόματί μου. αἰτῆ
 τε καὶ λήψετε, ἵνα ἡ χαρὰ ὑμῶν ἢ πε
 πωλημένη. ταῦτα ἐν παροιμίᾳς λε
 γάληκα ὑμῖν, ἕρχεται ὥρα, ὅτε οὐκ ἔ
 τί ἐν παροιμίᾳς λαλήσω ὑμῖν, ἀλλὰ
 παρηγορία περὶ τοῦ πατρὸς ἀναγγελεῖ ὑ
 μῖν. ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ ἐν τῷ ὀνόμα
 τί μου αἰτήσεσθε, καὶ οὐ λέγω ὑμῖν,
 ὅτι ἐγὼ

quæ futura sunt annūciabit uobis. Ille
 me glorificabit, quia de meo accipiet,
 & annūciabit uobis. Omnia quæcūq;
 habet pater, mea sunt. Propterea dixi,
 quod de meo accipiet & annūciabit uo
 bis. Pusillum, & non uidebitis me, & iterū
 pusillū, & uidebitis me, quia uado ad
 patrem. Dixerunt ergo ex discipu
 lis eius inter se. Quid est hoc, quod di
 cit nobis, pusillum & non uidebitis me, &
 rursus pusillum & uidebitis me, & qd
 uado ad patrem? Dicebāt ergo. Quid
 est hoc quod dicit pusillum. Nescimus
 quid loquatur. Cognouit autem Ie
 sus quod uellent se interrogare, & di
 xit eis. De hoc quæritis inter uos, quod
 dixi, pusillum & nō uidebitis me, & itez
 pusillum & uidebitis me. Amen amen
 dico uobis, qd plorabitis & flebitis uos,
 mundus autem gaudebit, Vos autem
 contristabimini, sed tristitia uestra uer
 tetur in gaudium. Mulier cū parit do
 lorem habet, quia uenit hora eius. Cū
 autē pepererit puerū, iam nō meminit
 pressuræ propter gaudium, quia natus
 est homo in mundū. Et uos igitur nūc
 quidē tristitiā habetis se. Sed iterū ui
 debo uos, & gaudebit cor uestrum, &
 gaudiū uestrū nemo tollit a uobis. Et
 ī illo die me nō iterrogabitis qcq;. Amē
 amen dico uobis, si quid petieritis pa
 trem in nomine meo dabit uobis. Ha
 ctenus non petistis quicq; in nomine
 meo. Petite & accipietis, ut gaudium
 uestrum sit impletū. Hæc ī prouerbij
 locutus sum uobis. Venit hora cū iā nō
 in prouerbij loquar uobis, sed palā de
 patre meo annūciabo uobis. In illo die
 in noīe meo petetis. Et nō dico uobis,
 V 4 quod

Modicum & non uidebitis me.

Amen a dico uob. si qd peti
 eritis patre etc

me odit. & patre meo odit
 illi inter eos qd nemo
 dicit habent. Nunc aut
 Modicum & me & patre
 dicitur sermo, qui in
 me odio habuerit me
 uos parietis. que est
 uos a patre. Non enim
 dicitur testimonium perhibe
 Et nos testimonium perhibe
 in initio meam estis.
 uos sum uobis in non
 mi. Nunc a synagoga
 uenit hora in omni
 uideatur uultu exhibere
 uenit uobis, quia nō
 me. Sed hæc locutus
 uenit tempus, remina
 ego dico uobis. Ha
 in initio non dixi, quia uob
 nunc uado ad eū qui mi
 ex uobis interrogat
 ed quia hæc locutus
 impleuit cor uestrū.
 dico uobis, expedire
 m. Si enim nō abierit
 niter ad uos. Sin aut
 m ad uos. Et cum uen
 undum de peccato
 e iudicio. De peccat
 non credunt in me
 quia ad patrem uadit
 dicitis me. De iudicio
 huius mundi iam
 nec multa habeo uobis
 potestis portare modo.
 ille spiritus ueritatis
 e ueritatis. Nō enim
 sed qd audierit loquar
 quærit

Cap. 16. 1A.

ὅτι ἐγὼ ἐρωτήσω τὸν πατέρα περὶ ὑμῶν. αὐ-
 τὸς γὰρ ὁ πατὴρ φιλεῖ ὑμᾶς, ὅτι ὑμεῖς ἐμὲ
 πεφίληκατε, καὶ πεπιστεύκατε, ὅτι ἐγὼ πα-
 ρὰ τοῦ θεοῦ ἦλθον, ἐξῆλθον παρὰ τοῦ πα-
 τρός, καὶ ἐλήλυθα εἰς τὸν κόσμον, πάλιν ἀ-
 φίστημι τὸν κόσμον, ἵνα πορευθῶμαι πρὸς τὸν πα-
 τέρα. λέγουσιν αὐτῷ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ. ἴδε νῦν
 παρῆκται λαλεῖν, καὶ ἵσχυοίμιαν οὐδέ μίαν λέ-
 γεις, νῦν οἰδαμεν, ὅτι οἰδας πάντα, καὶ οὐ χρεί-
 αμ ἔχεις, ἵνα τίς σε ἐρωτᾷ. ἔν τῷ τῶ πνεύματι
 ἔλεγε, ὅτι ἀπὸ θεοῦ ἦλθες. ἀπεκρίθη αὐτοῖς ὁ
 ἸΗΣΟΥΣ. ἄρτι πιστεύετε. ἰδοὺ ἐρχεται ὥρα καὶ
 νῦν ἐλήλυθε, ἵνα σκορπίσθῃτε ἕκαστος εἰς τὰ
 ἴδια, καὶ ἐμὲ μόνον ἀφήτε, καὶ οὐκ εἰμι μόνος,
 ὅτι ὁ πατὴρ μετ' ἐμοῦ ὄζει. ταῦτα λελάλη-
 κα ὑμῖν, ἵνα ἔνοι ἐξιδώτε ἕχθητε. ἔν τῷ κό-
 σμῳ θλίψιμ ἔχετε, ἀλλὰ θαρσατε, ἐγὼ νενίκη-
 κα τὸν κόσμον. ταῦτα ἐλάλησεν ὁ ἸΗΣΟΥΣ,
 καὶ ἐπῆρε τὸς ὀφθαλμοὺς αὐτοῦ εἰς τὸν οὐρανόν,
 καὶ εἶπε. πατέρ, ἐλήλυθε ἡ ὥρα, δόξα σοί
 σου τὸν ἥδον, ἵνα καὶ ὁ ἦός σου δοξάσῃ σε. κα-
 θὼς ἐδώκας αὐτῷ ἰσχύον ἡσάσῃ σαρκός,
 ἵνα πάντα ὁ ἐδώκας αὐτῷ, δώσῃ αὐτοῖς ζωὴν
 αἰώνιον, ἅτις δὲ ὄζει ἡ αἰώνιος ζωὴ, ἵνα γίν-
 ωσκωσιν σε τὸν μόνον ἀληθινὸν θεόν, ἵνα ὁ
 ἀπέσταλτος ἸΗΣΟΥΣ ΧΡΙΣΤΟΣ. ἐγὼ σε ἐδό-
 ξασα ἐπὶ γῆς, τὸ ἔργον ἐτελείωσα, ὃ δὲ
 δώκας μοι, ἵνα ποιήσω. ἵνα νῦν δόξα σοί με σὺ
 πάτερ πρὸς σεαυτὸν τῆ δόξης ἣ ἔιχον πρὸ τῆ
 κόσμου εἶναι παρὰ σοί. ἐφανέρωσά σου τὸ
 ὄνομα τῶ ἀνθρώποις, ὃς δὲ δώκας μοι ἐκ-
 τὸν κόσμῳ, σοὶ ἦσαμ καὶ ἐμοὶ αὐτοῦ δέδωκ', ἵνα
 τὸν λόγον σου τετηνῆσαμ. νῦν ἔγνωκαμ,
 ὅτι πάντα ὅσα δέδωκας μοι πρὸς σου ἐσίμ.
 ὅτι τὰ ῥήματα ἃ δέδωκας μοι, δέδωκα αὐ-
 τοῖς, καὶ αὐτοὶ ἔλαβον καὶ ἔγνωσαν ἀληθῶς, ὅτι
 πρὸς σὺ ἦλθον, καὶ ἐπίσθυσ', ὅτι σὺ με ἀπέ-
 σταλσας. ἐγὼ πρὸς αὐτῶν ἐρωτῶ, ὅτι περὶ τοῦ κό-
 σμου ἐρωτῶ, ἀλλὰ περὶ ὧν δέδωκας μοι,
 ὅτι σὺ

Subleuatis oculis in caelum

quod ego rogabo patrem de uobis.
 Ipse enim pater amat uos, quia uos me
 amastis, & credidistis, quod a deo exiui.
 Exiui a patre & ueni in mundum, iterum
 relinquo mundum, & uado ad patrem. Di-
 cunt ei discipuli eius. Ecce nunc palam lo-
 queris, & puerbum nullum dicis. Nunc sci-
 mus, quia scis omnia, & non opus est ti-
 bi, ut quis te interroget. In hoc credimus
 quod a deo existis. Respondit eis Iesus. Mo-
 do creditis. Ecce uenit hora, & iam uenit,
 ut dispergamini unusquisque in propria,
 & me solum relinquatis, & non sum solus,
 quia pater mecum est. Haec locutus sum
 uobis, ut in me pacem habeatis. In mun-
 do pressuram habetis, sed confidite, ego
 uici mundum. Haec locutus est Iesus,
 & subleuatis oculis in caelum dixit, Pater
 uenit hora, clarifica filium tuum, ut & filius
 tuus clarificet te. Sicut dedisti ei pote-
 statem omnis carnis, ut omne quod de-
 disti ei, det eis uitam aeternam. Haec est
 autem uita aeterna ut cognoscant te so-
 lum deum uerum, & quem misisti Iesum
 Christum. Ego te glorificaui super terram,
 opus consummaui, quod dedisti mihi
 ut faciam. Et nunc glorifica me tu pater
 apud te ipsum gloria quam habui,
 priusquam hic mundus esset apud te. Mani-
 festauit nomen tuum hominibus, quos
 dedisti mihi de mundo. Tui erant, &
 mihi eos dedisti, & sermonem tuum ser-
 uauerunt. Nunc cognouerunt quod omnia
 quaecumque dedisti mihi abs te sunt. Quia
 uerba quae dedisti mihi, dedi eis, & ipsi
 acceperunt & cognouerunt uere quod a
 te exiui, & crediderunt quod tu me misi-
 sti. Ego pro eis rogo. Non pro mun-
 do, sed pro his, quos dedisti mihi,
 rogo quia tui

XVII

ὅτι σοὶ εἶσιμ, καὶ τὰ ἐμὰ πάντα σὰ ὄσιμ, καὶ
τὰ σὰ ἐμὰ, καὶ δέδοξαί με ἐν αὐτοῖς, καὶ
δουκ ἔτι εἰμι ἐν τῷ κόσμῳ, καὶ οὗτοι ἐν τῷ κό
σμῳ εἶσιμ, καὶ ἐγὼ πρὸς σὲ ἐρχομαι. πᾶτερ
ἄγιε, τίησόν με αὐτοὺς ἐν τῷ ὀνόματί σου, ὅς σε
δωκᾶς μοι, ἵνα ὄσιμ ἐν καθῶς ἡμεῖς, ὅτε ἡ
μιμ μετὰ αὐτῶν ἐν τῷ κόσμῳ, ἐγὼ ἐτήρῳ αὐ
τοῦς ἐν τῷ ὀνόματί σου, ὅς σε δωκᾶς μοι ἐ
φύλαξαι, ὅ ἄνδεις, ὅς αὐτῶν ἀπόλωτε εἰ μὴ ὁ υἱὸς
τοῦ ἀπολείας, ἵνα ἡ γραφὴ πληρωθῆ. νῦν δὲ
πρὸς σὲ ἐρχομαι, καὶ ταῦτα λαλῶ ἐν τῷ κό
σμῳ, ἵνα ἔχωσιμ πλὴν χαρᾶν πλὴν ἐμῶν, πε
πληρωμένῳ ἐν αὐτοῖς. ἐγὼ δὲ δωκα αὐτοῖς
τὴν λόγον σου, καὶ ὁ κόσμος ἐμίσησέν με αὐτοῦς, ὅτι
δουκ εἶσιμ ἐκ τοῦ κόσμου, καθῶς ἐγὼ δουκ εἰμι ἐκ
τοῦ κόσμου, δουκ ἐρωτῶ, ἵνα ἄρῃς αὐτοὺς ἐκ τοῦ
κόσμου, ἀλλ' ἵνα τίησόν με αὐτοὺς ἐκ τοῦ
κόσμου, ὅ ἄνδεις, καὶ ἐγὼ ἐκ τοῦ
κόσμου δουκ εἰμι. Ἀγίασόν με αὐτοῖς ἐν τῇ ἀλη
θείᾳ σου, ὅ λόγος ὁ σὸς ἀλήθεια ὄσιμ. καθῶς
ἐμὲ ἀπέσφλας εἰς τὸν κόσμον, καὶ ὡς ἀπέσφ
λα αὐτοὺς εἰς τὸν κόσμον, ὅ ἄνδεις, αὐτῶν ἐγὼ
ἀγάξω ἐμὰ ἑαυτοῦ, ἵνα καὶ αὐτοὶ ὄσιμ ἡγιασμένοι
σοὶ ἐν ἀληθείᾳ. ὅ ἄνδεις, ἵνα πρὸς τὸν ἐρωτῶ μόνον,
ἀλλὰ καὶ πρὸς ἡμῶν πισθυσόντων διὰ τοῦ λόγου αὐτοῦ
εἰς ἐμὲ, ἵνα πᾶτες ἐμὲ ὄσιμ, καθῶς σὺ πᾶτες
ἐμὲ μοι, καὶ ἐγὼ ἐμὲ σοὶ, ἵνα καὶ αὐτοὶ ἐμὲ ἡμῶν ἐμ
ὄσιμ, ἵνα ὁ κόσμος πισεύσῃ, ὅτι σὺ με ἀπέ
σφλας. ὅ ἐγὼ πλὴν δόξαμ ἢ μὴ δέ δωκᾶς μοι,
δέ δωκα αὐτοῖς, ἵνα ὄσιμ ἐμ, καθῶς ἡμεῖς ἐμ
ἔσμεν. ἐγὼ ἐμ αὐτοῖς, καὶ σὺ ἐμ ἐμοί, ἵνα ὄσιμ
πεπεσμένον εἰς ἐμ, καὶ ἵνα γινώσκῃ ὁ κόσμος
ὅτι σὺ με ἀπέσφλας, καὶ ἡγάπησας αὐτοὺς
καθῶς ἐμὲ ἡγάπησας. πᾶτερ, ὅς σε δωκᾶς
μοι, θέλω ἵνα ὅπου εἰμι ἐγὼ, καὶ κενὸν ὄσιμ
μετ' ἐμοῦ, ἵνα θεωρῶσιμ πλὴν δόξαμ πλὴν ἐμῆ
ἢ μὴ δωκᾶς μοι, ὅτι ἡγάπησας με πρὸ κατα
βολῆς κόσμου. πᾶτερ δέ δικαίε, καὶ ὁ κόσμος σε
δουκ ἔγνω, ἐγὼ δὲ σε ἔγνω, ὅ ἄνδεις, ἵνα ἔγνωσάν
με ὅτι σὺ

quia tui sunt. Et mea omnia tua sunt,
& tua mea sunt, & glorificatus sum in
eis. Et iam non sum in mundo, & hi in
mundo sunt, & ego ad te uenio. Pater
sancte, serua eos i nomine tuo, quos de
disti mihi, ut sint unū, sicut & nos. Cū
effem cū eis, ego seruabā eos in nomi
ne tuo. Quos dedisti mihi, ego custodi
ui, & nemo ex eis periit nisi filius perdi
tionis, ut scriptura impleatur. Nūc autē
ad te uenio, & hæc loquor in mundo,
ut habeant gaudiū meū impletū in se
metipsis. Ego dedi eis sermonem tuū,
& mundus eos odio habuit, quia non
sunt de mundo, sicut & ego nō sum de
mundo. Nō rogo ut tollas eos de mun
do, sed ut serues eos a malo. De mūdo
nō sunt, sicut & ego nō sum de mundo
Sanctifica eos in ueritate. Sermo tuus
ueritas est. Sicut tu me misisti in mun
dum, ita & ego misi eos in mundū, & p
eis ego sanctifico meipsū, ut sint & ipsi
sanctificati in ueritate. Nō pro eis autē
rogo tantū, sed & pro eis qui credituri
sunt per uerbū eorū in me, ut oēs unū
sint, sicut tu pater in me & ego i te, ut &
ipsi in nobis unū sint, ut credat mūdos
quod tu me misisti. & ego gloriā quā
dedisti mihi, dedi eis, ut sint unū, sicut
& nos unum sumus. Ego in eis & tu in
me, ut sint consummati in unū, & ut co
gnoscat mundus, quia tu me misisti, &
dilexisti eos, sicut & me dilexisti. Pater
quos dedisti mihi uolo, ut ubi sum
ego, & illi sint mecum, ut uideant glo
riam meā quam dedisti mihi, quia dile
xisti me ante constitutionē mundi. Pa
ter iuste, & mundus te non cognouit,
ego autē te cognoui. & hi cognouerunt,
quod tu

Pater serua eos.

Cap. 18.

Finis Sermoꝝ dñi.

Egredit̃ ier̃s̃ cū h̃l̃ trās̃ toꝝ

Jud̃s et cohortē dī; Quē q̃rit̃

Petr̃s percussit p̃otif̃is fr̃m̃.

Ducit̃ ier̃s̃ ad Annā p̃m̃ū.

Seq̃bat̃ ier̃s̃ p̃etr̃s & ioh̃es

ὅτι σὺ με ἀπέσταλας. Ἐγνώρισά αὐτοῖς τὸ ὄνομά σου. καὶ γνωρίσω, ἵνα ἢ ἀγάπη ἢ ἡσυχία με εἴη αὐτοῖς ἢ, καὶ γὰρ εἴη αὐτοῖς.

ταῦτα εἰπὼν ὁ ἸΗΣΟΥΣ, ἀβήθημεν σὺν τοῖς μαθηταῖς αὐτῷ πέραν τοῦ χαμαῖου τῷ κέντρῳ, ὅπου ἦν κήπος, εἰς ὃν εἰσῆλθον αὐτὸς καὶ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ. ἦν δὲ καὶ Ἰούδας ὁ παραδιδούς αὐτὸν τὸν τόπον, ὅτι πολλὰ

κίς συνήχθη ὁ ἸΗΣΟΥΣ ἐκεῖ μετὰ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ. ὁ δὲ Ἰούδας λαβὼν τὴν σάβην, καὶ ἐκ τῆν ἀρχιερέων καὶ φαρισαίων ὑπηρέτας, ἔρχεται ἐκεῖ μετὰ φανῶν ἑλαμπάδων καὶ ὀπλῶν. ἸΗΣΟΥΣ οὖν εἰδὼς πάντα τὰ ἐρχόμενα ἐπ' αὐτὸν, ἐξελθὼν, εἶπερ

αὐτοῖς, τίνα ζητεῖτε; ἀπεκρίθησαν αὐτῷ, ἸΗΣΟΥΣ τὸν ναζωραῖον. λέγει αὐτῷ ὁ ἸΗΣΟΥΣ, εἰ γὰρ εἰμι, εἰσὴν δὲ καὶ Ἰούδας ὁ παραδιδούς αὐτὸν μετ' αὐτῶν. ὡς οὖν εἶπερ αὐτοῖς, ὅτι εἰώ

εἰμι, ἀπῆλθον εἰς τὰ ὀπίσω, καὶ ἔπεσον χαμαί. πάλιν οὖν αὐτοὺς ἐπερώτησεν, τίνα ζητεῖτε. οἱ δὲ εἶπον, ἸΗΣΟΥΣ τὸν ναζωραῖον, ἀπεκρίθη ὁ ἸΗΣΟΥΣ, εἶπον ὑμῖν ὅτι εἰ γὰρ εἰμι,

εἰ οὖν ἐμὲ ζητεῖτε, ἀφετε τούτους. ὑπάγαγε, ἵνα πληρωθῇ ὁ λόγος ὃν εἶπερ, ὅτι οὗς, δέδωκάς μοι, οὐκ ἀπόλεσα. εἰς αὐτῶν οὐδ' ἕνα. σίμων οὖν πέτρος ἔχων μάχαιραν ἤκυσεν αὐτῷ, ἔπεσε τὸν ἄρχιερέως δόλον, ἔπει

κολεμ αὐτῷ εὐτόμιον ὁ δεξιὸν. ἦν δὲ ὄνομα τῷ δόλῳ μάχαιρος. εἶπ' οὖν ὁ ἸΗΣΟΥΣ τῷ πέτρῳ, βάλε τὴν μάχαιράν σου εἰς τὴν θήκην. τὸ ποτήριον ὃ δέδωκέ μοι ὁ πατήρ, οὐ μὴ πίω

αὐτό; ἢ οὖν σείρα ἑὸ χιλιάρχος καὶ οἱ ὑπηρέται τῶν Ἰουδαίων συνέλαβον τὸν ἸΗΣΟΥΣ, καὶ ἔδησαν αὐτὸν, ἔπειτα γαστῆρ αὐτῷ πρὸς ἄννα πρῶτην. ἦν δὲ πενθερὰ τοῦ καϊάφα, ἦν δὲ ἀρχιερεὺς τοῦ καινῶν ἐκείνου, ἦν δὲ καϊάφας ὁ συμβουλευσας τοῖς Ἰουδαίοις, ὅτι συμφέ

ρῆνα ἄνθρωπον ἀπολέσθαι ὑπὲρ τοῦ λαοῦ, ἠκολούθη ἡ τῶν ἸΗΣΟΥΣ ὁμίωρ πέτρος, καὶ ἄλλοι μαθηταί

quod tu me misisti, Et notū feci eis nomen tuū, & notū faciā, ut dilectio qua dilexisti me, in ipsis sit, & ego in ipsis.

Hæc cū dixisset Iesus, egressus est cū discipulis suis trans torrentem cedror, ubi erat hortus in quem introiuit ipse & discipuli eius. Sciebat autē & Iudas q̃ tradebat eum locum, quia frequēter Iesus conuenerat illuc cū discipulis suis.

Iudas ergo cū accepisset cohortem & a pontificibus & pharisæis ministros, uenit illuc cum laternis & facibus & armis. Iesus itaq; sciens omnia quæ uentura erant super se, p̃cessit & dixit eis, Quem quæritis? R̃nderūt ei. Iesum nazarenum. Dicit eis Iesus. Ego sum. Stabat autē & Iudas qui tradebat eum cū ipsis.

Vt ergo dixit eis, ego sum, abierunt retrorsum & ceciderunt in terram. Iterū ergo interrogauit eos. Quē q̃ritis Illi autē dixerunt. Iesum nazarenū. R̃ndit Iesus. Dixi uobis, quod ego sum. Si ergo me q̃ritis, finite hos abire, ut impletur sermo quē dixerat, quos dedisti mihi nō perdidisti ex eis quēcūq;.

Simō ergo Petrus habens gladiū eduxit eū, & percussit pontificis seruū, & abscidit auriculam eius dexterā. Erat autē nomen seruo Malchus. Dicit ergo Iesus Petro. Mitte gladiū tuū i uaginā, Calicē quē dedit mihi pater, an non bibā illum?

Cohors autē & tribunus & ministri iudæorū cōphenderūt Iesum, & ligauerunt eū & abduxerunt eū ad Annā primū. Erat em̃ socer Cayphæ q̃ erat p̃otifex anni illius. Erat autē Cayphas qui cōsiliū dederat Iudæis quod expedi

ret unū hominē mori pro populo. Seq̃batur autē Iesum Simō Petrus, & alius discipulus

XVII

Cap. 18. 19.

αυτῶ. εἰ μὴ ἤμ' οὐτε κακοῦριός, οὐκ ἄρ' σοι πα
 ρεδόκα μιν αὐτόμ. εἰπερ ὅω ἀντῆς ὁ πιλά
 τος. λάβετε αὐτ' ὑμεῖς, **Ε**ἰπερ ὁ νόμος ὑμῶν
 κρίνατε αὐτόμ. εἰπομ οὖν αὐτῶ ὁι ἰουδαῖοι.
 ἡμῖν οὐκ ἔξεσιμ ἀποκτεῖναι οὐδένα, ἵνα ὁ λό
 γος τ' ἸΗΣΟΥ πληρωθῆ, ὃμ εἰπεμ, σκμαίνωμ
 ποιῶ θανάτω ἡμελλεμ ἀποθνήσκαμ. εἰσῆλ
 θεμ οὖν εἰς τὸ πραιτώριον πάλιν ὁ πιλάτος
Εἰφώνησεμ τὸμ ἸΗΣΟΥΝ, **Ε**ἰπερ αὐτῶ. σὺ
 εἶ ὁ βασιλεὺς τῶν ἰουδαίων; ἀπεκρίθη ὁ ἸΗ
 ΣΟΥΣ. ἀφ' ἐαυτ' σὺ τὸν λέγεις, ἢ ἄλλος σοι εἶ
 περ πρὶ ἐμεῦ; ἀπεκρίθη ὁ πιλάτος. μή τι ἐγὼ
 ἰουδαῖός εἰμι; τὸ ἔθνος τ' σὸμ **Ε**ἰ ὁ ἀρχιερεὺς
 παρέδωκάμ σε ἐμοί, τί ἐποίησας; ἀπεκρίθη ὁ
 ἸΗΣΟΥΣ. ἡ βασιλεία ἡ ἐμὴ οὐκ ἐσιμ ἐκ τ' κό
 σμου τούτου, εἶ ἐκ τοῦ κόσμου τούτου ἢ ἡ βα
 σιλεία ἡ ἐμὴ, ὁι ὑπκρέτα ἄρ' ὁι ἐμοὶ ἠγωνί
 ζοντ, ἵνα μὴ παραδοθῶ τῆς ἰουδαίῳ. καὶ
 δὲ ἡ βασιλεία ἡ ἐμὴ, οὐκ ἐσιμ ἑντεῦθεμ. εἰ
 περ οὖν αὐτῶ ὁ πιλάτος. οὐκοῦν βασιλεὺς εἶ
 σὺ; ἀπεκρίθη ὁ ἸΗΣΟΥΣ. σὺ λέγεις, ὅτι βασι
 λεὺς εἰμι ἐγώ. ἐγὼ εἰς τὸν Γεγγύνημαι καὶ εἰς
 τὸν ἑλθῆθα εἰς τὸν κόσμον, ἵνα μαρτυρῆσω τῆ
 ἀληθεία. πᾶς ὁ ὧμ ἐκ τ' ἀληθείας, ἀκούσῃ
 φωνῆς. λέγει αὐτῶ ὁ πιλάτος. τί ἐσιμ ἀληθεῶς;
Εἰ τὸν ἐπιπῶμ, πάλιν θῆθῃθεμ πρὸς τὸν ἰσι
 δάις καὶ λέγῃ αὐτῆς. ἐγὼ οὐδέ μίαν αἰτίαν ἐν
 ρίσκω ἑν αὐτῶ. ἐσιμ ἡ σωθήθα ὑμῖν, ἵνα ἕνα
 ὑμῖν ἀπλύσω ἑν τῶ πάχα. βόλεθε οὖν ὑ
 μῖν ἀπλύσω τὸμ βασιλέα τ' ἰουδαίων; ἐκρά
 βασ' οὖν πάλιν πάντες λέγοντες. μὴ τῆμ, ἀλ
 λά τὸν βαρραβᾶμ. ἡμ' ὃ βαρραβᾶς ληστής. τότε
 ὅω ἔλαβεμ ὁ πιλάτος τὸμ ἸΗΣΟΥΝ καὶ ἐμασί
 τωσεμ. καὶ ὁι στρατιῶτῃ πλέξαντες σέφανον ἐξ ἄ
 κανθῶμ, ἐπέδηκαμ αὐτ' τῆ κεφαλῆ, καὶ ἰμά
 τῖον πορφυροῦν περιέβαλον αὐτόμ, καὶ
 ἔλεγον. καίρε ὁ βασιλεὺς τῶν ἰουδαίων. καὶ
 ἐδίδου αὐτῶ ξαπίσματα. θῆθῃθεμ οὖν πᾶ
 λῖμ ἐξω ὁ πιλάτος καὶ λέγει αὐτῆς, ἴδε
 ἄγω

Interrogat iesh a pilato.

Barabbā dimittit clamāt

Iesus flagellatur, corōt̄
et illuditur,

ei. Si nō esset hic malefactor. nō tibi tra
 didissemus eum. Dicit ergo eis Pilatus.
 Accipite eū uos. & secundum legem ue
 stram iudicate eum. Dixerunt ergo ei
 Iudæi. Nobis nō licet interficere quēcūq̄
 Vt sermo Iesu impletur quē dixit. si
 gnificans qua morte esset moriturus.
 Introiuit ergo itez in p̄torium Pilatus
 & uocauit Iesū, & dixit ei. Tu es rex Iu
 dæoz. Rñdit Iesus. Ate metipso tu hoc
 dicis, an aliḡ dixerūt tibi de me? Rñdit
 Pilatus. Num ego Iudæus sum? Gens
 tua & pontifices tradiderunt te mihi.
 Quid fecisti? Rñdit Iesus. Regnū meū
 non est de hoc mundo, si ex hoc mūdo
 esset regnum meū, ministri mei utiq̄
 decertarēt, ut nō traderer Iudæis. Nūc
 aut̄ regnū meū nō est hinc. Dixit itaq̄
 ei Pilatus. Ergo rex es tu? Rñdit Ie
 sus. Tu dicis, quod rex sum ego. Ego in
 hoc natus sum, & ad hoc ueni in mun
 dum, ut testimonium perhibeam ueri
 tati. Omnis q̄ est ex ueritate, audit uo
 cem meā. Dicit ei Pilatus. Quid est ue
 ritas? Et cum hoc dixisset iterum exiuit
 ad Iudæos & dicit eis. Ego nullā inue
 nio in eo causam. Est aut̄ consuetudo
 uobis ut unū dimittā uobis in pasca.
 Vultis ergo dimittam uobis regem Iu
 dæozū? Clamauerunt rursus omnes
 dicentes. Non hunc sed Barabbā. Erat
 autem Barabbas latro.
Tunc ergo apphēdit Pilatus Iesum,
 & flagellauit. Et milites plectentes co
 ronā de spinis imposuerunt capiti eius
 & ueste purpurea circūdederunt eum.
 Et ueniebatur ad eum & dicebant. Aue
 rex Iudæoz. Et dabant ei alapas. Exi
 uit iterū Pilatus foras & dicit eis. Ecce
 adduco

XIX

ἄγω ὑμῖν αὐτὸν ἔξω, ἵνα γινώτε, ὅτι ἐν αὐτῷ
 οὐδὲμίαν αἰτίαν εὐρίσκω. ΕΞῆλθεν οὖν ὁ ΙΗ
 ΣΟΥΣ ἔξω, φορῶν τὸν ἀκάνθινον σέφανον,
 καὶ τὸ πορφυροῦν ἱμάτιον. καὶ λέγει αὐτοῖς.
 Ἰδοὺ ὁ ἄνθρωπος. ὅτε δὴ εἶδον αὐτὸν οἱ ἄρ
 χιερεῖς καὶ οἱ ὑπηρέται ἐκραύγασαν λέγον
 τες, Σταύρωσον αὐτὸν. λέγει αὐτοῖς ὁ
 πιλάτος. λάβετε αὐτὸν ὑμεῖς καὶ σταυρώ
 σατε. ἐγὼ γὰρ οὐχ εὐρίσκω ἐν αὐτῷ αἰτί
 ἰαν. ἀπεκρίθησαν αὐτῷ οἱ Ἰουδαῖοι. ἡμεῖς νό
 μον ἔχομεν, καὶ κατὰ τὸν νόμον ἡμῶν ὁ
 φεῖται ἀποθάνειν, ὅτι εἰ αὐτὸν ἢ ἡδὲ θεοῦ ἐ
 ποίησεν, ὅτε δὴ ἤκουσεν ὁ πιλάτος τοῦτον
 τὸν λόγον μάλλον ἐφοβήθη. καὶ εἰσῆλθεν εἰς
 τὸ πραιτώριον πάλιν, καὶ λέγει τῷ ΙΗΣΟΥ.
 πόθεν εἶ σύ; ὁ δὲ ΙΗΣΟΥΣ ἀπόκρισιν οὐκ ἔ
 δωκεν αὐτῷ. λέγει οὖν αὐτῷ ὁ πιλάτος. ἐμοὶ
 οὐ λαλῆς; οὐκ οἶδας ὅτι θηροσίαν ἔχω σταυ
 ρῶσαι σε, καὶ θηροσίαν ἔχω ἀπολύσαι σε;
 ἀπεκρίθη ὁ ΙΗΣΟΥΣ. οὐκ ἔιχες θηροσίαν οὐ
 δὲ μίαν κατ' ἐμοῦ; εἰ μὴ ἦμ σοι δεδωμένον ἄ
 νωθεν. διὰ τοῦτο ὁ παρὰ τοῦ σέφου σοι μείζο
 να ἄμαρτίαν ἔχεις. ἐκ τούτου ἐξήτα ὁ πιλάτος
 ἀπολύσαι αὐτόν, ὅτι ἡ Ἰουδαία ἐκραύζου λέ
 γοντες. ἐὰν τοῦτον ἀπολύσῃς, οὐκ εἶ φίλος
 τοῦ καίσαρος. πᾶς ὁ βασιλεὺς αὐτὸν ποιῶν,
 ἀντιλέγει τῷ καίσαρι. ὁ δὴ πιλάτος ἀκόν
 τας τοῦτον τὸν λόγον, ἠγάγετο ἔξω τὸν ΙΗ
 ΣΟΥΝ, ὃ ἐκάθισεν ἐπὶ τοῦ βήματος εἰς τό
 πον λεγόμενον λιθόστρωτον, ἕβραϊσὶ δὲ γὰ
 ρα βάθαι, ἢ δὲ παρασκευῆ τ' ἀράχα, ὡρα ἡ ὥσει
 ἔκτη, καὶ λέγει τῷ Ἰουδαίῳ. ἴδε ὁ βασιλεὺς ὑ
 μῶν, ὅτι ἡ ἐκραύγασαν, ἄρον ἄρον σταύρωσον
 αὐτόν. λέγει αὐτοῖς ὁ πιλάτος, τὸν βασιλεὺς
 ὑμῶν σταυρώσω; ἀπεκρίθησαν οἱ ἄρχιερεῖς.
 οὐκ ἔχομεν βασιλεῖα, εἰ μὴ καίσαρα. τότε δὴ
 παρὰ τὸν αὐτῶν, ἵνα σταυρωθῇ. παρελάθον
 ἡ ἸΗΣΟΥΝ, καὶ ἀπήγαγον, καὶ βασάζον τ' σταυ
 ρῶν αὐτῶν, ἔλθον εἰς τὸν λεγόμενον κρηναίου
 τόπον

adduco vobis eum foras, ut cognosca
 tis qd nullā inuenio in eo causam. Exi
 uit ergo Iesus foras portans spineā co
 ronam, & purpureū uestimentū, & di
 cit eis. Ecce homo. Cum ergo uidissent
 eum pontifices & ministri clamabant, *Clamabāt Crucifige,*
 dicentes. Crucifige crucifige. Dicit eis
 Pilatus. Accipite eū uos & crucifigite.
 Ego enim non inuenio in eo causam.
 Rñderūt ei Iudæi. Nos legē habem⁹,
 & secundū legē nostrā debet mori, qd
 filiū dei se fecit. Cum ergo audisset Pi
 latus hunc sermonem magis timuit. Et *Inuocat ἑαυτὸν ἰησοῦ παλά;*
 ingressus est p̄toriiū iterum, & dicit ad
 Iesum. Vnde es tu? Iesus aut̄ rñsum nō
 dedit ei. Dicit ergo ei Pilatus. Mihi nō
 loqr̄is; nescis qd ptātē habeo crucifigē
 di te & ptātem habeo absoluēdi te? Rñ
 dit Iesus. Nō haberes potestatē aduer
 sum me ullam, nisi tibi datū esset desu
 per. Propterea qui me tradidit tibi, ma
 ius peccatū habet. Et exinde quærebat
 Pilatus dimittere eū. Iudæi aut̄ clama
 bant dicentes. Si hunc dimiseris, nō es
 amicus Cæsaris. Omnis qui se regem
 facit, contradicit cæsari. Pilatus autem
 cū audisset hos sermones, adduxit fo
 ras Iesum, & sedit pro tribunali in lo
 co qui dicit̄ lithostrotos, hæbraice aut̄
 gabatha. Erat aut̄ parasceue paschæ ho
 ra quasi sexta, & dicit Iudæis. Ecce rex
 uester. Illi aut̄ clamabāt. Tolle, tolle cru
 cifige eū. Dicit eis Pilatus, Regem ue
 strum crucifigam? Responderunt pō
 tifices. Non habemus regem nisi Cæsa
 rem. Tunc ergo tradidit eū illis, ut cru
 cifigeretur. Susceperunt autem Iesum, *Educit̄ ἑαυτὸν ἰησοῦ παλά;*
 & eduxerunt, & baiulans sibi crucem
 exiuit in eum (qui dicitur Caluariæ)
 X locum

Cap. 19.

Crucifigetur iesus
Titulus apponitur ei.

τό πορ. ὡς λέγεται ἑβραϊσὶ γολγοθᾶ, ὅπου
 αὐτὸν ἐσαύρωσαμ. καὶ μετ' αὐτῷ ἄλλους δύο
 συντεῦθεμ. Ἐ συντεῦθεμ, μέσομ δὲ ἦ ἸΗΣΟΥΣ.
 ἔγραψεν δὲ καὶ τίτλον ὁ πιλάτος, Ἐ ἔθηκεν
 ἐπὶ τῷ σαυροῦ. ἢ δὲ ἔγραμμένομ. ἸΗΣΟΥΣ
 ὁ ναζωραῖος ὁ βασιλεὺς τῶν Ἰουδαίων. τοῦ
 τρωδῶν τὸν τίτλον πολλοὶ ἀνέγνωσαμ τῶν
 Ἰουδαίων, ὅτι ἐστὶν ἢ τὸ πόλει δὲ Ἰόπης, ὅπου
 ἐσαυρώθη ὁ ἸΗΣΟΥΣ. καὶ ἢ γεγραμμένομ
 ἑβραϊσὶ, ἑλληνισί, ἑσωμαῖσι. ἔλεγον οὖν τῷ
 πιλάτῳ οἱ ἀρχιερεῖς τῶν Ἰουδαίων, μή γρά-
 φῃ ὁ βασιλεὺς τῶν Ἰουδαίων, ἀλλ' ὅτι ἐκεῖ-
 νος εἶπεμ βασιλεὺς ἐμὶ τῶν Ἰουδαίων. ἀπε-
 κρίθη ὁ πιλάτος, ὁ γέγραφα γέγραφα. οἱ οὖν
 στρατιῶται ὅτε ἐσαύρωσαμ τὸν ἸΗΣΟΥΣ, ἔλα-
 βον τὰ ἱμάτια αὐτοῦ, καὶ ἐποίησαμ τέσσαρα
 μέρη, ἐκάσῳ στρατιῶτῃ μέρος, καὶ τὸν χιτῶ-
 να. ἢ ὁ χιτῶν ἄραφος ἐκ τῶν ἄνωθεν ὑφαν-
 τὸς δὲ ὄλου. εἶπομ οὖν πρὸς ἀλλήλους, μή
 χιτώμην αὐτόμ, ἀλλὰ λάχωμον πρὶ αὐτοῦ
 τίνος ἔσσι, ἵνα ἢ γραφῇ πληρωθῇ ἢ λέγου-
 σα, διεμερίσαντο τὰ ἱμάτιά μου ἐαυτοῖς,
 καὶ ἐπὶ τὸν ἱματισμόμ μου ἔβαλλον κλῆ-
 ρομ. οἱ οὖν στρατιῶται ταῦτα ἐποίησαμ. εἰς ἴ-
 κησαμ δὲ παρά τῷ σαυρῷ τῷ ἸΗΣΟΥ ἢ μη-
 τῆρ αὐτῆ καὶ ἢ ἀδελφῆ τῆ μητρός αὐτῆ μαρία ἢ
 κλωπᾶ, Ἐ μαρία ἢ μαρδαλιῆ. ἸΗΣΟΥΣ οὖν ἰ-
 δὼς τὴν μητέρα καὶ τὸν μαθητὴν παρῆσῶτα, ὁμ-
 κλάσας, λέγει τῇ μητρί αὐτοῦ, γάμει, ἰδοὺ ὁ υἱός
 σου. εἶτα λέγει τῷ μαθητῇ, ἰδοὺ ἢ μητὴρ σου.
 καὶ ἀπ' ἐκείνης ὥρας ἔλαβεν ὁ μαθητὴς
 αὐτῷ εἰς τὰ ἴδια. μετὰ τοῦτο ἰδὼμ ὁ Ἰ-
 ΗΣΟΥΣ ὅτι πάντα ἤδη τετέλεσα, ἵνα τελα-
 ῶν ἢ γραφῇ, λέγει. Διψῶ. σκεῦθ' οὖν ἔκα-
 το ὄζου, μέσομ. οἱ δὲ πλήσαντες ἀπόστομοι
 ζου, καὶ ὑσώπων, περὶθέντες, προσήνεγκαν
 αὐτῷ τῷ σόματι. ὅτε οὖν ἔλαβεν τὸ ὄξ' ὁ
 ἸΗΣΟΥΣ, εἶπεμ. τετέλεσα. καὶ κλίνας πρὸς
 κεφαλὴν παρέδωκεμ τὸ πνεῦμα. οἱ οὖν
 Ἰουδαῖοι,

Dividit ei vestimenta.

Mulieres astabant.

Maria mater discipuli
datur.

Iesus dicit Sitio.

Dicit Consummatum est.

Tradit spiritum.

locum, hebraice autem golgatha. ubi cruci-
 fixerunt eum, & cum eo alios duos hinc
 & hinc, medium autem Iesum. Scripsit autem
 & titulum Pilatus, & posuit super cru-
 cem. Erat autem scriptum. Iesus naza-
 renus rex Iudaeorum. Hunc ergo titulum
 multi Iudaeorum legerunt, quia prope
 civitatem erat locus ubi crucifixus est
 Iesus. Et erat scriptum hebraice & grae-
 ce, & latine. Dicebant ergo pilato pon-
 tifices iudaeorum. Noli scribere rex iu-
 daeorum, sed quod ille dixerit, rex sum iu-
 daeorum. Respondit Pilatus. Quod scri-
 psi, scripsi. Milites ergo cum crucifixissent
 Iesum, acceperunt uestimenta eius, & fe-
 cerunt quatuor partes, unicuique militi
 partem, & tunicam. Erat autem tunica
 incosutilis, a summo contexta per totum.
 Dixerunt ergo inter se. Non scindamus
 eam, sed fortiamur de illa cuius sit. Ut
 scriptura impleretur dicēs. Partiti sunt
 uestimenta mea sibi, & in uestem meam
 miserunt sortem. Et milites quidem haec
 fecerunt. Stabant autem iuxta crucem Iesu
 mater eius, & soror matris eius Maria
 uxor Cleophae, & Maria magdalene.
 Cum uidisset ergo Iesus matrem & disci-
 pulum astantem quem diligebat dicit
 matri suae. Mulier, ecce filius tuus. Dein
 de dicit discipulo. Ecce mater tua. Et ex
 illa hora accepit eam discipulus in sua.
 Postea sciens Iesus, quod omnia iam
 consummata essent, ut consummaretur
 scriptura, dicit. Sitio. Vas igitur erat po-
 situm aceto plenum. Illi uero impleuerunt
 spogiam aceto & hyssopo, & iponetes ad-
 mouerunt ori eius. Cum ergo accepisset
 Iesus acetum, dixit. Consummatum est. & in-
 clinato capite tradidit spiritum. Iudaei ergo
 quoniam

Cap. 20.

Ve Petrus et iohannes intravit ad sepulchrum.

καρ' αὐτόν. ἐξήλθεσαν οὖν ὁ πέτρος ἔτερος
μαθητῆς, καὶ ἕτερος οὗτος. ἔτρι-
χον δὲ δι' ἑαυτοῦ, ὁ ἄλλος μαθητῆς προ-
έδραμον τάχιον τοῦ πέτρου, καὶ ἦλθε προ-
τος εἰς τὸ μνημεῖον. καὶ παρακύψας βλέ-
πει κείμενα τὰ ὀδόνια, ὃν μύθοι ἐισήλθον.
ἔρχεται οὖν σίμων πέτρος ἀκολουθῶν αὐ-
τῷ, καὶ εἰσῆλθε εἰς τὸ μνημεῖον, καὶ θεωρεῖ
τὰ ὀδόνια κείμενα, καὶ τὸ σουδάριον ὃ
ἦν ἐπὶ τῆ κεφαλῆς αὐτοῦ, ὃν μετὰ τῶν ὀ-
θειῶν κείμενον. ἀλλὰ χωρὶς ἐντετυλι-
γμένων εἰς ἓνα τόπον. τότε οὖν εἰσῆλ-
θον ὁ ἄλλος μαθητῆς ὁ ἑλθὼν πρότερος εἰς τὸ
μνημεῖον ἔειπεν ὁ ἐπίδοξος, ὃν ἐπὶ ἔρω
ἠδυσσάμ πλὴν γραφῶν, ὅτι εἶπεν αὐτὸν ἐκ νεκρῶν
ἀναστῆναι. ἀπελήθον οὖν ὅτι πρὸς ἑαυτοῦς
οἱ μαθηταί, μαρία δὲ εἰσῆκε πρὸς τὸ μνη-
μεῖον κλαύουσα ἕξω, ὡς οὖν ἐκλαυεν, παρακύ-
ψεν εἰς τὸ μνημεῖον, καὶ θεωρεῖ δύο ἀγγέλους
ἐν λουκοῖς, καθέζοντες, ἓνα πρὸς τῆ κεφα-
λῆ, καὶ ἓνα πρὸς τοῖς ποσίν, ὅπου ἔθηκαν τὸ
σῶμα τοῦ Ἰησοῦ, καὶ λέγουσιν αὐτῇ ἐκείνοι.
Γύναι, τί κλάεις; λέγει αὐτοῖς, ὅτι ἤραμ τὸν
κύριόν μου, καὶ οὐκ οἶδα ποῦ ἔθηκαν αὐτόν.
καὶ ταῦτα εἰποῦσα ἐστράφη εἰς τὰ ὀπίσω.
καὶ θεωρεῖ τὸν Ἰησοῦν ἐστῶτα, καὶ οὐκ ᾔ-
δει ὅτι ὁ Ἰησοῦς ὄζει. λέγει αὐτῇ ὁ Ἰησοῦς.
Γύναι, τί κλάεις; τίνα ζητεῖς; ἐκείνη δοκῶσα ὅτι
ὁ κηπουρὸς ὄζει, λέγει αὐτῷ, κύριε, εἰ σὺ ἐβά-
σασα αὐτόν, εἰπέ μοι ποῦ αὐτόν ἔθηκαν, καὶ
γὰρ αὐτόν ἀρῶ. λέγει αὐτῇ ὁ Ἰησοῦς. μαρία,
στραφῆσαι ἐκείνη. λέγει αὐτῷ, ῥαββουαί, ὃ λέ-
γεται διδάσκαλε. λέγει αὐτῇ ὁ Ἰησοῦς. μή
μου ἄπυ, ὅτι πῶς ἀναβέβηκα πρὸς τὸν πα-
τέρα μου, πορεύεσθαι πρὸς τοὺς ἀδελφούς μου ἃ
εἰπέ αὐτοῖς. ἀναβαίνω πρὸς τὸν πατέρα μου ἃ
πατέρα ὑμῶν, καὶ θεὸς μου καὶ θεὸς ὑμῶν. ἔρχεται
μαρία ἡ μαγδαλιναία, ἀναγγέλλουσα τοῖς μαθη-
ταῖς, ὅτι εὗρα κενὸν τὸν κύριον, καὶ ταῦτα εἶπεν αὐτῇ
οὕτως

Ve Marie mag. duo angeli ap-
paruerunt, et postea iesus.

fuerint eū. Exiit ergo Petrus & ille alius
discipulus, & uenerunt ad monumentū.
Currebāt autē duo simul, & ille alius di-
scipulus praeuerrit citius Petro, & ue-
nit prior ad monumentum. Et cū se in-
clinasset uidit posita linteamina, nō tñ
introiuit. Venit ergo Simon Petrus se-
quens eū, & introiuit in monumentū.
Et uidit linteamina posita, & sudariū
quod fuerat super caput eius nō cū lin-
teaminibus positū, sed separatim inuo-
lutum in unū locū. Tūc ergo introiuit
& ille discipulus qui uenerat prior ad
monumentū, & uidit & credidit. Nōdū
enī nouerūt scripturā, qd' oportuit eū
a mortuis resurgere. Abierūt ergo iterē
discipuli ad semetipsos, Maria autē sta-
bat ad monumentū foris plorans. Dū
ergo fleret inclinauit se, & respexit i mo-
numētū. Et uidet duos āgelos amictos
in albis sedentes, unū ad caput, & unū
ad pedes, ubi posuerant corp⁹ Iesu. Di-
cunt ei illi. Mulier qd' ploras? Dicit eis.
Tulerūt dñm meū, & nescio ubi posue-
runt eum. Hæc cū dixisset, conuersa est
retrorsum, & uidit Iesum stantē, & nō
sciebat qd' Iesus esset. Dicit ei Iesus. Mu-
lier quid ploras? Quem qris? Illa existi-
mans qd' hortulanus esset, dicit ei. Dñe
si tu asportasti eū dicito mihi ubi posui-
sti eū, & ego eū tollam. Dicit ei Iesus.
Maria. Couersa illa dicit ei. Rabboni,
quod dicit magister. Dicit ei Iesus. No-
li me tangere. Nōdū enī ascendi ad pa-
trē meū. Vade autē ad frēs meos, & dic
eis. Ascēdo ad patrē meū & patrem ue-
strū, deū meū & deū uestrū. Venit Ma-
ria magdalene, annuncians discipulis
quod uidisset dñm, & ea dixisset sibi.
Cū ergo

ουσκε οω οφίας τη ημερα εκεινη τη μιξ η σαββατω, η ηρω θυρω κελασμυω, ο που ησαμ οι μαθηται σωνηγυμιοι δια τον φοβον ηρω ιουδαωμ, ηλθε ο ΙΗΣΟΥΣ, ο εση εις το μεσομ, η λεγα αυριε. ειρηνη υμιν, και τωτο ειπωμ, εδφεμ αυριε, ταε χεραε ηη τω πλνυραμ αυριε. ΕΧαρεσαμ οω οι μαθηται, ιδοντιε η κηριου. ειπεμ οω αυριε ο ΙΗΣΟΥΣ παλιμ. ειρηνη υμιν, καθωε απεσαλκεν με ο πατηε, κηγω πεμπω υμαε. ο τωρι ειπωμ, ενεφυσσεμ, ο λεγι αυριε, λαβετε πνευμα αγιομ, αντωνμ αφητε ταε αμαρτιαε, αφινη αυριε, αντωνμ κρατητε, κερεατην. Θωμαε η ηε εκ η δωδεκα, ο λεγι διδυμοε διδυμοε, ουκ ημ μετ αυριε οτε ηλθε ο ΙΗΣΟΥΣ. ελεισμ οω αυριε οι αλλοι μαθηται, εωρακαμεν τον κηριου, ο η ειπεμ αυριε, εαμ μη ιδω εν ταε χεριμ αυριε η τυπομ η λωμ, ο βαλω τον δακτυλομ μου εις τον τυπομ τον η λωμ, ο βαλω τω χεραμ μου εις τω πλνυραμ αυριε, ου μη πισευσω. ο μεθ ημεραε οκτω παλιμ ησαμ εσω οι μαθηται αυριε, ο θωμαε μετ αυριε. ερχετα ο ΙΗΣΟΥΣ ηρω θυρω κελασμυω, η ηση εις το μεσομ ο ειπεμ. ειρηνη υμιν. ειτα λεγα τω θωμα. φερε τον δακτυλομ σου ωδε, η ιδε ταε χεραε με, η φερε τω χερα σου, η βαλε εις τω πλνυραμ μου, ο μη γινου απισοε, αλλα πισοεσ απεκεθη ο θωμαε, κη ειπεμ αυριε. ο κηριοε με η ο θεοε με. λεγι αυριε ο ΙΗΣΟΥΣ. οτι εωρακαε με θωμα, πεπισυκαε, μακαριοι οι μη ιδοντεε ηη πισευσαντεε. πολλα μεν οω και αλλα σημια εποικσεμ ο ΙΗΣΟΥΣ ενωπιουμ η μαθηρι αυριε, α ουκ εσιμ γεγραμμενα εν τω βιβλιο τωτω. ταυτα η εγεγραφη, ινα πισευσκε οτι ο ΙΗΣΟΥΣ εσιμ ο χριστοε ο υιοε ηθεε, η ινα πισευοντεε ζωω εχητε εν τω ονοματι αυριε. μετ ταυτα εφανερωσ εαυριε παλιμ ο ΙΗΣΟΥΣ επι τ θαλασσεε η βερειαδοε. εφανερωσεμ η ουτωε, ησαμ ο μωσιμωμ πετροε ο θωμαε

Cū ergo uespa esset die illo q̄ erat un⁹ sabbatoꝝ. & fores essēt clausæ. ubi erāt discipuli congregati propter metū Iudæorū, uenit Iesus, & stetit in medio, & dicit eis. Pax uobis. Et cū hæc dixisset, ostēdit eis manus & latus suū. Gauisi sunt ergo discipuli, uiso dño. Dixit ergo eis iterū. Pax uobis. Sicut misit me pater, & ego mitto uos. Hæc cū dixisset, insufflauit, & dicit eis. Accipite sp̄m sanctū. Quorum remisistis peccata, remittuntur eis, & quorū retinueritis retenta sunt. Thomas aut̄ unus ex duodecim qui dicitur didymus nō erat cū eis quando uenit Iesus. Dixerunt ergo ei alij discipuli. Vidimus dñm. Ille aut̄ dixit eis. Nisi uidero in manibus eius figuram clauorū, & mittam digitū meū in figurā clauorū, & mittam manū meam in latus eius, non credam. Et post dies octo iteꝝ erant discipuli eius intus & Thomas cum eis. Venit Iesus ianuis clausis, & stetit i medio, & dixit eis. Pax uobis. Deinde dicit Thomæ. Infer digitum tuū huc, & uide man⁹ meas, & ad moue manū tuā & mitte i latus meū, & noli esse incredul⁹ sed fidelis. Respondit Thomas & dixit. Dñs me⁹ & deus meus. Dicit ei Iesus. Quia uidisti me Thoma credidisti; beati qui non uiderunt & crediderūt. Multa quidē & alia signa fecit Iesus in conspectu discipulorum suorū quæ nō sunt scripta in libro hoc. Hæc autē scripta sunt ut credatis qd̄ Iesus est Christus filius dei, & ut credētes uitam habeatis in nomine eius.

¶ Postea manifestauit se iterum Iesus ad mare tyberiadis. Manifestauit autem sic. Erant simul Simon Petrus X 3 & Tho-

Ve uespi apparuit dñs ianuis clausis.

Iesu insufflas dedisti sp̄m sanctū.

Ve thomas hesitauit.

Ve octo apparuit eis iesus p̄m. Lee thoma.

XXI

Ve apparuit eis ad mare.

X 3 & Tho-

Cap. 21.

κη θωμάς ὁ λεγόμενος δίδυμος, κη ναθαναήλ
 ὁ ἀπὸ κανὰ τῆ γαλιλαίας, Ἐοὶ τῆ ζεβεδαίου, Ἐ
 ἄλλοι ἐκ τῶν μαθητῶν αὐτῶν δύο. λέγει αὐτοῖς
 σίμων πέτρος, ὕψατω ἀλιεύειν. λέγουσιν αὐ
 τῷ. ἐρχόμεθα Ἐ ἡμεῖς σάω σοι. δεξιῆθον Ἐ
 ἀνέβησαν εἰς τὸ πλοῖον ἐυδύς, καὶ ἐν ἐκείνῃ
 τῇ νυκτί, ἐπιάσαν ὁ δέμ. πρώτας δὲ ἦδον γι
 νομένους, ἔση ὁ ἸΗΣΟΥΣ εἰς τὸν ἀγιαλόμ, ὅυ
 μέντοι ἠδύσαν οἱ μαθηταὶ ὅτι ἸΗΣΟΥΣ ἔση.
 λέγει αὐτοῖς ὁ ἸΗΣΟΥΣ. παρὰ τίμητι προσφά
 γιον ἔχετε; ἀπεκριθασαμ αὐτῷ. ὅυ. ὁ δὲ ἔπεμ
 αυτοῖς. βάλετε εἰς τὰ δεξιὰ μέρη τῆ πλοίου τὸ
 δίκτυον κη ἐνθήσετε. Ἐβαλον αὐτῶν, κη ὄυκ ἐνί αὐ
 τῶν ἐλκύσαι ἰχθυασαμ, ἀπὸ τῆ πλοῖου τῶν ἰχθύ
 ων. λέγει δὲ αὐτῶν ὁ μαθητῆς ἐκεῖνος, ὅυ ἡ γὰρ ὁ
 ἸΗΣΟΥΣ τῷ πέτρῳ. ὁ κύριός ἐσιμ. σίμων ὄυ
 πέτρος ἀκούσας, ὅτι ὁ κύριός ἐσιμ, τῆρ ἐπενδύ
 τῶν διεξώσασα. ἦμ ἔ γυμνός, κη ἔβαλερ ἐαυτῶν
 εἰς τὴν θάλασσαν. οἱ ἄλλοι μαθηταὶ τῷ
 πλοιαρίῳ ἦλθον. ὅυ γὰρ ἦσαν μακρὰ ἀπὸ φθ
 ῆς, ἀλλ ὡς ἀπὸ πηχῶν διακοσίων, σύροντες
 τὸ δίκτυον τῶν ἰχθύων. ὡς ὄυ ἀπέβησαν
 εἰς τὴν γῆν βλέποντες ἀνθηρακίαν κημένω,
 καὶ ὀφάριον ἐπωκείμενον καὶ ἄστρον. λέγει
 αὐτοῖς ὁ ἸΗΣΟΥΣ. ἐνέγκατε τὸ ὀφάριον
 ὅυ ἐπιάσατε νῦν. ἀνέβη σίμων πέτρος, καὶ
 ἐλκυσεν τὸ δίκτυον ἐπὶ φθ γῆς, μετὸν ἰχ
 θύων μεγάλων, ἐκατῆρ πενήκοντα τριῶν. Ἐ
 τοσούτων ὄντων, ὄυκ ἐχίθη τὸ δίκτυον.
 λέγει αὐτοῖς ὁ ἸΗΣΟΥΣ, δεῦτε ἀρσιθήσατε. ὄυ
 θεις δὲ ἐτόλμα τῶν μαθητῶν δεξιάσαι ἀν
 τὸν σὺ τίς εἶς. εἰδότες ὅτι ὁ κύριός ἐσιμ, ἐρ
 χεται ὄυ ὁ ἸΗΣΟΥΣ Ἐ λαμβάμε τῆρ ἄστρον,
 Ἐ δίδωσιν αὐτοῖς, καὶ τὸ ὀφάριον ὁμοίως.
 τοῦτ ἦδον τρίτον, ἐφανερῶθ ὁ ἸΗΣΟΥΣ τοῖς
 μαθηταῖς αὐτοῖς, ἐγεθεις ἐκ νεκρῶν. ὅτε ὄυ
 κῆρῆσαν. λέγει τῷ σίμωνι πέτρῳ ὁ ἸΗΣΟΥΣ.
 σίμων ἰωάννα ἀγαπάς με πλεον τούτων;
 λέγει αὐτῷ. Νὰ κύριε, σὺ οἶδῶ ὅτι κλιῶ σε. λέ
 γει αὐτῷ

& Thomas qui dicitur didymus & Na
 thanahel qui erat a Chana Galilææ, &
 filij Zebedæi, & alij ex discipulis eius
 duo. Dicit eis Simon Petrus. Vado pi
 scatum. Dicunt ei. Venimus & nos te
 cum, Exierunt & ascenderunt in na
 uim statim, & illa nocte nihil prendide
 runt. Mane autē iā facto stetit Iesus in
 litore, non tamen cognouerunt disci
 puli quod Iesus esset. Dicit eis Iesus.
 Pueri, nunquid opsonā habetis? R̄ n̄ de
 runt ei. Nō. At ille dicit eis. Mittite i de
 xterā nauigij partē rete, & inuenietis.
 Miserūt ergo, & iam nō ualebant illud
 trahere præ multitudine pisciū. Dicit
 ergo discipulus ille quē diligebat Iesus
 Petro. Dñs est. Simon ergo Petrus cū
 audisset quod dñs esset, tunica succin
 xit se (erat em̄ nudus) & misit se in ma
 re. Alij autē discipuli nauigiolo uenerūt,
 nō em̄ lōge aberant a terra, sed arcter
 cubitis ducentis trahentes rete pisciū.
 Vt ergo descenderunt in terrā, uiderūt
 prunas positas, & piscem suppositū, &
 panem. Dicit eis Iesus. Afferte de pisci
 bus quos prendidistis nunc. Ascendit
 Simon Petrus, & traxit rete in terram,
 plenū magnis piscibus centū quinqu
 gintatribus. Et cū tot essent, nō est scis
 sum rete. Dicit eis Iesus. Venite pran
 dete. Et nemo audebat discubentiū in
 terrogare eū, tu quis es, sciētes qd̄ dñs
 esset. Et uenit Iesus & accepit panem &
 dat eis, & piscem similiter. Hoc iam ter
 tio manifestatus est Iesus discipulis su
 is cū resurrexisset a mortuis. Cū ergo
 prandissent dixit Simoni Petro Iesus.
 Simon Ioannis diligis me plus his? Di
 cit ei. Etiam dñe, tu scis qd̄ amē te. Di
 cit ei

Vt dixit petro. ser. pasce oves meas.

γα αὐτῶ. βόσκει τὰ ἀρνία μου. λέγει αὐτῶ πάλιν δ' εὐπερὸς. Σίμων ἰωάννα ἀγαπᾷς με; λέγει αὐτῶ. καὶ κύριε, σὺ οἶδας ὅτι φιλοῦ σε. λέγει αὐτῶ. ποίμηνε τὰ πρόβατά μου. λέγει αὐτῶ τῷ ἑτίῳ. Σίμων ἰωάννα φιλοῦς με; ἐλυπήθη ὁ πέτρῳ, ὅτι ἔπερ αὐτῶ δ' ἑτίῳ. φιλοῦς με, καὶ ἔπερ αὐτῶ. κύριε, σὺ πάντα οἶδας, σὺ γινώσκεις ὅτι φιλοῦ σε. λέγει αὐτῶ ὁ ἰησοῦς. βόσκει τὰ πρόβατά μου. ἀμὲν ἀμὲν λέγω σοι, ὅτι ἢς νεώτερος, ἐζώνῃς σεαυτὸν, ἐπιπέπτες ὅπου ἤθελες, ὅτ' ἄμ' ἢ γηράσῃς, ἐκτενῆς τὰς χεῖράς σου, καὶ ἄλλος σε ζώσῃ. ὅσοι ὅπου οὐ θέλεις, τοῦτο δὲ ἔπερ, σὺ μάνωμ ποίω θανάτῳ δοξάσει τὸν θεόν. καὶ τοῦτο ἔπερ, λέγει αὐτῶ. ἀκολούθει μοι. ἐπιστραφεὶς δὲ ὁ πέτρῳ, βλέπει τὸν μαθητὴν ὃν ἠγάπα ὁ ἰησοῦς ἀκολουθοῦντα, ὃς καὶ ἀνέπεσεμ ἐν τῷ δειπνῶ ἐπὶ τὸ σῆθ' αὐτῶ καὶ ἔπερ. κύριε, τίς ὄζει ὁ παρὰ τοῦ οὐνοῦ; τῷ τῷ ἰδῶμ ὁ πέτρῳ, λέγει τῷ ἰησοῦ. κύριε, ὄντος δὲ τί; λέγει αὐτῶ ὁ ἰησοῦς. εἰ μὲν αὐτὸν θέλω μλῆσθαι, ἕως ἔρχομαι, τί πρὸς σε; σὺ ἀκολούθει μοι. ἐξῆλθον οὖν ὁ λόγ' οὗτος εἰς τοὺς ἀδελφοὺς, ὅτι ὁ μαθητὴς ἐκείνος ὄνκ ἀποθνήσκει. καὶ ὄνκ ἔπερ αὐτῶ ὁ ἰησοῦς, ὅτι ὄνκ ἀποθνήσκει, ἀλλ' εἰ μὲν αὐτὸν θέλω μλῆσθαι, ἕως ἔρχομαι, τί πρὸς σε; οὗτος ὄζει ὁ μαθητὴς, ὁ μαρτυρῶν περὶ τῶν ἡμερῶν ταῦτα, καὶ οἶδα μὲν, ὅτι ἀληθὴς ἐστὶν ἡ μαρτυρία αὐτοῦ. ἐστὶν δὲ καὶ ἄλλα πολλὰ ὅσα ἐποίησεμ ὁ ἰησοῦς, ἅτινα εἰ μὲν γράψῃ κατ' ἐμ, οὐδ' αὐτὸν ὀμιῶ τὸν κόσμον χωρῆσαι τὰ γραφόμενα βιβλία.

ΤΕΛΟΣ ΤΟΥ ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΥ ΚΑΤΑ ΙΩΑΝΝΗΝ.

cit ei. Pasce agnos meos. Dicit ei rursus iterū. Simon Ioannis diligis me? Ait illi. Etiam dñe tu scis quod amē te. Dicit ei iterum. Pasce oues meas. Dicit ei tertio. Simon Ioannis amas me? Contristatus est Petrus, quod dixisset sibi tertio amas me, & dixit ei. Dñe, tu omnia nosti, tu scis qd' amem te. Dicit ei Iesus. Pasce oues meas. Amen amen dico tibi, cū esses iunior cingebas te & ambulabas ubi uolebas, cum autē senueris extendes manus tuas, & alius te cinget & ducet quo nō uis. Hoc autem dixit significās qua morte glorificaturus esset deum. Et cū hoc dixisset, dicit ei. Sequere me. Conuersus Petrus uidit illum discipulum quem diligebat Iesus sequentem, qui & recubuit in cœna super pectus eius, & dixit. Dñe quis est ille qui tradit? Hunc ergo cum uidisset Petrus dicit Iesu. Domine, hic autē quid? Dicit ei Iesus. Si eū uelim manere donec ueniam, quid ad te, tu me sequere. Exiit ergo sermo iste inter fratres/ quod discipulus ille nō moreret. Et nō dixerat ei Iesus, nō moritur, sed si eum uelim manere donec ueniam, quid ad te? Hic est discipulus ille qui testimonium perhibet de his, & scripsit hæc. Et scimus qd' uerum est testimonium eius. Sunt autē & alia multa quæ fecit Iesus, quæ si scribantur per singula, nec ipsum arbitror mundum capere posse eos qui scribendi sint libros.

Ve ish dicit petro Sequere me. et de ioane si eu ueli manere.

Euangelij secundum Ioannem finis.